Szatmárcseke

Szatmár vm.

Ref. templom, a XV. században épült

A régi templom helyére ily templom épült.

Rk. templom 1841 bol

Kende-család uszlaka 1851

7 H élt és halt meg

Kölcsey Ferenc, szuja a cseke temetőben

Borovszky Magyarsz. vm

Szatmár vm.

50 l.

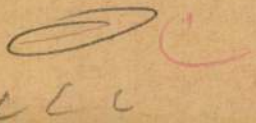

ıt a Margit-legendában említett
a dalmát *Maza:* latin *Madia* nő-
el függene össze. De akkor mivel
arázható, hogy az első szótagbeli
ýén *e* van? — BAROS GYULA id.
sának szó- és névjegyzékében
l.) azt a nézetet közli, hogy a
= *Metza*, a *Matild* német név
nyító alakja. Hogy a XIII. szá-
második felében, amikori feljegy-
ől juthatott a legendába a név, a
ar helyesírás a z betűt *c* hangér-
n alkalmazta volna, kevéssé való-
i.

Szatmárcsche 157 (135

Szatmár vm.

Turistvándítól 4 km

Vasut nincs

vissza Turistvándi 4 km

Acf. templom

XIX.

1929 – ber

renov.

Rk. templom

Épült 1922

Nyirsègi utam 1938

SZATMÁR

CSEKE (Szatmár)

Fa-harangtorony

Szatmár-Cseke
fa harangtorony

Myskovszky Viktor: Fa-építészetünk emlékei. Akadémiai Értesítő, 11-1895, 35 l.

Szatmárhegyi
ref. egyház

Makai Elek:
A szatmárhegyi
ref. egyház törté-
nete. Debr. Prot.
Lap. 1913. 3, 4. sz.

Szatmár vára

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: FELVIDÉKI UJSÁG (Kassa)

Megjelent: 1944 MÁR. 30.

— **Előkerült II. Rákóczi Ferenc eredeti hadparancsa Szatmár várának lerombolására.** A Magyar Tudósító jelenti: II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idején, 1706-ban elrendelte Szatmár várának teljes lerombolását. Az erről szóló fejedelmi és hadvezéri parancs a kövesdi táborból március 29-iki dátummal futár útján érkezett Ugocsa vármegye főispánjához. A nagyértékű okmányt azután az ugocsamegyei levéltárban őrizték egészen a cseh megszállásig. A cseh megszállás idején, amikor a vármegyéket önállóságuktól megfosztották, a levéltárat is elszállitották Ungvárra az Országos Hivatalba. Most az ujjárendezés során került elő sok más Rákóczi-korabeli okmánnyal együtt ez a nagyon értékes Rákóczi-kézirat.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy* **Postán** *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Magyar Nők Lapja	Képes Sport	Magyar Rejtv. Ujság	Sztár	Flek-ken	Szinházi Magazin	Könyvek P 3.20 feljebb
köznap	vasárnap								
		5	10	5			30	5	

Kelt.....

CSÁK ANTAL

.....hirlapbizományos

aláírás.

RÁKOCZIFALVA

Szatmárcsekei uj
Kölcsey-siremlék
1938. szept. 8-án
avatták fel
Ki terverte, nem
irja
Képe repr.

Fábián Szatmár
269. l.

Utalással Nagyméltós

100 1

1470

1655

2218 Iroiany

2167 Tamato

Szatmári Kölcsey-

szobor

1920-ban lerombolták

a románok

Fábián Szatmár

10 l.

MDK

Szatmári, ötvös XIX. sz. első fele

Gyertyatartó, ezüst.

Árverési Közl. 1933. dec. 4. rk. sz. 68. aukció.

a Conture-kompozició
nek volt mondható.

Öt évi szüne
ta Monet Virágzó alm
Gauguin Fekete sertés
nagyszerü kokott-képe
és Coubroni emléke k
zonkivül hasonlóan h
és lova; a párizsi B
zős nője a gyüjtemény
eredménye, éppugy mi
akkor Hatvany Ferenc,
zadi francia festésze
cosnő-képét ajándéko
messze felülmulta 191
letével lepte meg a

Szatmári rk.

Wéreseghaz

1924. májusában
Szent István és
Szent László szobrait
lerombolták a
románok

Fábian Szatmár

101. l

A püspöki wéreseghaz
magyar kentehet ábra
zoló szobrai mind átkozatul
estek a román tüchmet lenteg

1936 máj.

M.O. 103. l.

Kor. 26 fill. javunkra irni szivesked jek-jenek

Teljes tisztelettel

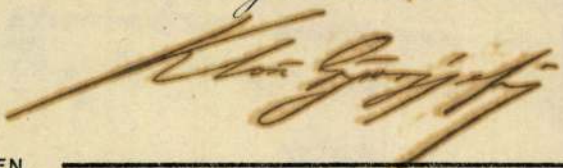

Klein Gyorgyfy

A

UDAPESTEN.

	ÁR	KORONA	FILLÉR
0·50 m² 5 papír pélst = 2·50 m²	3·50	8	75
0·50 m² 5 papír pélst = 2·50 m²	3·50	8	75
0·50 " 5 " " = 2·50 m²	3·50	8	75
		26	25

Szatmári

ötvös

Kolozsvár

1840 körül

Evőkészlet; kés, 2 villa, 2 kanál, sótartó és késpalló ezüstből.

XIX. aukc. Postatakarékp.

1923. máj

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc. szerint a műemléken semmiféle változtatást a dély nélkül végrehajtani nem szabad. Az megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapjár a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges á céljából a Műemlékek Országos Bizottságána

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt állapotáról postafordultával a Műemlékek C Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, ...

47.783. — Egyetemi

Szatmári festőművész

Pásztortűr, 1922. I. fele
127. l.
Kultur-krónika

Szatmári rk. plébánia-templom.

Sodronyzománcos kehely a XV. századból.

l.

Arch. Ert. 1887.

128. l.

MDK

Szatmári, festöm.

Laborfalvy Róza mint Rózsa. Rajz.
készült 1845-ben.
Repr. e számban.

Vas. Ujs. 48.sz. 1883.XXX.évf. 781-782.l.

Szathmáry

kassai ötvös

kanál erüstből

1829.

XVI. aukc. Postatakarék

1922 okt.

Műemlékek Orsz. Bizottságának előzetes enge-
929 : XI. törvénycikk pedig az ingóemlékek

nyomatékosan felhívom Cím figyelmét, hogy
oskodjék, egyben arra a körülményre, hogy az
lakítási munkálatok terveit előzetes jóváhagyás
nyujtsa be.

kérdőívet a juttatott kastély és berendezésének
rszágos Bizottságához beküldeni szíveskedjék.
ik, kérem annak szíves beküldését.

GEREVICH TIBOR
a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke

Nyomda, Budapest.

MD K

Szathmári, ötvös.

Kolozsvári ötvösök 17oo-tól 1848-ig.
Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsv. története II és III.
kötetéhez. II. sz. Bp. 1888. 73o. l.

Szathmár:

A Szamos vizétől kör
dakú „Fortezza" (B), melyne
áthidalva. A vártól balra
zül a templom vál ki. A
„Borgo" (C) -val hid köti össze a
gadja meg figyelmünket. Ugy S
városon kívül az utakon egyes ka
magyarázó szöveg van: „A. Z
jeréssel, mig jobbra: „94" olv

Rézkarcz, méretei
16 : 19. Cm.

Galeozzo Gualdo Prio
na 1676. pag. 94.

Ltsa T. 4181

ül~~ven~~vett terület jobb felén van a csillag
k közelében a „Fiume" (D) kétszer van
a város terül el, melynek házcsoportjai kö-
várost a Szamos jobb partján fekvő
nevezett folyó mentén az előtérben malom ra-
zathmár városában, mint Németiben és a
tonák haladnak. ~~A balr~~ Folül a sarokban ~~folul~~ balra
attmar" kezdettel s „G. Ponte" befe-
rasható.

a vonalkeretnek 13.8 : 18.5 s a réslapnak

rato: Ribbellione d' Vngheria. In Vien-

66/93 № 57.

Szatmári

székesegyház

Vas. Ujs. 1857

208, 209. l.

Keppel.

Építésze ismeretlen

Vasárnapi Ujság.

36. szám.

Ötödik évi folyam.

Pest, september 5-én 1858.

A **Vasárnapi Ujság** hetenként egyszer nagy negyedrétben egy és fél iven jelenik meg. — **Előfizetési dij** julius—decemberig, azaz : 6 hónapra Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **4 ft. pp.**— Az előfizetés dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó.

HÁM JÁNOS, volt szatmári püspök.

(1781—1857.)

Arczképét adjuk olly férfiunak, kit a haza nagy része csak nem régiben személyesen, hirében pedig az egész ismert.

Hám János, szatmári püspök, sz.-jobbi apát, cs. kir. val. bel. titk. tanácsos, született 1781. év január 6-án, Gyöngyösön, kezdettől példás jámborsággal s szorgalommal végezte iskoláit ugyanott és Egerben, hol 1804-ben pappá szenteltetett, és fokról fokra haladván az Isten és emberek előtti kedvességben, szerénysége daczára 1827-dik május 25-én, mint az egri főkáptalan kanonokja s papnövelde atyáskodó igazgatója, szatmári püspökké neveztetett. 1828. márt. 16-kán, Egerben felszenteltetvén, már aprilis 15-kén elfoglalta püspöki székét, mellyet nálánál méltóbban senki sem tölthetett volna be.

Hogy a nagy kiterjedésü szegény egyházmegye minden részében áldásosan müködött, sokáig hirdetendik az általa ujból épitett tizenegy templom, tizenhárom plebánia-ház s ugyanannyi iskola és majdnem minden helyütt hagyott ájtatos alapitványai, minden ügyefogyottságban kegyesen nyujtott atyai segélyei. Ezeket elöszámlálni alig győznök.

Örök időkre szóló tetteinek annyi emlékei közöl csak azokat emlitjük meg itt, melyek Szatmár várost széllemi s anyagi jótékonyság által érdeklik.

Ki 30 év előtt volt e városban, az most reá nem ismerne. Az akkori rendetlen faluszerüből rendes és sokban igen szép várossá lett Szatmár. Hám püspök kezdé meg diszesitését, öntevékenysége s mások által. Hozatott mesterembereket, püspökségének első évében kezdvén el épitkezéseit, példájával másokat is buzditva, s az épitkezőket alapitványi pénztárból legnagyobb örömmel segitve.

Egész életén át méltóságának sérelme nélkül magától mindent megtagadva, már 1829-ben egy a káptalannak általadott okiratban nyilvánitotta, miként minden jövő jövedelmeit az emberiség földi s örök javának előmozditására szánt alapitványi pénztárnak adandja által. Ezt szigoruan be is teljesité. Csakis igy lehet megfejteni, miként *tehetett annyit*, a mennyit tett! — Emberbaráti tevékenységének első nyilatkozata volt : é kórház nélküli nagy városban az elgyengült tehetetlen szegények, elhagyatott aggok s gyermekek javára az emberi méltóságot lealacsonyitó házankinti koldulást megszüntetni; huszezer ezüst forinttal alapitványozott *szegények intézete*, mellynek részére a város által segittetve, egy elhagyatott téren szép házat épittetett. Ezt alig végezve, alapitványt tevén, behozta a szegény betegek ápolásában müködő *irgalmas barátokat*, részökre a város által kimutatott mocsáros helyen diszes zárdát emelt, és azt minden szükségesekkel felszerelte. Aztán a kisded székes-templomot felbontatván, hat év alatt *pompás bazilikává* épittette ki. A városon kivüli nagy temetőben kedves külsejü nagy sirbolttal ellátott *kápolnát* emeltetett. — Ezekután a Szatmár s Némethi városokat elválasztó régi Szamos medrében felszámithatatlan költséggel épittette e város legnagyobb diszét, a homlokzatban 50 ölnyi hosszu mellékszárnyakkal s közepén pompás templommal ellátott *kétemeletes zárdát* az irgalmas apáczák részére. Ebben nm. Leonhard tábori püspök alapitványából 50—60 katona-leányka nyer nevelést. A bőkezü alapitó kegyességéből pedig itt virágzik a nagy fensőbb leánynövelde, mellyben mérsékelt fizetés mellett sok uri család leánygyermekei a női miveltség minden ágában kor- és czélszerü nevelést nyernek. Az elhagyott szegény leánykák intézete; ez évben megnyitott nönevelönői

HÁM JÁNOS.

képezde és a városi leány-főelemi iskola négy osztálylyal. Alapitványozva van a kevés idő mulva megnyitandó női kórház is. — A szegény tanuló ifjak convictusa *pompás épületben*; a megboldogult püspök életében 50—60-at tartott el számolás nélkül kegyességéből; jövőre nézve ötvenezer ezüst forintnyi alapitványhoz képest fog rendeztetni. — A régi püspöki lak kertjében Szatmár nagy díszére gyönyörü külsejü *kalváriát* épittetett. — És legujabban a város legelhagyottabb részén, a régi Szamos-parton, *templommal* diszesen összekötött *sárdát* kezde épittetni a ferenczieknek részére, kiknek egyik főfeladata leendene a téglagyári s más egészen elhagyatott, mindkét nembeli ifjuságot e czélra beépitendő iskolákban ápolni, nevelni.

Ennyit épittetett és még többet alapitványozott Szatmáron! És mennyit adakozott mindenütt? azt csak a jó Isten számitá meg.

Örököse: illy az emberiség javát igazán elömozditó intézetek alakitására s minden intézkedéseinek fentartására szervezett püspöki alapitványi pénztár.

Nem mondunk sokat, és nem is kell mondásunkat elemezni, ha azt állitjuk, miként Szatmár anyagi gyarapodásának s közmüvelődésének legnagyobb elömozditója jövőre nézve is itt összehalmozott alapitványai s intézetei által *Hám János* püspök marad!

De hogy a magyar kath. egyház püspöki karának egyik legfénylőbb csillaga, az igazi hazafiak igen ritka példánya, önzéstelen emberszeretet, önmegtagadás, másokkali jótékonyság példája tünt le vele, azt tisztelő ismerősei hazaszerte bevallják.

A mult év utolsó hava 30-án, reggeli hét órakor, Szatmár-Némethi város minden tornyaiban megszólalt harangok bús hangon hirdették, hogy Hám János püspök meghalt. Hideg tetemei ez év január 6-án tétettek a székesegyház sirboltjába.

Szatmár megsiratá, ezerek gyászolják s gyászolni fogják a nagyérdemü püspököt. Áldott legyen emlékezete! *N.*

* * *

Adjuk hozzá még a fentebbi életrajzi vázlathoz azon adatokat, mellyek a boldogultnak holta utáni tisztességtételére vonatkoznak. F. é. aug. 5-én tökéletesen elkészült, és Pesten mutatványul fölállittatott egy remek müvü sir-ravatal (sarkophag) Istenben elhunyt nm. *Hám* János szatmári volt püspök tetemeinek diszes fentartására. E remek munkának müvésze *Slik* Henrik pesti lakatos és polgár. A koporsó a müvész saját házában Pesten (2 szerecsen-utcza 44. sz.) volt megtekinthető.

A sarkophag — mellynek rajzát a tulsó lapon veszik olvasóink, — anyaga lemezréz, az ékitvények és betük pedig ágyu-öntetüek; a styl blondel-modoru. A sarkophag fölületén az öntött nagy kereszten, misekönyvön és halálfőn kivül, a püspöki disz-jelvények, u. m. püspöki süveg és istáp fekszenek. — Három helyen látható az elhunytnak czimere, t. i. egy galamb, három hegy fölött röpülve, olaj ággal szájában, és öt csillaggal feje fölött, a mellyek a szatmári püspöki megyének öt vármegyéjét ábrázolják.

A ravatal fő homlokzatán e következő kezdő betüjü fölirat olvasható:

Cineres. Mortales. Immortalis. Excell. Illmi. ac Rmi D. D. Joannis. Hám. Eppi. Szatmár. S. C. R. et A. M. St. Int. Cons. Abbatis de Sz. Jobb.

A fő-homlokzat alsó részén:

Obiit. Anno. 1857. 30. Decembr. Anno. Aetatis 77-o.

Bal oldalon végig:

Alter. Stator. Dioec. Szatmár. Fundator. Hospitalis. Civ. Claustri F. F. Misericord. Domus. Sororum. De. Charitate. Educand. Nobil. Et. Militar. Puellarum. Conv. F. F. Min. S. Franc.

A baloldal alsó osztályban:

Convict. Societ. JESV. — Exstructor. Basilicae Cathedr. Item. Bergszász. Nagy-Szőllős. etc. Parochiarum. Scholarum. Capellar. Calvariae.

A koporsó hátrészén:

Dotator. Fundi. Dioeces. Tandem Bona. Omnia. Sponsae. Suae. Legavit.

Az egész mü sikerültnek mondható; blondel izlésü domborványai s ékitményei remekek. Mult héten szállittatott Szatmárra.

Mihály bácsi.

Teringette fa szekere!
Mihály bácsi, legyen esze.
Ne mászkáljon minden éjjel
Házán kivül szerte széjjel;
Az alkalom tolvajt csinál,
Tudja kend a szólásformát,
Vigyázzon: mert orra alá
Reszelik otthon a tormát.

A rosz világ azt beszéli,
Nem beteg a szép menyecske —
Mihály bácsi mégis maga
Hozz' az orvost minden este.
Nagy bolond kend, Mihály bácsi —
Nem segit itt a patika,
Tuljár a kigyelmed eszén
Hét országgal a praktika.
Ha elfogja a szédülés,
Vagy a szivgörcs, csak szaporán,
Csak szaporán eret vágni,
Kell is ahhoz nagy tudomány?

Kölcsön adta a szép eszit
Mihály bácsi kamat nélkül,
Mikor azt a kis menyecskét
Haza vitte feleségül.
Ötven éves deres fővel
Házasodni! uram fia!
Tizenhat éves leánnyal?
Nincsen erre kádenczia.
No de gazdag Mihály bácsi,
Legalább volt, s a gazdagnak,
Hogy ha vén is, a kis lányok
Kosarat nehezen adnak.
Pincze, padlás, kamra, csűrös
Tele volt Isten-áldással
Minden megvolt, a mi kellett,
Egy szép asszony ráadással;
Jajde, példabeszéd nálunk,
Hogy a zsidó, görög, vagy tót
Semmit sem ad, nem hitelez
Az ollyanért, a mi csak volt.

Fütyöl a rigó a fáknak
Ágbogas lombjai között —
Mihály bácsi felesége
Kaczkiásan felöltözött.
Szépen harsog a trombita.
Messze hangzik a faluban,
Hej annak a menyecskének
A szivében háboru van!
Körisbogár égő szemét
Le nem venné az utczáról,
A legszebbet, azt a barnát,
Majd lenézi a lováról.
„Adjon Ister, szép galambom!
Hadd tekintsek a szemébe.
Csi lagoknál szebben ragyog!
Ad-e szállást az éjjelre?“
„Szálljon be hát, vitéz uram,
Ugy sincs itthon gazda uram,
Korán elment az erdőre,
Haza sem jő délelőre.“

Mihály bácsi felgyürközve,
Vágja sorba a rekettyét,
Addig forrón ölelgetik,
Csókolgatják a menyecskét.
Ugy kell kendnek, Mihály bácsi,
Ha kend vágja a más fáját,
Otthon addig büntetésül
Jól megtépik a szalmáját.

Isten, verte fakó szekér,
Hogy orditoz segitségért!
Mintha kutyák marczangolnák
Két tengelyét zsiradékért!
Mig a gazda, mig a szekér
Nagy bánatát igyen sirja,
Két sovány, meddő tehenke
A nagy terhet alig birja.

Nyerit a mén a pajtába,
Bucsuzik benn a gazdája,
Mihály bácsi távul nézi,
Hogy rakják a csókot néki.
S a mi még legfurább dolog,
Csak ugy Isten kegyelméből —
Káplár urat a lovára
Mihály bácsi emeli föl.

A kit ugy megsüvegeltek,
Hajdanában — Mihály bácsit
Még a kősziv is megszánná,
Ollyan hosszat, nagyot ásit.
Addig szidta, pirongatta
Az öreget a szép asszony,
Mig a két tehenecskét is
Eladták a sokadalmon
A zsidónak, a görögnek,
Pántlikáért — patikába —
Elszivárgott a sok huszas,
Nincs már a láda fiába.
Gyepes udvar, kölcsön kenyér,
Üres pincze, üres akol,
A ki illyen bolondjába
Házasodik, de meglakol!

Hull a levél, fecske, gólya
Elköltöznek hideg őszszel,
Ott ül egy körtefa alatt
Mihály bácsi kopasz fővel.
Nem is tudja, nem is látja,
Ollyan nagy a buja neki,
Hogy a sárga hulló-levél
Már-már szinte betemeti.
El-elandalg a multakon,
A multról a jelenre tér,
A jelen is olly szomoru!
Hát ha még a jövőhöz ér?
A mint igyen tépelődik,
Betoppan a kertbe Örzsi
„Gazda uram! gazda uram!
Tessék hamar előjönni.“
„Mi bajod van lányom, Örzsi?
....No de szólj hát, menydörgette!“
„Szökni akar az asszonyom,
Már mindenét összeszedte.“
„Szökni akar? jaj, de későn!
Jó hirt hoztál lányom, Örzsi
A legjobb hirt — gondolod, hogy
Nem fog többé visszajönni?“

Feleki Miklós.

Egy fejedelmi apród kalandjai.

Történeti elbeszélés GYŐRI VILMOSTÓL.

(Folytatás.)

Mikor eljött az ebéd ideje, az asztalnál öten foglaltak helyet: Farkas, a követségi másik szemely, a Farkas által mindig isszonyuan korholt és pirongatott apród, Rosenberg uram és a telehold képü Hanesz barátunk, a kinek most is megvolt az a jó tulajdona, hogy apadhatatlan étvágygyal fogyasztott mindennemü eledelt.

Rosenberg uram nemcsak azért volt jelen, hogy a vendégszeretet szabályainak eleget tegyen, hanem azért is, ha vajjon nem hall-e egy-más szót a követuraktól, nejét illetöleg. Féltékény emberektől igen kitelik az illyen dolog.

Hanem hiszen megkeserülte hallgatózási vágyát! Mennyit beszéltek az asszonyról!

— Átkozom a lelkét, ennek a gazdának — mondá Farkas hazája nyelvén követtársához szólva — ugy elrejtette előlünk azt a szép menyecskét, hogy se hire, se hamva. Pedig soha se legyek többé követté, ha még háromszor meg nem csókolom azt a rózsa piros arczáját!

Szatmári megye-
haza és Békesegyház

Vas. Ujs. 1904. 1761

Szatmári nekrológiház

MMÉE Közl. Havi
Füredei. 1936. 7-12.
4 : képpel

A keresztyén hit elemei nincsenek annyira beléje öntve, mint azt az evangyéliom megkivánja : a keresztyén hóditók elrablák kincseiket s vagyonukat, szétrombolták templomaikat s bálványaikat : de a valódi hitet nem közölték velük; s azért most is a katholikus egyház szentjeit bálványokként imádják s a legnagyobb fanatismus alatt nyögnek. Szinte észrevenni arczvonalaikon, mikint igyekeznek, levert szomorú tekintetüket, helységük védszentje névnapján vagy husvétkor elűzni. Ekkor szintugy, mint hajdan megtakaritott vagyonát áldozatként viszi az oltárhoz azon hiedelemben, hogy eleget tesz igy hite kötelességének; mitől a keresztyénség hirdetői őt szoktatni el nem mulasztják. Mindemellett megelégedett s szerencsésnek érzi magát : de midőn az alcalde (biró) elszakitja családja keblétől egyetlen fiát s kötéllel fogja katonának, akkor kétségbe esik : mert a szabadságot s a békét szereti.

Az indus vak szenvedélylyel viseltetik a zene iránt; a táncz egyike azon csekély élvezetének, melylyel szenvedéseit enyhiti.

A magasabb s mélyebben fekvő földön lakó indusok, arczvonalaik s szokásaikra nézve különböznek egymástól. Az utóbbiak termékenyebb tájon élve nincsenek annyi sanyaruságnak kitéve, s ezért arczvonalaikon többnyire valami tökéletesebbet venni észre, mi a nyiltszivűséget s egyszerűséget jobban kiemeli. Az indusnők barna s élénk arcza, tüzes szemei, rendesen alkotott ajka, hófehér fogai, picziny lábai, gránát zsinórral ékesitett gömbölyű nyaka arra mutatnak, mikint nem csak egy szépség találkozik közöttük.

Tehetségeik, ha jól vezettetnek, igen hamar kifejlődnek s igen fogékonyak a művészet s tudományok elsajátitására.

A másik osztályhoz tartozó mezei lakosok, mint már emlitém, a régi hóditók és indusnők vegyületéből származottak s az előbbiektől józan ész embereinek (gente de razon) neveztetnek.

Ezen osztály nagyon különnemű (heterogén) származása, szokása, élvezetei s hibáira nézve. Különbözik az éghajlat minéműsége, nagyobb városok közel vagy távolabb fekvése által; miért is majd minden államban másféle viselet, szertartások s arczvonalak láthatók.

A kisebb faluk s helységek lakói környékén letelepült rancherókhoz hasonlitanak viselet s szokásaikra nézve; a legnagyobb különbség csak abban áll, hogy ezeknek foglalkozásaik többnyire megkivánják lovas öltözetben járni. A nagyobb városokban leginkább európai disz uralkodik.

A ranchero tehát szarvas vagy más puha bőrből készült, ezüsttel ékesitett, lábszára külső oldalain szinte ezüst gombokkal összegombolt, szélein posztó szegélylyel czifrázott nadrágot visel (calzonera), mind a két lábikrájára kötött keményebb, különféle czifraságokkal kivarrt bőrrel (bota de campana). Széles karimáju kalappal. Egy négy rőf hosszu s két rőf széles, különféle szinű szegletes alakokkal kiczifrázott gyapju szövetből készült felruhával (serape), mellynek közepén egy eléggé hosszu hasadék arra szolgál, hogy fejét keresztül dughassa, s igy teste elől s hátul fedve, csak kezei maradnak szabadon. Ezzel akár eső, akár hőségben mindig látható; néha ennek elejét vallára dobja (mint a rajzban), hogy kezeivel szabadabban mozoghasson. Ezenkivül lóháton a nyereg elejére erősitve egy kecskebőrös felnadrág kifelé forditott szőrével; esős időkben lábai fedezésére szolgál s ez a chaparréra (mondd: csaparréra). Nyergük alkotásra nézve hasonlit az arabokéhoz, valamint zablájuk is. A gazdagabbak ezüsttel rakatják ki a nyereg kápáját s ezüst s arany fonalakkal himeztetik bőrét.

Azonban lószerszámaik s öltözetük, mint feljebb mondám, több helyeken különbözik, többnyire a melegebb tájakon a melegséghez s a hidegebb helyeken megint ehhez alkalmazva.

Általában véve a ranchero igen hajlékony a hivékenységre, könnyen hisz el mindent a mit mondanak; nyiltszivű, alázatos, csendes, kifáraszthatlan nagyobb utazásokban, elszánt, hűséges, szerelemféltő s ekkor bosszuálló; bátor egész a vakmerőségig s legtöbbnyire nagylelkű. De mindemellett ravaszsággal, hallgatagsággal s a szenvedélyekből eredő néhány hibával van ellátva, mit az indus vérből öröklött.

Legnagyobb csapás a mi érheti az, ha elviszik katonának; mert itt is ámbár köztársasági törvények uralkodnak, a hatalmasabbak egymás közti czivodásai szükségessé teszik e rendszert, s minden párt főnöke, ha kell, erővel soroztatja a békét szerető töld lakóit.

De ha egyszer már katona, mintája a bátorságnak anélkül, hogy a sanyaruságok s veszedelmes helyzetek visszariaszszák.

Ha csendes lakában vizsgáljuk, akkor, midőn családi gondjai vagy szenvedélyei nem vesznek rajta hatalmat : vigkedvű, mosolygó arczczal szivesen fogad mindenkit. Lelkesülve földje s hazája iránt, leghevesebb rokonszenvvel s gyöngéd visszaemlékezéssel beszél szülőföldjéről. Életének első éveiben a környék lombos helyeit, bárány vagy kecske után futkosva, össze vissza járta; minden fa, minden kő ismeretes előtte s szivébe vésve vannak, ez azon hazaszeretetnek csirája, melly lelkében olly termékennyé vált. Napja csendesen folyik élte minden időszakaiban, s csak a szerelem ideje foglalja el legérdekesebb részét; ekkor látni őt néha örömteljes arczczal s megint gondolatokba merülve, a szerint mint szeretője által viszonoztatik. Ekkor telve költői ihlettel, mert képzelődésében a szerencse álmai kecsegtető reménynyel lepik meg. A fandangó-ba (táncz) szőtt dalok az ő költeménye s ezzel kezdi választottja szivét megnyerni, azután tánczra hivja s ekkor ismét alkalom nyilik édes szavakkal köszönetét kifejezni. Később kezd neki ajándékokat küldeni, hol egy selyemkendőben válogatott gyümölcsöt, hol egy olvasót, hol gyöngyöket. Ha szerelme viszonoztatik, ő is birja kedvese zálogait; egy általa varrt inget, vagy egy arany gyürűt mellyet nyakkendőjére huz, s igy jelenik meg vasárnap a falu korcsmájában. Nem sokára elkezdődnek a megszólalások s néha a szerelemféltés is, mert nem rendkivüli, hogy egy szép leánynak több imádója is legyen, ennek természetes következménye a czivódások s néha komolyabb boszuállások. Hogy tehát mind ennek véget vessen, nyilatkozik atyjának vagy urának, mikép ő „en gracia de Dios“ Isten kegyelmébe akarja magát helyezni; a mi annyit tesz, hogy meg akar házasodni. Az atya vagy ura többnyire észrevételeket tesz, többek között „que no sean calentamientos de cabera“, hogy ne legyen csupán agyláz, és ki tudja „loque será“ millyen lesz a választottja. Mind erre igyekszik kielégitőleg felelni s nem gondol egyébre, csak házasodni; mert ezen szerencséje mellett elkerüli, hogy katonának vigyék; és kijátsza a biró (alcalde) fenyegetéseit, kinek megtagadá lovát eladni (mert a vevés tulajdonképen donatio inter vivos lett volna). Megnyervén az engedelmet, a falu jegyzője által iratott levelet küld kedvese szülőihez, kik többnyire engedelmüket megadják.

A menyegző előestéjén néhány pulykát (guacholote), bárányt, s egyéb élelem-szereket küld a völegény választottja házába. Másnap emez megmossa jövendő felének fejét. A menyegző mindig szerdára, mint szerencsés jóslatu napra határoztatik. Hivatalosak erre a környéken lakó ranchéró-k, s miután a „mole“, „barbacoa“, „pulque“, „tepache“ *) s egyéb nyalánkságok és szeszes italok nagy vonzó erővel birnak, mindig számosan jelennek meg.

Az egyházi szertartások elvégezte után visszamennek mezei lakásukra, magukkal hozván a papot, a harangozót, a birót s a falu előkelőit. Itt zene, táncz s egyéb mulatságok között folyik a nap; nem ritkán czivódások s veszekedések szakasztják félbe a vigadást.

Az első gyermek keresztelésénél elkezdődnek szövődni az atyafiságok s komaságok; nemcsak a keresztatyák, hanem ezeknek rokonai is komák (compadres) s minduntalan hallani beszédjükben a compadre, commadre, compadrito szavakat. A gyermeket vivő bábaasszony ex facto et jure az atyafisághoz tartozik. Ha a gyermek szülői gazdagok, a keresztelő pap s ennek segédje megtisztelik ezeket a compadre névvel. Sokszor keletkezik testvérek között komaság s ezután nem tegezik többé egymást.

A rancheró-k között nagy tiszteletben tartatik ezen atyafiság s előbb összeesnék a világ, mintsem hogy roszat beszélne vagy kezét emelné fel komájára.

Az elaggult ranchero a család patriarchája nagy tiszteletben részesül. Ő ad tanácsot a fiatalabbaknak. Ő a táj krónikája s elbeszélli a spanyolok ellen viselt csatákat, az utolszor látott bolygócsillag és egyéb tüneményekről jóslatokat mond.

Más oldalról tekintve, a ranchéro szeretettel viseltetik lova iránt, ennek fékezésére nagy ügyességgel bir, s legnagyobb ohajtása a legjobbat birni. Ha kérdezik tőle, hol vannak a legjobbak, mindig azt fogja mondani, hazájában; s itt azon tájon hol ő lakik, természetesen a magáét legkitünőbbnek tartja. A rancherónak gyermek korában, még alig tud járni, már is legnagyobb kivánsága, atyja előtt a nyeregben ülni, nem fél a lótól s hozzá mint atyja legelső barátjához vonzódik. Később egyedül is felmászik a nyeregbe, igy nő fel s erősödik. A mi eleinte csak mulatság vala, nagy korában szenvedélylyé válik. Ügyességét kitüntetni akarván, a legveszedelmesebb helyzetekbe bonyolodik, s abban találja dicsőségét, ha veszélyes ugrásokban s futtatásokban fölülmulja társait. A betanitott ló osztozkodni látszik ura kitüntetésén s a legnagyobb erőködéssel igyekszik szándékát s akaratját teljesiteni. Ennek elválhatlan társa, megosztja vele a veszélyeket, s hűségében, ura szeszélyeért áldozva lelkét kiadja.

A ranchero nagyobb szeretettel viseltetik lova, mint felesége s gyermekei iránt. Ló nélkül tökéletlen lénynek tartja magát, mintha igy csak fél ember volna. Ezen állitásom talán túlzottnak látszik : de látni kell, hogy nélküle önmozgonyhoz hasonlit, élénksége hiányzik; szomorú s méla gondolatokba merülve. Egészen ellenkező, ha lóháton van; s miért? mert a szél sebességével juthat kedveséhez, mert elrejtheti s védheti irigy szemektől; mint a villám vágtathat, reményét s legnagyobb kincsét nyerge elé emelve, a rónaságon, bokrokon s meredékségeken keresztül.

Ezenkivül foglalatosságai is megkivánják, hogy mindig lóháton legyen.

Legkedvesebb mulatsága, ha hosszu kötéllel, mellynek egyik vége hurok módra van elkészitve (lasso), a marha után futhat, s a hurkot szarvai közé dobva megállithatja vele.

Olly ügyesen tudnak vele bánni, hogy akár szarvaira hányva, vagy akár mellyik lábánál megfoghatják, mindég előre kijelentvén, hova; s ritkán hibáznak.

Nagyobb mulatságul szolgál még, az ökröt vagy tinót futtában, utána nyargalva farkánál fogva földre rántani. Futás közben az állat farkát többnyire jobb lábára csavarja s ennek végét a kézben tartva előre rohan lovával, s ez által a marha hátsó részét félre huzván, ez nagyot esik, s ez colear (farkalni). Nagy ügyesség kivántatik hozzá s jó lovas.

Végetül megemlitem még, mikint a nagyobb városok dandy-ei között ritka az ki lovagolni ne tudna, sőt a lazar s colear művészetében jártasak ne volnának s ezt egészen rendezett szabályok szerint betanulják. Olly divattá vált általában a lovaglás, hogy ezt Mexiko hölgyei legelső áldozatként követelik imádóiktól. A divat e mellett még megkivánja a la ranchero viseletet is.

Mayerffy István.

---

*) *Mole* pulyka vagy egyéb tollas állat husából igen izletes, a franczia „ragout“-hoz hasonló eledel. *Barbacoa* kivájt föld gödrében sült pecsenye a régi „boucanier“ mód szerint. *Pulque*, s eszes ital agave americana nedvéből. *Tepache*, szeszes ital az ananász felforralt héjából.

gyönyörü uj kalvária, egy pompás kápolnával, melly a hajdani szatmári vár helyén van épülve. Van itt katonanevelö-intézet, sóház, postahivatal, állandó szinház, melly taval diszittetett fel, casinó, az apáczazárdában igen jeles leánynevelö-intézet, két görög egyesült tanoda, két vendégfogadó, sétatér stb. Szatmár városának ujabb idökbeni épülése s kicsinositása körül nagy érdemeket szerzett magának e város lelkes és buzgó püspöke, *Hám János*, ugyanis ö épittette a nagy apáczazárdát, az irgalmasok csinos zárdáját, a püspöki kastélyt és papnöveldét, a gyönyörü kalváriát stb. és most ismét épülöben van egy nagy zárda a Jezsuita-rend számára, ugyanazon helyen, hol a régi Jezsuita-zárda állott, melly késöbb az ideiglenes püspöki lak volt. 15,000-nél többre menö lakosai, kik csaknem mind törzsökös magyarok, föld- és szölömivelésböl, kézmüipar és kereskedés után élnek.

De lássuk már most a város történeti nevezetességeit és viszontagságait is : 1217-töl 1230-ig még királyi erösség vala (Castrum Regium) 1230. II. András, a Zothmári nemeseket, kik Gizella királynéval jöttek be, igen szép szabadságokkal ajándékozta meg. 1261. V. István ifjabb királynak mulatóhelye volt, s a szatmár-németieknek 1264-ben nevezetes szabadság-levelet adott. 1330-ban, hogy a németiek királyi vadászok voltak, irja Katona 8 köny, 517 lap. 1411-ben a város több magyarországi helyekkel cserébe adatott György szerviai despotának. 1464-ben Szatmáron pénzverö kir. kamara volt. 1501-ben II. Ulászló fenyegetö parancsolatja által védelmezte a városiakat, Geréb László erdélyi püspök ellen, ki a dézmák ki nem adása miatt, a misemondást, gyöntatást, az egyházi temetést megtiltatá, s a halottakat a földszinén büzhödni hagyatta. 1543-ban I. Ferdinánd Szatmárt és Németit Báthory Andrásnak, Kristófnak, Istvánnak ajándékozta, kik a várat a Szamos szigetén felépitették, s a hadi mesterség szerint jól megerösitették. — 1558-ban Izabella Zápolyának özvegye a lakosokat minden 20-ad, 30-ad és más vámok fizetésétöl felmentette. Balassa Menyhértet fökapitánynak tette, s Nagybányát három vármegye dézmájával neki adván, lakásaul Szatmárt rendelte; de ez a várkatonákat maga részére hóditván, a várat Ferdinánd részére elfoglalta. Megboszankodván ezen Zápolya Zsigmond, Szatmárt török segitséggel keményen ostromoltatta, de Zay Ferencz kapitány vitézsége miatt, sikertelenül. 1564-ben Balassa katonáival Kassa vidékére rándulván, Báthory István Váradról szekereken vitt katonákkal a lakosok egyetértéséböl, esteli csordahajtáskor a várat hirtelen meglepé s visszafoglalá, lekonczolván elöbb a német katonákat, s rabságba ejtvén Balassának nejét és gyermekeit. 1565-ben Schwendi Lázár és Báthory András a vár visszavevésére nagy erövel közelgetvén, ezt Báthory István felgyujtván odahagyta, s katonáival Váradra költözött, és igy Schwendi könnyen hozzájutván, a várat ismét erösen felépitteté. 1622-ben a szatmári vár Bethlen Gábornak békekötés szerint átadatott. 1646-ban Rákóczy György fejedelem elnöklete alatt a reformátusok hires egyházi gyülést tartottak, mellyre 115 predikátor jelent meg, s Geleinek az egyháziakban szabott rendje elfogadtatott. 1657-ben junius 26. a szatmáriak a Rákóczy jószágait tüzzel vassal pusztitó lengyelekkel egyezségre léptek, hogy pogány módra ne sarczoltassanak és elégedjenek meg 2600 tallérral stb. 1668-ban I. Leopold megparancsolá, hogy a városban lakó nemesek, szintén mint más polgárok, adót fizetni, katonát tartani kötelesek legyenek; ellenben a városiak a vármegye gyüléseiböl ki ne zárassanak. Ugyanezen évben a vármegye gróf Nádasdy Ferencz országbiróhoz intézett levélben keservesen panaszkodik a szatmári várban örködö német katonák sarczolásain, s kéri ezeket magyarokkal felváltatni. 1669-ben az elkeseredett nemesség a Gombás erdöben lesbe állván, a zsákmányra kirándult szatmári német katonákat visszajöttökben megtámadta s nagy részét felkonczolta, vagy a Szamosba fulasztotta. 1680-ban Apaffy Mihály 24 ezer törökkel, erdélyiekkel, havasföldiekkel, a várat egy hónapig ostromolta, de sikertelenül. 1682-ben Tököly Imre fegyverszünés alatt a várat hadi fortélylyal kezére keritette, de már 1684-ben katonái I. Leopold seregeinek feladták. 1686-ban az akkori idökben nagy hirnévre szert tett Karaffa Antal császári hadvezér Szatmáron szállásolt, s egy év lefolyása alatt annyira adó alá veté a városi népet, hogy ez neki többet fizetett ekkor (61,033 ft. 20 kr.) mint fizetett felszabadulása alkalmával, t. i. midön a két város szabad kir. városnak tétetett (41,713 ft. 33 dénárt fizetvén csak). 1703-ban Rákóczy Ferencz vezérlete alatt nyughatatlankodó hazafiakat, gróf Károlyi Sándor és Bekker hadvezér Szatmárnál elszélesztették; de késöbben a vár gróf Forgács Simonnak Rákóczy vezérének, a német örzökatonaság által, alku mellett, hogy hadifoglyokká legyenek, átadatott, s ekkor részint a németek, részint a kuruczok prédálásai és gyujtogatásai által a város végpusztulásra jutott, ugy hogy a lakosok szölöhegyeikbe, kunyhóikba költöztek ki. 1705—1706-ban Rákóczy parancsolatjára többizben sürgettetett a város, hogy a várat rontsa le, de sikertelen. Végre 1711-ben Károlyi Sándor csakugyan felégette és elhányatta. Ugyanezen évben a békesség, melly Debreczenben kezdödött, Nagy-Károlyban folytattatott, Szatmárban bevégeztetett, gróf Pálffy János nádor hatalmas közbenjárására, mellynek következtében Majténynál 12,000 válogatott magyar, fegyverét letévén, I. József császár hüségére esküdt. 1715. január 20-án az egri szélesen kiterjedö püspöki megye felosztatván, Szatmáron is állittatott fel egy uj püspökség, mellynek megyéje kiterjesztetett, Szatmár-, Marmaros-, Ugocsa-, Beregh- és Ungmegyékre, s 1828-ban számlált 5 fö- és 8 alesperességet, 73 plebaniát, 5 szerzetes házat. *Zombory Gusztáv.*

A ranchero.

A ranchero. *)

Amerika melegebb éghajlatu földére viszem át az olvasó figyelmét. Mexico regényes táju mezei lakóihoz vezetem. Megkisérlem szokásait, öltözetét, szenvedélyeit vázlani. De nem a régi Anáhuac földje öslakói ivadékairól, hanem a hóditó spanyolok indus nökkel nemzett népfajáról szólok.

A ranchero visszahuzva a városok zajától, földmivelésböl él, nincs kitéve az elfajultság veszélyének, s szükségeket nem ismer.

A rancheró-k foglalkozásuk szerint két osztályba esnek; az egyik a földmiveléshez csatolva, a másik leginkább marha s lovak tenyésztésével foglalkozik, miért is majd mindig lóháton láthatni ezeket.

Az elsök közé a tiszta vérü indusok számittatnak. A földmiveléssel egész nap pihenés nélkül foglalkozva; csak ünnepeik által félbeszakasztott egyszerü életet élnek. Sovány, többnyire növényi tápszer eledele, egy nyomorult gunyhó lakása; de nem is kell neki egyéb : mert ö természet fia, ruházatáról, kényelmességeiről s egészségéről ez gondoskodik.

*) Mondd : rancséro; s hasonlitsd össze a mi alföldünk népével. *M. I.*

vesbbé becsülendő emberi osztály, van számtalan egyén a tanultabb osztályokban, kik megvetve minden szentet, hasznost, jót és szépet, egyedül önérdeküknek és szenvedélyeiknek tömjéneznek, s kik annál veszedelmesebbek, mennyivel terjedtebb elmebeli képességük s anyagi hatalmuk.

Javitani és tanitani kell tehát a parasztságot, és ez által szikrát gerjeszteni benne az önbecsülésre s a nemesebb hajlamokra, nem különben ezáltal módot nyujtani nekik anyagi jólétük gyarapodására; erre nézve pedig 1-sö teendő a ***keresztyén hitbeni alapos tanitás***. Tagadhatlan, jólétünkre az anyagi munka elkerülhetetlenül szükséges, de ez magában nem elegendő, még ehhez szellemi erők is kivántatnak; illyenek pedig a vallás oktatásából származottak. Nézzünk egy vallásos családot, milly tisztelettel, engedelmességgel viseltetnek tagjai a családfő iránt, és a családfő milly szeretettel, jó akarattal s jó oktatással van alárendeltjei iránt; a hol szeretet, egyetértés van, ott kedv is uralkodik, a kedv varázserejét pedig a munkában mindenki tapasztalhatja, csak ezen egyetlen családi viszony nem fő rugó-e a család jólétére? A vallásosságból származó és az anyagi jólétet elömozditó tulajdonokhoz tartozik még : más embertársainkkal való békés élet, józanság, munkásság s becsületesség. — Ellenvetésül mondhatják; vannak családok, vallástalanok, és még is gazdagok; ezt én is elismerem és magam is tapasztaltam, de ki mutathat fel családot, mellynek nagyatyja, atyja és fia vallástalanok és erkölcstelenek voltak, és még is a fiu olly ***szabad rendelkezésére álló*** anyagi vagyonnal birt volna, mint nagyatyja? — Mondják ismét : Vannak vallásos emberek is elegen szegények, és a legnyomorultabb helyzetben. — Erre nézve először is azt felelem, ki tudja, tiszta vallásosság vezérli-e őket, vagy csak szineskednek; és 2-or, a tiszta vallásu embereket is érheti balsors, de azért ez nem szegény, van keblének egy kincse, melly minden földi vagyonnal fel ér, s melly öt a földi csapások sulya alatt is boldoggá teszi.

Szatmári székesegyház.

De forduljunk csak meg és térjünk be egy vallástalan s erkölcstelen parasztházhoz, már kivülről hallani a lármát és szitkozódást, s bemenvén a szobába, mindenkit külön szögbe huzódva találunk; nincsen itt egyetértés a család tagjai közt, nincsen tisztelet a fiuban szülői iránt, de a szülők sem tesznek arra érdemet, az anya emlőjén hordva a kisdedet, már is kenyérre önti a pálinkát és igy szoktatja magzatját a korhelységre, ha a gyermek kevéssé megnő, akkor a vallástalan atya fogja tanitás alá, először is örömet tanusit, ha a fia mentől czifrábban káromkodik, ez alapja a fajtalan beszédnek, továbbá az atya az anyával czivakodván, a gyermek hol az egyik, hol a másik szülőjéhez huzódik, és ennek pártfogása alatt, söt néha biztatására, másik szülőjét becsteleniti, innét származik a szülők iránti tiszteletlenség; vagy az atya a háztól elmenvén, az anya titkon süt, főz vagy a korcsmába viszen valamit, e miatt az anya gyermekét megtanitja a titkolózásra, és a gyermek mind ennek látásából szoktattatik a hazugságra, pákoszkodásra és lopásra; később az atya a gyermeket munkára alkalmazván, mind azon fogásokra pontosan betanitja, mellyeket ő tud a mások megcsalására, szoktatja a mezei kártételekre, s bizony akad szülő, ki a lopásra is ad a gyermeknek elemi oktatást; felserdülvén a fiu, az atya rendesen megosztja vele pálinkáját, vagy borát, ha tán néha a gyermek vonakodik inni, az atyja még ütleggel is kényszeriti az ivásra. — A gyermek igy felnevekedvén, kivált ha még az elhanyagolt falusi iskolában legkevésbé akadályoztatott az eddig betanult erkölcstelenségekben, nem lehet tőle kivánni, hogy szülői iránt, kiktől minden roszat tanult, tisztelettel s engedelmességgel viseltessék; de nem is teszi azt a gyermek, hanem oda hányja az atyjának és anyjának a legundokabb szitkokat, mintha csak könyvből olvasná. Durva baromi módon viseltetik szülői iránt, nejét is kevésbé becsüli, és elalszik benne a szeretet szikrája olly annyira, hogy még a gyermekei iránti szeretet is kihal belőle. De ha már ennyire el vannak fajulva, nem lehet tölök várni a más embertársaik vagy feljebbvalóik iránti tiszteletet, s jó akaratot, ők csak anyagi szükségtől kényszeritve — melly illyeneknél otthonos — hódolnak, de csak addig, mig szükség kényszeriti, s mig a törvényes hatalom büntetésétől rettegnek. Hogy az illy családnál boldogság és jólét lakjék, gondolni sem lehet.

(Folytatása következik.)

Szatmár-Németi.

Egy a legrégibb s legnevezetesebb szabad kir. városok közül, fekszik Pesthez keletre 40, Debreczenhez 12 mérföldnyi távolságra, termékeny rónaságon. Környéke nem tartozik a regényes tájakhoz, ollyan egyszerü az mint minden róna vidék, nem gyönyörködtetik itt a vándort sem a dúsnövényzetü hegyek változatossága, sem a szirtek égfelé nyuló kopár csucsai, egy hanguságát csak ittott szakitja meg egy-egy csoport fa vagy erdő, s csak a keleti láthatáron kéklenek a szomszéd Mármarosmegye magasabb hegyláncai; de annál jobban gyönyörködteti a gazdát az aranykalászok dús hullámzata, mellyek tenyésztésére földe igen alkalmas. — Térjünk tehát a város nevezetességeire át : Szatmárt Németitől hajdan a Szamos választotta el, az elsőt már Árpád magyarjai mostani helyén találták, a mellette később épült Németit, a szent István hitvesével Gizellával idejött németek szállották meg, a mint ezt II. András leveléből láthatni. 1715-ben Szatmár Németivel összekapcsoltatván, egy szab. kir. várossá lett. Nevezetes épületei : a kéttornyu kupos róm. kath. székesegyház, melly jelenleg Magyarország legszebb s legdiszesebb templomai közé tartozik, 1 fő- és 6 mellékoltárral, s egy remekmivü nagy orgonával, melly az 1852. év Urnapján támadt iszonyú szél áldozatja lett, ugyanis a templom homlokzata közepén álló nagy köszobor, melly Krisztus Urunkat ábrázolá, mivel a dühöngő orkánnak legjobban ki volt téve, lesodortatott, melly roppant teher beszakitá estében a bolthajtást, s az épen alatta levő orgonára zuhant. Az orgona csakhamar kiigazittatott, de a középső szobor helyét most csak egyszerü kökehely pótolja. A hol hajdan a Szamos vize Szatmárt Németitől elkülönité, ott most egy pompás két emeletes apáczazárda diszlik, mellynek közepén egy igen csinos templom is van. Van két görög egyesült és két reformatus temploma külön Szatmárban és Németiben. Továbbá megemlitendők : a nemrég épült püspöki kastély és papnövelde, vármegyeház és városház, az irgalmas barátok csinos zárdája kórházzal Németiben, kik 1835-ben telepittettek ide, a városi kórház, kath. főgymnasium, reform. algymnasium, a püspöki convictus, hol évenkint 15—20 szegény árva gyermek neveltetik, a

Vas. Ujs. 1857.

— Ki látott vendéget fegyveres kézzel jönni? szólt vissza Lóna. Farkas alá farkasverem!

Ribarcz megadta magát; visszataszitá kardját hüvelyébe.

— Megfogtál : elismerem. Már most mondd, hogy mit akarsz hát velem? El akarsz-e velem jönni tisztességes feleségül, én hozzám Thoroczkóra, vagy megakarsz itt öletni?

— Rendén, szomszéd, rendén Nem megy az ollyan röviden. Meg nem öletlek, mert akkor azután kihez mennék férjhez? Férjhez pedig nem megyek hozzád, mert még nem hóditottál meg. Várj sorára : most az egyszer én fogtalak meg, s te fizeted a váltságot; majd ha egyszer te fogsz meg engem, akkor te szabod a váltságdijat.

— Mondhatom, hogy az pártád lesz! Kiáltott vissza Ribarcz, kinek most már százszor tetszett a leány, ha eddig csak egyszer.

— No ha neked a pártám, nekem a süveged. Te mondád! kiálta vissza hirtelen a leány. Nem eresztelek el más különben, ha csak mind valamennyien itt nem hagyjátok a süvegeiteket.

A vajda rettenetes dühbe jött erre a szóra; hogy ő hogyan menjen végig az egész falun valamennyi népével süveg nélkül? hogy ő inkább a fejét hagyja elvetetni, mint a süvegét, hogy ez gyalázat és istentelenség igy megszégyeniteni tisztességes embereket; a leány egyre nevetett rajta; mentül jobban dühösködött a vajda, annál jobban kaczagott ő oda fenn a párkányon.

Ribarcz átlátta, hogy a lárma nem használ. Lejebb hangra forditotta a szót :

— Hát aztán mit csinálsz a süvegemmel? Kérdé mogorva gyanuval.

— *Viselni fogom!* Kiálta vissza kaczagva a leány.

— Ez a felelet meg is lepte, meg is vigasztalta a vajdát; gonosz felelet volt. El is mosolyodott rajta

— Nesze hát! Kiálta lekapva fejéről kalpagját s felhajitá azt Lónáig, ki azt elkapva kezével rögtön feltette fejére, szépen félre nyomva barna hajfürtein. Illett a gonosznak!

Ribarcz fejet csóvált. Átkozott gonosz lyány. A buzogányomat már elvette, most meg a süvegemet is elvette; tartok tőle, hogy az eszemet is el fogja venni, ha sokat járok utána.

Azzal parancsolt kisérőinek :

— Rakjátok le ti is azokat a süvegeket!

A sok csákós kalpagból egész halom támadt az udvar közepén.

Akkor azután lebocsáttatá Lóna a felvonó hidat.

— Már most elmehettek.

A megriadt násznép tolakodott ki a résen, nehogy még egyszer itt fogják, vasfejü Ribarcz leghátul maradt magában : nehezen volt mehetnékje : akár ott is maradt volna. A mint ő is kiléptetett szégyenszemmel a várkapun, a hid közepéről még egyszer visszatekintett, ott látta az örtorony ablakában állani hamis tündérét. Még saját süvegével köszönt neki a gonosztévő.

Ribarcz megfenyegeté öklével : vaskeztyüs öklével; nem szólt semmit, csak egyre fenyegeté .... most már ezerszer volt belé szerelmes, ha eddig csak százszor. (Folytatása következik.)

A paraszt és a müveltség.

Népboldogitás! ez egyik jelszava jelen irodalmunknak. Intézmények és tettek, mellyek a nép javára céloznak, méltó dicséretben és elismérésben részesülnek, — háttérbe szorúl és hallgat, ki az alsóbb néposztály iránt megvetéssel, sőt gyülölséggel viseltetik; ellenben sokan önző czéljaik kivitelére a nép rokonszenvét keresve, s valódilag a nép boldogságát szivükben nem hordva, készek olly kedvezményekkel kedvét keresni, mellyek élvezhetésére még az meg nem érve, csak veszedelmét eszközlik. — Félre a megvetéssel és gyülölséggel, — félre a népszerüség hajhászásával; az emberiség boldogságára törekvő akaratnak nem kell megszünni gyarló emberek hibái miatt, sem pedig azért, ha törekvésünk a népbeni csalatkozás miatt hajótörést szenved. Szilárdnak kell lenni az alapnak, mellyre czélunkat fektessük, szilárdnak és győzhetlennek a fegyvernek, melylyel czélunk felé törekedünk; legyen az alap a *hit*, s fegyver a *szeretet*. Illy alapon a nép boldogitására kiindulva, nem lehet körülmény, melly földi tekintélyünkre lealacsonyitólag és czélunkra leverőleg s hálátlanul hathatna.

* * *

A paraszt név alatt átalában értem a szellemi és értelmi képzettség nélküli egyéneket, — mintegy ellentétét a valódi nemesnek; — szorosb értelemben közönségesen értjük alatta azon tanulatlan néposztályt, melly kevés vagy semmi anyagi vagyon mellett, leginkább földmivelési vagy más legegyszerübb kézi munkával keresi élelmét. Ez utóbbinak érdekében veszem kezembe tollamat, nem kerülhetek ki azonban olly állitásokat, mellyek az átalánosságra is vonatkoznak.

Hazánk jólétére és földmivelésének felvirágzására törekedvén, a legnagyobb figyelmet, és átalános gondosságot igényli ezen paraszt nép-osztály hatalmas erejét mind a haza, mind a gazdálkodás javára leghasznosabban felhasználhatóvá tenni.

Átalános gondosságot mondtam, mert ezen néposztály jólétét elő nem mozdithatják egyedül a velök közvetlen érintkezésben levők, ezeken felül mindenki hatást gyakorol reájok, ki ezen neveletlen néposztálytól feljebbvalónak érdemesen neveztethetik.

Vállvetve egyesült akarattal kell tehát az ő boldogságukra törekednünk, hiszen kapcsolatban van a mi jólétünk az övékkel, s kapcsolatban a haza jólétével. Ne vegye tehát tőlem senki tulzó philantropiának, ha előre is mintegy czimerül mutatkozik szerény értekezésemben pártolása azon néposztálynak, melly többnyire nem épen a legnagyobb részvétre tartatik érdemesnek azoktól, kik velök közvetlen érintkezésben vannak, és kiknek sokszor alkalmuk volt, ezen néposztály való vagy képzelt hibáit tapasztalni. Nem tagadhatja senki az ő hibáikat, de azt sem tagadhatni, hogy sok olly hiba hárittatik reájok, mellyek nem az ő, hanem a mi hibáink, vagy legalább okozói vagyunk; belátva hibás és sokféle vétkektől megterhelt gondolkodásukat, indulatukat és tetteiket, vajjon mit tart keresztyéni kötelességünk? Mit tart mindennapi imánk? „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbotanunk ellenünk vétetteknek“? — E szerint nem megvetni és megtörni, hanem inkább résztvevőleg megbocsátani, és e mellett javitani kell öket. Kit a keresztyéni kötelesség nem indit rokonszenvre, tekintse hazája jólétét, melly a parasztság jólététől nagy részben feltételeztetik, s a kiből a hazaszeretet kihalt, kiben a szeretet hiányát baromi ösztön és anyagi érdek pótolja, ennek is önnön érdekében van, ha számitani tud, a parasztság jóléte, hiszen a juhot ha jól tartjuk, több gyapjut ad, a tehén jobb tartás mellett jobban tejel, s egyedül az embertől lehetne várni, hogy elhanyagoltatása daczára kellő szolgálatot tegyen? Nem tulzó philantropia tehát, hanem az igazságszeretet, részvét és a közös boldogulásra törekvés inditott, nem pártolóul, nem a hibákat elpalástolni vagy szépiteni, hanem tolmácsúl szolgálni a paraszt néposztály mellett, melly úgy is irni nem tudván, maga panaszait elő nem adhatja, de tán maga sem tudja — mint a csecsemös — hogy mi a baja, gondviselőjének kell lenni, a ki azt eltalálja; — és nem is hozzájok intézem soraimat, hiszen ők olvasni alig tudnak, öket az egész irodalom, — mint vakot a világosság — legkevesbé érdekli, a tanultabb osztálynak kell az irodalom gyümölcseit velök közleni, s kivánatos, hogy ez, káros terményeitől megtisztitva jusson el a néphez.

Minekelőtte pedig tárgyam érdekében mélyebben beereszkednem, szükségesnek vélem a tisztelt olvasót is felkérni, ne lakjék ellenszenv és egyoldalú itélet keblében, hanem párt-érdek nélkül, jó indulattal és felebaráti szeretettel tekintsen a paraszt néposztályra, kiben szintén meg van a csirája a nemesnek, szépnek és jónak, s kit nem kell csak akkor néznünk, midőn tudatlanság, elkeseredettség, ittasság, dühösség, vagy más nemtelen indulatok, sokszor pedig a szükség olly helyzetbe juttatják, mellyben kész minden hasznost és üdvöst letiporni, — hanem tekintsük akkor is, midőn testi és lelki átengedéssel hallgatják a jó tanácsot, és követik, — midőn vallási szertartásaik meghatván keblüket, egy egyszerü imádság hangjára földig borulnak a mindeneket alkotó imádására; — mondjátok ezt vakbuzgóságnak, — akár mi legyen az, de abból mégis kitünik csirája a szelidség és alázatosságra mutató nemes indulatnak, s ha egyebet nem, legalább azt meg kell engedni, hogy ez által példát mutatnak az engedelmességre, s reményt nyujtanak, hogy Istenünk iránt viseltető engedelmességből készek az Ő parancsolatjait követni, — s ez által mutatkozik a fő-út, a melyen öket a közjóra, s boldogságuk elömozditására vezetni lehet. De merem kérdeni, kit Isten törvényei engedelmességre nem vonzanak, s kik annál inkább a polgári törvényeket — mellyeknek Isten törvényein kell alapulniok — kevésbé tisztelik, mit várhatni ezektől? s miképen lehetséges ezen önfejüséggel, elbizakodottsággal s maguk legnagyobbra — becsülésével haladóknak az emberiség közös boldogságára szolgálniok? Nem tehát a parasztság a legke-

*

augusztus 10.) a nagy vezérkar főnökévé és lovassági tábornokká neveztetett ki. 1898-ban Waldersee gróf tábornagyi rangot nyert s mint a III-ik hadsereg főfelügyelője, mozgósítás esetére önálló seregvezényletre igényt tarthat.

Waldersee gróf 1874-ben egy dúsgazdag amerikai bankár leányát, Lee Máriát — Noer herczeg özvegyét — vette nőül, s ezen családi összeköttetés nyomán Amerikában is népszerűségnek örvend.

TUAN HERCZEG.

Hónapok óta sokat emlegetik Európában a Tuan khinai herczeg nevét. Hogy mi mindent tett ez az európaiak iránt igen ellenséges indulattal viseltető ember, azt nem tudni biztosan, mert a Pekingből érkező hírek fölöttébb megbízhatatlanok, hanem annyi mégis kiviláglik, hogy a keleten folyó vérontás legnagyobb mértékben az ő lelkét terheli, ő állott kezdettől fogva a boxerek pártjának élére s úgy látszik a főhatalmat is, ha névleg talán nem is, de tényleg a kezébe ragadta.

Tuan herczeg az 1850-ben meghalt *Tao-Kuang* khinai császárnak az unokája. Eddigelé meglehetős csekély szerepet játszott, de mikor a mostani zavarok beállottak, őt állította pártja a czungli-yamön élére az európaiakhoz szító Csing herczeg helyébe.

A Pekingben tartózkodó európaiak már régóta ismerték idegen-ellenes érzelmeiről. Különben zömök, köpczös testalkatú, feketés színű, durva arczkifejezésű embernek mondják, a ki nagy mértékben áldoz az ópium-szívás szenvedélyének, de, a mi a khinaiak között sokkal ritkább dolog: nagyon iszákos is.

Az ő cselszövényeinek tulajdonítják az özvegy császárné 1898-iki államcsinyét is. Ezóta kezdett nagyobb mértékben szerepelni a khinai udvarnál. Nagyobb sereget is gyűjtött nyiltan az alatt az ürügy alatt, hogy a császárnénak testőrsége legyen, titokban pedig a saját czéljai támogatására. Ez a sereg Pekingben az európai követeket ostromló khinai hadak zöme.

AZ OROSZ CZÁRNAK, MINT ELSŐ NÁSZNAGYNAK (KUMA) KÉPVISELŐJE, MANZUROFF, A MINT ELTÁVOZIK A SZÉKESEGYHÁZBÓL.

SZATMÁRMEGYEI VARROTTASOK.

Első nagy országos kiállításunknak, az 1885-ikinek egyik nevezetessége a háziipari pavillon volt. Közönségünk akkor látta először nagyobb tömegben, rendszeres csoportosításban földmüvelő népünk szőtteseit, hímzéseit. Álmélkodva nézte azok bámulatos változatosságát, színeik elevenségét és ízléses harmoniáját, a kapáláshoz szokott kezek finom öltéseit, művészi kivitelű rajzait.

Divatba jött a kalotaszegi varrottas. Hívalkodtunk vele és méltán, mert a magyar háziiparnak a világon nincs mása. A franczia és az angol nyelvben nincs is rá megfelelő kifejezés. A mit a németek «Hausindustrie»-nak neveznek, az gyári munka, sok ezer családnak tömeges készítménye előírt minták szerint, az egyéni ízlés, az eredeti invenczió kizárásával. Népünk a Kelet ivadéka; változatlanúl őrizte meg ősi hagyományait; használ olyan motívumokat, melyek évezredesek lehetnek, hiszen hasonlókat látunk pl. a kaukázusi avaroknál, a kik több mint ezer éve szakadtak el őseinktől; sőt egyes rajzok az assyriai és babyloni ruhákra emlékeztetnek, melyeket állítólag ugyancsak turáni faj használt egykor.

Egy tekintetben meg nyugati jelleget öltött a magyar háziipar. Míg a szerbek, románok, törökök csak saját használatukra készítik az ilyen remekeket, mi már iparilag igyekszünk értékesíteni azt a szeretetteljes művészi gondot, a melylyel a falusi gazdasszony olykor évekig dolgozik a maga ünnepi viganóján. Két nagy feladatot is akartunk megoldani a háziipar fejlesztésével: nemzeti műipart reméltünk teremteni, és rendes téli keresetet akartunk biztosítani falvaink népének.

De a lelkesedés hamar lelohadt. Dicsőítettük a kalotaszegi varrottast, de nem soká vásároltuk. A kereskedelmi múzeum egyre buzdította a népet, igyekezett annak ízlését nemesbíteni, alkalmazni a nagyközönségéhez. De az utóbbi években legjobb igyekezet mellett se tudott többet elárúsítani 40—50,000 forint értékű készletnél.

Mig a magyar közönség kezdte megúnni a háziipart, annál jobban felkarolták a külföldiek. Gyarmathy Zsigáné a kalotaszegi varrottast eljuttatta még Amerikába is, Izabella főherczegasszony lelkes fáradozása a nyitramegyei tót himzéseket bevitte a bécsi Burgba. Londonban előkelő hölgyek bazárokat rendeztek, melyeken az angol arisztokráczia élénken érdeklődött a székely szőttesek, az oláh katrinczák, a torontáli szőnyegek és a horvát himzések iránt. Tetszett a magyar háziipari készítmény eredetisége, színgazdagsága, művészi kivitele.

A baj rendszerint inkább az volt, hogy a termelés nem tartott lépést a kereslettel. Amerikai kereskedők, kik egy-egy sikerült mintából ezrével akartak rendelni, elkedvetlenedtek, mert a téli készlet csekély volt, nyáron meg hasztalan volt minden sürgetés.

Az intéző körökben sokáig tanácskoztak azon, miképen lehetne a termelést úgy fejleszteni, hogy a külföldi kereslettel lépést haladva, fokozatos sikereket arasson, melyek a népet is jobban buzdíthatnák.

A tanácskozások eredményeiről nem sokat jelentett a krónika. De az ország egyik vidékeiről mégis kedvező hirek érkeztek.

Szatmármegyei Dobrács-Apáti községben egy buzgó nő, *Mikolics* Szeréna kisasszony a háziipar fejlesztésének ügyét rendkívüli odaadással és nagy gyakorlati érzékkel, s egyszersmind sikeresen karolta föl.

Ez a fiatal hölgy, egy előkelő biharmegyei család sarja, már gyermekkorában feltűnést keltett a kézimunkában való ritka ügyességével, művészi képességével. Sok elismerésben részesült ezért, de nemes ambiciójának ez nem volt elég. Tehetségét a nép érdekében akarta értékesíteni. Maga köré gyűjtötte a falu leányait és buzgó kitartással tanította őket arra, hogy a házi használatra való tárgyakat az ősi hagyományok szerint, de művészi izléssel készítsék.

Két évvel ezelőtt kezdte meg ezt a munkáját; valóságos kis gyárat rendezett be, hol 20—25 leány állandóan dolgozik. És a lelkes úrnő naphoszszat ott jár-kél a leányok közt, türelemmel, lelkesedéssel és kiváló szakértelemmel oktatja őket. Azonfelül a szomszéd hat községnek majdnem valamennyi fehérnépe hetenként jelentkezik Mikolics úrnő házában, hol útbaigazítást, oktatást nyer és otthon aztán elkészíti a hímzést, a minek az ára elég arra, hogy egy-egy magyar házból a nyomor eltűnjék.

Alig egy évi munkásság után Mikolics Szeréna kisasszony a nyilvánosság elé lépett növendékeinek készítményeivel. Szatmárott, Nagy-Károlyban kiállításokat rendezett, melyek szép sikert arattak. Tavaly pedig Budapesten is bemutatta azokat a készítményeket, a kereskedelmi múzeum karácsonyi háziipari-bazárjában. És a szépen hímzett függönyök, terítők, nyári takarók, domborművű mintázású beszövéssel, a szép abroszok, kendők, stb. itt is általános tetszést arattak, országos hirnevet szereztek a fiatal mesternőnek.

Ezt a sikert nem szükséges magyarázgatnunk. A rajzok, melyekben a dobrács-apátii szövőgyár néhány kitünő termékét bemutatjuk,

A KIRÁLYI JEGYESEK KOCSIJA A SZÉKESEGYHÁZHOZ VEZETŐ UTCZÁBAN.

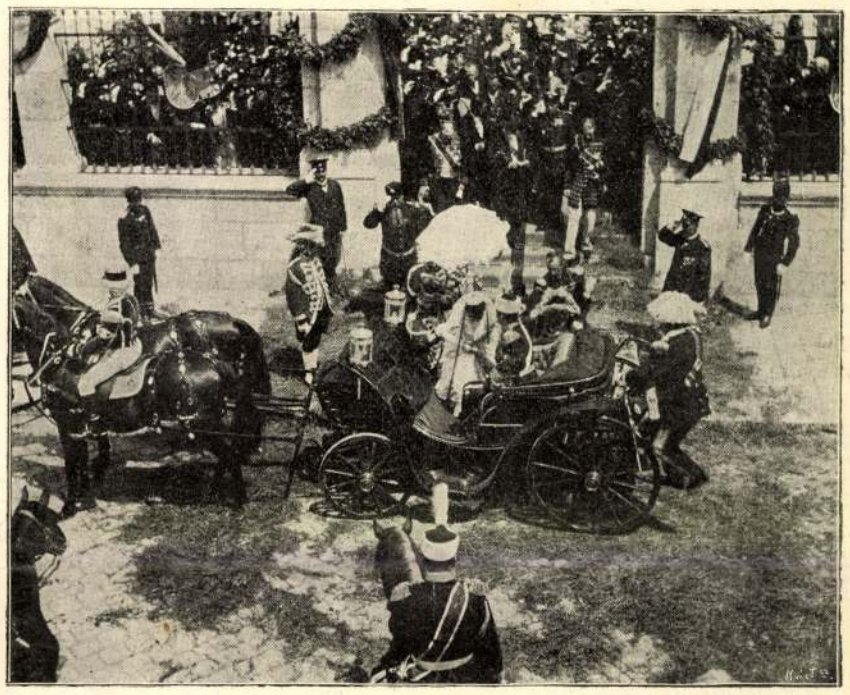

A KIRÁLYNÉ AZ ESKÜVŐ UTÁN KOCSIBA SZÁLL KIRÁLYI FÉRJE MELLÉ.

A SZERB KIRÁLY ESKÜVŐJE.

olyanok, hogy bizonyára fel fogják kelteni a szakértők és az intéző körök figyelmét.

Sok érdeme van a siker elérésében gróf *Károlyi* Istvánné úrnőnek is, ki mint védnöknő a vállalat élére állott, hathatós erélylyel támogatta azt s a dobrács-apátii készitményeknek a legelőkelőbb körökben nevet biztosított. *S.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» augusztusi kötetének első közleménye «Egy öreg vánkos regénye» című érdekes elbeszélés *Máriaffi* Dávidtól, kinek tollából a «Vasárnapi Ujság» is ez év folyamán közölte a «Vásárolt szívek» című nagyobb regényt. *Hegedüs* Pál folytatja «A dél-afrikai kérdés» címen az angolok mostani nagy háborújának történetét; ezúttal főleg a két boer köztársaság belső szervezetéről és a háború okairól szólván. Annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a dél-afrikai köztársaságok vissza fogják nyerni függetlenségüket, mert Anglia, ha még oly hatalmas és gazdag is, az erőszak politikáját soká nem folytathatja, még pedig annál kevésbbé, mert már eddig is jórészt maga ellen ingerelte a fokföldieket és a natáliakat. *Waldapfel* János a befejező részt írta meg «A magyarországi közoktatás története 1740-től 1773-ig» című dolgozatából, mely Fináczy hasonló című könyvét ismerteti. *Földes* Bélától «Fokozatos adó, illetőleg adókulcs és létminimum» címen közérdekű fejtegetés olvasható a szerzőnek «Államháztartástan» című, sajtó alatt levő művéből. *Péterfy* Jenőnek, a múlt őszszel elhúnyt jeles széptani írónak a görög irodalomtörténetre vonatkozó dolgozataiból egy hátrahagyott becses részletet is kapunk Thukydidesről. A szépirodalmi közlemények közt találjuk *Barbier* Ágost nagyobb költeményét: «A bálvány»-t, *Vargha* Gyula szép fordításában. A könyvismertető «Értesítő» rovat Kont Ignácznak franczia nyelven írt magyar irodalomtörténetét méltatja; foglalkozik Szikránák «Ugody Lila» című regényével, s több külföldi munkával. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében a Franklin-társulatnál jelenik meg s előfizetési ára félévre 12 korona.

A magyar irodalom története. Az Athenaeum kiadásában megjelent *Beöthy* Zsolt *Magyar irodalomtörténetének* második kötete *második kiadásban.* A díszes kiállítású, nagy terjedelmű könyv becsét nagyon emelik a beléillesztett irodalomtörténeti képek, műmellékletek és hasonmások. Ez a kötet Kisfaludy Károly föllépésétől az 1867. évig terjedő időszakot foglalja magában. Az egységes terv szerint, de különböző írók többé-kevésbbé önálló fölfogását tükröző fejezetekből, tanúlmányokból szerkesztett mű tekintettel van a tárgyalt időszak irodalmának minden ágára és minden kiválóbb írójára; így a XIX. század három első tizedéről olyan általános képet nyújt, mely az azon időbeli magyar szellemi életet úgy működésében, mint alkotásaiban minden oldalúlag bemutatja. A mű a nagyközönségnek levén szánva, könnyed, népszerű előadásra törekszik s igy az irodalom iránt érdeklődőknek kellemes és hasznos olvasmányt nyújt.

A most megjelent kötet *első része* a nemzeti irodalom kifejlődéséről, a reformkorról szól a következő fejezetekben: Széchenyi kora *Beöthy* Zsolttól. Magyar Tudós Társaság, az Akadémia *Szász* Károlytól. Gróf Széchenyi István, mint iró, *Zichy* Antaltól. Kisfaludy Károly, *Kardos* Alberttől. Katona József, *Rákosi* Jenőtől. Kisfaludy Károly iskolája, *Badics* Ferenctől. Vörösmarty Mihály, *Szász* Károlytól. A klasszikai eposz művelői, *Váczy* Jánostól. Bajza József és az Athenaeum köre, *Kelemen* Bélától. Kazinczy utóda: Toldy Ferencz, *Váczy* Jánostól. A Nemzeti Szinház története 1867-ig, *Bayer* Józseftől. Vajda Péter és Kuthy, *Széchy* Károlytól. Jósika Miklós, *Széchy* Károlytól. Eötvös József, *Baráth* Ferenctől. Kemény Zsigmond, *Gyulai* Páltól. A magyar népköltészet és gyűjtői, dr. *Sebestyén* Gyulától. Tompa Mihály, *Szász* Károlytól. Petőfi Sándor, *Riedl* Frigyestől. Arany János, *Beöthy* Zsolttól. Szigligeti és társai, *Rákosi* Jenőtől. Kossuth Lajos, mint szónok és iró, *Baráth* Ferenctől. A forradalom költészetéről 1848—49-ben, *Vadnay* Károlytól. A *második rész* a magyar irodalomnak a szabadságharcz utáni korszakát tárgyalja a következő fejezetekben: A forradalom

TUAN HERCZEG.

után, *Szilágyi* Sándortól. Deák Ferencz, mint iró, *Zichy* Antaltól. A magyar lyra a forradalom után, *Széchy* Károlytól. Jókai Mór és a regény, *Beöthy* Zsolttól. Az ember tragédiája, *Alexander* Bernáttól. A dráma a forradalom után, *Alexander* Bernáttól. A műfordítás 1830—1867, *Radó* Antaltól. A magyar történetirás fejlődése a XIX. században, *Marczali* Henriktől. A magyar nyelv és műszellem búvárai, *Erdélyi* Páltól. A magyar természettudományi irodalom fejlődése és föllendűlése, *Pethő* Gyulától. A magyar könyvkiadóság úttörői, *Roboz* Andortól.

A fekete szivárvány, regény az antik korból, írta *Szakács* Andor. A 224 lapot elfoglaló kötet első önálló műve egy fiatal írónak, ki a «Szegedi Napló» szerkesztőségének tagja és írói hivatottságának jelét adja e regényében. A kötet ára két korona 40 fillér s megrendelhető a szerzőnél, a «Szegedi Napló» szerkesztőségében.

KÖZINTEZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyarországi Kárpátegyesület augusztus 5-én tartotta XXVII-ik közgyűlését *Tátrafüreden.* A gyűlést a Párisban időző Münnich Aurél helyett *Fischer* Miklós ügyvivő alelnök nyitotta meg. *Frigyes* főherczeg, az egyesület védője, táviratban köszönte meg az üdvözletet, és örömét fejezte ki a felett, hogy ismét a Tátra kies vidékén üdülhet családjával. Az elnöki jelentés szerint az egyesület múlt évi bevételei 21,948 korona, kiadásai 16,435 korona, ebből kulturális czélokra 4696 koronát fordítottak. A közgyűlés táviratilag üdvözölte védőjét, Frigyes főherczeget; tiszteletbeli elnökét, gr. Csáky Albint és elnökét, Münnich Aurélt, továbbá Széll Kálmán miniszterelnököt, mint belügyminisztert, a fürdők fejlesztése és Hegedüs Sándor kereskedelmi minisztert, az idegenforgalom emelése érdekében indított mozgalomért; Plósz Sándor igazságügyminisztert az új fürdőtörvényjavaslatért. Elnökké három évre újból megválasztották: dr. Münnich Aurélt, ügyvivő alelnöknek: Fischer Miklóst, másodelnöknek: Róth Mártont, titkárnak: Nikházy Frigyest, pénztárnoknak: Marcsek Andort. A központ székhelye ezentúl is *Igló* marad.

A protestáns irodalmi társaság szeptember 18. és 19. napján tartja évi közgyűlését és nagygyűlését *Pozsonyban.* A nagygyűlést *Gyurátz* Ferencz püspök egyházi, és *Hegedüs* Sándor miniszter világi elnökök vezetik.

Az Iparművészeti Múzeum angol kiállítása. Walter *Crane,* a világhirű angol művész rajzaiból, iparművészeti alkotásaiból kiállítás nyílik

GRÓF WALDERSEE ALFRÉD TÁBORNAGY.

meg szeptemberben az Iparművészeti Múzeumban. A mester, mint Londonból írják, élénk kedvvel dolgozik műveinek összegyűjtésén. Egész életének munkásságát bemutatja a budapesti kiállításon, mintegy kétezer művet, közte számos díszedényt, majolikát, zománczot, illusztrácziót és kisebb-nagyobb rajzokat és olajfestményeket. A mester a kiállításra családjával együtt Budapestre jön és *Crane* műveivel együtt kiállítják fiainak: Lionelnek és Lancellotnak munkáit, valamint *Morris, Rosetti, Millais,* stb. művészek, a modern angol iparművészet úttörőinek műveit is. A kiállítás igy hű képet fog nyújtani a magas fokon álló angol iparművészetről.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A váczi püspök beigtatása. Gróf *Csáky* Károly püspököt augusztus 5-ikén nagy fénynyel igtatták be székhelyén, *Váczon.* Esztergom felől külön vonaton érkezett székhelyére reggel nyolcz óra után. Az indóházat, az utczákat földiszítették, diadalívet állítottak. A főtéren dr. Zádor polgármester a város, Fazekas megyei főjegyző Pestmegye nevében üdvözölték. A püspök azt válaszolta, hogy első polgára kíván lenni Vácznak, tevékenységben, áldozatkészségben, és szeretni fogja polgártársait felekezeti különbség nélkül. A küldöttségek, testületek, nagy tömeg sokasága közt, harangok zúgása mellett vonúlt a püspök a székesegyházba. Elől bandérium lovagolt, melyet *Gajári* Géza, a váczi kerület képviselője vezetett. A templom ajtajánál a káptalan, a papság fogadta, legelől *Virter* Lajos nagyprépost. A templom kulcsait *Jung* János őrkanonok nyújtotta át. A «Te Deum» éneklése után a püspök latin beszédet intézett egyházmegyéje papságához, s öleléssel, csókkal üdvözölték egymást. A templomban jelen voltak az egyházmegyéhez tartozó megyék, városok küldöttei. Ezek az egyházi szertartás után a palotában üdvözölték püspöküket. Délután két órakor a «Kuria» fogadóban nagy ebédre gyűltek össze. Az első felköszöntőt gróf Csáky püspök mondta a pápára és a királyra. Este fáklyásmenet volt, a mikor *Gajári* Géza képviselő mondott beszédet. A püspök a nap örömére adományokat osztott szét a szegények közt.

A székesfehérvári püspök betegsége. *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök az ősi városban is meg akarta ülni a magyar kereszténység 900 éves ünnepét augusztus 15-ikén s nagy előkészületeket tett. Steiner püspök az előkészületek megtételére veszprémmegyei *teési* birtokára vonúlt, a hol nyaralni szokott. E hó 6-án gyöngélkedett, s kikocsizott; egy helyen gyalogsétát akart tenni, de hirtelen összeesett és elvesztette eszméletét. Azonnal kocsira tették s beszállították nyaralójába, hol nem sokára visszanyerte eszméletét és beszélőképességét. Állapota aggasztó volt, úgy hogy e hó 7-én a helybeli plebános meggyóntatta, augusztus 9-ikén pedig táviratban kérték a pápa áldását. A 61 esztendős főpapot agyszélhűdés érte. A püspök betegsége miatt el fognak maradni az általa tervezett jubiláris ünnepek, sőt az erre vonatkozó meghívók szétküldését be is szüntették és a már kibocsájtott meghívókat visszavonták. *József* főherczeg és családja naponkint táviratban értesítteti magát a püspök hogylétéről, hasonlóképen *Vaszary* herczegprímás is.

MI UJSÁG?

Umberto király temetése. *Umberto* augusztus 9-ike óta a római Pantheonban pihen, nagy emlékű atyja mellett. Monzából egyenesen a római sírba vitték a halottat. E hosszú gyászmenetben mindenütt egy ország fájdalma nyilvánúlt. A királyi pár, az özvegy királyné és a királyi család tagjai aug. 8-ikán érkeztek Monzából Rómába, s ugyanakkor jöttek meg a külföldi fejedelmi gyászolók, az uralkodók és kormányok képviselői. Királyunkat az elhúnyt király nagybátyja, Rajner főherczeg képviselte. A montenegrói fejedelmi család is részt vett a temetésen.

A koporsót augusztus 8-ikán tették Monzában a halottas vonatra s augusztus 9-ikén reggel hetedfél órakor érkezett Rómába. A koporsó elé ment a király, a savoyai herczegek, az idegen képviselők, a

törvényhozás tagjai, stb. Nyolcz vértes tiszt a gyász kápolnába vitte a koporsót, hol az első beszentelés történt, aztán ágyútalpra tették. A koporsó előtt ment a király a herczegekkel és küldöttekkel. Közvetlen a koporsó után a lombardiai vaskoronát vitték, az olasz királyság jelvényét. Roppant sokaság lepte el az utczákat és tereket. A gyászmenet kilencz óra 15 perczkor érkezett a Pantheonba, hol a koporsót a ravatalra tették. Itt gyűltek össze most a királylyal együtt a családhoz tartozók és küldöttségek. A királyi ház hölgyei az oltár baloldalán foglaltak helyet. Az egyházi szertartást a génuai érsek, Reggio gróf végezte, a nagy római énekkar Mascagni vezetése alatt Palestrina egyik karénekét adta elő. A szertartás 11 óra előtt ért véget. Ekkor az özvegy királyné imáját osztották ki, melyet Monzában irt férje lelki üdvösségeért. Délután a közönség számára megnyitották a Pantheont. Az üzletek ekkor is zárva maradtak.

A temetés alatt nagy volt a tolongás, s több baleset történt, számos sebesüléssel. Egyik helyen, mikor a király és kisérete haladt el, a tömeg áttörte magát a kordonon. A montenegrói fejedelem és a herczegek ekkor kardot rántottak s a király körül sorakoztak, ki intett, hogy dugják vissza a kardokat. Mikor a menetben megláttak Prato városnak, a gyilkos Bresci szülőhelyének zászlaját, meg akarták rohanni és széttépni, de megakadályozták.

Ugyan e napon *Budapesten* az olasz főkonzul gyászmisét rendezett a terézvárosi plebánia-templomban, a hol a fővárosban lakó olaszok nagy számmal jelentek meg. A magyar kormányt Gromon Dezső államtitkár képviselte. Ott volt herczeg Lobkovitz táborszernagy, hadtestparancsnok is.

A miniszterelnök Ischlben. *Széll* Kálmán miniszterelnök augusztus 9-én reggel Ischlbe érkezett s Ő Felsége két óra hoszszat tartó magánkihallgatáson fogadta. Délután résztvett az udvari ebéden, a melyre báró Beck táborszernagy, a vezérkar főnöke is hivatalos volt. A miniszterelnök *Hazay* István miniszteri titkár kiséretében aug. 10-én érkezett vissza Rátótra.

Magyarok a párisi kiállításon. A nemzetközi parlamenti képviselők béke-konferenciáján a magyar képviselők közül gr. *Apponyi* és *Berzeviczy* Albert beszédei a konferenczia eseményei közé tartoztak. A testületileg megjelent magyarok általában mindenütt helyt foglaltak maguk számára a világkiállítás életében.

A *hirlapirók* nemzetközi kongresszusán a magyarok sok ismerőst találtak az 1896-iki budapesti kongresszusról. A kongresszus tagjait a magyarok meghívták a magyar csarnok megtekintésére is. Itt a jelenleg Zalatnán pihenő kormánybiztos, Lukács Béla helyett *Miklós* Ödön üdvözölte a vendégeket, aztán reggelit adott tiszteletükre. A felköszöntők során *Hebrard*, a «Temps» főszerkesztője lelkes szavakban köszönte meg az előzékeny vendégszeretetet. — Művészkörökben általános megelégedéssel fogadták azt a hirt, hogy *Bálint* és *Jámbor* műépítészek a magyar pavillonért a diplome d'honneurt, a kiállítás legnagyobb kitüntetését nyerték.

Augusztus 7-ikén reggel *háromszáz magyar iparos és kereskedő* érkezett Párisba, kiknek utazását *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter támogatta.

DOBRÁCS-APÁTI SZÖVŐ HÁZIIPARI KÉSZÍTMÉNYEK. (Ezek nagy része jelenleg a párisi kiállításon van)

A pályaudvaron *Miklós* Ödön kormánybiztos-helyettes, a kormánybiztossággal és a Párisban levő állami alkalmazottakkal együtt fogadta az érkezőket, s szakszerü vezetőkre bizva, tiz csoportba osztotta őket, hogy részletes programm alapján hét napi ott tartózkodásuk alatt megláthassák a szakmájukba vágó kiválóbb alkotásokat.

Magyar tanulók Párisban. A közoktatásügyi miniszterium körrendeletben közölte a tankerületek főigazgatóiva tanfelügyelőivel és a hazai összes iskolák igazgatóival azokat a módokat, melyekkel a magyar tanulóifjuságnak alkalma nyilna, hogy Párisba tanulmányutat tehessenek. A rendelet tiz napi szünetet engedélyez minden tanulónak és tanárnak, ki a szeptemberben induló tanulmányi utazásban részt vesz. A körrendelet egyuttal fölhívta az összes tanintézetek vezetőit, hogy hassanak oda, hogy a vezetésök alatt álló tanintézet egy-két növendékkel képviselve legyen e kulturális, sőt nemzeti szempontból is egyaránt fontos tanulmányutjában a magyar ifjuságnak.

A magyar tanuló-ifjak küldöttei, mintegy harminczöten, augusztus 3-án érkeztek meg Párisba. A küldöttségben, melynek vezetői : *Ludvigh* Rezső, a nemzetközi diákszövetség magyar elnöke, *Köpösdy* Dezső, az egyetemi kör elnöke és *Zsembery* István, az egyetemi Segély-egyesület elnöke, képviselve van az összes magyarországi főiskolák ifjusága. A vonatnál ünnepiesen fogadta őket a franczia diákok vezetősége. Másnap, augusztus 4-én a nemzetek ifjuságának elnökei ülést tartottak, tanácskozás után vacsora volt. A magyar diákok elnökét, *Ludvighot* az első helyre ültették, a magyar nemzeti zászlót a franczia zászló mellett jobbról, az első helyen tüzték ki, a diákszövetség franczia elnöke után a magyar diákok elnöke nyitotta meg a hivatalos felköszöntők sorát. A kongresszus megnyitása augusztus 5-én, délután két órakor volt a Sorbonne épületében. A magyar diákság az egyetemi kör selyemzászlója alatt sorakozott, részint fényes diszmagyarban, részint fekete szalonruhában, a vállon átvetett széles nemzetiszinü szalaggal. A csillogó díszmagyar öltönyök feltünést keltettek. Egy uri nő férje karján odasietett a magyarokhoz és «Vive la Hongrie» kiáltással a kezében tartott rózsákat odatűzte az előtte meghajtott magyar lobogóra. Az első ülésen az elnök megnyitó beszéde után *Ludvigh* Rezső magyar elnök beszélt. Indítványára egyhangu lelkesedéssel elhatározta a kongresszus, hogy *Loubet* köztársasági elnöknek küldöttségileg fejezi ki köszönetét a diákok iránt tanusított rokonszenvéért.

Gyémántmisés plebános. *Mazaly* János szentszéki ülnök és *nagy-pösei* nyug. plebános augusztus 6-ikán tartotta gyémántmiséjét, mint hatvanéves

SZÖVŐ HÁZIIPARI MUNKÁSNŐK MIKOLICS SZERÉNA VEZETÉSE ALATT DOBRÁCS-APÁTIBAN (SZATMÁRMEGYÉBEN.)

fölszentelt pap. Most 87 éves, s 1840-ben szentelték pappá. Rába-Hidvégen lett káplán, a szabadságharcz idején Kőszegen volt, 1854-ben pedig a szombathelyi főgimnáziumba ment tanárnak, hol tanítványai közé tartozott *Széll* Kálmán miniszterelnök is. A derék lelkipásztor erre mindmáig is büszke. 1857-ben Mazaly János megvált tanári állásától és elfoglalta az Esterházy herczegek patronátusa alatt álló nagypösei plébániát, hol negyven esztendeig lelkipásztorkodott, míg 1897-ben, 84 éves korában jól megérdemlett nyugalomba vonult.

Készülő magyar szobrok. Az ujpesti uton levő érczöntő-műhelyben most számos szobron dolgoznak, néhány el is készült már. A kolozsvári *Mátyás-szobor*, Fadrusz műve, tökéletesen kész. Ennek Kolozsvárra való szállítására négy nyitott vaggon kell. A szobor sulya körülbelül 22 ezer kilogramm és a legujabb határozat folytán csak a jövő tavaszszal leplezik le. Fadrusz másik műve, a *Wesselényi-szobor* is kész, s felállíthatják az őszre Zilahon. Az ezredévi nagy emlékhez tartozó *Gábor arkangyal* alakját is megöntötték. Zala eme szobrának gipszmintája a párisi kiállításon van. Felállításra vár Róna Józsefnek *Savoyai Eugént* ábrázoló lovasszobra, melynek helye a királyi várpalota udvarának közepén lesz. Egy éve, hogy kész *Tompa* Mihály életnagyságu szobra is, melyet Holló Barnabás készített, s Rimaszombatban állítják fel a jövő év május havában; a vármegyeháza felszentelésével egyidejüleg fog megtörténni. A tiz *király-szobor* közül most öntik Róna József művét, *Zrinyi Miklóst*. Szintén ő készítette Arad városának a *Szent-Háromság* szobrát, ez is öntés alá került.

A szépség ápolása. Mily raffinizmussal üzik a keleti népek testük ápolását, ismeretes. Minthogy ösztönszerüleg keressük a rózsában a testté változott bársonypuha levelü illatképzeményben azon varázserőt, mely az emberi testnek is hasonló tulajdonságát kölcsönözni képes volna. És még a mai napig is utolérhetetlen a rózsa nedve. *A Keleti Rózsatejet* az ismert jóhirnevü *Anton J. Czerny* czég Bécsben (I., Wallfischgasse 5.) mint egyikét azon szereknek mutatja be, mely elvitázhatatlan és finomító sikerrel hat a bőrre. A czég prospektusai ingyen és bérmentve küldetnek meg.

HALÁLOZÁSOK.

Szlávy József koronaőr temetése augusztus 11-ére volt kitűzve. Ideiglenes nyugvóhelyéül a zsitva-ujfalusi temetőt választották. Halálának hírére király Ő Felsége meghagyásából Paar hadsegéd táviratban értesítette Gromon Dezső honvédelmi államtitkárt, hogy az elhúnyt hátramaradottjaival a Felség legőszintébb részvétét tudassa. Széll Kálmán miniszterelnök Bécsben értesült a halálhírről és Gullner Gyula belügyi államtitkárt kérte föl, hogy képviselje a belügyminiszteriumot egykori államtitkára temetésén és tegyen koszorút koporsójára. A kormány szintén koszorút küldött a néhai miniszterelnöknek; hasonlóképen az országgyűlés két Háza, melyeknek elnöke volt. Mind a két Ház küldöttségileg is képviselteti magát; a képviselőház elnöke, Perczel Dezső is elment a temetésre. A Tud. Akadémiát, melynek az elhúnyt tiszteleti tagja volt, báró Radvánszky Béla koronaőr képviseli. A koronaőrség 16 őrét és egy tisztjét is kirendelték a temetésre. — A koronaőr már régen betegeskedett Az év elején már betegen ment zsitva-ujfalusi birtokára, hol mindjárt ágyba feküdt, melyből többé föl sem kelt. Állapota már két hónap óta reménytelen volt. Családja részéről állandóan többen tartózkodtak betegágya mellett, köztük unokatestvére, Szlávy Béla honvédezredes, a ki néhány nap előtt, mikor némi látszólagos javulás állott be, Zsitva-Ujfaluról visszautazott a fővárosba. Szlávy Józsefet egész Barsvármegye tisztelte, szerette. A vidék előkelőbbjei gyakran fölkeresték vendégszerető házát, hol nem egyszer József Ágost főherczeg is vendége volt az öreg úrnak. Viszont őt is többször látták vendégül a kistapolcsányi herczegi kastélyban s nem egy elmés megjegyzése jár szájról-szájra, a melylyel Szlávy a fiatal főherczegasszonyt megnevettette. Halálát mélyen gyászolja a megyében mindenki. A vármegye székhelyén, Aranyos-Maróthon a vármegyeházra s az összes középületekre kitűzték a gyászlobogót.

Liebknecht Vilmos, a német szocziáldemokraták vezére, a birodalmi gyűlés képviselője, meghalt augusztus 7-ikén Charlottenburgban, Berlin mellett, 74 éves korában. Korunk egyik érdekes alakja. Küzdelmekben, szenvedésekben gazdag az élete. A munkásoknak Lassalle elveit hirdette, izgatásait kitartóan folytatta Németországban; szembe szállt Bismarck hatalmával, a német politikusokkal, s a szocziálistákat hatalmas tényezővé tette Németországban. Főleg az ő munkája eredménye, hogy a német kormány engedményeket tett a szocziálistáknak és a munkások érdekében törvényeket alkotott. Liebknecht iskolázott elme volt, világot látott, s eszméit szóval, írásban erőteljesen tudta kifejezni. 1848-ban részt vett a badeni forradalomban, melynek elfojtása után fogságot szenvedett, majd külföldre menekült, s csak 1862-ben térhetett vissza hazájába. A hírlapokba írt czikkei miatt 1865-ben Poroszországból kiutasították. Innen Lipcsébe ment, a hol a német szocziálisták másik vezérével, Bebellel folytatta tovább eszméi mellett a harczot. 1874-ben, a német birodalmi gyűlésbe választották, melynek 1875-től 1887-ig tagja volt. 1879-ben beválasztották a második szász kamarába is. Liebknecht fanatikusan gyűlölte a poroszokat. 1886-ban Ejszak-Amerikában volt, s utjáról sokat írt. Halálát hirtelen szélhüdés okozta.

Elhunytak a legközelebbi napokban: Papp László, táblabírói czímmel fölruházott szatmári törvényszéki bíró, kit különösen úrbéri ügyekben tekintélynek tartottak, 60 éves korában, Olcsva községben. — Ifjabb sepsi-kilyéni Czakó József, földbirtokos, marosi ref. egyházmegyei algondnok, Maros-Tordavármegye törvényhatósága tagja, 44 éves korában, Mező-Kövesden. — Sárközy Simon, Pestmegye törvényhatósági bizottságának tagja, a megyei élet régi bajnoka, Tápió-Szelén. — Dr. Papp Árpád, ügyvéd, a brassói ügyvédi kamara választmányi, az erdélyi római kath. status és a városi bizottság választott tagja, 36-ik évében, s Brassóban az egész város részvéte mellett temették. — Gulyás Gyula, Temesmegye aljegyzője és volt szolgabírája, 34 éves, Gleichenbergben. — Münch Gyula, honvédszázados, 49 éves korában, Gyulán. — Dr. Horpáczky Bernát orvos, életének 60-ik évében Félegyházán. — Wottitz Károly, egy bécsi czinkografiai czég főnöke, a budapesti hasonló czég két tulajdonosának édes atyja, 62 éves korában Klosterneuburgban. — Melczer Lajos, budapesti ügyvéd kiterjedt rokonság s két gyermeke gyászolja. — Knöbel Mihály, a felsőlövői (Vasmegye) evang. egyházközség orgonista tanítója, a felső-vasi esperességi tanítóegylet elnöke, 62 éves korában, Felső-Lövön. — Melczer Ágost, a szemlaki ág. hitv. egyházközség orgonista tanítója, 22 éves korában, Leibiczon (Szepesmegye). — Tőkés Zsigmond, kereskedő, 46-ik évében H.-Szoboszlón. — Oláh György, Békésmegye főügyésze, a békésmegyei szabadságharcz történetirója, 49 éves korában, Békés-Gyulán. Nagyértékű könyvtárát a minap vásárolta meg a Nemzeti Múzeum részére Fejérpataky László könyvtárőr. — Túry József, élete 80-ik évében hosszas szenvedés után, Aradon. Nagy család gyászolja. Egyik fia, Túry Gyula, a jeles fiatal festőművész. — Sztipics Dániel, negyvennyolczas honvédfőhadnagy, Szabadka város elsőosztályú pénztártisztje a szabadkai közkorház megfigyelő osztályán. — Vizeki Nagy-György István, volt 48-as tüzértizedes, Erzsébetfalván, 70 éves korában. — Zichi és vásonkeői Zichy Miksa gróf, 32 éves korában Monastercyskán, Galicziában. — Januska Vazul, kiérdemült hitszónok, a budapesti Szent László-kórház lelkésze, 64 éves korában, Budapesten. — Osgyán József, nyug. nádasdi vasgyári orvos, 54 éves korában. — Constantinovits Demeter, élete 80-ik évében, M.-Pécskán.

Földvári és bernáthfalvi özv. Földváry Jánosné, szül. Földváry Rózsa, Szücsiben, 70 esztendős korában. — Papp Sándorné, szül. Urr Ida ref. elemi és polgári leányiskolai munkatanítónő, 31-ik évében, Maros-Vásárhelyt. — Nyácsik Aranka, tanítóképzői növendék. Nyácsik Endre ev. lelkész leánya, 17 éves, Kis-Szemlakon. — Fazekas Lászlóné, 63 éves korában, Berettyó-Ujfaluban. — Hautke Amália, 18 éves, Nagy-Váradon. — Varga Esztike, 13 éves korában, Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Falkavadászat. Két út. Magányos esték. Legsikerültebb az első, mely erőteljesen festi a falkavadászat lázát, szilaj izgalmát. Csak az a baj, hogy formailag kifogás alá esik, rímei gyengék. Ezen segíteni kellene. Ha a javítás sikerül, ezt a költeményt szivesen közöljük. «A két út»-ban a szélesen megrajzolt hasonlat, melyen az egész vers nyugszik, nem igen állhat meg, s így megdől vele maga a vers is. A «Magányos esték»-ről ismét több dicséretest mondhatunk. Méla hangulat, fájó borongás vonúl rajta végig. Csak egy kissé kellett volna a szerzőnek erőteljesebben kifejezni érzéseit, melyek e kis költeményt betöltik.

Olvasó-kör. A khinaiaknak, ősrégi és óriási irodalmuk van s csak a legbecsesebb műveket 163 ezer kötetre számítják. A pekingi császári könyvtárban van egy nagy munka, melyben a jelesebb khinai könyvek czimei vannak felsorolva és ez maga 122 vastag kötetet tölt meg. Egyébiránt a khinai nyelv tájszólásai annyira különböznek egymástól, hogy pl. a dél-khinai ember, az éjszakit épen úgy nem érti meg, mint pl. az olasz a francziát.

Komárom, G. F. Japán a múlt évben Krupp gyáraiban 50 millió forintért rendelt meg tábori ágyúkat.

Budapest, M. J. Az angol parlament nagy szótöbbséggel elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely szerint London különféle kerületeiben a nők választói joggal birnak, és a városi tanácsba is beválaszthatók.

Jáczintok. A közölhetők közé tettük.

Dalok I. II. Elég jól hangzanak, de kissé üresek.

Elmélkedés. Száraz, nehézkes, költőietlen.

Örök kérdés. Sokkal gyöngébb, mint a «Gyötrelmek». Jobbat kérünk.

Nem közölhetők: *Sóhaj. Az anya. Holdvilágos csendes este. Kétkedés. Apró hirdetés. Jelenkorhoz. Mi fáj nekem? Miért szomorkodol? Gyakran járom.*

SAKKJÁTÉK.

2180. számu feladvány. Ernst J.-től.

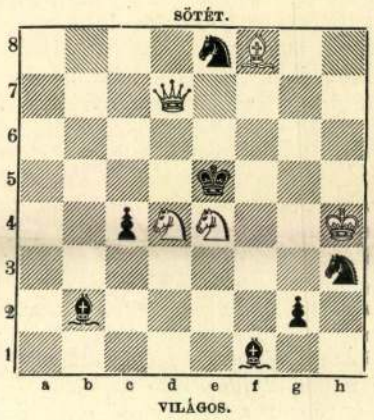

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2165. sz. feladvány megfejtése. Jespersen J.től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Ve1—g3	___ f4—g3 : (a)	1. ___	___	___ Kd5—c4 : (b)
2. Fg4—f5	___ t. sz.	2. Hc8—b6†	___	Kc4—d3
3. H v. B mat.		3. Fg4—f5 mat.		

b.		*c.*		
1. ___	___ ___ Hh5—g3 : (c)	1. ___	___ ___	Kd5—e5
2. Hc8—b6†	___ Kd5—e5	2. Bc4—c5 † stb.		
3. Fe3—f4 mat.				

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvárott:* Hoffbauer A. — *Kecskeméten:* Balogh Dénes. — *Losonczon:* Demeter József. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó János. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 30-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Tisztelet szeretet nélkül ki nem elégit, szeretet tisztelet nélkül önmagától undorodik.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Befőttek könyve,
irta **Zilahy Ágnes,** nélkülözhetetlen minden háziasszonynak. Utmutatás a befőttek készitéséről s a gyümölcsök, főzelékek, saláták épen való eltartásáról. Ára kötve 1 kor. 20 fill. Bérmentes küldéssel 1 kor. 40 fill., mely összeg utalványon előre küldendő be
SINGER és WOLFNER könyvkereskedésnek
Budapest, Andrássy-ut 10. 8785

Német nyelv elsajátitása
végett a tanidőre teljes ellátásba elfogad magyar fiukat
Peták tanitó Gölniczbányán.

Látképes levelező lapokat
addig ne vásároljon, mig nagy raktáramat megnem tekintette
500,000 drb
állandóan raktáron.
100 drbonként 1 frttól 3 frtig.
Nagyban és kicsinyben. Ügynökök- és házalóknak dús jövedelmi forrás.
KLEIN VILMOS
kiadóvállalata és papirkereskedése,
Budapest, Kerepesi-út 73.
Czimre ügyelni.
Debreczen szállodával szemben.
Vidéki megrendelések utánvettel pontosan eszközöltetnek.

Hölgyek és urak!
Rövid idő alatt látnak eredményt, ha a 8743
soványség
ellen irt füzetet hozatják, melyet ingyen küld: Rich. Gröger & Co. Leipzig-Gohlis, chem. pharm. präp. készit és szállit.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

Szatmár

Évkönyve

Kölcsey Kör,

A szatmári —,

Ctrik 1886 - 1900

Szatmár

Sarmasagh G

A szatmári kir. kath.
fögimnázium története.

Petrik 1886 - 1900

Szatmár vármegye

752 **Szirmay Antal:** Szatmár vármegye fekvése, történetei és polgári esmérete. 2 rész. Buda, 1809—1810. egykorú kktsek. 8°. 2 rézmetszetű címképpel. Ritka. **36.**—

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszt

ü. 47j 12.348. szám.

A Műemlékek Orsz. Bizottsága tek. Elnö

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

BUDAPEST.
Hőgyes Endre u

A HŰSÉGES SZATMÁR

Az öreg Szamos a cikói szorosban búcsút mond az őt hűségesen követő kéklő hegyeknek. Folyása lassú, ágya aranyló homok s míg tükrében ezüstös nyírfák és szőke szomorúfűzek nézegetik magukat, partjain virágerdők, frissen kaszált széna s titkon hamvassá lett besztercei szilvák illatától terhes a levegő. Nyugat felé az alkonyat bíborra és aranysárgára festi az ég alját s az azzal ölelkező végtelen rónaságot. Kettő között a határt az itteni ember hite szerint megvonni nem lehet, nem is szükséges, mert ahol az ég a földdel összeér, ott kezdődik a mennyország kapuja.

A másik parton a messze távolban, túl a szelíd hajlású smaragd dombokon, komor kéklő hegyek merednek a magasságba, ahol egy fehér színfolt épp úgy lehet kósza bárányfelhő, mint az örök hó fehérsége.

Ez a föld, ez a folyó s ezek a hegyek látták több mint ezer esztendővel ezelőtt egy koranyári hajnalon táncos, víg lovak hátán Szabolcsnak és Tasnak nemzetségét feltűnni, akik Árpád szigorú parancsával azért jöttek, hogy a folyó szigetében épült erős várat, amelyet kazár lakói Zothmárnak neveztek, a magyarság számára hódítsák meg.

Három kemény napig tartó ostrom után a vár elesett. Eleink „Mén Marót legyőzött katonáit súlyos láncokkal megkötözvén, sötét börtönök iszonyú fenekére vetették, a várat katonákkal tele hagyták s ők maguk újabb honfoglalásra a meszesi kapu felé vették útjokat."

S a vár ott a kéklő hegyek alján a szőke folyó ölelő karjai között magyarrá lett. Országalapító istenes királyunk apostoli magvetésére díszes templomot emel a keresztény hitnek, ahol Krisztus nevére minden térd meghajlik s imára kulcsolódnak az öldöklő hadviselésben megkérgesedett kezek.

Gizella királyné udvari vadászokat és solymászokat telepít ide és a környező falvakba, akiknek tisztekül hagyja meg, hogy az ország kormányzásában megfáradt s e vadban, halban bővelkedő vidékre pihenni, vadászni megtérő királyt mindenkor illő vendéglátással fogadják.

A XI. és XII. évszázad a vidék felett eseménytelenül múlik el. Ez eseménytelenség csendjében az itt élő magyarság felismeri az állandó otthon melegét s az otthon lesz átformált életének középpontja és célja. A vár lassan várossá szélesül, ahol a honfoglaló magyarság utódjai és Gizella királyné betelepített németjei együttesen formálják ki az új élet arcát.

A tatárjárás vérzivatarát nem tudja feltartóztatni sem a Szamos árja, sem a várfalak, sem az azok előtt húzott mély árkok. A hagyomány úgy beszéli, hogy a mongol hadak maguk előtt hajtott keresztény

Erdélyi Helikon
1941. I. 7.

rabok ezreit gyilkolták le, ezek tetemeivel rekesztették el a folyót, töltötték ki a mély árkokat s e szomorú híd vezetett a város és a vár végpusztulásához.

Mindennél erősebb volt azonban a magyarság életereje és élniakarása. Aki el tudott menekülni azt megvédte az Avas és a Gutin rengeteg erdeje, vagy az ecsedi láp ingovány világa s a sárga vihar elmultával a hazatért emberek könnyes szemei nézik, de gyógyító munkáskezei javítják vagy építik újjá a felégetett üszkös falakat.

S a romokból új, virágzó élet fakad. A város fiai 1264-ben III. Endre királytól megerősített szabadságlevelet kapnak, amelyben már mindannyian magyaroknak neveztetnek, bírájuk neve Buda s földjeik, határaik nevei is valamennyien magyar hangzásúak. Mivel városuk az ifjú király lakóhelye, kiváltságai ugyanazok, amelyek az ország akkori fővárosát, Székesfehérvárt illetik meg.

Majd a Hunyadiak hollós lobogóit lengeti a vár ormain a Kárpátokban született szél. János, a kormányzó, egyik levelében „civitas nostra carissima" legkedvesebb városának nevezi Szatmárt, fia Mátyás király híres fekete seregéből rendel ide őrséget s királyi nyaraló kastélyt szándékszik itt építeni.

A vár piacán rogy össze a fáradtságtól az 1526-ik esztendő tragikus nyarának egyik forró delén Vethéssy Mihály királyi hírnöknek paripája. Lovasa a nagy veszélyt jelentő véres kardot s uralkodója kérő parancsát hozza, hogy a török veszedelem meggátlására minden fegyverforgató férfi Budára az uralkodó zászlaja alá siessen. Harmadnapon indul el a megye bandériuma, a még fiatal, de vitézségéről messzeföldön híres Károlyi László vezetésével Budára, innen Mohács mezejére, ahol a napokig temetetlenül maradt testüket a szatmári születésü Kanizsay Dorottya hantoltatja el abba a sírba, amelyből a nemzet sokáig úgy hitte sohasem lesz feltámadás.

A Mohácsra következő másfél évszázados éjszakában Szatmárnak a Gondviselés különösen fontos szerepet szánt. A város a török és német malomkövek között őrlődve is, mindig a magyar élet magvát jelentette. Még a mohácsi csapás halálos bénasága ül a lelkeken, amikor Luther tanítványa, Dévai Bíró Mátyás elkezdi hírdetni itt a reformáció tanait. Ezek nemcsak lelki vigasztalást nyujtottak a pásztor nélkül maradt nyájnak, de szigorú erkölcsiségük tükre megmutatta fajtánk romlottságát, bűnei sokaságát s az abból kivezető útat. Feltámadt a már halottnak hitt nemzeti öntudat, úrrá lesz a magyar nyelv szószéken, törvényben, palotában és kunyhóban egyaránt. A reformáció szent szegénysége itt is iskolákat teremt, ahol magyarul tanul a már annyira áhított jobb jövő reménysége, a gyermek. Serdült ifjai gyalog, koldusszegényen indulnak el a művelt messze Nyugatra magasabb szellemi javak elsajátítása céljából. Az ő munkájuk révén kapcsolódik be s lesz letéteményese a város a nyugati műveltségnek, amelynek szíve Németországban, Helvetiában, Hollandiában vagy Angliában dobogott.

Ilyen lelki fegyverek birtokában hiába ostromolja 1562-ben tizenhat álló napig a török. A felgyujtott város várba menekült lakosságának alig van mit ennie. Fogytán a lőszer, a lovak a bokrok és a fák zsendülő rügyein tengődnek, de török katona nem tette lábát soha a szatmári vár földjére.

Keserű panaszkodás és dac diktálja az 1605.-ik év krónikájának minden szavát. Iródeákja tollát könnybe és vérbe mártva jegyezte fel, hogy „Szatmár tájékának ezidőben külföldi hadiparancsolója vala. E császári parancsoló, Básta és tisztjei úgy bírtak és tartottak bennünket, — írja — mint rabjukat. Fiainkat leöldösték, jószágainkban, marhánkon szabadon uralkodtak, maguk között falvainkat felosztották. Miattuk mennyi nyomorúságot szenvedtünk, semmi nyelven azt ki nem mondhatjuk". Nem maradt meg azonban a keserű panaszkodás mellett, mert megemlíti, hogy „követeket küldöttünk Ófelségéhez, aki soha semmiben meg nem hallgatott bennünket. Most is azt kívánjuk azért tőle, hogy bírja a régi szent királyok módján magyarok által az országot."

A fellegeket a város felől azonban nem Bécs, hanem Erdély aranykorának felkelő napja űzi el. Amit királyaitól megkapni nem tudott, Bocskai fejedelem meghívja a várost 1606-ban a kassai országgyűlésre, ahol követei személyesen mondják el kívánságaikat s biztosítják a fejedelmet városuk hűségéről. A magyarság jogainak nagy védelmezője, Bocskai, ez év december 29.-én meghal s a szatmári polgárság a még elevenen élő keserű emlékek hatása alatt vonakodik a várost a császári biztosoknak átadni. A rendek szigorú figyelmeztetése szükséges ahhoz, hogy „Szatmár is az egy koronás király alá hajtsa fejét."

Milyen más az a ragaszkodás, amely Bethlen Gáborhoz s a Rákócziakhoz köti, akik nemcsak az erdélyi fejedelemség jogán bírják a várost, hanem földesurai annak s gyakran időznek falai között.

Itt tartja 1646-ban I. Rákóczi György fejedelem pártfogása alatt nevezetes zsinatát a már terebélyes fává erősödött magyar és erdélyországi kálvinista egyház, amelyen az ősz Geleji Katona István püspök fogalmazásában a hitelvek szövegezésén kívül maradandó újításokat alkotnak s kimondják, hogy „az asszonyi és leányi rend kedvéért a magyar írás és olvasás tanítására való oskolák istenes úttal móddal állíttassanak."

Amíg II. Rákóczi György hiú nagyhatalmi álmokat kergetve Lengyelország földjén visel háborút, a lengyel sereg egyrésze titkon átkel a Kárpátokon s bosszúból tűzzel-vassal pusztítja a Tisza-Szamos közét. Ekkor vési egy fiatal, öles termetű lengyel ezredes, Szobieszky János, királyi méltóságot sejtető gesztusokkal a felégetett németi templom üszkös gerendájába a sokáig keserű emlékként fentmaradt distichont:

„Imé fogadd Rákóczi a kölcsönt, visszafizetjük!
Megbosszúlja a bűnt Isten, az Úr maga is!"

Petneházy Dávid hajdú kapitány az éjszaka sívár sötétségében úgy kel át a leapadt folyón, hogy vitézei járása nyomán még a víz csobogása sem hallatszik. Hajdúi a meglepett császári őrséget leöldösik s hasztalan káromolja Scherffenberg ezredes rútul az Istent és szidja a folyót, hogy itt még az is kuruc, a várost Thököly Imrének szerzik meg. Petneházy innen és a szomszédos szabolcsi földről toborozza a legényeit, akiknek lába elsőnek érinti s vére elsőnek öntözi a másfél évszázad török igája alól felszabaduló Buda várát.

A következő emberöltő gyermekének rongy, daróc a ruhája s itt, ahol a föld mélyén s a napfény ereje acélos gabonát rejteget, fakéregből őrölt kenyerét könnyeivel sózza meg a nép. Caraffa az úr s a vidék pusztaság, mert fiainak vére, aranya, kenyere és jókedve idegenek prédája lett.

A végtelennek tetsző téli éjszakában egy név táplálja a hamu alatt alvó tüzet. Egy név, amelynek hallatára különös fény gyullad a halálra gyötrött emberek fáradt tekintetében. Rákóczi... Őt emlegették a Verhovina vándorai, az elfojtott sóhajtások, őt idézték az öregek álmai s az ifjak látomásai. Amikor a beregszászi vásáron Esze Tamás Lengyelországból a hazáért és szabadságért küldött zászlókat felemelte, az imádkozó ruszin asszonyok, ugocsai talpasok és beregi hajdúk között sűrűn állottak tépett ruhájú, dacos tekintetű szatmári magyarok is és megértették, hogy az idők teljessége elkövetkezett. Szatmárt Rákóczi szabadságharca születése pillanatában örök szövetséges társául jegyezte el.

Mit tehetett mást a megye főispánja, Károlyi Sándor, amidőn a Burg puderes-parókás urai a lázadók leverésére rendelték, minthogy a Dohánál vívott első ütközet után a kurucok igazi ügyéről meggyőződve ő maga is seregestől közéjük állt.

A város kívül esett a hadak útján, de fiai végig ott küzdöttek a nagyságos fejedelem zászlaja alatt. Az ő parancsára rombolták le, amidőn a hadi helyzet úgy kívánta, ősi várukat. Iparos társadalma készítette Rákóczi serege számára az abaposztót, a bakancsot, a csizmát, a kardot és a nyerget. Szerte az országban alig van jól képzett orvos, Szatmárnak kórháza van, amelyben sebesült kuruc katonákat ápolnak. Ősi főiskolájának vendégszerető falai között talál menedéket Pápai Páris Ferenc vezetése alatt a Rabutin hordái elől menekülő nagyenyedi kollégium. Nemes városa hűségét Rákóczi oltalmazó levéllel jutalmazza, amely szerint „a város lakósai szabadon kereskedhetnek, jöhetnek-mehetnek, élete és fejevesztése követvén azt, aki őket ezekben meggátolja."

A Szamos torkolatában szemléli meg utóljára csüggedő seregét Rákóczi s a lengyel hegyek felé örökös rabságba meginduló lábainak nyomát újból hóval lepi be a tél.

Mert a szatmári béke után nagy csend, egészségtelen álom üli meg az országot s a várost. Az örökös hadviselésben halálosan kimerül a magyar paraszt, a kisnemes, a városi polgár egyaránt. Bécs barokk

ragyogásában megvakult főuraink nem látták az itthoni nyomorúságot, pusztulást, szegénységet. Szatmár, az egykori keleti erősség, nemzeti művelődésünk hajdan erős bástyája, a császári birodalom jelentéktelen helységévé süllyedt. A háborúban megfogyatkozott lakosságát pusztítja a pestis s az, ki megmaradt, szegény, mert házát tűzvész, vetését a megáradt Szamos árja kívánja árdozatul.

Bethlen Gábor könyvnyomtató műhelyét belepte az enyészet, a feledés pora s az ősi iskola vagyonából kifosztva alig tengődik. A megfogyatkozott, leszegényedett lakosság civakodik s testvérharc őrli fel maradék erejét. Száz esztendő alatt nem született egyetlen gondolat, egyetlen szívdobbanás, egyetlen tett, amely legyőzte volna a mulandóság erejét.

De a hosszú álom erőgyüjtés volt. Nemzeti életünk megújhodása, ami eddig öntudatlan vágy, tétlen ábrándozás vagy erőtlen próbálkozás csupán, Kölcsey Ferenc itt elhangzott szavaival lesz határozott életprogram és bátor hitvallás. Hajnali derengésében ott látszanak a székesegyház tornyai, az újonnan alakított püspökség iskolái és emberbaráti intézményei.

Milyen szépnek látta ezt a várost Petőfi, aki „mint a felhők titkos sejtelemtől napkeletre vándorolva" a boldog szerelem édes szédületében járja öreg utcáit. Fiatal életének rövid ideig tartó boldogságát a szomszédos erdődi vár Julia kisasszonya hozza el.

1848 március 12.-kén Szatmár város tanácsa országgyülési követének utasítást ad, hogy Kossuth indítványait lelkesen pártolja, szavazatát csak neki adja, „nehogy e népről egyszer is el lehessen mondani azt, hogy midőn a haza boldogítására annak templomában felhívás történt, tizenhétezer ajkai némák maradtak."

Kossuth Lajos üzenetét itt szószerint értelmezték. Kovács Ágoston térparancsnok 1849 nyarán nyilt levélben kénytelen közölni, hogy a fogyatkozó regimentek pótlására tömegesen jelentkező gyermekeket honvédekül nem toborozhatja.

A Bach-korszak szomorú éveiben, ha néha esténként a „Fehér ház"-hoz címzett fogadó tágas szálájában felzokogott az öreg cigány hegedűjén elvesztett szabadságunkat sirató régi nóta, úgy mondják, a magános, marcona külsejű, magyarruhás Haynau táborszernagy szemét elborította a könny. E föld csodálatos ereje az asszonyt korbácsoltató bresciai hiénát is emberré varázsolta.

Kossuthnak és honvédeinek szellemi hagyatékát vallotta magáénak mindíg e nép. A szatmári 5. bakák és 12-es honvédek a világháború vérzivatarában a végtelen orosz mezőkön, Doberdó fennsíkján vagy Verdun poklában sokszor áruló cseh ezredek közé ékelve is minden tettükkel kivívták azt, hogy a magyar katona nevét csak levett kalappal lehessen emlegetni.

Az őszirózsás forradalom e földben talál legmostohább talajra s míg szerte az országban ronggyá lesz minden, mi szent, a székely hadosztály sastollas legényei itt a szegedi gondolat csiráját védelmezik.

Az utolsó huszonkét év egyenes folytatása volt a város könnyes és dicsőséges történetének. Szatmár magyarsága a megpróbáltatások e nehéz idején sem számában, sem hitében, sem a jobb jövő eljöveteléért folytatott harcában nem lett kevesebb. Az új hatalom urai minden törvényes és törvénytelen eszközzel megfoszthatták földi javaitól, de övé maradt a munkás, a harcos, a bibliás ősök lelki ereje. Hiába épült a gyökeret verni soha nem tudó regáti román számára bizánci stílusú fényes katedrális, élet abba nem költözött s az ige Erdősi Silvester János és Károli Gáspár nyelvén a külterület magyarjainak fillérjeiből épült templomban szólalt meg.

Féltékenyen, drága kincsként őrizte nyelvét, amely nem tájszólás hanem az irodalmivá vált magyar nyelv maga.

Nem fogta el e népet kishitűség akkor sem, amidőn az elvakult gőgös gyülőlet a magyarság helyét Ázsia pusztáin, vagy a temetőben jelölte meg. Itt a temető is az övé volt. A fejfák és sírkeresztek magyarul vígasztalták és bátorították a már-már csüggedő fiakat és unokákat és magyarul sóhajtottak Istenhez. „Fegyvertelenül és sérthetetlenül ők voltak a gát, mögéjük menekült az üldözött nép. Amíg a sírkövek magyarok maradtak, zavartan és nyugtalanul aludtak az idegenek s nem virrasztottak hiába az üldözöttek."

Mert 1940 őszbe nyúló nyarának legragyogóbb delén minden vágy, minden látomás beteljesült. Ötvenezer lélek ajkáról egyszerre tört fel az ezen a földön szavakba foglalt nemzeti imádság, hogy köszöntse a legendák fehér lován bevonuló Szabadítót. Földöntúli boldogságban fürödtek a lelkek, zúgtak Rákóczi harangjai s vakító ragyogással tündökölt Szent István öreg templomának tornyain a kereszt. A megbocsátás, béke és reménykedés fénye sugárzott a korhadó temetőkapura, amelyre a szatmári magyar munkáskeze évszázadoknak előtte imádkozó lélekkel felvéste már:

„Az Úr letöröl minden könnyhullatást!"

KÓTAY PÁL

Szatmár váráṇak
látkeje o XVII.
szbol
Sicha Lukács rezin
után
Repr
Hadtört Közl
1913. 592. l.

De a legfontosabb munka mégis a szerkesztőségben folyt. A háboru természetesen készületlenül találta az ujságirókat, akik bizony békeidőben katonai kérdésekkel, taktikával, stratégiával, hadsereg-szervezettel, káderrel, tüzérséggel, tereptannal nem igen foglalkoztak. Nem igen tudhatták a nem katonaviselt ujságirók, hogy mi a rajvonal és mi a dandár, mi a lövészárok és mi a hidfő. Nem nagyon tudhatták, hogy egy ezredhez hány ember tartozik, mi egy lovasdivizió, mi a század és mi egy detasman. De sajnos, a háboru ezekre is megtanitotta az ujságirókat.

Egyetlen egy lapnál sem készült a háborus rovat olyan szakszerüséggel, mint a Pesti Hirlapnál. És ebben Gellért Oszkárnak jutott a vezető szerep. Gellért Oszkár egész főhadiszállást rendezett be a szerkesztőségben katonai könyvekkel, általános és részletes katonai térképekkel és térképrajzolóval. A Pesti Hirlap közölt legelőször az összes lapok közül fronttérképeket, amelyeken pontosan meg volt állapitva a front helyzete. A térképeket egy a Magyar Földrajzi Intézettől szerződtetett kiváló térképrajzoló készitette napról-napra. A térképet

1991 / 41. október 19-20.

SZATMÁRI Ágnes

MÉG EGYSZER SZATMÁRI ÁGNESNÉL

Október 8-i lapszámunkban, kisebb szervezési hiba folytán közzétettük Gál Éva Emese rövid méltató cikkét Szatmári Ágnes festőművésznő munkásságáról. S mert ritkán fordul elő és nem is illő, hogy képzőművészről alkotásai hiányában valljunk, most pótolni kívánjuk múltheti mulasztásunkat. S ha már az olvasó, legalább fekete-fehérben, megcsodálhatja a szárhegyi és gyergyóditrói dombok, erdők ihlette képeit, hadd idézzük még egyszer fel Szatmári Ágnes — az 1958 óta kiállító, a szatmári Északi Színház egykori díszlet- és kosztümtervezőjének — puritán és szűkszavú művészi hitvallását: Szeretnék korrektül festeni.

SZÉKELY SÁNDOR felvételei

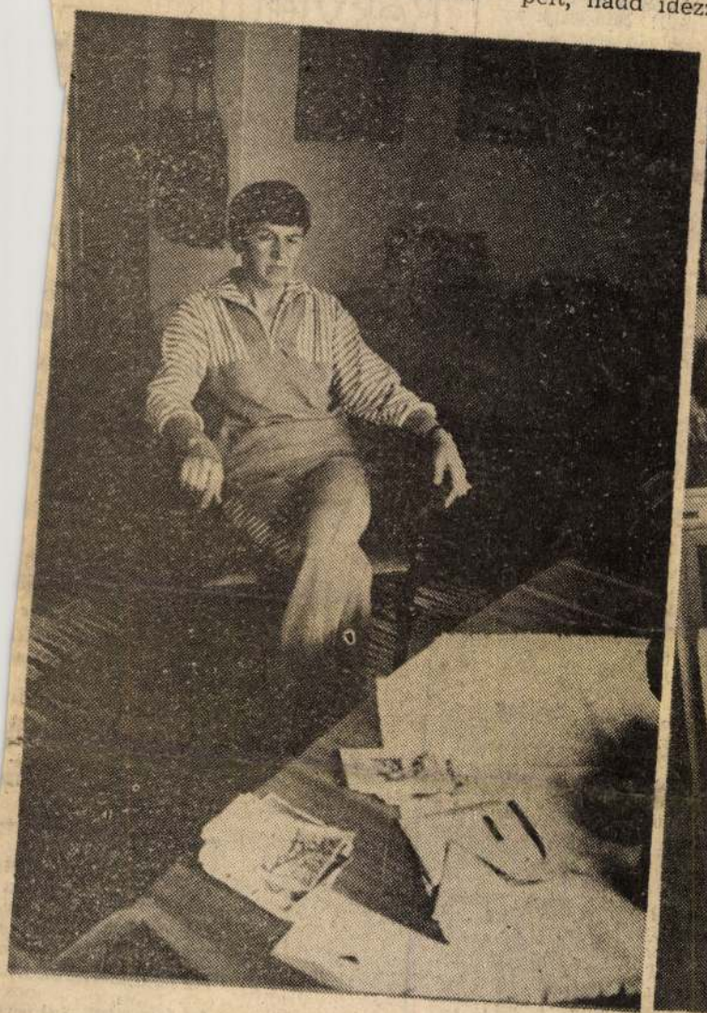

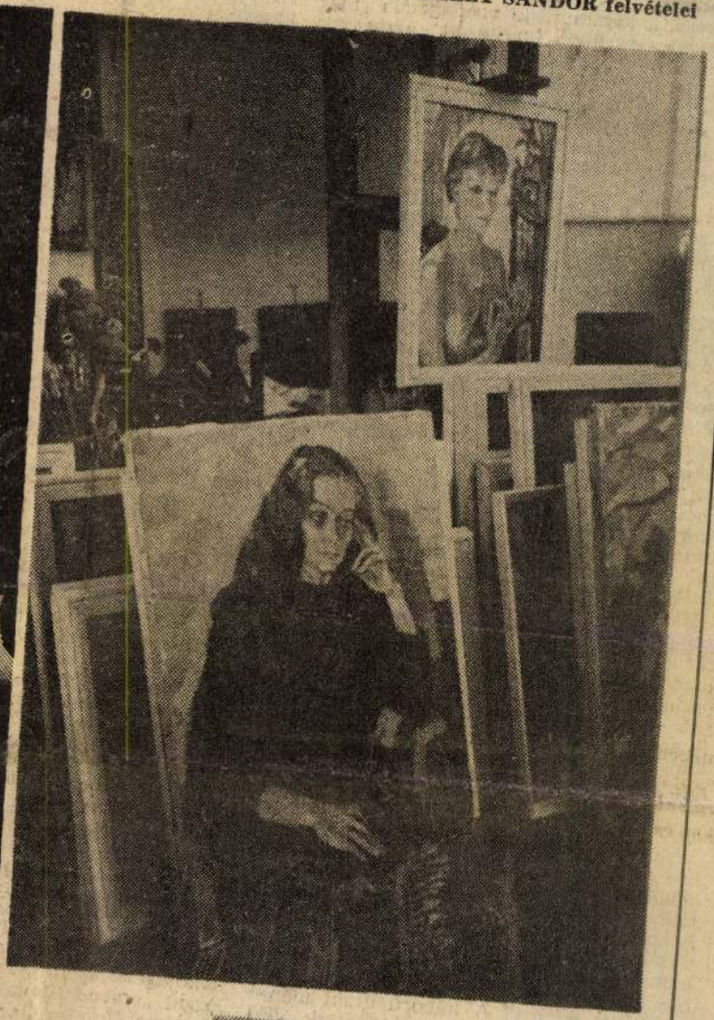

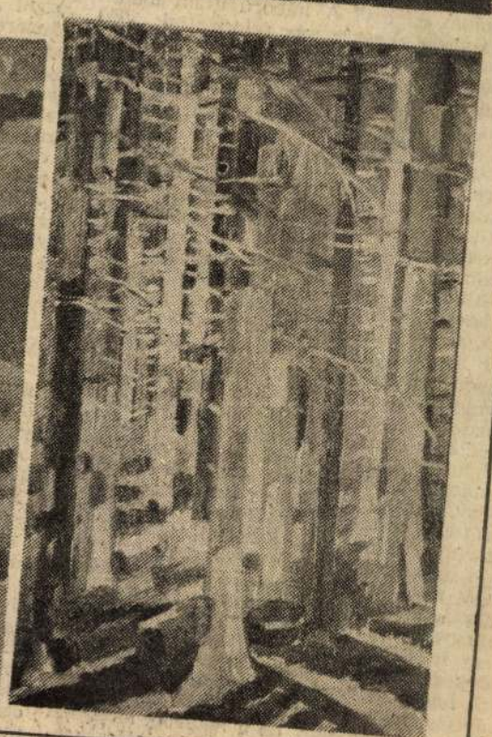

… lámpással keresgéltek doku- mentumok és adatok után, amelyekkel azt kellett volna a magyar nép előtt bizonyí- taniuk, hogy az „októberi ellenforradalmat" Nyugatról, úgymond imperialista, antikom- munista erők készítették elő. Ezek, többek között, előszeretettel használták fel piszkos és népellenes munkáikhoz a háború után Nyugaton, főleg a Német Szövetségi Köz- társaságban visszamaradt magyar jobbolda- li emigrációt. Az MSZMP akkori politikai és belügyi „szakembereinek" agyában meg sem fordult a gondolat, hogy a magyaror- szági 1956-os forradalom spontán népfel- kelés volt egy fasisztoid, idegenből impor- tált ideológiájú rendszer ellen, amely — s ezt is ki kell hangsúlyoznunk témánkkal kapcsolatban — október 23-át követően mint egy agyaglábú, óriásnak tűnő bálvány lényegében két-három harci nap után ösz- szedült, megsemmisült. Maga a 900 ezer főnyi MDP tagság — a rendszer oszlopai — hagyta el szinte elsőnek a süllyedő ha- jót, a Pártot.

Persze, a kommunista propaganda már az ötvenes években igyekezett a magyar progresszív gondolkodásúakban elplántál- ni a hírt, hogy jó lesz résen lenni! „Nyu- gaton" a fehér ellenforradalom bosszúra készen áll. Bajor földön ott állomásozik kisbarnaki Farkas Ferenc több mint 10 ezer csendőrrel. Őket az „amerikai imperialis- ták" etetik, ruházzák és tartják fegyver- ben, abból a célból, hogy ha eljön az „X" óra, ezeket a kakastollas zsandárokat meg- felelő amerikai támogatás mellett ráeresz- szék a békés, napról napra épülő-szépülő szocialista Magyarországra.

1956 október—novemberben — nem mintha hazavártuk volna a fegyveres csen- dőröket! — Farkas tábornok „hada" nem akart megmozdulni. Ahogy az „amerikai imperialisták" is beérték azzal, hogy Bu- dapest népét biztató üzenetekkel és élelmi- szerrel támogatták, miközben titkos csator- nákon keresztül Eisenhower amerikai el- nök arról biztosította Hruscsov szovjet pártvezetőt, hogy az Egyesült Államok kor- mánya nem tekinti a Nagy Imre vezette kormányt (és Magyarországot) az amerikai- ak „eljövendő szövetségesének" (lásd Dullas üzenet és egyebek).

November 4-én meg is indult Konyev marsall ármádiája, hogy a számukra már tűrhetetlenné vált „magyarországi láza- dást" katonai erővel elfojtsák. A 16 had- osztálynyi Vörös Hadsereg túlereje — tud- juk — „győzött". Nyugat felé kezdetét vet- te egy magyar exodus. Rövid hetek alatt majd 200 ezer magyar hagyta el az orszá- got. A szovjet szuronyokkal megtámasztott új/régi rendszer elől menekülve, Ausztriá- ba távoztak.

Amikor jómagam 1956 december második felében megérkeztem Bécsbe, fűtől-fától ér- deklődtem kisbarnaki Farkas Ferenc csend- őrei felől. Hol vannak és mit csinálnak? A kortanú — a leendő történész — kíván- csisága űzött, hogy megtudjak róluk köze- lebbieket. A magyar emigráció tagjai azon- ban szabályszerűen kinevettek: hogyan is gondolom én ezt? A háború utáni mene- külttáborok akkorra már feloszlottak. 1953 és 1955 között az egykori katonák és csen- dőrök kirajzottak a civil világba, 1956-ra nemhogy 10 ezer ember, de 300 fegyverre fogható magyar katona sem volt zárt tá- borban az NSZK-ban! Ausztria semleges ország volt 1955 őszétől és az osztrákok éberen őrködtek azon, hogy ezen állami státusokon — főleg a szovjetek ébersége miatt — csorba ne essen. Nagy Ferenc volt miniszterelnököt, a New York-i Magyar Bizottmány elnökét, e demokratikus exil- politikust is, aki 1956 őszén *véletlenül* tar- tózkodott Európában, október 30-án Bécs- ben, az osztrák belügyesek „szelíd erőszak- kal", sietve tették repülőgépre, hogy azon Baselba, Svájcba utazhasson. A magyar forradalom és a szovjet beavatkozás komoly gondot okozott az osztrák politikai körök- nek. Hadseregük még alig volt. Fegyverrel aligha védhették volna meg Konyev elől határaikat. Nem tréfa, történelmi tény, hogy az osztrák HM-ben azzal a gondolat- tal foglalkoztak 1956 november elején, hogy a svájci kormánytól kérnek „kölcsönbe" két hadosztályra való fegyvert és felszere- lést, ha a Vörös Hadsereg — kihasználva a katonapolitikai helyzetet — az osztrák— magyar határt nyugati irányban átlépné. Így legalább Ausztria nyugati részén vé- dekezni tudtak volna. Hamar kiderült az is, hogy a legendák világába tartozott az állítás, miszerint Salzburgtól nem messze, már az NSZK-ban, de a határon, amerikai csillag-sávos lobogó alatt emigrációs kato- nai egységek várják magyarországi beve- …

… helyzetet, ők viselték a véres … zatait, *ők voltak elszánva kiállásuk következményeinek a vállalására...*"

A témát lezárva, hadd közöljük: a kai- serhofi szállóbeli „riadótörzs" csak két napig tartózkodhatott Bécsben. Az osztrák hatóságok az MHBK-s vezetőket eltávozás- ra szóllították fel. Eddigre befutott Mün- chenből hozzájuk is a Radnóczy Antal a müncheni Nemzetőr 1991-es év július— augusztusi számában közölt visszaemléke- zése szerint: „szörnyű érzést keltő hír": *Amerika nem avatkozik be a magyar ese- ményekbe! „Ajánlották, hogy mi is tartóz- kodjunk a bevetéstől, különben az emigrá- cióra fogják az eseményeket!"* A 6—8 fő- nyi „riadótörzs" október 30-ra el is hagy- ta Ausztriát.

A „Magyar Bizottság" Németországban, az ottani emigráció csúcsszerve is október 28-ára megkaphatta Washingtonból a rá- juk vonatkozó utasítást, amelynek lényege — lásd a mellékelt szórólapot — az volt: mindenféle, a hazai helyzetet kivülről ve- szélyeztető akciót leállítani! Mindezek az amerikai *óvások* pontosan összeegyeznek az Eisenhower-Dulles féle „kelet-európai politikával", amely — ma ez teljes egészé- ben világos — a vasfüggöny mögötti terü- letek vonatkozásában teljes egészében ak- ceptálta az 1945-ös jaltai és potsdami ér- tekezletek területi megosztottságát: a vas- függöny mögötti országok status quoját.

Mindezektől eltekintve a nyugati ma- gyarság túlnyomó többségében érthetően ott élt a cselekvési láz: megsegíteni a magyar szabadságharcot. Kezdetben u- gyan nem egy Nyugaton élő politikus azt hitte, hogy a „forradalom" tulaj- donképpen a kommunista párton belüli hatalmi harc, Nagy Imrét moszkovita kom- munistának és első kormánya összetétele alapján amolyan, a népet megtévesztő „trójai falónak" tartották. Az ex-politiku- sok arra vártak, hogyan fog reagálni mind- ezekre a Nyugat. A politikai áttörés Nyu- gaton 1956. október 28-a volt — az a nap, amikor Budapesten Nagy Imre a Kossuth Rádióban többek között kijelentette: „*...a kormány elítéli azokat a nézeteket, amelyek szerint a jelenlegi hatalmas nép- mozgalom ellenforradalom volna...*" S Nagy Imre a későbbiekben teljes egészé- ben magáévá tette a néptömegek politikai követeléseit és kabinetjét demokratikus politikusokkal egészítette ki. Győzött a forradalom!

De ez a győzelem — ma már tudjuk — pirruszi győzelem volt. A diplomácia ku- lisszái mögött Allon Dulles US-külügymi- niszter tudatta október 28-án és 29-én a szovjet kormánnyal az Egyesült Államok érdektelenségét a magyar ügyben. London, Párizs, Tel Aviv kirobbantotta a közel-ke- leti háborút; a Vörös Hadsereg felvonulá- sa a forradalmi Nagy Imre-kormány ellen október 31-re valóság lett; a bonni politi- kusok tehetetlenségre voltak kárhoztatva (lásd erre vonatkozóan Speidel tábornok memoirjait). Egyedül Spanyolországban igyekezett a kormány Magyarországot ka- tonailag támogatni. Franco ideiglenes jel- leggel „szabadságoltatta" honvédelmi mi- niszterét Mundes Grandest és kinevezte a „magyarországi bevetésre" szánt önkéntes spanyol csapatok parancsnokává. Nevezett generális „keleti" harci tapasztalattal ren- delkezett. 1942-ben ő volt ugyanis a Lenin- grád alatt német szövetségben lényegében elvérzett Azur önkéntes hadosztály parancs- noka.

A spanyolok lelkesedése hamar lelohadt, amikor rájöttek, hogy a csapatokat a ma- gyar forradalmárok megsegítésére csak lé- gi úton tudnák Magyarországra szállítani. Hosszú távra repülő szállító gépeik nem lévén, Washingtonhoz fordultak segítségért. Ott egyből nemet mondtak. Nemcsak azért, mert az USA politikája a be nem avatkozás politikája volt, hanem azért is mert ez időben Spanyolország nem is volt NATO-tag! (Emellett kérdéses, hogy a nyugat-európai államok engedélyezték-e volna a spanyol légiszállítmányokat légte- rületükön átrepülni?).

Segítség tehát sehonnan sem jött. Az emigráció keretén belül tudunk néhány — a korszakra jellemző — akcióról, amelyből most itt egyet, „mutatóban", elmondunk. Münchenben történt, kb. 1953. október 25-e körül. A bajor főváros volt ez idő- ben az európai magyar emigráció központ- ja. Ettől teljesen függetlenül, München kör- nyékén számtalan amerikai katonai egység és katonai raktár volt található. A forra- dalom híre természetesen lázba hozta a müncheni magyarokat. Mindenképpen …

… a
… és

… megérne egy alapos … monográfiát. Beszélni kellene a Szabad Európa Rádió szerepéről...

Írni kellene továbbá az USA-beli ma- gyaroknak a forradalmat segíteni akaró ak- ciójáról is. Az MHBK amerikai főcsoportja kimondottan fegyverek vásárlására gyűj- tött pénzt, amelynek kezelésével v. Kovács Gyula sz. k. altábornagyot bízta meg, az egykori doni, 2. magyar hadsereg volt ve- zérkari főnökét aki Clevelandban élt. Kana-

MAGYARI LAJOS

Rekviem

Ti pihentek már, le…
A gyilkos lapít: „é…

Pihentek golyótól …
sárkány-lánctalpa…

Ásó nem jutott né…
hantolt el csak s t…

Mert egyszer lobb…
golyó parancsolta …

De tüze rejtezik, o…
ott szunnyad mind…

mi emberhez méltó…
S ez az egyetlen m…

mit ráálmodunk m…
s élünk, holtra szá…

Valamit álmo…

Valamit álmodtam …
Csak a harangzúgá…
tovább s szüntelen …
Valami bábeli kong…
illetőségtől menten …

Én nem tudom már…
zúgtak, s bonganak…
félreverten.
Csak azt tudom: m…
álom is jobb volt,
mint a való, mire k…

Mert minden szétes…
szilánkok, a napok s…
a harangszó tüzet ál…
teríti ránk,
Nesszusz-ingeként a …

Itt tűz van, s a gyújt…
bujdokolva. Tüzet fo…
kazal. Asztagok égne…
elhull s fuldokol, ki …

Ez itt Erdély! — sír…
Ez itt Erdély? — kér…
éberen.
Harangok zúgnak fal…
Szóló nyelvünk a cso…

dában önkéntes kiképzés vette kezdetét. — Tudtunkkal nem az MHBK keretében, ha- nem privát — „maszek" — alapon kíván- tak katonaviselt magyarokat csoportosan hazaküldeni. De mindez csak terv maradt. A forradalmi események gyors sodrása, az akkori nagynak számító földrajzi távolság (ne feledjük: 1956-ban még csak propel- leres gépek közlekedtek az Atlanti-óceán felett!) és a november 4-i szovjet katonai intervenció mindennek véget vetett.

Szabó Zoltán 1956-ban a BBC magyar adásának külső munkatársa volt. Napi kommentárokat írt, ha éppen írt. Október- ben „megtáltosodott". Napi kommentárja- — amelyet nem mindig adott le a rádióna- — 1957-ben a londoni „Irodalmi Újság" közölte „Kívülről" cím alatt tizenegy fo- tatásban. Később, 1988-ban (Szabó Zolt- ekkor már nem élt) hagyatékában meg- …

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 JAN 11

102

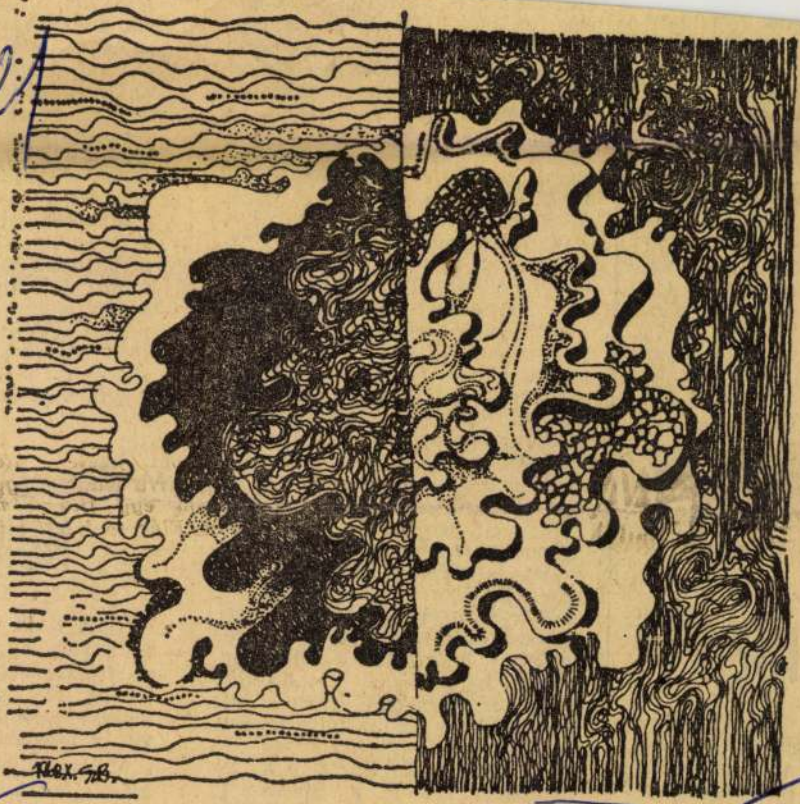

Szatmári Béla: Keletkezés

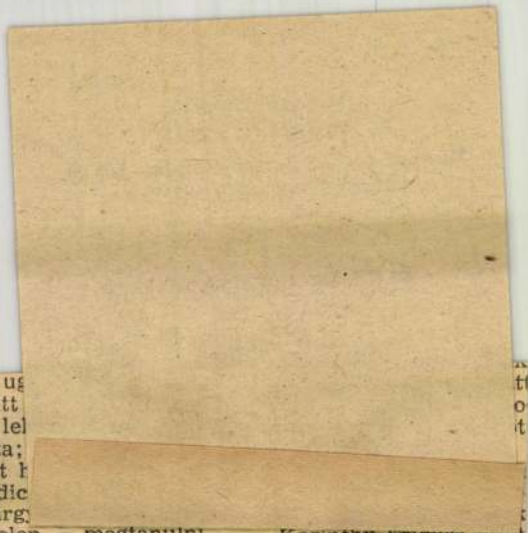

...ttesből Sztankay
ginkább, mellesleg a
minden rendű és
ózét fölényesen hasz-
s Ilona és Dániel Vali
os hölgy testvérpárjá-
nak és Biancának bá-
rasztos előképét for-
Béres komikai tehet-
eretlen színeivel mu-
talán néhány túlzó
artózkodnia kellene.
él mulatságos, új lá-
evenítette meg a her-
át. Csernus Mariann
nora kitűnően érvé-
apácafőnöknő alakjá-
József szánandó
ogh Zsuzsa ragyo-
urtizán, Rajz János
bohóc, mint Csip
zász Imre fordítása
seg. Akár az előadás,

ÖGTŰZ

itűnő, nagyvonalúan
ay Kamillára) össz-
de Arisztophanész
jelen, s modern mu-
letett. Pedig Majláth
(önmagában) finom,
lemes. Csakhogy a
doti formája perel

kor, majdnem ug
rok. Mi lehet itt
a kicsire sem lel
hogy buta, lusta;
jegyeket hozott h
osztályfőnöki dic
egyetlen tantárg
vesztert: képtelen megtanulni.
Talán fel kellene menteni belőle. Most is lám, mit hitt magáról tévé létére? Azt hitte, hogy rádió. Zavarában bement a Rádió 6-os stúdiójába, s ott a parányi színpadon, a szemébe, szájába csüngő konfettiszalagoktól erősen akadályozva: szóviccekre épített jeleneteket és végtelen magánszámokat adott elő. (Kivéve *Alfonzó* világszínvonalú pantomimját.) De például *Rodolfó* a bűvészmutatványokkal akár a rádióban is felléphetett volna. Miután már annyiszor bebizonyította, hogy minden csodára képes: igazi meglepetés csak akkor érné, ha a cilinderrel letakart tojás helyén — miután a cilindert felemelte — egy tojás lenne. Képzeljék el, ezek a mutatványok, *Szepesi* közvetítésével, mennyivel izgalmasabban hatnának a rádióban. Kedves hallgatóink — közölné olyan izgalomtól átforrósodott hangon, hogy lélekzetvisszafojtva figyelnénk a mutatványra —, most egy kártyát emelt ki a levegőből... már a kezében is van... most pedig a füléből húzott ki hármat... Meg kell őrülni... abból a kis lyukból három

Karinthy Frigyes jutot
ahogy Molnár Feren
csúfolódott. „Hírnök
jön): Óriási, hihetetle
mindenféle idegfeszít
példátlanul meglepő e
szódik le! Rohanok."
másik példát, vidám
közvetítésére: „Hírn
jön): Haha! Odakint
szerűbb vicceket
Egyik vicc kergeti a

MÁGORI ERZSÉBE

NON-ST

Nyílt titok — miér
nénk róla mi is —, h
szilveszter éjszakáján
került ki abból a
amelyet kommunikác
vel, a Televízióval fol

Mellesleg, a verse
gyobb haszonélvezője
zönség volt, mivel a
felelt a titkos kihív
„világtörténelem

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1971 DEC 16

Szatmári István festőművész

Kiállítás Göncön

1021

A gönci községi pártszervezet, a Hazafias Népfront-bizottság, valamint a helyi értelmiségi klub rendezésében jól sikerült találkozót rendeztek Szatmári István encsi festőművésszel. A tanács épületében levő értelmiségi klubban kiállításon mutatták be Szatmári István festményeit és grafikáit, majd mintegy hatvan érdeklődő baráti beszélgetést folytatott a művésszel életéről, munkásságáról. A gönci Értelmiségi Klub terveiben számos hasonló rendezvény, kiállítások, előadások, ankétok rendezése szerepel a téli hónapok

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyorsm

Hazai pálya

AMIKOR EZ ÉV NYARÁN véget ért az 1970—71-es labdarúgó-bajnokság, a leninvárosi szurkolók, a szakvezetők, de maguk a játékosok is úgy vélekedtek, hogy a következő bajnoki évadban már az elején meg kell „fogni" a pontokat, nehogy ismét a kiesés réme fenyegesse a csapatot. Mindenki meg volt győződve róla, hogy ősszel jobban szerepel majd az LMTK.

A csapat igen jól kezdett, először a Kisterenyét, majd a BVSC-t fektette kétvállra [illegible]. A magas intenzi-

1021 Szathmáry Gézáné (rajzai)

TÓTH ISTVÁN

A hamisítványtól az eredetiig

EGY ELVESZETT MITHRAS-RELIEF EMLÉKE EGY SZŐNYI HAMISÍTVÁNYON

A múlt század végén és e század elején a régiségek iránti érdeklődés megnövekedése Magyarországon is létrehozta a zugkereskedelmet és ennek logikus velejárójaként a műtárgyhamisítást. A római régiségek hamisítása nálunk természetesen nem öltött iparszerű méreteket, egyes fontosabb lelőhelyek vidékén azonban így is jelentős számú hamisítvány bukkant fel s jutott — főként magángyűjtők közvetítésével — a magyar és külföldi múzeumokba. Szőny és környéke — az antik Brigetio — egyik központja volt a római kőemlékek hamisítóinak; jellegzetes, nem egy esetben a népművészet határát súroló készítményeik avatatlan szemlélő számára is világosan elkülöníthetők az eredeti római faragványoktól. Mégis, mint látni fogjuk, e hamisítványok nem tekinthetők minden esetben teljesen érdektelennek a római kőemlékek kutatása szempontjából.

A szőnyi kőemlék-hamisítások egyik érdekes darabja a komarnói Dunai Múzeum gyűjteményében található 20 centiméter magas és 24 centiméter széles, primitív kidolgozású kőtábla, amely egy fantasztikus csoportozatot ábrázol. Azt, hogy a darab valóban brigetiói római emlék nyomán készült, kétségtelenné teszi az alsó részére vésett felirat, amely a brigetiói Dolichenum egyik szoborbázisán található felirat pontatlan másolata. Ez a körülmény egyben a hamisítvány készítésének korát is meghatározza, tekintve, hogy a brigetiói Dolichenumot 1899-ben ásta ki Milch Ármin, és a leletek 1933-ban kerültek az ásató gyűjteményéből a Nemzeti Múzeumba. Mivel azonban a hamisítvány az 1918 óta Csehszlovákiához tartozó ókomáromi múzeumba jutott készítését még az I. világháború előtti évekre kell tennünk.

Első pillantásra megállapítható, hogy a hamisító a kép megfaragásakor nem azt a Dolichenus-szobrocskát követte, amelynek feliratát átvette, hanem valamilyen más római emléket másolt. (Azt, hogy itt is egy római emlék utánzásáról van szó, kétségtelenné teszi a relief egyes részleteinek, így főképp az alakok ruházatának számos római reminiszcenciája.) Valószínűleg a Dolichenus-szobor töredékes volta, és talán a darab azonosításának megnehezítését szolgáló szándékos agyafúrtság késztette a hamisítót két különböző emlék kontaminálására. Az viszont mindenesetre megállapítható, hogy a felirattal ellentétben, a Brigetióból ma ismert emlékanyagban egyetlen olyan darabot sem találunk, amely a relief mintájául szolgálhatott volna. Ebből pedig az következik, hogy a faragvány egy azóta elpusztult (vagy valahol lappangó) brigetiói relief emlékét őrizte meg számunkra. Kérdés mármost, hogy a naiv hamisítvány kínál-e olyan lehetőségeket, amelyek alapján e feltételezett mintakép érdemi vonásai rekonstruálhatók?

Vizsgálatunk alapelvéül a műtárgyhamisítások egyik legáltalánosabb jellemvonása szolgálhat, nevezetesen az, hogy (kivételes esetektől eltekintve) a hamisító voltaképpen másol, tehát az eredeti kompozíció lényeges elemeit készítményében megőrzi. A másolat hűségének természetesen több tényező is határt szab: mindenekelőtt és az adott esetben elsősorban a hamisító technikai felkészültsége, a változtatás esetleg tudatos szándéka (nehogy túlságosan hasonlítson), de legfőképp a hamisító félreértései, az egyes eredeti elemek átértelmezése. (Hangsúlyoznom kell, hogy ezek a szempontok a most vizsgált tárgyhoz hasonló naiv, mondhatni „népi" hamisítványok esetére értendők; a művészi képzettségű, „tudós" hamisítványok más elbírálás alá tartoznak.) A torzítások és biztosra vehető félreértések olyan méretűek is lehetnek, hogy a hamisítványban csupán az eredeti tárgy emléke őrződik meg; ám egy-egy jól ismert provinciális-római képtípus felismeréséhez a kompozíció

Az ősmagyarság kialakulásának bonyolult folyamatát elemzik *Veres Péter* dolgozatai: *Újabb adatok a finnugor és magyar őstörténethez.* Néprajzi Értesítő, 53. köt. Bp., 1971. 33—56. l.; *A magyar nép etnikai történetének vázlata.* Valóság, 1972., 5. szám. 1—12. l.

A „kettős honfoglalás" elméletéről: *László Gyula: Kérdések és feltevések a magyar honfoglalásról.* Valóság, 1970., 1. szám. 48—64. l.; *„A kettős honfoglalás"-ról.* Archaeológiai Értesítő, 1970/2. 161—190. l.; *A honfoglalókról.* Tankönyvkiadó, Bp., 1973. 66—76. l. — Az ellenérvek rövid felsorakoztatása: *Fodor István: Új könyv a honfoglaló magyarságról.* Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973/4. 121—122. l.

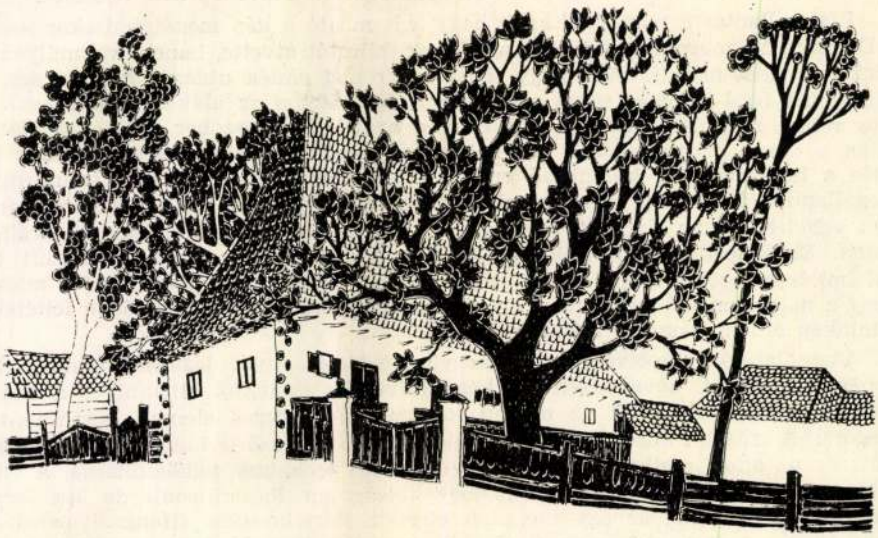

VÍGH ISTVÁN RAJZA

alapvonalai is elégségesek lehetnek. A hamisítvány által megőrzött apróbb részletek pedig információkat nyújthatnak az eredeti emlék egyes részletkérdéseiben is.

Az alábbi vizsgálat során tehát elsősorban a hamisítványban felfedezhető eredeti elemek felderítésére törekszem, részint a készítő félreértéseinek tisztázása, részint pedig a másolatban megőrzött eredeti részletek összeállítása segítségével. Ehhez először is magát a hamisítványt kell alaposan szemügyre vennünk.

A kép közepén oldalnézetből egy nehezen meghatározható állatot (bika?, kos?) látunk, amely fejét a néző felé fordítja. Fején két tömpe szarv található. A kompozíció középső részén, az állat teste által derékig takarva egy szemközt álló szárnyas emberalakot látunk, kinyújtott jobb kezével az állat farára támaszkodva, az ellen-

kező irányba kinyújtott bal keze eltűnik az állat feje mögött. Az állat fejénél és faránál két hasonló, álló alakot látunk, az előbbi balra fordul, szárnyát mélyen lecsüggeszti, s kinyújtott kezében egy tőrt tart az állat feje fölött annak vállához. Az állat háta mögött álló alak esetében nem állapítható meg pontosan, hogy lábai mellett egy köpeny két szára, vagy a szárnyai csüngenek le a földig. E bal szélső alak ruházatában feltűnő a római viselettől idegen, nadrágszerű ruhadarab. A ruházat többi részletében a római pikkelypáncél (jobb oldali figura), valamint a dúsan redőzött tunika, illetve chiton, a mellen keresztben átvetett köpeny naiv megformálású utánzata ismerhető fel. A relief jobb szélén, az állat fejénél álló alak háta

mögött egy, a többinél kisebb, hosszú ruhát viselő emberalak áll, ugyancsak balra fordulva, s kezével az előtte álló figura szárnyát fogja. Az állat hasa alatti teret két vagy három, nehezen azonosítható — de mind a nagy állattól, mind egymástól különböző — kisebb állat alakja tölti ki; közülük egyedül a jobb oldaliban ismerhető fel több-kevesebb biztonsággal egy balra forduló kutya képe.

Nem lehet vitás, hogy az előttünk álló kép számos olyan elemet tartalmaz, amelyek az eredeti motívumok félreértéséből, primitíven önkényes átrajzolásából jöttek létre, s talán csak vonalvezetésük őrzi az eredeti részletek emlékét. Így kétségtelen, hogy a feltételezett római mintán nem szerepelhettek szárnyas emberalakok. Az „angyal" képzete eredendően idegen volt a római szobrászat ikonográfiájától, s ahol mégis szárnyas perszonifikációkkal (Victoria, Genius), vagy mitológiai szereplőkkel (Ikarus, Boreas-Septentrio) találkozunk, ott azok meghatározott környezetben, meghatározott szerepkörben, attributumaikkal fordulnak elő, s az itt látható jelenettel nem hozhatók kapcsolatba. Érdemes felfigyelnünk arra is, hogy a római kori szárnyas figurák szárnyábrázolásai sohasem öltenek ilyen tömör, tömbszerű formát. Feltűnően emlékeztet viszont a hamisítványon látható szárnyak megformálása a római reliefplasztikában igen közkedvelt és széles körben elterjedt lengő köpeny, illetve chlamys megjelenítésére.

Ugyancsak biztosra vehetjük, hogy az állat válla fölé emelt kés csak félreértés eredményeként kerülhetett a vele szemben álló alak kezébe. Egy bikát, de akár egy borjút vagy kost sem igen volna tanácsos szemből, szarvain áthajolva leszúrni — ilyen hibát római szobrász, illetve mintakönyvből dolgozó provinciális kőfaragó sohasem követett volna el. Sokkal valószínűbbnek tűnik, hogy bár a kés — mint feltétlenül hangsúlyos elem — a római reliefről származik ugyan, de eredeti helye — logikusan — a középső alak kezében volt, míg a jobb oldali szereplő valami más, hasonló formájú attributumot emelt az állat feje fölé. A hamisító számára azonban az utóbbi tárgy értelmetlen lehetett, s technikailag is egyszerűbb volt a középső figura kezének (valószínűleg az eredeti irány nagyjából pontos betartásával) az állat feje mögé rejtése és a két tárgy (a kés, illetve a feltehető attributum) összevonása.

Már az eddigiekben felsorolt negatívumok is alkalmat nyújtanak néhány olyan részlet meghatározására, amelyek minden bizonnyal a római reliefről kerültek a hamisítványra; ezek a következők: a középső figura jobb szárnya által határolt

felület körvonala; a kés helye; a középső figura bal karjának iránya; és a jobb oldali alaknak a relief középtengelye irányába kinyújtott keze. Érdemesnek tűnik ezeket a vonásokat rajzban felvázolni.

Most pedig vegyük sorra azokat a részleteket, amelyek valószínűleg eredeti funkciójukban kerültek át a római reliefről a hamisítványra. Ilyennek kell tekintenünk mindenekelőtt az ábrázolás tárgyát és a kép egészének kompozícióját. Ha semmi mást ugyanis, ezt mindenképpen az eredeti tárgyról mintázta a hamisító, hiszen ez a „hitelesség" bizonyítéka lehetett. Így az eredeti reliefnek egy nagy állat leszúrását kellett ábrázolnia, s a képen a hamisítvány által reprodukált négy főalaknak — állat, három emberalak — kellett hangsúlyos formában, fő vonalaiban azonos beállításban szerepelnie.

Az eredeti kompozíció emlékét őrizheti a bal oldali figura erősen jobbra dőlő testtartása is, amely azt a benyomást kelti, mintha az alak a lábai mellett lecsüngő köpenyre (szárnyra?) támaszkodna. E feltűnően hangsúlyozott, domborúan megmunkált köpenyrészletben nagy valószínűséggel egy erős, botszerű tárgyat ismerhetünk fel — az eredeti alak attributumát —, amelyre az hasonló pózban rátámaszkodott. Egészítsük ki a fenti vázlatot a kompozíció fő elemeivel!

A részletek közül legfontosabbnak a ruházat elemei tűnnek. A központi alak felsőtestét fedő ruha redőinek végtelenül primitív ábrázolása mögött meglehetős pontossággal felismerhetők az eredeti ruházat redőzetének fő vonalai. Így jellegzetesnek tűnnek a bal karon és a mell bal oldalán egymást folytató vízszintes sávok, amelyek a nyak alatt a jobb vállig érnek. Egy, a mellen átvetett, s jobb oldalon a szárny síkjába torkolló katonai köpeny, chlamys, jellegzetes vonalvezetésének, a mell előtt mély öblöt vető textíliának végletesen leegyszerűsített nyomait fedezhetjük fel itt. Összhangban áll ezzel a mell jobb felét borító függőleges csíkozású ruhadarab, amely minden bizonnyal a chlamys alatt viselt, övvel átfogott chiton függőleges irányú redőinek merev formák közé kényszerítéséből jött létre. (Külön is érdemes figyelmet fordítani arra a látszólag érdektelen apróságra, hogy a chlamys a jobb vállon fibulával összefogott keskeny csíkká szűkült össze, amit a hamisító a maga eszközeivel érzékeltet!) — Ha a ruházat rekonstrukciójának ez az elképzelése jogosult, akkor az eredeti relief főalakját nem a hamisítvány által adott merev frontalitásban kell elképzelnünk, hanem jobbra vagy féljobbra forduló, lendületes beállítás-

ban, hiszen a chlamys szárnyszerűen, nagy ívben repült utána. Valószínűleg a hamisítvány középső figurájának jobb karja adja meg az eredeti alak törzsének kontúrvonalát.

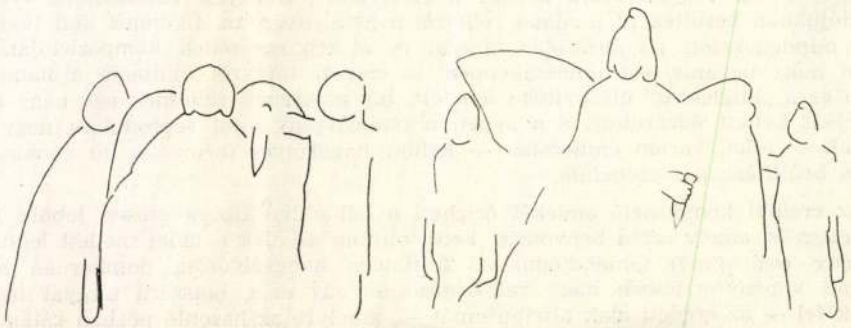

A bal oldali alak ruhája lényegében megegyezik a főalakéval: a mellen középen összefogott chlamys a háta mögött kétoldalt omlik le, alatta derekán övvel körülfogott chitont viselt. Jellegzetes és a relief azonosítása szempontjából döntő fontosságú a lábakat borító, keresztirányban redőzött nadrág, tekintve, hogy ez a ruhadarab a római viselettől idegen, a közel-keleti népek öltözékének jellemző tartozéka volt. A római reliefplasztikában való ábrázolásának leggyakoribb példáit az orientális kultuszok emlékanyagában találjuk. A hamisítványon való feltüntetése — éppen különleges volta miatt — minden bizonnyal az eredeti relief megfelelő részletének pontos másolásából fakadt.

Másféle az állat fejénél álló figura öltözéke. Az övvel átkötött chiton fölött itt egy katonai kötény ábrázolását látjuk, a figura lábát, a másik mellékalakhoz hasonló katonai csizma fedi.

Minden valószínűség szerint hiteles az állat hasa alatt ábrázolt kisebb állatok feltüntetése is, már ami az eredeti reliefen való jelenlétüket illeti. Jellegzetesnek tűnik a balra forduló kutya enyhén ágaskodó beállítása is. Ezzel szemben biztosra vehetjük, hogy az eredeti darabon más elrendezésben, a minden bizonnyal dinamikusabb kompozíció szerves részeiként szerepeltek ezek az állatok. Ugyancsak biztosnak látszik, hogy a nagy állat alakja nem ilyen élettelen, mereven frontális beállításban szerepelt az eredeti emléken, hanem a relief tárgyával összhangban: mozgalmas küzdelmi jelenet részeként, jobb felé rohanó és a ledöfés pillanatában leroskadó pózban.

Ezzel pedig el is érkeztünk az eredeti relief tárgyának meghatározásához, a felismert eredeti elemek egységes képpé illesztéséhez. A hamisítvány előképe minden valószínűség szerint egy jobb felé rohanó, leroskadó bika hátán ábrázolta az állatot leszúró, keleties ruházatot s nagy ívben lengő chlamyst viselő Mithrast, megszokott segítőtársainak, az állat előtt álló, magasra emelt fáklyát tartó Cautesnek és az állat mögött fáklyájára támaszkodó Cautopatesnek, valamint a bikára szemből ráugró kutyának és az állat hasa alatt elhelyezkedő skorpiónak és kígyónak a társaságában. A kép tárgya, az alakok elhelyezkedése, ruházatuk főbb elemei lényegében változatlanul őrződtek meg a hamisítványon, a félreértések szülte idegen elemek pedig jól behelyettesíthetők az eredeti kép azonos helyén szereplő motívumokkal.

Maradt azonban néhány, eddig nem tárgyalt részlet, melyek további magyarázatra szorulnak. Ezek: a bika beállítása (és ezzel összefüggésben a főalak jobb oldali szárnya), a két mellékszereplő eltérő ruházata, valamint a kép jobb szélén látható kisebb méretű figura értelmezése. Ezek a kérdések azonban a kép tárgyának ismeretében már megoldhatónak látszanak.

Kétségtelen, hogy a bika beállítása idegen a Mithras-reliefek birodalomszerte azonos ábrázolásmódjától. Pontosan egyezik viszont a Juppiter Dolichenust ábrázoló

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 346-726

TISZATÁJ

szobrok bikaalakjának megjelenési módjával. Talán nem járunk messze az igazságtól, ha feltételezzük, hogy a hamisítvány készítője a bázis feliratán kívül a bika alakjának megformálásában is a Gallonius Crispianus által dedikált szobor, vagy a brigetiói Dolichenum nagy kultuszképe példáját követte. A mintaképek kontaminálásának két oka lehetett: egyrészt a relief azonosításának megnehezítését célzó tudatos törekvés, másrészt pedig az, hogy a Dolichenus-szobor nyugodtan álló bikáját sokkal könnyebb volt utánozni, mint a bikaölő-jelenet mozgásban ábrázolt figuráját. Van azonban egy pont, amely az eredeti kompozícióról árulkodik. A középső alak jobb oldali szárnya egészen más formájúnak látszik, mint a bal oldali. E szárny külső vonalának végpontja pontosan egybeesik a bika szügye és feje által meghatározott vonal meghosszabbításával. Márpedig ez a vonal — a térdre roskadó bika mellső lábaitól magasba emelt fejéig — a Mithras bikaölését ábrázoló kompozíció egyik uralkodó vonala. E vonal folytatása az istennek a bika száját magasba rántó, ívelten formált karja, amely a hamisítvány főalakjának jobb oldali szárnya lett.

Hasonló okkal magyarázhatjuk a két fáklyatartó ruházatának eltérő voltát is: a bőrrojtos katonai kötény Juppiter Dolichenus viseletének szokásos tartozéka. Milch Ármin Gyár utcai házában, a Dolichenumból származó leletek között a hamisító több szép példáját láthatta e szobortípusnak, köztük egy karjait keresztalakban kitáró töredékes példányt, amely Cautes ábrázolásának mintája lehetett.

A hamisítvány értelmezésének utolsó tisztázatlan kérdése a kép jobb szélén található kicsiny alak magyarázata. Jól ismert a mithraikus ábrázolások azon típusa,

SZTOHIGYELŐ

SOLYMOSI LÁSZLÓ

Középkori végrendeleteink forrásértékéről

A történeti kérdések iránt egyre fogékonyabbá váló közvéleményt mindinkább érdekli az a probléma, milyen forrásokhoz nyúlhat a történész kutatómunkája során, s a források milyen lehetőséget kínálnak múltunk sokoldalú ábrázolására. Nem kétséges, hogy ezt a lehetőséget alapvetően a fennmaradt források koronként változó mennyisége és tartalma határozza meg. Bár a középkori írásos emlékek nagyobb része az évszázadok során megsemmisült, a birtokunkban levők adatai módot adnak arra, hogy betekintsünk a középkori ember életébe.

A középkori írásbeliség hazai emlékeinek többségét az okleveles források alkotják. Ezek jelentős része a maga idejében, sőt később is különféle jogokat biztosított. Az oklevélben megnevezett félnek és rokonságának hol települést, ingatlant juttatott, hol vásártartást, vámszedést, várépítést engedélyezett, hol bíráskodási joggal ruházta fel, hol pedig sérelmét orvosolta. Az okleveles források másik, kisebb és nem annyira jogi célzatú csoportja viszont inkább mindennapi igényeket elégített ki. Ilyenek voltak az uradalmi tiszttartók számadásai, az adószedők lajstromai, a levelek stb. A két forráscsoport közötti különbséget jól érzékeltetik az alábbi példák: Zsigmond király 1398. december 27-én kelt okleveléből azt tudjuk meg, hogy az uralkodó a Fejér megyei Battyán (ma Szabadbattyán) birtokot és tartozékait eladta Kővágóörsi Györgynek. Ezzel szemben Batthyány Boldizsár Fejér megyei tiszttartója számadásaiban többek között arról tudósít, hogy 1502. szeptember 4-én a budai vásárra utaztában Martonvásárhelyen magának és béreseinek 3 dénárért marhasültet, egy-egy dénárért tojást és kenyeret, 5 dénárért bort vásárolt reggelire, a lovaknak pedig 5 dénár értékű zabot adott.

képek visszaadására.) Kockázatos találgatás volna az eredeti mellékjelenetek összeállítására vonatkozó minden kísérlet, annyi azonban biztosra vehető, hogy a szikláből született Mithras ábrázolása ezúttal sem hiányozhatott a jobb felső sarokból.

Ezzel a hamisítvány értelmezésének, az eredeti tárgy lehetőségekhez képest teljes azonosításának végére érkeztünk. Az eredeti relief, amelynek emlékét kétségtelen nyomok őrzik e különös faragványon, minden valószínűség szerint kis méretű, több jelenetes fogadalmi tábla volt; közepén *Mithras tauroktonos* ábrázolásával. A mellékjelenetek közül *Mithras taurophoros* alakja vehető biztosra, s igen nagy a valószínűsége annak, hogy a tábla tartalmazta *Mithras petrogenitus* figuráját is. Jellegzetes sajátossága lehetett a reliefnek a fáklyatartók viseletében a perzsa nadrág szerepeltetése. Sajnálatos, hogy a Mithrast kísérő állatok nem azonosíthatók maradéktalanul, jelenlegi helyzetük alapján úgy tűnik, hogy a kutya mellett a kígyó és skorpió is szerepelt.

A brigetiói Mithras-emlékek sorában szerepel egy olyan töredék, amely ennek a Duna vidéken oly gyakori reliefcsoportnak egyik sajátos típusához sorolható, s amelyen a megmaradt jobb felső sarokban *Mithras petrogenitus* ábrázolása őrződött meg. Azonban a hamisítvány eredetijének ezzel az időközben ugyancsak elkallódott töredékkel való azonosítása nem látszik szükségszerűnek, részint e votívtárgyak viszonylagos gyakorisága, részint a szóban forgó töredék több kiegészítési lehetőséget kínáló, hiányos volta miatt. Brigetióban, mint a pannóniai Mithras-kultusz egyik centrumában, ahol minden valószínűség szerint több Mithras-szentély létét tételezhetjük fel, e relieftípusnak több darabja is előfordulhatott.

E kikövetkeztetett relief származásáról, előkerülése utáni sorsáról semmi adatunk nincs. Nem tűnik azonban kizártnak, hogy a hamisítvány egyes részletein nyomot hagyó Dolichenus-emlékekkel együtt, Milch Ármin gyűjteményében találkozott vele a hamisító. E gyűjteményben, részint a Dolichenum leletanyagából, részint

Kerényi Múzeum, Szentendre

Építész: Szathmáry Gézáné (PTTV)

Statikus tervező: Bámer Imre
Elektromos tervező: Unoka Gyula
Gépésztervező: Bagi Nándor
Fényképek: Haider Andrea
Kivitelező: ÉLÉPSZER

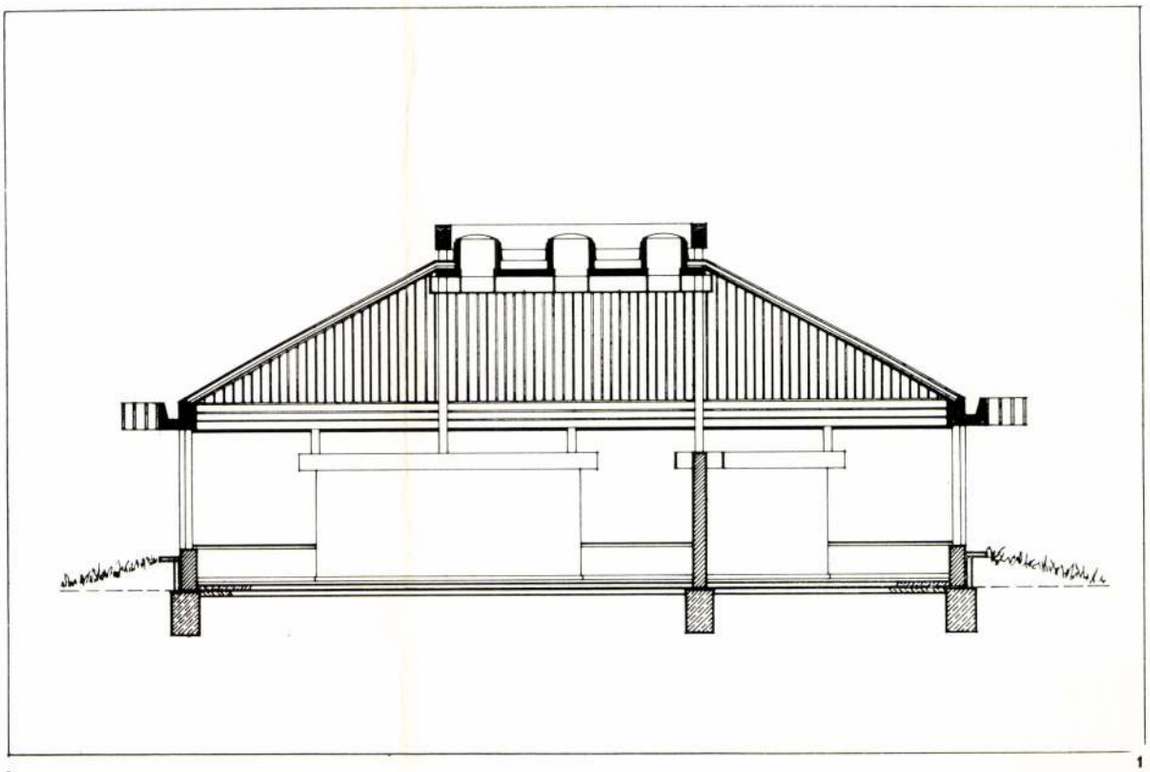

2 1

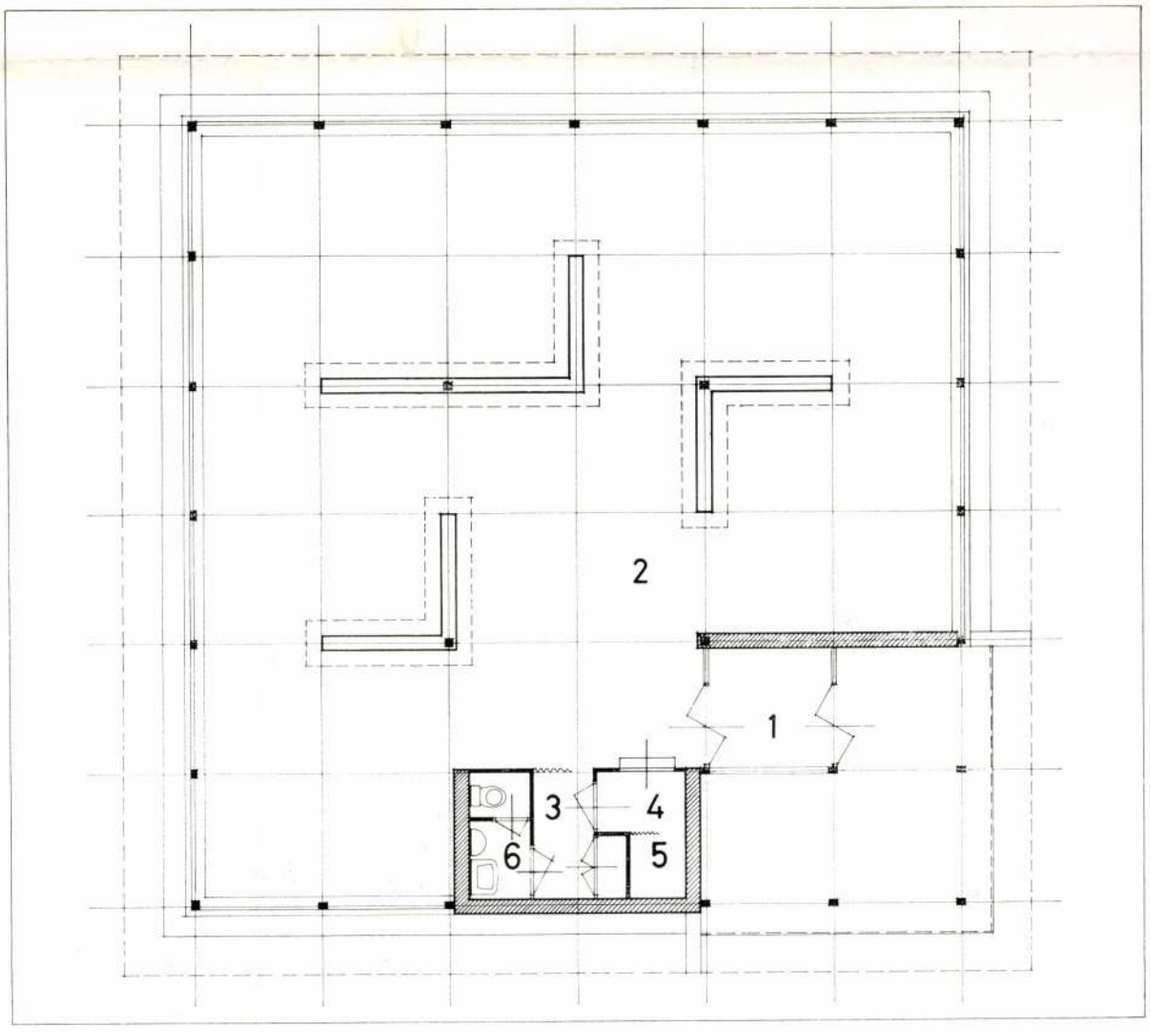

tek, eltolható és fix részekkel. Üvegezés hőszigetelő üvegezéssel történt. A délre és keletre néző üvegfelületeknél vízszintes árnyékolószerkezet (műanyag redőnypáncél acélvázon) biztosítja az épületgépészetileg szükséges napsugárzás-csökkentést.

A szállodai szobákban szőnyegpadlót és tapétaburkolatot, a reprezentatív helyiségek egy részében — a felületként jelentkező csatári kőfalakon túl — belsőépítészetileg megtervezett faburkolatot terveztünk.

Külső helyszíni felületképzés csak az első emeleti külső falakon került alkalmazásra: DRYVIT kvarcvakolat. Egyebütt a házgyári panelek, a nyers betonfelületek (fogadószinten), illetve a terméskő falak kész felülettel jelentkeznek.

K. I.

1—2. A társalgó a galériáról letekintve
3. Étterem
4—5. A társalgó
6. A fedett fürdőbe vezető folyosó
7. A télikert

1—2. Parloir vu de la galérie
3. Restaurant
4—5. Parloir
6. Couloir menant à la piscine
7. Jardin d'hiver

5

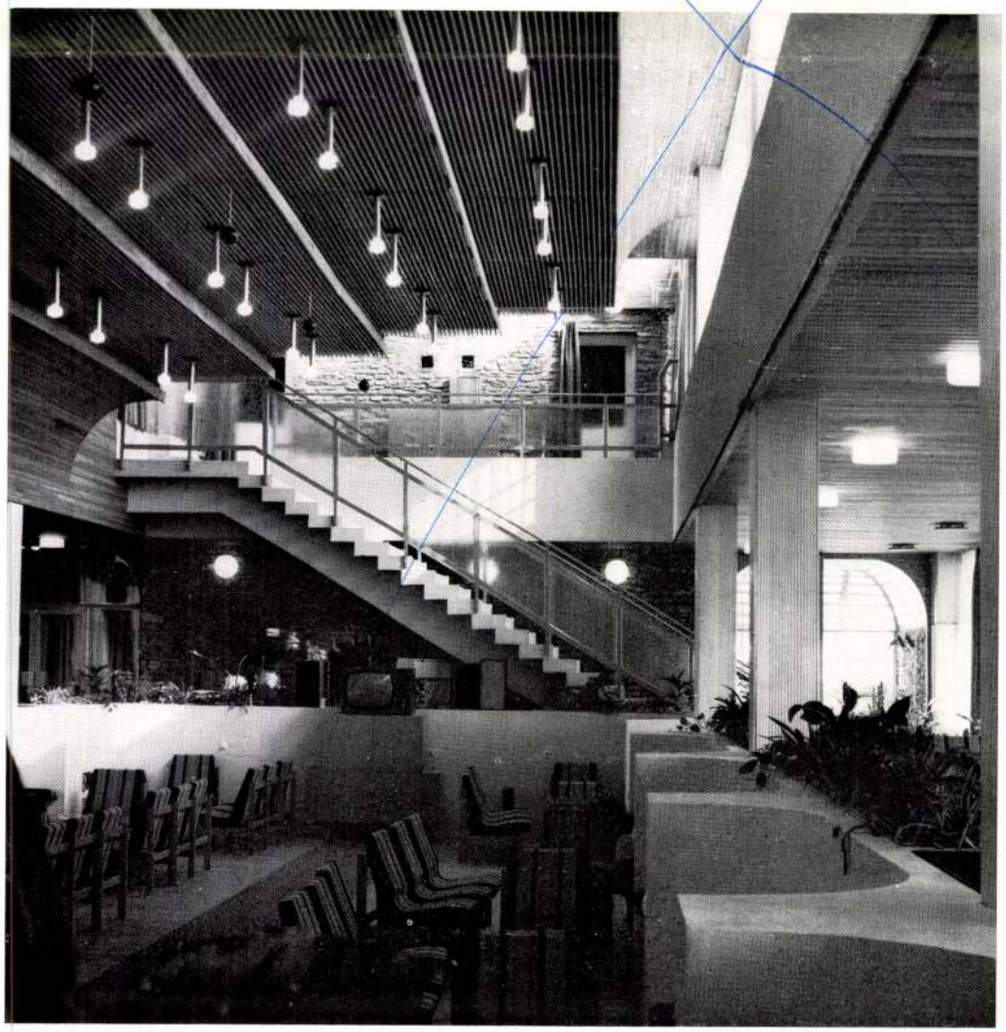

6

7

A Kulturális Minisztérium megbízása alapján a Pest megyei Múzeumok Igazgatósága megrendelt Szentendrére a volt szoborkert területére egy — a Kerényi Jenő hagyatékát képező — mintegy 50 kisplasztika elhelyezésére szolgáló múzeumot.

A telepítés helye a belváros és az üdülőterület határa.

Adottságként szerepelt fenti célra egy meglevő kis épület felhasználása, illetve beillesztése, ami külön kötöttséget jelentett. A tervezett kialakítás jellegére vállalati gondolatpályázat adott iránymutatást. (Nyertese: Kovács Miklós.)

A plasztikák bemutatási igénye és a helyi adottságok részletes mérlegelése alapján alakult ki a végleges megoldás, mely 1978. június 1-től október 31-ig megépült. (Kivitelező: Óbuda Tsz.)

A négyzet alaprajzú, egyszerű, kontyos, műemléki palával fedett épület a belváros műemlékházaival tartja a kapcsolatot, míg körül üveghomlokzatával a zöldterületbe olvad. Külső tartószerkezete 2,55 m tengelytávolságra elhelyezett páros U acél oszlopsor, melyet felül a csatornát is magába foglaló koszorú fog össze. Az épület középrészét 4 db páros L acéloszlop tartja, melyet vasbeton koszorú és 9 db üvegkupolával áttört síkfödém zár le. Az alsó és felső vasbeton koszorút ferde, fa tetőszerkezet fogja össze. Mind a vízszintes, mind a ferde tetősíkok hornyolt deszkaburkolatúak, diószínűre pácolva.

Az így kialakult sátortető alatt az egységes tér 15×15 m-es 6 m magas, melynek felső megvilágítására szolgálnak a kupolák.

A kisméretű plasztikák élményszerű bemutatása érdekében alacsony, 2,5 m magas, vakolt, fehér színű, részben áttört térelválasztó falakat terveztünk, melyek jó háttérül szolgálnak a művész jellegzetesen megmunkált, érdes, barázdás bronzszobroknak. A meleg sárga színű süttői kemény mészkő padlóburkolat oldja a fal és a bronz kontrasztját.

A múzeum üveghomlokzata a zöld környezettel való teljes összenyitottság érzetét kelti, ahová a későbbiek során Kerényi Jenő nagyobb, monumentális művei kerülnek.

Sz. Gné

1. Metszet, M=1 : 200
2. Alaprajz, M=1 : 200
   1. Szélfogó; 2. Kiállítás tér; 3. Közlekedő; 4. Pénztár; 5. Öltöző; 6. W. C. és előtér
3. A bejárat

1. Coupe
2. Plan
3. Entrée

3

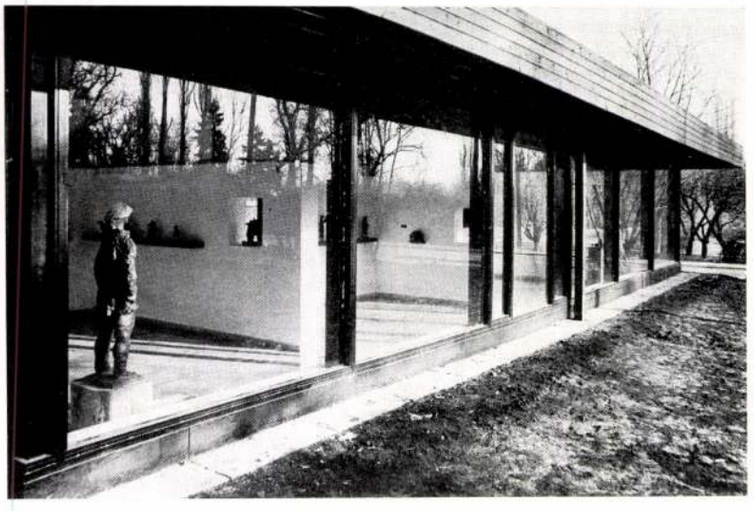

Művészet és történelem

Borsos József: Nemzetőr

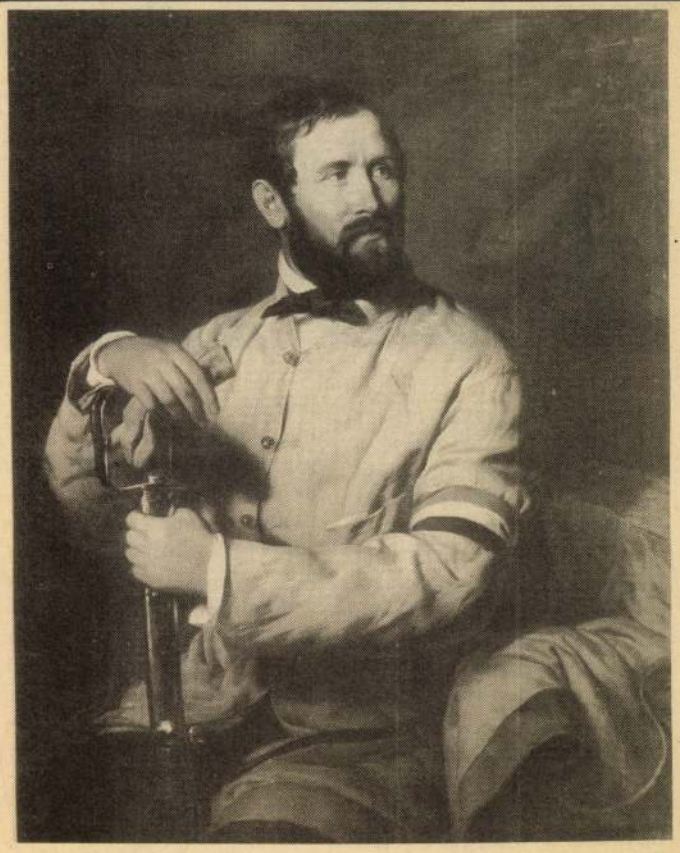

A XIX. század első felében Magyarországon az önálló nemzetté válás kérdése köré összpontosultak a haladó mozgalmak és reformtörekvések, így a nemzeti nyelv és művészet megteremtése és felvirágoztatása a szó legszorosabb értelmében közüggyé vált. Önálló magyar művészetről ez időtájt aligha beszélhettünk: akadémiánk még nincs, az ambíciózus fiatalok külföldön tanulnak.

A művésznek, főleg ha magyar, nem volt nagy becsülete, de a művészetek létjogosultságát is csak nehezen és vonakodva ismerte el a hazai közvélemény. Leghamarabb a portrék, arcmások készíttetésére formálódott igény az öntudatosodó polgárok körében. A portréfestő számára még az 1830-as, 40-es években is jó ajánlólevél volt, ha Bécsben tanult.

A nyelv ápolásával könnyebb volt a helyzet: sok literátus ember szívesen és önkéntesen foglalkozott a beszélt vagy írott nyelv magyarításával. Ilyen elkötelezett kedvtelése volt Borsos Mártonnak - Borsos József festőművész ügyvéd édesapjának - az irodalom, a nyelvművelés, de úgy tudjuk, amatőr szinten festegetett is. Nyugtalan ember lehetett, hol Bécsben, hol Pozsonyban, az országgyűlésen, hol meg Pesten tartózkodott hosszabb-rövidebb ideig. A jövendő festőművész Veszprémben született, valószínűleg ott kezdte tanulmányait is, bár nem sok haszonnal, mert vonzódása a tudományok iránt vajmi kevés volt, csak a festészet érdekelte. Első munkái a görög mitológia, illetve a magyar történelem sorsformáló eseményeivel foglalkoztak. Alig múlt húszéves, mikor 1840-ben a bécsi Akadémiára került. Első tanárától a jó hírnévnek örvendő, de kissé száraz és külsőségekbe vesző Kupelwiesertől csakhamar átpártolt a természetet és a természetes szépséget ábrázoló, kellemesen naturalista Waldmüllerhez.

Rövid időn belül elismert és keresett arcképfestő lett Bécsben. Azonban nem feledkezett meg szülőhazájáról: képeit rendszeresen hazaküldte kiállításokra. Ha nem is átütő erejű, de mindenképpen rendkívül tehetséges festő volt, aki az aranyat, ezüstöt, ékszereket, selymet, bársonyt nagy kedvteléssel és igen érzékletesen vonultatta fel vásznain.

Nemzetőr című képe több szempontból érdekes. Az 1848-as keltezésű mű - miután számos arisztokrata és közéleti személyiség képmását megfestette - egy egyszerű polgárt, hétköznapi embert ábrázol. Sajátos a témaválasztás, hiszen megörökíthette volna a szabadságharc kiemelkedő katonai vezetőit, tábornokait is, mégis egy önkéntest, egy rangjelzés nélküli közembert választott. A 30-35 év közötti, körszakállas barna férfi polgári öltözetet: világos kabátot, sötét nadrágot, fehér inget visel. Nyakravalója is sötétbarna. Fejét kissé balra fordítja, felfelé, a képből kifelé tekint, mintegy hívásra, parancsra várva. A kevés színnel, a kabát nagy, világos foltjával (amelyet alig tör meg a bal karon viselt nemzeti színű karszalag) s az öltözék további, mogyoróbarnába hajló részeivel harmonizál a kép jobb alsó sarkában a kerevetre ejtett kárminpiros bélésű köpeny. (Sajnálatos, hogy a fekete-fehér reprodukció mindezt nem tolmácsolhatja!) A köpeny hangsúlyos foltja a férfialak feje fölött látható, és a kép felső harmadát csaknem betöltő égővörös drapériaszerű háttérrel keretbe fogja és kiemeli az ülő alakot. A nagy színkultúrával rendelkező Borsos semmiképpen sem tagadta meg magát. A színek egyszersmind meg is határozzák a kép keletkezésének idejét, kissé ki is zökkentik nyugalmából a kesztyűs kezével a kardjára támaszkodó békés, megfontolt polgári férfiút. Ez a férfiú bizalomgerjesztő és tekintélyes, inkább megfontolt, semmint forró vérű forradalmár személyiség.

Borsos kevés alkotásában foglalkozott a forradalom és szabadságharc eseményeivel. Készített még egy rajzot az első magyar országgyűlés megnyitásáról, ezt barátja, Pettenkofen véste kőbe, hogy sokszorosítható legyen. Ismerjük még az 1849-ben keletkezett Honvéd törzstiszt című munkáját, mely nem a tőle megszokott portrékép. Ugyanis a honvédsereg tisztjét lovon ülve, harcias pózban ábrázolja. Ennek ellenére a képen látható tiszt is józansággal, nyugalommal néz reánk a képről. A Nemzetőr és a Honvéd törzstiszt című festményeinek ismeretében úgy véljük, Borsos József forradalmár- és katonaeszménye elsősorban a józanul gondolkodó, biztos ítéletalkotó és elhatározásaiban következetes ember.

A festő Nemzetőr című képe a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Arcképcsarnokában, a Honvéd törzstiszt című alkotása a Hadtörténeti Múzeumban tekinthető meg.

Szatmári Gizella

M. Honvéd, 1991 sept. 27

sói magyar nagykövet és Kovács István kultúrattasé, a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédséget Erdős László ezredes, Bardócz László ezredes, varsói katonai attasé, Dr. Bencze László alezredes, Törő György alezredes, Szikszai György őrnagy, Ferenczi László őrnagy és a varsói egyetemen végzett Erdélyi Bálint főhadnagy képviselte. A mise után - és a nagykövet úr megemlékezését követően - a kanonok úr beszentelte a tömegsírt jelző földkupola mellé állított kopjafát, Törő György alezredes művét, amelynek alsó, szögletes része a harcmezőt szimbolizálja. A despotizmus ellen küzdőkhöz csatlakozók nemzetiségét három magyar népművészeti tájegység jellegzetes motívumai, a fiatalon elhunyt áldozatok félbeszakadt életútját pedig két csonkított gúla jelképezi. Nyolcvan centiméteres vasalás védi a természet évszázados pusztításának is ellenálló tölgyfát a talajtól, hogy a tövében fekvő márványtábla két állam címerével és kétnyelvű feliratával - „Az 1863-64-es szabadságharc magyar önkénteseinek emlékére" - sokáig emlékeztessen az ott nyugvó hősökre.

Az osztag katonáinak, köztük magyar huszároknak, sírjából hiányoznak Lelewel-Borelowski ezredes és Wallis őrnagy földi maradványai. A helybéli lakosok a két hőst a csata után Batorz temetőjében, egymás mellett földelték el. Később, a lengyel szabadság visszanyerését követően, a hálás utókor síremléket állított nekik. Közös nyughelyüket most már egy, az erdőben levővel azonos méretű, ugyancsak Törő György alezredes által faragott, kopjafa is díszíti. Legjellegzetesebb motívuma fennt a béke teljességét szimbolizáló, vésett gömb, a férfias helytállást szimbolizáló András-keresztel, alatta somogyi, erdélyi és tolnai diszítőelemek utalnak a hősök vezérkari főnökének magyar voltára. A márványtábla magyar és lengyel címere és az előbbivel azonos felirata - a szekszárdi Tövishátitestvérek munkája - hirdeti, hogy a demokráciát újra kivívó Magyar Köztársaság hadserege megőrzi hősi halott elődei emlékét, és tisztelettel ápolja az évszázados magyar-lengyel barátságot.

A magyar katonai küldöttség útközben megállt a San folyó mellett is, ott, ahol az első világháború legvéresebb harcai dúltak, s ahol honfitársaink ezrei vesztették életüket az orosz pergőtűzben. Tisztelegve gondoltunk rájuk is, önfeláldozó bátorságukra és áldozatukra.

Lublin felé utazó bajtársaink! Hajtsatok fejet, ha elhaladtok a mi történelmünkhöz is tartozó emlékhelyek mellett, s ha időtök engedi, helyezzetek el néhány szál virágot a Janow körzetében fekvő Batorz temetőjében, s a közeli tisztáson álló kopjafák tövében. A helybéli lakosok, akik többszáz munkaórát dolgoztak a számukra különös magyar síremlékek létrehozásában, szeretettel vezetnek a helyszínre benneteket.

Bencze László

Fotó: Hajnal Kálmán

Emlékem negyvennyolcból

Nagy esemény volt életemben - 1948. augusztus 20-án - az első tisztavatás, a Kossuth Akadémián.

Én az első sorban álltam és főhadnaggyá léptettek elő. Egy hét múlva ismét a Kossuth Akadémián kötöttem ki, miután a légvédelmi tüzéranyagismereti tanfolyamra vezényeltek. Szép számmal voltak közöttünk olyanok, akik mint tényleges vagy tartalékos katonák ismerték a régi hadsereg légvédelmi tüzértechnikáját. Én korábban tüzérhíradó-kiképzésben részesültem s tüzérségi ismereteim bizony hézagosak voltak.

A kiképzés reggel nyolctól este nyolcig tartott. Majd egyéni tanulás és felkészülés következett a másnapi foglalkozásra. Kimenőt csak esetenként kaptunk.

Néhány heti kiképzés után éleslövészetet hajtottunk végre. Először bemutatógyakorlat volt Táborfalván, majd Várpalotán földi célra lőttünk.

Az a tudat is hajtott, hogy részt vehetek a centenáriumi, vagy ahogyan nevezték: a „100 éves a honvédség" ünnepségen. Ma még számosan élnek közöttünk katonák, akik velem együtt készültek és ünnepeltek. Az országos ünnepség egy egész héten át folyt, különböző kulturális és sportrendezvényekkel. 1948. szeptember 18-án a Népligetben levő sportpályán tartottuk a záróünnepséget. A lelátókon sok ezer néző nagy tapssal köszöntötte, üdvözölte a felvonulókat. Az atlétikai, gimnasztikai bemutatók után, az 1. honvéd kerület és a határőrség labdarúgó-mérkőzését láttuk. Utána a versenydíjakat Illy Gusztáv altábornagy adta át. A katonai tereplovaglásban elért első helyezésért itt vettem át az 1948. évi hadseregbajnokság ezüstserlegét.

A katonai díszünnepségekre szeptember 19-én került sor. Száz évvel ezelőtt Kossuth Lajos lángoló szavaival életre hívta dicsőséges szabadságharcunk hős honvédseregét.

Nagyapám száz évvel ezelőtt önként állt a honvédseregbe. A nevét viselő unokája száz évvel később önkéntes katonaként állt a sorba, az új honvédseregbe. Tradíció ez vagy véletlen? Nem tudtam és ma sem tudom erre a választ megadni. Sok esetben haladnak az utódok az ősök nyomdokain, az élet törvénye szerint. Így voltam ezzel egy kicsit magam is. Büszke voltam erre és örömmel telt meg a szívem, amikor erre gondoltam.

A felvonulásra készülő tüzérség díszalakulata a Hungária körúti laktanyában (ma Zrínyi Miklós Katonai Akadémia) készült fel. Én az üteg lovasparancsnoki törzsébe kaptam beosztást. A kivonuló egységeket - a Buda felszabadításáért vívott harcokban résztvevő Budai Önkéntes Ezred volt parancsnoka - Variházy Oszkár vezérőrnagy vezényelte.

A felvonulás az Andrássy úton történt. A díszelnökség a Bajza utca közbelében, a jobb oldalon egy nagyobb épület erkélyén helyezkedett el. Díszmenetben vonultunk el a Körönd irányába és tisztelegtünk. Én a lovasok első sorában lovagoltam.

Az ünnepségsorozatban délután a Margitszigeten lovas tüzérfegyverzeti és egyéb technikai bemutatók következtek. A tüzérek lövegeikkel, vontatóikkal a sziget közepén táboroztak. A közönség nem tudta, mit csodáljon, a lövegeket, a lovakat vagy inkább az egyéb technikai eszközöket.

A centenáriumi ünnepségek befejezése után még pár hétig a Kossuth Akadémián tanultam, majd október első napjaiban a vizsgák következtek. Azzal egy időben megkaptuk új beosztásainkat, én az 1.légvédelmi tüzérosztályhoz, Szentendrére kerültem és az 1. üteg parancsnoka lettem. Az év végén az elsők között kaptam meg a „48-as DÍSZÉRMET", amit ma is nagy becsben tartok.

Sárközi Sándor
nyugállományú ezredes

tretista, Barabás Miklós alkotása, 1836-ból. De fennmaradtak akadémiai tagok művei is, mint például Kisfaludy Károly romantikus „tengervész" képei, Ligeti Antal higgadt, csendes, kiegyensúlyozott tájábrázolásai. A tudományos-kutató és feltáró-feldolgozó munka egyes állomásait is - megfelelő fényképezési technológia hiányában - olykor önálló művészi értéket képviselő akvarellek örökítik meg (ilyenek pl. a kassai Szt.Erzsébet templom történetének és restaurálásának rajzi dokumentumai). Ide kapcsolódik még az alapító Széchenyi István életére és tevékenységére vonatkozó, ill. személyével összefüggő műalkotásokból (festmények, szobrok, grafikák, irásos dokumentumok) szervezett ún. Széchenyi múzeum anyaga, melyet a család és a barátok hagyományoztak az Akadémiára.

Néhány szót kell ejteni az Akadémia palotájáról is, ahol a képzőművészetek nem mint az intézmény bizonyos fajta szellemi tevékenységének eredményei vagy annak dokumentumai, útjelzői, hanem alkalmazott formában jelennek meg. Az épület homlokzatát diszítő szobrok - érdekes módon - német szobrászok alkotásai. Kivételt csak Révai Miklós homlokzati szobra képez, amely Izsó Miklós műve. A bronz emléktáblát, mely az alapítás tényét örökíti meg, portrészerű hűséggel ábrázolva a jelenlevőket, Holló Barnabás mintázta. A belső tereket Lotz Károly freskói díszítik.

Az alapítókról és mecénásokról, kiemelkedően jelentős tagokról a tisztelet, elismerés és hála jeléül reprezentatív portrék készültek. Széchenyi Istvánt, mint legfontosabb személyiséget több mű is, festmények, szobrok, grafikák megjeleníti. Az egyik legjelentősebb a Hans Gasser által természet után mintázott mellszobor az idős államférfiról. Ezt Izsó Miklós faragta márványba. Hasonló módon, reprezentatív portrékon idehaza első ízben örökítették meg a tudósokat, a szellem arisztokratáit. Az egyik leghíresebb ezek közül Vörösmarty Mihály fiatalabbkori képmása, a méltán nagyratartott por-

A gyűjtemény természetesen rendszeresen bővült különböző ajándékokkal és hagyatékokkal. Ezek között is kiemelkedő Waldstein János adománya, aki Thomas Ender 220 akvarell tájképét adta át a köznek, mégpedig olyanokat, amelyek Felső-Magyarország különböző vidékeiről készültek.

Mindezen műalkotások március 13-tól, a Budapesti Művészeti Hetek keretében a Magyar Nemzeti Galériában láthatók. A kiállításnak reprezentatív jellege mellett prózai oka is van. Az 1864-ben átadott akadémiai palota renoválásra szorul, s a munkálatok beefejezéséig a történeti és tudománytörténeti szempontból egyaránt értékes gyűjtemény egy látványos, gazdag tárgyi emlékanyagot felölelő kiállításon teljes egészében nyilvánosságot kap.

Szatmári Gizella

Hamis a dal

A jelenség úgyhiszem minden laktanyában ismerős. Most zajlik az újoncok alapkiképzése és az alaki foglalkozás keretében a katonák sűrűn menetelnek keresztül-kasul a kaszárnyaudvaron. Énekszóra jobban megy a masírozás, igy természetes, hogy a kiképző rajparancsnokok kiadják a parancsot: Nóta indulj! A nóta elindul, de hogyan? Egyáltalán, nevezhető nótának az, ami inkább csak gajdolás, hamis, fals ordítozás? Mert bizony, valljuk meg őszintén, nem énekelnek a sorkatonák. Illetve azt hiszik, hogy énekelnek, de ezek a „menetdalok" olyan messze vannak a zeneiségtől, mint ama bizonyos Makó Jeruzsálemtől. Adódik persze a kérdés, hogy ha maguktól nem tudnak énekelni, hiszen honnan is tanultak volna bevonulás előtt katonadalokat a mai fiatalok, akkor tegyenek valamit azért a közművelődési főinstruktorok, hogy legyen menetdalválaszték. Keressenek daloskönyveket, lemezeket, kazettákat, hogy legyen miből megtanulni a nótákat. A választ erre a kultúrosok adják meg, mégpedig röviden, tömören: nincs ilyen anyag.

A helyzet adott. És nem is újkeletű a probléma, hiszen jónéhány éve már, hogy időről időre terítékre kerül a menetdalok ügye. Odáig mindig eljutottunk, hogy vannak régi szép nóták, de ezeket nem lehet megszerezni, a fiatalabb évjáratú tisztek sem ismerik a menetdalokat, a sorkatonák pedig még kevésbé. A menetdalok megtanulása, éneklése

többet jelent annál, semhogy egyszerű időtöltés legyen. Hiszen a régi szép katonanóták kultúrhistóriánkhoz hozzá tartoznak, ismeretük a zenei műveltség részét képezi és megtanulásuk, szépen hangzó éneklésük ízlésjavító hatású is lehet.

Talán tehetnek az illetékesek valamit azért, hogy ez a helyzet kimozduljon a holtpontról. Lehet, hogy az ötlet eretnek, de azért megkockáztatom. Nagyszerű kvalitásokkal rendelkezik a Honvéd Együttes férfikara. Állítom, hogy a kórus tagjai jónéhány katonadalt ismernek. Ugyanígy meggyőződésem, hogy a katonazenészek is képesek „csipőből" előadni menetdalokat. Mi lenne, ha a férfikórus és egy fuvószenekar, akár csökkentett létszámban is, egy hangstúdióban szalagra énekelnének egy csokorra való menetdalt s ezt a felvételt, magnetofonkazettán sokszorosítva eljuttatnák az alakulatokhoz, mint hangzóanyagot. Nem hiszem, hogy mindennek jelentős anyagi kihatása lenne, viszont első lépcsőben hozzájuthatnának a közművelődési főinstruktorok olyan hangzó anyaghoz, amely rengeteget segíthetne abban, hogy a menetelő katonák szépen szóló, régi menetdalokat énekelhetnének. Így a dal mindenképpen szépen és nem hamisan szólna. S a régi katonanóták, amiről mindenki tud, de kevesen képesek elénekelni, új életre kelhetnének.

Katona M. István

Hadi utak Erdélyben

BEKE GYÖRGY:

Gábor Áron rézágyúja dörög... (2.)

Ki ez a férfi, aki - sokak számára úgy tűnt - a lehetetlent kísérli meg? Ágyút önteni a Székelyföldön? Önerőből? Van, aki szánakozva mosolyog. De akad felelős megyei vezető, aki komolyan végighallgatja. Berde Mózes országgyűlési képviselő lett 1848 szeptemberétől Háromszék kormánybiztosa. Sorsa, hogy egyik irányítójává váljék Háromszék önvédelmi küzedelmének, míg 1849 tavaszán ki nem nevezik a forradalmi kormány nagyszebeni kormánybiztosává. Berde az országgyűlésben következetesen küzdött a bécsi udvar érdekeit szolgáló székely határőri intézmény megszüntetéséért.

Gábor Áron november 4-én kereste fel a megyei kormánybiztost, akinél előadta nézeteit. Marosvásárhelynél azért szaladtak meg a székelyek, mert nem voltak ágyúik. A pesti kormány ágyúkat ígért, de vajon ideérkeznek-e idejében? Megjönnek-e egyáltalán, miután Puchner elvágta az erre vezető utakat? Az orosz seregek ezzel szemben már hetek óta Havasalföldön állomásoznak, készen arra, hogy segítséget nyújtsanak a bécsi császárnak. Negyvenezer katona, nyolcvan ágyú. Az orosz tüzérség pedig félelmetes volt mindig! Mit felelhetne Berde Mózes, a jog és az alkotmányosság embere? Oroszország nem áll hadban a magyar forradalmi kormánnyal, a cáriak miért avatkoznának be? Gábor Áron szülőhelyét emlegeti, annak népe átjár Moldvába, és a bereckiek azt állítják, hogy az oroszok a magyar forradalom ellen készülődnek.

- Engedélyt kérek ágyúk öntésére, kormánybiztos úr.

- Gyár kell ahhoz, szakember kell, meg réz is. Honnan mindez?

- Van ezekből mind a Székelyföldön. Erdőfülén hámor, a Rauber Ferdinándé. Még alkalmasabb Bodvaj, az is Erdővidéken. Megfelelő a kohó, az ottani vas pedig jobb, mint a vajdahunyadi. Szakember is akad a közeli falukban, Magyarhermányban meg Kisbaconban.

Gábor Áron ezzel a legsürgetőbb hadi gondot mondta ki. Háromszék önvédelmi harcában, de éppígy Bem győzelmes erdélyi hadjáratai idején, legfőbb igény az ágyú. Bem tábornok különösen követeli, lévén a tüzérség igazi művésze. Jóval Gábor Áron első ágyúinak kiöntése után is, Csányi László, az egyesült két haza, Erdély és Magyarország teljhatalmú megbízottja 1849. március 8-án a harangok további átadására buzdít, hogy ágyúkat önthessenek belőlük.

Gábor Áron elégedetten távozhat a szék központjából. Berde Mózes kormánybiztos jóváhagyását viszi megával. Irány a bodvaji hámor. De még előbb a szülőhely, Bereck, ahol várja a család, a hitvestárs.

Bereckbe a háromszéki hadi út vezet, lévén annak északi kapuja. Kövessük a székely katona nyomait, majdnem másfél évszázad távolban. A hosszú berecki főutcán, a 103. szám alatti házon emléktábla: „Ezen a helyen állott Bereck nagy fiának, Gábor Áronnak szülőháza. Eszményképének emlékére állította a berecki ifj. egyesület. 1944. III. 15. " A mostani ház helyén akkor kicsiny park volt, nagyobbacska kert, abban az emlékkő. 1944 őszén a helyi románok ledöntötték, a táblát pedig egy Iona Grosu nevű molnár vitte el, egy ideig nyomatéknak használta a káposztás hordójában. Mindenki tudta ezt a faluban - ma már falu a hajdani város -, de hiába él Bereckben 2052 magyar és csak 685 román, a magyar faluvezetők még a Magyar Autonóm Tartomány idejében sem merték visszakérni a molnártól az emléktáblát. Nyomban „hortystáknak" nevezték volna őket. Végül egy derék borbélymester, Kovács Dezső házhelynek megvásárolta a kertet. A család tagjai azzal a feltétellel adták el, hogy az épülő ház falára felerősíti az időközben mégis csak előkerült emléktáblát.

Falusias főtér, inkább csak kiöblösödő főút. Itt áll a római katolikus templom, 1803 óta. Ebben keresztelték meg Gábor Áront. A parókián üveg alatt kiállítva a keresztlevél: „Születésének ideje: 1814. november 27. A kereszteltnek neve: Gábor Áron András. Vallása r.k. Neme: fiú. Származása: törvényes. Szülők neve: Gábor István, Hosszú Judit. Lakhely: Bereck. Keresztszülők neve: Egyed Antal, Balogh Katalin, bereckiek. A keresztelő pap neve: Bogdán István plébános."

Három Gábor család él most Bereckben, egy tőről valók mind. Gábor Áron nevű idősebb gazdaember is van közöttük, kicsiny birtokát műveli. Itt soha nem volt kolhoz, gyenge a talaj. A plébános az egyik legöregebb bereckihez vitt el, a kilencven felé tartó Kerekes Istvánhoz. Élő emlékezet. Nagyanyja, Pénzes Apollónia 104 esztendőt ért meg, 1926-ban temették.

- Nagyanyám huszonhat esztendős fiatalasszony volt a nagy forradalom idején. Sokat mesélt Gábor Áronról, ő csak úgy mondta, hogy a „kovácsmester", meg csángó feleségéről, Velcsuj Jusztináról...

Velcsuj Jusztina - csak felidézem a nevet, máris körüllengenek a legendák. Román asszony Moldvából, aki valóságos harcostársa volt Gábor Áronnak, segédkezett neki az ágyúöntésben, őrnagy férjét elkísérte a csatába, jelen volt kökösi halálánál. Jókai is román nőről beszél, így igazán romantikus jelkép! Csak éppen nem igaz. Velcsuj Jusztina ugyanis moldvai csángó-magyar nő volt, ezt mindig tudták Bereckben. De Jókai nem jött el Bereckbe dokumentálódni. Akkor személyesen ismerhette volna. Istók András feleségeként halt meg, 1874-ben, ötvenesztendős korában, a római katolikus anyakönyv tanúsága szerint.

Nyilván, a román nő legendáját Moldva sugallta. Gábor Áron onnan hozta magával, mikor a 48-as forradalom hírére azonnal hazasietett. Sajátos sorsa és nem kalandkergetés vezette át a Kárpátok keleti partjaira. A városi főjegyző úr fia - apja egyben földműves és gyalogos határőr - a ber[illegible] elemi után a csíkson[illegible]

Szombathely

Eger

felmentették a katonai szolgálat alól, hogyan vélekedik a mai honvédségről?

- Megmondom őszintén, irigylem a fiamat azért, hogy ő katona lehet. Nem bántam volna, ha annak idején - legalább három hónapra, főiskola után - én is kipróbálhattam volna, milyen is az angyalbőr. Olyan élmények estek ki az életemből, amelyek csak a katonáknak adatnak meg. A fiammal korábban is beszélgettünk erről, s kicsit ő is várta, mikor hívják már be. Nem akart soha örömkatona lenni, de tudta, hogy rá is sor kerül, s erre lelkileg készült.

A Gerencsér családban nem csupán a fiú, hanem a szülők is pedagógusok. Beszélgetésünk során az is szóba került, hogy az elkövetkezendő egy esztendő alatt Tamást és a többi katonát is nevelni fogják, s ilyen vonatkozásban a hivatásos tisztek némiképp pedagógus kollégáknak is tekinthetők.

- Volt lehetőségem beszélgetni hivatásos tisztekkel, Tamás parancsnokaival is, - jegyezte meg az édesapa. - Jó érzéssel tapasztaltam, hogy a tisztek, parancsnokok emberséggel gondolnak a katonákra, szuverén személyiségeknek tekintik őket, akikkel természetesen végre kell hajtatni különböző katonai feladatokat. Bízom benne, hogy nem értelmetlen drillszellemet, hanem értelmes, céltudatos katonaéletet biztosítanak a laktanyában.

Hiszem, hogy egy év múlva erős, egészséges, öntudatos fiút kapunk vissza a honvédségtől.

Nos igen, ezt a hitet ma már egyre több szülő érezheti.

S még valamit tapasztalhatnak. Jelesül azt, hogy a honvédségnél a katonafiatalok - testben-lélekben megerősödve - megfelelhetnek annak a szellemiségnek, amelyet Balassi Bálint oly szépen megfogalmazott:

„Az jó hírért névért
s az szép tisztességért
ők mindent hátra
hadnak,
Emberségről példát,
vitézségről formát
mindeneknek ők
adnak,...”

Katona M. István

Fotó: Kiséri-Nagy Ferenc, Szabó Sándor és Takács István

M. Hírlap, 1991. III. 20.

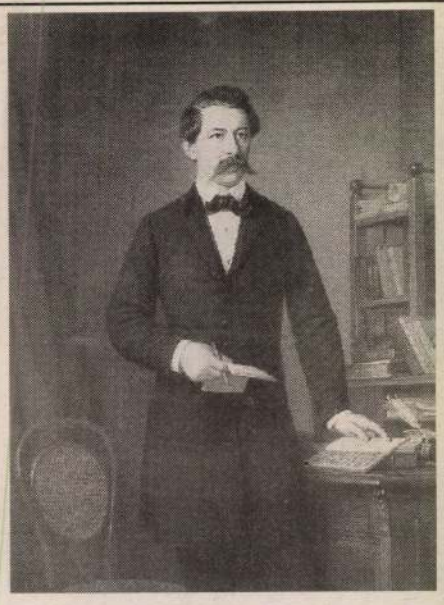

„Borúra derű!”

Ez az optimizmust sugalló mondat a haza sorsán aggódó s felvirágoztatása céljából magára vállalt feladatok terhével küszködő Széchenyi Istvántól származik, s az 1831-ben Magyar Tudós Társaság néven megalakult jelenlegi Tudományos Akadémia „címerét tevő allegóriai ábrázolaton” olvasható. Szükség is volt e jelmondat optimizmusára! A Társaság létrehozásának gondolata már a XVIII. század végén napvilágot látott (bár így is másfél századdal később más szerencsésebb nemzeteknél). Bessenyei György, a testőr - író 1781-ben veti papírra „Egy Magyar Társaság iránt való jámbor szándékát”, melyben mindenekelőtt az anyanyelven művelt tudomány és a tudományos módszerekkel kiművelt anyanyelv fontosságát hangsúlyozza.

Mintegy 40 évnek kell eltelnie ahhoz, hogy 1825-ben, a pozsonyi országgyűlésen Bessenyei „jámbor szándékát” egy dunántuli képviselő, Felsőbüki Nagy Pál közüggyé emelte. Felszólalásában ugyanis kezdeményezte egy nyelvművelő társaság felállítását. Ekkor ajánlotta fel a jelenlevő Széchenyi István birtokainak éves jövedelmét, 60.000 Ft-ot erre a célra s példáját követte Károly György, Andrássy György, Vay Ábrahám. Az anyagi alap birtokában meg kellett szerezni a királyi megerősítést is. Így telt el öt év, mire 1831 februárjában sor kerülhetett az első közgyűlésre, a tényleges munka megindulására, széleskörű érdeklődés és a legkülönbözőbb társadalmi régetegek folyamatos és áldozatos anyagi támogatása mellett. Adakozott pl. az Akadémia céljaira a „győri evangelica gyűlekezet”, a „kolozsvári unitarius collegium olvasó társasága”, sőt, „némely magokat meg nem nevező tanulók” is. Az elnökön, Teleki Józsefen kívül a 4 alapító és 22 tudós, író alkotják az intézmény magvát. Az Akadémia természet - és társadalomtudományokkal egyaránt foglalkozik. A nyelvművelés mellett nagyon fontos tevékenység a hazafiság és a romantikus történelemszemlélet által inspirált műemlékvédelem: a régi korok emlékeinek feltárása, nyilvántartása és megőrzése.

Az Orvosok és természetvizsgálók 1846-iki kassai vándorgyűlésének állásfoglalása értelmében 1847 februárjában felszólítással fordulnak „minden, a nemzeti becsületet szívén viselő magyarhoz” - az ingó és ingatlan műemlékek bejelentésére, lajstromozás, nyilvántartásba vétel céljából. Ez a tevékenység azonban a szabadságharc alatt megszakad, úgyszintén Mátyás király híres Corvina-kódexeinek felkutatása is, melyet még 1844-ben Borsod vármegye küldöttei kezdeményeztek. Bár az elnök, Teleki József körlevele már 1850 januárjában munkára szólítja fel a tagokat, az Akadémiának az 1852-es un. egylettörvény értelmében - meglehetősen megalázó módon - fennállási engedélyt kellett kérnie. Ezt csak sokára, 1858-ban kapta meg. Az újrainduló Akadémia maga köré gyűjtötte a tudományos-kulturális élet legjavát: tag lett Arany János, Jókai Mór, Tompa Mihály, Ipolyi Arnold, Salamon Ferenc történész, Nagy István levéltáros és mások.

Mindezt fel kellett elevenítenünk ahhoz, hogy áttekinthessük: a képzőművészetek az Akadémián többféle rangban szolgáltak. Megjelentek mindeneklőtt az intézmény szervezeti életével kapcsolatos tárgyakban, így pl. a címerben. Az Akadémia címere nevet viselő olajfestményben Széchenyi gondolatait fogalmazza meg a művész, Johann Ender. A pajzsra támaszkodó mitológiai nőalak (Széchenyi későbbi feleségének, Seilern Crescenciának vonásait őrzi) istenasszony, aki Jupitert, a főistent fogadja sas formájában. Az allegóriát feloldva a mindenható tudomány italát nyújtja a nemzetnek. A domborműves pajzson Minerva, a tudomány istenasszonya, a költők és filozófusok pártfogója levonja a sötétség leplét Pannónia alapjáról...

„Borúra derű"

Aranyfalatok

A kiállított műveket a Magyar Nemzeti Galéria
gyűjteményéből válogatta és a kiállítást rendezte
SZATMÁRI GIZELLA művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2000. július 7–szeptember 3.
naponta 10–17 óráig
(hétfő szünnap, kedden 10–15 óráig)

F.k.: dr. Vörös Gabriella
B&T 62/464-015

„BOLDOG SZÁZADVÉG"

MŰALKOTÁSOK A MILLENNIUMI IDŐKBŐL

A Magyar Nemzeti Galéria
és a Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1-3.)
a

„BOLDOG SZÁZADVÉG"
MŰALKOTÁSOK A MILLENNIUMI IDŐKBŐL

című kiállítás megnyitására

A tárlatot
TROGMAYER OTTÓ
ny. múzeumigazgató
nyitja meg
2000. július 7-én pénteken du. fél 5 órakor

·MESTEREK·ÉS·MESTERMŰVEK·2·

· MEGHÍVÓ ·

A kiállítás létrejöttét
elősegítették:

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
és
STRÓBL ALAJOS
utódai

A kiállítás megtekinthető 2001. január 28-ig
- hétfő kivételével - naponta 9-17 óráig.
Városi Galéria - Nyíregyháza, Selyem u. 12.
Telefon: 42/ 408 720

A nyíregyházi Városi Galéria
tisztelettel meghívja Önt

2000. december 14-én
(csütörtökön) 15 órától

STRÓBL ALAJOS

szobrászművész
(1856-1926)

kiállítására

A tárlatot rendezte
és megnyitja:

Szatmári Gizella
művészettörténész

Közreműködik:

Nagy Csaba
tárogatón

· MESTEREK · ÉS · MESTERMŰVEK ·

· MEGHÍVÓ ·

A kiállítás létrejöttét
lehetővé tették:

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A ZEBEGÉNYI
SZŐNYI ISTVÁN EMLÉKMÚZEUM

A kiállítás megtekinthető 2000. január 18-ig
- hétfő kivételével - naponta 9-17 óráig.
Városi Galéria - Nyíregyháza, Selyem u. 12.
Telefon: 42/ 408 720

A nyíregyházi Városi Galéria
tisztelettel meghívja Önt

1999. december 10-én
(pénteken) 11 órától

SZŐNYI ISTVÁN

festőművész
(1894-1960)

kiállítására

A tárlatot rendezte
és megnyitja:

Szatmári Gizella
művészettörténész

Díszvendég:

Szőnyi Zsuzsa

Szatmár

XVII. századi Eöpe

Repr.

Széchy Károly

Gróf Zrínyi Miklós

1620–1664. IV. k.

Magy. Tört. Életr.

Bp. 1900. 194. l.

Szatmár.

596 **Kiss Kálmán:** A szatmári reform. egyházmegye története. Kecskemét, 1878. fve. n. 8°. (904 oldal, 4 lev.) 36.–

Ranschburg Ed.
1944

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szatmári irgalmas-
rendi kórház és
gyógyszertár.

Repr.

Erdélyi Múzeum
1933. 128. l.

21·5 cm.
gyüjteményből.
Magyar mű- és történeti emlékek kiál-
Századok, X., 1876., 519. l. —A ma-
történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma.
884., második terem, 7—8. l. —
cs Ipolyi 49. szám. — Szendrei:
Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ.,
1887., 344. l.

ETARTÓ-LÁDA,
vésett angyalokkal és jelenetekkel,
án IHS. Limogesi románstílü munkák

ad.
21·5 cm.

JS-TEST,
di mű utánzata.
ad.
8·3 cm.

ATÓ,
n hengeres résszel. Renaissance-stílű
utánzata.
ad.
33 cm.

ÁRGYAK

chnütgen-gyüjteményből Simor prímás
1884.
Múzeum Esztergomban. Egy-

Szatmári püspöki egyházmegye

emlékkönyv fennállásának százados ünnepében.

1804 – 1904.

Szatmár, 1904

élénk

ꝺ. ... φ Ishán

—

—1 Kivétel

0 ꝺ

11 ꝺ

L—

Szatmári Képző- és

Iparművészek, Művészet-

barátok Társasága.

Alakult Szatmáron

1941. ben.

Művésztagok:

Benyovszky István

Littecki Endre (ügyvezető igazgató)

Littecki né K. Ilona

Pirk János

Rátz Péter

Mohi Sándor

Tóth Gyula szatmári művészek.

Művészet. 1941. 38. 4 27. l

Térkép.

E lapon balra a Hungari
mig középütt a Localitas seu M
juxta Privilegium Sigismundi R
Territorii Krasznensis inchoat
jelzését nyerjük és balra az E

Szines rajz, mér. a v

Szatmári vár

Építő Ipar. 1912. 509. l.

(A régi Szatmári vár alapfalainak feltárása.)

Szatmár vára

Paris: Magyar Anonymus.

139. l.

juniperus nana Willd

törpe boróka

Szatmár vára

a XVII. században.

Képe repr.

Rákóczi emlékkönyv

I Bp. é. n. 109. l.

Zomáńczos fibula, népvándorlás kora-
beli II. 204.

Szatmár vára

Anonymus szerint már a magyarok bejövetelekor állott

Bárczay 578. l.

Kiskúnfélegyházai városi múzeum

III. 238.

Szatmár vára

Szilágyi Sándor:
Szathmár capitulá-
tiója 1644-ben.
Hadtört. Közl-
1892. 141-ik kv. ll.

benézve van abrázolva.

em szem ~~köz~~. Becsukott jobb kezével a lete-
dik, ~~[illegible]~~ talját térdén nyugtatja. Haját elöre
szakálla leberetvált. Ingének gallérja kissé
itos, mellénye és kabátja zsinóros. Orájának
a kép alatt két sorban:

ERENCZ.
3-ban."
. Veréby Sománé"
más tilos"
ády Testvérek Budapesten."

lak nagysága 22.5 c/m..

608 (kör. nyom.)
609 (chin. pap.).

116/95 N° 3-4.

Szathmár vára

Mercényi Lajos dr.

Kálló és Szathmár
örségének panaszai
1631-ben.

Hadtört. Közl.
1894. 635. l.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szatmár vára

Keje rep.

Világi: Mag. nemzet
tört. VII. . 104. l.

Szatmári Ferences (?)

templom

l.

P. Boros Fortunát dr.

Az erdélyi ferencrendiek.

Cluj-Kolozsvár.

1927. 184. l.

Szepjel

Szatmári egyházmegye
régi kő és fatemplomai

Haas Mihály dr = Schematismus cleri almae dioecesis Szathmáriensis. 1864.

Haas, Dr Michael: über die Holzkirchen in Nordosten Ungarns. Mittheilungen der k. k. Centralcommission. IX k.

Haas, Dr Michael und Schultz, Franz: Die Holzkirchen im Bisthum Szathmár. Mittheilungen XI és XII. k.

Henszlmann Imre dr A Szathmári püspöki megyének középkori építészeti régiségei. Arch. Közl. IV. k. 2 füzet

[...]ajan 1857 február 20.]

[...] pamlagon, fejjel jobbra, ~~egy~~ lesová-
[...]alán, ki jobb ~~[illegible]~~ térdét felhuzta, bal
[...]ét nyaka alá tette. Rövid haja ösz-
[...] barna, arcza leberetrált. Csontjai erősen
[...]3-ban ~~természet után készült Mün-~~

[...]·5 c/m.
[...]eirattal. Ára 700 fr.
[...]án (14/99), az elszámolás Tudomásul
[...]55 sz. levrattal (277/99)

X

Szatmári irgalmas
nőnek anyaháza
és temploma

képe repr

Kiss Nikl kath. Magy

1114-l.

NYIREGYHÁZA

Evang. templom

RMV 12, 113 l.

Szatmári Kálvária-

templom

neogotikus

képe repr

Kiss bikl kath. Nagy

1017 l.

Szentersébet, tpl

2

Szatmári szécsényhár

klasszicizáló

képe repr.

Kiss Zikl Kath. Magy

1015. l.

Trentilena, kápolna

1

Bornáth Aurél, marad a 71. old.-on

található tizenöt sor.

Szatmári nézeregyházi

kelyhe.

XVI. sz.

leírva, repr.

PulRad

I. 93. 97. l.

sz. e. f.

574. PALACK, köszörült üveg, „Schw
ábrázol. Barok stilusban. Cseh.

575. TALPAS POHÁR, köszörült cseh

576. FÖDÉLES SERLEG, üveg, sárga

577. POHÁR, köszörült üveg, piros di

578. SERLEG, fúvott és köszörült üve
lándzsával és nő koszoruval és nér
M. 21 cm.

579. NYELES POHÁR, fúvott és kösz
lapitott. M. 17. cm. Cseh, XVIII

580. KETTŐS POHÁR, köszörült üve
M. 8 cm.

III. ARANY, EZÜS

581. KÉT OLTÁR GYERTYATART
M. 53 cm.

582. KÉT OLTÁR GYERTYATART
M. 61 cm.

583. EREKLYETARTÓ, trébelt és

584. EREKLYETARTÓ, trébelt réz

súlyokkal. XVIII. század.

aranyozva, rokokó stilusban. Francia.

okoko disszel. Állitólag a modenai kastélyból szár-

bőrtokban, domboru és filigrán disszel. Hat kávés-
tartozik hozzá. Bőrtokján felirat: Andenken F. R.

terjeggyel. Magyar, XIX. sz. e. f.

yozott bronz. Empire.

mpire stilusban.

el. Empire.

nne virágok közt madár, mely egy dalt énekel.

ekkel. Fedele félhenger.

lt sasláb, négy gömbön. Belga, XIX. sz.

ngyház az egyes tagok halhólyag idomuak, rajta

boritott. Olasz, XIX. sz.

nz és köszörült üveg.

et ábrázolja, négyszögü fehér márványtalapzaton.

Litográfia
Sz.listyei oláhnő
Szathmári rajza

Századok 1874.184-2o5 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

D é n e s Valéria, Galimberti Sándorné festő

Kiállitása férjével a Nemzeti Szalonban, 1914.

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
90.
"Galimberti S..."

Rajz
Szelistyei oláhnő
Szathmári

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Ligeti Antal festő,

Divatcsarnok, 1853. juli 3. 27. 535.

Hirvivő.

Litográfia
Marosujvár
Szathmári rajza

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Ligeti Antal, festő

Divatcsarnok, 1853.május 19.14.278.

Iró- és müvészélet.

Litográfia
Külső-szolnokmegyei paraszt
Szathmári rajza

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathméri/

Komlóssy Ferenc, festő,

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Litográfia
Küküllővár
Szathmári rajza

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

Divatcsarnok, 1853.május 8.11.218.

Iró- és müvészélet.

Rajz
Marosujvár
Szathmári

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Kovács Mihály, festő

Divatcsarnok, 1853.ápr.28.8.157-159.

Rajz
Külső-szolnokmegyei paraszt

Szathmári

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Ligeti Antal , festő

Divatcsarnok, 1853.márc.17.mutat-
ványlap 13.

Iró- és müvészélet.

Rajz
Kiküllővár
Szathmári

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Lieder Frigyes, festő

Divatcsarnok, 1853.ápr..28.8.157-159.

Marosujvár

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathméri/

Komlóssy Ferenc, festő

Divatcsarnok, 1853. juli 17. 31. 619-621.

A pesti állandó képtárlat.

Kiküllővár

Századok 1874.184--205 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Szathméri/

Kovács Mihály, festő,

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Szathmáry

A Technológiai Múzeumban rendezett O. M. iparművé-
heti Társulat Karácsonyi
Kiállításán kivitelezett nő-jeg-
lesvei szerepelnek.

N. Ú. 934. XII. 5

Szeged

Nemzetközi
plakátkiállítás

1934. XII. 1–16

Szathmáry rajzoló

Századok 1874.184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Szathmári/

Litschauer Károly, festő

Divatcsarnok, 1853. juni 5. 19. 374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Szathmári

budai ötvös

XIX.

Sótartója kiállítva

Csányi K.: A bpesti amateur gyűjtemények kiállításának lajstroma. Bp. 1907

233. l.

Szathmáry
képíró

Szathmáry 1834-ben körajzot
készített Derzsné Szippatahi
Rózáról.

Černez Mihály: Derzsné
Nők Lapja, 1968. dec - 51 szám

Szathmáry
képíró

„Dérynie, Szépszatáki Róza"
(repro)

Cenner Mihály: Dérynie
Nők Lapja, 1968. dec - 51 szám

MDK

Szathmáry,
szőnyegterv

Az Iparműv. Társ. karácsonyi kiáll. Nemzeti Ujság,
1934. dec. 5. 11 l.

Szathmári

ötvös Buda

XIX. sz.

l.

Csányi Károly:

A budapesti amateur gyűjtemények kiállításának lajstroma.

Bpest, 1907. 233. l.

Szathmári

Kolozsvári ötvös

1800 Eörül

l -

Hanyskalauz

228 - l -

MDK

Szathmáry

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8-ik nemz-közi
. . . kongresszuson. Képzőmüv. Főisk. Évk.
1936/37. 1.

Árvay Árpád:

Az ismeretlen SZATHMÁRI. /SZ.PAP KÁROLY festőművész./ II.rész.

A Hét /Bukarest/, IV.évf.27.sz. 1973. jul. 6. 10-11.old.

Szatmári Ágnes MDK

Szatmáron a helyi képzőművészeknek a Városi Muzeum gondozásában rendezett tárlatán kiállitott.

UTUNK, Kolozsvár. 1958. dec. 11.

MDK

Szathmáry

Müveivel szerepelt a Nagy-Balogh János Egyesület kiállitásán.

Cikk: A Nagy-Balogh János Egyesület kiállitása.

Képzőművészet, 1931. 97. l.

Szathmáry Adrienne

4 polg.

10 hónap, jó eredm.

tanuló: Lechner Gyula

Sparrajiskola 1895

SARKOZY MARTON
dohány és szigáruda
— NAGYBÁNYA —

M.D.K.

Szatmári Ágnes, V. éves hallgató

nevét emliti a Cap a Kolozsvári Képzőművészeti Intézet művendér - kiállításán.

Igazság - Kolozsvár, 1955. aug. 7.sz.

Szathmáry András festő, őstehetség.

Népszava XXXVII. 1909
május. 1.
103 sz. 7 lap.
Müvészet, irodalom, hir.

Kiállitást rendezett a "Famunkások Szaklapja" szerkesztőségében.

Szathmáry Béla építész M.É.K.
/ Nógrád megyei Tanácsi T.I. /

Salgótarján ,fürdőtelep

repr.

Magyar Építőművészet 1963 /1. 2-3.1.

Szatmári Béla

Képrőművén

A Vineteam tagja.
Mozgó térplantizáinak kiállítása (sé Jatfehérváron
a Videoton ~~a~~ Művelődési Házban.

Fejér Megyei Hírlap
1982. 04. 14.

Szathmáry Endre

Ludovika Levente
1932. XI. évf.

FEJTANULMÁNY
SZATHMÁRY ENDRE akadémikus szenrajza

Szathmáry Géráné, [grafikus]

Rajz:

Repr

Bakay Kornél: egy honfoglaláskori magyar temető feltárása 1731 – 1736.

Élet és Tudomány, Bp. 1970. IX. 11. XXV/37.

Szathmáry Gerard, [ ]

L: Kerényi Jenő

-: Kerényi Jenő - múzeum

7.

Népszabadság Bp. 1978. nov. 18.

Szatmári Gizella, művészettörténész
TIT Tárlatvezetés.

nov. 1.
9.30 óra Történelmi festészet a XIX. században.
15 – " – a XIX. század művészete.

Vezető: Szatmári Gizella.

Magyar Nemzeti Galéria,
1987. nov., dec.

Szatmári Gizella

Vadnai - Grünwald Béla festőművész kiállítása
Szegeden, Móra Ferenc Múzeumban júl. 17-ig látható.

Rendezte: Szatmári Gizella.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. júl., aug.

A Magyar Nemzeti Galéria kiállításai vidéken.
Szathmári Gizella, művészettörténész

jún.–júl. Ivánnyi Grünwald Béla kiállítása
Szegedi Móra Ferenc Múzeum.

Rendezte: Szathmári Gizella.

Magyar Nemzeti Galéria,
1985. június.

A nyíregyházi Városi Galéria
tisztelettel meghívja Önt,

1996. február 13-án (kedden) 11 órára

"Korok, stílusok a magyar művészetben"

A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI MAGYAR MŰVÉSZET
című kiállítására
(Válogatás a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből)

A tárlatot megnyitja: SZATMÁRI GIZELLA művészettörténész

Közreműködnek:
a Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola
Zeneművészeti Tagozatának növendékei

A kiállítás megtekinthető március 10-ig - hétfő kivételével - naponta 10-18 óráig

A címoldalon a „Műbarátok” plakátja, 1904.

A kiállított műveket a Magyar Nemzeti Galéria
gyűjteményéből válogatta és a kiállítást rendezte:
Szatmári Gizella
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1998. június 26 – október 4., naponta 10-17 óráig
(kedden 10-15 óráig, hétfő szünnap)

F. k.: dr. Vörös Gabriella
Officina Nyomda, Szeged

V·A·S·Z·A·R·Y J·Á·N·O·S
1867-1939
FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A Magyar Nemzeti Galéria
és a Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1–3.)

VASZARY JÁNOS

festőművész

emlékkiállításának megnyitására

A tárlatot 1998. június 26-án,
pénteken du. fél 5 órakor

Haulisch Lenke
művészettörténész
nyitja meg

A címoldalon a „Műbarátok” plakátja, 1904.

A kiállított műveket a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből válogatta és a kiállítást rendezte:
Szatmári Gizella
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1998. június 26 – október 4., naponta 10-17 óráig
(kedden 10-15 óráig, hétfő szünnap)

F. k.: dr. Vörös Gabriella
Officina Nyomda, Szeged

V·A·S·Z·A·R·Y J·Á·N·O·S
1867-1939
FESTŐMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A Magyar Nemzeti Galéria
és a Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1–3.)

VASZARY JÁNOS

festőművész

emlékkiállításának megnyitására

A tárlatot 1998. június 26-án,
pénteken du. fél 5 órakor

Haulisch Lenke
művészettörténész
nyitja meg

indulni: Cézanne, a szerkezet, a konstrukció, a kompozíció „erős embere" és Matisse, az érzelmek, emóciók síkokban élő dekoratív megjelenítője.

Talán minden XX. századi alkotóművész — nemzeti hovatartozástól függetlenül — kettőjük festőköpenyéből bújt elő, hogy aktualizáljuk kissé az ismert mondást... Nem szolgai utánzásról van természetesen szó, hanem a két nagy egyéniség megismeréséből adódó lehetőségről, ami alapot adhatott a feldolgozható benyomások, hatások, élmények továbbgondolására annak, aki tudatosan építette-alakította munkásságát.

A Nyolcak mindent kipróbáltak. Orbán Dezső Ausztráliába költözéséig (1939) élt Párizsban. Perlrott Csaba Vilmos négy évig tanult Matisse-nál, aki rajta kívül Ziffer Sándorról is igen jó véleményyel volt. Közismert Tihanyi kapcsolata a nemzetközi avantgárddal, köztük Tzarával, Marinettivel. (Utóbbiról készült portréját bemutattuk a kiállításon, a nálunk kevésbé ismert Henri Guilbeaux költő képmásával együtt. Forgács Hann Erzsébet Bourdelle tanítványa volt. Földes Lenkét egyenesen felfedezte a francia mester. Különösen jelentős a századelő szobrászatában Csáky József kubisztikus, az art-déco jegyében fogant szobraival. A dekoratív stilizálásban méltó párja Huszár Imre (Tamburás lány).

A Matisse-vonal erős egyénisége Czóbel Béla, aki a Fauves csoporttal együtt állít ki már 1905-ben, s jó barátjaként tudhatja Dunoyer de Ségonzac-ot. Expresszív erejű, tiszta, erős színei nagy dekoratív foltokká alakítják a látványt. Nem felejtkezhetünk el Csók Istvánról sem, aki a századfordulón hosszú éveket tölt el Párizsban. Képein tovább él a szecesszió. A magyar népi eredetű témát a francia művészet által sugallt eszközrendszer felhasználásával fogalmazta meg (Tulipános láda).

A kiállítás második része a posztimpresszionizmus továbbélését, a szürrealizmus térhódítását és elágazásait illusztrálja. A lírai-expresszív Márffy Kosztolányi sorait juttatja eszünkbe: „A pompa ez, részvéttelen, derült, magábaforduló tökéletesség". Mellette a csaknem kaffkai méretű létproblémákkal küszködő Farkas István (Társaság a kerti vendéglőben, Éjjeli jelenet), aki későbbi monográfusa, André Salamon verseivel adta ki Correspondances c. képsorozatát, 1928-ban az Édition des Quatres Chemins-nél. Idehaza még napjainkig sem kellően felfedezett. Jó barátjával, François Gachot budapesti kultúrattaséval közösen indítják meg a L'art hongrois sorozatot, melyben tartalmas kismonográfiák jelennek meg a kor jeles magyar művészeiről (Derkovits, Egry, Csontváry, Rippl Rónai s másokról).

Tihanyi 1933-ban — Martyn Ferenccel együtt — tagja lesz az Abstraction-Création csoportnak. Műveiben a látvány felbontásakor még visszautal konkrét elemekre, szerkezetre (Kompozíció madárral, Látás félszemmel). A későbbi magyar absztrakció gondolati esszenciája itt összpontosul. A valóságélmény tettenérhető Martyn Ferenc absztrakt kompozícióiban is (Tengerparti emlék).

A szürrealizmust Vajda Lajos (Figura és hold, Fekete sugarak), valamint Bálint Endre Párizsban készített fotómontázs-sorozatának darabjai képviselik (Álom a temetőről). Végül Gyarmathy Tihamér konstruktív szürrealizmusában és Lossonczy Tamás szabad asszociációkra épülő Kompozíciójában ér össze a belső élmény megfestéséből kiinduló, külön utakon járó, de végeredményében összetalálkozó két ág.

SZATMÁRI GIZELLA

Martyn Ferenc: Tengerparti emlék, 1942

MESÉL A BÉCSI ERDŐ

Ödön von Horváth népszínjátéka Miskolcon

Azt, hogy ez a tipikusan bécsi drámaíró fiumei származású és magyar, valamint azt, hogy iskoláit viszont Budapesten végezte, és csak ezután lett az osztrák főváros lakója, nemcsak azért kell feszegetni Miskolcon most bemutatott drámája kapcsán, mert magában a tényben is rejtezik némi kuriózum, hanem azért is, mert egynémely drámaírói tulajdonságának kialakulásában is szerepet játszik ez a kissé kanyargósnak tűnő életút.

Igaz, ez a vándorlás három országon át, csak most, utólag tűnik kanyargósnak. Akkor egy birodalom keretein belül zajlott, s ha ehhez hozzávesszük, hogy fiatal életét — mindössze 38 éves volt akkor — egy lezuhanó vastag faág Párizsban oltotta ki, akkor sem tekinthetjük Ödön von Horváthot valamiféle világcsavargónak. Ő csak azon az úton járt, amelyet előbb apjának, majd neki szabott a történelem és a sors, s ha mindez után valamilyen jelző illene rá, akkor az éppen halála évében, 1938-ban, Párizsban megjelentetett regényének címe lenne, amelyet feltehetően magára nézve is érvényesnek tartott. A regény címe: Korunk gyermeke, amely így utólag valamelyest velünk is összekapcsolja ennek a ragyogó tollú, az élet furcsaságait, kegyetlenségeit hol humorral, hol nagyfokú kiábrándultsággal szemlélő írónak a nem túl terjedelmes hagyatékát. A kapcsolat persze — már csak származása okán is — addig is megvolt. Kultúrájának, műveltségének, ha nem is alapjait, de jelentős, már-már meghatározó részét Budapesten sajátította el, s vitte magával abba a világba, amelytől amúgy sem volt idegen az a kultúra, amely akkor az Adriától a Kárpátok legkeletibb vonulataiig virágzott, s amelynek legnevesebb művelői egyforma otthonossággal mozogtak Bécsben, Prágában, Budapesten vagy Kolozsváron. A század első négy évtizedének egy világháborút kihordó és egy birodalom, az osztrák-magyar összeomlását is túlélő időszaka ez, amelynek emberi megterheléseit éppen olyan nehezen fogadta és viselte el az akkori társadalom, mint a mostani változásokat ez a mienk. A helykeresés, az új egzisztenciateremtés, a múlttal való nosztalgiázás és az előremenekülés akkor is napirenden lévő ügyek, amelyekben könnyedén feltalálja magát az ügyes, s amelyben iszonyúan megszenvedhet az önmagához ragaszkodó, nehezebben hajló és hajlítható egyes ember.

Ödön von Horváth *Mesél a bécsi erdő* című darabjában jócskán felvonultat ezek közül mindenféle fajtát. Olyanokat, akik lázas kétségbeeséssel keresik érvényesülésük lehetőségeit, olyanokat, akik a létezés bizonyos elfogadható anyagi fokán egyedül csak önmagukat, személyes boldogságukat nem találják, s körülöttük egy sereg olyan embert is, akik ennek a nagy helykeresésnek, ön- és karrierépítésnek kiaknázói, hogy ne mondjuk haszonlesői. Az ilyen emberek között a kiépült, vagy kiépítendő viszonyok sem megbízhatóak. Könnyen bomlanak és könnyen torkollhatnak tragédiákba. A kapcsolatokban igen sok az érdek és igen kevés a megbízható, akár a személyes érdekek megbízhatóságán alapuló belső kohézió. Tartósabb viszony nem is ezekben, hanem az érzelmekben és az érzelmiekben alakul ki, de úgy, hogy az, az egyén számára semmiképp sem jelenthet megbízható fogódzót. A viszonyok alakulásának, bomlásának és átalakulásának ez a véget nem érő, szakadatlan körforgása nagyon jó dráma, vagy regényírói téma, de dramaturgiailag nagyon nehezen megoldható. Ezekben a pillanat, az állapot, a hirtelen felbukkanó változtathatási lehetőség, mindig nagyobb súllyal esik a latba, mint a folyamat maga, amely vagy el sem kezdődik igazán, vagy nagyon hamar megtorpan, vagy csak egyetlen úton haladhat tovább, azon, amely elkerülhetetlenül tragédiához vezet.

Ödön von Horváth története is ilyen. Alfred (Szervét Tibor játssza meggyőzően) és Marianne (Zborovszky Andreának az alakításában) egymásra nem találásának tragédiába torkolló, igazában ki sem bontakozott szerelme körül annyi mellékes történés fut még, hogy vonzataikkal együtt elmesélni őket valóban csak a dráma nyelvén lehet. Ettől a történet igen drámai, de kevésbé színpadszerű. A felpörgő, de igen egyszerű cselekmény ugyanis olyan változásokat kíván térben és időben, amit színpadon csak bonyolult, időhúzó változtatásokkal, a drámához szorosan nem kapcsolódó eszközökkel lehet elérni. A miskolci előadás rendezője ezt a meglehetősen nehéz feladatot, Dóra Gábor m. v. viszonylag könnyen mozgó díszleteivel, Darvas Ferenc m. v. zenéjével és Janik László néma, sejtelmes konferanszié játékával oldotta meg. A díszletmozgatás néha rontotta az illúziót, a konferanszié öltözete, festett arca, s a ráosztott szükségtevékenység pedig néhol megmagyarázhatatlannak tűnt. Ettől eltekintve, Árkosi István érthető, világos és nem is nagyon túlbonyolított színházi olvasatban vitte színpadra az előadást, amelynek érzékelhető sikeréhez nagymértékben hozzájárult Margitai Ági remekbeszabott alakítása. A mai magyarnyelvű színjátszás e roppant sokrétű tehetséggel megáldott színésznője minden színpadi pillanatával el tudja bűvölni a közönséget. Valéria, az Alfrédot kitartó, a férfinemmel szemben ellenállni nem tudó trafikosnő szerepében minduntalan a nevetés és a sírás hideg-meleg zuhanya alatt tartotta közönségét, amelyet olyan alakítás-csapdába terelt be, amelyből alig tudtak felocsúdni. Akkor viszont nagyon és katharzisos megdöbbenéssel. Színpadi megoldásaihoz tartozik az a mostanában egyre ritkábban észlelhető képesség is, hogy nemcsak kiosztott partnerének, de a vele egyszerre jelenlévők mindenikének tud és akar partnere lenni. Ha van teljes értékű, kerek színpadi alakítás, akkor a Margitai Ágié ebben a miskolci előadásban ilyen. Tökéletes.

De a miskolci Ödön von Horváth-bemutató különben sem szűkölködött jó alakításokban. Az előadásban egy emberi - felesleges hókusz-pókuszoktól megszabaduló - a színész alakító, átváltozó képességére, tehetségének érvényrejuttatására törekvő és alapozó színházi stílus visszatérésének érzékelhető nyomait véltük felfedezni, amely ha állandósul és visszaadja a színháznak megrabolt értékeit, akkor reméljük, nagyon sok jó, lelki élményt is nyújtani tudó előadásban lesz még részünk a jövőben.

GYÖNGYÖSI GÁBOR

morandumát, *A vádlott megszólal* című írást, hanem más írásokat is, s „egy nemzeti kisebbség irodalmi kultúrájának ugyancsak nem kevésbé részét alkothatják az elsődlegesen nem publikációs szándékkal született magánlevelek, naplófeljegyzések, börtönnaplók, alkalmi versek és népköltészeti alkotások stb.". Tőth László — Molnár Imrével közösen — szívós kutatómunkával így teremtette meg szinte visszamenőleg egy korszak irodalmát, s tette közzé az összegyűjtött anyagot *Mint fészkéből kizavart madár... (A hontalanság éveinek irodalma Csehszlovákiában 1945-1949)* címen egy antológiában. Ugyancsak nagyobb munkára utal *Az ismeretlen Peéry Rezső* című dolgozat. A dolgozat ugyanis a Peéry Rezső munkáit közreadó kétkötetes válogatás kísérő tanulmánya. Peéryt ma már az irodalommal foglalkozók nagyobbik része sem ismeri, s nem is ismerheti, hiszen életében egy füzete — 1941-ben Pozsonyban —, és két kötete, 1975-ben és 1977-ben, Münchenben illetve Stuttgartban jelent meg. Tőth László biztos érzékkel jelöli ki Peéry „irodalomtörténeti" helyét: „Csehszlovákiai magyar viszonylatban Szalatnai Rezsőé, Szvatkó Pálé — s volna még belőlük néhány — az övével párosítható nevek, s természetesen, bizonyos értelemben Márai Sándoré, legalábbis a két háború közti szlovenszkói, illetve a második világháború alatti szlovákiai magyar irodalom tudatában elfoglalt helye, abban betöltött szerepe okán."

Tőth László ma — miként a tanulmányokból kinövő összeállítások, dokumentum-kötetek is mutatják — az egyik legnagyobb intenzitással dolgozó irodalmárunk, aki az utóbbi években idehaza a legtöbbet tette a szlovákiai magyar kultúra megismeréséért. Tevékenysége megérdemli az olvasói figyelmet — s az intézményi támogatást, hiszen enélkül már újabb kötetei sem jelenhetnének meg. *(Új Forrás Könyvek, Tatabánya)*

FÜZI LÁSZLÓ

MAGYAR IRODALOM KÁRPÁTALJÁN

A Szabolcsi Téka 13. köteteként jelent megy Nyíregyházán Pál György nagyobb lélegzetű tanulmánya, mely címében (A magyar irodalom Kárpátalján — 1945-1990) jelzi, hogy e hányatott sorsú terület irodalmának fél évszázadát, nem akármilyen korszakot vett kutatása tárgyává.

Manapság is mint mindenkor nagy szükség van az átfogó elemzésekre. Ezt igényli a kevésbé feltárt terletek iránt érdeklődők köre, de még inkább az oktatás, ahol elengedhetetlen a hasonló munkák megléte. Jellemző a mai viszonyokra, hogy hiánypótló művek a könyvkiadás perifériájára szorulnak, lelkes műhelyvállalkozások, művelődési központok adják ki őket, tisztes erőfeszítéssel a külső formát illetően is, a korában megszokottakhoz képest alacsony példányszámban (800 pld). A nyíregyháziak ékesen bizonyítják, számukra keleten nincs kulturális országhatár, szorosan kapcsolódik egymáshoz etnikum, irodalom és kultúra. A magyar művelődés csaknem egyazon régióját jelentheti a határ két oldala, ha minél jobban egybekapcsolódnak a teljesen soha el nem szakadt kulturális szálak.

Ha kézbe fogja az őszinte érdeklődő Pál György könyvét (magamat is ide sorolom), szembe tűnik a szakszerű, jól áttekinthető tagolás: két nagyobb rész — *A hatodik síp küzdelme és hangjai*, valamint az *Arcok és művek* című. A kötet befejező részében pedig bőséges bibliográfiai rész található a megjelenésekről és az itt szereplő írókról szóló tanulmányokról. Ez igen alkalmassá teszi a kötetet a kézikönyvszerű használatra. Egy-egy alkotót könnyen meg lehet találni még az általánosabb bemutató részben is. A vastagabban szedett betűk pedig még a legfontosabb műveket és fogalmakat is kiemelik. A korszakhatárokat legtöbbször a történelmi sorsfordulók adják (1945, 1956, 1971, 1985), de mégsem válik történelem-illusztrációvá, hisz a nemzedéki jelentkezések (1965, 1971), az újabb kezdeményezések, fórumok, alkotóközösségek megalakulása (pl. Együtt antológia, József Attila Stúdió) kulturális események, s visszatekintve jól kirajzolódik bennük egy magára talált etnikum felemelkedésének folyamata.

Egészében az első rész: A hatodik síp küzdelmei és hangjai — korrekt, áttekinthető összeállítás, az általános tájékozódás mellett alkalmas az időrendhez, eseményekhez, tényekhez szokott diákság oktatására is. Felépítése emellett rugalmasan alkalmazkodik a szerző értékelési szempontjaihoz: az egyetemes magyar irodalom oldaláról nézve jelentősebb művek bővebb elemzései, jól választott idézetek megtörik az adatsorokat, olvasmányos szöveggel egységes képpé formálják a bemutatást.

Pál György az egyes antológiák bemutatása mellett tematikai, műfaji értékelést is nyújt. Szempontja kettős: egyrészt, hogyan mutatkoznak meg Kárpátalján a Közép-Európában meglévő tendenciák, leküzdötték-e a sematizmust, bővült-e a tematika, változott-e a kötelezően szocialista realista szemléletmód? Másrészt ez az irodalom be tudja-e tölteni sajátos szerepét: az itt élő magyarság nyelvi-kulturális felemelését, ki tudja-e fejezni a régióra jellemző társadalmi, emberi problémákat? És e kettő együttesében képes-e jelentős alkotásokkal gazdagítani az egyetemes magyar irodalmat?

Az elemzések, a kiemelt versrészletek figyelemfelkeltőek, hívogató szerepet is betöltenek, csábítva az elmélyültebb tanulmányozásra.

A tanulmány hosszabb részét kitevő Arcok és művek című fejezetben 22 író, költő pályaképét találjuk, a legjelentősebb műveik értő, sokoldalú elemzésével. Ebben a részben mutatkozik meg legjobban a szerző alapos, mérlegelő ítélete, s talán nem is titkolt szándéka: olvasókat szeretne toborozni, kedvet akar csinálni a bemutatott művekhez, alkotókhoz.

Pál György tanulmányának értéke, hogy összegyűjtötte az eddig folyóiratokban, elő- és utószókban, kisebb tanulmányokban található irodalom történeti anyagot, kiegészítette a maga kutatásaival, meglátásaival; széleskörű tájékozódásával műve így jó alapot ad egy talán később elkészülő, a jelenkor irodalmát összefoglaló, teljes magyar irodalomtörténet anyagához.

Segíti a tájékozódást a témában kutatni kívánó szakembereknek, diákoknak, kézikönyve lehet a felső oktatásban örvendetesen fejlődő „A határon túli magyar irodalom" c. speciálkollégiumok hallgatóinak.

SZÉPLAKI GYÖRGY

MAGYAR MŰVÉSZEK PÁRIZSBAN

Kiállítás a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből

A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményei sokrétű lehetőséget kínálnak a francia-magyar képzőművészeti kapcsolatok, összefüggések és divergenciák bemutatására, képi dokumentálására. A számos lehetséges változat közül egyet emelt ki a *Miskolci Galériában* megrendezett kiállítás. Visszanyúlhattunk volna akár a XI. századig, hogy szemügyre vegyük a Szent László alapította somogyvári bencés kolostor épületplasztikai díszeit, melyek a francia művészet eredményeit közvetítették — mégis az utolsó, mintegy száz esztendő történetére fordítottunk nagyobb figyelmet.

Ezt az időszakot sajátosan hasonló gondolati rendszerek határolják. A müncheni akadémizmus egyfelől, s másfelől a „szocialista realizmus" szorítják merev tartalmi-formai előírások, kötöttségek és sztereotípiák közé a szenvedő művészetet. E két határkő között eltelt azonban néhány termékeny, gazdag és virágzó évtized: ezt kíséreltük meg a Magyar művészek Párizsban c. kiállításon bemutatni.

A múlt század utolsó évtizedeitől kezdve szinte minden jelentős magyar alkotóművész megfordult rövidebb-hosszabb időre párizsban, ezért csak olyan mestereket állítottunk ki, akik munkásságában meghatározó érvénnyel bírt a franciaországi (párizsi) tartózkodás, akikre az ott szerzett művészi élményanyag maradandó befolyást gyakorolt, akiket elindított vagy megtartott a választott úton. Nem kizárólagosan Párizsban keletkeztek e művek, hanem a „fény városának" inspiratív hatása alatt. „A magot Párizsban árulták, a termés jellemzően magyar lett" — írta Martyn Ferenc.

A magyar művész látogathatta az École des Beaux-Arts-ot, a magánakadémiákat, elsősorban a Juliant, majd a La Palette-t, bekapcsolódhatott a művészi közéletbe, részt vett a jelentős kiállításokon (mint pl. a Salon des Indépendents), bemutathatta műveit a kis magángalériák tárlatain, barátságokat, ismeretségeket kötött, melyek sokszor évtizedekig is fennmaradtak.

A magyar művész előtt Párizsban, amely — megint Martyn Ferenc szavaival élve — a „világ feje, a szellem szabadságának, megmozdulásának, emelkedésének otthona", megnyílt a kibontakozás lehetősége. Felszabadulhatott az akademizmus kötöttségei alól, megismerhette az egymás mellett élő filozófiai-esztétikai irányzatokat és kiválaszthatta közülük azt, amelyet leginkább testére szabottnak érzett, amely legközelebb állt életszemléletéhez, egyéniségéhez. Egyenrangú társ lett, részesévé válhatott az európai művészetnek.

A magyar művészetnek ez a virágzó és reményteljes szakasza kétszer is megrekedt: az első világháborút még túl tudta élni és a 20-as évek második felében újra volt „magyar művészkolónia" Párizsban, de a második világháború után nem sokkal bekövetkezett fizikai és eszmei „zárlat" nagyobb megrázkódtatást jelentett. Csak a 60-as évek „nyitása" adott újra lehetőséget a kitekintésre.

A vizsgált korszakhoz és közvetlen előzményeihez tartozik, hogy Madarász Viktor volt az első magyar művész, aki hosszabb időt — 1856-tól másfél évtizedet — töltött Franciaországban. A Hunyadi László siratása c. kép az 1860-as Salon kiállításán elnyerte a francia állami aranyérmet. Ugyanilyen sikert aratott Munkácsy 1870-ben a Siralomházban c. alkotásával.

Kiállításunk kezdete éppen Munkácsy személyéhez kapcsolódik Rippl Rónain keresztül, aki a nagy romantikus-realista mester műtermében másolatok készítésével kezdte franciaországi pályafutását. Csakhamar természetesen saját lábára állt, csatlakozott a Sérusier és Bernard által konstruált ideológia alapján alkotó Prófétákhoz (Nabis). A tárgy lényegét és a látvány keltette érzelmeket kell a színek szimbolikus erejével tolmácsolni — vallották Bonnard, Maillol, Maurice Denis; Rippl jó barátai. (Rippl többször is megfestette Bonnard képmását, valószínűleg őt ábrázolja a kiállításon szereplő Francia férfi képmása. Maillol-ról készült híres portréja a párizsi Musée des Arts Modernes tulajdonában van.) A szecesszióba hajló posztimpresszionizmus a nagy síkokból, erős körvonalakkal komponált tájképeket (Pyrenéi táj), ill. a csak formailag pointilista — „kukoricás" — csendéleteken jelentkezik. (Virágcsendélet, Orgonák.)

A (magyar) művész előtt Párizsban — végső soron és leegyszerűsítve — két erős egyéniség állt, akik nyomán el lehet

Czigány Dezső: Fikuszos csendélet

Rippl-Rónai József: Moulin Rouge, 1897

Nagybányai centenárium

Száz évvel ezelőtt, a millenniumot ünneplő Budapesten jóformán meg sem állva, Hollósy Simon és müncheni iskolájának növendékei május első napjaiban megjelentek Nagybányán. A város „intelligens polgársága, itt honosult művelt osztálybeliek" örömmel fogadták a festőiskolát, s a hazaiak mellett az orosz, lengyel, bajor, osztrák, amerikai és más nemzetbeli fiatalokat.

Tihanyi Lajos: Nagybányai utcarészlet, 1908

A kortárs magyar művészet legnagyobb egyéniségei dolgoztak itt: *Ferenczy Károly, Thorma János, Réti István, Grünwald Béla.* Rájuk emlékeztek hazai és külföldi vendégek, művészek és műbarátok, amikor az RMDSZ és az EMKE helyi szervezeteinek kezdeményezésére háromnyelvű (magyar, román és német) emléktáblát helyeztek el az egykori Petőfi utca 11. számú ház kertjében, ahol valaha Ferenczy Károly lakott családjával, később pedig *Mikola András*, akkoriban a Nagybányai Festők Társaságának elnöke. Ezután a református és katolikus temetőben emlékező és méltó szavak kíséretében virágcsokrot helyeztek a festőkolónia tagjainak sírjára. A minap került sor Máramarossziget — a „festőkapitány" szülővárosában — a Hollósy-napokra. A róla elnevezett művelődési egylet 1992 óta működik, szponzor nélkül, önerőből szervezi kórusát, néptánccsoportját, de kis irodalmi köre, turistacsoportja is van. Hollósy síremlékének leleplezése és a szülőházán elhelyezett emléktábla megkoszorúzása után a résztvevők megtekintették a kalandos utat bejárt, de szerencsésen visszatért Hollósy-művet: a Huszt vára című festményt. Tudományos előadások emlékeztek meg a nagybányai festőkolóniáról s Hollósy szervező-vezető szerepéről, művészetéről, técsői korszakáról.

Ellátogattak a közeli Rónaszékre, ahol a görög katolikus templom oltárképe Hollósy kevéssé ismert, fiatalkori alkotása. Különösen figyelemreméltó hagyományteremtő kezdeményezés részesei lehettünk: most első ízben jöttek össze „Sziget fiai és leányai" — az elszármazottak. A szigeti és Sziget környéki festők munkáiból kiállítást is nyitottak.

Szatmári Gizella

96. július 17.

Esti Hirlap

Főszerkesztő: Tarján Miklós

Szatmári Gizella,
augusztus.

7

vasárnap.

9.30
TIT Tárlatvezetés
Munkácsy Mihály és Pádl László
művészete
Vezető: Szatmári Gizella

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. július-augusztus.

A kiállítás létrehozását műtárgyak kölcsönzésével
a Magyar Nemzeti Galéria és a Strobl Alajos Emlékhely Alapítvány támogatta.

BEM6
BUDAVÁRI MŰVELŐDÉSI HÁZ
WWW.BEM6.HU

Budavári Önkormányzat

VÁRNEGYED
Galéria

A kiállítás megtekinthető: 2006. május 17-ig
vasárnap és hétfő kivételével naponta 11 és 18 óra között
Cím: 1015 Budapest, Batthyány u. 67.
Telefon: 214-4450 – e-mail: vgaleria@axele.axelero.net

A BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT
ÉS A BUDAVÁRI MŰVELŐDÉSI HÁZ
VÁRNEGYED GALÉRIÁJA

tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait

STROBL ALAJOS

szobrászművész (1856–1926)

és testvére

STROBL ZSÓFIA

festőművész (1853–1941)

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK

megnyitására

2006. április 12-én (szerdán) 18 órára

Bevezetőt mond:

DR. NAGY GÁBOR TAMÁS

polgármester

A kiállítást megnyitja:

SZATMÁRI GIZELLA

művészettörténész

Közreműködik:

MAROS ÉVA hárfaművész

GEIGER GYÖRGY trombitaművész

Fotó: Horváth Gábor

Zala György

1858 - 1937

Emlékkiállítás

2008

augusztus 20-szeptember 14.

Pécsi Kisgalória

Pécs M. J. Város
Önkormányzata

Fotó: Tóth László

PARTNEREINK ÉS TÁMOGATÓINK:

občina LENDAVA LENDVA község

Zala Megye Közgyűlése

Zalaegerszeg M. J. Város Önkormányzata

Arad Város Önkormányzata

GÖCSEJI MÚZEUM

Budapesti Történeti Múzeum

Fővárosi Képtár Kiscelli Múzeum

Pécsi Püspökség

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Magyar Nemzeti Múzeum

MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUM

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTÉRIUM

OKM

PÉCS TV

MMX TELEVÍZIÓ

Pécsi Vonósok

7623 Pécs, Nagy Lajos király útja 13.

A kiállítás megnyitója előtt

a Pécsi Vonósok,

a Pécsi Ifjúsági Központ zenekara
ad szabadtéri koncertet.
Karmester: Győri Kornél.

Pécsi Galéria és Vizuális Művészeti Műhely
Pecs Gallery & Visual Arts Workshop

Pécsi

A **Zala György Emlékbizottság** és
a **Pécsi Galéria és Vizuális Művészeti Műhely**
tisztelettel meghívja

Zala György

1858 - 1937

szobrászművész emlékkiállításának

megnyitására
a Pécsi Kisgalériába (Szent István tér 4.),
2008. augusztus 20-án szerdán, délután 6 órára.

Köszöntőt mond:
GONDA Tibor,
Pécs M. J. Város alpolgármestere

A kiállítást megnyitja:
SZATMÁRI Gizella,
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2008. szeptember 14-ig, naponta 10–18,
vasárnap 12–18 óráig, kedd szünnap.
Vasárnap a kiállítás megtekintése ingyenes!

A Hegyvidék Galéria
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

László Péter
és
László Péter István
szobrászművészek

Állatvilágunk
című kiállítására

Megnyitó:
2009. november 26., 18 óra

A kiállítást megnyitja:
Szathmáry Gizella művészettörténész

Közreműködnek a Solti György Zeneiskola művésztanárai

A kiállítás megtekinthető:
2009. november 26-december 8.

Nyitva tartás:
kedd, csütörtök, péntek 10-18 óráig

Hegyvidék Galéria
1122 Budapest, Városmajor u. 16.
Tel./Fax: 201-6607
Email: info@hegyvidekgaleria.hu

Felelős kiadó: Balázsi Attila mb. igazgató

Állatszobrok között a Hegyvidék Galériában

Bronzba öntött állatfigurák népesítik be a Hegyvidék Galériát. László Péter szobrász és fia alkotásaikban a természet szépségét fogalmazták meg.

Nem ez az első eset, hogy kerületi család mutatkozik be a Hegyvidék Galériában, ritka azonban az olyan kiállítás, amelyet korhatár nélkül mindenki ért és élvezhet – mondta Sikota Krisztina, az önkormányzat kulturális bizottságának elnöke László Péter szobrász és fia tárlatának megnyitóján a Városmajor utcai galériában. Szathmáry Gizella művészettörténész azt emelte ki, hogy László Péter több mint két évtizede él a kerületben, így méltán tekinthető hegyvidéki alkotónak.

Az idős szobrász korábban a Magyar Nemzeti Galéria szoborgyűjteményét gondozta, kisebbnagyobb restaurálási feladatokat is ellátott, az önállóvá vált magyar szoborgyűjtemény számos értékes darabja neki köszönheti megújulását, fennmaradását. Miután Ferenczy Béni és Pátzay Pál tanítványaként 1949-ben befejezte a Képzőművészeti Főiskolát, a Városházi Képzőművészek Köre tagjaként az akkori Fővárosi Képtárban megrendezett kiállításán az alkotóművészek rögös pályájára lépett.

Szathmáry Gizella hangsúlyozta, hogy László Pétert mindenekelőtt mesterei látásmódja és stílusa vezette a klasszikus művészet örökségének felfedezéséhez és különös megbecsüléséhez. Egyéniségéből adódóan viszont lényegretörő, a felesleges részleteket kerülő, majdhogynem puritán, a kevéssel sokat mondani akaró ábrázolásmód jellemzi. Ha a feladat engedi, legszívesebben bronzzal dolgozik.

László Péter 1962 és 1981 között rajzot tanított a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki karának rajz- és formaismereti tanszékén, emellett portrékat készített az intézmény egykori tudós tanárairól. Munkássága jelentős részét képezik továbbá az erdei vadak és domesztikálódott társaik műalkotássá emelt „arcképei".

Új témaválasztását (őzek, kőszáli kecskék, szarvasok intim méretű ábrázolása) egy nyolcvanas évekbeli vadászat, az ott szerzett élmények, valamint a festő és fotográfus Nagygyörgy Sándorral kötött ismeretsége ösztönözte. Szathmáry Gizella szerint megkockáztatható az a megállapítás, hogy László Péter par excellence állatszobrásszá vált, szeretettel mintázott erdei állatainak tucatjai igen előkelő helyre kerültek művészetében. Fia, László Péter István a nyolcvanas évek közepén csatlakozott édesapja alkotói tevékenységéhez, mintegy segítő kezet nyújtva neki.

mm.

Luischen, 1884

1856. június 21-én Liptóújváron született.

1876-1880. Caspar von Zumbusch szobrászművész növendéke a Bécsi Képzőművészeti Akadémián.

1877. A budapesti Műcsarnok kiállításán szerepel, majd elnyeri a kiállítási alap 200 Ft-os ösztöndíját.

1884. Elhelyezik az Operaház főbejárata melletti fülkékben Liszt Ferenc és Erkel Ferenc zeneszerzőkről készített monumentális ülőszobrait.

Ugyanebben az évben készít portrét – elsőként a magyar szobrászok közül – I. Ferenc Józsefről, amely hatalmas népszerűséget hoz számára.

1885. Az Andrássy úti Mintarajz-tanoda tanára, ahol közel 40 éven keresztül oktatja és neveli a művésznövendékeket. Igazgató: Keleti Gusztáv. Tanártársai: Benczúr Gyula, Lotz Károly, Greguss János, Schulek Frigyes, Székely Bertalan, Várady Szilárd és Henszlmann Imre.

1888. Külföldi tanulmányútra indul, útja Olaszországon (Firenze, Róma, Carrara, Milánó) át Párizsba vezet.

Ebben az évben nyeri el az Arany János-emlékmű elkészítésére meghirdetett pályázatot (a szobor 1893-ra készül el).

1896. A millenniumi kiállításon bemutatott nagy sikert aratott Anyánk című szobrát megvásárolja a Szépművészeti Múzeum, Justitia szobrát pedig a Kúriában (mai Néprajzi Múzeum) helyezik el.

Magánéletében is jelentős fordulat: megnősül, feleségül veszi mostoha unokahúgát, Kratochwill Alojziát (Luischen).

1900. Anyánk című szobrával a Párizsi Világkiállításon Grand Prix-t nyer.

1901. A várbeli Mátyás-kúthoz készített Kürtös figuráját a Műcsarnok kiállításán állami nagy aranyéremmel ismerik el.

1904. A Mátyás-kutat a király jelenlétében felavatják.

1906. Nagyszabású ünnepség keretében, a király jelenlétében leleplezik a Szent István-szobrot.

1907-12. Dobó István-emlékmű, Arany János második szobra, Széchenyi István-emlékmű.

1913. Művészi munkájának elismeréséül I. Ferenc József „liptóújvári" előnévvel magyar nemességet adományoz Stróbl Alajosnak.

1914. A világháborúban katonai szolgálatot teljesít, ez idő alatt is szüntelen portrékat, rajzokat készít bajtársairól, mindennapi életükről.

1924. Géniusz című bronz szobrát hősi emlékként állítják fel az angliai Stanstedben.

1926. december 13-án Budapesten éri a halál.

STRÓBL ALAJOS
EMLÉKHELY ALAPÍTVÁNY
1014 BUDAPEST, BALTA KÖZ 4.

Támogatók:

MFB
Magyar Fejlesztési Bank Zrt.

ÚJBUDA
A mi városunk.

Készült a Molnár-C. Pál Műterem-Múzeumban „A művész is ember" címmel rendezett Stróbl Alajos kiállítás alkalmából.

Készítették:
Szatmári Gizella
Goda Mónika
Gulyás Dorottya
Jenei Adrienn
Major Júlia
Bizzer István
Csillag Péter
Kondor Gábor

MOLNÁR-C. PÁL ALAPÍTVÁNY
1118 Budapest, Ménesi út 65.
info@mcpmuzeum.hu
www.mcpmuzeum.hu

Molnár-C. Pál

Készült a Fioretti Művészetkönyv 2. számának felhasználásával.

Stróbl Alajos

(1856-1926)

A romantika utolsó lovagja

2.

Fioretti
MŰVÉSZTÜKÖR

magyar

„... A múltat a jelennel kiegyenlítő, a hagyományos szépséget az élet igazságával összeegyeztetni akaró iránynak volt egyik leggeniálisabb mestere liptóújvári Stróbl Alajos. Egyike volt a háború előtti boldog Magyarország legtehetségesebb és legtöbbet dolgozó művészeinek. Munkássága hozzá tartozott a Ferenc József uralkodása alatti szellemi és gazdasági virágzáshoz, hű kifejezője volt a kor pompavágyának, ünneplőbe öltöztetett önbizalmának. Szobrászatának stílusa a 70-es és a 80-as évek érzésvilágában gyökerezett. Ennek művészi hitvallása, neobarokk festőisége visszhangzott alkotásaiban...Irtózott a prózaitól, izzott a valóságot átformálni akaró szenvedélytől. Hallatlanul lelkesült a pazar látványosságokért ... Sajátos művészi énjét nem egyszer festői ünnepélyek, hatásos temetések rendezésében élte ki teljesen. Ebben is a régi nagy mesterekre ütött vissza. Érdekes megfigyelni, hogy a festőművészek között azokért lelkesült leginkább, akiknek modora legtávolabb van a szigorúbb szobrászi stílustól ... A szobrászok között Michelangelo volt a bálványa, akinek titáni szenvedélye Stróbl-t is megejtette. Mint Michelangelo világokat formáló fantáziáját, Stróbl lobogó képzeletét is állandóan nagy tervek, kompozíciók hevítették. A teremtés szent őrülete sohasem hagyta nyugodni. Csak ha beteg volt, akkor pihent, akkor volt csöndes örökké hullámzó kedélyvilága."

Ybl Ervin, 1927

A borítón:
Fiatalkori önportré (1878-1880)

Fent:
Lotz Károly: ***Stróbl Alajos arcképe,*** 1884

Balra:
Kalapos önarckép (ceruzarajz), 1878

Jobbra:
A műteremben (ceruzarajz), 1879

„Stróbl ... fiatal szobrász, aki a dalműszínház homlokzatára szánt szobrok pályázatán feltűnést keltett s a reá bízott két alakot jelesen is mintázta, újabban Perseus szoborműve által keltett figyelmet Bécsben, hol Zumbusch Gáspár tanítványa volt. Az ifjú művész most a magyar fővárosban telepedett le."

Képzőművészeti Szemle, 1881. február

Arany János szobra, 1893

„Stróbl Alajos ... becsvágyát abba helyezte, hogy belső művészi értékű művet teremtsen ... Törekvésének e kiindulási pontja és vezéreszméje át és át hatotta művét, melyet egészben és részleteiben az összhang, az arányosság, az alkalmazott anyagok és tömegek jól kimért elosztása, az egyensúly, a nemes, nyugodt és fenkölt fölfogás és tudás jellemeznek"

Pasteiner Gyula, 1888. október

Temple János: ***Stróbl Alajos munka közben,*** 1886

Feleségem, 1896

„Az idei tél a társaság egy kedves tagját, Stróblt rabolta el: megházasodott ... Ez a legagglegényebb agglegény, a fantasztikus ünnepélyek rendezője, ez a gyermekszívű óriás most turbékol, mint egy primo amoroso. De azért a többiek jókedvűek, ötletesek, s amellett annyira komolyak, hogy talán mások is követik kecsegtető példáját."

Nemes Gyula: Művészeinkről, 1896

Az átalakított őrtűzi otthon, 1890 után

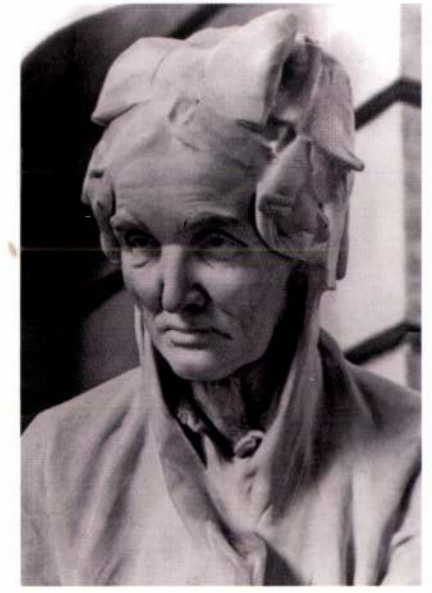

Anyánk, 1896

„Mátyás király uralkodói tetteiből, a személyéhez fűződő mondákból és történetekből kirajzolódó egyénisége a szobrászművész számára életre szóló program alapjául szolgált. Az általa igen nagyra tartott reneszánsz uralkodóval különös lelki közösséget érzett. A budai királyi palota bővítésén és díszítésén dolgozó Hauszmann Alajosnál kieszközölte a nemzeti király kultuszának ápolását célzó tematikus mű – kútplasztika – felállítását."

Szatmári Gizella

„Az őrtűz-frischfeueri szülőházat a már beérkezett művész 1893-ban megveszi az államtól, felújítja, kibővíti. „Messzire kimagasló, impozáns, ötemeletes, erkélyes őrtornya, amelyben a műtermek vannak elhelyezve, a 14. század vártornyainak stílusában épült ... A főbejárat északi oldalán Dobó István, az egri hős síremlékének másolata, míg a liptói vár felé néző toronyfalba ... Mátyás királynak Porosz-Szilézia-ban, az ortenburgi várban lévő nagyméretű domborművének másolata van elhelyezve..."

Markó Miklós: Művész otthon a Tátrában, Vasárnapi Újság, 1910

Mátyás kútja, 1904

Szent István lovasszobra, 1906

„Nem egy gyönge, istenes öreg királyt, egy múmia szerű szentet akarok én megörökíteni szoborban, hanem egy mozgalmas, fáradalmakat nem ismerő, jóságos, de fegyveres, szelíd, de erős fejedelmet, aki keresztet tartott a kezében, de kardot viselt az oldalán ... Szent István király ... nemzeti szent ... nem pusztán az Isten országának, hanem egyszersmind a saját országának volt a bajnoka ... Szent István nem csak apostol, hanem hadúr is."

Stróbl Alajos levele a vallás- és közoktatásügyi miniszternek, 1894. november 25.

Semmelweis Ignác emlékszobra, 1906

„Abban a tudatban, hogy az ideálja lángtüzében elégett Semmelweis emlékének megteremtését lelkesebb művészre nem bízhatnánk, a bizottság elhatározta, hogy a rendelkezésre álló eszközök határai között a szobormű elkészítését Ön végezze el."

A szoborbizottság levele a művészhez, 1903. november

„1910-től 14-ig, mint növendéke a rajztanárképző főiskolának, majdnem minden nap megfordultam az Epreskertben ... Különös képen vonzott bennünket egy antik szobrocska ... Annyira elmélyedtünk a látványban, hogy észre sem vettük Stróbl mestert. Egészen meglepődtünk, amikor mosolyogva megszólalt: Ugye szép? Ugye remek munka? Ez volt a bevezetése egy fél órás pompás előadásnak, amelyből csak úgy áradt a művész lelkessége, s a szépség csodálata, elkápráztató mesterségbeli és műtörténeti tudása."

György Antal festőművész emlékeiből idéz Stróbl Mihály, a művész fia A gránitoroszlán c. könyvében, 2004

„Stróbl Alajos ment háború zajába
Mert veszély közelgett a magyar hazára
Nem csak katonának van dolga a vészben
A művész is küzdhet fegyverrel a kézben!"

Részlet Istók János szobrászművész, egykori Stróbl tanítvány alkalmi verséből, 1914. október

„Önként jelentkezett és hiába volt a minisztérium tiltakozása, a sok lebeszélés és családja minden könyörgése. Fiatalos hévvel ment a csatába. Tizennégy véres ütközetben vett részt, és szemtanúk állítják, hogy úgy harcolt, mint a barlangját, a kölykét védő oroszlán.

Csodák csodája, hogy nem érte baj. Talán a nemzet féltő szeretetének varázsa óvta meg ... a katona művészek vajdáját."

Gémes Gindert Péter szobrászművész, 1919

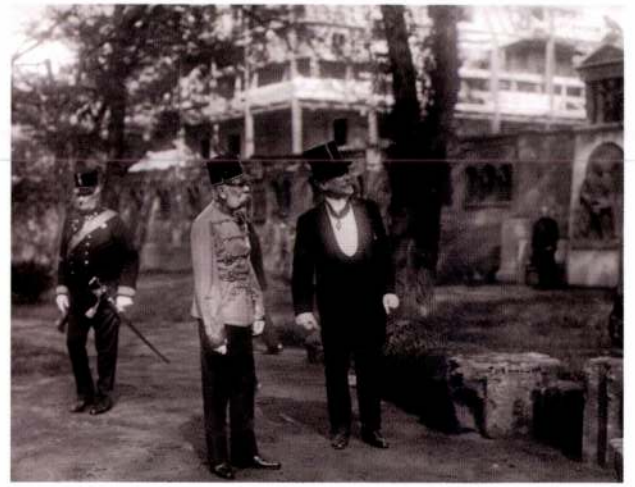

Ferenc József és Stróbl az Epreskertben, 1908

Benczúr Gyula: ***Stróbl főhadnagy,*** 1915

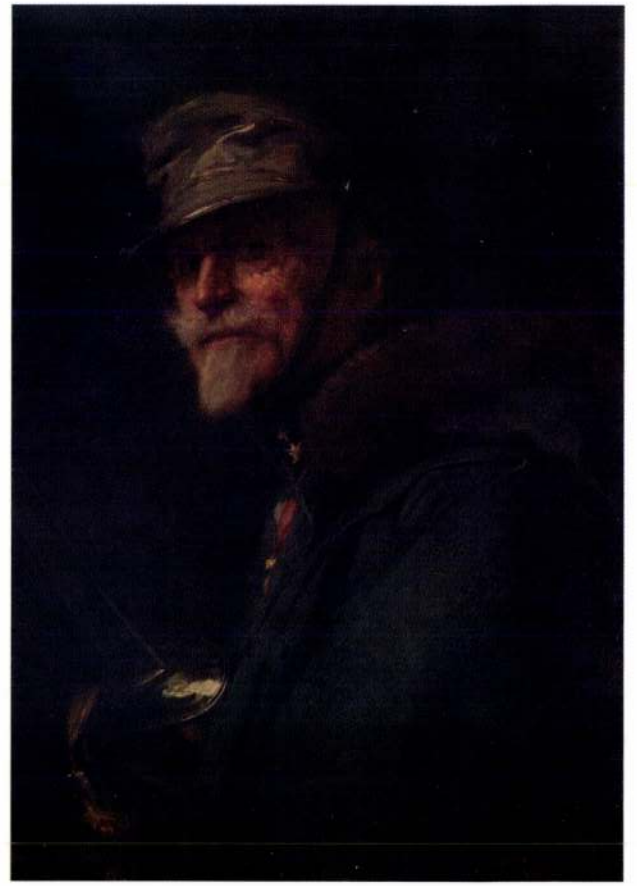

GOTTFRIED SZATMARY, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.-A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
368.- Gottfried Szatmary, Leutschau, 1835. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

GOTTRRIED

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 FEB 25

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szathmáry Györgyi,
szobrászművész

1021

Kalmár Tavasz
Kofa Nyár
Gebin Ősz
Uzsora Tél

Mind a markát tartja

SZATHMÁRI GYÖRGYI: KÓS KÁROLY

végrehajtott
n kerültek
ati gépekről
ártást nagy-
enleg is folyt-
i Bútorgyár-
felújítása a

rsai

ként jó évet
millió forint-
a közel 430
nak ellenére,
y a bútor —
iket a veze-
nerész terv-

termékekbe
a hulladék
het hasznos
hogy a lak
zelőnek áru
ző üzemekb
a tészek
nevelnek.

És az an
tartozik az
dás, amit r
szítőelemek
tése, a tart
váltása. Ha
vertikumot
zonyos anyagok újrafelhasználásával meg-
közelíthető a szisztéma.

F. K.

ık
ret

bita a legfon-
. Legfeljebb
tette fel az
kenyere az
és: milyen a
tjuk: hogyan
nácsokat, írt
ria: Gombás

arányban, hogy a víz telítődjék annak hatóanyagával. A leszűrt vízben korpát áztatunk egy napig. A kipréselt levet a kovászhoz keverjük. (Ezt a kivonatot a konzervgyárnak kellene tartósítva előállítania.)

A kisüzemileg készült komlós korpa kenyértésztával keverten, megszárítva sokáig eltartható, majd beáztatva, levét kicsavarva kovászt készíthetnek vele élesztő nélkül. Nagyüzemileg ez körülményes".

Ennyi a molnár tanácsa. Még azt is említi, hogy előnyös lenne — még takarékossági szempontból is, de főleg egész-

Szathmáry Gyöngyi szobrai

ERDEI FERENC domborművét helyezték el tegnap Szegeden a Dóm téri panteonban. A nemzet nagyjainak, tudósoknak, művészeknek, történelmi személyiségeknek emléket állító szoborcsarnokban Erdei Ferenc domborműve — Szathmáry Gyöngyi Munkácsy-díjas szobrászművész műve — a 93. képzőművészeti alkotás.

Népszabadság, 1987. XII. 24

Szathmáry Gyöngyi, colrán

L: Tenta József

N.E. A Kós Károly kör 15.

Magyar Építőművészet Ap. 1983 83/6

Szathmáry Györgyi, szobrászművész

Kispesten a Petőfi téren Szathmáry Györgyi szegedi szobrászművész által készített dombormű készült 1983. végén a Kós Károly tervezte épület falára. Ott emléktábla emlékeztet majd a városrész lakóit a nagyszabású tér tervezőjére.

Szathmáry Györgyi domborműve (gipsz, 1983) (repr.)

Rósza Norbert: akiket Kós Károly megihletett ...
Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún. 57. old.

MDK.

Szathmári Gyöngyi

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.lap 863

M.D.K.

Szathmári György ötvösmester

a 19. sz. első évtiredeiben Kolorsvárott dolgorott. A francias korszellem karcsú formái az ő kerén provinciális ötvösmunkává válnak, melyen tulságosan hangsulyorottak a lendületnélküli díszítő elemek. Fedeles kannájának képét lásd:

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII. Fasc. 3-4.
297. old. és 296. old. 18. ábra.

M.D.K.

Szathmári György ötvösmester

munkájegyének képe:

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

297. old. 19. ábra

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 NOV 22

Szathmáry Gyöngyi

SZERDAI MOZAIK

SZOBORAVATÓ ÜNNEPSÉG ÉS HANGVERSENY VÁSÁRHELYEN

1021

Szoboravató ünnepséget rendez november 24-én, pénteken délután 3 órai kezdettel a Liszt Ferenc ének-zenei általános iskolában a városi tanács vb művelődésügyi osztálya az iskola vezetőivel közösen. *Szathmáry* Gyöngyi szobrászművész alkotását leplezik le. Az ünnepi beszédet *dr. Dömötör* János országgyűlési képviselő, a Tornyai János múzeum igazgatója tartja.

A városi tanács vb, valamint az iskola közös rendezésében, másnap, november 25-én, szombaton este 6 órai kezdettel ünnepi hangversenyre kerül sor a Petőfi Művelődési Ház nagytermében. Az ünnepséget *Bíró* Józsefné, a Liszt Ferenc ének-zenei általános iskola igazgatója nyitja meg, majd *dr. Szeghy* Endre professzor mond ünnepi megemlékezést.

A hangversenyen az iskola tanulóin és tanárain kívül fellép *Antal* Imre, Liszt-díjas zongoraművész, valamint *Gyimesi* László zeneművészeti főiskolai hallgató.

MTI—TASZSZ—CTK—UPI—REUTER—PAP

HÍRÜGYNÖKSÉGI JELENTÉSEK

Nem tudták elfoglalni az amerikai ejtőernyősök...

Harc egy dél-vietnami magaslatért

* SAIGON — MTI

Kedden reggel tovább folytatódott az öldöklő küzdelem dél-vietnami szabadságharcosok és amerikai ejtőernyősök között a kambodzsai határ és Kontum, dél-vietnami város között fekvő Dak To támaszpont környékén, egy stratégiai fontosságú magaslat birtok-

esett el eddig, a DNFF-egységek vesztesége 17 fő.

*

Johnson elnök kedden délelőtt folytatta a haditanácsot *Westmoreland* tábornokkal, a Vietnamban levő amerikai csapatok főparancsnokával és *Bunker*rel, az Egyesült Államok saigoni nagykövetével. A konfe-

Szathmáry György, [szobrász]

Megemlítve.

Lánló Gyula: Változatok egy témára

596-598.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

Szathmáry György, szobrász

Szerepel a szegedi főiskola művéztanárainak közös kiállításán.

K. J.: Hat művész egy teremben 598-599.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1971 JUL 1 1

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

Vásárhely szobrai

Szathmáry Gyöngyi: Furulyázó

Helye: Ének-zenei általános iskola udvara. *Anyaga és talapzata:* mészkő.

A témával az alkotó többször foglalkozott, s így a XIV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton is találkozhattunk az egyik változattal. Az Ének-zenei általános iskola igazgatóságának igénye és választása találkozott a Képző- és Iparművészeti Lektorátus zsűrijének véleményével. Így került felállításra 1967-ben a kőbe faragott *Furulyázó* az iskola kertjében.

A környezet és a szobor együtthatása nagyon érdekes. Jól fejlett, dús lombú fák veszik körül a nem nagy méretű szobrot. Ez világítási, fotózási szempontból nem a legelőnyösebb, ugyanakkor jó a „lélektani" hatásuk: úgy érezzük, a lombok óvják, védik a gyöngéd női alakot, nehogy bárki, bármi is megzavarja elmélyült muzsikálásában. A felhúzott lábú nőalak — címéhez hűen — két kezével szájához emeli hangszerét. A zene időbeli művészet. Térbeni kifejezése nem egyszerű feladat. Nyilván a ritmus, a dallamvonal az, amire elsősorban vállalkozhat a szobrász. Itt is ez történt, a test, a lábak és kezek egymásbakapcsolódása sajátos „vonalat", ritmust képez, ami túl a cselekvésen (furulyázás) szobrászilag kifejezi a zenét.

Szathmáry Gyöngyi (sz. 1940—, Szatmár), fiatal művész. Képzőművészi gimnázium után következett a főiskola, ahol Mikus Sándor növendékeként kapott diplomát 1963-ban. Alkotó munkája mellett a Szegedi Tanárképző Főiskolán tanít. Több alkalommal vett részt a nyári főiskolai művésztelepeken Vásárhelyen. Még egy alkotása van városunkban — a rendelőintézet előcsarnokában elhelyezett *Apolónő*.

D. J.

VASÁRNAP,
1971. JÚLIUS 11.

hanem a színes, szettart

nyarat élvezte, melyben
olyan édes időzni,
a héthatárba nyúló
éjszakákat az ősi

jelekkel és tüzekkel
telített sűrűséget,
ilyenkor megnőtt, lassan
valaki mellé lépett,

és átölelte biztos
karokkal, és vezette
az időn túli, tágas,
szél-nem-járta terekre.

Csuka Zoltán

A hévízi tónál

Ne hagyj el engem, ifjúság
mosolygó, kék világa,
borulj rám, mint a napsugár
e szelíd pannon tájra.

Ölelj át, mint e gyöngyszínű
kerek kis tó, szelíden,
s tündérrózsáid nyiljanak
szívemben, mint e vízen.

Körös-körül, e tó körül
csak ifjú arcot látok,
ó élet, hintsd el bennem is
örök megújulásod.

Nincs, nincs öregség, alkonyat,
s ha egyszer el kell menni,
arcomon tudjam akkor is
e bölcs derűt viselni.

A sírban sincs más, csak a lét
piros, kerengő násza,
hiába zúg fel olykor itt
Berzsenyi bóreásza.

— Éppen ez az!
se pihented magad.
szívesen mennél. M
ácsingózol a rühes
disznótorral? A gy
jönnek szegények e
is betervezte a pör
— Adná föl e
— Én, ugye?
azt, hogy apátok
— Sanyinak sz
— Már menn
— Éccakára,
— Hát menj!
ember, aki úgysir
disznaídhoz, hogy a
szálig!

Most csendnek kell lennie!

Ferenc hallgat is, mint a kuka. A kezét emeli csak meg, de aztán leengedi. Áll a nagy falióra előtt. Nézi a sétálóját. Vár. És nem hiába. Az asszony halkabban szólal újra:

— Hát miért nem küldenek valakit a takarmányosoktól?

— Ejnye, hát nem érted, anya? Ellenek! Ahogy a gyerek itt járt, éppen a Manci volt bent, de...

— Az a nagy siska?

— Az. A Kezesnek az anyja... Máskülönben nem árt még egy hét a Kezesnek. Jól eszik, és látom, hogy most nagyon fog rajta a koszt... Hátha az idő is keményedne...

Most megint várni kell, s ez nem könnyű. De a férfiembernek is van ám taktikája. Ferencnek is, hát ahhoz tartja magát. Hallgat. Vár a megváltó mondatra, amely ezúttal így hangzik:

— A bekecset kividd ám a derekadra, mert hajnalra lehűl..

Kezet kellene csókolni az asszonynak, vagy megölelgetni, de hát az erreváló etikettben az nincs benne. Hanem az van benne, hogy most már indulni lehet a kamrába a tarisznyáért, s hozni befelé. És az öreg indul. Hóna alatt hozza a kopott jószágot, a könyökével löki be az ajtót.

Szatmári Gyöngyi szobrász

kezepel az alábbi tárlaton

Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Benczúr tól napjainkig

Kelet magyarország 1969 V. 9.

Szathmáry Gyöngyi MDK

Kroki, repr.

Akt tanulmány, repr.

Tanulmány, repr.

Szegedi Állí Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1971 JUL 13

Vásárhely szobrai

Szathmáry Gyöngyi: Ápolónő

Elhelyezés: Rendelőintézet előcsarnoka. *Anyaga:* bronz, posztamens: vörösmárvány-hasáb.

A helyes törekvés, hogy gyógyító intézményekbe egészségre emlékeztető műalkotások kerüljenek, 1968-ban is gazdagította szobor parkunkat. *Szathmáry* Gyöngyi, kiről előzőekben a *Furulyázó*val kapcsolatban már írtam, nem nagyméretű, a belső térhez megfelelő bronza került felállításra a Rendelőintézet előcsarnokában. A bejáraton érkező szemmagasságban találkozik a 75 cm-es álló fiatal nővel. Dicsérettel kell szólnunk arról, hogy nem általános jellegű, hanem az egészségügyi dolgozók áldozatos munkáját kifejező szobor mellett döntöttek a döntésre hivatottak. Ezen túl elkerülték a szokásos injekciós tűs sematizmust is. A fiatal lány ápolónői ruhában áll előttünk, sapkával a fején és két kezét előretartja. A fiatalság, nőiesség szobrászatilag kapott hangsúlyt, a mellek, a csípő torzításmentes, de kiemelt megoldásával. A sapka nem idegen kellék, hanem funkciót betöltő, hivatást kifejező plasztikai részlet. Az előre tartott kéz a hivatástudat és a segítőkészség bensőséges meleg kifejezője. Az egészen érvényre jut és ezt a bronz nagyszerűen lehetővé teszi a tettvágy és belső rend, fegyelem, amit a felületek feszessége is szolgál. A megvilágítás mesterséges fényben a kedvezőbb, nappali világításban a hátsó fény a körvonalakat ugyan kiemeli, de a test felületének kellő megjelenését jelentősen csökkenti.

A művet *Szalay* Ferenc avatta fel gondolatgazdag, ihletett beszéddel.

D. J.

(Fotó: Dömötör M.)

11-esből megszerezte a vezetést. (Ennél a 11-esnél nem reklamált a nézősereg, azt jogosnak vélte, hogy a gólhelyzetben levő csatáruk gáncsolásáért így ítélt Takács II. S. játékvezető.) Különösen nagy örömet okozott a harmadik földeáki gól, amelyet Kabai szinte lehetetlen helyzetből szerzett. Alig telt el néhány perc és egy szögletrúgásból, egyetlen érintéssel már 4:1-re vezetett a Földeák. A gólszerző ismét Kabai volt. Keményebb lett ezután a játék, de a sportszerűség határain belül, amelyre ezúttal a jól bíráskodó játékvezető is vigyázott. A félidő befejezése előtt újabb 11-est ítélt a partjelző beintése alapján, kezezés miatt. Jogosságát vitatták a nézők. Ám a gól után (4:2) lassan megnyugodtak a kedélyek. Az eredmény ezután nem változott, a második félidőben már fáradtak voltak a csapatok.

H. Porcelán—Ásotthalom 3:2 (2:1)

Dorozsma, 500 néző. Vezette: Bálint.

A nagy tét rányomta bélyegét a találkozóra. A rendkívül kemény, helyenként durva mérkőzésen Bálint játékvezetőnek a kiállítás eszközéhez kellett nyúl-

pontot, a
az egyik
volt NB
Dózsa G
peltette,
nyú vere
kőzés ut

SZEGED

200 n

SZVSE: Simai — [illegible] Szabó M. (Berki), Szalai I., Farkas, Kiss II., Sándor, Kutasi, V. Tóth (Kakas).

A kezdés után a Vasutas lépett fel támadólag, már a 3. percben nagy gólhelyzet maradt kihasználatlanul: Kutasi beadását az ötösön fedezetlenül maradt Kiss fejelte kapu mellé. Továbbra is az SZVSE támadott. A 21. percben V. Tóth húzott el a jobboldalon, átívelte a labdát a védők feje fölött, Sándor azonban fölé lőtt. Két perc múlva megszületett az első gól. A kaputól 40 méterre Sándor kapott labdát, három védőn átcselezte magát, majd 14 méterről a jobb alsó sarokba lőtt 1:0. A 26. percben növelte előnyét az ötletesen játszó szegedi csapat: akkor Kutasi futott el a jobbszélen, beadása Farkas elé került, aki nem hibázott, 2:0. Szünetig a Vasutas játszott fölényben, a vendégek előtt még gólhelyzet sem adódott.

A 47. percben ismét gólt lőttek a hazaiak. A tizenhatoson cselezgető Lockertől Kiss elvette a labdát és néhány lépés után a hálóba lőtt, 3:0. Az újabb gól után az SZVSE játékosai fölényeskedni kezdtek és az 55. percben Jónás szépített, 3:1. A gól

A gól utá
két veszélye
az alapvona
tálalt Kolar
bombázott a
Vasvári löv
Az utolsó n
dent elkövet
a hazaiak v

A látottak
tárjátékot m
győzelemre.

Jók: Szépl
ve Arató és

SZAK

Újszeged,
P. — Putyor
Fränyó, Nád
Szitó. Csere:

Délutánra
nagy meleg,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 NOV 25

Szathmáry Gyöngyi

1021

Szoboravató ünnepség Vásárhelyen

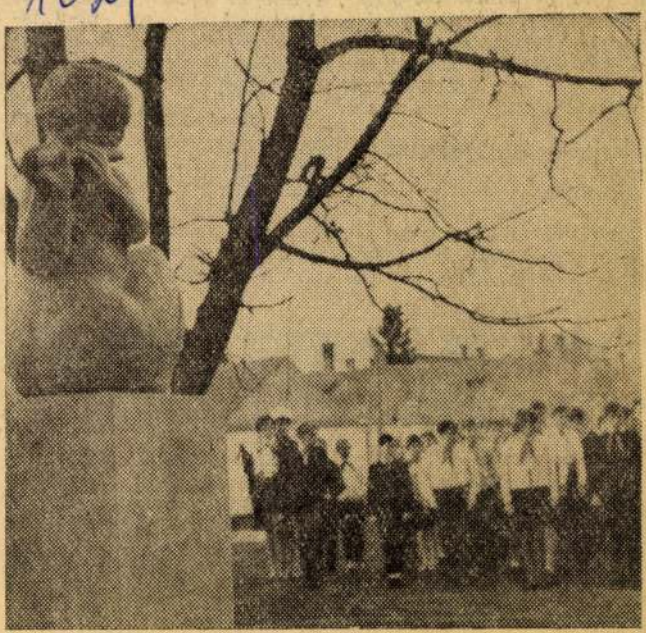

Képünkön: a szobor és az ünnepség résztvevőinek egy csoportja (Foto: Enyedi Zoltán)

Szoboravató ünnepséget tartott Hódmezővásárhelyen tegnap délután 3 órai kezdettel a vásárhelyi városi tanács vb. művelődésügyi osztálya, valamint a Liszt Ferenc ének-zenei általános iskola. Az ünnepséget — amelyen részt vett Vári Ernő, a városi pártbizottság titkára, Faragó László, a Népművelésügyi Minisztérium főelőadója, Tóth Ferenc, a megyei tanács vb művelődési osztályának vezető helyettese, valamint dr. Kassai László, a vásárhelyi városi tanács vb titkára is — az úttörő csapatgyűlés keretében tartották. Az ünnepség az úttörő csapat felvonulásával és szavalattal kezdődött. Ezt követően Bíró Józsefné, az iskola igazgatója átvette Szathmáry Gyöngyi szobrászművész alkotását, az iskola udvarán felállított Furulyás című szobrot. Beszédében hangsúlyozta, hogy az új alkotással kialakult esztétikus külsőt az iskolai nevelő munkában mélyebb tartalommal kívánják megtölteni. Végül megköszönte Borvendég Béla főmérnöknek a szobor körüli park tervezését, valamint a különböző vállalatoknak a parkirozásban végzett társadalmi munkáját. Beszéde után dr. Dömötör János múzeumigazgató, a város országgyűlési képviselője tartott ünnepi beszédet. Szólott a zene szerepéről, annak a mi életünkre, az emberi kultúrára való kihatásáról, a szobor és a zene harmonikus kapcsolatáról. Az ünnepi beszéd elhangzása után Dányi József VII. osztályos tanuló átvette és megköszönte a szobrot a tanulótársai nevében.

A szoboravató ünnepség második részében az úttörő csapat műsora következett zongora és kórusszámokkal.

ki — a palesztinai kérdéshez tartozik, nem pedig a júniusi háborúhoz. Hűek maradunk a khartoumi értekezlet határozataihoz, amelyek előírják azt, hogy nem szabad elismerni Izraelt, nem szabad tárgyalni és nem szabad békére lépni vele — hangsúlyozta, hozzátéve, hogy *a legújabb fejlemények, különösen pedig a Biztonsági Tanács határozatának megvitatása céljából szükségesnek tartja az újabb arab csúcsértekezlet összehívását.*

A hatnapos háború mérlege

Az EAK elnöke beszédében közölte, hogy a júniusi hatnapos háborúban — ka-

a háború előtt voltak, de biztonsági okokból nem ismertethet részleteket az átszervezésről és az újabb felszerelésről.

Az EAK elnöke kétórás beszédének végén felhívta a figyelmet arra, hogy *ha újra hadműveletekre kerül sor, akkor az országnak nem szabad védekező állást elfoglalnia, hanem vállalnia kell a támadás felelősségét.*

Hatalmas aranyvásárlási láz Londonban és Párizsban

* LONDON — MTI

Az angol font devalválása nyomán szinte elképesztő méreteket öltött a világ értéktőzsdéin az arany iránti kereslet. Pénteken, az „aranyláz" ötödik napján, a nemzetközi aranykereskedelem központjának számító londoni és párizsi aranytőzsdén még tovább fokozódott az aranyeladás. Csütörtökön Londonban körülbelül 100 tonna arany cserélt gazdát, megközelítőleg 110 millió dollár együttes értékben.

A pénteki nap tőzsdei szakértők véleménye szerint úgy indult, hogy nem kétséges: a csütörtöki rekord nem lesz hosszú életű.

Párizsban, ahol csütörtökön körülbelül négy és fél tonna arany kelt el, mintegy 6,11 millió dollár értékben, a „szenzációs"-nak kikiáltott rekordot alaposan megdöntötte a pénteki tőzsdei forgalom. Ezen a napon ugyanis tíz tonna aranyat adtak el a szokásos napi 500—700 kiló helyett. Az eladási ár Londonban már csütörtökön is meghaladta a hivatalos felső szintet és pénteken még tovább emelkedett, elérve az unciánkénti 35 dollár 23 centet. Ez a legmagasabb szint azóta, hogy 1961-ben az aranyár rögzítésére létrehozták a vezető kapitalista országok nemzetközi szövetségét, a nyolc ország képviselőiből álló „arany pool"-t.

Az aranytőzsdékre jóformán semmi hatást sem tesz a Washingtonból érkező ígéret, hogy „az Egyesült Államok kész utolsó uncia aranyáig védelmezni a dollárt" — állapítja meg az AFP francia hírügynökség.

A londoni tőzsde szakértői úgy vélekednek, hogy az arany iránti kereslet rohamos növekedését, és ezen keresztül a dollár elleni nagyarányú támadást ma már csak az amerikai kormány drákói intézkedéseivel lehet megfékezni.

Tárgyalások Ciprusról

A ciprusi válság elhárításának lehetőségéről tárgyalt pénteken reggel Athénban Cyrus Vance, Johnson amerikai elnök különmegbízottja, aki Pipinelisz külügyminiszterrel találkozott először, majd Konstantin király is fogadta. Ugyanebben az időben ülésezett a török kormány is, katonai vezetők is jelen voltak a megbeszélésen. Brosio NATO-főtitkár török- és görögországi közvetítőlátogatásra készül.

Szatmári Gyöngyi

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1021 1970 MÁR 2. 2

SZATMÁRI GYÖNGYI: FURULYÁZÓ

[illegible] fejezhette volna ki a szegedi opera-ensemble és a megye zenerajongó társadalma hódolatát Beethoven zsenije előtt születésének 200. évfordulója alkalmából, ha nem a Fidelio bemutatásával?! Egy világ tiszteli és becsüli Beethovenben a forradalmárt és a republikánust, akinek oeuvre-je a francia forradalom eszméiért, a *„szabadság, egyenlőség, testvériség"* gondolatát fogalmazza meg. *„Az egész emberiség barátjának vallom magam"* —

clok fegy
A zeneka
másfél év
máskor is
gyelmet. E
szikús ti
meg, s míg
Lucia"-ban
tették fel
úttal a kü
cséret. É
Vaszy Vik
taktusában
érthetőségr
latlan
zény

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza
1970 JAN 14

Képzőművészeti alkotások új létesítményeinken

Nyíregyháza különböző létesítményét és intézményét fogják díszíteni azok a képzőművészeti alkotások, amelyekre a Képző- és Iparművészeti Lektorátus engedélyt adott, valamint költségeket és művészeket biztosított.

Az előzetes tervek és elképzelések szerint a legtöbb képzőművészeti alkotást a megye legnagyobb felsőoktatási intézménye, a tanárképző főiskola kapja. Az elméleti épületet a nagy előadóval összekötő folyosó falfelületét figurális mozaik fogja díszíteni. A tervezésre és elkészítésre már kiírták a pályázatot, amelyre hat festőművész jelentkezett. Figurális ívókutat terveznek a gyakorlóiskola udvarába, ennek terveit Szathmári Gyöngyi szobrászművész készíti. Ugyanakkor a könyvtár mélyített olvasóudvara díszburkolatának elkészítésére Z. Gács György festőművészt kérték fel.

Gobelinteremmé alakítják át a főiskola elméleti épületének első emeleti tanácstermét. A körülbelül 10 négyzetméter összfelületű, de különböző méretű és alakú gobelinek elhelyezésére Domonkos Géza belsőépítész készíti a terveket, majd ennek átvétele után jelölik ki a művészt vagy művészeket. Az iskola épületének alapítási adatait, valamint a mártír pedagógusok névsorát tartalmazó emléktáblát az oktatási épület bejárati csarnokába tervezik, míg a főbejárati sétány vonalába elhelyezendő mellszoborsorhoz az intézmény most kéri még az engedélyt.

Nyíregyháza új lakónegyedének díszítésére az első megbízást Kiss Kovács Gyula szobrászművész kapta, aki az Északi Alközpontban az ÁBC-áruházzal szemben lévő parkrészbe pirogránit térplasztikát és térrácsot tervez. Az 5/4 életnagyságú Petőfi-mellszobor a Petőfi úti parkba, a MÁV-állomás előtti térre kerül. A szobrot Vigh Tamás készíti el. Józsa Bálint szobrászművész és Kiss István építészmérnök kapott megbízást a kórház bejáratához tervezett funkcionális kút elkészítésére. Ezzel egyidőben megállapodás született további képző- és iparművészeti alkotások elhelyezésére és megtervezésére is. A lektorátus hozzájárul ahhoz, hogy a Szamuely téren egyik belső udvarában játszóplasztikát helyezzenek el, ennek költségét, 15 ezer forintot, azonban a városi tanácsnak kell fedezni.

(hsj)

melói
zán, a
sz. ala

NAGYOB
VÁSÁRL
ENGEDM
BIZTOSÍ

Eladás

---

3 MM T
MÉRETRE VÁGOTT SÍKÜVEG SZÖVETKEZETÜNKNÉL KORLÁTLAN MENNYISÉGBEN KAPHATÓ.

Csenger és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet.

(28)

A Nagykállói Községi Tanács VB. Költségvetési Üzeme (Nagykálló, Szabadság tér 6. szám) felvesz:

kőműves, ács szakmunkásokat és segédmunkásokat

Bérezés tanácsi vállalatokra érvényes bérutasítás szerint.
Jelentkezés a fenti címen.

(30)

Hirdessen

a Kelet-

---

ges terméket — mintegy négymillió méter födémgerendát és különféle födémkitöltő elemet — szállítanak a TÜZÉP és FAÉRT vállalatok telepeire. Ezenkívül két-

---

Jelentés az 1970. szerződés

Az elmúlt év decemberében és az új év első napjaiban megélénkült az 1970. évre szóló mezőgazdasági szerződéskötések üteme. Az első, januári jelentések tanúsága szerint, a gazdaságok ügyelnek arra, hogy a természeti adottságoknak legjobban megfelelő és ugyanakkor a nagyobb anyagi hasznot hozó fajták termesztését részesítsék előnyben.

A SZÖVOSZ vállalatai a 300 000 tonnás előirányzatból eddig több, mint 150 000 tonna burgonyára, 500 000 tonna zöldségből pedig több, mint 340 000 tonna átvételére kötöttek már megállapodást. A szerződéskötések állásából a SZÖVOSZ illetékesei arra következtetnek, hogy az idei

Szathmáry Gyöngyi

Énekelő bronz 30 cm

Tizenhatodik Lasárfelyi Uri Tábat

Tevegyai János Múzeum

Szatmári György

Alkotása Miskolcra kerül

A.7. Újmodrat és műalkotásat a megyében.

És szakmegyenesség, Miskolc 1969. szep. 12.

Szatmári György

Röntgen az oslesszori hállítóban

Katalógus

Csongrád megyei Hírlap, Szeged

1970. már 19.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1968 MÁJ 21

(02)

Szatmári Gyöngyi

KEDDI

MOZAIK

Két képzőművészeti hír

SZOBORAVATÓ ÜNNEPSÉG VÁSÁRHELYEN

Szoboravató ünnepséget tartott vasárnap délben Hódmezővásárhelyen a városi kórház Ady E. u. 2. szám alatti rendelőintézete az intézet előcsarnokában. Az ünnepségen megjelent Sajti Imre, a városi tanács vb elnöke, dr. Dömötör János, a város országgyűlési képviselője, valamint a szobor alkotója, Szatmári Gyöngyi szobrászművész is. Dr. Borbáth Árpád, a rendelőintézet igazgató-főorvosa megnyitó beszéden szólott az előcsarnokban felállított szobor művészi értékéről, amely — mint mondotta —: kifejezően jelképezi az egészségügyi dolgozók odaadó munkáját, a művészetek iránti szeretetét. A megnyitó után Szalay Ferenc festőművész a nagyszámú jelenlevő előtt meleg szavakkal méltatta Szatmári Gyöngyi szobrászművész alkotását.

VÁSÁRHELYI TÁRLAT NYÍLT DEBRECENBEN

Május 18-án, szombaton délután 5 órakor nagy érdeklődés mellett nyílt meg a debreceni Déri Múzeumban a vásárhelyi képzőművészek anyagából összeállított „Vásárhelyi Tárlat, 1968" című kiállítás. A kiállítás a vásárhelyi művészek múlt évi dél-alföldi és őszi tárlaton bemutatott anyagaiból került válogatásra, mintegy 50 festményt, grafikát és plasztikai művet tartalmaz. A kiállítást megnyitó beszédében Dömötör János utalt a két város történelmi, szellemi kapcsolatára, majd a vásárhelyi művészet útjáról, mai törekvéseiről szólt. A tárlat megnyitásán a megyei és városi párt- és tanácsvezetők, az egyetem számos professzora is részt vett. A kiállítás előreláthatólag 3 hétig tart nyitva.

RÁDIÓ- ÉS TV-INTERJÚ GÁSPÁR SÁNDORRAL

A kiadott műsortól eltérően kedden, a Kossuth Rádióban 18 óra 20 perctől, a televízióban pedig 19 óra tízperces kezdettel *Gáspár* Sándorral, a SZOT főtitkárával időszerű kérdésekről beszélget *Megyeri* Károly. (MTI)

Bőkezű szülők

Hadd legyen nekik jobb, mint nekünk volt! — mondja a papa, amikor kifizeti a fiának, lányának szánt, aprócska figyelmességet: a táskarádiót, a robogót, esetleg az autót. Régebben az „én időm"-ben még elterjedet szokás volt, hogy az ajándékot valamiért kaptuk. Például jó bizonyítványért, jeles érettségiért stb. Ma már azért is ajándék jár, ha a gyerek eléri a 18 évet, és elballag az iskolai búcsúztató ünnepségen. Nem is akármilyen ajándék. A drága desszerttel teli doboz csak megemlékezésnek számít. De a szülők, s a közelebbi hozzátartozók ennyivel már nem érhetik be. Tőlük legalább is aranygyűrű dukál. S amikor éppen a magam családjában szóvá tettem, hogy a ballagás nem érdem, jutalmazni az eredményes érettségiért kell, valaki az ismerősök közül rám szólt: hadd

CSONGRÁD MEGYEI ★ 1

Budapo
Zs. Szamb

Losonczi Pálnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének meghívására hétfőn délután hivatalos baráti látogatásra Magyarországra érkezett Zsamszrangijn *Szambu*, a Mongol Népköztársaság Nagy Népi Hurálja elnökségének elnöke és kísérete. *A vendégeket Losonczi Pállal az élen magyar közéleti vezetők ünnepélyesen fogadták a Ferihegyi repülőtéren.* Az érkezésnél jelen volt a budapesti diplo-

Nő a fes
Francjaors

1021

FIATALOK ÉS SZEGEDIEK...*

Fiatalok és szegediek. Ezzel a két szóval, ezzel a két jelzővel jelentkezett a budapesti Művészeti KISZ Klubban hat művész.

Fiatalok, mert az élet első felében tartanak. Fiatalok, és előttük áll még jó pár tevékeny évtized, a fejlődés, a szellemi szárnyalás gyönyörű lehetősége. Fiatalok, de a koruktól függetlenül is fiatalok, mert művészetük alapállása korunk szemléletében gyökeredzik. Fiatalok és szegediek. Szegediek, mert ott élnek, sőt egyikük ott is született. Szegediek... mert... és most már nem tudok több érvet felsorakoztatni. Nincs is szükség rá. Tudomásul vettük életkoruk és illetőségük koordinátáit, de minket nem az érdekel, hogy majdan hova illeszti be őket a magyar művészettörténelem — majdan, mikor már nem lesznek fiatalok, és talán már nem is élnek Szegeden. Döntőbb tényező az, hogy most jó művészekkel találkozunk, akik a magyar horizontot karakteres, értékes művekkel gazdagítják.

Két egymásra merőleges szemlélet az, amivel közelebb juthatunk, jobban megismerhetünk művészeket. Az egyik: a „szélességi" megismerés, itt helyet kaphatnak az összes adatok: a születés, a környezet, az iskola, de a másik a mélységi megismerés, amikor magából az alkotás öléből, a koncepció, a formaalkotás titkos örvényeiből keressük meg a hovatartozást, állítjuk magunk elé minden művészet örök élményét: az alkotó embert, ezt a bonyolultságában és összetettségében is sajátos, egységes lényt, aki egyszerre fiatal és öreg, egyszerre szegedi, ugyanakkor helye és joga van bárhol a világon. Helyük és joguk van, mert örök törvények képviselői akkor is, mikor új törvényeket alkotnak. Máris eljutot-

* Részletek Szentgyörgyi Kornél Kossuth-díjas festőművésznek a Tiszatáj szerkesztőségi estjén, a KISZ budapesti Művészeti Klubjában elhangzott, s a fiatal szegedi képzőművészek alkotásait értékelő előadásából.

felsorakoztatásával érzékeltetni tudta napjaink mozgalmasságát, a kifejezési formák versenyét.

Így hát a kiállítás fenti szempontok alapján támadható és védhető is egyszerre. Bizonyos vonatkozásban azonban inkább elmarasztaló, mint felmentő a bírálat. Ez pedig a tárlat előkészítése, a bemutatkozási lehetőség átgondolt felhasználásának a hiánya. A háromévenként rendezett kiállításon az elmúlt periódus anyagának színe-javára kíváncsi a közönség. Ebben tekintélyes helyet foglalnak el ugyan a frissen készült munkák, de jó, ha az egész szakaszt átfogó válogatás egészíti ki a zsüri válogatását. Az élő képzőművészettel most már illenék tudományosan foglalkozni, és a képzőművészeti eseményeket egymással összefüggésben vizsgálni. Kiállítások, beruházási munkák, amelyek különálló testületek gondozásában készülnek legalább háromévente egyszer — esetleg éppen a műcsarnoki seregszemle kapcsán —, kerüljenek komoly felmérésre, egyéni és kollektív, vidéki és pesti vásárlási akciók és állami tulajdonú műtárgyak, tárlatok, pályázatok és megbízások anyaga, illetve az ezekből kiemelt műszerencsés pillanatokban tudjanak [illegible] kesen gyümölcsöztetni, okosan követni a nagy mesterek példáját. Az általános kapkodásban persze sokan vannak, akik biztos léptekkel indulnak el, ha kell, inkább gyalog a jól ismert tájban a hazai sínek mentén. Köztük sokan fiatalok, akik a magyar művészet klaszszikusainak életművében vagy közvetlen mestereik stílustörekvéseiben találták meg a továbbfejleszthető tanulságot. Azt a biztos fogódzót, amely egy életre etikai-esztétikai bizonyosságot adhat. S a népes kiállítótáborban egymás mellett haladnak az iskolát teremtő, hagyományt közvetítő mesterek és a most végzett főiskolások.

A rendezés hangsúlyozni igyekezett a már-már művészettörténetté váló, valamint a delelő és feltörekvő irányokat, a lírai, dekoratív és drámai felfogást, Nagybánya és a Nyolcak, meg a nagyrealista szobrászhagyományok örököseinek munkáiban.

Nehéz általános igazságokat fogalmazni erről a kiállításról, talán elsősorban azért, mert kevés a valódi élményből született mű, sok a formamanipuláció. Az eredeti ötletek azonban megmegtörnek munka közben. A technika

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1966 AUG

tunk oda, ami a világ valamennyi művészét foglalkoztató kérdés: milyenek a törvényeink, hol szabjuk meg céljaink korlátait, és ezek a korlátok hol kapcsolnak össze — s hogy ellentmondásosan fogalmazzak: ezek a korlátok hogyan kapcsolnak össze másokkal... Valaki egyszer így mondta: a művészet írásba foglalt, kőbe faragott, vászonra festett morál. Bölcs mondásnak tartom, mert a sok definíció közül, melyet a művészettel kapcsolatban hallunk, talán az egyetlen, amelyik meg tudja teremteni az összefüggést a művészet és a társadalom között. Morál, erkölcs — evvel a szóval fejezünk ki mindent, amit kötelezőnek tartunk: az emberi jogok érvényességét, a társadalom jövőjének féltését, a humánus gondolkodást, a szociális igazság győzelmét. Innen, ettől a határtól számítunk valamit művészetnek, és — valljuk be — itt kezdődnek egyúttal vitáink és ellentmondásaink, harcaink, amelyek, bár minden oldalról a morál győzelméért folytatunk, mégis harc, megalkuvás nélküli kemény küzdelem.

Ezek a fiatal szegedi művészek a magasabb rendű egyszerűséget, a tiszta morált képviselik munkájukban.

Nem csak Szeged, nem csak Vásárhely, hanem az új magyar művészet legkarakterisztikusabb vonását vállalták és viszik tovább. Ez a szellemi magatartás dolgozik legmélyükben, ez a tisztesség határolja formáik lendületét, ezek a határok biztosítják szabadságukat a színskála végtelenségében. Rokonszenves és bizalmat ébresztő álláspont.

Biztosan felmerülhet valakiben a kérdés: elég-e ez a művészethez? Nem elég, válaszolom, de további érveim is vannak még. Józanságuk és realizmusuk nem földhözragadt mozdulatlanság. A kereső, a kritikus szellem ösztönzésével kapcsolódnak a formaalkotó modern művészet hadseregébe. Alaptételeik nem törik szét a XX. század képét, és nem keresik még a huszonegyedik századot, de mégis vállalják az élvonal veszélyét. A képzőművészet örök igazságaira támaszkodnak és ezt a ma nyelvén tolmácsolják.

Nézzük most az adatokat.

Szathmáry Gyöngyi. 1940-ben született, a Képzőművészeti Főiskolát 1963-ban végezte. Szobrász a szó legszorosabb értelmében. A szobrászati anyagszerűség fogalmát mindenekfölött nagy tiszteletben tartja. Ez a meggyőződése oly erős és oly letisztult, önkifejezésének annyira adekvát eszköze, hogy egy bonyolult, szavakkal nehezen követhető szellemi labirintusban nemcsak az eszköz, de egyúttal a cél szerepét is betölti. Nagyon sok asszociációt kelt. Kerek, nyugodt formái az embrionális lét boldogságát hirdetik. A ráismerés örömét érezzük ebben. Az asszonyi szellem, az önmagában való teljes bebefejezettség, a cél és eszköz egységgé válása, a termékenység önkéntelen szimbólumává emeli munkáit. Csendre int minket, olyan csendre, amelyben az újjászületés szívdobogását halljuk. Végtelenül finom, nagyon ősi vágyak kifejezése folytatódik ebben a művészetben. Ennek a tagadása csak az emberiség reményeinek tagadását jelenthetné.

Tóth Sándor. 1933-ban született. A Képzőművészeti Főiskolát 1959-ben végezte. Grafikái, lemezdomborításai, kisplasztikái a szellemi és mesterségbeli felelősségtudat és komolyság vértezetében állnak elénk. Erőteljes, körülhatárolt egyéniség. Következetes formái, kerek kontúrjai, érzékeny realizmusa semmilyen kalandot nem vállalnak, de ugyanakkor választott útjában való hitét és biztonságát sugalmazzák nekünk. Amikor a kalandtól való tartózkodásáról beszélek, arra gondoltam, hogy formaalkotó fantáziáját tudatosan tartja kordában. Fényesebben és melegítőbben lángol így ez a tűz, mely művészetét hevíti. Férfias líra, mélyről fakadó őszinteség varázsolja a rideg fémlemezt eleven élménnyé. Karakterérzéke klasszikus nyugalommal és parancsoló biztonsággal talál célba. Olyan művész, akire bátran alapozhatjuk reményeinket.

Valamilyen ok folytán, aminek a kutatása most nem feladatunk, a festészet határai sokkal több helyen szakadtak át, mint a szobrászaté.

Dér István. 1937-ben született. Tanulmányait a Szegedi Pedagógiai Főiskolán végezte.

Életét, művészetét teljes egységbe fogó, zárt, szilárd világnézetet tükröző festő. Jogom van róla így beszélni, mert fiatalsága ellenére egy viszonylag kerekdeden kialakult, érett és lehiggadt stílussal lep meg minket. Vezérlőfonala az a társadalmi morál, amivel művészi hivatását betölti és amivel az élet legegyszerűbb megnyilvánulásait tartja tiszteletben.

Megváltoztathatatlan rendbe szorított figuráit és tárgyait a monumentalitás igényével ruházza fel. Érdeklődésének reflektorát az életnek csak egy kis körére irányítja, de ott teljesen szuverénül alakítja saját világát. Meggyőző és igaz művészet. Úgy hiszem, ha számon kérnénk tőle olyasmit, ami mai

alkatába még nem fért be, talán épp továbbfejlődését gátolnánk evvel.

Papp György. 1937-ben született, a Szegedi Pedagógiai Főiskolát végezte. Munkái igényesen sorakoznak fel a bemutatón. Zárt foltú, fojtott hangú képei, frissebb és mozgalmasabb grafikái a fejlődésében forrongó egyéniség önmagával vívott harcát sejtetik. Felszabadulásának biztosítéka az a komolyság, ami törekvéseit áthatja. Szójátékkal kell élnem, mikor belső összeütközését jellemezni próbálom. Realista költőiség és költői realizmus olyan megjelölések, amelyekben ha kevés, de valami különbség mégis van. Választani kell a kettő között, hogy föltáruljon előtte saját útjának a kapuja.

Zombori László. 1937-ben született. Úgy mint Dér és Papp, szintén a Pedagógiai Főiskolán tanult. Mestereiket csak dicséret illetheti, mert megtanították őket a mesterség ismeretére anélkül, hogy szellemi alkatukat és művészi fe[illegible] volna.

Zárt [illegible] lélet [illegible] leg barnái, bravúros faktúrái túlmutatnak az itt bemutatott csendélet világán. Szintetikus világszemléletre való törekvéshez minden eszköze megvan.

Hajlékony és biztos mozdulatai tévedhetetlen képalkotóvá teszik. Lelkiismerete azonosul az alföldi iskola nagy hagyományaival, de érzékeny intellektusa túltekint szűkebb határainkon. Ha ezen a széles és színes horizonton tágítja tovább képalkotó művészetét, akkor az itt bemutatkozó többi fiatallal együtt a magyar művészet tartós értékét fogja jelenteni.

A kis kiállítás hatodik tagjaként *Horváth Mihály* jelentkezik alkalmazott grafikáival. Egzakt, jól kiegyensúlyozott betűkompozíciói harmonikusan szolgálják feladatukat.

SZENTGYÖRGYI KORNÉL

GONDOLATOK AZ IDEI ALFÖLDI TÁRLATRÓL

A XI. Alföldi Tárlat Munkácsy-emlékéremmel jutalmazott művésze *Szurcsik János.* Izgalmas egyéniség. Állásfoglalásra, ítéletalkotásra késztet. Az elmúlóban is a meglevő ellentétet, a kitörni vágyást ragadja meg. Munkáinak dinamizmusa a korhoz cselekvően történő hozzászólást, a hatni akarás igényét tükrözi. A „Nagy utazás" láttán az embernek az az érzése támad, hogy az elkezdett út nem akármilyen „beérkezést" sejtet.

Szalay Ferenc két képe — a „Temetés" és az „Öregasszony lámpával" — az elbeszélőkedv, a derű és az emberiesített tragédiák különös, bonyolult összhangja. Egyaránt szól a betévedt látogatóhoz és az ínyenchez is.

S itt van *Fejér Csaba* apró részleteket is jelző, de nagyvonalúsággal megfestett csendélete. A végsőkig letárgyiasított világ az *általános* képzetét is kelti: újra át kell gondolnunk az *asztal* funkcióját. Nem más ez, mint az emberi szertartások különös, szent helye, néma tanúja. A monochrom színvilág a tárgyilagos szűkszavúság fojtott lírával elegyítve, a puritánság és gazdagság e feszített, borotvaélen kiegyensúlyozott világa fokozott szellemi izgalmat kelt a türelmes nézőben. Ugyanakkor az alkotó intellektuális egyéniségére is utal. E kép csaknem „absztrakt": Az asztallap a maga görcseivel akár egy holdbéli táj is lehetne. Ám mégsem rideg, holt vidék ez, hiszen a frissen súrolt nedves falap *embereket* hív és vár az újabb „szertartáshoz".

Koszta Rozália, Lipták Pál, Pál Gyula: Egy ember — művész — ha beérik, a látvány útja a szemen keresztül nem közvetlenül a kézhez vezet. A képpé formálás mégis oly természetesnek tűnik, mintha úgy lenne. Az élmény, míg a nézőben is élménnyé válhat, kibogozhatatlan belső események sorozata után lép napvilágra. A gazdag élettapasztalat, a művészi tudat kellő hőfokon kicsapódva az érettség, a harmónia érzését adja. Mindezek indokolttá teszik e három művész egymásmellettiségét: a megtalált, kimunkált egyéni világ — noha külön-külön mindegyik más és más. Hangvételükben is van valami közös. Míg Pál szürkésbarna, meleg, férfias nosztalgiája a nyírségi ember sorsközösség vállalásából ered, addig Koszta és Lipták derűs-játékos lírája egyéni fájdalmakra is utal.

Fülöp Erzsébet meglepően nagy mennyiségű anyagot mutat be. Műveit a tőle megszokott filozofikus hangvétel jellemzi. Talán innen van az, hogy a képek néha kiszámítottnak, majdnem hidegnek hatnak.

Hézső Ferenc egyéniségének, életszeretetének vérből áradása — egy meghatározott formarenden belül — tobzódó színvilággal jelentkezik.

Kiss Nagy András személyében egy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1970 NOV 29

„Ietó alatt" az előadóterem

Az elmúlt esztendőben kezdődött meg Szerencsen a Rákóczi várkastély rekonstrukciója. Az Országos Műemléki Felügyelőség által elkészíttetett tervek szerint — a helyi igények figyelembe vételével — a helyreállított kastélyban alakítják ki Szerencs kulturális centrumát, s több szolgáltató létesítményt is itt helyeznek el.

A két ütemben megvalósuló rekonstrukció első részében 1971 végére az egykori magtár, a bástya és a hozzákapcsolódó hátsó épületrész nyeri vissza régi szépségét. Ebben a szárnyban egy 250 személyt befogadó, reprezentatív előadótermet alakítanak ki, melynek előcsarnokából a félkör alakú bástya udvarára lehet majd kijutni. Az épületrész emeletén pedig kis szálloda lesz.

Az építők — az Országos Műemléki Felügyelőség dolgozói — jól haladnak a meglehetősen nehéz, precíz kivitelezést igénylő munkával. Már elkészült a leendő előadóterem tetőszerkezete. A rekonstrukció első ütemében megvalósuló létesítmények összesen mintegy 5 millió forintba kerülnek. A várkastély helyreállításának teljes költsége pedig mintegy 14 millió forintot tesz ki. A hatalmas munkával 1975-re készülnek el teljesen. A várkastélyban a járási könyvtáron, a járási művelődési központon és a helytörténeti múzeumon kívül étterem, presszó, borkóstoló és egy turistaszálló is lesz majd.

A leendő előadóterem előtt helyezik el Rákóczi Zsigmond két és fél méteres nagyságú portrészobrát, Szathmári Gyöngyi szobrászművész alkotását. A szobor, amely fekete márvány talapzaton áll majd, már elkészült.

munká

Felvilá

Fájdalo
hogy

özv. S
Sel

életének szenvedés után elhunyt Temetése, november 30-án délután 3 órakor a törkölyösi kápolnából.

Kovács család

Felejthetetlen halottunk temetése november 30-án délután 15 órakor a Deszka-temetőben.

A gyászoló család

„ÜNNEP

a MISKOLCI É

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 NOV 16.
Szathmáry Gyöngyi
DÉLMAGYARORSZÁG

1021

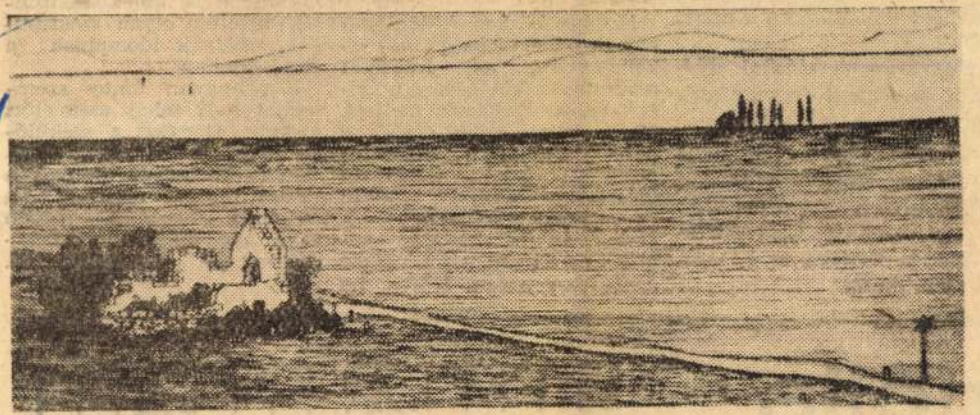

Szathmáry Gyöngyi

BALATON

sításáról is gondoskodni kellett. Szívesen fogyasztják a szárítmányokat, akár porrá törve, akár szeletelve. Hazai konzerviparunk is évente körülbelül 1000—1500 vagon hagymából készít „szárítmányt", amely hosszú ideig tárolható. Mindez megfelel a mai ember igényének is: kis helyet foglal el, tasakban kerül forgalomba, főzés előtt nem kell tisztítani, szeletelni

szívesebben fogyasztják a természetes állapotú hagymát.

Hagymatermesztésünk több mint fele hazai fogyasztásra kerül, de évente kb 3000 vagont exportálunk is, főleg Angliába, Svédországba és Nyugat-Németországba. Az utóbbi években Csehszlovákiába és Kubába is bőségesen szállítunk.

vezették be.)

Munka közben különleges székekre van szükség: az iskolapadban, az íróasztal mellett, de különösen a gépek és futószalagok mellett. Mi a véleményük erről az orvoskutatóknak? Megállapították, hogy vízszintes üléseken — amilyen például az egyszerű „hokkedli" — a gerinc ágyéki hajlata elsimul és az egész hát egységes görbületet mutat. Káros, ha

lag olcs
tók bel
sok, an
testforn

Két
pontot
tartani:
ke föld
feltétle
lábszár
háttámla rugalmas legyen és a test mindenkori helyzetéhez jól alkalmazkodjék.

B. I.

Mongólia

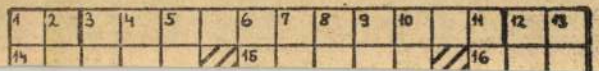

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 DEC 17

DÉL-MAGYARORSZÁG

Szathmáry Gyöngyi

6

DM MAG

1021

Újabb pannók

Egyre inkább úgy tűnik, beválik a Csongrád megyei tanács és a megye városainak, községeinek közös mecénási vállalkozása, az tudniillik, hogy *a településeken házasságkötő termeit az e tájon élő művészek alkotásaival dekorálják, szépítik.* Az itt élő festők, grafikusok, szobrászok és iparművészek jobban ismerik a megyében élő embereket, ezt a tájat, az itteni hagyományvilágot és a szokásokat, tehát *bensőségesebben és őszintébben* tudják kifejezni — a „hely szellemének" specifikus jegyeivel gazdagítva — azokat az ünnepi pillanatokat, amelyek összefüggenek a család ünnepeivel. Az esküvővel, a keresztelővel, az ezüstlakodalommal...

A megbízások *első fordulójában hét művész kapott meghívást* — s ez bizony, igencsak fontos tanulságokkal szolgált. Mert a sikeres művek (*Németh József* szegvári pannói, *Tóth Valéria* zákányszéki dombormüve és *Zoltánfi István* deszki ikonosztáza) mellett rutinmegoldások — *Zombori László* nagymágocsi és *Novák András* domaszéki munkája — és fiaskók — *Erdős Péter* fábiánsebestyéni és *Fodor József* mindszenti pannója — születtek.

Lezárult a vállalkozás második etápja. *Hét újabb mű készült el*, melyek már láthatók a megye községeiben, falvaiban. *Szathmáry Gyöngyi* Bordányba készített plasztikát, *T. Nagy Irén* Kübekházára intarziamunkákat, *Pataki Ferenc* a pusztaszeri házasságkötő terembe festett pannót, *Kotsis Nagy Margit* dombormüve Magyarcsanádon látható, *Fejér Csaba* triptichonja a zsombói tanácsháza termét díszíti, *Sándor Eszter* textilfaliképei Nagylakra kerültek, *Hévízi Éva* pedig egy oldalágon érkezett dekoratív művével Tiszaszigetre.

Néhány általános és előremutató tapasztalat a hét közösségi munka ismeretében könnyen leszűrhető. Az egyik, s tán legfontosabb, hogy *gazdagodott a műfaji paletta.* A hét elkészült munkából mindössze kettő készült hagyományos festői technikával, ám a maguk módján ezek is kvalitásos, jó művek. Pataki Ferenc oldott és indulatos festőiségét zabolázta meg, s teremtett a hagyományos gondolatoknak bensőségesen lírai kifejezésformát. Fejér Csaba egy nagyszerű ötlettel kapcsolta egybe a megismerkedés—házasság—családalapítás gondolatát, mégpedig a fészekrakás, a házépítés gondolatával. Két szobrász kapott feladatot. Szathmáry Gyöngyi hullámzó dombormüve olyan, mint érzelmeink hullámverése a fölforrósodó szerelemtől az emberi kapcsolatok nyugodt és szilárd szövetségéig. S ehhez megtalálta az adekvált kifejezésformát — mint aki kavicsot dob a sima tó vizébe, úgy hullámzik az alkotó gondolata végig a dombormüvön. Kotsis Nagy Margit az emberi kapcsolatok fontosságára hívja fel a figyelmet, amikor sokalakos kompozícióján a fejek, a kezek és a lábak hármas ritmusképletére építi föl művét. Az egymásba kapcsolódó kezek, az egymáshoz fűződő tekintetek a családi kötelékek fontosságára, az egymás iránti felelősségre figyelmeztetnek. Van valami rokonság T. Nagy Irén intarziája és Sándor Eszter textilfaliképe között. Valószínű, a sűrített jelképiség, a differenciált felületmegmunkálás, a választott anyaghoz való hűség köti össze őket. Talán az egész akció legsikeresebb megvalósulását köszönhetjük T. Nagy Irén kübekházi művében. A legmegoldatlanabb és legellentmondásosabb munka Hévízi Éva tiszaszigeti dekorációja.

A *másik fontos tanulság a belsőépítészek és az alkotók kapcsolatának elmélyülése, együttgondolkodása.* Egyszerűen nem lehet véletlen, hogy T. Nagy Irén és Szekeres Mihály belsőépítész hosszú évek közös munkálkodása után jutott el erre a nagyszerű szintézisre; nem lehet véletlen, hogy Sándor Eszter textilképeihez a belsőépítész-férj, Rományi László tervezett hatásos közeget, csakúgy, mint ahogy Borvendég Béla építész gondolta ki feleségének, Szathmáry Gyöngyi alkotásának térelrendezését is.

Az úi, nemrégiben felállított házasságkötő termi pannókat újabbak követik. *Lantos György* már kikalapálta rézdomborművét Baksra, *Fülöp Erzsébet* Röszkére készít faliképet, *Nánay Szilamér* munkája pedig Pitvarosra kerül majd.

T. L.

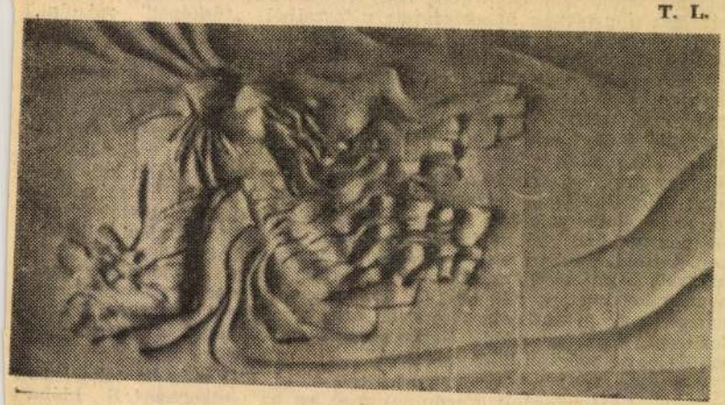

SZATHMÁRY GYÖNGYI plasztikája (Bordány)

Játék a millióval

Fogalmam sincs róla, ki bölcselkedte ki azt az emberminősítést, hogy aki megért ötven évet, és nem gerebiyézett össze két-három-milliót — nos, az nemcsak tunya meg élhetetlen, hanem egyúttal nem is e világra való. Tudnék én erre valami igazságos gorombasággal is válaszolni, de minthogy már legalább három becsületes és küzdőképes embertől hallottam, s valami esetlen, szerénykedő pírt is láttam közben az arcukon — hiszen ők is lekéstek erről a szerelvényről —, mégsem dobtam el a gombolyagot. Nem dobhattam el, mert itt állok magam is, éppen e kritikus korhatáron, s ha e szerint kéne számadást csinálnom, bizony be kellene látni törpeségemet meg bambaságomat. Ám azért nem szedek rá nyugtatót, mert hogy nekem a mai magyar társadalomról egészen más információim vannak; s jaj de sok ötvenen túlit ismerek — kétkezit éppúgy, mint tudóst, művészt, közéleti vezetőt —, aki messze nem felel meg ennek az újmódi követelménynek. Legtöbben nem hogy millió(k)ban, százezrekben sem leltározzák a „sikert".

Azt akarom ezzel mondani — s talán nem lesz nehéz vele meggyőzni senkit —: a mi országunk mintha nem a milliomosok földje lenne. S valami rettenetes torzulás volna elhinni, hogy a boldogulásnak ez a fajta modellje akárcsak az álmokban is megkapaszkodhat. Mondom, persze, mondom, pedig tudom, hogy látszatra mi a „menő". Igen, a pénznek, az üzleti érzéknek, az anyagi sikerességnek újra ázsiója van. Az egykor rokonszenves anyagi puritánságot lemosolyogjuk (Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen — mondták régen; ma inkább úgy szól a vers: Mindenki a piacról él) méricskéljük-hasonlítgatjuk a különböző egyéni pályafutásokat és talán a vektorok szerint alkalmasint úgy fogalmazzuk meg az eredőt: az „ügyes" ember lett máig a társadalmi elismerés irigyeltje („Csináld utána, ha tudod!"); s egyúttal mindenki gyanússá válik számunkra, aki az anyagi szférában sikeres („Ne mondja senki, hogy becsületes úton annyit lehet szerezni!") — ám mind „mafla", aki csóró.

Ekkora gubancot szálára szedni?

Úgy lehet, senki el nem hiszi nekem, hogy nem sikítok föl a pénzintézetben, ahová beszerénykedek egy ezressel, ha félmilliót számolnak le az előttem sorban állónak. Meg sem tudom igazán ítélni, mennyi az a pénz, s mit érhet máma, de arra gondolok: bizonyára egy család kapargatta össze, és ház vagy lakás lesz belőle, esetleg egy nagyobb rezsivel dolgozó iparos ember kapott tetemesebb anyagkiutalást; netalántán valamely örökség megforgatása zajlik előttem. Hogy úgy lopták-csalták-harácsolták volna össze, eszembe sem jut. Nem mintha példát ilyesmire sosem adott volna ez a szocialista élet — de ennek azért igen rövid a kötele. Ha pedig a másik oldalán ragadom meg a dolgot: mennyi is ez a pénz, és mit is adnak érte? — kicsit nekiszomorodok: egy fél lakást, egy gangosabb autót, egy szerényebb családi üdülőt. Csupa olyat, ami társadalmunkban már nem számít elérhetetlennek vagy célként irreálisnak.

Sose tudom magamnak megmagyarázni, miként eshetett, hogy családunk legbiztosabb anyagi bázisa mindig a szegény, öreg, kis nyugdíjas szülő volt. Hozzá mentünk kezességért, gyorssegélyért, kölcsönért. Egyszer egy ilyen kölcsönfolyamodvány alkalmával szegény anyám megkérdezte: mennyi a te fizetésed, édes fiam? Szégyelltem megmondani, mert az ő kis nyugdíjának háromszorosa lehetett, ezért jó harmadát letagadtam. „Pedig abból már nagyon szépen meg lehetne élni!" — mosta fejemet, hiszen ő annak a morzsáiból is igen szépen összerakosgatta kis fedezetét.

De komolyan: mennyi is az a pénz?

Kell egy lakás... mire befizetjük és letörlesztjük, benne lesz ötszáz-kilencszázezerben. Ha kicsit flancosabb, meghágja az egymilliót. Bútor kell, berendezés, valami dekoráció... Ez is fölfal két-háromszázezret... Egy autó, egy garázs, ezen sem ütközik már meg senki... Lám, máris milliomosok vagyunk? Igaz lesz lassanként, hogy aki ötvenéves koráig nem szedeget össze egy-kétmilliót, az...? Ha így vesszük, maidnem jó a kalkuláció, akkor is, ha éppen még mindez nem tipikus, inkább csak irányszerű. Hiszen ennyit már igencsak ígér a mi társadalmunk minden szorgos polgárának az élet délutánjára vagy estefelére. Akkor meg?

Kezembe került egy közvéleménykutatás (felmérés?) néhány adata. Kábelgyári fiatalokat faggatott meg egy intézet: milyen jövedelemre lenne szükségük arra, hogy úgymond „jól megéljenek"? Nehéz lesz a nyolcvan megkérdezett válaszaiból „térképet" rajzolni, mert igen vegyesek voltak a válaszok. Ketten 2—3 ezer forintra becsülték ezt az összeget; tízen 3—3 és fél ezerre; tizennégyen 3 és fél —4 ezerre; kilencen 4—5 ezerre; tizennyolcan 5—5 és fél ezerre; tizenhárman 6 ezerre; tizenegyen 7—8 ezerre; ketten 10 ezerre; egy személy 12 ezerre. A nyolcvanegyedik válaszoló vicces kedvében csak egy lottó-ötössel érte volna be. Ha jól számolom, a többség (46) szerint a „jó élethez" ötezer forint fölötti havi jövedelem szükségeltetik, egy keresőre számítva. Legyen 6 ezer! — hogy tovább kalkuláljunk vele. Ebből egy házaspár esetében jó öt és fél millió számítható, mint életkeresmény. Ha egynegyed részét tudják megtakarítani — pontosabban szólva lakásvagyonban, tartós fogyasztási cikkekben, tartalékalapban, egyéb értékekben fölhalmozni — összejön „délutánra", „estefelére" másfél millió körüli összeg. A „jó élet", ahol gyan a kérdezettek minősítették. De ha nem 6 ezerrel számolgatunk, hanem csak a statisztikai magyar átlagkeresettel, kerekített 4 ezer forinttal, s az így adódó életkereset 25 százalékával, akkor is összejön egy kövér millió a végefelé.

A számokkal tehát föl lehet kicsit sülni. Hát még ha takarékos szüleink kezén fordult (fordulna) meg ez az életkereset! S hiába kezdtem értetlenül — saját gondolatmenetem visz el végül odáig, hogy ilyen értelemben nincs mit berzenkedni, a millió(k) ellen. Ma

Szathmáry Gyöngyi

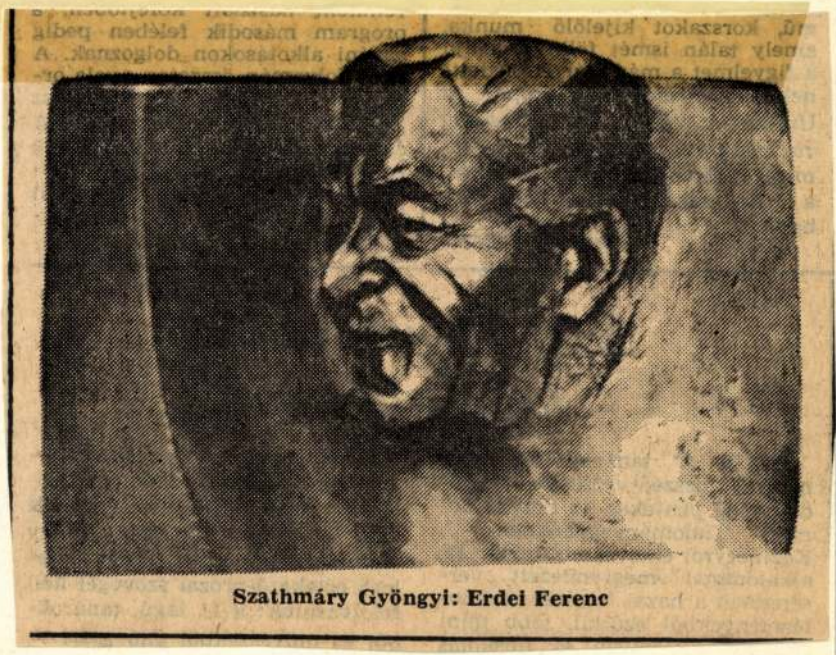

Szathmáry Gyöngyi: Erdei Ferenc

Magyar Nemzet
1984. V. 16.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szathmáry Gyöngyi
szobrászművész

DÉLMAGYARORSZÁG

1984 ÁPR 3 0

1021

SZATHMÁRI GYÖNGYI DOMBORMŰVE

szerek klinikai kip
foglalkozó — mi
Vezetője *dr. Murán*
professzor honosított
komputerdiagnosztiká
gálati eredményeket
még a SZOTE Számít
Intézetében értékeltél
tógépek. A munkacs
nök tagja — *dr. Szek*
— dolgozta ki a diagnosztika *on line (azonnali) rendszerét.* Ha hűek kívánnánk lenni a gyógyítás tudományában használatos szakkifejezésekhez, mondhatnánk: „magisztrális" automatizált rendszert fejlesztett ki. Mint ahogyan a gyógyszerész a porokból, folyadékokból dolgozik, úgy a ma nyugdíjas mérnök a különböző orvosi műszereket rokonította a rendszer agyával, a számítógéppel. Murányi professzor nem érhette meg az immár három éve kitűnően működő rendszer áldásos eredményeit.

A gyógyító-kutató-oktató munkára hivatott intézet egésze két szakterületre specializálódott. Az anyagcsere-betegségek és a keringési-légzőszervi megbetegedések mind tökéletesebb gyógymódjainak kidolgozásán fáradozik. A klinikára felvett kis páciensek mintegy 30 százaléka hirtelen lezajló, vagy hosszan tartó légúti megbetegedésben szenved.

— *„Már megint köhög a gyerek" — e panasszal fordulnak a szülők legtöbbször a gyermekorvoshoz. De, vajon miért ez a tünet a leggyakoribb?*

Dr. Gyurkovits Kálmán, a gyermekklinika tudományos főmunkatársa, a légzésfunkciós la-

benne. Nem nélkülözhető a

Szathmáry Gyöngyi szobrász.

Szegeden él. Két kő nobra szerepel az alábbi tárlaton

Akácz László: A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Délmagyarország 1968 X. 8

Szathmári György

szerepelt az ungvári képzőművészek tárlatán

a Nemzeti Galériában.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 13.

Szatmáry Gyöngyi

Szobrász. Müve áll mát Szegeden.
A Móra Ferenc Muzeumban rendeztók még a szegedi Tanárképző Főiskola művészeinek kiállitását.
A kiállitáson grafikai munkáival szerepelt.

Molnay László: A szegedi főiskola művész tanárainak kiállitása
Rajztanitás 1965. IV. 32-33.1.

M.D.K.

Szatmári Gyöngyi

szobrász

„Hunyi gyermekkel" című

műve szerepel a tárlatón.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Művészet, 1964 február – 46 lap.

Szathmáry Gyöngyi MDK

Tanulmány rajz, repr.Kroki, repr.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

MDK.

Szatmáry Gyöngyi

Kiállitásáról hirądás

Köznevelés 1965 ápr.9.lap -

MDK

Szatmári Gyöngyi

Vázlat, tus

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

Szatmáry Gyöngyi (1940-) szobrász
1963-ban végezte a Kép. Főiskolát
Szegeden él

Szentgyörgyi Kornél: Fiatalok és szegediek ...

Tiszatáj 1968 VIII. n. 744 old.

MDK

Szatmári Gyöngyi

Furulyázó, márv.

Ápolónő, br.

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

Szathmáry Gyöngyi

MDK

Ápolónő, br.

Furulyázó, kő

Szegedi képzőműv. tárlata M.Gal. 1967.aug.

Szatmáry Gyöngyi

Szabsokkal

szerepel a szegedi művészek kiállításán a Nemzeti Galériában

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi képzőmův. problémái a bp-i kiáll. tükrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old.

Kalmár György novella

Szerepel a XII. Vásárhelyi Őszi tárlaton

D. Fehér Zsuzsa: A XII. Vásárhelyi őszi tárlat.

Tiszatáj, 1965. 11. sz. 861. old.

MDK

Szatmári Gyöngyi

Könyöklő akt, cer.

Két akt, cer.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965. okt.

M.D.K

Szatmáry György festő

A szegedi Tanárképző Főiskola rajztanszékére került.

Vinkler László: Szegedi festészet. Művészet, 1968. január - 24 lap.

Szatmári Gyöngyi

Férfi portré, terr.

12. Vásárhelyi Őszi tárlat, Tornyai J.Múz.
1965.okt.

M.D.Y.

Szathmáry Gyöngyi
szobrász

Akt és alakt a mulmányokat
állított ki a tárlaton. Bemutatta
rajzait is és a „Balaton" című
tollrajzát.

Kulka Eszter: Főiskolai művésztanárok kiállítása Szegeden.
Művészet, 1968. jannár – 28 lap.

MDK

Szathmári Gyöngyi

Kiállitási hir

Pedagógusok lapja 1967 okt.2o.

MDK

Szatmári Gyöngyi

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 okt.29.

Szathmáry Gyöngyi

Kat.

1940-ben szül. Szatmáryon. A bp. i képz. Gimn.-ban érettségizett. A Főisk. Mikus Sándor nőven diletent 1963-ban végez szobrás haton. A főiskola utáni az Alföldre jott.

Reprodukciós: kroki (36 l.) Art tanulmány (37 l.) Tanulmány (38, Tanulmány rajz (39), kroki (40)

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. képzőmű-vén tanárainak kiáll. Szeged, 1965. kat. 35-40

Szethmáry Györgyi Kat

1940-ben Szetmárom hul 1963-ban
szobrán-szeta nefzete a Képz. Főisk.
Mestere: Mikus S. 1964-től a Szegedi
Tanárképző Főiskolán tanársegéd.
Áll. megrendelése: Szeged, Béke úti
ist. szobor komp. Külföldi utot:
Csehsl. Románia, Szovjetunió, 1961,
62, 63. években.

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll. Szeged, 1965. Kat.

58.

M.D.V

Szalkmány Gyöngyi
nobrász

Ülő és álló nőalakokat ábrázoló
alkotásait mutatta be. A „Fuvulyáró"
ja és „Ápolónő"-je is szerepel a
tárlaton.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

MDK.

Szathmáry Gyöngyi

Kiállitási kritika

Müvészet 1966.8.lap 35.

.

Szathmári Gyöngyi

Két leány c. plasztikája (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Akácz László: A XVII. Vásárhelyi Őri Tárlat

Dél-Magyarország 1970 X. 13

Szathmáry György

Szerepel az alábbi tanulmán

Akácz László: A XI. szegedi Nyári Táslat

Dél-Magyarország 1970 VIII. 4

Szathmári Gyöngyi, szobrászművész, rajztanár

„Bálint Sándor néprajztudós emlékére" c.
(repr.) 142. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első Riállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135-143.-old.

Szathmáry György

Tóth Attila: Mecenatúra Csongrád megyében

Művészet, 1982. augusztus

Szathmári Gyöngyi, szobrászművész

A Hatvani Galériában rendezték meg az országos portrébiennálet „Arcok és sorsok" címmel. — A művészportré között kell megemlíteni Szathmáry Gyöngyi festői lendülettel mintázott Kós Károly-domborművét, — és Fodor Sándor ugyancsak Kós Károlyról faragott faszobrát. /említve/.

Mucsi András: Arcok és sorsok.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 2-5-old.

Szathmáry Gyöngyi, szobrászművész.

2

2 Szathmáry Gyöngyi: Moholy-Nagy László, gipsz, 53 × 45 cm, 1982

Művészet, 1987. július, 36-old.

Szurovi Pál: Tűzrők, nemzedékek. Szeged képző-művészete, 1960–1985.

lenföldi plasztika is ötméteres, mondtam is a barátaimnak, hogy ha nem is a legjobbat, de a legmagasabb kerámiaplasztikát én készítettem Magyarországon.

– De a papírrepülő-témát többször is feldolgoztad.

– Tavaly volt Japánban a világkiállítás. Erre küldtem három munkát. Megcsináltam a papírrepülőt japán motívumokkal. A nagy grillcsirke is oda készült. Ezt a csirkét a végtelenségig rághatjuk, soha nem fogy el. Betekertem a végén porcelán újságpapírba, mert porcelánból volt célszerű kivitelezni, így az igazinál is naturálisabb.

A Lajos utcai kiállítóban a tárlatomat megnyitó művészettörténész azt mondta a szobraimról, hogy érdekesek, csak nagyon szájbarágósak. De én igazán élvezem ezt a naturalizmusba oltott szürrealizmust. Természetesen azért egyszerre foglalkoztatnak az elvont formai és a direkt tárgyi kérdések. Lehet, hogy biztosítani akarom magam, ha majd az egyik út nem lesz járható, még a másik mindig ott lesz. Pedig nem volna szabad kétfélét csinálnom egyszerre. A kapkodó emberekre rámondják, hogy nincs stílusuk. Én, ha jön a konkrét megbízás, beindulok, és ha valaki eklektikus, manapság az r
lehet. Önmagunkat kell mindi
rintem ez a következetesség,
stílusban, kifejezési formában
tenni. Az a bántó, ha ugyana
ürült formákat ismételgeti a m

– Bár alkotásmódod többs
zem, azért következetes vagy
máidat többször, több oldalró
rod, megvizsgálod. Itt vanna
korai plasztikáidra is jellemz
kemény formák. Ezeknek az
végigkíséri művészetedet. A
ban álló szobrodtól kezdve a
és a Hungária Szállóban lév
műved is erre épül. Míg a
szerkezettel, anyaggal foglalk
káid motívumvilága a száz
kerámiaképeken tér vissza.

Úgy hallom, újabb murális
szítesz Debrecenbe.

– Ez egy bevásárlóközpon
dulójába kerülne, de a meg
nem egyértelműen biztos. A r
denesetre már megvan.

– Beszélgetésünk vége fel
terveidről is mondhatnál va
gyan látod napjaink művészet
a te munkásságodat?

SZATHMÁRI GYÖNGYI

említve ld. Bakallár Imre

Losonci Miklós: Évfolyamtársak. Dunakeszi, Iskolagaléria

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/9.sz.4.o.

A költségvetési szerv
neve vagy bélyegzője: .....

Körzet	Épület	Emelet	Szobaszám	Kelet	Lett
Kiállítás kelte:					
19.....					

Sor-szám	Állóeszköz felvételi jegy vagy ívszám	Az állóeszköz megnevezése
1	2	3
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
0		
1		
2		

Szathmári Pap

Sámuel

l.

Szentkúty Pál

Régi karai nyomdák
mintakönyvei.

Bp., 1940. 30 l.

Dunaszerdahely, 1914

SZATMÁRI Sámuel asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

SZATHMÁRI PAP MIHÁLY,éremgyüjtő,tervező

Éremgyüjtő,éremszakértő volt.A Bánffy emlékérmet ő tervezte 1801-ben.12.jegyz.-Képmelléklet,az érem elő és hátlapja. Fekete repr. 53.old.

ENTZ GÉZA: Szathmári Pap Mihály mint éremgyüjtő 48.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,L-LI.évf. 1951-1952.
Bpest,Egyetemi Nyomda, 1952

SZATHMÁRI PAP MIHÁLY, éremgyüjtő, tervező

Éremgyüjtő, éremszakértő volt. A Bánffy emlékérmet ő tervezte 1801-ben. /Képmelléklet/. 12. jegyz. 52. old

ENTZ GÉZA: Szathmári Pap Mihály mint éremgyüjtő 48. ol

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, L-LI. évf. 1951-1952.
Bpest, Egyetemi Nyomda, 1952

SZATHMÁRI PAP MIHÁLY,éremgyüjtő,tervező

Szabó László,csernovici táblai ülnök Szathmárinak 1791-ben egy Dürert ábrázoló puszpángfa medaillont hozott,melyet Szathmári finoman és méretszerint lerajzolt.-Az érem Erhard Schön által Dürerről készitett fametszet után készült,Nem Dürer munkája. 38-39.jegyz. 56.old

ENTZ GÉZA: Szathmári Pap Mihály mint éremgyüjtő 48.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,L-LI.évf. 1951-1952.
Bpest.Egyetemi Nyomda. 1952

mOk

Szatmári Pap Sándor
könyv-nyomtató

is jeles betűmetsző volt Kolozsváron.
(Tótfalusi utoda.)

Schreiber E. Magyar betűmetszők

Grafikai Szemle 1939 évf 1 sz 4 l

Szatmári Pap Sándor

l.

Novák 500

82, 119. l.

Szatmári Papp
Zsigmond

Lásd

Minerva.
1923. II 474. l.

Szatmári Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1964 FEB

Elhunyt Szatmári Sándor

Elhunyt 80 éves korában Szatmári Sándor, a népművészet mestere, a párt- és a munkásmozgalom régi harcosa, a Magyar Pártizán Szövetség tagja. A Tanácsköztársaság alatt a katonai akadémia politikai megbízottja és a Magyar Tanítók Szakszervezetének főtitkára volt. A Tanácsköztársaság leverése után hatévi börtönre ítélték.

Szatmári Sándort az MSZMP XII. kerületi bizottsága és a Magyar Partizán Szövetség saját halottjának tekinti. Hamvasztás előtti búcsúztatása 26-án, szerdán délután 1 órakor lesz a Farkasréti temetőben. (MTI)

hetünk előre. (bakos)

A magyar K
megérkezett

Apró Antalnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága tagjának, a Minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével vasárnap este

Kohász

Szatmári Zoltán
Nobrán

M.D.K

Nobrait állitotta ki

Artner Tivadar: Egyszép kiállítás és tanulságai
Élet és Irodalom, 1962. julius 7 – 8 lap

Szathmáry Zoltán

Gépolomgyár, Kecskemét. - Építész Böjthe Tamás, statikusok Márton Botond, Juhász Tivadarné. - Imsertetés, fotók: Bognár János, Szathmáry Zoltán. -

Magy.Ép.mTv.1972. 6. sz.

48-51.

1.

Szathmáry Zoltán

Kapcsolóépület, Orosháza. - Építész Böjthe Tamás, statikus Mássányi Tibor. - Ism. fotók: Szathmáry Z.

Magy.Ép.müv. 1972. 6. sz.

53. 11.

Szathmáry Zoltán

V.J.: Hétvégi pihenő, Budapest, II. Hüvösvölgy. Építészek: Vonnák János, Vonnák Alajos. - Ismertetés, foto Szathmáry Zoltán.

4o-41.l.

Magyar építőművészet, 1971. 6.sz.

Szathmáry Zoltán

Szathmáry Zoltán

B.T.: Nyaraló a budai hegyekben. Építész Böjthe Tamás, statikus Lángi László. Ismertetés; foto Szathmáry Zoltán.

R.I.: Hátvégi ház, Sajkod. - Építész: Ramocsai István. Ismertetés, fotók: Szathmáry Zoltán.

46-48.l.
49-50.l.

Magyar építőművészet. 1971. 6.sz.

Szathmáry Zoltán

Fényforrásgyár új telepítése, Nagykanizsa. - Építész: Ramocsay István, munkatárs Szathmáry Zoltán, mélyép. Stojanov Miklós, statikusok: Györgyi János, Hidvégi Zoltán, Szuhai Géza, Szalai Lídia. - Ismertetés, képekkel /foto: Bognár János/.

Magyar Építőművészet, 1971. 4.sz.

42-45. l.

SZATMÁRI ÁGNES

E. Szabó Ilona:
SZATMÁRI ÁGNES festészete. /A Korunk Galériában rendezett kiállitásról./

Utunk, XXXIV. évf. 32. /1606./sz.
1979 augusztus 10. 7.old. képpel.

Szatmári Ágnes

Festő művész

A természet realis ábrázolása
művészi kifejezése

Hét

1975 VII. 25 3-oldal

SZATMÁRI ÁGNES, festő

A dijkiosztáskor az első dijat Váci András kapta,a második dijat Szatmári Ágnesnek ítélték oda.Minden művész megkapta a művésztelep emlékérmét. 80.old.

KOROKNAY GYULA: Sóstói művésztelep, 1975 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz.

SZATMÁRI ÁGNES, festő

SZATMÁRI ÁGNES: "Művésztelep", cimü müve.-Sóstói művésztelep,1975. Fekete repr. 76.old

KOROKNAY GYULA: Sóstói müvésztelep 1975. 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz

SZATMÁRI ÁGNES, festő

A hatodik művésztelepre, 1975.szept.1-én csak Váci Andras,,Csiki Tibor és Szatmari Agnes ,Szatmárnémeti ből érkeztek meg. 73.old

KOROKNAY GYULA: Sóstói művésztelep 1975 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz

SZATMÁRI ÁGNES, festő

Nagy pozitivuma volt a művésztelepnek,hogy az idén minden meghivott vendég eljött,külföldről,belföldről egyaránt,de leghűségesebb elszármazott,nyíregyházáról Váci András vett részt,testvérvárosi viszonylatban pedig Szatmári Ágnes. 73.old

KOROKNAY GYULA: Sóstói művésztelep 1975 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz

SZATMÁRI ÁGNES, festő

1966-ban volt először Nagybányán, önálló tárlata. Szatmárnémetiben 1967 óta kétévenként kiállit. A Román Képző müv. Szövetség tagja. Témái sokrétüek, általában olajjal fest, de időnként akvarellel is. 79.old

KOROKNAY GYULA: Sóstói művésztelep 1975 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz

Szatmári

Kolozsvári ötvös 1754

laid

Ernst-Muzeumaukcioja

I

59 l.

SZATMÁRI ÁGNES, festő

1932-ben született Szatmárnémetiben. Érettségi után Kolozsvárott az "Ion Andreescu Képzőmüv. Főiskolán" tanult. Oklevele festészetből 1956. Egy évig ösztöndijas, majd a akkori Szatmári Magyar Szinháznál kosztüm és diszletter vező. Szatmárnémetiben a csoporttal majd minden évben ki állit. 79.old

KOROKNAY GYULA: Sóstói müvésztelep 1975 73.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 4.sz

SZATMÁRI Ágnes
Szatmárnémeti, 1932. március 18.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő és díszlettervező

Banner Erdély

ÖNARCKÉP, 1964 — 45×54
MŰTEREMSAROK, 1966 — 76,5×47
VÁLTÁS, 1966 — 48×78
A DIÓFA ALATT, 1970 — 59,5×49,5
A VIDÁM TEMETŐ, 1973 — 54×110
OKTÓBER, 1974 — 80×55
NAPSÜTÉS A PARKBAN, 1975 — 50×70
ERDŐRÉSZLET, 1975 — 101×60
KERTBEN, 1975 — 80×65
SZEPTEMBERI NAPSÜTÉS, 1975 — 80×65
FÉNY A TAVON, 1976 — 65×80
FIATAL MUNKÁS, 1976 — 80×65
TAVASZ, 1976 — 60×55
TARNÓI EMILIA ARCKÉPE, 1976 — 80×65
OLVASÓ KISLÁNY, 1976 — 65×50
NAGYBÁNYAI TÁJ, 1976 — 50×64
MARIKA, 1977 — 80×65
ESTE, 1977 — 65×80
A CIBLES ALATT, 1977 — 55×70
NOVEMBER, 1977 — 80×65
BEHAVAZOTT DIÓFA, 1977 — 80×130
PEÓNIÁK, 1978 — 55×70
BORSAI TÁJ, 1978 — 61×55
ERDEI ÚT, 1978 — 55×61
CSENDÉLET, 1978 — 41×55
A DIÁK, 1978 — 80×55
FEBRUÁR, 1979 — 80×65

123.

KORUNK GALÉRIA

1979. JÚNIUS

SZATMÁRI ÁGNES HANGULATAI

A nap nagy részét mesterséges világításra szoruló műhelyben tölteni, mesterséges fényre szánt dekoratív térhatásokat tervezni, vagyis díszletet és kosztümöt, író-rendező-színész közös munkájának kiegészítéséül — közben pedig sóvárogni a természet és a fény után, s épen megőrizni saját realista látásmódját a szabad percekben folytatott festői alkotáshoz: ezt teszi jó két évtizede Szatmári Ágnes.

Szívós akaraterő kellett ahhoz, hogy ilyen szaggatott munkaritmus mellett is kicsiszolja egyéni stílusát, világosan és határozottan fogalmazza meg véleményét a környezetéről. Kíméletlen logikával keresi az igazat, ez óvta meg a felszínes dekorativitástól. Képeinek határozott szerkezete, súlyos tömbökre egyszerűsített formái merész, mégis finom és elmélyült színvilággal társulnak, mindig a látvány jellegének megfelelő

SZATMÁRI ÁGNES

módon. Gazdagon egymásra rétegezett színeinek levegős egymásba-játszását, nagyvonalúan laza ecsetjárását az utóbbi tíz év alatt érlelte ki. Nagyon komoly ez a piktúra. Józan is, érzékeny is. Nem tagadja le a magány keserűségét, csakhogy felül tud rajta emelkedni. A fegyelmezett, fékentartott érzelmek átsütnek a súlyos formákon, és megnemesítik, emberivé teszik a sokszor kegyetlen valóságot. A képek alapvonása az erő és a rend s az az emberi méltóság, amivel az életet és elmúlást, kötelességet és továbbfolytatást minden változásával tudomásul veszi, és elgondolkoztatóan mutatja meg.

A kompozíció egyre monumentálisabb formákból építkezik, s egyre levegősebbé válik. Az ellentétes hangulatok, lelkiállapotok ábrázolása színek és fények gazdag, sokrétű játékából bontakozik ki. Egymáshoz közelálló eszközök csekély válogatásával, például hegyi tájak finom szürkészöldjeinek és a fénynek más-más komponálásával nagyon finoman tud hangulatokat árnyalni a festő. Érzelmei, melegség- és fénysóvárgása természetszerűleg nagyobb hangsúlyt kapnak az otthon-képein. Udvarukon, a műterem ablaka alatt álló öreg diófa néha olyan szerepet játszik, mint **A kis herceg** rózsatöve: benne testesül meg a világ valamennyi fája, zöld lombja mintegy fókuszba gyűjti a nyári nap teljes tüzét — az alföld éghajlatának szélsősége ez —, amint a lombokon átszűrődve is izzik.; ugyanennek a diófának behavazott kopasz ágain a tél egész havának szikrázása villog, káprázató fény-árnyék játéka csupa zene és tánc, benne van szánkázás, hógolyózás, gyermekzsivaj, a tél minden öröme.

És az a Szatmári Ágnes, aki fiatal kislány korában is felnőttesen komoly volt, nemcsak ilyen tájképeken tud feloldódni, hanem portréin legnagyobbrészt fiatal arcokat örökít meg, beleélve magát mindeniknek az egyéniségébe: érzéki-robbanékony **A diák;** ugrani-kész mozgékony, bár éppen egy olvasmányon töpreng a **Fiatal munkás;** gömbölyű puha kiscicaként hajlik gyönyörködően egy album fölé az **Olvasó kislány;** míg a hasonló életkorú **Marika** a gondolat világosságának vonzásáról tanúskodik. A modell jellegzetes vonásait, kifejezését, mozdulatát pikturális eszközökkel fogalmazza meg, tömören. Nincs szüksége külső attributumok hozzáadására, ezért rendszerint a hátteret sem meséli el, nem magyarázza szavakra lefordítható részletekkel, csak színekben

hangolja hozzá az illető emberi karakteréhez, de azt pontosan. Lényegremenő színészportréi — kiemelkedik közülük a Tarnói Emilia és az Elekes Emma arcképe — arra a megállapításra vezetnek, hogy Szatmári Ágnes arcképsorozatával Mohi Sándor mellé kezd felzárkózni.

Józan realizmusa, nagy formáinak súlya, finom színérzékenysége, arcképeinek lélektani megfigyelése indokolná, hogy képeit szélesebb körben tegye ismertté, holott eddig jobbára csak a szatmári és nagybányai közönség előtt mutatkozott egyéni tárlatokkal, Kolozsvárt diákkora óta először most állít ki.

E. SZABÓ ILONA

Szatmári Ágnes festészete

1021

Szatmári Ágnes: Leányportré

A nap nagy részét mesterséges világításra szoruló műhelyben tölteni, mesterséges fényre szánt dekoratív térhatásokat tervezni, vagyis díszletet és kosztümöt író-rendező-színész közös munkájának kiegészítéséül — közben pedig sóvárogni a természet és a fény után, s épen megőrizni saját realista látásmódját a szabad percekben folytatott festői alkotáshoz: ezt teszi jó két évtizede Szatmári Ágnes, a szatmári színház díszlettervezője.

Szívós akaraterő kellett ahhoz, hogy ilyen szaggatott munkaritmus mellett is kicsiszolja egyéni stílusát, világosan és határozottan fogalmazza meg véleményét a környezetéről. Kíméletlen logikával keresi az igazat, ez óvta meg a felszínes dekorativitástól. Képeinek határozott szerkezete, súlyos tömbökre egyszerűsített formái merész, mégis finom és elmélyült színvilággal társulnak, mindig a látvány jellegének megfelelő módon. Gazdagon egymásra rétegezett színeinek levegős egymásba-játszását, nagyvonalúan laza ecsetjárását az utóbbi tíz év alatt érlelte ki.

A hatvanas évek derekán még szélsőségek között ingadozott. Remekműve ebből az időből lírai hangú *Önarcképe*, melyen az egész szobát meleg ragyogással árasztja el a szórt fény; a sziennás-zöldes reflexek feloldják a körvonalakat és a komoly arcon csupa belső izzás ül ki szemen-szájon meghitt finomsággal, amit bármelyik művész csak kivételes pillanatban tud megragadni. Pár évnyi különbséggel készül, ugyanabban a manzárdszobában — ellentétes érzésekkel — egy *Műteremcsarnok:* kemény feketekörvonalai a merevségig szigorúak, úgyhogy a finoman kiérlelt kékes-, lilás- vagy barnásszürkék, bármilyen levegősek, szomorú hangulatot teremtenek. Ezzel egyidőtájt a *Váltás* gyárkapujának sok függőlegessel zord mértani vonaljátékát a fázós hajnali derengés kék-zöld-lila színakkordja mellett az ég tört rózsaszínje feszültséggel tetézi.

Nagyon komoly ez a piktúra. Józan is, érzékeny is. Nem tagadja le a magány keserűségét, csakhogy felül tud rajta emelkedni. A kompozíció egyre monumentálisabb formákból építkezik, s egyre levegősebbé válik. A fegyelmezett, féken tartott érzelmek átsütnek a súlyos formákon és megnemesítik, emberivé teszik a sokszor kegyetlen valóságot. A képek közös alapvonása az erő és a rend, s az az emberi méltóság, amivel az életet és elmúlást, kötelességet és továbbfolytatást minden változásával tudomásul veszi és elgondolkoztatóan mutatja meg.

Az ellentétes hangulatok, lelkiállapotok ábrázolása a hetvenes években már nem módszereiben különbözik, hanem színek és fények gazdagabb, sokrétűbb játékából bontakozik ki. Az *Október* című csendéleten nem a birsalmák és őszirózsák hitetik el az őszt, sem az ablakból látszó sárga lomb, hanem a sárga-kékesfehér áttetsző fáradt fény, amely az egész látványon elömlik. A *November* sem az évszaknak, vagy egy bizonyos tájnak az ábrázolása, hanem a drámai, kilátástalan szomorúságnak, ami éppen egy vörös domboldal képét öltötte, feketés lombjavesztett erdővel borítva; a cserjés-tócsás, bizonytalanul hullámzó előtér, vagy a domb alját megkerülő, mélyre bevágódott sáros út pedig még vigasztalanabb és bénítóbb. Nem vidám, de felemelő a *Fény a tavon* monumentalitása. Hideg és komor a színvilága: sárga-zöld ég, kék-zöld víz, kék és lila hegyek, tompa és sötét vörös-barna-zöld előtér — de az ember rendteremtő akaratát és tudását hozza előtérbe a duzzasztott tavak rendszerének szabályos egyeneseivel, s így a természet ereje, a víz súlya és a föléboruló ég végtelensége óriási nyugalmat áraszt.

A festő érzelmei, melegsége és fénysóvárgása természetszerűleg nagyobb hangsúlyt kapnak az otthon-képein. Udvarukon, a műterem ablaka alatt álló öreg diófa néha olyan szerepet játszik, mint *A kis herceg* rózsatöve: benne testesül meg a világ valamennyi fája, zöld lombja mintegy fókuszba gyűjti a nyári nap teljes tüzét — az alföld éghajlatának szélsősége ez, amint a lombokon átszűrődve is izzik; ugyanennek a diófának behavazott kopasz ágain a tél egész havának szikrázása villog, kápráztató fény-árnyék játéka csupa zene és tánc, benne van szánkázás, hógolyózás, a tél minden öröme.

És Szatmári Ágnes nemcsak ilyen tájképeken tud feloldódni, hanem legnagyobbrészt fiatal arcokat örökítő portréin is (*A diák, Fiatal munkás, Olvasó kislány, Marika*). A modell jellegzetes vonásait, kifejezését, mozdulatát pikturális eszközökkel fogalmazza meg, tömören. Nincs szüksége külső attributumok hozzáadására, ezért rendszerint a hátteret sem meséli el, nem magyarázza szavakra lefordítható részletekkel, csak színekben hangolja hozzá az illető emberi karakteréhez, de azt pontosan.

Józan realizmusa, nagy formáinak súlya, finom színérzékenysége, arcképeinek lélektani megfigyelése indokolja, hogy képeit szélesebb körben tegye ismertté, holott eddig jobbára csak a szatmári és nagybányai közönség előtt mutatkozott egyéni tárlatokkal, Kolozsvárt diákkora óta először most állít ki, a Korunk Galériában.

E. SZABÓ ILONA

yan hosszú az

nlálom az óra-
végét?
a kezét. Né-
i a gyöngéd és

végét, az éj-

ÉDA FERENC

között a 3-as számú kolozsvári matematika-fizika líceum régésztáborának diákjaival.

● A bukaresti Lucia Sturdza Bulandra Színházban Taub János rendezésében kerül a román nézők elé Sütő András *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című drámája.

● A *Scînteia*ban Emil Manu méltatja a Tudor Baltes tolmácsolásában megjelent *Tineri poeți maghiari din România* című versantológiát.

● Franz Liebhardot 80. születésnapja alkalmából a Munkaérdemrend első fokozatával tüntették ki hat évtizedes írói, költői, publicisztikai munkásságáért.

● Az Állami Zeneműkiadó gondozásában a napokban jelent meg Terényi Ede 1974-ben írott és a Zeneszerzők Szövetsége díjával kitüntetett *I. Vonósnégyese*.

lógiai kutatóintézet legjelesebb munkatársai és Th. W. Adornóval, valamint Walter Bejaminnal együtt a „frankfurti iskola" kiemelkedő gondolkodói közé tartozott. 1933-ban Svájcba, később az Egyesült Államokba emigrált. Utolsó éveiben írt munkái a késő kapitalista társadalom emberének helyzetét elemzik.

● A budapesti Európa Könyvkiadónál Klumák István és Kolozsvári Pap László fordításában megjelent Veronica Porumbacu *Hang és áradat* című önéletrajzi regénye.

● A Gyulai Várszínházban bemutatták Illyés Gyula *Homokzsák, avagy nevetni könnyebb* című művét. Az előadást Sík Ferenc rendezte, a főbb szerepeket Ronyecz Mária, Sinkovits Imre, Pásztor Erzsi, Csurka László, a marosvásárhelyi Szilágyi Enikő és a szabadkai Karna Margit alakította.

Moszkvában szeptemberben. Az Egyesült Államokból 150, az NSZK-ból mintegy 200, Angliából 76 könyvkiadó jelentette be eddig részvételét.

● A müncheni *Új Látóhatár* júliusi száma Balla Zsófia versciklusát közli.

● Kocsis István *Tárlat az utcán* című drámájának előadását közvetítette a Magyar Televízió. A televíziós felvétel a Radnóti Színpad előadásáról készült, Bessenyei Ferenc és Darvas Iván fellépésével.

● Varsóban felállítják Boleslaw Prusnak, a nagy lengyel regényírónak monumentális szobrát, Anna Kamienska alkotását.

VILÁG

da 1929-ből

zünk: „Jajjal telt meg a csille-
. / S jaj-feketében lengtenek /
hasadt lenn a föld szíve, / Vér-
ától a vízszintes 1., 32., függő-
üggőleges 99. számú sorban.
lső sora (zárt betűk: H, É, Á,
ábát. 17. Árok egynemű hang-
vidék. 20. Alekszej Tolsztoj tu-
ek mérnöke. 21. Éjszakai ideg-
5. Nehézfém. 26. Menyasszony.
31. Tova. **32. Az idézet második**
ellemi termék. 39. Erősítő szó.
Növény hajtása. 42. Tétlen, kö-
a Párt (betűjel). 49. Lekvár. 50.
rülés. 53. Olasz király. 54. Har-
Indiai város. 57. Berlin egyik
zség Hármasfalu és Korond kö-
gy emlékkövek. 62. ... todon:
növény. 64. „A hegy leve". 65.
szár szúrós képződménye. 67.
ó. 68. Nagy eszem-iszom. 69.
. 71. Borít. 74. Módosítva. 77.
vedés. 79. Vasútállomás (röv.).
országon. 81. E, E, E. **82. Az idé-**
). 87. Ugyanott. 88. Idegen név-
0. Mint a vízszintes 26. számú
német zeneszerző (Werner). 95.
n. 99. Világrész. 102. Utánzat.
szeti iskola, régiesen.

FÜGGŐLEGES: 2. Hivatkozás. 3. A virág pártáját alkotó levelek egyike. 4. A következőt Moszkvában tartják meg. 5. Anilin egynemű hangzói. 6. Kicsinyítő képző. 7. Ételt felszolgál. 8. Farúd. 9. Brazíliai város. 10. Város Japánban, Osaka közelében. 11. Szintén ne. 12. Ramazuri. 13. Hiszen, röviden. 14. Ádámka. 15. Füvel táplálkozik. **16. Az idézet harmadik sora** (zárt betűk: Ó, É). 21. A háború istene a görög mitológiában. **22. Az idézet negyedik sora** (zárt betűk: Z, N, É). 23. Mesterember. 26. A házasság. 29. Nemzetségi közösségek az ősközösségi társadalomban. 30. Arrább. 33. A hangsúlyos rész a klasszikus verslábakban. 34. Remek a minősége. 35. Kikötőváros az Arab-félszigeten. 36. Török tiszti rang. 42. Meztelenül. 43. Régi ceruza. 44. Deformálódott végtag. 45. Levegő, románul. 46. Alacsony, négykerekű, nyitott kocsi — német eredetű szóval. 48. Nyomásra működő ruhakapocs. 51. Megvalósít. 55. Idősb. 56. Történelmi időszak. 57. Rövid lejáratú elismervény. 58. Kerítés tartóoszlopa. 60. Derekát tetszelegve, kényeskedve riszálja. 61. Papa. 62. Alkotás. 64. Dickens álneve. 66. Csak ő tud róla. 68. Szól a trombita. 69. Recept. 70. Hármas korona. 72. Á, Á, Á, Á, Á! 73. Nemrég. 75. Női név. 76. ... Romance: francia filmszínésznő. 81. Vajon az ételt fogyasztod? 82. Francia romantikus regényíró volt (Eugène). 83. Középkori mongol uralkodói cím. 84. Konyharuha. 85. Egy házban rendszeresen tartózkodó személyek. 86. Tejen ...: ez a legfőbb táplálékuk. 93. Összevissza kér! 94. Emésztőnedv. 96. OÁH. 97. Izzólámpa. 98. Félsziget! **99. Az idézet utolsó sora** (zárt betűk: M, Z, S, E). 100. Indíték. 101. Névelő. 104. Kettős mássalhangzó.

(Készítette Rámay Tibor)

A 30. számban közölt, Szeretlek kedvesem! című rejtvény megfejtése: **Szeretlek szívemmel, / Szeretlek lelkemmel, / Szeretlek ábrándos / Őrült szerelemmel!**

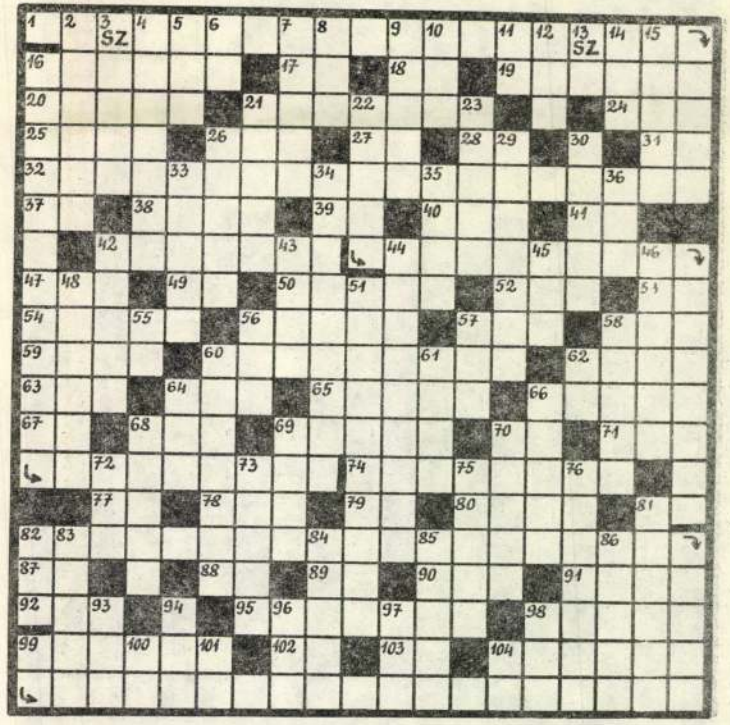

AJOS
SZILÁGYI ISTVÁN
ITKÁR: MIKÓ ERVIN

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Az UTUNK előfizetési díja egy évre 52 lej.
A szerkesztőség címe: 3400 Cluj-Napoca,
str. Dr. Petru Groza nr. 2. Telefon: 951/1 24 20.

Külföldi olvasóink a következő címen fizethetnek elő:
ILEXIM, departamentul export-import presă:
P.O. Box 136—137. Telex 11226 București,
str. 13 Decembrie nr. 3.

40 440

Nógrád

Szatmári Béla - romániai magyar írók

1975. dec. 6.

Szatmári Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 FEB 28

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

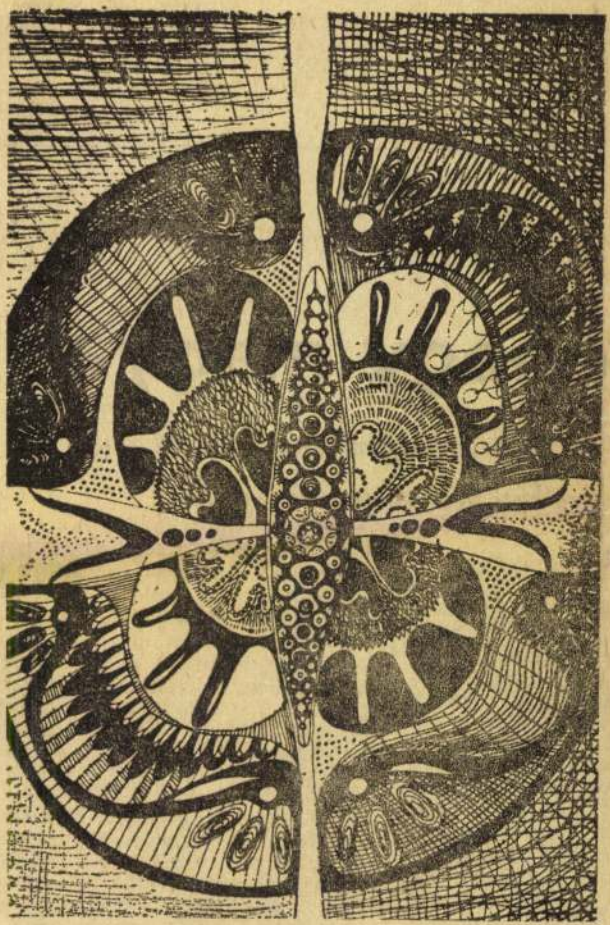

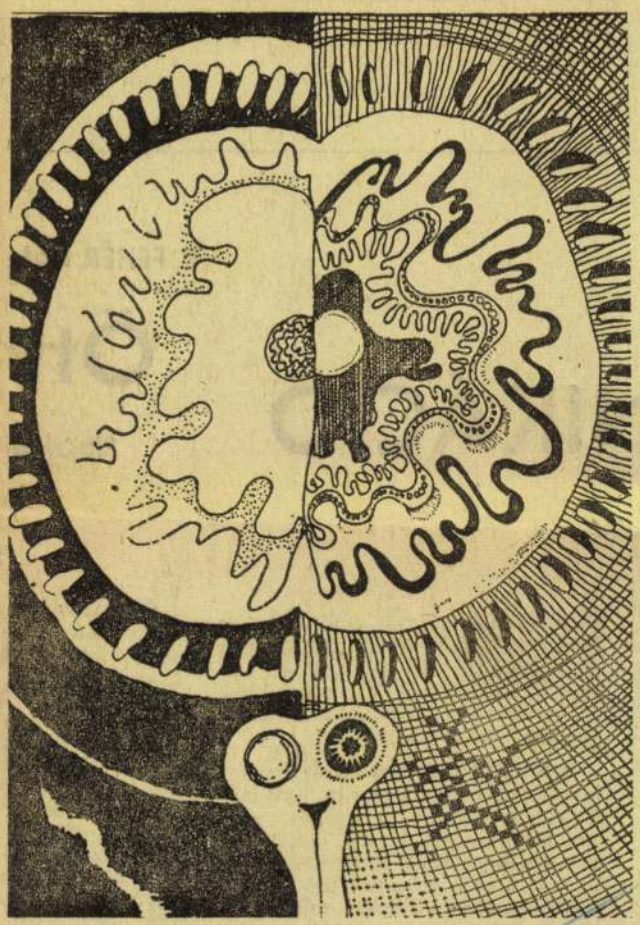

Szatmári Béla rajzai

NIKÁCIÓ

tiválról

foglalkoznak annyit politikával s huszonvalahány éves zeneszerzők ezért ismerik úgy Marxot és Lenint, ahogy nálunk e korosztályból a hivatásos filozófusokon kívül szépszerével senki.

A NYÍLT VITÁKBAN és magánbeszélgetésekben egyaránt gyakran megfogalmazódott a kérdés, hogy az elhangzott alkotások tartalmaztak-e a kortársak által felfogható üzenetet, más szóval: létre jött-e a kommunikáció. Néhány mű — talán öt-hat darab —, valóban eljutott a hallgatósághoz. A többi unalomba vagy botrányba fulladt. Különösen fájdalmas volt, hogy éppen

E. FEHÉR PÁL:

Ötvenegy magyar

Moszkvai dokumentumgyűjtemény a Forradalmi Írók Nemzetközi Szervezetének munkájáról

1.

Ötvenegy magyar tagja volt a Forradalmi Írók Nemzetközi Szervezetének, amely kereken egy évtizedig (1926 és 1935 között) a világ haladó művészeinek harcát fogta össze és irányította a békéért és a haladásért.

Egy Moszkvában tavaly kiadott 700 oldalas dokumentumgyűjtemény emlékeztet nemcsak e szervezetre, hanem a magyar szekció, s leginkább *Illés Béla* kiemelkedő szerepére a két világháború közötti értelmiségi világmozgalmakban. Ismétlem: ötvenegyen voltak magyarok a tagok között. Sokakról tudtuk, hogy e moszkvai központú, de nem csak kommunistákat egyesítő

san leegyszerűsítve szemlélték, előnyben részesítették sokszor a közvetlenül politizáló riportot az áttételesebb hatású művészi alkotásokkal szemben.

Persze, mindezek a tények úgy igazak, hogy figyelembe kell vennünk: a Forradalmi Írók Nemzetközi Szervezete elsősorban *politikai egyesülés* volt, amely a haladás táborában igyekezett egységet teremteni. És ezt a feladatát sikerrel látta el, hiszen a kifejezetten kommunista művészek mellett (s itt milyen remek a névsor! *Romain Rolland*tól *Aragon*ig és *Tzara*ig, *Brecht*től *Piscator*ig és *Leonhard Frank*ig sorolhatnánk a neveket), tehát a párt soraiban küzdőkön kívül részt vesznek olyan egyéniségek is a szervezet

Szatmári Béla

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1970 FEB 12

NÓGRÁD

Szatmári Béla kiállítása Budapesten

A múlt hónap utolsó napján nyílt meg Budapesten, a műszaki egyetem kollégiumának klubjában a salgótarjáni építész, *Szatmári Béla* kiállítása. A modern épületben, a földszinti tágas klubban mintegy félszázan gyűltek össze — fiatal képzőművészek, egyetemisták, barátok és ismerősök —, hogy megtekintsék a figyelemre méltó művészi törekvésekről valló, negyedszáznál több grafikai alkotást, és jelen legyenek a kiállítás megnyitásánál.

Az élet és anyag, a mikro- és makrovilág sokszor rejtvemaradó összefüggéseit, a művészet nyelvén alig megközelíthető „fehér foltjait" igyekszik megragadni grafikáiban Szatmári Béla, a keletkezést, a maghasadást, az anyag dinamizmusát és a termékenységet, vagy a szervvé válást. Valóságlátásával, szemléletével kiterjeszti a művészi megformálás, a kifejezés határait, az alkotás rangjára emel olyan témákat, amelyek megfoghatatlanok számunkra, s ezzel — ami minden művészet célja — gazdagítja világlátásunkat, közelebb visz saját magunk, a világ megismeréséhez.

„Aki nemcsak fizikai, hanem szellemi kortársa is akar lenni a haladó világnak, annak az eddigi ismeretlenségből lassan kibontakozó új világegyetemmel kell szembe nézni. A jelenlegi kutatások szerint e világmindenség minden létezője azonos anyagból áll, és azonos törvények szerint mozog, akár élettelen dologról, akár élőlényről beszélünk. Szatmári Béla rajzai is ezt a gondolatot igyekeznek tisztázni a képzőművészet nyelvén. Könnyedén és természetesen vált át a biológiaiból az élettelenbe és vissza, ezzel is bizonyítva, hogy olyan világszemlélet felépítésére törekszik, amelyben a dolgok azonos összetevőre vezethetők vissza..."

A hozzáértő szavai ezek, *Haulisch Lenke* művészettörténészé, aki egyben a kiállítás megnyitójának szerepét is magára vállalta. A bensőséges hangulatú eseménynél jelen volt *Z. Gács György*, az Iparművészeti Főiskola tanszékvezető tanára, több neves fiatal képzőművész, építész és művészetértő. A kiállítást, amelyet még néhány napig láthat a budapesti közönség, megtekintette *Mikó Sándor*, a Képzőművészek Szövetségének főtitkára is.

—is

eltek

Fiú sífutás (2 km, 48 ind.): ...5. Szikszai (N.) 8:31... 11. Kovács J. (N.) 8:55, 12. Zsidai (N.) 8:58... 19. Lantos (N.) 9:39, 20. Kosztelni (N.) 9:44, ... 22. Kovács I. (N.) 9:58, 23. Varga (N.) 9:59.

3x1 km-es leány váltófutás (7 ind.): ... 3. Nógrád (Barnucz, Merényi, Bóné) 14:53.

3x2 km-es fiú váltófutás: ... 3. Nógrád (Kovács J., Zsidai, Szikszai) 25:24.

Leány óriás műlesiklás (26 ind.): ... 3. Fancsik (N.) 41:64, ... 10. Merényi (N.) 50:53, 12. Balázs (N.) 79:51, 13. Csizmadia (N.) 1:28,2, ... 16. Menczel (N.) 2:00,9.

Fiú óriás műlesiklás (43 ind.): ... 13. Kosztelni (N.) 56:6, 14. Kovács I. (N.) 1:35,0, ... 18. Szegő (N.) 1:08,2 ... 21. Varga (N.) 73:38, ... 26. Tóth (N.) 81:95.

Leány lesiklás (32 ind.): ... 2. Merényi (N.) 15:89, 4. Fancsik (N.) 17:10 ... 6. Balázs (N.) 17:56 ... 15. Hangonyi (N.) 23,58, 16. Menczel (N.) 25:0,5. 17. Csizmadia (N.) 27:66.

Fiú lesiklás (43 ind.): ... 8. Kovács I. (N.) 20:37 ... 15. Kosztelni (N.) 21:21, ... 20. Szegő (N.) 22:44, ... 22. Varga (N.) 22:67, ... 25. Tóth (N.) 24:40, ... 32. Lantos (N.) 27:33.

A futás és alpesi összesítése után a leányoknál 84,78 hibaponttal Merényi 2., Fancsik 98,90 hibaponttal a 3. helyen végzett. A fiúk közül Kovács I. 202,54 hibaponttal 5., Kosztelni 219,16 hibaponttal 7., Varga 262,96 hibaponttal a 10. lett.

D. L.

bileumi sportprogram

sorral. Május 10-én Ludányhalásziban és Nógrádmegyerben körzeti, május 17-én Szécsényben járási tornaünnepélyt bonyolítanak le. A KISZ-zel közösen beindítják a „Felszabadulási jelvényszerző" versenyeket.

A munkahelyi spartakiád járási döntőjének lebonyolítására asztalitenisz és sakk sportágban április 11-én, atlétika,

Kézilabdában április 4-én Szécsényben, május 1-én Ludányhalásziban kerül sor kupamérkőzések lejátszására. A kerékpárosok ugyancsak április 4-én mérik össze tudásukat. A kosárlabda-együttesek Szécsényben, a labdarúgócsapatok Litkén vetélkednek.

Röplabda terembajnokságot rendeznek március 31-ig Szé-

Szatmári Béla

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU
Budapest

1970 APR 20

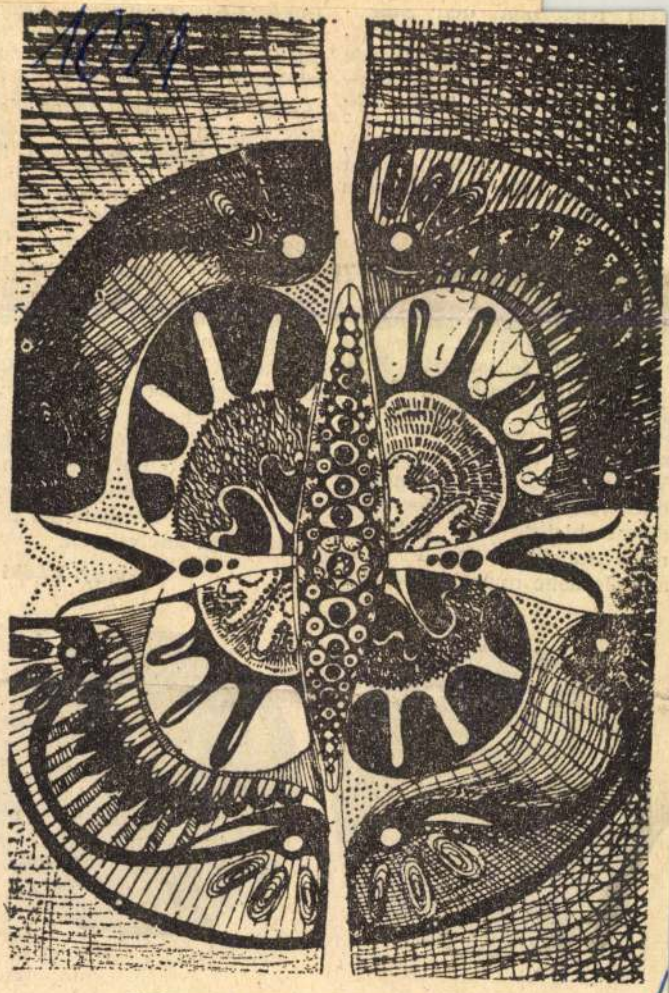

Federzeichnung von Béla Szatmári

ieie Histor
unkt, daß di
vicklung nu
Verhältnisse
räfte zu er
ei sie die in
ange völlig
hre entschei
rkannten
eugneten).,

rm zur

die historischen Forschungsergebnisse ablehnen, die die theoretisch fehlerhafte Konzeption der früheren Industrialisierung, die unzulängliche Adaptierung dieser Konzeption an die ökonomischen Voraussetzungen Ungarns nachweisen. Die Widersacher dieser historischen Erkenntnisse möchten das Problem auf einfache quantitative Folgerung erhärten, daß die Beschäftigung mit der Zeitgeschichte in den letzten Jahren methodisch und theoretisch bereichert wurde, daß die zeitgeschichtlichen Forschungen immer mehr in der Lage sind, die Geschichte unserer Heimat nach der Befreiung im Jahre 1945 objektiv darzustellen und kritisch zu analysieren.

György Ránki

Leninplakette von Béni Ferenczy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

Szatmári Béla

1021

„A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujából".
(Szatmári Béla illusztrációja Juhász Ferenc művéhez)

ÁRNAPI FEJTÖRŐ

Firenze és Moszkva

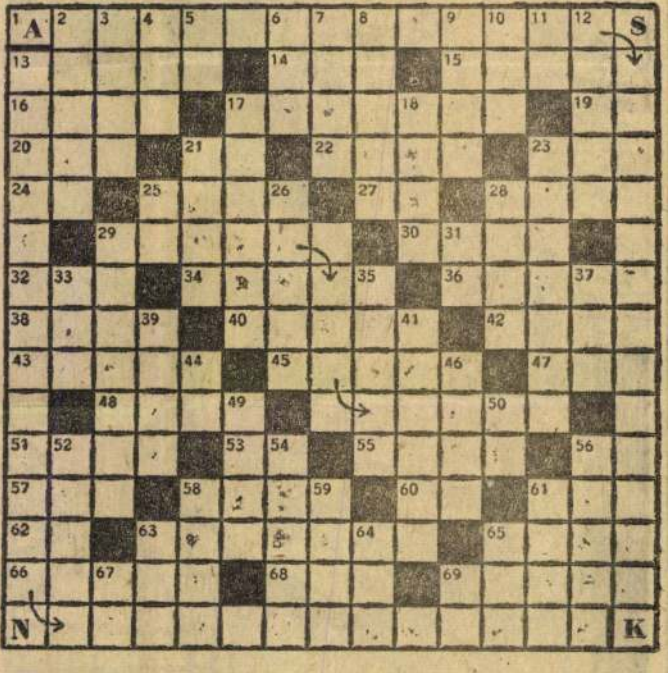

Germánium. 26. Péksütemény. 28. Cseng-... 29. Az ilyen emberrel nehéz szót érteni. 31. Rag -re bárja. 33. Lipcsei, bécsi és barcelónai kocsik országjelzése. 35. Biztat. 37. A nagymama neve a németeknél. 39. Arab kikötővá-ros. 41. Az ő része. 44. Szovjet repülőgéptípus. 46. Kisipari termelőszövetkezet. 49. Bács-Kiskun megyei község. 50. Óra végei! 52. Svéd természettudós, a virágos növények első csoportosítója. 54. Hadapród volt. 56. Trójai királyfi. 58. Arab ország. Bagdad a fővárosa. 59. A légnyomás egysége. 61. Vásárolta vele. 63. Baranya megyei község. 64. Zalaegerszegi sportegyesület. 65. MIE. 67. Igerag. 69. Angol súlymérték, röv.

Beküldési határidő: október 14.

Múlt heti fejtőrönk helyes megfejtése: A szerelem mint a tyúkszem. Éppen olyan fatális. Amikoron észrevesszük. Már meg is van, de fáj is.

Könyvjutalmat nyertek: Matthesz Pálné Sóshartyán, Király Albert Pásztó, Forgó Elemér Mátranovák.

A könyveket postán küldjük.

Szatmári Béla

Szatmári Béla képei, Hruncsjár József domboritásai. Salgótarján, József A. Müv.Ház. - Ism: T.E.Nógrád, 1968.ápr.24.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt.1971.2.sz.149-182.l.

17c.l.

Szabados Béla

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1970 JAN 7

1021

Szathmári Béla kiállítása Budapesten

Szathmári Béla munkáit az érdeklődő közönség Salgótarjánban is ismeri. Képei az amatőr képzőművészek évi tárlatain rendszeresen szerepelnek. Jelen törekvéseiről kíván számot adni azon a tárlaton, amelyet január 27-én nyitnak meg Budapesten, a Műszaki Egyetemen (XI., Irinyi utca 8). Ez alkalommal 26 nonfiguratív grafikát mutat be Szathmári Béla, a képzőművészeti lektorátus jóváhagyásával. A grafikák a mikrokozmoszról, a biológiai mikrovilágról vallanak. A tárlat megnyitó beszédét az ismert művészettörténész, *Haulisch Lenke* mondja.

Szolnok, Béla

tam volna, hiszen ismernek. Most szégyenkeznem kell a postás előtt — panaszkodik az idős hölgy a Balassi Bálint megyei könyvtárban. Szemmel láthatóan megsértődött, mert értesítést kapott, hogy a kölcsönzött könyveket haladéktalanul hozza vissza. Pedig nincs oka az érzékenykedésre. A könyvtár naponta küld felszólítást a kölcsönzőknek, mégpedig három fajtát. Ilyenkor az értesítéstől számított egy vagy két napon belül többnyire vissza is hozzák a könyveket. Kivétel persze mindenütt akad. A könyvolvasók között is vannak feledékeny, szórakozott emberek.

ÉRTESÍTIK A BÍRÓSÁGOT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
Szatmári Béla
1966 ÁPR 24.

1021

Szatmári Béla rajza

fajdalom érzékeléséből keletkeznek a betegség, műtét, sérülés-álmok.

Gyakori álmok a repülés, a lebegés. Ez többnyire a halványan érzett léghuzattól, a bőrre ható hűsebb hőmérséklet hatástól keletkezik; a paplan lecsúszik, a hálóruha nagyobb testfelületet hagy mezтelenül. A nyomasztó, nehézlégzésű, úgynevezett lidérces álmokat a telt gyomortól felnyomott rekeszizom miatt nehezebben mozgó tüdő, erősebb munkára kényszerített szív okozza. De adódhat ez abból is, hogy egy öntudatlan moz-

leménye szerint a kárt diából származik.

Néhány évszázaddal Európában is feltűntek ső színes kártyalapok. ső franciaországi kárty ma egy 1382-ből szárm le-i törvényszéki írásban van, amely azt bizonyítja, hogy abban az időben a törvény szigorúan büntette ezt a játékot. Mégis a XIV. század végéig minden tilalom ellenére elharapózott ez a játék Franciaországban. Nemcsak a köznép, hanem a királyi udvar is igen megkedvelte a színes lapok forgatását. A kár-

lapokon a lői. A nagy francia forradalom idején készült kártyákon már nem találhatók a Bourbonok liliomai, sem a királyok és királynők képmásai. A királyfigurák is hűen követik a történelmi változásokat; Rousseau, Voltaire képei mellett, a figurák a sajtószabadságot, a polgári jogegyen-

VASÁRNAPI FEJTÖRŐ

Tóth Árpád

A kiváló költő és műfordító egyik ismert szép versében így írt saját születésnapjáról: rejtvényünk vízszintes 1., és függőleges 15. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 15. Hirtelen megragad. 16. Abbamarad az eső. 17. Porhintés. 18. A gól angol eredetije. 19. Szédülést okoz. 21. Sérthetetlen dolog. 22. Fordított kettősbetű. 23. Aratáskor kötik. 24. Kisbabája van. 25. Még csak nem is patak. 26. Egyforma betűk. 27. Ilyenek a nem teljes halak. 30. R. P. 32. Munka eredménye. 35. Igen, szlovákul. 36. A tenger istenének és a Föld istennőjének fia volt a görögöknél. 39. Trombita hangját utánozza. 40. Majd akad. 42. Kötelezettséget állapít meg. 44. Néha csenget is. 45. Négy van belőle. 47. Pincéi idegenforgalmi nevezetességek. 49. Oktató. 51. Bevés. 52. Szobra a budai Duna-parton áll. 54. Japán aprópénz. 55. Vissza: különböző. 56. Tiltás szava. 57. Felvonuló tömeg. 59. Bűnhődik. 61. „...és a detektívek"; Kästner regénye. 63. Radákovics József írói személyneve (Vas...). 66. Kellemetlen teher. 68. Sportöltözék a fordítottja 69. A házba. 70. Ilyenkor már dolgoznak vele. 71. Két egyforma betű. 72. UZE. 73. Kettő kevés hozzá, négy sok. 75. Bőg. 76. Még éjfél előtt. 77. Beleszorít. 78. Azonos magánhangzók. 79. Mellém! 81. Nem régen ért véget. 83. Csúf. 85. Asszonynév végződése.

FÉGGŐLEGES: 2. Női név falusi változata. 3. Kas betűi, keverve. 4. A spanyol polgárháború magyar hőse, személynevének kezdőbetűjével. 5. E. P. 6. Kiváló. 7. Penge vágórésze. 8. „Lomha..." — Tóth Árpád egyik verseskötetének címe. 9. Ehhez hasonló. 10. Éghajlat. 11. Körülbelül. 12. Megélhetéséről gondos-

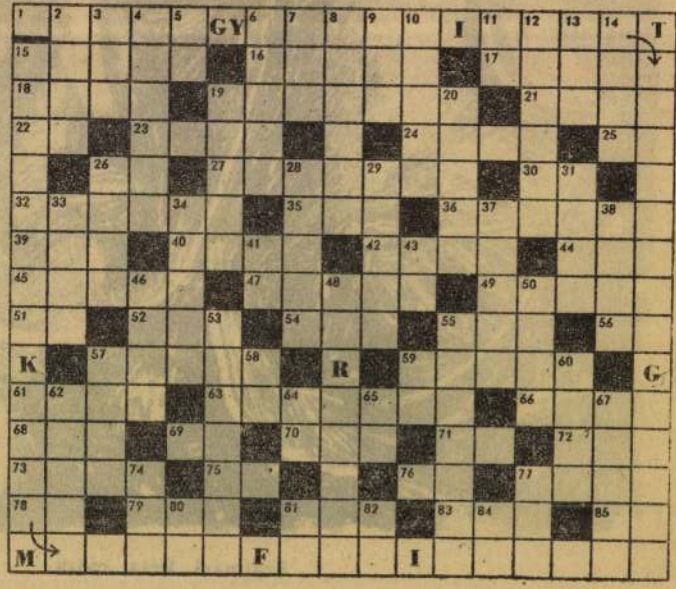

Szatmári Béla
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD
1966 JUL 10

1021
NÓGRÁD

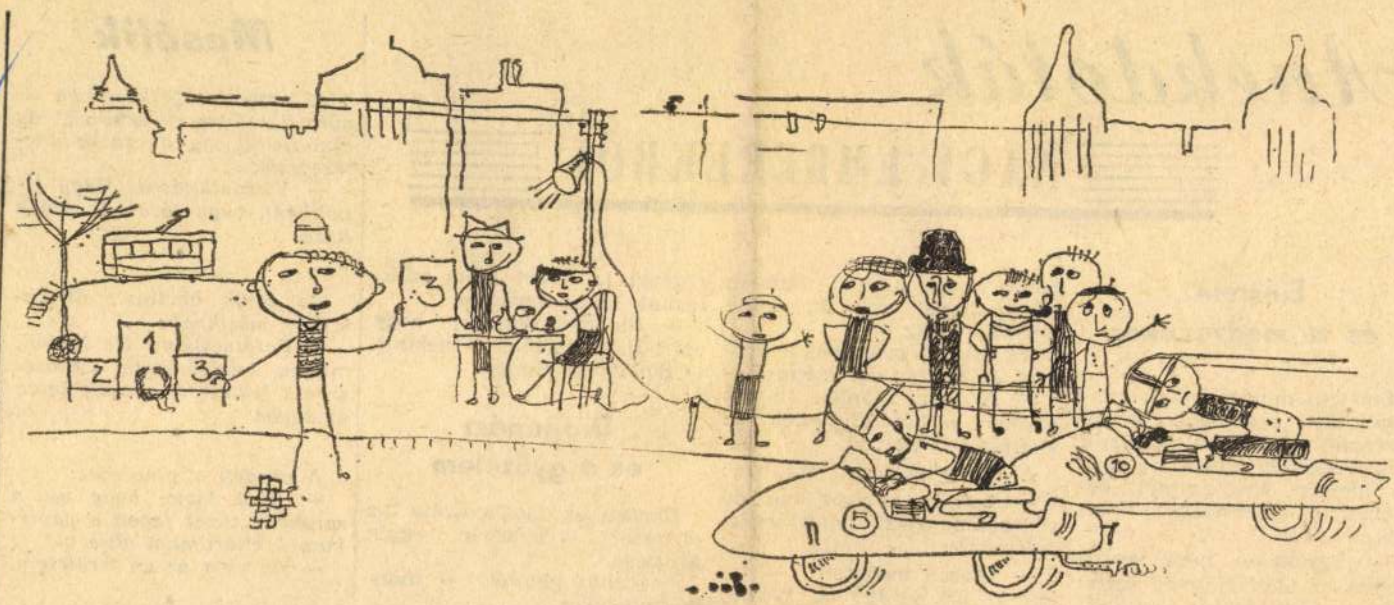

Szatmári Béla szatírikus rajza

Anekdoták

NAGY EMBEREKRŐL

Einstein és a medvecukor

Einstein minden héten vendégül látta a szomszédék 10 esztendős kislányát. Egyszer megkérdezték, nem kár-e drága idejéért, hogy ennyit beszélget egy gyermekkel. A tudós nevetett:

— Egyáltalán nem vesztegetem az időt! Nagyon szeretem a medvecukrot, kis vendégem mindig azt hoz nekem, én pedig hálából megcsinálom a számtan feladatát.

hölgy kissé aggódó hangon megkérdezte az írót, hány évesnek tartja.

Az író jól megnézte a hölgyet és azután ezt mondta:

— A fogai alapján 18-nak nézném, a hajáról 19-nek, az alakjáról 16-nak.

A hölgy boldogan sürgette:

— Igazán aranyos, no de végeredményben hány évesnek néz?

— Hiszen mondtam — felelt az író. — 18-nak, 19-nek, 16-nak. Együttvéve.

regényt ír. Ezért nincs szükségünk ideggyógyászra.

— Ha meggondolom, hogy ezért még fizetnek is nekünk — dünnyögte Simeon ...

Diogenész és a győzelem

Diogenészt meglátogatta az olympiai versenyek egyik győztese.

— Tehát győztél? — mondotta a bölcs.

— Győztem mester — felelt a boldog bajnok.

— És kit győztél le?

Mesélik

A termelőszövetkezetben elnökválasztásra készülnek. Az elnökjelölt így búcsúzik a feleségétől:

— Viszontlátásra. Vagy elnökként, vagy józanul jövök haza.

•

Az egyik bacilus dicsekszik a másiknak:

— Barátocskám! Ha látnád, milyen csodálatosan szépaszszonyt fektettem a múlt héten az ágyba.

•

A vendég a pincérhez:

— Nem látja, hogy ott a sarokban tüzet fogott a papírkosár? Miért nem oltja el?

— Az nem az én területem.

•

Orvos a beteghez:

— Ön kleptomániás.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-060, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
1970 OKT 9.

SZATMÁRI BÉLA

1021

Kritikák

A Művészet című képzőművészeti folyóirat napokban megjelent augusztusi száma két Nógrád megyei vonatkozása miatt is érdekes számunkra. A folyóirat kéthasábos cikkben — Haulisch Lenke tollából — méltatja Szatmári Béla budapesti kiállítását. Közli a fiatal művész Termékenység, valamint Sejt és geometria című alkotásának reprodukcióját. Kovács Béla művészettörténész a VI. észak-magyarországi területi képzőművészeti kiállításról számol be. Kifejti, hogy „a területen élők munkásságára a múltban és ezen a kiállításon is a becsületes szakmai készülődés, tökéletesedés, kiegyensúlyozottság, a növekvő fogalmiság jellemző. Kevés köztük a képcsarnoki babérokkal megelégedő típus, inkább a mélyen töprengés, a környezet hiteles ismerése, a dolgozó ember munka- és belső viszonylatainak elemzése az élenjárók sajátja". A VI. területi tárlat anyagát megyénkből két alkotás, Iványi Ödön Bányászok és Pataki József Salgótarján című művének bemutatása reprezentálja.

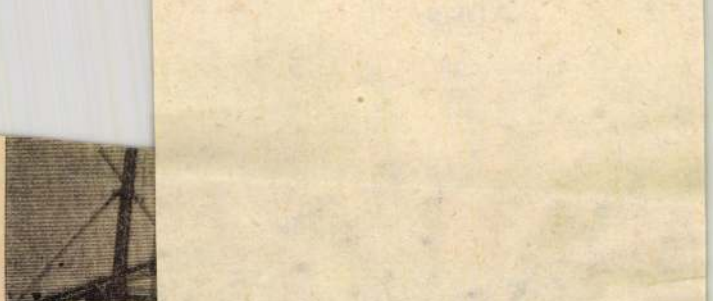

A Nógrád megyei Sütőipari Vállalat tízmillió forintos beruházna kapacitású kényérgyárat épített. A december végére elkészü tüzelésű gőzkemencét kap. Ugyanitt üzemvezetői szolgálati lak rom gépkocsi részére garázs

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

19FÉ JAN 6.

Szatmári Béla

RÁD 1968. január 6., szombat

1021

Stúdió, 67

Bár a balassagyarmati Palóc Múzeum kiállítási termében a tejszínű falakon kívül a fehér hideg is köszön a látogatónak, a helyiséget mégis valamiféle belső, „rejtett" meleg tölti ki, amely a falakon függő képekből, akvarellekből, grafikákból, stb. árad. A fiatal Nógrád megyei képzőművészek stúdiójának megalakulása (1965) óta immár ez a harmadik nagy, egy év munkáját összegező kiállítása. Az előző két év decemberében Salgótarjánban, most megfelelő kiállítási helyiség hiányában Balassagyarmaton nyitották meg a kiállítást, amelynek válogatott anyaga február elején érkezik a megyeszékhelyre kamaratárlat formájában. Most azonban még a teljes anyagot látjuk, ennek ismeretében szólunk hát néhány szót — a teljesség igénye nélkül — a stúdió ez évi tevékenységéről, eredményeiről.

Az anyag sokszínű, változatos, 24 szerző több mint félszáz alkotását láthatjuk, olajfestmény, akvarell, batikolt kendő, lemezdomborítás, nitrozománccal készült munka, stb. fogadja a fiatal képzőművészek stúdiójának kiállításán a látogatót. Természetesen, a sokszínűség nemcsak a formajegyek változatosságában jelentkezik. Ennél is lényegesebb, hogy egyre inkább kialakulnak a stúdión belül bizonyos művészeti törekvések, az egyenénenként is felismerhető szemlélet. Ez — egyében kívül — a stúdión belül folyó elméleti és gyakorlati munkának köszönhető, egyúttal azt is hangsúlyozza: szükség volt a stúdió létrehozására, hasznа — ha szabad művészettel összefüggésben e kifejezést használni — egy-két év után immár a gyakorlatban is jelentkezik.

A kiállítás tematikájában a táj dominál, az alkotások nagy részéből a nyári tábor élményvilága tükröződik, mindenekelőtt a szirák „levegő". A figurális megoldásokkal eredményesen a grafikai anyagnál találkozunk.

Igen nagy öröm arról beszélni, hogy a fiatalok látásmódja nem egy-egy mester hatásának tükröződése A stúdió tagjai — ezt alkotásaik is bizonyítják — figyelemmel kísérik az ország, a világ jelenlegi képzőművészeti irányait, komolyan vett önkeresésről való műveik egy része a jelenlegi magyar képzőművészet problémáit hordozza.

Ezek után néhány szó a művekről, s alkotóikról Mindenekelőtt Szatmári Béla, Leszenszky László és Kindl József kiállított műveiről. Talán ezeken figyelhető meg a legtudatosabb törekvés a látványtól a problémáig való eljutásban. Szatmári Juhász Ferenc illusztrációi (linometszet) túlmutatnak az egyszerűbb értelembe vett „illusztráláson", tömörségükben gondolatébresztőek. Nitrozománccal készült konstruktív városképe ugyancsak jól összefogott, a fiú a kútnál pedig a kiállítás egyik legjobb figurális alkotása. Leszenszky színekben, formában a mindinkább letisztuló, érő látásmódról vall, városképei a harmonikus, nyugodt szemlélődés eredményei. Kindl konstruktivitása erőteljes, egészséges jelenség a stúdión belül.

A látogató, természetesen, még több kép előtt szívesen elidőzhet. Polonyi József Napraforgója tiszta csengésű, összefogott kép, dekorativitása mellett gazdag. Molnár István kevert technikával készült Parázs című munkája, Csenes Lajosné tájakvarelljei, Orosz István akvarelljei ugyancsak szépen illeszkednek a tárlat anyagába. Kelemen István gdanski útijegyzetei, tenes akvarellben rajzban őszinte „írások" Tajti Józsefnél, a sárgás, aranyos hangulatú képeken egyfajta látásmód kialakulásának, bontakozásának lehetünk tanúi. Bajcsik József két olajképe az előző munkáihoz képest is összefogottabb, a naturalisztikus látásmód helyett mind több képalkotói indítékról tanúskodik. Márton Bálint finom, összefogott képei rózsaszínből, világoskékből, szürkéből és sárgából költői harmóniát sugallnak. De szólhatnánk még Gyüre Nándor, Félegyházi Károly, Gregor József és a többiek alkotásairól is. Gregornál az őszintébb, természetesebb dolgokra való törekvést figyelhetjük meg. Hrncsjár József lemezdomborításai. Danyi László batikolt darabjai szervesen egészítik ki a tárlat anyagát.

Természetesen, kiforratlan megoldásokkal is találkozunk, elsősorban azonban az eredményekre kívántunk rámutatni. Talán egy képet, Molnár Béla Bolond zenész-ét említenénk. Felhívnánk a figyelmet arra: a bolondság leírása nem azonos annak kifejezésével. Annál inkább érdemes ezen elgondolkodni, hiszen ez a probléma nemcsak Molnár Béláé, a bolondság, vagy éppen a borzalom kifejezése a képzőművészetben gyakran „jut el" csupán a leírásig.

T. E.

Mátranovák az új esztendő elején

Együttműködés = nagyobb siker

A Mátranováki Bányaüzemben az adósság ránehezedik a két aknára. A soksodó tennivalók közepette kell ettől megszabadulni most a gazdaságirányítás első esztendejében. Ez a szándék érvényesült a napokban az üzemi pártvégrehajtóbizottság vitájában. A vb hét tagja közül öten végeztek technikumot, ezért a vitában érthetően a kellő szakszerűség is helyet kapott. Mégsem tekintették azonban céljuknak azt, hogy a műszaki vezetők helyett mondjanak véleményt. Elsősorban arról beszéltek, mit kell tennie a pártbizottságnak, az alapszervezeteknek és valamennyi kommunistának azért, hogy a nehéz körülmények között termelő üzemekben helyt tudjanak állni.

Mátranovákon különösen szükséges, hogy mindenki igyekezete legjavát adja. Drágán termelik a szenet: egy tonna kibányászásához 80—100 forint állami dotációt használnak fel. Olykor a fegyelmezetlenség és a visszás intézkedések is bonyolítják a problémákat. Itt igazán létkérdés az, hogy lépést tudjanak tartani a népgazdaság érdekeivel.

A vb jelentése és a vita azt igazolta, hogy az erők adottak, s ha változik a szemlélet, javulnak a vezetők, a dolgozók közötti emberi kapcsolatok, nem marad el az előrelépés. A teljes kép sok apró mozaikból tevődik össze. Most csak a legjellemzőbbeket ragadjuk ki. A legtöbb megjegyzés az egykor jóhírű Csurgó-aknát és a vezetésben tapasztalható visszásságokat érte. Nemrég új aknavezetőt neveztek ki, s az eltelt néhány hónap még nem nyújt teljes képet László Gyula munkájáról. Több észrevételről azonban már szót ejtenek az alapszervezet kommunistái, vezetői. Ezeket így lehetne summázni: ha közvetlenebb, kollegálisabb lenne a viszonya a mozgalmi és szakmai vezetésnek, akkor ez nagy előnyére válhatna az új aknavezetőnek, de a termelésnek is.

tevékenységébe, s ezzel sértsék az egyszemélyi vezetést. A túlzásokat azonban idejében kell szóvátenni. Ez elsősorban a pártszervezet dolga. A vb tagjai helyeslik a szigorúságot, a határozott fellépést. Néha azonban a határozottságot ridegség váltja fel Csurgón, s ez visszájára fordítja a jószándékot is. A közelmúltban a munkarenddel ellentétben két aknász csak később, fürdés után készítette el a műszak munkájáról szóló jelentést. Ez lazításnak számít, késve érkeznek az adatok az igazgatóságra. Így aztán elhúzódik az operatív, műszaki intézkedés is. Egyszóval: a gyorsaságnak fontos szerepe van a gazdaságosság alakulásában. Ezért szervezenek Novákon információs csoportot. Az aknavezető azonban egy kissé túllőtt a célon. Csak fél műszakot írt a két aknász javára. A felelősségrevonásnak minden esetben vannak módozatai. Ebben az esetben a szankció cinizmust váltott ki, s kétkedővé tette a hangulatot. Ezt a pártszervezet is felismerte. S ha szóvá teszik, csak helyeselni lehet. A cél, hogy helyes észrevételek, a pártszervezet jelzései az aknavezetőt rávezessék arra, hogy döntéseit, s annak várható hatásait jobban gondolja végig. Ha a pártszervezet rendszeresen él ezzel a kötelességével, jól tudja beváltani gazdaságszervező tevékenységét, s a párt káder-nevelési politikáját is.

A vitában felmerült, hogy sokan különösebb bejelentés nélkül távol maradtak az üzemből, mondván: részükre még szabadság jár. Nincs tehát teljesen jó vágányon a felelősségérzet, mert a műszakmulasztás egyenlő termeléskieséssel. De ez az érem nek csak az egyik oldala, a másik az, hogy sok dolgozó nem használta fel szabadságát. Senki nem várhatja azt, hogy erről lemondjanak. Nyilvánvalóan ha jól tervezték volna a szabadság felhasználását úgy, az üzem és az egyén érdeke is szinkronba került volna. Akkor ez nem okoz zökkenőket sem a terveljesítésben, s elejét lehetne venni a fegyelmezetlenségnek is.

Az üzem kommunistái szorgalmukkal, gyakran megnyilatkozó példamutatásukkal sokszor váltottak már ki elismerést. Ezzel tudják a legtöbbet nyújtani, vagyis a személyes példával. Ha ez jó helyesen érvényesül a párt gazdaság-szervező tevékenysége. A jó példa ösztönöz nemcsak helytállásra, de a hibák elleni határozottabb fellépésre is. Most az új esztendőben is ezt várja a termelés érdeke a kommunistáktól, de minden dolgozótól Mátranovákon. Gáti-aknán jó a helyzet és Csurgó is felzárkózhat, ha nagyobb felelősség kíséri a munkát, s ezt állandóan ébren tartják a pártszervezet kommunistái.

Gulyás Ernő

Ezerszáz új vöröskeresztes

A Vöröskereszt salgótarjáni városi szervezeténél hasznosnak ígérkező decentralizációs folyamat indult meg. Az acélárugyárban — például — tizenkettőről tizennégyre, a síküveggyárban egyről háromra emelkedett a vöröskeresztes alapszervezetek száma. Az öblösüveggyárban hatból tíz, a bányagépgyárban egyből három alapszervezetet alakítakeresztes alapszervezet legyen, mint ahány pártalapszervezet működik. A megyeszékhelyen ma nyolcvanöt vöröskeresztes alapszervezet dolgozik; ez év végére ezek száma eléri a százat. A decentralizáció főként az egészségügyi felvilágosításnál ígérkezik előnyösnek. Az átszervezés melletti a Vöröskereszt III. kongresszusa tiszteletére a jelenlegi ötezer-hatszázas taglétszámot

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
NÓGRÁD
1976 OKT 8
Szatmári Béla
Szobrász
1021

A környezet esztétikai minőségéért

A közelmúltban zajlott le Heves megyében a MTESZ egyik egyesülete, a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület iparesztétikai szakosztályának közgyűlése, ahol Szatmári Bélát titkárrá nevezték ki. A szakosztály elnöke Balogh László lett. Mint ismeretes, ez a szakosztály tavaly alakult, főként építészeket, iparművészeket tömörít Heves, Hajdú, Bihar és Nógrád megyéből. A szakosztály tevékenysége az ember művi környezetének esztétikusabb alakítására irányul. Célszerű lenne, ha a jövőben a megyék közötti tevékenység következetesebbé válna.

A szakosztály jövő évi munkaterv-javaslata is elkészült, erről kérdezzük Szatmári Bélát.

— Többi között, az évi rendes kiállításunk gondos előkészítése, egyéb tárlatok szervezése, előadások tartása szerepel programunkban — mondja. — Így például jövőre szeretnénk kiállítást nyitni Budapesten, a MTESZ-székházban és Debrecenben. Továbbá, az eddigi gyakorlathoz hasonlóan, közreműködünk társadalmi ünnepek színesfény- és dekorációterveinek elkészítésében. Az előadók között Lantos Ferenc szerepel, aki a vizuális nevelés új programjáról és metodikájáról tart majd előadást. A második környezetesztétikai konferenciát Egerben kívánjuk jövőre megrendezni. Terveink között szerepel az is, hogy a nemzetközi kapcsolatokat, mindenekelőtt a szovjet és jugoszláv kapcsolatokat tartalmában tovább fejlesszük.

Egyébként még ebben az évben napvilágot lát az a kiadvány, amely a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület iparesztétikai szakosztálya elnöksége és a Heves megyei Tanács VB művelődésügyi osztálya támogatásával jelenik meg, s bemutatja a szakosztály működését, s a szakosztályban tevékenykedő tagokat.

Szatmári Béla a nyáron művésztelepen volt Hódmezővásárhelyen.

— Hosszabb idő óta kerestem a zománcüveg falfelületre való felvitelének lehetőségét — mondja egyéni munkájáról. — Úgy érzem, több kísérlet után, ezen a nyáron közelebb jutottam a megoldáshoz. Az alföldi porcelángyár adott lehetőséget arra, hogy mátrai üdülőjébe egy 12 négyzetméteres zománcüveg-kompozíciót készíthettem el. Vasbetonfalra ragasztottuk az üveglapokat, úgy tűnik, sikerrel. E munka viszonzásaként a porcelángyárban porcelán térformák készítésére, egy más anyaggal való kísérletezésre nyílik lehetőségem. A nyáron sikerült kapcsolatot teremtenem a Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat házgyárával, ahol sikeres kísérletet hajtottam végre a zománcüveg házgyári panelre való felvitelét illetően. Ez a kísérlet még folyik. Jelenleg a Magyar Országos Horgász Szövetség Szarvason felépülő s a házgyár elemeiből készülő kétemeletes üdülőjének homlokzatára kísérletképpen körülbelül 60 négyzetméteres színes zománcüveg-elemeket készítek, a salgótarjáni síküveggyártól történt megrendelés alapján.

Szatmári Béla jelenleg szerepel az ötödik országos kisplasztikai biennálén is Pécsett, két üvegplasztikával. A biennále november elejéig várja az érdeklődőket. Mi a célja ezekkel az üvegplasztikákkal?

— Szeretnék egy-két elképzelést nagyobb méretben is megvalósítani — mondja. — Salgótarjánban ennek még nincs hagyománya, csupán egy kompozíció van, a főtéri kis parkban levő szökőkút-plasztika, ezt nem én készítettem. Ha lehet, jövőre szeretnék néhány üvegplasztikával bemutatkozni a salgótarjáni szabadtéri szoborkiállításon.

T. E.

Sokat jelentő diagramok

Munkaszervezésből selejtcsökkentés

— Nálunk csak egyfajta áru van, amit átvesznek a megrendelők, az pedig kizárólag jó áru. Nem ismerünk osztályos árut. A selejtet viszont kétféleképpen mérjük. Az egyik megítélés szerint van olyan termék, amit egyáltalán nem lehet használni. A másik értékelés szerint pedig a legyártott kondenzátorok olyan készáruk, amelyek nem felelnek meg a kért kapacitásértéknek, de felhasználhatók. Ezt figyelembe véve 1975-ben az évi termelésnek darabszámban 32,8, értékben pedig 12,7 százaléka volt selejtes termék — indítja a beszélgetést Gyimesi László, a KÖPORC, teljes nevén a Kőbányai Porcelángyár balassagyarmati telepének vezetője.

— És most mi a helyzet?

— Jobb mint tavaly.

— Mennyiben?

— Cselekvési programunk szerint értékben csak 10 százalék lehet a selejt. Az első fél évben 6,5 százalék volt. De csökkent a darab is, 19,1 fölé. Az ellenőrzött dolgozó által termelt kondenzátorok minősége, ha az alsó határ alá, vagy a felső fölé kerül, akkor operatívan közbe kell avatkozni a csoportvezetőnek.

— Jelen ismereteink szerint 150 hibaforrás lehetséges a termelés folyamatában — mondja a telepvezető.

Nem sokkal később az üzemben Rozsnyai István üzemvezetővel váltogatjuk a szót az új módszer előnyeiről. Ő is azok közé tartozik, aki kigondolója volt ennek az új módszernek, s most már a megvalósításán fáradozik. Azt mondja:

— Több előnye van. Először: hamar kiderül, hogy ki a vétkes: a dolgozó, vagy az anyag. Ennek révén nem molesztálom a dolgozót, amikor az anyag hibás. Másodszor: előtájékoztatást kapok, hogy a műszak végéig a terv teljesítése érdekében hány darabbal kell többet előállítani.

— A dolgozó elé pedig olyan tükröt állít, amelyből dulásának és a gyártási tapasztalatoknak. Ezenkívül a szocialista címért küzdő brigádok felajánlásaik középpontjába helyezték a selejt csökkentését. A kollektív szerződés pedig kimondja, hogy selejtért bért nem fizetünk — sorolja a telep vezetője az előnyös változást megteremtő okok egy részét.

Ha már e témánál tartunk, megkérdem: miként lehet tovább csökkenteni a selejtet?

— Ha javul a féltermékek minősége. A nekünk szállított nyerscsövek átmérője elfogadható. Falvastagságuk csak elviselhető, a cső görbeségeit viszont meg kellene szüntetni. Tudom, ehhez sok szerszámra van szükség, s ez költséges dolog, de a továbblépéshez újabb intézkedésekre van szükség — vélekedik Rozsnyai István.

Ezzel azonban még mindig nem zárult le a selejt csökkentéséért folyó munka.

Nincs megállás

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1974 — 10

Szathmári Edit

102/

Szathmári Edit linómetszete

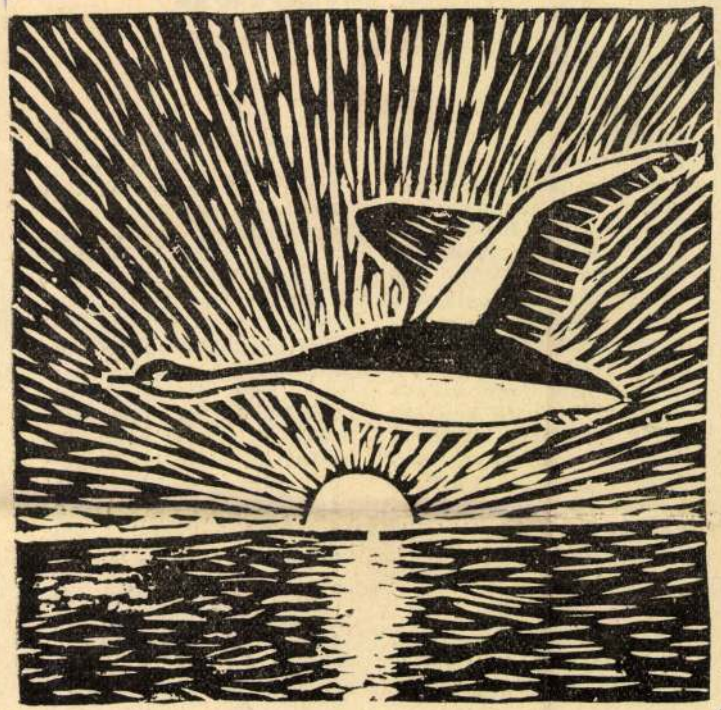

unk a KISZ
ságára!

adójának 1974. január
án keltezett levele
amely a hallgatók köz
gekbe való beosztásá
tartalmazta. Közben
DOTE KISZ-bizottsága a
jelentkezők közül ki-
választotta a 26 hallgatót.
Mégis, február 4-én az in-
dulás előtti végső eligazí-
táson bejelentették a bi-
zottságnak, hogy mind-
össze 12 hallgató kap 500
—500 forintot a költségek
fedezésére. Így az ott meg-
jelent 26 közül 14-nek le
kellett mondania a gya-
korlatról, mivel saját költ-
ségen nem tudták vállalni.
Mindezt csak az utolsó es-
tén tudták meg!

Sokan az egyetemek
között megállapított keret-
számot is aránytalannak
arányt közelebb vinni
az egyenlőhöz az eligazí-
táson lefolyt éles vita sem
tudta.

Meggyőződésem, hogy az
irányítással megbízott me-
gyei szerv ilyen eljárása
csökkenti az egyetemi
KISZ által szervezett ak-
ciók tekintélyét. Ezenkí-
vül, mint az említett ered-
ménytelen vita a KLTE és
a DOTE hallgatói között
is bizonyítja, nem használ
a hangulatnak sem az
egyetemek közös program-
jainak végrehajtásakor!

Nagy István

Siküvegjenei Gyár
József Attila Művelődési Központ

M E G H I V Ó

A JÓZSEF ATTILA MEGYEI MÜVELŐDÉSI KÖZPONT
SZERETETTEL MEGHIVJA 1975. DECEMBER 20-ÁN 18 ÓRÁRA

Szatmári Béla

festőmüvész

KÖRNYEZETESZTÉTIKA CIMÜ KIÁLLITÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLITÁST MEGNYITJA: Dr N É M E T H L A J O S
müvészettörténész

SZATMÁRI BÉLA

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

L'ud Bratislava

1021 Béla Szatmári

ze dne 20 VI 1975

Výstava z družobného Šalgótarjánu

Expozíciou nazvanou 5. jarný salón Šalgótarján '75 sa v Oblastnej galérii v Banskej Bystrici predstavujú výtvarní umelci zo severomaďarskej družobnej oblasti. Banskobystrická výstava je reprízou celoštátnej prehliadky výtvarného umenia, ktorá mala premiéru v apríli tohto roku v Šalgótarjáne pri príležitosti 30. výročia oslobodenia Maďarska Sovietskou armádou. Takáto konfrontácia je overujúcim momentom aj pre umelcov, to však nemožno poprieť, že sa tým len zvyšuje zodpovednosť tvorcov za súčasnú i budúce výstavy."

Toto kritérium nachádza svoj výraz a je zmysłom dnes už tradičnej družobnej spolupráce Oblastnej galérie v Banskej Bystrici s Krajským osvetovým strediskom Józsefa Attilu v Šalgótarjáne a Krajskej organizácie Zväzu slovenských výtvarných umelcov so severomaďarskou pobočkou Zväzu výtvarných umelcov v Maďarskej ľudovej republike. Umenie šalgótarjánskych výtvarníkov, ako sú Ferencz Czinke, János Lórant, Ödön Iványi nie je na strednom Slovensku neznáme. Už v minulých rokoch sa milovníci výtvarného umenia stretli s nimi na vernisážach z výberu ich prác v oblastnej galérii, alebo na Medzinárodných bienále drevorezu a drevorytu. Treba povedať, že družobná spolupráca je plodná a obojstranne osožná. Výmena umeleckých výtvarných hodnôt prehlbuje vzájomné poznanie a pochopenie medzi našimi a maďarskými výtvarnými umelcami a tým zároveň umožňuje vychovávať široké vrstvy pracujúcich, predovšetkým mladú genráciu v oboch regiónoch k socialistickému internacionalizmu.

—my

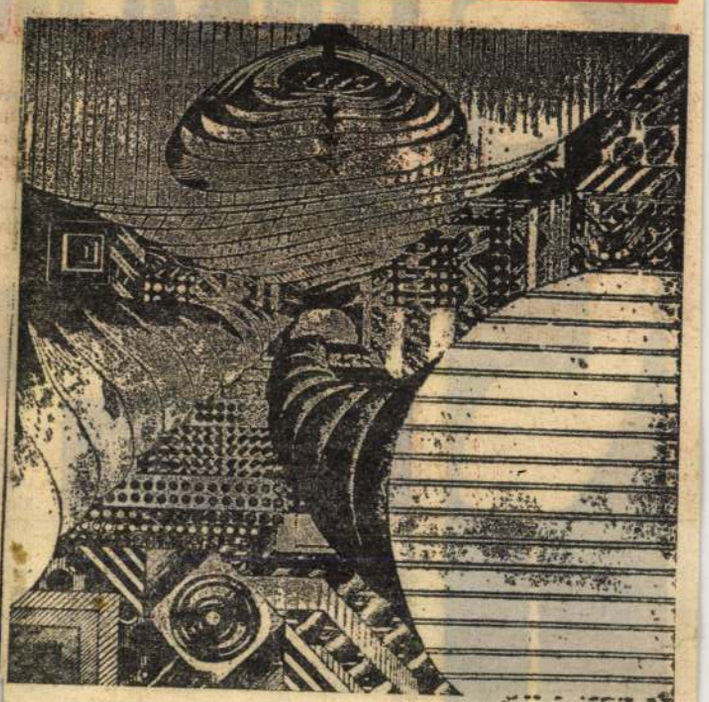

Béla Szatmári: Premeny (lept).

LINKA DÔVE

OTÁZKA:

Som prvý raz tehotná a tešim sa na svoje dieťa. Chcem, aby bolo zdravé a rada poslúchnem dobrú radu, aby som tento svoj cieľ dosiahla.. Pochopiteľne, ako každá žena, chcem si zachovať svoju ženskosť aj po pôrode. Nerada by som pribrala na váhe, navyše môj manžel nemá dobrú mienku o „silných ženách". Značka „Budúca matka".

Odpovedá
MUDr. VLADIMÍR PLINTOVIČ,
lekár:

V podstate zodpovieme vo svojej odpovedi na otázku správnej životosprávy, resp. správnej výživy v tehotenstve a tomu všetkému predídeme úvahou o váhovom prírastku v tehotenstve, v čom spočíva a ako mu predchádzať. Treba uviesť, že normálny váhový prírastok u zdravej ženy v tehotenstve v našich podmienkach sa pohybuje okolo 10–12,5 kg. Stáva sa, že je väčší, inokedy zase je pod uvedenú normu. Treba nám pripomenúť, že v dávnej historickej dobe zabezpečovala príroda zachovanie ľudského rodu tým spôsobom, že žena, nositeľka života, zaistila možnosť výživy svojho potomstva určitou energetickou rezervou v podobe tukových zásob, z ktorých čerpala pri kojení, keď ľudský kmeň napríklad hladoval. Ešte aj dnes sa zachovala táto schopnosť zužitkovať vlastné energetické tukové rezervy, ak kojaca matka hladuje alebo trpí podvýživou. Nežiadúci abnormálny váhový prírastok, menovite na bedrách a v prsníkoch je typickým prejavom tejto dávnej tendencie hromadiť energetické rezervy. Vestonická Venuša je klasickým modelom toho, čo sme vyššie povedali. Môže sa te-

novenie § 51 ods. 2, [illegible] dlžuje o 6 mesiacov. [illegible] preto o informáciu, či sto[illegible] organizácie je správne a tie[illegible], ake by to malo následky, keby sme z organizácie odišli bez rozviazania pracovného pomeru.

Odpovedá
JUDr. LADISLAV ČENDULA,
právnik:

Odpoveďou na otázku nášho čitateľa celkom jednoznačne môžeme uviesť, že stanovisko organizácie, pokiaľ táto predlžila výpovednú lehotu o ďalších 6 mesiacov, je správne a že je v súlade so zákonníkom práce, keďže použitý výpovedný dôvod nepatrí k [illegible] ustanov[illegible] a ktoré [illegible] covného[illegible]

[illegible] sme len to najpodstatnejšie z listu našej čitateľky. Mnohé jej otázky by si vyžadovali podrobnejšie vysvetlenie, ako je možné v našom časopise, ale mnohé už vysvetlila s. učiteľka.

V úvode chceme uviesť, že si veľmi ceníme, ak mladý človek sa cieľavedome pripravuje na svoje povolanie už v nižších ročníkoch ZDŠ. Je to dôležité aj pre učiteľské povolanie. Preto nám nie je ľahostajné, ako sa utvára jeho svetonázor, o to viac ak ide o mladého človeka, ktorý by si chcel zvoliť povolanie vychovávateľa. Nechceme a neurážame náboženské presvedčenie žiadneho človeka, náboženská sloboda je zaručená našou ústavou, ale hovoríme veľmi otvorene, a tak aj konáme. Naša škola je školou socialistickou. Cieľavedome v nej uskutoč-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Szatmári Béla

1973 JAN 7

1024

Fiatalok és eszmények

I. TECHNIKA

(Szatmári Béla rajza)

dott f

helyükön már csak egy évet öltöttek, a szerencsétlen vétlen ide is elhozott egy ismerőst. Az asszonyban vibráló rémület bujkált, bárhová mentek, mindenütt megjelent alaki régi életükből. Közös lhatározással most már külöldre utaztak.

IV.

Eleinte nehezen boldogultak z ismeretlen világban, s másajta emberek között, az ideen nyelvben. Évek kellettek, míg szerény keretek között lni tudtak, és nem voltak öbbé ráutalva értéktárgyaik ladogatására. A fiú gyorsan lkalmazkodott az új körülményekhez, hamar olyanná ett, mint az itt született gyeekek, az iskolában is megllta helyét. Amint az évek múltak, zavaró esemény nélül, az asszony mintha végrvényesen megnyugodott volna, csak a fiúnak élt, bolognak látszott. Lelke tudatalan rétegébe mégis, mintha valami sejtelem bújt volna neg: szeme nem volt tiszta, árnyak rejtőztek pillái alatt. Az orvos azonban nem vett észre semmit, örült, hogy vége a hányatott, kóborló életnek.

V.

Mikor a fiú tizenhárom ves lett, járvány ütött ki az skolában. Azonnal eltiltották sztálytársaitól, az utcára em engedték, csak az udvaon játszhatott egyedül, s a endelőnek tájékára sem meetett. A gyerek nehezen tűre a rabságot, alig várta, hogy zabadulhasson, és mikor egyzer magára hagyták, átmázott a kerítésen, régi pajtáához. Barátjának családjában is volt beteg, s a fiú este már lázban égve feküdt ágyában, nevelőszülei rémületére. Elképzelhetetlennek artották, hogy ő is a járvány áldozatául essék, mindenre kiterjedő óvintézkedéseik ellenére. Mindegy, a baj itt volt és megkezdődött a szörnyű harc a fiú életéért. Több orvos is kezelte, s anyja magza ápolta fáradhatatlanul. Tíznapi kétségbesett küzdelem után a fiú mégis meghalt.

VI

Az orvos azt hitte, hogy az asszony a temetés után összeroppan. Nagy gyöngédséggel vette körül őt, kárpótolni akarta a veszteségért. De az asszonynak mintha nem lett volna szüksége erre, naponta kijárt a temetőbe a fiú sírjához, és mindig nyugodt volt, kiegyensúlyozott. A férfi nem kereste az okot, más gondolatok foglalkoztatták, nem látta értelmét tovább a kinnmaradásnak, haza akart menni. Eddig is szenvedett a honvágytól, de most, hogy nem volt ok tovább maradnia, azonnal indulni szeretett volna. Az első alkalmasnak vélt pillanatban megemlítette szándékát az asszonynak, de meglepetésére az ellenszegült, nem akart menni. Nyugodt, hideg hangon kijelentette, hogy ő marad, életét itt akarja most már leélni, a sír őt örökre ide köti, a férje csak menjen haza, barátságban fognak elbúcsúzni egymástól. Az orvos egy darabig még szabadkozott, de mikor látta, hogy feleségének nincs reá többé szüksége, hagyta, hogy rábeszélje az elutazásra. Egy bágyadt fényű nyár végi napon örökre búcsút mondtak egymásnak.

VII

A külföldi városka temetőjében mindennap megjelenik egy mély gyászba öltözött asszony. Végigmegy a sírok között, az egyik előtt megáll, elrendezi rajta a magával hozott virágokat, majd leül a mellette levő padra, összekulcsolt kezekkel. Egész délutánját itt tölti, meg-megborzongva vékony kabátjában, ha szél suhan át a sírok fölött. Az emberek már megszokták szomorú alakját a temetőbe vezető árnyas úton. Néha odasúgják egymásnak, mikor elmegy mellettük: „A fiát gyászolja!" Az asszony meghallja ezt, ajkára elégült mosoly rajzolódik, kiegyenesíti hajlott derekát és méltóságteljes lépésekkel halad tovább.

Kemény Erzsébet

1972 DEC 10

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Szatmáry Béla

Nógrád

Fiú a műhelyben

1021

(Szatmáry Béla rajza)

Egy londoni
rülbelül 2 millió
felelő összegért
egy 22 karátos
szült éjjeliedér
edény súlya 1
átmérője 17 cen
donosa, aki áruba bocsátotta,
nem volt hajlandó elárulni a
nevét.

★

Jeanne Moreau oldalán Pierre Cardin filmszerepet vállalt Carlos Dieguez brazíliai filmrendező filmjében. A film egy brazíliai fiatal nő életét meséli el az 1930-as forradalom idején. „Ezzel a filmszereppel — mondja Cardin — régi álmom válik valóra, de azt hiszem, sohasem vállalkoztam volna rá, ha nem Jeanne Moreau a partnerem."

★

Dyan Cannon filmszínésznő három hónapon át gyilkos fogyókúrának vetette alá magát. Amikor azonban megjelent a

legtöbb ember kivétel e szabály alól."

★

Mindig arról álmodom, hogy egyszer én is 30 000 márkát keresek havonta, mint a papa.

— Micsoda? Az apád 30 000 márkát keres havonta?

— Ugyan, hová gondolsz? Csak álmodozik róla!

★

Egy skót, akinek testvére több mint 10 évvel ezelőtt kivándorolt, találkozik a barátjával. Már messziről kiabálja:

— Képzeld csak öregem, ma végre írt a testvérem!

— Nagyszerű! És hogy van?

— Fogalmam sincs. Vissza kellett küldenem a levelet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Szatmári Béla

1972 JAN 3 0
1021

A MŰVÉSZET

Fiatalok és eszmények (Szatmári Béla rajza)

Nyelvmű[illegible]

A szavak hangul[illegible]

A magyar költészetnek bízvást az egyik legszebb mondata: *„Kalmár szellő járt a szomszéd mezőkön, S vett a fövektől édes illatot."* Szép ez minden ízében, nekem mégis az eleje tetszik leginkább. Az a bizonyos „kalmár szellő".

De képzeljük el, hogy a *kalmár* szó helyett egy másikat választ *Petőfi!* Mondjuk a *kereskedő* vagy a *szatócs* szinonimákat. *Szatócs* szellő — nem is annyira rossz, még alliterál is. Hol van azonban az eredetitől!

„Lassanként koszorúm bimbaja elvirít..." — írja csodálatosan *Berzsenyi.* Aligha vitatható, hogy e sor szépsége a *bimbaja* szóban kulminál. Helyettesítsük be csak a hétköznapibb hangzású *bimbója* változatot: — mint mikor repedés támad a harangban. Pedig mindössze egy hang változott meg.

Végh György, a kitűnő költő a Szeptember végén-t átköltötte, jambusokra. Arra volt kíváncsi, hogy az új ritmus mennyire változtatja meg a vers hangulatát. A sejtelmes szépségű *„Elhull a virág, eliramlik az élet..."* az átírásban így hangzik: „Lehull a fák virága, le az élet." A kecses-szomorúságú *eliramlik* helyett tehát Végh György a tompa *lehull* igét alkalmazta. S megszűnt minden varázslat.

Azért idéztük fel mindezt, hogy kellőképpen érzékeltessük a szóhangulat fontosságát. Mert a hangulati árnyalatok megkülönböztetése *a mindennapi élet nyelvében sem hanyagolható el.* Ebben rejtőzik a szép és árnyalatos kifejezés titka.

Ha valakire azt mondjuk, hogy *vén,* akkor bizonyára haragszunk rá, s meg akarjuk bántani. Ebben a kérdésben: *„Hát az öreg, hogy van?"* az *öreg* nem szándékozik sérteni, érezteti viszont a fiatalság hányavetiségét. Az *idős,* a *koros* tapintatoss annak rokonértelműjeire is. Ha hozzánk tartozóról van szó, rendszerint a *halott* szót használjuk; a mások, a család tisztelői viszont az *elhunyt* melléknévvel illetik. A ravatalon mindig a *holttest nyugszik,* a gyilkosság nyomozati anyagában pedig a *hulla* szerepel.

Hogy mikor, melyik szóval élünk, azt a jelentésen kívül a szóhangulat dönti el. S a szándékok, helyzetek, mondanivalók el is várják a nekik megfelelő hangulatú, árnyalatú szavakat. A piacon például *krumplit* veszünk, de a vagonokban burgonyát szállítunk. Házat a *kutyának* csinálunk, ha azonban zárlatról vagy adóról van szó, mindig az *eb* kerül elő.

Már csak ezért sem örülhetünk az *állati* melléknév tüneményes karrierjének, mert mennyire más hangulatú dicséretet várna egy szép hangverseny egy izgalmas film, vagy egy pompás libacomb! Fiatalságunk szó-

haszn
ez: á
De
„sztá
pia,
sem.
be, h
és s
az il
van
den
haszn
vitatl
példá
vagy
hara
falat
jól r
lálko
hogy
hang
lenté
jon
Ha
jából
nyers
norm
szenn
nak
Nem
nek
tekin

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

NÓGRÁD

Szathmári Béla

1972 JAN 1

1021

HETEDIK EKLOGA

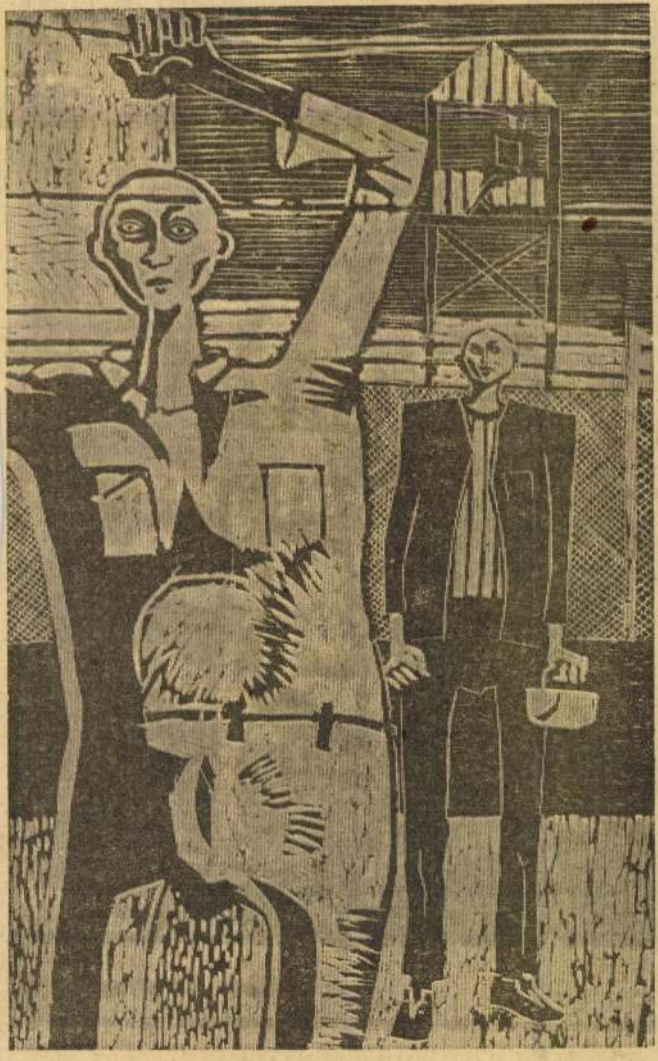

(Szathmári Béla illusztrációja)

(Bajcsik József metszete)

Verses szólások

Ha nem csordul, csöppen:

Mihvéret Bpest,
1944. aug. 17. olds

Szatmári Béla

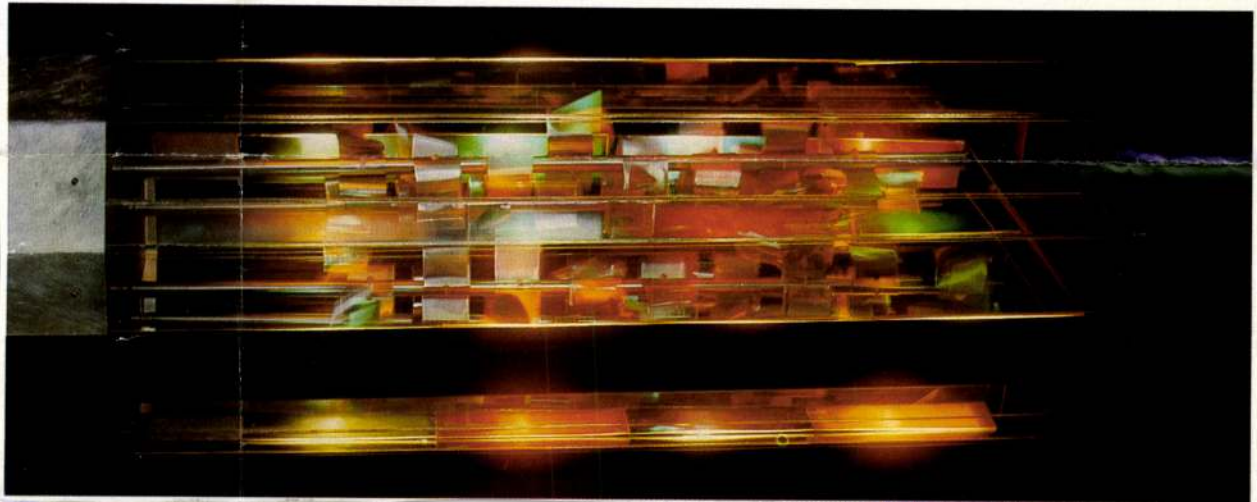

n

2

ános: A kard).

lyettese és neje

Hevesi példa

Ha valaki a *Hatvany Lajos Múzeum*ot keresi *Hatvan*ban, rögtön úgy érzi magát, mint a moziban. A lerobbant múzeumiroda és rak-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szatmári Béla,
festőművész és grafikusművész

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1980 MÁR 3 0

1021

Mozgásváltozatok egy témára

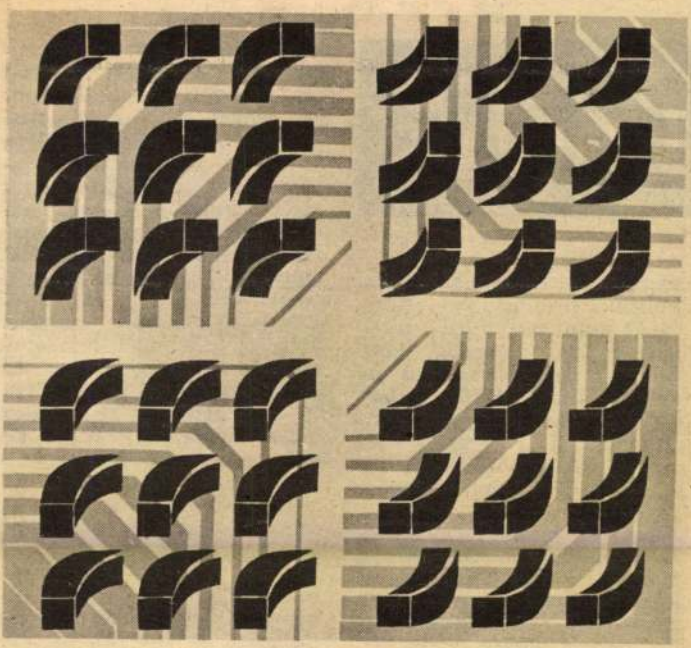

Szatmári Béla festménye

A felvételen jól l

Lőrinc

hangja. 43. Félig művelt! 44. Politikai bizottság. 45. Előd. *46. A költő műfordítói munkássága igen gazdag volt. Ebben a gyűjteményében az európai lírán kívül helyet kapott a keleti népek költészete is.* 51. Névelős sporteszköz. 52. Irán fővárosa. 53. A Tisza kis mellékfolyója. 55. Lakás egyik helyisége. 57. Amerikai katonát hívják így Európában. 58. Estebéd a franciáknál. 60. Vas megyei község. 62. Pénznemünk. 63. Bors darab! 64. Egy fővároshoz csatolt község lakója. 67. Egymást követő magánhangzók. 68. Társastánc fonetikus neve. 69. A románok pén-

[illegible] szóval. 6. Norvég, magyar és olasz autók betűjele. 6. Vidéki fellépéssorozat, — argóban. 7. *A költőnek ezt a verseskötetét a magyar irodalomtörténet, mint a kapitalizmus kritikai néprajzát emlegeti.* 8. Rostos növényt pozdorjává tör. 9. Az SZTK elődje. 10. Szultáni rendelet volt. 11. Mongol fejedelmi cím. 12. Vendéglői lap. 13. Bűvös. 18. Ókori görög törzs. 19. Dél, németül. 21. Minden mást megelőzően. *23. E címen jelent meg 1947-ben a költő verses önéletrajza.* 25. Választ sürgető szó. 26. Az ég színe. 27. Liba. 29. Nagyfokú izgalom. 35. A nap múlása. 37. USA város — a Missouri mellett. 38. Az MSZMP Központi Bizottságának titkára (Miklós). 39. Ibolyka. 42. Pedagógusok. *44. A költő szerkesztésében 1927-ben indított szépirodalmi-kritikai folyóirat.* 47. Rikoltoz. 48. Nem

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szatmári Béla

NÓGRÁD

románe – üvegtervező

1979 JUN 24

1021

Szatmári Béla: „Oktaéder"
(krómozott acéllemez, térplasztikai terv)

pen az egy
erkölcsi fejl
rányítása,
perré formá
vezeti keret

— Vannal
ajátos vona...
ntézetbe kerülő fiatalok szél-
őséges eseteit is ezt példáz-
ák...

— Abból kell kiindulnunk,
ogy a hozzánk jövő fiatalok
agy része értékes, jóra tö-
ekvő, de még nem tanultak
neg élni vagy éppen a szü-
eiktől olyan emlék- és él-
ményanyagot kaptak, amelyek
em elégségesek, sokszor gát-
lag hatnak az életben va-
eligazodásban. A lelki krí-
s állapotában levő fiatalok
saládjának megismerésében
zinte minden esetben talá-
unk olyan tényezőt, vagy té-
vezőket, amelyek elősegítik
z említett állapot kialakulá-
t. Ilyen például az alkoho-
zmus, amely maga a pokol.
lszomorító adat, hogy me-
énkben a keresőképes fér-
ak mintegy húsz százaléka
gyaszt egészségre és család-

felnőttek cselekedetei ...
dikációi" között...? Szenten
ciák és moralizálgatások he
lyett fontosabbak a pozití
példák adása. Tilalmak é
parancsok helyett elemezzün
előttük egy-egy számukr
problémás helyzetet. Tanítsu
meg őket az alternatív fe
adatmegoldás helyett arr
hogy számtalan más elfogad
ható megoldás is létezik a
élet különböző helyzeteiben
Mi, az intézetben szélsősége
esetekkel találkozunk, súlyo
esetenként kóros, emberteler
kriminalitást is elérő kapcso
latokkal. Ma is vannak szé
számmal anyák és feleségek
akik a család egybentartás
végett igen sokat tűrnek ré
szeges és agresszív férjüknek
akik állandó rettegésben tart-
ják őket. Intézetünk munka-
társi kollektívája igen érzé
keny az említett problémára

Pályakezdésed egybeesik a salgótarjáni városközpont építésének előtörténetével. Igéretes szakasza lehetett az életednek.

Igen, magam is annak éreztem. Vakációzó diákként jártam első ízben Salgótarjánban, 1955 nyarán. A vásártéri városrész az 50-es évek szocreál stílusában már félig kész volt. A jellegtelen, régi városközpont, a rendezetlen utcák, a völgyekbe szétszóródott város, a kolóniák — mindez nem nyűgözött le. És persze nem volt szellemi élet sem.

Szorosabb kapcsolatba 1958-ban kerültem Salgótarján építészeti gondjaival. Kmettyhez jártam a Képzőművészeti Főiskolára, esti tagozatra, ami a nappalira készített elő. Az előkészítő év alatt a Lakóterv-nél dolgoztam, Fokas Teodosius görög építész keze alatt. Ő kapta meg a salgótarjáni művelődési ház tanulmánytervét. Egyben javaslatot kellett tennie a városközpont tervezésére is. Engem kért fel, hogy foglalkozzam a tér rendezésével. Az első beépítési javaslat így tőlem származik.

Mivel a Képzőművészeti Főiskolára többszöri próbálkozás után sem vettek fel, a Lakótervnél maradtam. Petőfibányára terveztem egy strandot, ami meglehetősen nagy publicitást kapott. Így figyeltek fel rám az akkori nógrádi vezetők, s meghívtak Salgótarjánba. Egy fiatal tervező számára el sem tudok képzelni kecsegtetőbb helyzetet, mint hogy kap egy szűzföldet és ott csinálhat valamit.

Aztán a reményeid nem igazolódtak. Megvalósult ugyan néhány terved, országos pályázatokon több „kiemelt megvételt" nyertél. De a felépült salgótarjáni városközponthoz még sincs közöd. Miért alakult így?

Ahhoz, hogy ezt érdemben megválaszoljam, egy interjú keretei nem elégségesek. Nem a magam mentségére mondom, de a kérdés túlnő azon is, hogy személy szerint elég tehetséges építész vagyok-e vagy sem. Röviden úgy összegezhetném azt az időt, hogy az érdekviszonyok olyan szövevényeibe gabalyodtam, amelyekből nem éppen ép bőrrel kecmeregtem ki. Ezt követően három évig szárítókat adaptáltam tsz-ek számára...

Ekkor fordultál újból a képzőművészet felé?

Miután semmi valódi építészi tennivalóm nem maradt, újból visszataláltam a képzőművészethez. Kezdetben pótcselekvés volt, amit csináltam. Aztán egyre több lett benne az öröm. Az építészettel szemben vonalban is szabadabbnak éreztem magam. Örültem, hogy kacskaringós vonalat húzhattam. Így születtek az organikus biografikáim. Az élet keletkezéséről morfondirozgattam. Munkáimat közölte az Élet és Irodalom, vásárolt tőlem a Galéria. Valahogy mégsem fogadták szívesen a dolgaimat, különösen Nógrádban nem. Magam is ráuntam, elégedetlen voltam.

Hiányzott az építészet?

Igen, így van. Ezért kezdtem keresni a lehetőséget, hogy a képzőművészeten át visszataláljak az építészethez. A társművészetek régi, felbomlott, ideális egysége lebegett a szemem előtt, mint eszmény. Mai építészetünkben kiáltó ellentétek vannak. Ragyogó középületekkel dicsekedhetünk, de lakótelepeink esztétikai képe elhanyagolt. Arra kellene hát törekednünk, hogy a tömegépítkezésben is legyenek meg azok az értékmozzanatok, amelyek az egyedi épületekben. Ezt a lehetőséget a *szériális művészet*ben látom. Elfogadtam a permutáció, az elemek variálásának elvét. Ezt az elvet a paneles építészet lényegében magában hordozza.

Elképzeléseim realizálásánál a salgótarjáni ipari háttérből indultam ki. Itt rendelkezésemre áll az üveg, a zománcüveg és a fémművesség. Egy sor olyan anyagban lehet gondolkodni, amellyel épületek elé lehet menni, épületeken lehet szerepelni. Rádöbbentem, hogy ha mozgósítani tudjuk az ipari hátteret, olcsó és használható alapanyagokhoz jutunk egy tömegigényt kielégítő művészet céljaira.

Az ipari lehetőségek kutatása közben, úgy tudom, egyedi eljárást kísérleteztél ki az üvegzománccal. Mi ennek a lényege?

Az üvegzománcot már régóta ismerjük. Hogy képzőművészeti rendbe szervezett színek és formák kerüljenek zománctechnikával az üvegre, azt én csináltam először. Ilyeneket mint egyedi műveket ki is állítottam a zománcművészeti biennálékon, ahol többször díjat is kaptam. Engem azonban a tömeges alkalmazás lehetőségei izgattak. Üvegzománcaimat házgyári épületek falán látnám szívesen, nem pedig kiállítótermekben. Egy üveggyár és egy házgyár támogatásával jelenleg a biztató technológiai kísérleteknél tartunk. A kérdés túlnő a művészet körén. A sikerbe vagy sikertelenségbe gazdasági érdekek is beleszólnak és igen élesen felvetődik a mecénálás kérdése is.

Nem gondolod, hogy a gyakran felhangzó szakmai vélemény is ellened dolgozik, mely szerint amit csinálsz, mindössze szervetlen dekoráció?

Ismerem ezt az álláspontot. Elismerem, hogy a házgyári épületek díszítése nem a végső megoldás, de hogy a színre és a színes formákra szükség van a falakon, abban biztos vagyok. Sőt úgy gondolom, hogy permutációs díszítő elemeim a funkcionalitás felé is továbbfejleszthetők.

Az utóbbi években rendezett kiállításaidon egy nagyszabású koncepció körvonalazását érzem. Ezzel függ össze, hogy egyik elindítója és mozgatója voltál az 1976-ban meg-

1

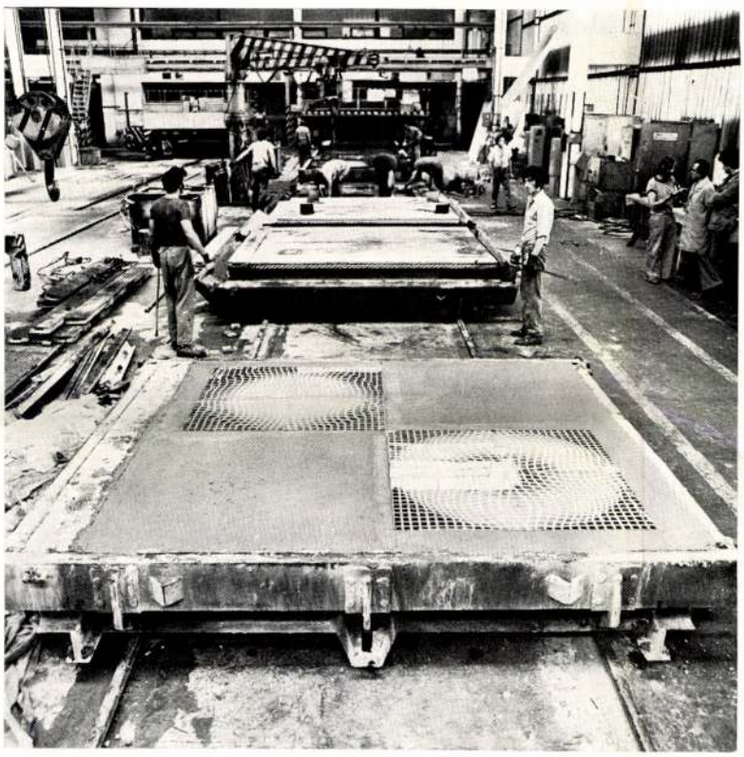

2

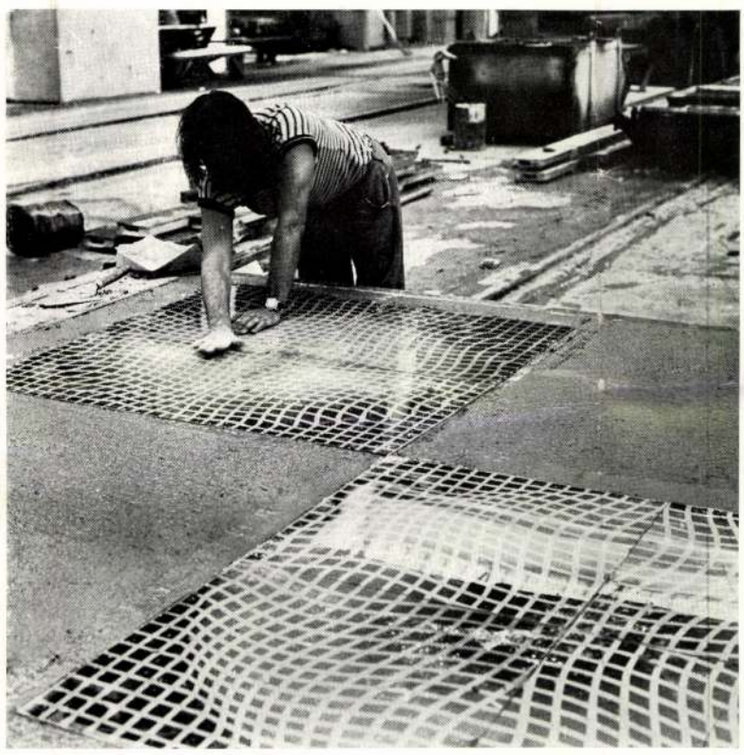

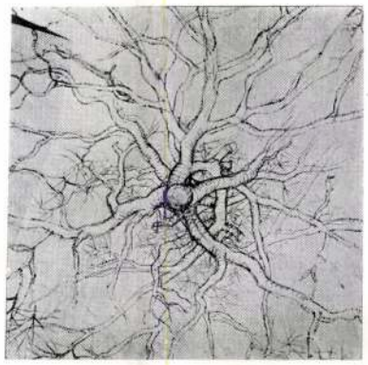

3

4

1—9. A Magyar Építőművészek Szövetsége székháza pincéjének faldekorációja, Balogh István műve

1—9. Décoration murale de la cave du siège de l'Union des Architectes Hongrois

5

6

7

8

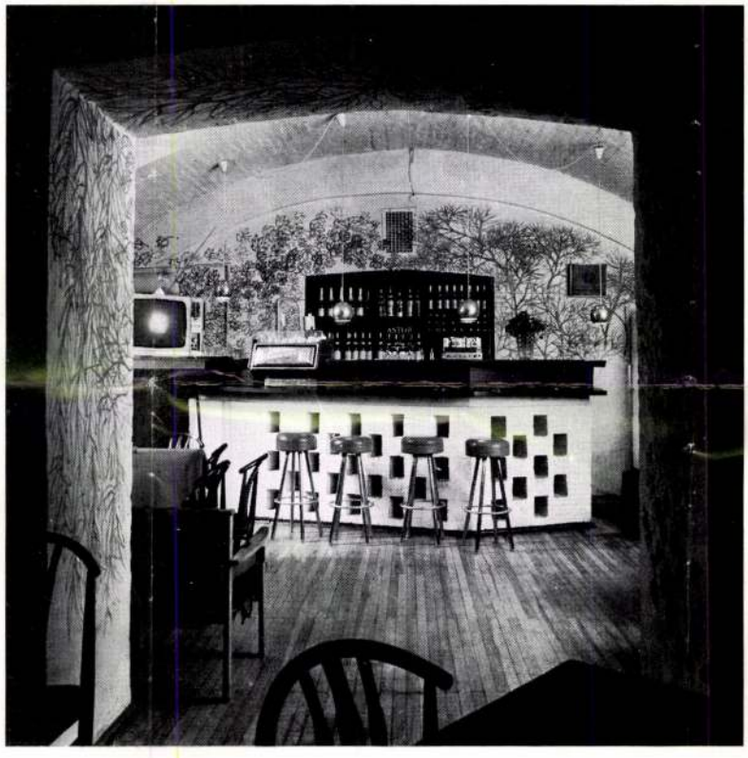

9

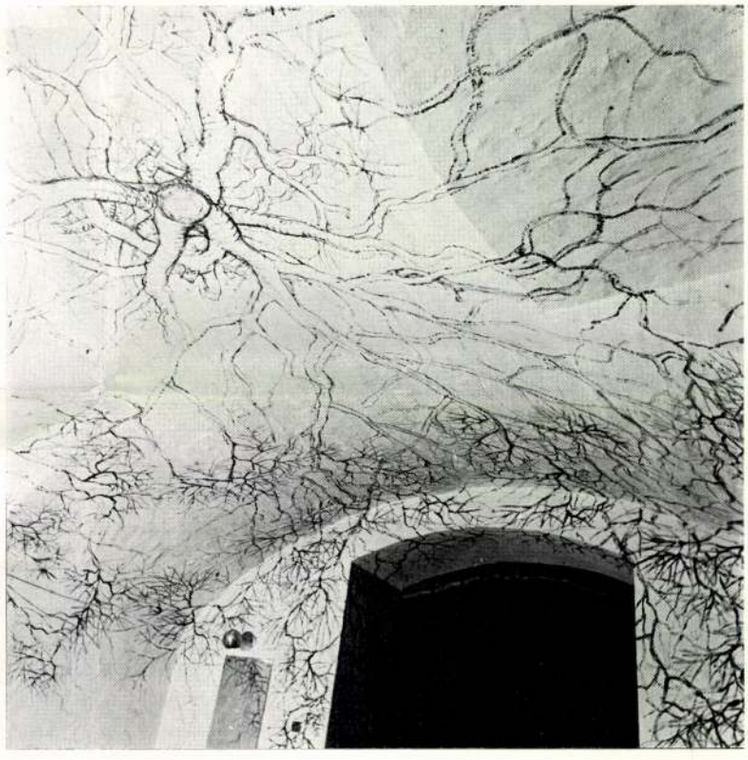

rendezett I. Környezetesztétikai Konferenciának.

Az I. Konferencia szinte magánkezdeményezésnek köszönheti a létezését. Jóformán a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület ipari esztétikai szakosztálya és néhány salgótarjáni üzem és intézmény állt mögöttünk. A másodikat már a MTESZ központi elnökségének jóváhagyásával és támogatásával szerveztük. Az első arra volt jó, hogy megértessük egy ilyen tanácskozás rendszeres időközönkénti megrendezésének fontosságát. Úgy véljük, ez sikerült. Ha tömören össze akarnám foglalni az előadások és viták témáit, azt mondanám, hogy a konferencián a makro- és mikrokörnyezet harmóniájáról az épületeken belüli és az épületen kívüli környezet egységéről kívántuk kicserélni a véleményünket. Építészek, képző- és iparművészek, esztéták szerepeltek az előadók között. Nem titkoljuk, hogy a jelenlegi gyakorlatra akarunk hatni.

Laczkó Pál

1. A kész nyers kísérleti panel a csarnokban
2. A zománcüveg felragasztásának folyamata
3. „Térbeni kompozíció". Krómozott acéllemez
4. „Horizontális konstrukció". Acél
5. Mázas kerámia csempekompozíció. Z-S N° 1. Variáció. 150×150 cm
6. Mázas kerámia csempekompozíció. F. F. N° 1 variáció. 150×150 cm

1. Le panneau brut expérimental en état fini dans le hall
2. Processus du collage du vitre-émail
3. «Composition spatiale». Plaque métallique chromée
4. «Composition horizontale». Métal
5. Composition de dalles céramiques vernissées. Z-S N° 1. Variation. 150×150 cm
6. Composition de dalles céramiques vernissées. Variation F. F N° 1. 150×150 cm

3

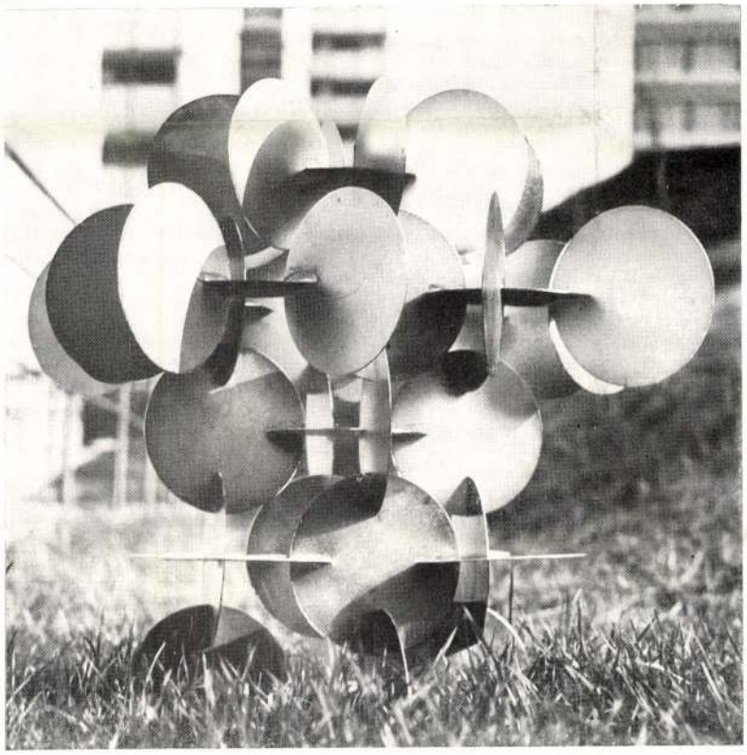

4

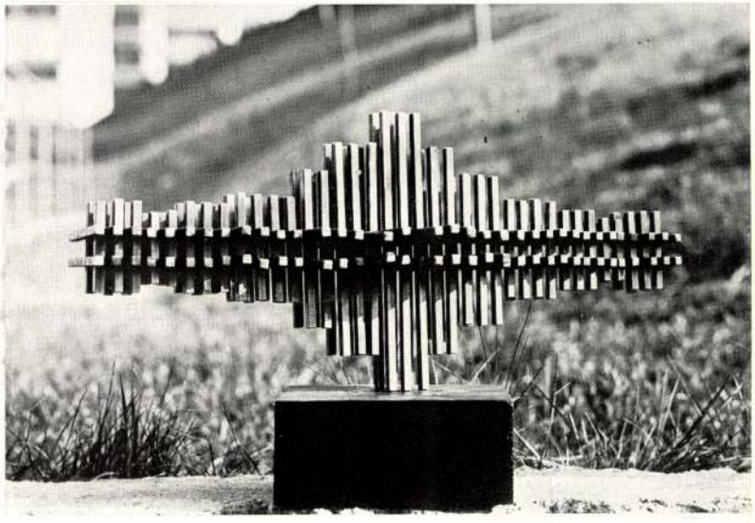

5

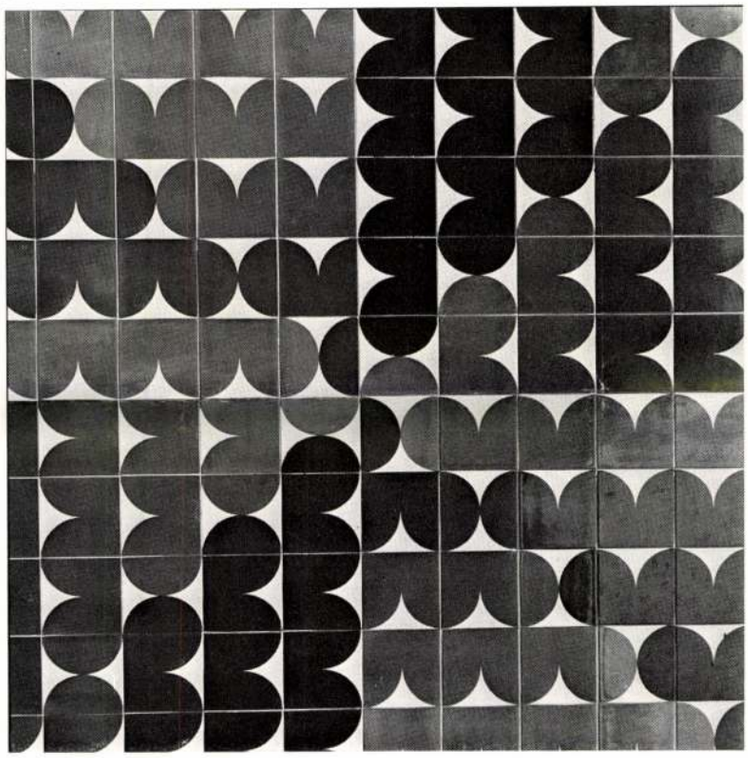

6

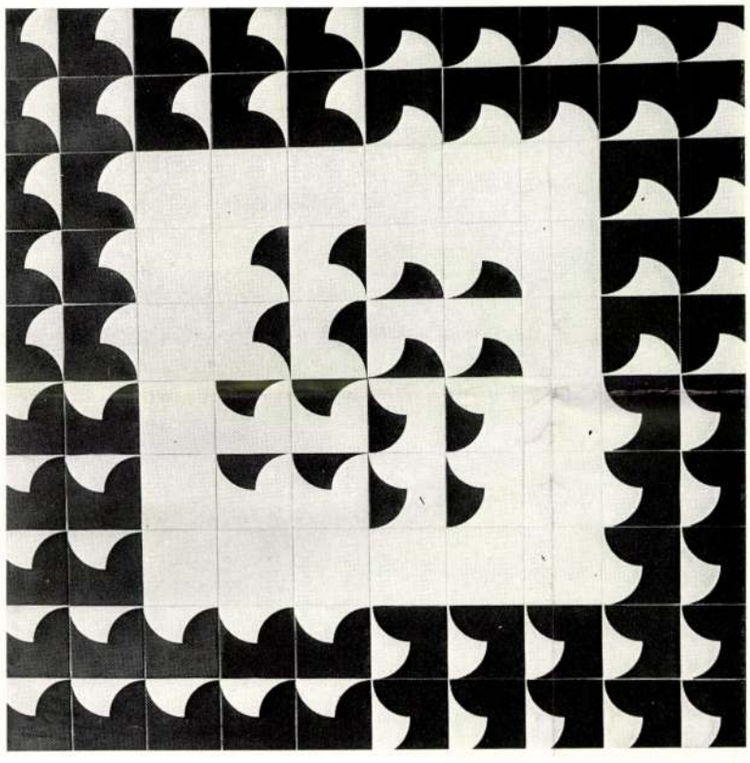

kiállítás

Az építészet és az ember

Az építészet kritikája

A múlt évben kiállítást láthattunk a Fészek Klubban. Két fiatal építész: Szegő György és Rajk László kiállítását. Szegő György és Rajk László új műfajokat találtak fel. Szegő az „álomtervezést", Rajk az általa felfedezett új műfajt egyszerűen csak „Terveknek" hívja. Mind a kettő lényegében építészeti kritika. E sorok írójának laikus véleménye szerint irónikus, gúnyos kritika — a fotóművészet és az elvont rajz eszközeivel.

Mielőtt a mondanivalójuk kapcsán néhány probléma feszegetéséhez látnánk, nézzük meg, hogy voltaképpen milyen műfajokról is van szó.

Az „álomtervezés" kész műalkotások fényképeinek kombinációiból hoz létre egy új, az elem-képek külön-külön felismerhető jelentésén túlmenő jelentést. Kétségtelen, hogy az álom így — a képek kombinációjával — dolgozik, pontosabban így is dolgozik. Ennyiben a műfaj elnevezésében az „álom" szó helyén van. De miért tervezés? Ezt mindmáig sem tudtam megfejteni. Amikor az éjjeli őrjárat „végigvonul" a századelő pesti nagykörútján, vagy a magyar kártya figurái foglalják el a milléniumi emlékmű történelmi hőseinek a helyét — ez mélyértelmű, gyilkos, már-már a destrukciót súroló gúny. A kétségbevonhatatlanul szellemes „álomtervek"-nek azonban némi korlátjuk is van a közönség szempontjából. Jelesül az, hogy a megértésükhöz ismerni kell „alapképeket", amelyekből egy-egy „álomterv" felépül. Ezért aztán a szerzőjük nem nélkülözheti a magyarázó alfeliratokat. Az álomtervek így még nem állnak meg önállóan.

Rajk László „Tervei" műfajilag tán izgalmasabb, merészebb kísérlet, de még szűkebb közönség a címzettjük. Rajk ui. megvalósítható, de abszurd építészeti terveket közöl, amelyek közös vonása az, hogy felszínre hozzák a kortárs építészet egyes mechanisztikus, monoton, kreatív újítások helyett a multiplikációkban kimerülő jellegeit. Ám jelrendszere az építészeti rajz, így voltaképpen csak építészeknek szóló műfaj. Absztrakt humor.

Ennyit a műfajokról.

Ha van e műfajoknak jövőjük (ami nagyrészt alkotóik termékenységének függvénye), akkor lesz mód arra is, hogy e fenti összefoglalómat értőbb emberek korrigálják. De mi van e műfajok mögött — engem ez érdekel! Talán a kritikai szellem, amely bennem is ágaskodik, s amelynek az „Álomtervek" és a „Tervek" amolyan „jobb híján" megnyilvánulásai. Mert ha az alkotásnak mind az objektív, mind a szubjektív feltételei adottak, akkor alkotunk és nem bírálunk. Pontosabban a bírálat csak alkotásaink egyetlen aspektusa mara[d] válik külön műfajjá.

Van-e a városnak emberi arca?

Irving Taylor, a pszicholó[gus] rendkívül figyelemre méltó viz[sgálatot] fogunk kiindulni. Taylort me[gkérte] nagy csoport embert, hogy eg[y] ciót, érzelmet próbáljon vona[lakkal] fejezni. Az eredmények k[imutatták] egyenes, tört, görbe stb. von[alak] tív érzelmeket (pl. gyűlöl[et] nyire egyenes vagy tört vona[l] ki. Taylor ezután egy másik [alkalommal] port tagjainak megmutatta a rajzokat és megkérdezte őket: vajon az egyes vonalak milyen érzelmeket jelentenek (mind az előző, mind a második széria során a rajzra, ill. az értelmezésre fölkért személyek külön-külön és önállóan dolgoztak). Az eredmény meglepő volt. A második csoport kb. 80%-ban az előző csoport intencióinak megfelelően fejtette meg az ábrákat. A vonal, a forma tehát megfejthető érzelmeket, hangulatokat hordoz. Taylor szerint itt ún. fiziognómiás jelenségekkel van dolgunk. A fiziognómia Goethe barátjának, Lavaternek a kezdeményezésére született tudomány volt, amelynek tárgya az emberi arc vonásai és a személyiség típusa, állapota stb. közötti összefüggés feltárása.

A természettudomány babéraira pályázó lélektanok túlbuzgó naturalista epigonizmusukban ezt a diszciplinát is besorolták az irreleváns szakmai előzmények közé. Mármost miért van szó Taylor kísérletében fiziognómiás jelenségekről?

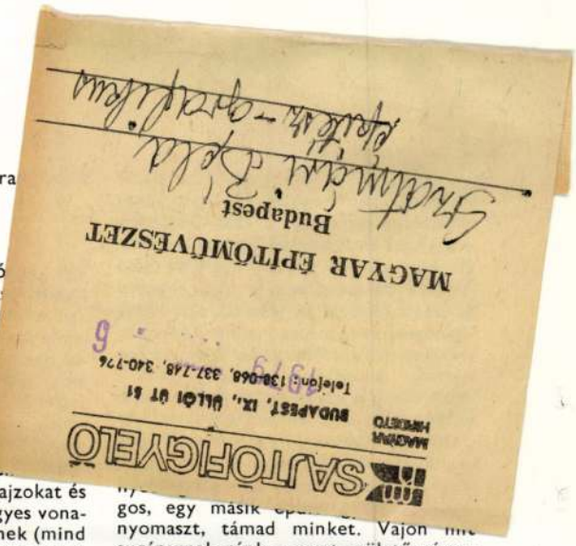

gos, egy másik [illegible] nyomaszt, támad minket. Vajon mit sugároznak ránk a most születő városrészek?

Az építészet és az ember

Az építészet az embert fejezi ki. Ez nagyon mély és kevéssé racionalisztikus értelemben is igaz. Két példát veszek a kertépítészetből. Hiszen ha az építészet általánosan téralakítás, akkor nem csak a művi anyagok segítségével képzelhető el.

Állítsuk szembe a francia kertet az angol kerttel. Az előbbi a francia racionalizmus idején született, az egyiptomi és babilóni kertépítészeti vonal egy fejleményeként. Akkor tehát, amikor a geometria lett a tudományok királya.

Ui. a geometria volt egyfelől a legracionálisabban felépítve: axiómák, tételek, konkrét esetek kristálytisztának érzett rendszerbe foglalása révén. Másrészt művi objektumokkal foglalkozott. Hiszen tudjuk, hogy a természet forma-

1

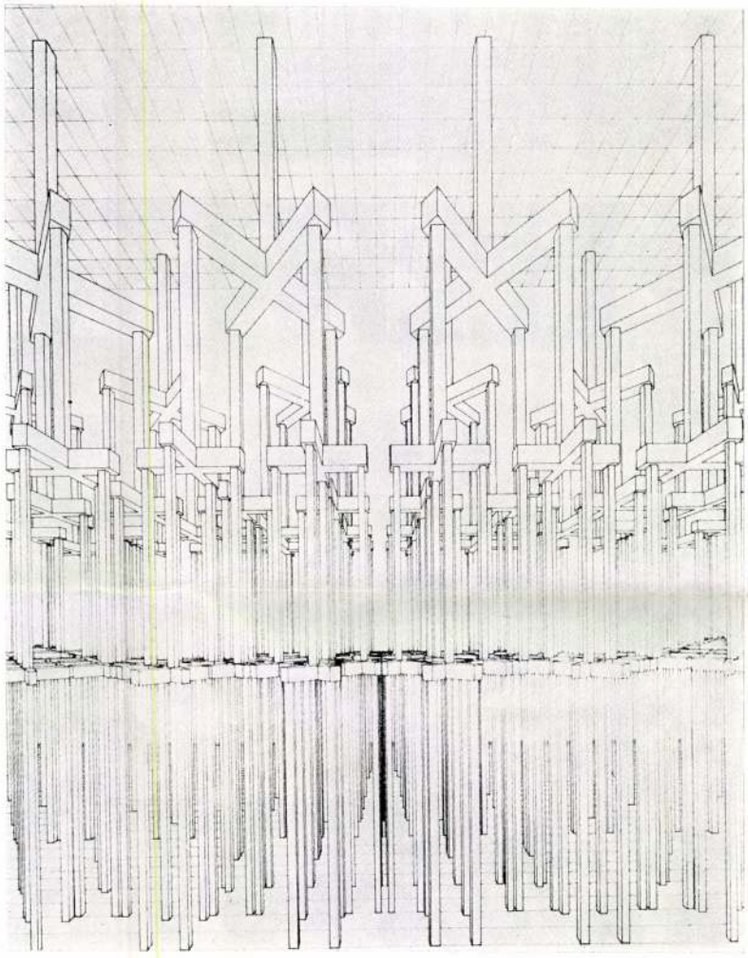

2

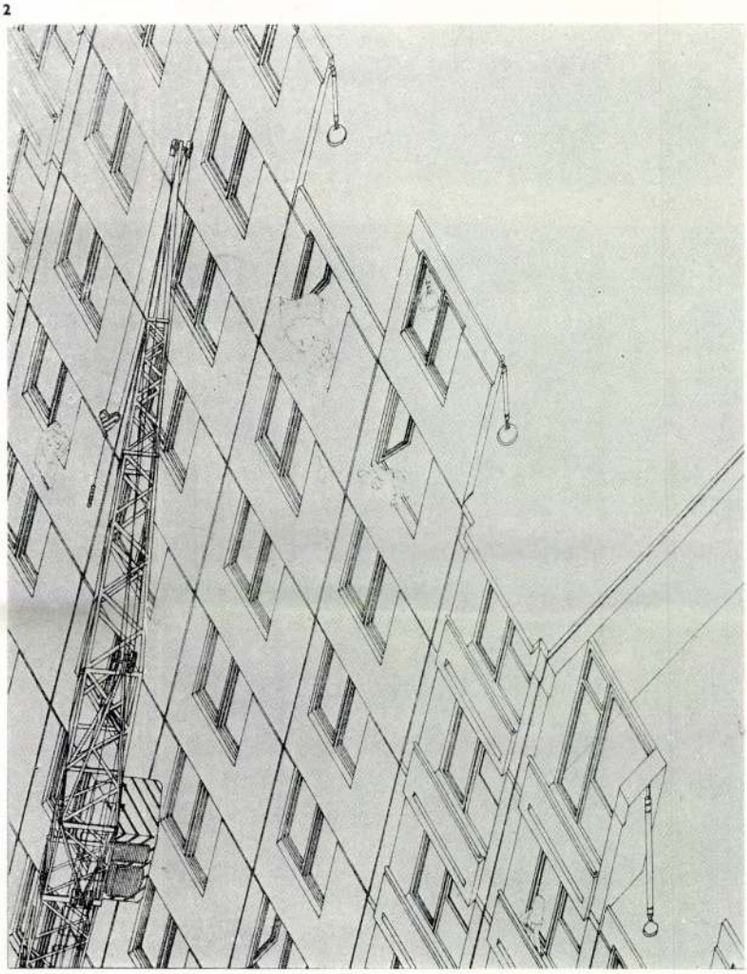

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 DEC 6
NÓGRÁD

Szatmári Béla, zománcüveg tervező
1021

Kiállítás előtt

Üvegzománc-kompozíciók

Az Élet és Irodalomban elhangzott a zárszó abban a rendkívül nagy érdeklődést kiváltó vitában, amely szeptembertől folyt az építészetről. A vita Major Máté Nagypanel és tulipán című irása nyomán robbant ki, amelyben a pécsi tervezőiroda fiatal építészkollektívájának paksi házairól, illetve azok díszítéséről tett kritikai megjegyzéseket a szerző. A heves vita is jelezte: modern építészetünk egyik legégetőbb kérdését érintette Major Máté, olyan ellentmondásokat, amelyek — természetesen — még sokáig hatnak, befolyásolják életünket, a vita után is. Hiszen csak az Élet és Irodalomban zajló vita zárult le, az ott felmerült kérdésekre az építészetnek — és nemcsak annak — ezután kell megadni a választ.

X

Azért hivatkoztunk pár sor erejéig erre a vitára, mert a „hozzászólásokra" ezután is szükség van. És „hozzászólók" Nógrádban is akadnak. Ilyen „hozzászólónak" ígérkezik a salgótarjáni Szatmári Béla, akinek december 20-án nyílik önálló kiállítása a megyei József Attila Művelődési Központban.

„Hozzászólása", természetesen, csak adalék, nevezetesen; zománcüveg-kompozíciók.

Szatmári Bélával, a salgótarjáni síküveggyárban beszélgettünk, ahol művei készültek. A gyár által nyújtott lehetőséget ezúton is köszöni.

— E kompozíciómmal célom az emberi környezet humanizálása — mondja. — Tisztában vagyok azzal, hogy ennek számtalan módja és lehetősége van, a díszítés ezek közül csupán egy mód. Mégpedig, szerintem, gazdaságos mód. Hatása azonban igazán csak akkor érvényesülhet, ha az építészet egyéb lehetőségei, teszem azt, alaprajzi, tömegkialakítási lehetőségei is bővülnek, azaz nagyobb figyelmet fordíthatnak építészeink a szépség törvényeire, az esztétikai minőségre is. Az építészetben ugyanis a tartalom és a forma szintén a legszorosabban összefügg egymással.

— Egyedi alkotásokról van szó az üvegzománc-kompozíció esetében, vagy szériában is készülhetnek ezek a művek?

— Mindenekelőtt használhatót akarok adni, használhatót az építészet számára. Ezek persze, most egyedi művészeti alkotások, de szériában is gazdaságosan előállíthatók, felhasználásuk széles körű, üzemben készülhetnek. Az a szándékom, hogy ezek egyszer épületek falaira kerüljenek, ott töltsék be funkciójukat. Szerintem, kitűnően használhatók külső burkolásra is.

— A különböző elemek variálhatók?

— Variálásukkal megkomponálható az adott épület homlokzata. Ez is egyik lehetséges felhasználása az elemeknek, a sok más közül. Olyan szériát csináltam amelyek megmutatják a lehetőségeket. Az elemek önmagukkal is variálhatók.

A zománcüveg-kompozíciók előnyei között szerepel tehát az, hogy tiszta, egyszerű, geometrikus formákat ad, térbelileg hatásos, nagy a variációs lehetősége. Előképei között, persze, ott szerepel Vasarely, akitől bevallottan igyekezett sokat tanulni Szatmári Béla.

— Arra szeretném ráébreszteni az embereket, hogy igényeljék a tiszta, harmonikus környezetet, annak kialakításában maguk is vegyenek részt — jegyzi meg. — Mindettől véleményem szerint elválaszthatatlan a korszerű díszítőformák, térformák ismerete.

Valóban időszerű kérdésekről van szó. Az ember folyamatosan eljut oda, hogy az urbanizáció adta civilizációs lehetőségek adják számára az életformát. (Vagy legalábbis, jelentősen befolyásolják azt!). A városi környezet, az egy helyen való lakás — előnyein túl — káros motívumot is hordoz, például a levegő szennyezettségét, a zajártalmakat, az emberi kíméletlenség és a legelemibb egymás iránti tapintat hiányának elviselési kényszerét, és így tovább. A környezet zsúfoltsága, az építészet sematikus formái, külső és belő terei, a panelek ismétlődő hatalmas felületei egy idő után egyhangúságot eredményeznek, lelki beszűkülést eredményezhetnek. Az azonos formahatás sematizáló szerepéről talán nem is kell külön beszélni, annyira közismert tényről van szó. A sematikus, üres, „szabályos" környezet szerepet kaphat az elidegenedés erősítésében. A környezet változatosabbá tétele — színekkel, változatos formákkal — egyúttal a környezet humanizációját is jelentheti, ha megfelelően élünk e lehetőségekkel. Hamonikusabb belső és külső környezetben harmonikusabb emberi életvitelre nyílhat lehetőség. Nem szabad, természetesen, túlbecsülni a dekoráció szerepét önmagában semmiképpen sem oldhatja meg mai tömeges városépítészetünk esztétikai hiányosságait. Lehetőségeinek kutatása azonban figyelmet érdemel.

Ezzel a figyelemmel nézünk Szatmári Béla salgótarjáni kiállítása elé.

(Tóth Elemér)

És múlnak, múlnak az évek...

Szervezés — önerőből?

A SZERVEZÉS EGY JÁRHATÓ útját boncolgattuk előző írásunkban, amiről kiderült: nem járható. Hiszen a ZIM salgótarjáni gyárában, a műszaki és a szellemi kapacitás hiányában, jelenleg még nem képesek a megkérdőjelezett mintaszervezésre, s miként Miklós Antal szervezési osztályvezető fogalmazott:

— Olyan szervezési csodák véghezvitelére, amit az ország, vagy a megye fokozott figyelemmel kísérne, egyelőre alkalmatlanok vagyunk.

Miért? Ezt feszegettük a továbbiakban, s visszatérő refrénként hangzott el újra meg újra az indokolás. Először is: fejlődött, de nem a kellő mértékben a műszaki gárda, s a pillanatnyi vizsgálódás szerint sem mennyiségében, sem minőségében nem megfelelő magasabb szintű szervezettség kialakításához, megteremtéséhez. Aztán: a szervezettség magasabb szintjének alapfeltétele a műszaki fejlesztés, ami bizony — ilyetén szólva — rendkívül csehül áll a salgótarjáni gyárban.

— Köztudott — fejtegette Sándor László közgazdasági osztályvezető —, hogy műszaki színvonalunk rendkívül alacsony. Nem túlzok, ha azt mondom: Noé-korabeli gépeken állítunk elő világszínvonalú termékeket a nyugatnémet Boecker-cégnek, s ezeket kizárólag a tőkéspiacon adjuk el. Tudom, ellentmondásos, de jelenleg ez van.

Miért? Erre a szervező válaszolt.

— 1972 óta és várhatóan még néhány évig, változatlan a gyár fejlesztési alapjára felhasználható pénz mennyisége: 4,5—5 millió forint. Mondani sem kell, hogy elenyészően kevés. Mit is tudnánk vásárolni belőle? Egyet esztergát, s talán a fennmaradóból kisebb gépeket, amelyeket, hogy úgy mondjam, házon belül meg tudunk valósítani. S itt újra hangsúlyozni szeretném a DH-munkarendszer előnyeit, amit új vágányra helyezünk hamarosan. A DH intéző bizottság kebelén alakuló munka- és üzemszervezési bizottságnak legelsőként olyan célt kellene megoldani, mint — gyárunk legégetőbb gondja — a tőkésexport gazdaságtalanságának mérséklése, vagy megszüntetése, az önköltség csökkentése.

Hogyan, miképpen? Már nem a „jövő zenéje": friss, újszerű elgondolások vannak születőben.

De a tőkésexport gazdaságtalanságán kívül ott sorakoznak még a többi gondok: az egyik, az Ipargazdasági, Szervezési és Számítástechnikai Intézet szervezési tanulmányában is szereplő középgépes irányítási rendszer kialakítása. Miről is van szó? Olyan rendszer kidolgozásáról, amely a belső információáramlás segítségével, naprakészen szemlélteti az anyag-, eszköz- és készletgazdálkodás állását. Csak hát, ez pénzbe kerül, s nem is akármennyibe! Igaz, a gyár beszerzett néhány ASCOTA-típusú memóriaegység nélküli könyvelőgépet, csak hát a lehetőségek...

És még erről:

— **TÖBBEN AJÁNLOTTÁK,** s a pártbizottság is kérte, vizsgáljuk meg a lehetőségét olyan automata formázógép beállításának — füleki testvérgyárunkban már működik —, ami jelentősen hozzájárulna munkaerőgondjaink csökkentéséhez. Mit mondjak? Hét ember végzi ezen a munkát — szerényen — száz helyett. De folytatva: úgy gondolom, ez a tipp bennünk fogalmazódott meg legelőször. Mit tettünk? Kértünk százötmilliót. Megkaptuk? Természetesen, nem — amíg a múlt évben erre 500 ezer forint körül fizettünk, addig 1975. első tíz hónapjában a számítógépre felhasznált költségek meghaladják az egymilliót.

— Eddigi eredményünkként könyvelhetjük el — folytatja a gondolatot a szervező —, hogy kialakítottuk a főosztályi, üzemgazdászi, gyárrészlegi rendszert, átszerveztük és bekapcsoltuk a DH-munkarendszerbe a GYGO-t. Decentralizáltuk a rezsiköltség- és bérszínvonal-elszámolást — a gyáregységi hatáskörbe történt átruházással... És folyik a szakemberek képzése is.

— Mire gondol?

— Természetesen, a szervezésre. Már eddig is ketten végeztek folyamatszervezői kétéves tanfolyamot, négyen a nagyvállalaton belüli szervezéstudományi tanfolyamokat hallgatták. Így, megtettük a kezdeti lépéseket a majdani számítógépes feldolgozás kezdetéhez.

— Ez mikorra várható?

— Nem vagyunk pesszimisták, de szerintünk még a következő ötéves tervben sem. Hiszen, egy R—30-as típusú gép felépítése nyolcvanszázmillió forint, s ez jelenleg meghaladja a vállalat lehetőségeit.

Lehetőségek, lehetőségek és megint csak...

— Hogyan tovább?

— Kissé a távlatokban gondolkodva: nem kifejezetten a szervezési osztály erősítését tűztük célul, hanem a funkcionáló szervek üzem- és munkaszervezését szeretnénk hozzáértő szakemberekkel megtűzdelni — fejtegeti a közgazdasági osztályvezető. — De ez még nem minden. Gondolni kell a velünk szemben támasztott követelmények növekedésére is. Ebben az évben ugyan 800 millió körüli értéket teljesítünk, de aztán, később...? Jelenlegi körülményeink között nem látom biztosítottnak a mil-

Szatmári Béla

Pályakezdésed egybeesik a salgótarjáni városközpont építésének előtörténetével. Igéretes szakasza lehetett az életednek.

Igen, magam is annak éreztem. Vakációzó diákként jártam első ízben Salgótarjánban, 1955 nyarán. A vásártéri városrész az 50-es évek szocreál stílusában már félig kész volt. A jellegtelen, régi városközpont, a rendezetlen utcák, a völgyekbe szétszóródott város, a kolóniák — mindez nem nyűgözött le. És persze nem volt szellemi élet sem.

Szorosabb kapcsolatba 1958-ban kerültem Salgótarján építészeti gondjaival. Kmettyhez jártam a Képzőművészeti Főiskolára, esti tagozatra, ami a nappalira készített elő. Az előkészítő év alatt a Lakóterv-nél dolgoztam, Fokas Teodosius görög építész keze alatt. Ő kapta meg a salgótarjáni művelődési ház tanulmánytervét. Egyben javaslatot kellett tennie a városközpont tervezésére is. Engem kért fel, hogy foglalkozzam a tér rendezésével. Az első beépítési javaslat így tőlem származik.

Mivel a Képzőművészeti Főiskolára többszöri próbálkozás után sem vettek fel, a Lakótervnél maradtam. Petőfibányára terveztem egy strandot, ami meglehetősen nagy publicitást kapott. Így figyeltek fel rám az akkori nógrádi vezetők, s meghívtak Salgótarjánba. Egy fiatal tervező számára el sem tudok képzelni kecsegtetőbb helyzetet, mint hogy kap egy szűzföldet és ott csinálhat valamit.

Aztán a reményeid nem igazolódtak. Megvalósult ugyan néhány terved, országos pályázatokon több „kiemelt megvételt" nyertél. De a felépült salgótarjáni városközponthoz még sincs közöd. Miért alakult így?

Ahhoz, hogy ezt érdemben megválaszoljam, egy interjú keretei nem elégségesek. Nem a magam mentségére mondom, de a kérdés túlnő azon is, hogy személy szerint elég tehetséges építész vagyok-e vagy sem. Röviden úgy összegezhetném azt az időt, hogy az érdekviszonyok olyan szövevényeibe gabalyodtam, amelyekből nem éppen ép bőrrel kecmeregtem ki. Ezt követően három évig szárítókat adaptáltam tsz-ek számára...

Ekkor fordultál újból a képzőművészet felé?

Miután semmi valódi építészi tennivalóm nem maradt, újból visszataláltam a képzőművészethez. Kezdetben pótcselekvés volt, amit csináltam. Aztán egyre több lett benne az öröm. Az építészettel szemben vonalban is szabadabbnak éreztem magam. Örültem, hogy kacskaringós vonalat húzhattam. Így születtek az organikus biografikáim. Az élet keletkezéséről morfondirozgattam. Munkáimat közölte az Élet és Irodalom, vásárolt tőlem a Galéria. Valahogy mégsem fogadták szívesen a dolgaimat, különösen Nógrádban nem. Magam is ráuntam, elégedetlen voltam.

Hiányzott az építészet?

Igen, így van. Ezért kezdtem keresni a lehetőséget, hogy a képzőművészeten át visszataláljak az építészethez. A társművészetek régi, felbomlott, ideális egysége lebegett a szemem előtt, mint eszmény. Mai építészetünkben kiáltó ellentétek vannak. Ragyogó középületekkel dicsekedhetünk, de lakótelepeink esztétikai képe elhanyagolt. Arra kellene hát törekednünk, hogy a tömegépítkezésben is legyenek meg azok az értékmozzanatok, amelyek az egyedi épületekben. Ezt a lehetőséget a *szériális művészetben* látom. Elfogadtam a permutáció, az elemek variálásának elvét. Ezt az elvet a paneles építészet lényegében magában hordozza.

Elképzeléseim realizálásánál a salgótarjáni ipari háttérből indultam ki. Itt rendelkezésemre áll az üveg, a zománcüveg és a fémművesség. Egy sor olyan anyagban lehet gondolkodni, amellyel épületek elé lehet menni, épületeken lehet szerepelni. Rádöbbentem, hogy ha mozgósítani tudjuk az ipari hátteret, olcsó és használható alapanyagokhoz jutunk egy tömegigényt kielégítő művészet céljaira.

Az ipari lehetőségek kutatása közben, úgy tudom, egyedi eljárást kísérleteztél ki az üvegzománccal. Mi ennek a lényege?

Az üvegzománcot már régóta ismerjük. Hogy képzőművészeti rendbe szervezett színek és formák kerüljenek zománctechnikával az üvegre, azt én csináltam először. Ilyeneket mint egyedi műveket ki is állítottam a zománcművészeti biennálékon, ahol többször díjat is kaptam. Engem azonban a tömeges alkalmazás lehetőségei izgattak. Üvegzománcaimat házgyári épületek falán látnám szívesen, nem pedig kiállítótermekben. Egy üveggyár és egy házgyár támogatásával jelenleg a biztató technológiai kísérleteknél tartunk. A kérdés túlnő a művészet körén. A sikerbe vagy sikertelenségbe gazdasági érdekek is beleszólnak és igen élesen felvetődik a mecénálás kérdése is.

Nem gondolod, hogy a gyakran felhangzó szakmai vélemény is ellened dolgozik, mely szerint amit csinálsz, mindössze szervetlen dekoráció?

Ismerem ezt az álláspontot. Elismerem, hogy a házgyári épületek díszítése nem a végső megoldás, de hogy a színre és a színes formákra szükség van a falakon, abban biztos vagyok. Sőt úgy gondolom, hogy permutációs díszítő elemeim a funkcionalitás felé is továbbfejleszthetők.

Az utóbbi években rendezett kiállításaidon egy nagyszabású koncepció körvonalazását érzem. Ezzel függ össze, hogy egyik elindítója és mozgatója voltál az 1976-ban meg-

1

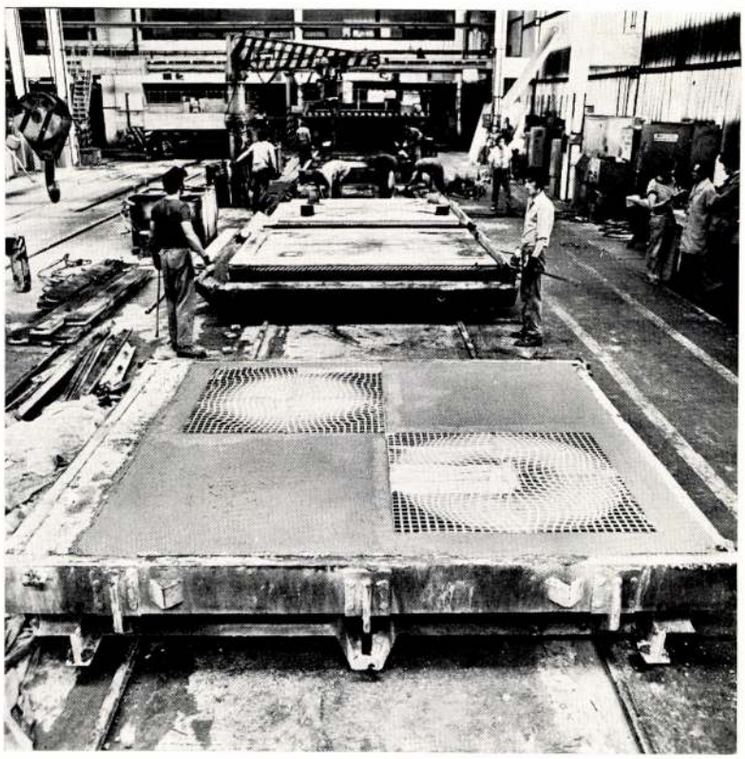

2

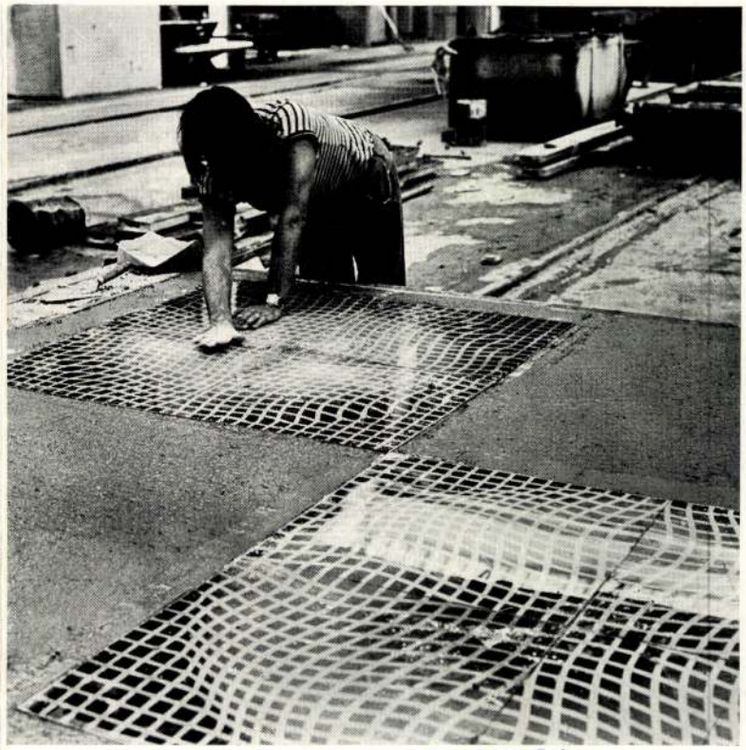

Magyar Építőművészet 1978/6

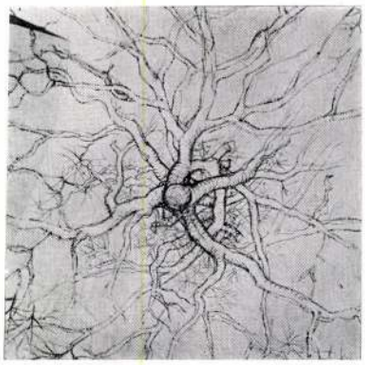

3

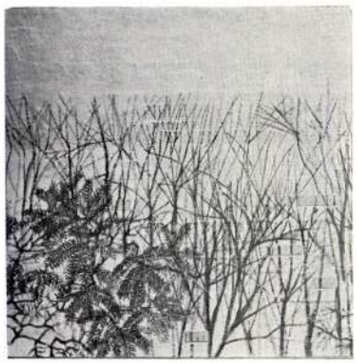

4

1—9. A Magyar Építőművészek Szövetsége székháza pincéjének faldekorációja, Balogh István műve

1—9. Décoration murale de la cave du siège de l'Union des Architectes Hongrois

5

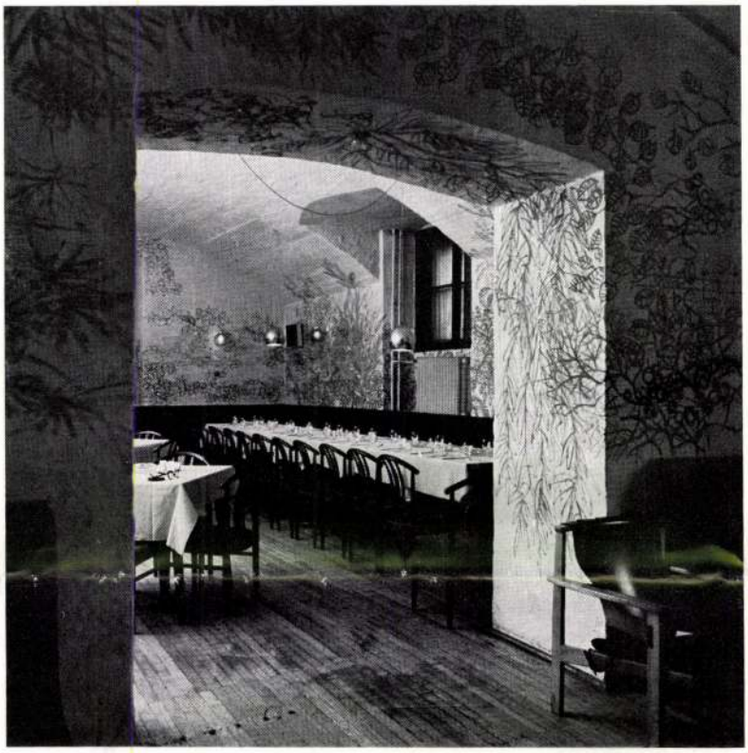

6

7

8

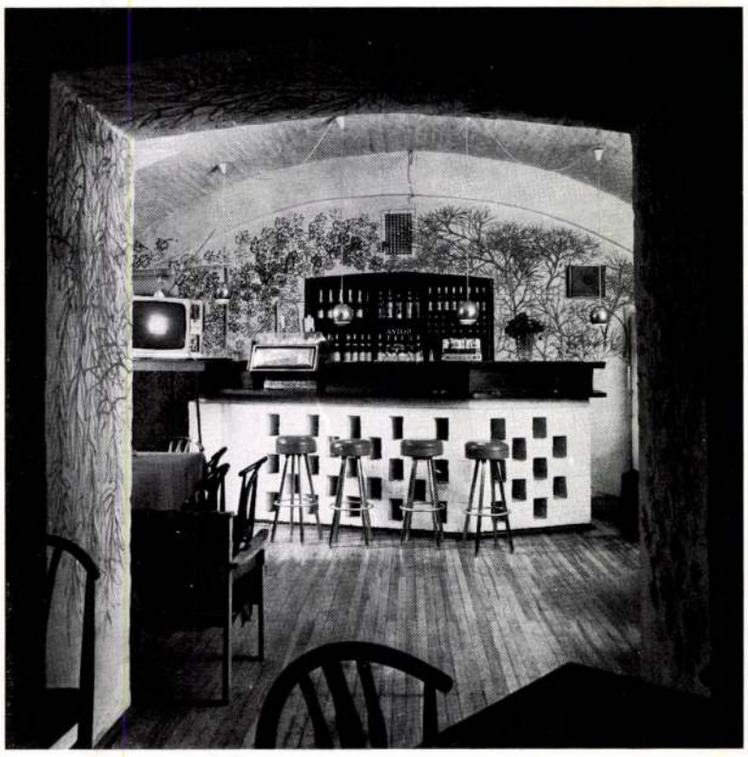

9

rendezett I. Környezetesztétikai Konferenciának.

Az I. Konferencia szinte magánkezdeményezésnek köszönheti a létezését. Jóformán a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület iparesztétikai szakosztálya és néhány salgótarjáni üzem és intézmény állt mögöttünk. A másodikat már a MTESZ központi elnökségének jóváhagyásával és támogatásával szerveztük. Az első arra volt jó, hogy megértessük egy ilyen tanácskozás rendszeres időközönkénti megrendezésének fontosságát. Úgy véljük, ez sikerült. Ha tömören össze akarnám foglalni az előadások és viták témáit, azt mondanám, hogy a konferencián a makro- és mikrokörnyezet harmóniájáról az épületeken belüli és az épületen kívüli környezet egységéről kívántuk kicserélni a véleményünket. Építészek, képző- és iparművészek, esztéták szerepeltek az előadók között. Nem titkoljuk, hogy a jelenlegi gyakorlatra akarunk hatni.

Laczkó Pál

1. A kész nyers kísérleti panel a csarnokban
2. A zománcüveg felragasztásának folyamata
3. „Térbeni kompozíció". Krómozott acéllemez
4. „Horizontális konstrukció". Acél
5. Mázas kerámia csempekompozíció. Z-S N° 1. Variáció. 150×150 cm
6. Mázas kerámia csempekompozíció. F. F. N° 1 variáció. 150×150 cm

1. Le panneau brut expérimental en état fini dans le hall
2. Processus du collage du vitre-émail
3. «Composition spatiale». Plaque métallique chromée
4. «Composition horizontale». Métal
5. Composition de dalles céramiques vernissées. Z-S N° 1. Variation. 150×150 cm
6. Composition de dalles céramiques vernissées. Variation F. F N° 1. 150×150 cm

3

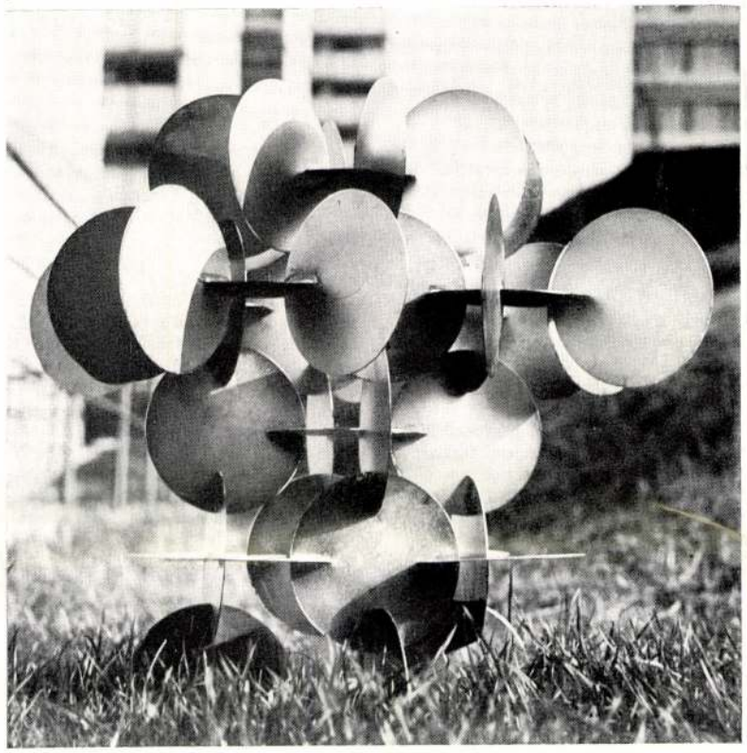

4

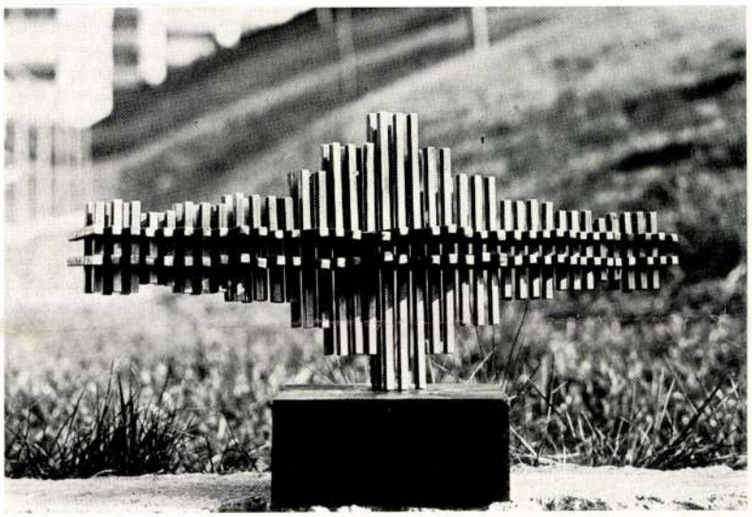

5

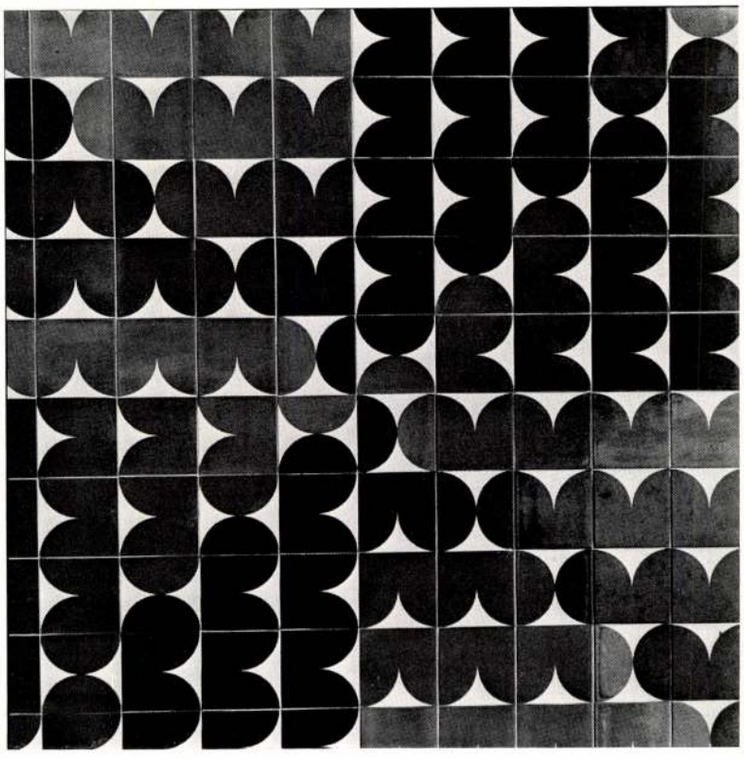

6

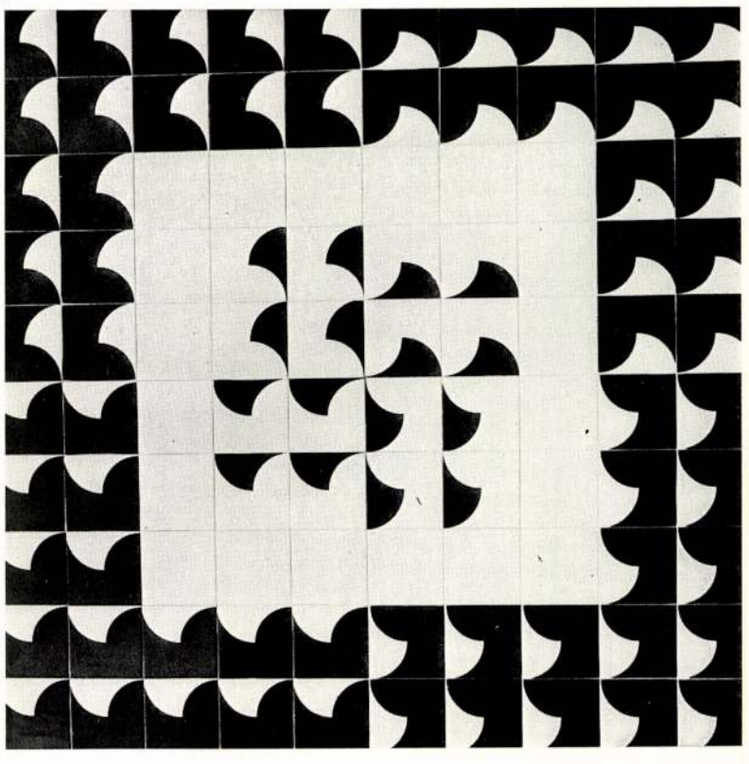

kiállítás

Az építészet és az ember

Az építészet kritikája

A múlt évben kiállítást láthattunk a Fészek Klubban. Két fiatal építész: Szegő György és Rajk László kiállítását. Szegő György és Rajk László új műfajokat találtak fel. Szegő az „álomtervezést", Rajk az általa felfedezett új műfajt egyszerűen csak „Terveknek" hívja. Mind a kettő lényegében építészeti kritika. E sorok irójának laikus véleménye szerint irónikus, gúnyos kritika — a fotóművészet és az elvont rajz eszközeivel.

Mielőtt a mondanivalójuk kapcsán néhány probléma feszegetéséhez látnánk, nézzük meg, hogy voltaképpen milyen műfajokról is van szó.

Az „álomtervezés" kész műalkotások fényképeinek kombinációiból hoz létre egy új, az elem-képek külön-külön felismerhető jelentésén túlmenő jelentést. Kétségtelen, hogy az álom így — a képek kombinációjával — dolgozik, pontosabban így is dolgozik. Ennyiben a műfaj elnevezésében az „álom" szó helyén van. De miért tervezés? Ezt mindmáig sem tudtam megfejteni. Amikor az éjjeli őrjárat „végigvonul" a századelő pesti nagykörútján, vagy a magyar kártya figurái foglalják el a milléniumi emlékmű történelmi hőseinek a helyét — ez mélyértelmű, gyilkos, már-már a destrukciót súroló gúny. A kétségbevonhatatlanul szellemes „álomtervek"-nek azonban némi korlátjuk is van a közönség szempontjából. Jelesül az, hogy a megértésükhöz ismerni kell „alapképeket", amelyekből egy-egy „álomterv" felépül. Ezért aztán a szerzőjük nem nélkülözheti a magyarázó alfeliratokat. Az álomtervek így még nem állnak meg önállóan.

Rajk László „Tervei" műfajilag tán izgalmasabb, merészebb kísérlet, de még szűkebb közönség a címzettjük. Rajk ui. megvalósítható, de abszurd építészeti terveket közöl, amelyek közös vonása az, hogy felszínre hozzák a kortárs építészet egyes mechanisztikus, monoton, kreatív újítások helyett a multiplikációkban kimerülő jellegeit. Ám jelrendszere az építészeti rajz, így voltaképpen csak építészeknek szóló műfaj. Absztrakt humor.

Ennyit a műfajokról.

Ha van e műfajoknak jövőjük (ami nagyrészt alkotóik termékenységének függvénye), akkor lesz mód arra is, hogy e fenti összefoglalómat értőbb emberek korrigálják. De mi van e műfajok mögött — engem ez érdekel! Talán a kritikai szellem, amely bennem is ágaskodik, s amelynek az „Álomtervek" és a „Tervek" amolyan „jobb híján" megnyilvánulásai. Mert ha az alkotásnak mind az objektív, mind a szubjektív feltételei adottak, akkor alkotunk és nem bírálunk. Pontosabban a bírálat csak alkotásaink egyetlen aspektusa marad. Nem válik külön műfajjá.

Van-e a városnak emberi arca?

Irving Taylor, a pszichológus, egy rendkívül figyelemre méltó vizsgálatából fogunk kiindulni. Taylort megkért egy nagy csoport embert, hogy egy sor emóciót, érzelmet próbáljon vonalakban kifejezni. Az eredmények között volt egyenes, tört, görbe stb. vonal. A negatív érzelmeket (pl. gyűlöletet) többnyire egyenes vagy tört vonalak fejezték ki. Taylor ezután egy másik embercsoport tagjainak megmutatta a rajzokat és megkérdezte őket: vajon az egyes vonalak milyen érzelmeket jelentenek (mind az előző, mind a második széria során a rajzra, ill. az értelmezésre fölkért személyek külön-külön és önállóan dolgoztak). Az eredmény meglepő volt. A második csoport kb. 80%-ban az előző csoport intencióinak megfelelően fejtette meg az ábrákat. A vonal, a forma tehát megfejthető érzelmeket, hangulatokat hordoz. Taylor szerint itt ún. fiziognómiás jelenségekkel van dolgunk. A fiziognómia Goethe barátjának, Lavaternek a kezdeményezésére született tudomány volt, amelynek tárgya az emberi arc vonásai és a személyiség típusa, állapota stb. közötti összefüggés feltárása.

A természettudomány babéraira pályázó lélektanok túlbuzgó naturalista epigonizmusukban ezt a diszciplinát is besorolták az irreleváns szakmai előzmények közé. Mármost miért van szó Taylor kísérletében fiziognómiás jelenségekről?

Mert, mint Taylor írja, első csoportjának tagjai ún. fiziognómiás projekciót végeztek, azaz a megfelelő emóciókat kifejező emberi arc mértani konfigurációit vetették papírra, majd a második csoport ezt a konfigurációt olvasta. Nem volt szükség az emberi arcra, az absztrakt emberi arcvonások elegendőnek bizonyultak az emóciók kifejezésére.

Ekkor azonban a városnak „emberi arca" van. A városi házak alakja, formaerdeje ha akarjuk, ha nem, láthatatlanul sugároz felénk egy vagy több hangulatot. Az egyik úton haladva érthetetlen könnyedség fog el, a város itt derűs és jóságos, egy másik épületegyüttes lesújt, nyomaszt, támad minket. Vajon mit sugároznak ránk a most születő városrészek?

Az építészet és az ember

Az építészet az embert fejezi ki. Ez nagyon mély és kevéssé racionalisztikus értelemben is igaz. Két példát veszek a kertépítészetből. Hiszen ha az építészet általánosan téralakítás, akkor nem csak a művi anyagok segítségével képzelhető el.

Állítsuk szembe a francia kertet az angol kerttel. Az előbbi a francia racionalizmus idején született, az egyiptomi és babilóni kertépítészeti vonal egy fejleményeként. Akkor tehát, amikor a geometria lett a tudományok királya.

Ui. a geometria volt egyfelől a legracionálisabban felépítve: axiómák, tételek, konkrét esetek kristálytisztának érzett rendszerbe foglalása révén. Másrészt művi objektumokkal foglalkozott. Hiszen tudjuk, hogy a természet forma-

1

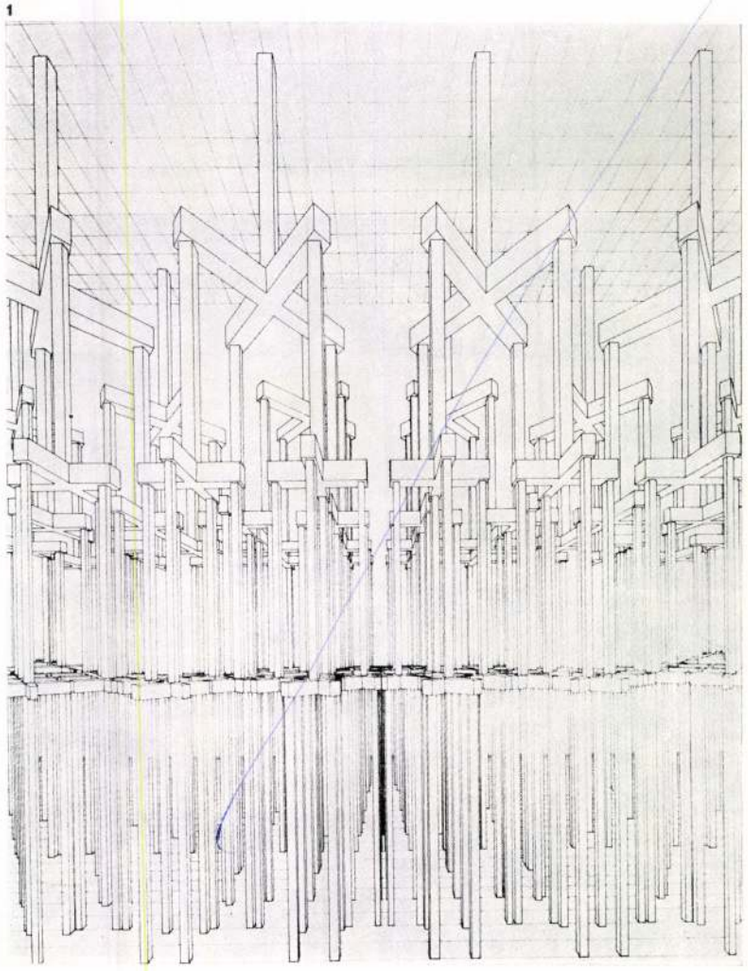

2

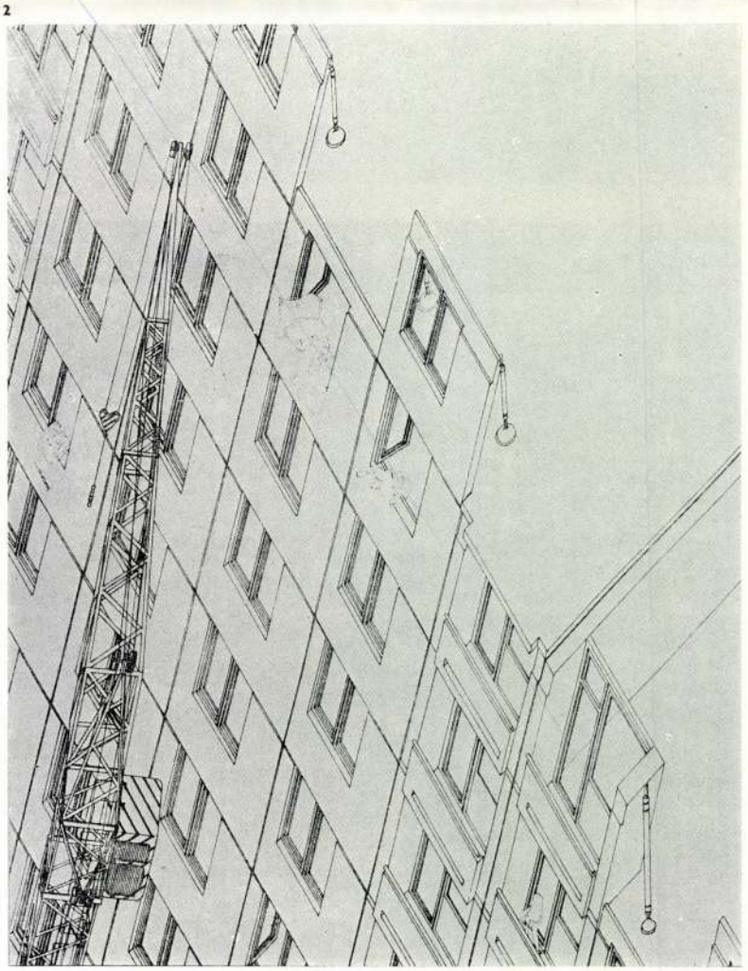

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

NÓGRÁD

Szatmári Béla építész-képzőművész

1978 MÁR 1 2

1021

Szatmári Béla kiállítása Szegeden

A Salgótarjánban élő Szatmári Béla építész-képzőművész kiállítása február 5-től március 31-ig várja az érdeklődőket Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum képtárában. A tárlaton művész-közönség találkozót tartottak február 25-én, ahol Szatmári Béla találkozott szegedi építészekkel, képzőművészekkel, s az érdeklődő közönséggel. A találkozón, melyet Trogmayer Ottó, a Csongrád megyei múzeumok igazgatója vezetett be, több mint kétszázan vettek részt. A kialakult beszélgetés során elsősorban az építészet és képzőművészet kapcsolatáról, és az esztétikai környezetalakítás fontosságáról volt szó. Felvételeink a kiállítás műtárgyaiból mutatnak be néhányat.

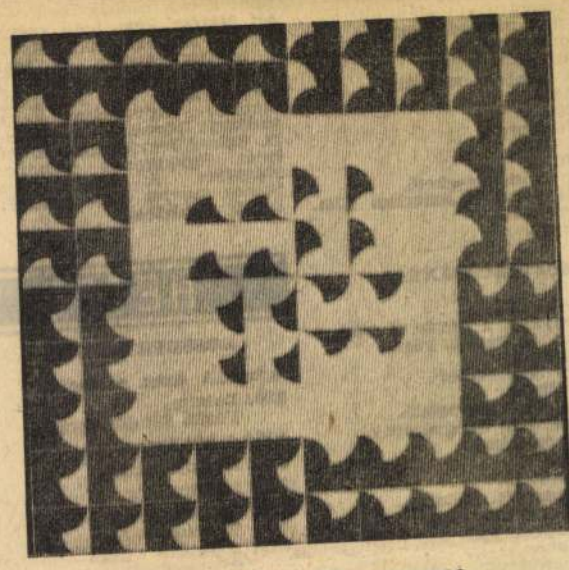

Anyag-tér-mozgás III. (Mázascsempe-kompozíció)

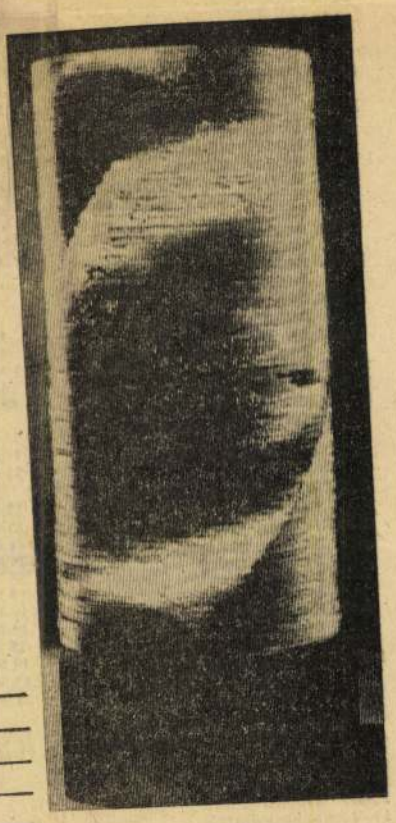

Belső spirál (Ragasztottüveg-plasztika)

Belső mozgás (Zománcüveg-kompozíció)

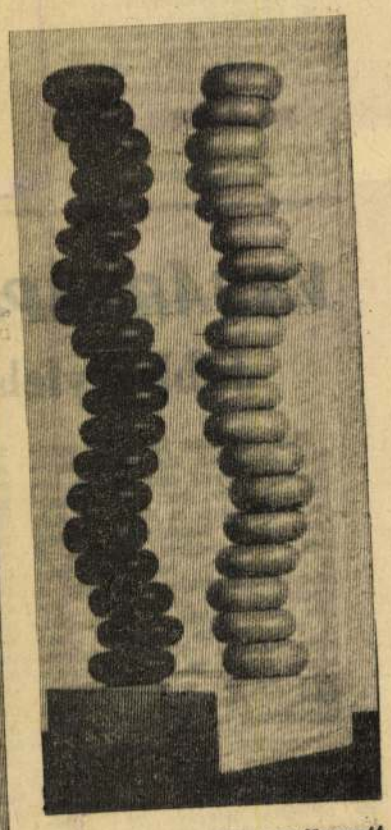

Nyitott forma (Esztergályozott fa, térplasztikaterv)

Musorok

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ:

6.10: Kellemes vasárnapot! 8.10: Öt kontinens hét napja. 8.26: Zeller operettjeiből. 9.15: Magyar Múzsa. 10.03: Napsugárfantázia. 10.50: Verdi: Rigoletto — Nyitójelenet. 11.14: Vasárnapi koktél. 12.10: Édes anyanyelvünk. 12.15: A vasárnapi koktél folytatása. 13.00: A bizalom fosztogatói. 13.10: Jó ebédhez szól a nóta. 13.45: Rádiólexikon. 14.15: Haydn: B-dúr szimfónia. 14.39: Pillantás a szocialista világba. 15.17: „Kéz a kilincsen...” 16.14: Filmzene. 16.32: Kodály: Duó hegedűre és gordonkára. 17.10: Bognár Anna világa. 17.27: Régi magyar dalok és táncok. 17.40: Ami a számok mögött van. 18.10: Bellini: A kalóz. — Jelenet a II. felvonásból. 18.50: Diákkönyvtár hangszalagon. 19.47: Az Állami Népi Együttes felvételeiből. 20.30: Évfordulók nyomában. 22.20: Walter Berry dalestje. 23.25: Händel- és Back-művek. 0.10: Két Suppé-nyitány.

PETŐFI RÁDIÓ:

7.00: A református egyház félórája. 7.30: Három preludium és fúga orgonára. 8.05: Mit hallunk? 8.33: Miska bácsi levelesládája. 9.00: Énekszóval, muzsikával. 9.20: Bekaptuk a 11-est. 10.33: 87 perc, színházról rádióról, televízióról. 12.00: Bécsi mozaik. 12.33: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel. 12.46: Krokodil klub. 14.00: Táskarádió. 15.00: Nőkről, nőknek. 15.33: Sanzontalálkozó. 16.03: Az ismeretlen operaház III. 16.32: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 16.47: Ötórai tea. 18.00: Mit üzen a rádió? 18.35: Nőtakedvelőknek. 19.38: Kritikusok fóruma. 19.48: Puccini: A köpeny. 20.50: A szegénység művésze. 21.28: A tegnap slágereiből. 22.33: Kellemes pihenést!

TELEVÍZIÓ:

8.04: Tévétorna. (Ism.) 8.10: Mindenki iskolája. 8.45: 3. Irodalom. 9.15: Zsebtévé. (Ism.) 9.45: Gyere velünk, csináld velünk... Sportvetélkedő. 10.30: Hírek. 10.35: Muzsikáló szerszámok. VI/5. rész. 11.00: Országos sportnapok '78. 14.23: Gusztáv elidegenedik (Ism.) 14.30: Egy lépcsőház — egy őrs 14.50: Az iskola barlangja. 15.15: Mikszáth Kálmán: A fekete város. VII/2. r. 16.15: Reklámműsor. 16.20: Műsorainkat ajánljuk! 16.45: Most mutasd meg! 17.15: Műkorcsolya VB. 18.25: Reklámműsor. 18.35: A Közönségszolgálat tájékoztatója. 18.40: Esti mese. 18.50: Tévétorna. 19.00: A HÉT. 20.00: Hírek. 20.05: A Crossbow-akció. Magyarul b. amerikai film. 21.55: Telesport. 23.50: Hírek.

BESZTERCEBÁNYA:

8.00: Tv-híradó. 8.15: Nagyapa, a búvár. 2. rész. 8.45: Stan és Pan. 7. rész. 9.10: Bábjáték. 10.10: Egy igaz ember története. 11.45: Heti hírösszefoglaló. 12.05: Vasárnapi hangverseny. 13.00: Műsorainkat ajánljuk. 13.20: Tv-híradó. 13.40: Kutyatréfa, rajzfilm. 14.00: Dokumentumfilm. 14.30: Látogatás egy klubban. 15.10: Filmmúzeum. 16.30: Fedettpályás atlétikai EB. 18.40: Esti mese. 18.50: Időjárásjelentés. 19.00: Tv-híradó. 19.30: Vasárnapi versek. 19.35: Színházi előadás közvetítése. 21.30: Sporthíradó. 21.40: Műkorcsolya VB —

MOZIMŰSOR:

Salgótarjáni November 7.: Délután fél 4-től: Fény az akasztófán. Színes NDK kalandfilm. Háromnegyed 6 és 8-tól: Piedone Hongkongban. Színes látványos olasz kalandfilm. Matiné: Liliomfi. — **Kohász** Zsarutörténet. (16). Színes francia—olasz bűnügyi film. — **Balassagyarmati Madách:** Délután 4-től: Cirkusz a cirkuszban. Színes látványos csehszlovák—szovjet filmvígjáték. Este 6 és 8-tól: Kiváló holttestek (14). Színes olasz bűnügyi filmdráma. Matiné: Tótágas. — **Kisterenyei Petőfi:** Mi van doki? Színes USA filmvígjáték. — **Nagybátonyi Bányász:** Suttogó Fantom (14). Színes csehszlovák bűnügyi film. Matiné: Legendák lovagja. — **Nagybátonyi Petőfi:** Hüvelyk Matyi. Színes amerikai mesefilm felújítása. — **Szécsényi Rákóczi:** Délután: Az inkák kincse. Színes olasz—spanyol—bolgár—NSZK—perui kalandfilm. Este: Dulszka asszony erkölcse (14). Színes lengyel filmdráma. Matiné: Elza kölykei. — **Rétság:** Égő pajták. Színes francia bűnügyi film. Matiné: Peti a csodagyerek. — **Pásztói Mátra:** Régi idők rockzenéje. Színes amerikai film. Matiné: Óz a csodák csodája. — **Jobbágyi:** Vigyázat, vadnyugat! Színes olasz—francia westernparódia. Matiné: Szivárvány. — **Ersekvadkert:** Elveszett expedíció, 1—II. Színes szovjet kalandfilm. Matiné: Egykoronás románc. — **Nagylóc:** A sólymok vezetője. Színes szovjet film. Matiné: Felkelők álruhában.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ:

8.25: Mit üzen a rádió? 9.00: Dalaim. Petőfi Sándor versei. 9.10: A hét zeneműve. 9.40: Kácsafürösztő. 10.05: Iskolarádió. 10.30: Csajkovszkij: V. szimfónia. 11.19: A Fekete Afrika történetéből. 11.39: Don Segundo Sombra. X. rész. 12.35: Tánczenei koktél. 13.20: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.35: Mezők, falvak éneke. 14.00: Ezeregy délután. 14.30: Lendvay Kamillo műveiből. 15.10: Édes anyanyelvünk. 15.15: Úttörődalok. 15.27: Új nótafelvételeinkből. 16.05: Szocialista brigádok akadémiája. 16.35: Haydn: D-dúr szimfónia. 17.10: Stefania Woytowicz énekel. 17.30: Viharvirág. Epizódok Győry Dezső regényéből. I. rész. 18.00: A kultúra sokszínű szövete. III. rész. 19.35: Kapcsoljuk az Erkel Színházat. 20.15: Szontágh Pálné. 20.35: A hangverseny-közvetítés folytatása. 21.30: Napjaink erkölcse. III. rész. 22.20: Tíz perc külpolitika.

VASÁRNAPI FEJTÖRŐ

Jobbágyfelszabadítás

1848. március 15-én 12 pontban foglalták össze követeléseiket a pesti forradalom vezetői (17. sz. sor) így hangzott: (1. sor). A Nemzeti Múzeum előtt összegyűlt tömeg nagy lelkesedéssel fogadta el a pontokat, köztük a jobbágyfelszabadításról szólót. A gyűlésen sok paraszt is jelen volt, akik a (függ. 13). A Pozsonyban ülésező országgyűlésen Kossuth követtársa, (19. és 18. sz. sor) nyújtotta be azt a törvényjavaslatot, amelynek lényege ugyancsak a (vízsz. 1.) volt.

VÍZSZINTES: 1. **(Beküldendő.)** 13. Terepjáró gépkocsi (dzsip). eredeti helyesírással. 14. Szótlanul. 15. Gumi betűi. 16. Nagypapa németül, becézve. 18. **(Beküldendő):** 20. Világos angol sör. 21. ZI. 22. Ja, tudom már! 24. A Tisza mellékvize. 26. Dugó belseje. 27. Sütő. 28. Alapvető. 30. Kén vegyjele. 31. Hányad, részlet. 33. Ma: ipari tanuló. 34. Azonos betűk. 36. Helyrag. 37. Becézett Anna. 39. TZ. 40. Visszaül. 41. Égitest. 43. Tivornyák. 44. Hím sertés. 45. Meztelen testet ábrázoló műalkotás. 46. Régi űrmérték. 47. Hullajt. 48. Olaszországi folyó. 49. Azonos betűk. 51. Időegység. 53. Személynévmás. 54. Értékpapírhoz csatolt szelvény. 55. Halogató. 56. Római ötös és százas. 58. Kérdőszó. 60. A folyadék. 61. Kiejtett betű. 62. Kerti szerszám (—'). 64. Labdajátékok kelléke. 66. Fordított kötőszó. 67. Göböly. 69. Nyájat hajtani. 72. Mellényszerű ruhadarab.

FÜGGŐLEGES: 2. Reprezentáció. becézően rövidítve. 3. Női becenév. 4. Hibátlan. 5. Lábikra. 6. Vas megyei község. 7. Fohászok. 8. Nyakravaló. 9. Cink vegyjele. 10. Mutatószócska. 11. Vissza: elme. 12. Város Franciaországban. 13. **(Beküldendő):** 17. **(Beküldendő):** 19. **(Beküldendő):** 22. Vadászeb. 23. Baranya megyei község. 24. Becézett Ilona. 25. Nem ez. 27. Patakocska. 29. Szintén. 32. Női név. 35. Színehagyott, kopott. 37. Mátka. 38. Az egyik mesterséges nyelv. 40. Víztároló, nagy edény. 42. Platina vegyjele. 44. Kicsinyítő képző. 49. A magyarságba beolvadt nép. 50. Hím juh. 51. Magasztos költemény. 52. Annak a tulajdona. 57. Madárszáj. 59. Elemózsia. 61. Felhalmozott érték. 63. Érzékszerv. 64. Herélt kos. 65. ÖLE. 66. Műveltető ige képzője. 68. EA. 70. EY. 71. Németh Károly. 72. Azonos betűk. **G. Gy.**

Beküldési határidő március 16.

Múlt heti fejtörőnk helyes megfejtése: „Megtelik folyékony idővel, s kifürül újra, telik-ürül a szív, akár a hal kopoltyúja.”

Könyvjutalmat nyertek: Király Franciska Salgótarján, Kiss Istvánné Endrefalva, Bakos István Dorogháza.

Szatmári Béla

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Salgótarján

1970 FEB 25

Vélemények egy vendégkönyvben

„KÉTSÉGBEESVE" fordult hozzám a minap egyik ismerősöm, két napilapot szorongatva kezében: nem érti, hogy egyazon filmről, hogyan lehet homlokegyenest más-más véleménye két filmkritikusnak. Milyen hát valójában e film: a műfajt átlagon felüli szinten reprezentáló, vagy gyengécske, amilyennek a másik kritikus minősíti? Tanácsom — miután nem láttam a filmet — nem lehetett más, minthogy önálló vélemény formálására buzdítsam az illetőt.

Nem ritka e jelenség a művészeti alkotások megítélése során. hiszen a szubjektum szerepe itt rendkívül nagy, a „szűrő", amelyen a művészeti érték kiválasztódik, lehet sűrűn vagy ritkán lyukazott, könnyen vagy nehezen áteresztő, alakjában, formájában különböző. Mindez azt jelentené vajon, hogy a közízlés — amelyen emberek tömegeinek értékítéletét értjük — értelmetlen fogalom? Természetesen nem — hiszen ha igennel válaszolnánk, tagadnánk a művészet társadalmi meghatározottságát —, de arra figyelmeztet, hogy a közízlés szintjét mérni bizony nagyon nehéz, még az azonos előképzettségű, érdeklődési körű emberek ízlésvilága is gyakran merőben más, hát még a különböző neveltetésű, iskolázottságú, világnézetűeké.

Szatmári Béla salgótarjáni grafikus önálló kiállításra kapott fórumot Budapesten, a Műszaki Egyetem kollégiumának művészeti klubjában. A mély gondolatiságú, szokatlan formavilágú tárlatot tehát viszonylag homogén közönség látogatta. Noha számítottam rá — gondolom Szatmári Béla is—, hogy nem fogadják egyértelműen törekvéseit, mégis meglepődtem, amikor a vendégkönyvben lapozgatva, egymás mellett — egymással szinte „párbajozó" — végletesen különböző bejegyzéseket találtam. Íme néhány: „A bemutatott grafikák élményt jelentők". „Ugyan, kérem, menynyi pénzt kap ezért az ízlésrombolásért?"; „Nagy szeretettel fogadtuk a szép kiállítást, mely modern és elgondolkodtató";„Cogito, ergo sum. De ez mi?"; „Érdekes!"; „Amit csinált abban az a művészet, hogyha én összecserélgetném a képek alá tett aláírást (a kép nevét) senki nem venné észre. Talán csak Ön!"; Egy mélyebb megközelítés: „A felvetett gondolatok szépek. S mint ahogy az emberi léptékű világ is, úgy a mikro- és makrovilág a formák végtelen láncolatát kínálják. Tetszik ez a szándék, de nem látom azt a gesztust, azt a rendező erőt, amely az őskáoszból a természet csodálatos és egységes törvényei felé vezet".

AZTÁN ISMÉT elmarasztaló vélemények: „Látom, sikerült megtalálni a helyes utat, amely sehová nem vezet"; „Gratulálok, hogy sikerült kiállítótermet szerezned". Az effajta, ízléstelen és az irónia jogán durva — bár aláírással ellátott — megjegyzésekre is megvan a válasz: „Magát ez a sok semmitmondó beírás ne keserítse el, mert tehetség, csak tovább ilyen ambícióval". Vagy: „Nem kell minden alkotásnak szájba rágnia a mondanivalót".

Nos, eldönthető-e ezekből a véleményekből, hogy milyen fokon áll a véleményüket nyilvánító egyetemisták képzőművészeti műveltsége? Magas fokúnak vagy primitívnek értékeljük-e, kinek van igaza, aki Szatmári Béla elgondolkodtató törekvéseiben látja a jövő útját, vagy azoknak, akik — miután számukra érthetetlen — nem tartják művészetnek? Olyan kérdések ezek, amelyekre nem lehet, de nem is kell válaszolni, hiszen: vajon meggyőzné-e a kétkedőket Haulisch Lenke művészettörténész — tehát „szakmabeli" — katalógus-előszava, amelyben egyértelműen üdvözli Szatmári Béla grafikáit? Aligha.

AZ ALKOTÓ joga a kísérletezés, ha nem ellenséges mondanivalót sugall és megfelelő színvonalú az alkotása, akkor teremtsünk is alkalmat a bemutatkozására, csakúgy mint a műélvezőknek az ilyen, vagy olyan vélemény nyilvánítására.

Ezek után joggal kérdezhetné valaki, hogy e sorok írójának mi a véleménye Szatmári Béla kiállításáról. Stílusosan hadd feleljek a vendégkönyvből „kölcsönvett" mondattal: „Irtó újszerű, amit csinálsz, csináld tovább ezt, s meglesz az eredménye".

Csongrády Béla

ényesül a városban, amikor Tóstrandon egy új vendéglőt épít a Vendéglátóipari Vállalat, holott még a szövetkezet Tarján-vendéglőjének kapacitása sincs kihasználva. Bodnár Emil, a zagyvapálfalvi tagság küldötte a nagy évfordulók megünneplésére, s a szövetkezeti egységek ünnepélyessé tételére hívta fel a küldöttgyűlés figyelmét. Csuka Gábor, a nyúltenyésztő társulás elnöke a tenyésztők érdekében kérte az olcsóbb takarmánybeszerzési lehetőség megteremtését, s javasolta, hogy a szövetkezet indítványozza az idén egy házinyúl-kiállítás megszervezését.

Mi lesz a Tarjánban?

Holub Gyula, a megyei szövetség képviselője, mint szövetkezeti tag és küldött, felhívta a szövetkezet figyelmét, hogy az 1970-es évet áruellátásban megkülönböztetett módon kell kezelni. A Tarján-vendéglő üzletpolitikáját jobban össze kell hangolni a szórakozni vágyók igényével, az idegenforgalommal és a saját termelés bővítése révén, jobban ki kell használni az állami dotációt. Tájékoztatta a küldötteket, hogy a SZÖVOSZ is kész bizonyos támogatást nyújtani a vendéglő gazdaságos üzemeléséhez, de a szövetkezetnek is nagyobb erőfeszítéseket kell kifejtenie. Nem könnyű a város peremén nagy forgalmat elérni, éppen ezért még vonzóbbá kell tenni ezt az egységet. Növelni kell a színvonalas rendezvényeket és a propagandával is többet kell tőn-ődni.

lesztési alap
park egy r
sére használj
a pontos, jó
hoz, bútora
sához megfe
ges. Enélkül
mazni a h
zátonyra fu
kodás javítá
elképzelések

Gyártmány
dig egy minden igényt kielégítő lakószobabútor kialakítása szerepel. Ez modernebb lesz, mint a jelenlegi Nógrád-garnitúra, bár ez utóbbi korszerűségben, minőségben is az elsők között van, sőt árban azokhoz a bútorfajtákhoz sorolják, amelyeket szívesen vásárolnak a
lelően, méretre vágva kérik az anyagot, s ezért felárat fizetnek. Még így is sokkal jobban jönnek ki, mintha ragaszkodnának a régi megoldáshoz. Az új módszerrel sem tudják teljesen megszüntetni a hulladékképződést.

Nem retusálnak

A pásztói Mikszáth Kálmán Gimnázium és Szakközépiskola három végzős osztályában összesen ötvenhét gyerek készül az érettségire. Nemsokára választ kell majd adniuk a kérdőívek kérdéseire: hol, hogyan, tovább?

A gyerekek nem retusálják a tényeket, nincs miért hazudniuk, a kérdőíveket őszintén töltötték ki. Nyáron mindnyájan termelési gyakorlaton vettek részt, de nem mindenütt szereztek kellemes tapasztalatokat.

— A pedagógus feladata most kettős — mondotta Mátrai Szilárd igazgató —, részint beszélni kell a gyerekekkel, részint pedig az üzemekkel, és a szövetkezetek szakembereivel. Szeretnénk, ha a környező tsz-ek minél

Ecsegi

Az ecsegi Béke Termelőszövetkezetben az elsők között tartották meg a múlt évet értékelő zárszámadó közgyűlést. Így a közös gazdaságban már az új gazdasági év előkészítésén fáradoznak. A 30 holdas gyümölcsösben befejezték a metszést, ápolják a sérült fákat. Jelentős területen tervezik a talajerő-utánpótlást, s jelenleg már e munkálatok

„Megdi brigád

Néhány brigád díszes fényképes dicséretet kapott legutóbb, a Nógrádi Szénbányák nagybátonyi gépüzeme-

1971 JUN 2 D

1021

FRISS HAJTÁS

Második alkalommal jelentkezik immár rendszertelen folyamatossággal megjelenő új rovatunk, amelyben oroszlánkörmeiket mutogató, fiatal tehetségeknek igyekezünk megjelenési lehetőséget biztosítani. Mintegy küldetést kívánunk ezzel a kezdeményezéssel teljesíteni, hiszen jól tudjuk, hogy a nyilvánosság — minden művészeti ágban — a tehetségek kovácsa.

Hogy a most bemutatásra kerülő fiatalok mire viszik idősebb, érettebb korukra, az még teljesen nyitott kérdés, hiszen egyikük sem tekinthető kiforrott irodalmi tehetségnek, de ambiciójuk, néhány eddig bemutatott költeményük, vagy novellájuk mindenesetre alkalmas arra, hogy előlegezzük a bizalmat és megadjuk a módot a szárnypróbálgatásra. Szeretnénk, ha minél többen akadnának közöttük, akik a későbbiek során hálát adnának a NÓGRÁD-nak, hogy teret biztosított számukra.

Szeretnénk, ha az olvasók is azzal a bizalommal fogadnák a most bemutatásra kerülő három fiatalt, amilyen bizalommal mi most első nyomtatásban megjelenő irodalmi művüket útjukra indítjuk. (Egyikőjük ugyan publikált már néhány írást, bár inkább csak riportokat.)

Hármójuk közül — Horváth Mária, Saxinger Árpád, Soproni Jolán — nehéz lenne még rangsort összeállítani. Valamennyiüknek vannak erényeik és javítani való fogyatékosságaik is. Talán az a legszembetűnőbb, hogy szoros kapcsolatot tartanak az élettel, s fiatal koruk ellenére (a legidősebbjük is csak huszonkét éves) felfedezni látszanak az élet mélységeit. Néha nagyon is a komor színek bukkanak elő palettáikról, amint ez Soproni Jolán pályáját tévesztett hőse esetében is történik. Horváth Máriát viszont túlontúl kötik az élet jelenségei, nehezen szabadul a valóság szolgai fényképezésének tehetségétől, ami viszont írásait bizonyos mértékben mindig riportszerűvé teszi. A költeményekben és a költő itt közlésre nem került verseiben is a modorosság tűnik szembe.

Még egyszer hangsúlyozzuk: nem beérett művészek kapnak most teret, viszont az út, amely előttük áll, koruknál és helyenként felbukkanó tehetségüknél fogva egyelőre beláthatatlan. Szeretnénk, ha az idők folyamán — amint megtelnek tapasztalattal és felvértezik magukat a művészeti ág tudományával — mindig feljebb jutnának, mint a hegy lábától induló turista, aki felkészült arra, hogyha egy lehetőség van rá, megmássza a hegy csúcsát is.

Friss hajtásból is növekedhet terebélyes erős, tekintélyt érdemlő, sudár tölgy...

L. Gy.

Saxinger Árpád versei:

Vagyok én

magasságra termett kémény.
Lettem.
Egy vagyok csak,
de létezek akkor is,
ha nem néztek.
Lépnék följebb, följebb,
merész fellegekre nézek,
míg rámzuhan a mozdulatlan
valóság.
S lennék
kőtömeg,
vágyálmomban így
kígyó testű füstként
egekbe szállnék...
És akkor elértem
— mert így akartam —
záporokkal verem
magam.

Döbbenet

Süvölt, üvölt a sziréna
még ma
egy életért száguld
a fehér
mentőkocsi

Hátamon végigfut
a borzalom

Mi lesz ha
üvölt hörög már a
sziréna is

Akkor fehér szárnyú
angyalok szállnak
érted

Vers hozzád

Hol
túl kevés
Hol
túl sok
vagy
énnekem
S
egyedül fut
a boldogság
a végtelenbe

Mi...

Olajfoltos, kopott farmeremhez
tapasztom rágógumimmal
gondolatom.
És örülök annak, hogy nem lett
papírkosár martaléka.
De azért lettem én a
„léha
nemtörődöm ifjúság".
Ez a lényegen mit se vált:
lettem én a jövő,
a nemzet tartaléka.

Vasárnap, 1971.

Szent éj volt.
Piros betűs,
fehér inges.
nap.
Most várt nyugalom,
de
rajjá zsugorodott a
Vasárnap.
S mormolom
hétköznapi imámat.

SAXINGER ÁRPÁD 1953-ban született Somoskőújfaluban. Jelenleg is ott él, s mint a Madách Gimnázium harmadik osztályos tanulója juttatta el lapunkhoz műveit. Őt is érdekli más művészeti ág is: elsősorban a fotóművészettel foglalkozik komolyabban. Verseit saját időtöltésére, s még inkább örömére írogatja. Versei először nálunk jelennek meg nyomtatásban.

Eljegyzési vacsora

Sok ember úgy tartja, hogy munkatársai körében úgy érzi magát, mint második otthonában. De előfordulnak kivételek is. Erre talán igen jól sikerült példa az a történet, ami nemrég játszódott le városunk egyik közkedvelt vendéglőjében.

Az intézmény fiatal és csinos szakácslánya, Katóka, vőlegényével együtt elhatározta, hogy egy kellemes estét tölt munkahelyén, a megszokott, családias környezetben. Dezső, a jól megtermett vőlegény Katóka jóvoltából a pincérektől a konyhalányokig mindenkit ismert a vállalatnál. Tudta, hogy ki hányszor nősült, illetve ment férjhez, ki kinek teszi a szépet, melyik asztal rozoga avagy nem, melyik sarokból legjobb hallgatni a zenét és így tovább. Így hát igazi törzsvendéghez és bennfenteshez illő mozdulattal foglalt helyet menyasszonya mellett és magabiztosan pásztázta az étlapot.

— Szűzérmét eszünk! — csillogott fel Dezső dióbarna szeme, amely arról is árulkodott, hogy gazdájának torkán már jócskán lecsordogált a magyarok édes nedűje. Arca átszellemült és nyelvének kanyarító mozdulata elárulta, hogy gyomrát máris beprogramozta az evésre.

— Bandika! — kiáltotta, s közben nagyott csettintett.

A fiatal pincér készségesen állt meg az asztal mellett. Arcára felöltötte az ismerősnek duplán kijáró vendéglátói mosolyt, ami jól illett gondosan ápolt külsejéhez.

Amíg Dezső Bandikával társalgott, Katóka azon törte a fejét, hogy a szolgálatban lévő dundi, szakácslány, Juci, — akivel igen gyakran van nézeteltérésük, — miként tesz eleget rendeltetésüknek. Jól tudta, hogy szűzérméből, — ami a sertés legnemesebbik, gerinc alatti húsrészéből készül, — csak nagyon kis mennyiség áll rendelkezésre. Sokszor előfordul, hogy a szakácsok más hússal helyettesítik, ami a konyhai titkokban nem jártas vendégeknek egyáltalán nem feltűnő.

Gondolatfüzérét csak akkor tépte ketté, amikor Dezső többszöri toroköblögetés után jó étvágyat kívánt a Bandika által gondosan feltálalt vacsorához. De a füzér kettéválása csak pillanatig tartott, mert amikor ránézett a tányérján pirosló combhúsra, elöntötte a méreg: „Engem akar ez a kövér Juci átrázni? Engem?!!..."

Dezső jó ízűen falatozott, mitsem törődve menyasszonya lelki viadalával. Ekkor Katóka gyengéden megsímogatta a karját és a fülébe súgta:

— Jól kitoltak velünk, Dezsőkém! Tudod mit eszel? Egyszerű disznócombot... Hát ezt érdemlem én?!...

Dezső villás keze megállt a levegőben. Arcát vörösség öntötte el, szeme szikrát szórt. Majd hirtelen mindkét kezével megragadta a porcelántányért és teljes erejéből a földhöz vágta. A töréssel járó éles zaj a jegyespár köré vonta a vendégek megdöbbent, csodálkozó tekintetét.

— Ez nektek szűzérme, tisztelt vendéglátó elvtársaim? — bömbölte Dezső eltorzult arccal.

A zenekar is abbahagyta a játékot, mintegy helyt adva a reklamációnak. A hozzá legközelebb levő alkalmazott, Bandika ijedten hátrált Dezső kinyúló karjai elől. De a két erős kéz galléron ragadta és dühösen rázni kezdte a szerencsétlen pincért.

— Ezt tettétek velem? Ezt mertétek művelni?! Kiszaggatom a hajad te nyavajás! Hiába locsolsz rám francia kölnit! — kiabálta és bábuként lökte be Bandikát egy közeli székbe.

Katóka arca már lángokban égett „Nem így akartam..." — gondolta kétségbeesetten. De amikor csitítólag megfogta vőlegénye vállát, az durván lerázta magáról a kezét.

A vendégekből kialakult nézőközönség most már mosolyogva figyelte az események folyását. Dezső ismét Bandikára támadt:

— Hiába mosod a fogad bolgár fogkrémmel, akkor is kiverem valamennyit, te nyavalyás! — harsogta megsemmisítően,

Már az egész személyzet az ajtóban tolongott, mire Dezső lassan kifogyott a szóból és lecsillapodott. De még az ajtóból visszakiabált:

— Ide aztán többet be nem teszem a lábam!!!

És hogy ennek a kijelentésének Katóka, Bandika, vagy a vendégek örültek-e jobban én már nem tudnám megmondani. De ha ezen az estén valaki mégis jól járt, az a gondnok malackája, aki ez alkalommal jó ízűen megehette a botránykeltő vacsorát.

Horváth Mária

HORVÁTH MÁRIA a legidősebb a most bemutatott írójelöltek közül: 22 éves és a legszínesebb egyéniség. Közéleti ember: régen működik a KISZ-ben, a legutóbbi választásokon pedig nemcsak tanácstag lett, hanem beválasztották a Salgótarjáni Városi Tanács Végrehajtó Bizottságába is. Aktív zenész, jelenleg is a fertődi ifjúsági zenei táborban tartózkodik. Rendkívül jó megfigyelő, s mindig némi fölénnyel, szatirizáló hajlammal közelíti meg hőseit. Igyekszik nevetségessé tenni emberi fonákságaikat.

Az őstehetség

„Bűn a középszerűség, akárcsak a hazug szó: elfajulás.
Buzdítsa ki-ki magát, hadd tenne dicsőt, remeket.
Naggyá nem lenni — gyalázat.
Mind naggyá legyetek!"

Amikor először olvastam Jevtusenko sorait, Tóth Jóska bácsi jutott eszembe. Róla írok most. Meggörbült háttal ül a kattogó varrógép mellett, a fejét furcsán oldalt hajtja, csontos keze tű alá igazítja a szövetet.

Szatmári Béla rajza

A műhelynek használt kis szobában görnyed Jóska bácsi egész nap. A sarokban toalettükör, mely akkor került a műhelybe, amikor a hálószobabútort kombinált bútorra cserélték át. A szoba közepén nagy asztal áll, mellette két szék. Az ablak előtt a viharvert Singer varrógép zakatol, a sarokban apró vaskályha duruzsol, egy barna szekrényben lapulnak az anyagok és sorakoznak a vállfára akasztott, készülő ruhák. A szekrény tetején pedig az öreg igazi alkotásai, a szobrok...

A pihenő bányász, a fejkendős öregasszony és Jóska bácsi feleségének portréja. Ez utóbbit sokszor megcsodáltam. A gyakran veszekedő-csapkodó asszony arcvonásait kerestem a boltozatos homlok, mandulavágású szem, keskeny arcél mögött.

A portréra gondolok, magam elé idézem az egykori fiatal lányt, s peregnek az emlékezés képei.

1946. májusa.

Jóska 20 éves. Újjongva meséli Katinak: róla azt mondta egy elvtárs, hogy ő őstehetség!

— Teee? — kérdezte meglepetten a lány.

— Én hát. Mit szólsz hozzá?

— Mit szóljak?

— Örülj neki!

— Jó, örülök. És honnan tudják, hogy az vagy?

— Őstehetség? Hát tudod abból a kis díszből, amit az igazgató íróasztalára faragtam.

— Mit faragtál rá?

— Egy pár sínt, a sínen csille, a csillében szén van. Épp olyan, mint a valódi. Kicsiben.

— Miből faragtad?

— Fából. A csille rendesen gurul a sínen.

Jóska kicsit csalódott, azt várta, hogy Kati dicséri majd kézügyességét, s valamelyest az őstehetségét is értékeli benne. Mert otthon az édesanyja nagyon örült, amikor mondta neki, s rögtön elújságolta a szomszédoknak, hogy „képzeljék, a fiam őstehetség, egy elvtárs mondta róla, aki kint volt a párttól."

De Kati nem örült. Mióta választottja kimondta azt a szót, hogy őstehetség, nem a régi Jóskát látta benne. Farag. Fából. Mindenféléket. Mondta azt már egyszer Jóska anyja, hogy ezt a gyereket nem lehetett egyedül hagyni, mert mindent összefaragcsált. Asztal lábat, görbe botot, minden egy volt neki. Nemrég a szüleiről is készített egy-egy faragást.

Nagysokára szólalt meg a lány.

— És mit csinálsz az őstehetségeddel?

— Iskolára küldenek.

— Téged?

— Engem. Pestre, Az elvtárs mondta, hogy engem felvesznek a népi kollégiumba. Szobrász leszek.

— Amikor te szobrász leszel, már nem fogok kelleni neked.

— Nem igaz. Visszajövök érted.

— Nem igaz! Kiiskolálsz, aztán elveszel egy másik szobrászt, mert gondolom, lány is lehet az.

— Gyere te is szobrásznak!

— Én nem vagyok őstehetség. Nem csináltam guruló csillét az igazgató asztalára.

— Igazad van. De azért én csak téged szeretlek. Hiszel nekem, Kati? Mondjál már valamit!...

A lány csak szipogott.

— Kati, csak nem sírsz?

Jóska megdöbbent. Kati sír, nem örül annak, hogy ő el fog menni. Pedig elmegy. Az elvtárs mondta, hogy intézkedni fog. Egy népi származású nem szabad hagyni elveszni. Most olyan a világ, hogy nekik kedvez. És ő őstehetség.

Jóska keze vakon tapogatózott a sötétben, Katit kereste. Mellette ült a lány. Abbahagyta már a sírást. A fiú feléje fordult, s lassan, nagyon lassan megcsókolta a száját. Körülöttük mélyeket lélegzett a májusi éjszaka.

Másnap délután Jóska faragásra alkalmas vadkörtetuskót keresett. A falu kádármesterétől különböző vésőket, szerszámokat kért. Kati minden délután modellt ült neki, s a fiú munkába kezdett. Így készült el egy nyáron a portré.

Augusztusban ígéretéhez híven, megjött az elvtárs. Mindent elintézett. Jóskát szeptemberben várják a pesti iskolába. Először szakérettségit kell tennie, azután mehet a Képzőművészeti Főiskolára. És ha jól halad tanulmányaival Franciaországba is kijuthat. Beláthatatlan lehetőségek!

De Jóska megijedt. Hogy ő Franciaországba menjen? Ahol nem tud senki magyarul? Ahol ő nem kérhet senkitől egy tál ételt, mert nem érti meg őt? Ő nem tud egy nyelvet megtanulni. Hogy ő franciául mondja, hogy fáj a feje? Még ha németül lehetne beszélni. Nem mintha azt értené, de az legalább nem hangzik olyan idegenül. Párizsban él majd, idegen nagyvárosban, színes sziporkázó reklámok, tündöklő fényesség tövében, árván és egyedül.

Legalábbis ő így gondolta.

És elhatározta, hogy nem megy sehova. Itthon marad, Dolgozik tovább a bányában. Van neki szakmája is, szabó. De most a bánya jobban fizet. Az apja is, a nagyapja is innen ment nyugdíjba egykor. A szénfal mellett telt el az életük. Keményen dolgoztak, néha még kalács is került az asztalukra. Miért éppen neki ne feleljen meg ez az élet? Katinak úgysem tetszettek az ő tervei. Legyen neki igaza!

Megmakacsolta magát, s nem ment el. Az elvtárs még októberben is kijött hozzá, akkor sem lett volna késő. És minden hiába.

(*)

Letöltötte katonaidejét, hazajött, megint bányász lett, s feleségül vette az akkor 18 éves Katit. Amikor beköltöztek a salétromvirágos, szobakonyhás kolónialakásba, úgy érezték, rájuk szakadt a mennyország, minden boldogságával...

Kati három év alatt három gyermeket hozott a világra. És ők még mindig boldogok voltak...

(*)

1953 augusztusában, akkor, amikor Jóska végzett volna a főiskolán, ha annak idején elmegy, a fiatalemberre rászakadt a bánya... A gerince és a nyakcsigolyája sérült meg. Leszázalékolták, nyugdíjazták: 27 éves volt.

Kati nem mehetett dolgozni a három gyerek mellől. A nyugdíj kevés volt. Az asszony megtanulta beosztani a semmit. A zsörtölődések, a veszekedések a pénztelenség miatt csak később következtek.

Ahogy nőttek a gyerekek, úgy kellett valami fölös pénzt keresni. Jóska varrni kezdett...

Meggörbült háttal ül a kattogó varrógép mellett, a fejét furcsán oldalt hajtja, csontos keze tű alá igazítja a szövetet.

Soproni Jolán

SOPRONI JOLÁN a héten érettségizett a salgótarjáni Bolyai Gimnáziumban. Sok írása még nem született, de a kettővel is (az egyik az iskola lapjában jelent meg, az itt közölt másik pedig eljutott az Egri Diáknapok pályázatára is) némi feltűnést keltett. Jó megfigyelőkészsége, írásának erőteljes stílusa, frissessége magára vonta bírálóinak figyelmét is. Ezt a novelláját is, mint már hivatkoztunk rá, a pályázatok közül emeltük ki. Reméljük, jelentkezik még újabb „művekkel" is.

Szatmári Béla

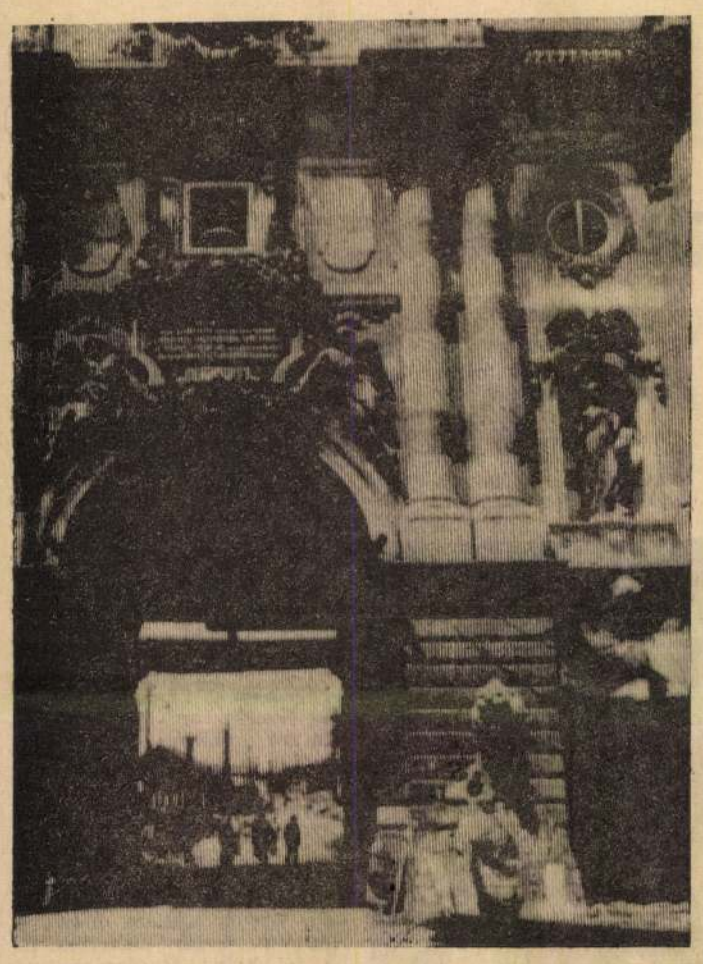

A Budai Várban egyidejűleg folyik a bülső és belső építkezés, helyreállítás. A palota kupolájának belsejében állványerdőt szereltek, s megkezdték a burkolást. A termek gipszkazettás álmennyezetet kapnak. Képünkön az eredeti formájában díszelgő, oroszlán os kapu

Ha bőgni akarsz, menj át a másik szigetre...

Amerikai zoológusok érdekes felfedezésre jutottak. Megfigyelve a tengeri elefántokat — így nevezik az ormány szerű kinövéssel rendelkező, hatalmas fókákat — észrevették, hogy a kaliforniai Santa Cruz melletti szigeteken élő állatok másképp bőgnek, attól függően, hogy melyik szigeten vannak. December elején, a hímek elhelyezkednek a heverőhelyen. A vetélytársak között, a következő elv dönt: „Ki kit kiabál túl". Az állatok hangerejükkel akarnak megfelelő hatást gyakorolni a vetélytársra. Aki alulmarad, az átúszik egy másik szigetre. Itt először csak hallgatja a bőgést, majd ügyetlenül próbálgatja a hangját, igyekezve áthangolni magát a helyi szokásokra, és csak azután csatlakozik a kórushoz.

Nem lábbal a fogat, hanem foggal a lábat

Szinte hihetetlen: a glasgowi Gordon Brown még csak a száját sem nyitotta ki, mégis fogat húztak neki. Méghozzá... a combjából.

El kell mondani, hogy Brown hivatásos rugby-játékos, és minden szombaton meccse van. Egy alkalommal keményen összecsapva az ellenfél védelmével, Brown kénytelen volt orvoshoz fordulni. Semmiféle kenőcs nem segített, így aztán végül is elküldték őt röntgenre. Ott fel is fedezték a fogat.

Véletlenül éppen a röntgenezésnél találkozott Brown egy bizonyos Wilsonnal, a mérkőzés egy másik résztvevőjével. Wilson csak rápillantott a röntgenfelvételre, s máris konstatálta: „Ez az enyém!"

Mosolygó

MŰÉRTŐK!

A múzeumban ketten megállnak a gladiátor szobra előtt. A gladiátornak hiányzik egy lába és két karja, a feje be van törve. A szobor aláírása: „A győztes"

Az egyik megjegyzi:

— Ha ez a győztes, akkor milyen lehet a vesztes?

VÁLTOZÓ IDŐK

Azelőtt a szülő kétségbeesett, ha a gyerek hazudott. Ma legtöbbször akkor esik kétségbe, ha megmondja az igazat.

Azelőtt egy leány, ha szégyellte magát — elpirult. Ma azért szégyelli magát, ha elpirul.

VÁLASZTÉK

Az útkereszteződésnél már szabadot jelez a lámpa, de egy gépkocsi, amelyet nő vezet, sehogy sem akar elindulni. A közlekedési rendőr odamegy, szalutál és azt mondja:

— Asszonyom, biztosíthatom önt róla, hogy ennél szebb zöld színnel nem tudok szolgálni.

SZÉP ÉLET, VÍG ÉLET

Agglegények tanakodnak.

— Vettem egy szakácskönyvet, de nem lehet használni.

— Miért?

— Mindegyik ételrecept így kezdődik: „Végy egy tiszta lábast."

ÉLETBÖLCSESSÉG

A filozófiai előadáson mondja a tanár:

— Az az ember, aki enged, ha nincs igaza: bölcs. Az az ember, aki enged, amikor igaza van..

— Nős! — vág közbe az egyik hallgató.

VAN BENNE LOGIKA

Két ember beszélget az utcán.

— Maga beteg?

— Miért?

— Mert láttam, gyógyszertárban járt.

— És, ha azt látn temetőből jövök ki hinné, hogy meghalta

AGGODALOM

A mama reggel korhó... lányát:

— Kislányom, nekem egy csöppet sem tetszik az a mód, ahogy Tibor téged este csókolgatott a kapualjban.

— Nekem sem tetszik, anyukám, de mit csináljak, ha még ilyen tapasztalatlan.

AZ ÁRULÓ TELEFON

Cseng a telefon.

— Kérlek, vadd fel a hallgatót — mondja a már neglizsében heverésző férj a feleségének —, s ha engem keresnek mondd azt, hogy sajnos a férjem nincs itthon.

— Jó.

A feleség felveszi a kagylót, hallgatja, majd így szól:

— Nagyon sajnálom, de a férjem itthon van.

— Ördög vigyen el, hát nem figyelmeztettelek?!

— De, drágám — nyugtatja meg a feleség a kagylót letéve — nem téged kerestek.

UDVARIASSÁG

Szerelmespár csókolózik a parkban egy padon. Egyszercsak melléjük telepszik egy férfi és sűrűn nézegeti a nőt. Végül a fiatal lovag nem állhatja meg szó nélkül:

— Mégiscsak arcátlanság így kellemetlenkedni egy hölgynek!

A tolakodó férfi mentegetőzni kezd:

— Bocsánat, nem akarok zavarni, csak a lakáskulcsot szeretném elkérni a feleségemtől.

SALGÓTARJÁN
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Ulői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
NÓGRÁD
Salgótarján

a másik fiú is.

Az ifjú apa idegesen felfortyan:

— Ne zavarjon folyton! Várja meg a második félidőt, aztán mondja a végeredményt!

NESZE NEKED LEVÉLTITOK

A papa megkérdezi Pistikétől:

— Na, Pistike, mit játszottál, amíg nem voltam itthon?

— Postást.

— Hogyan?

— A házban minden lakóhoz vittem egy levelet.

— És honnan szereztél annyi levelet?

— A szekrényből. Ott tartotta őket a mama selyemszalaggal összekötve.

ÍGY NEM CSODA

Mesélik, hogy a Rio de Janeiróba látogatók meglepődve tapasztalják, milyen kevés a közúti balesetek száma ahhoz viszonyítva, amilyen őrült sebességgel hajtanak a vezetők.

— Nincs ezen semmi csodálkozni való — magyarázta az egyik taxisofőr. — A gyengébb vezetők nálunk már mind életüket vesztették valamilyen autóbaleset következtében.

A VÉR NEM VÁLIK VÍZZÉ

Egy skót három ízben adott vért egy angol betegnek. A hálás beteg az első véradás után 100 fontot adott a skótnak, a második véradás után csak ötvenet, a harmadik után pedig semmit.

Addigra ugyanis már túlságosan sok skót vér folydogált az ereiben.

VASÁRNAPI fejtörő

Őszinte jótanács

Újházy Ede (1844—1915) a Nemzeti Színház kiváló művésze még kezdő színész korában egy vidéki cipészmesternél lakott.

Újházy reggelenként korán kelt és korán távozott hazulról.

— Hová, hová, ilyen korán, művész úr? — kérdezte a mester.

— Próbálni, mester uram, próbálni — volt a válasz.

Másnap a mester megint megkérdezte:

— Hová, hová ilyen korán reggel?

— Próbálni, mester uram, próbálni.

Így ment ez egy álló hétig. Újházy minden reggel próbálni ment, és végül a mester kifakadt: vízszintes 1., 21., függőleges 13. és 24.

VÍZSZINTES: 9. Állandóan. 10. ....álmát alussza (tiszta a lelkiismerete). 13. Köztársaság Madagaszkár szigetén. 15. Szándék. 16. ....-billeg. 17. Az évek száma. 19. Görögkeleti szentkép. 20. Érzéstelenítő szer. 23. Félig retten! 25. Kossuth szülőhelye. 26. K. P. P. 27. Zenei rövidítés (trilla). 28. Uncle ... 30. Mell, költőiesen. 32. Vércsatorna. 33. Futását Vörösmarthy énekelte meg. 35. Gyárterület. 36. Tova. 38. Vízszintesen vájt út, folyosó a bányában. 40. Azonos betűk. 41. A. B. 42. Somlyó Zoltán írta hozzá dalait. 44. Ógörög mitológiai óriás. 46. Korlát része! 48. Régebbi iskolafajta. 49. Bánrévénél torkollik a Sajóba. 50. Gyulladás. 51. „Hála Isten! este van..." (Arany). 52. Kiáltás a hegyekben, erdőkben. 54. Kis részletekben kiárulja. 55. Rétes is van ilyen. 57. Férfinév.

FÜGGŐLEGES: 1. Francia festő (1814—75). 2. Testi vagy lelki hatás. 3. Porció. 4. C. I. S. 5. Súgó egynemű betűi. 6. Római 501. 7. Fának van. 8. Művészeti irányzat. 9. Habarcs. 11. Rövid férfikabát. 12. Pamlag. 14. Küldöncök. 17. Holland légitársaság. 18. Almafajta. 22. A dinamit feltalálója. 28. Maró folyadék. 29. Varázslat, bűvészet. 31. Talál. 34. Tartomány a Dél-afrikai Köztársaságban. 37. Letarol. 39. Alkalomszerű tartózkodási hely. 41. Szignált. 43. Tevékeny. 45. N.B.B. 46. Irodalmi műfaj. 47. A skandináv mitológia tengeri óriása. 48. Ritka férfinév. 51. Angol mérföld. 53. Olyan, rövidebben. 54. Község Vas megyében. 56. ... flagranti. 57. Egyik minisztériumunk.

Beküldendő: a vízszintes 1., 21., függőleges 13. és 24. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: június 24.

Múlt heti fejtörőnk helyes megfejtése: Mert egész éjjel mérgelődni fog, miért nem a másikban szállt meg.

Könyvjutalmat nyertek: Dudás Béláné Zagyvaróna, Földi Józsefné Salgótarján, Kertész Géza Mátranovák.

A könyveket postán küldjük el!

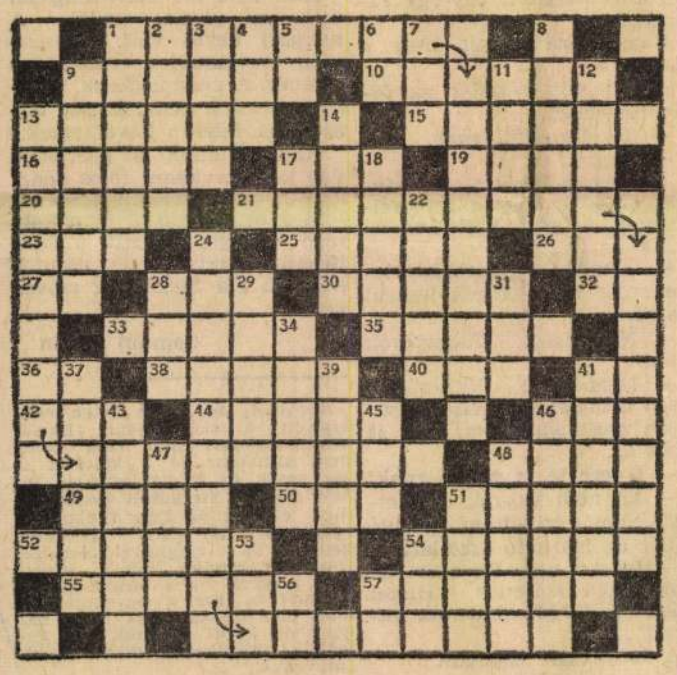

AFIT. XVI. sz. Autójavító Vállalat tájékoztatója.

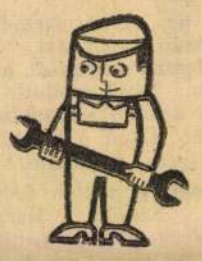

Gépjárműtulajdonosok,

FIGYELEM!

Tisztelt Ügyfeleink!

Közöljük Önökkel, hogy minden vasárnap és ünnepnap szervizügyeletet tartunk.

Szervizállomásunk: vasárnap és az ünnepi szolgáltatások ideje alatt elvégzi a személy- és kisteher-gépjárművek első mosását, és szerelői gyorsjavítását, kisebb üzemeltetési hibák azonnali megszüntetését.

Szervizügyelet: 6—14 óráig tart.

Első mosás! *Szerelői gyorsjavítás!*

Vegye igénybe szolgáltatásainkat!

AFIT XVI. sz.
Autójavító Vállalat
6. sz. üzemegysége.
SALGÓTARJÁN, Rákóczi u. 233.
Telefon: 25-30.

AFIT

Salgótarjáni munkahelyre

szünidős diákokat

fizikai munkára foglalkoztatunk.

Jelentkezés: AGROFIL Építőipari Szövetkezeti Vállalat, Salgótarján, Fülemüle út 9. sz.

Vasvázak, szinek beszerezhetők

Eger—salgótarjáni TÜZEP Vállalatnál.

MÉRETE:

12 m széles,
24 m hosszú.

ÁRA: 89 500 Ft

Hullámpalával is azonnal szállíthatók. Hosszméret kívánság szerint növelhető, vagy csökkenthető.

ALKALMAS:

ipari,
mezőgazdasági,
kereskedelmi
felhasználásra.
Befalazással:
kiváló raktárnak,
üzlethelyiségnek.

Megrendelhető:

EGER—SALGÓTARJÁNI TÜZEP VÁLLALAT,

Eger, Lenin u. 75.

Telefon: 13-20.
TELEX: 06-329.

1978. III. 3. Televizió 17'40-kor.
Dél-alföldi Krónika.

Szatmári Béla
képzőművész kiállítása

- Először nézzük a legujabb szinházi bemutatókat.
A Szegedi Nemzeti Szinház kisszinháza erre a hónapra különleges csemegét tartogat. 10-én mutatják be Magyarországon először Sütő András Vidám sirató egy bolyongó porszemért cimü komédiáját.
A darabot Léner Péter rendezte, a zeneszerző Selmeczi György.

A békéscsabai Jókai Szinház 17-i kettős bemutatóját már türelmetlenül várom, hiszen Molier halhatatlan tréfái mindig kellemes perceket szereznek. Gondolom Önök közül is szivesen látják viszont a dr Fregolit és a Férjek iskoláját.

A komolyzene kedvelőit Szentesen a Tóth József Szinházban 13-án a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje várja. Liszt és Brhams müveit Ferencsik János vezényli, zongorán közremüködik Jandó Jenő.

A szegedi szimfónikusok koncertjét március 22-én tekithetik meg nézőink. Vezényel Pál Tamás, hegedün közremüködik Vaclav Hudacsek cseh vendégmüvész.

Baján a József Attila Müvelődési Központban 7-én a budapesti MÁV Szimfónikusok vendégszerepelnek, Óberfrank Géza vezényletével.

A képzőmüvészet kedvelőinek ebben a hónapban különösen sok tárlatot kinál a három megyei kiállitóterme.
A szegedi Horváth Mihály utcai képtárban márciusban három kiállitás nyilik. Szatmári Béla épitész-képzőmüvész, Szabados Árpád grafikus tárlata és a harmadik, amelyet szándékosan hagytam utoljára, hisz számomra ez a legkedvesebb a Tömörkényi Gimnázium és Szakközépiskola végzős növendékeinek kiállitása. Kortársaim munkáit feltétlenül megnézem, és Önöknek is ajánlom.
Csongrád másik kulturális központja két kiállitással várja az érdeklődőket. Zoltánffy István müveit a Meggyesi Teremben, Jószó Ferencéét pedig a Tornyai Muzeumban lehet megtekinteni.

Mit kinál Bács-Kiskun megye.
A Kiskun Muzeumban március 16-án nyit a szegedi Móra Ferenc Muzeum Pusztaszer cimü régészeti vándorkiállitása.
Ugyanitt tekinthető meg a Konesnyi György emléktárlat is. Szentesen a Móricz Zsigmond Müvelődési Központ kiállitó termében várja az érdeklődőket a Magyar Nemzeti Galéria Munkásábrázolás a magyar képzőmüvészetben cimü tárlata.

- Kedves nézőink ezzel mai Krónika müsorunk véget ért, legközelebb április elején jelentkezünk, köszönjük figyelmüket, addig is a viszontlátásra.

- . -

Szatmári Béla 1938-ban született, Hódmezővásárhelyen. A szegedi építőipari technikumot 1956-ban végezte el. Ezután Budapesten tervezőirodákban dolgozott és járt egy évig a Képzőművészeti Főiskolára. 1960-ban költözött Salgótarjánba, 10 évig építész, tervező, jelenleg a Madách Gimnázium és Építőipari Szakközépiskolában tanít. Tanulmányúton járt Lengyelországban, Jugoszláviában, Romániában, Csehszlovákiában, Ausztriában, Franciaországban, Olaszországban, Svájcban. Jelentősebb önálló kiállításai 1960-ban KOZTI Budapest, 1970-ben Münich F. kollégium Budapest, 1975-ben József Attila megyei Művelődési Központ, Salgótarján, 1977-ben Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely, 1978-ban Móra Ferenc Múzeum, Szeged. Fontosabb kollektív kiállítások: 1960. Budapest V. kerületi képzőművészek, 1970. Új geometrikus és strukturális törekvések, Salgótarján, Balassagyarmat, Palóc Múzeum, 1971. I. zománcművészeti biennálé, VI. miskolci grafikai biennálé, 1972. rajzok, miskolci galéria, XIII. szegedi nyári tárlat, 1973. II. zománcművészeti biennálé, 1975. III. zománcművészeti biennálé, 1976. V. országos kisplasztikai biennálé. Külföldön: 1966. és 1975-ben Besztercebányán, 1971-ben Új-Delhiben, 1973-ban Párizs, Galeria Lambertben. Díjakat kapott a II. és III. zománcművészeti biennálén. Művei hazai és külföldi közgyűjteményekben találhatók. A Nemzeti Galériában, a modern magyar képtárban stb. Szakmai kapcsolatot tart fenn Viktor Vasarelyvel. Titkár a MIE Heves megyei szervezetének. A környezetesztétikai konferenciák eszmei szerzője és az intéző bizottság elnöke. Művészi és elméleti területen az épített emberi környezet szebbé, humánusabbá tételéért dolgozik. Kísérleteket folytat az általa először művészi célra felhasznált zománcüveg betonfelületekre történő felragasztása megoldására. Kapcsolatot igyekszik teremteni az ipar és művészet között. Célja a szériális művészet elérése a közösségi művészet elősegítése.

MTESZ. MIE Iparcsarnok
Eger 1978
– katalógusi címkéjében –

1. Változó tér	Edzett zománcüveg 120x120 cm Iparilag sokszorosíthahtó és variálható rendszerelem egy szituációja	1975
2. Kis spirál	Ragasztott üveg fényplasztika 48x16x16 cm mobil terv 1910 Belső színes fényjáték terv 1:10	1975
3. Belső spirál	Ragasztott üveg fényplasztika 38x16x16 cm Mobil terv 1:10	1973
4. Oktaéder	Krómacél mobil terv 1:10	48x48x48 cm
5. Térrács	Nyersvas mobil terv 1:10 48x48x48 cm	1977
6. Tér-anyag-mozgás	Kerámia – azonos – színben eltérő elem variálása 150x1500 cm	1977

cím: 3100 Salgótarján Pécskő u. 6. III. 5.

Szatmári Béla

Szatmári Ágnes

Gyöngyösi Gábor:

Arcképe - boglyákkal./SZATMÁRI ÁGNES-ről./

Utunk, XXXII.évf. 12. /1482./sz. 1977. márc. 25. 7.old. 1 kép.

Szathmári Ágnes

„Leningrád

A Szt. 1975. pál. 25

Szatmári Ágnes

Paulovics László, Balázs Imre, Erdős Pál, Domokos Lehel, Schnell Károly, Csapó Sándor, Úszkai Markus Erzsébet, Litteczki Ilona, Szopos Kálmán, Olajos Béla, Petkes József, Kiss Béla, Muhi Sándor, Szilágyi Albert, Fodor Kálmánnal együtt kiállított munkáiért említi a szerző.

Szécsi András: Szatmári képzőművészek kiállítása Marosvásárhelyen

Igaz Szó: 1971/11 855 old

Szatmári Antal
fülesdi harang-
öntő

l.
Arch. Ert.
1920-22
117 l.

Wonsiedler, Alexander Josef (1791—1858
660. EGY MAGYAR (?) UR ARCKÉ
Wonsiedler fes: 1822.
Vizfestmény (Aquarell). 18×13 cm

Wonwermann, Picter (Philipps W. testvére
661. SZARVASVADÁSZAT (Hirschjagd
Fa (Holz). 30×39 cm.

Wynants, Jan (1615/20—1678).
662. SZARVASVADÁSZAT (Hirschjagd
Vászon (Leinwand). 30×41.5 cm.

Zichy Mihály (Michael), (1827—1906).
663. LÓTANULMÁNY (Pferdestudie).
Ceruza (Bleistift). 17×25 cm.

Zichy Mihály (Michael), (1827—1906).
664. MÜTEREMBEN (Im Atelier).
Lavirozott tollrajz (Federzeichnung

Zichy Mihály (Michael), (1827—1906).
665. TOLLRAJZOK (Federzeichnungen)

Zichy Mihály (Michael), (1827—1906).
666. A ZSÁKMÁNY KISORSOLÁSA (l
Ceruzarajz, vászon (Bleistiftzeichnu

Zichy Mihály (Michael), (1827—1906).

7.
st das wahre Glück?) Jelzés lent jobbra (Bezeichnet
s, 1885. Ou est le vrai Bonheur.

47.
elezve (Bez.): „G. Wertheimer".

ıilie des Wirten). Jelezve (Bez.): Weyde.

ver). Jelezve (Bezeichnet): a) „Wigand — Maneuvre
n Neapel den 2. Juli 1836." — b) „Wigand — Revie

5×21 cm.

(Bezeichnet): „Wigand — Maneuvre auf der Schmelz

Szatmári Antal, nemes

fülesdi harangöntő 1833-
ban ujra öntötte a nyiregy-
házai luth. templom nagy-
harangját. Ujra öntetett
1903-ban.

Stoll Ernő. A „Lutheranus
Róma" harangjai. Arch.
Ért. 1920-22. 117. l.

Érsekujvár.

Az előtért a vár látképe
Felirata fölül középütt:

NEVHEVSEL.

ugyanitt jobbra: p. 433.
magyarázó szövegének kezdete:
2. Granerthor.

Rm., mér. a vk. 7.1: 8.6
Krekwitz. Richtige Besch
furt 1686.

140-95.

Szatmári Béla M.D.K.

A Paskál-früdő tervpályázaton 15ooo Ft-os megvétel

Társtervező:

Munkatárs: Dávid Gyö rgy, Schulcz József, Szakáll Gyula, Juhász Zoltán

Magyar Épitőművészet 1968/4. 2-8.1.

MDK.

Szatmári Béla

Kiállitási kritika

Nógrád 1966 ápr.24.lap 7.

Szatmári Béla

Szerepelt a fiatal nógrádi képzőművészek ki-
állításán.

Nógrád 1966. jan. 7.

Fiatal nógrádi képzőművészek. Tóth Elemér

-zatmári Béla

MLK

szerepelt asalgótarjáni őszi tárlaton.

--: Tárlat - nyitás előtt.

Nógrádi Népujság. 1963. nov. 9.

Szatmári Béla festö

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.1.

M.D.K.

Szatmári Béla

"Keletkezés" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 11.
XIII. évf. 2. sz. 7. lap

Szatmári Béla

Két rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és irodalom, Bp. 1970. febr. 28.
XIV. évf. 9. sz. 5. lap

Szatmári Béla

Körös kiállítson veri vészt

Új törekvések

Nagyrát, Salgótarján 1970. máj. 4.

3. l.

Szatmári Béla

1919. I. II. III. Lollrajz 42x42

V. Észak-Magyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás Salgótarján 1969

Katona Béla

Levelet a Nógrád megyei Képző-
művészeti Stúdió Titkárának

N.N.: Stúdió Titkárság

Nógrád 1969 VI. 28

szatmári béla

szeretettel meghívja önt és barátait grafikai kiállításának megnyitására

a kiállítást

haulisch lenke

művészettörténész nyitja meg, 1970. január 30-án, 19 órakor

a budapesti műszaki egyetem kollégiumának klubjában

bp. XI., irinyi u. 8. (petőfi híd budai hídfő)

70.297 N. m. Ny. Salgótarján

Szatmári Béla

Szerepel a magyar tépőrömü-
vészek zománkiállításán
Besztercebányán

N.N.: Zomán kiállítás
Besztercebányán

Nógrád 1971 VII. 30

Szaturári Béla

a Salgótarjánban, máj. 2-án megnyílt első ország zománcművészeti biennálén üvegzománc-alkotásai szerepeltek.

T.E.: Zománcművészeti biennálé.

Nógrád, Salgótarján, 1971. máj. 4.

Szatmári béla, [építész ?] MDL

A petőfibányai strandfürdő = versenyuszodát

tervező Skoda hajos építész munkatársa volt.

–: A petőfibányai strand és versenyuszoda

Népszabadság, bp. 1959. júl. 11. 12. l.

[Vidéki]

Szatmári Béla

Barcsay
Suparzás

monotípia 25×30 cm

VI. Észak-magyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás dalpótlapja 1970. Kiáll. zat. Bev.: Kovács Béla

Szatmári Béla

grafikus

A termeszet biológiai formai-
ból, a sejt keletkerés, megtermé-
kenyülésből ~~[illegible]~~ kiindul.el

Hankisch Lenke: Szatmári Béla kiállitása.
MÜVÉSZET, 1970.augusztus - 44.lap

Szatmári Béla

grafikus

„Sejt és geométria"

„Temetkezés"

(repro)

Szabolcsi Lucke: Szatmári Béla kiállítása

Műveszet, 1970. augusztus – 44 lap

Szatmári Béla

62. Fés/ifej, gouache, 38 x 31

Ennak M.o-i tesületi képz. műv. kiállítás 1966

kat. bev. Aradi Nóra Bp. 1966

Katmári Béla, építén

MDK

Tervét megvették.

– : Új üdülőközpont Budapesten 3

ESTI HIRLAP, Bp, 1967. nov. 29.

M.D.K.

Szatmári Béla épitész

Budapest uj Sportcsarnok tervpályázaton
B/ feladatnál megvétel
xx~~Társtervező~~:
Munkatárs: Tömöri Mária, Schulcz József
Kovács Ferenc

Magyar Épitőművészet 1966/6. 6.l.

MDK.

Szatmári Béla

Kiállitási kritika

Nógrád 1967 febr. 5.p.7.

Szatmári Béla, építész, grafikus, román-üvegtervező (Salgótarján)

Tilles Bélával az adásban Podráczki Zsuzsa beszélget. „Kinetika a művészetben" igen kevesen vannak Magyarországon, aki a művészetnek ezzel az ágával foglalkozik. Tilles Béla három, illetve négy kollégát említ: Debrecenben Ódor kolléga, Egerben Balogh László, Salgótarjánban Szatmári Béla. Mint teljesen külön mobil műfajt, Haraszti Istvánt, aki Tilles Béla szerint világszínvonalon dolgozik.

Kinetika a művészetben.

1981. V. 25. 3. műsor, 20.25 /-V. J.-/

Szatmári Béla

Megbízták Szatmári Bélát, hogy az
miskolci Állami Porcelángyár ti-
dielő klubhelyisége részére dekora-
tív burkolatot, zománc üveg mű-
vet készítsen.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. junius - 48.oldal.

Szatmári Béla

Művei szerepeltek a III. Zománcművészeti Biennálén. Nagyméretű, üveglapra illesztett geometrikus síkidomait láttuk.

P. Szűcs Juliánna: Salgótarjáni III. Zománcművészeti Biennálé.

Palócföld, 1976, 2. 26-27 old.

Szathmári Béla

Az I. környezetesztétikai konferenciát
jan. 19-én rendezik meg Salgótarjánban
a „Környezetművészet" c. kiállítását ekkor
megnyitják meg a Nógrádi Művelődési Központ
üvegcsarnokában.

Nógrád, 1976. jan. 15.

Szathmári Béla

A III. országos zománcművészeti biennálé sal ~~léga~~ gótarjánban dec. 1-ig látható. – A művész művei szerepelnek a biennálén, üvegzománc kompozíciói. /említve/

Tóth Elemér: Szeregszemle – kis szereggel.
Nógrád, 1975. nov. 23.

Szatmári Béla, építész - képző művész

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN megnyitották Szatmári Béla építész-képzőművész gyűjteményes kiállítását. Az alkotónak hatvan grafikája, faldíszítő kompozíciója, térplasztikája, épületthomlokzatokat díszítő montázsa került a közönség elé.

-: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1977. dec. 24.

Szatmári Béla

SZATMÁRI BÉLA grafikusművész kamaratárlata tegnap nyílt meg a Salgótarjáni Öblösüveggyár Kossuth Lajos Művelődési Házában. A kiállításon a művész 20 lapját tekintheti meg a közönség.

Magyar Hirlap 1977/55/13

Szatmári Béla

SZATMÁRI BÉLA építész-képzőművész gyűjteményes kiállítását pénteken nyitották meg Hódmezővásárhelyen. Az alkotó mintegy hatvan grafikája, mintázott faldíszítő kompozíciója, térplasztikája és épülethomlokzat-díszítő montázsa került a közönség elé.

Magyar Hirlap 1977-3o2-1o

Szatmári Béla

Simon Ferenc szobrász a Szolnoki Galériában február 19.-től,
Drégely László díszlettervező a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában február 21.-től,
Herpai Zoltán grafikusművész a Fiatal Művészek Klubjában február 24.-től,
Balogh Rudolf fotóművész az Ózdi Kisgalériában február 26.-ig,
Szatmári Béla építész a szegedi Móra Muzeumban,
Corini Margit festőművész a gyulai Művelődési Központban mutatja be műveit.

a folytatást lásd: a 2.-es sz. cédulán.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 18.
XXII. évf. 7. sz. 8. lap.

Szatmári Béla

Bánkuti István festőművésza Ferencvárosi Pincetárlaton március 3.-ig,
Erdős Péter festőművész a szentendrei Művelődési Központban március 5.-ig,
Bartl József festőművész a Csili Galériában március 10.-ig,
László Gyula a szentendrei Művelődési Központban "Kortársaim" cimmel március 10.-ig,
Móricz Margit festőművész a Fényes Adolf Teremben március 12.-ig mutatja be müveit,- közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 18. XXII. évf. 7. sz. 8. lap.

Szatmári Béla

Megbízták Szatmári Bélát, hogy a szarvasi, Kákafoki dűllő, Horgasz szövetség üdülője részére dekorátív zománc-üveg betéteket készítsen.

----:Köztéri munkák.

Müvészet,1977.szeptember 48.oldal.

Szatmári Béla

A salgótarjáni Kórházi Galéria két évre múltra tekinthet vissza. Az eddigi kiállításokon szerepelt művével a művész.

(M): Kórházgaléria.
Magyar Ifjúság, 1977. júl. 29.

Szatmári Béla

1960-ban a Középülettervező Vállalat-
nál kiállítása volt Szatmári Béla-
nak. 1970-ben a Műszaki Egyetem
kollegiumában rendezett a művész
tárlatot.

-----: Nógrád megye képzőmüvészei.
Müvészet, 1976. május - 4. oldal.

Szatmári Béla

Szatmári Béla részt vett az I. Országos Tornácművészeti Biennálén és a IV. Országos Miskolci Grafikai Biennálén.

----: Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4. oldal.

Szatmári Béla

Szatmári Béla 1938-ban született Hódmezővásárhelyen. 1956-ban a Szegedi Építőipari Technikumban építész-technikusi oklevelet szerzett.

------: Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4. oldal.

Szatmári Béla

A Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállításán szereplő művei.

T. L.: Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállításán.

Nógrád, 1945. jan. 16.

Szatmári Béla

Az országos környezet esztétikai konferencia keretében Salgótarjánban. A résztvevők megismerkednek a városközponttal és megtekintik Szatmári Béla „Környezet-művészet" c. kiállítását, mely főleg az épületek külső és belső felületeinek üveg plasztikával foglalkozik.

Déli krónika

1976. I. 19. Kossuth, 12.00 óra.

Szatmári Béla, [ ]

— SZATMÁRI BÉLA kamaratárlata nyílt meg szombaton a Salgótarjáni Öblösüveggyár Kossuth Lajos Művelődési Házában.

— Hír

14.o.

Népszabadság, Bp. 1977 márc. 6.

Szatmári Béla

dec.2o.

A GYÁR ÉS A MŰVÉSZ közösen rendezett tárlatot a Salgótarjáni Művelődési Központban. Szatmári Béla grafikus 26 nagyméretű színes zománcüveg-kompozíciót állított ki. A tárlatot szombaton dr. Németh Lajos művészettörténész nyitotta meg.

Magyar Hirlap 1975/331/13

Béla Szatmári, Architekt und Grafiker

Im Gemäldesaal von Sopron sind gegenwärtig Mobilwerke aus Aluminium und Kunststoff, Arbeiten der Bildhauer József Hamoth, Béla Szatmári und Béla Tilles, zu sehen.

Budapester Rundschau, 1984. aug. 20.

Béla Szatmári

In der modernen Galerie von Pécs auf dem Széchenyi-tér in der Innenstadt war bis Mitte August die VIII. Ungarische Kleinplastik-Biennale zu sehen. –

Béla Szatmári verblüffende Farb- und Raumwirkungen mit ~~Kupfer~~ aufeinandergeklebten Glasplatten erreicht.

Gyorgy Gállos: VIII. Ungarische Kleinplastik-Biennale. Budapester Rundschau, 1983. aug. 15., 10-old.

Szathmáry Elek

(a Kolozsvári Ekszerész?)
bejelentette Kolozsvár
polgármesterének, hogy
a tulajdonában
levő Kolozsvári Bát-
hory-házat 1894-ben
átalakítja s részben
le is bontja. A MOB
Czobor Béla előadót
küldi le, hogy a ház-
tulajdonossal a mű-
emlék fenntartásra mél-
tó részleteinek megóvása
iránt bizalmasa tár-
gyalást tartson.

MOB irattár
59/1893

Páty, ref.

109,278

Szatmáry Elek

kolozsvári ekszerész
és hites becsüs hazai
műcsiklékek felhutatá-
sára és fentartásuk
körül való közremű-
ködésre ajánlkozik.

MOB irattár
117/1874. 7.

Pilisszentkereszt, r. h.

117

Szatmári Béla

Katona Áron, Kákonyi István, Iványi Ödön, Somogyi Gábor, Fabók Gyula, Petrilla István, Lugossy Mária, Bohus Zoltán, Ásztai Csaba, Mayer Berta, Szatmári Béla művészek szerepelnek a Zománcművészeti Biennálén, amelyet a salgótarjáni József Attila Művelődési Központban rendeztek.
Vadas József: "Falrahányt zománc" cimmel részletesen ismerteti a felsorolt művészek munkáját.
Az erre vonatkozó bővebb leirást, -Vadas József cikkét- lásd: Fabók Gyula nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 6.
XIX. évf. 49. sz. 13. lap.

Szatmári Béla

1919. I. II. III. fólhaj, 42×42

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Szatmáre Béla
grafikus

A kiállításon bemutatott munkái a „Materialista oltárkép I. és II.".

Bereczky Lóránf: Országos Zománcművészeti Biennale
Művészet, 1973.december - 36.oldal

Szatmári Béla

A dekorativitás gondolatát legvilágosabban Szatmári Béla nem különösebben invenciózus geometrikus vázlatai képviselik az I. országos zománcművészeti biennálén.

Bojár Ivan: Két országos kiállítás

Magyar Hírlap 1971/128 10 old.

Szathmári Béla 1).

a Magyar Képzőművészek Szövetsége Nógrád megyei csoportjának tagja, a Salgótarjánban élő művész. – Szociálista származását idén kapta meg.

T. E.: Vázlat képzőművészeti életünkről. Nógrád, 1943. dec. 31.

Szathmári Béla 2) Faleplatai

a megyei tanács által kiírt ifjúsági plakátpályázatot nyerte el, de kiállítására nem került sor.

T. E.: Vázlat képzőművészeti életünkről

Nógrád, 1993. dec. 31.

Szatmári Béla

„A. M. Sz" N 613-„P"
Organikus forma
lino 60×75 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.-szept.

Szathmári Béla grafikusművész
a salgótarjáni művészek egri kiállításán művei szerepelnek.

(farkas): Egri nyár '72
Népújság, Heves, 1972. júl. 9.

Szathmári Béla

Salgótarjánban tegnap megnyílt a II. országos románcművészeti biennálé. A művész a salgótarjáni síküveggyár díját kapta meg.

Nagrád, 1943. szept. 14.

Szatmári Béla

Salgótarjánban szept. 13.-án nyílik meg a zománcművészeti biennálé, melyen a salgótarjáni művész „Materialista oltarkép I–II." c. munkájával szerepel. (említve)

Tóth Elmér: II. országos zománcművészeti biennálé.

Nógrád, 1973. szept. 7.

Szatmári Béla, [ ]

Szerepel Salgótarjánban.

— : Zománc festészeti biennálé 2.

ESTI HIRLAP 1 Bp 1973. szept. 12.

Szatmári Béla tanár

A salgótarjáni gimnázium 50 éves jubileuma alkalmából az iskola volt tanárai és tanulói képzőművészeti kiállításán szerepettek művei. Szatmári Béla jelenleg is tanít az iskolában.

Tóth Elemér: Kiállítások a Madách Gimnáziumban és szakközépiskolában.

Nógrád, 1973. jún. 6.

Szatmári Béla

1919. I. II. III. tollrajz 42×42

V. Északmagyarországi területi képző-
művészeti kiállítás, Salgótarján
1969.

Szatmáry Béla

Bemutatott műve:

„Keletkezés XIV.", színes línó, 60 x 84 cm.

Katona László: VI. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1971

Szatmári Béla

A XIII. szegedi nyári tárlaton „LMSZ" N6/3-„P" munkáját mutatja be.

Orosz István: A XIII. szegedi nyári tárlat.
Nógrád, 1972. júl. 29.

Szatmáry Béla

Keletkezés XIV. linó 60x84

6. Miskolci Országos Grafikai
Biennálé '71

Szatmári Béla

Bartl József, Lux Antal és Misch Ádám a Pécsi Galériában március 26.-ig,
Maurer Dóra a karcagi Déryné Művelődési Központban március 18.-ig /Rajzolás kamerával c./
Szatmári Béla a debreceni Technika Házában március 16.-ig, Gellér B. István a pécsi Ifjuségi Ház
ban március 15.-ig,
Szüts Miklós a váci Madách Művelődési Központban
március 15.-ig,
Agotha Margit és Rékassy Csaba a Magyar Épitőművészek Szövetségében március 13.-tól,
Keresztv Kornél a Fővárosi Művelődési Házban márc.
11.-ig /Ma bio-art kiállitás/
Horváth Gábor a Csepel Galériában március 11.-ig
mutatja be műveit fent nevezett kiállitótermekben. Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 1o. XXIII
évf. 1o. sz. 8. lap.

Szatmári Béla

„Négyes mobil"
(repro)

Aknai Tamás: „Kinetikus ok" Egerben.
Művészet, 1979. augusztus – 24. lap.

Szatmári Béla

A müvek,amelyeket a müvészek készitenek,szerfelett sokfélék és nem egyértelmüen érvényes rájuk a "mobil" vagy "kinetikus" jelző. Kétségkivül a mozgó plasztikai tárgy létrehozásának célja vezeti őket.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MŰVÉSZET,1979.augusztus - 24.lap

Saatmári Béla

A művész megkisérelte elmélyiteni az elődök felfedezéseit, feltárni az ipari és materiális hátteret, meghonositani a művész-mérnök-munkás kooperáció szellemét Egerben, Salgótarjánban és Debrecenben.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 24. lap.

Szatmári Béla, „festő"

Kiállítási kalendárium, vidéken:

Debrecenben rendezik meg a
művész kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

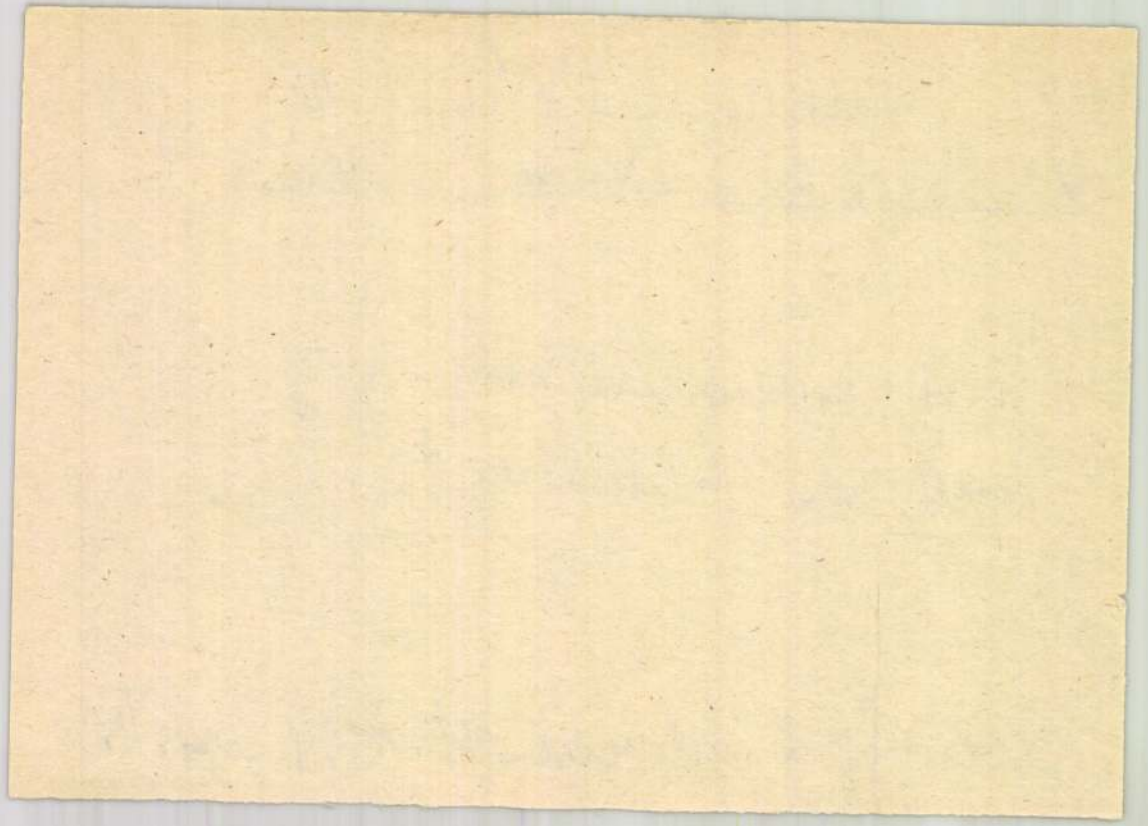

Szatmári Béla, építész, - képzőművész

Kiállítási kalendárium
Vidéken:

A művész műveinek kiállítását
Debrecenben rendezték meg.

Szocialista Művészetért, 1979, ápr. 4.

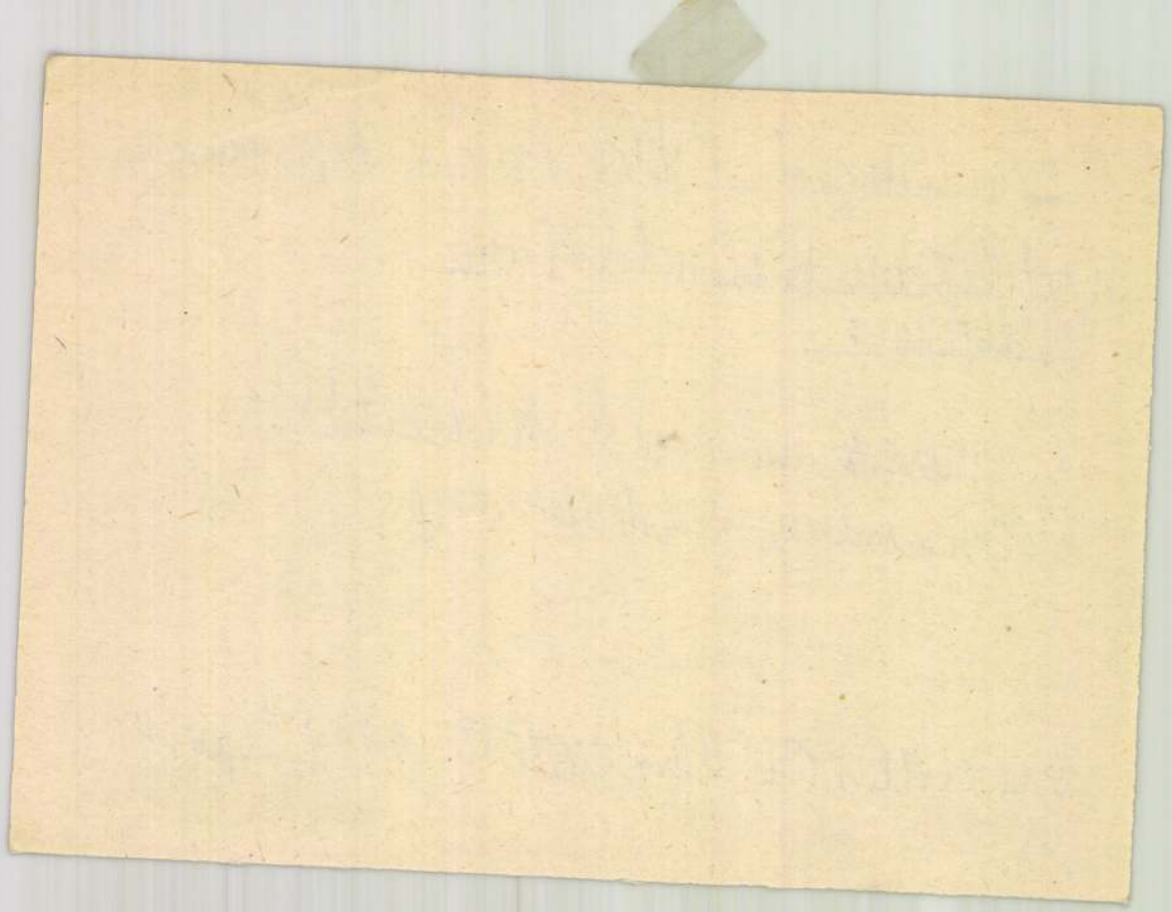

Szatmári Béla, építészkerámikus

● KIÁLLÍTÁS. Szatmári Béla építészkerámikus munkáiból ma délután nyílik kiállítás a Magyar Építőművészek Szövetségében.

– O Kiállítás.

8.

Esti Hírlap, Bp. 1973. jún. 2.

Szatmári Béla

7. Szilágyi Gábor: Kinetram

Művészet, 1982. május

Szatmári Béla, üvegkrező iparművén

L. Farkas Ádám

Vadas J: Lopos plantikák 13

Élet és Irodalom, Bp. 1983. aug. 12. XXVII/32

SZATMÁRI BÉLA

(Szőke Bélával)

"Januári szegedi kiállításukkal arra hívták fel a figyelmet, hogy a speciális fényeffektusokkal megvilágított mozgó tárgyak nem elsősorban a kiállítóterek számára készülnek, hanem a közterekre, középületek környékére ..."
a mozgás valóságos megjelenése a képzőművészetben.

Dél-alföldi krónika
Televízió 1. 1984. II. 7.

Szatmári Béla, építész-grafikus, román-üvegtervező művész

Ténymolul kiállítás nyílik ma Rétságon. Szatmári Béla az egyik kiállító művész beszélget Zengő Árpáddal a kiállító művészetről és a művek elhelyezéséről: fontos szerepük lehet hatalmas lakótelepeknek, sivárosító hatásának a feloldásában. Élményeket nyújthatnak akár nappal, akár este az ott élők számára a folytonos változásukkal, alakulásukkal, színeikkel.

Jó reggelt!

1984. I. 26, Kossuth 4.25

Szalmári Bella, grafikus

L: Kmetty János

O—: Alkotó ifjúság ....

12.

Esti Hírlap, Bp. 1977. márc. 5.

61

Szatmári Éva
cipőtervező

„Cipőtervek"

— Divatosbundák és kiegészítők.

Nők lapja, 1971. január – 1 oz am

Szatmári Éva

Sárkányokat ábrázoló festménye.
(repr.)

Pajtás, 1942. márc. 23. 23. old.

Szathmári Béla

Részt vett a [illegible] tárlaton.

--: A megyei képzőművészek őszi tárlata Balassagyarmaton.
Nógrádi Népujság. 1962. okt. 17.

Szatmári Dániel

debreceni mű-

latos

l. Szűcs: Debrecen

tört.

III. 996. l.

MOB kvt. 4036/3

Szatmáry Dániel

otv. 1788.*

Kesmárki nármarási

kassai ötvös.

laid

* nyert polgár.

Arch. Est. jogot.*

1909. 435

Mihalik

miért nem

ismeri?

Szatmáry Domokos

az építészet tanára

Kassán a XVIII. sz.

második felében

Iványi Béla dr:

A Festetics-család

keszthelyi levéltára.

Levéltári Közlemények

1946. 196. l.

BUDAPEST, ...
IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON. 382-595

Eötvös

Szatmári ~~Eötvös~~ János.

l. Eötvös J.

Szatmári Eötvös János Szatmári.

2956

Eötvös (Eöttves) János, szatmári, ötvös. Szatmárról került Nagybányára, hol 1601-körül működött.

mdk

Szatmári Ferenc

munkája | Kalotaszeg Rátó | a 10. ábrán
látható cserépsedény.

Kresz Mária: Magyar népi cserépedények
Néprajzi Múzeum Tárgyképe. 1961, 162. l.

SZATMÁRI Ferenc asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133.

1821.

M. D. K

SZATMÁRI Gábor évitész

~~Lásd~~:

Mihályi et – Szatmári K.: Homorod helyszíni munkák irányítása

Farkas Tibor – Polonyi Károly. Beszámoló a délmagyarországi árvízsujtotta területek újjáépítéséről
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 272. l.

Szatmári Géza

Ferképzőmfoiskola

1939–41. 141. l.

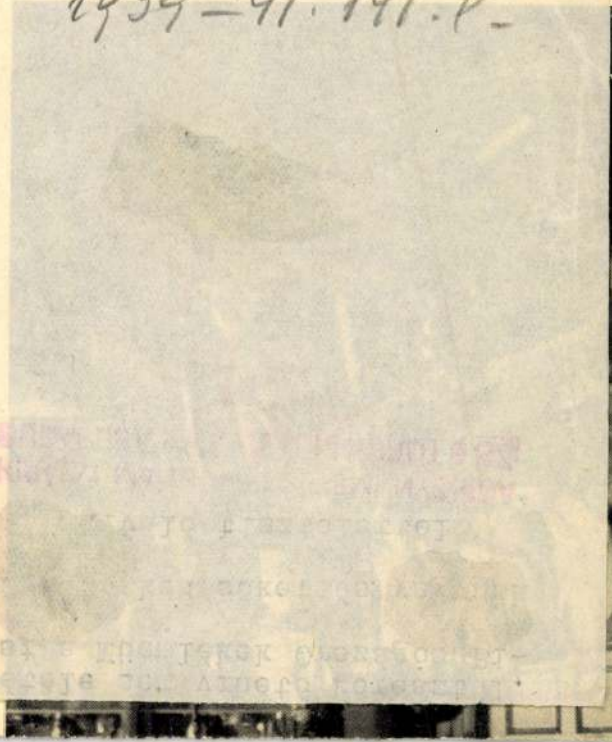

ASZTALOS- ÉS KÁRPITOS

FACHKLASSE FÜR MÖBEL UND INTERIEUR. CLAS

Szatmári György

kolozsvári ötvös

1.

Michalek: Szentpéteri

15. l.

MDK

Szatmári Ferenc, kassai keresk.
l. Cromer Agostonnál.
Kettejük segítségével mentik meg a szt. Erzsébet egyházat.
A délnyug. Annunciatio kápolnán 1477 évsz; az ő adománya
MMEE Közl. 1904, 38 k. V. füz. 41. l.
Kemény Lajos: Kassai ép mesterek

Szatmári Ferenc, építész MDK

A petőfibányai strandfürdő terve Repr.

—: A házoméves tervben épülnek

Népszabadság, Bp. 1959. febr. 20. 12. l.

[Vidék]

MVK

Szathmáry Gábor és Strébely Gusztáv
nyomdászok

közös munkája: Goldzieher cégjegyz.
nyomás – metsés, szedés. Melléklet

÷ Boritékunk és mellékletünk

Grafikai Szemle 1908 évf. 6 sz. 121 l.

Szatmáry Gábor
nyomdász gépmester

MDK

Reklám.
Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájának Debrecen.
A domlóvis zép nyomás Szatmáry G. gépmester
munkája.

Melléklet
Grafikai Szemle 1908. 2 z. lap

MDK

Szathmáry Gábor és
Strébely Gusztáv
nyomdásjok

Közös munkája a debreceni melléklet

÷ Mostani füzetünk borítéka s melléklete
Grafikai Szemle, 1909 évf 9 sz 205 l.

MOK

Szatmáry Gábor
nyomdáz gépmester

Reklám.
Hoffmann és Kronovity könyvnyomdájának Debrecen.
A domlovis zép nyomas Szatmáry G. gépmester
mimkája.

Melléklet
Grafika i Szemle 1908. 2 z-lap

MDK

Szathmáry Gábor és
Strébely Gusztáv
nyomdásjok

Közös munkája a debreceni melléklet

÷ Mostani füzetünk borítéka s melléklete
Grafikai Szemle, 1909 évf 9 sz 205 l.

Szatmáry Géza.

az 1971. évi vasi tavaszi tárlaton
művei szerepeltek.

Bertalan Lajos: Tavaszi tárlat '71

Vasi Szemle, 1971. 4. 528. old.

SZATMARY GÉZA, festő

Szombathelyen az 1971-es tárlaton 7 alkotó elmaradt, akik 1970-ben szerepeltek, de 3 új névvel találkozunk 1971-ben. Ezek egyike: Szatmary Géza. A tárlaton több a szobor, kisplasztika és a kerámia, mint 1970-ben.
528.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

Szatmáry Géza

Petőfi Sándor születésének 150. évfordulója alkalmából a Vas megyei Petőfi-szoba emlékmúzeumot avatnak. A múzeum részére több illusztrációt készített. (emlékv.)

Petőfi Népe, 1972. okt. 19.

A Szatmári Múzeum és a
Mátészalkai Művészetbarát Egyesület
tisztelettel meghívja Önt és barátait
2000. február 08-án 17 órára
a Szatmári Múzeumba

SZŐNYI ISTVÁN

festőművész
(1891-1960)

kiállítására

A tárlatot rendezte és megnyitja:
Szatmári Gizella
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2000. március 05-ig

A kiállítás létrejöttét lehetővé tették:

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A ZEBEGÉNYI
SZŐNYI ISTVÁN EMLÉKMÚZEUM

A Szatmári Múzeum és a
Mátészalkai Művészetbarát Egyesület

tisztelettel meghívja Önt és barátait

2000. február 08-án 17 órára

a Szatmári Múzeumba

BABUSA SÁNDOR

fotókiállítására

A kiállítást megnyitja:
Erdős László

A kiállítás megtekinthető:
2000. március 05-ig

· MESTEREK · ÉS · MESTERMŰVEK ·

· MEGHÍVÓ ·

A kiállítás létrejöttét
lehetővé tették:

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
ÉS A ZEBEGÉNYI
SZŐNYI ISTVÁN EMLÉKMÚZEUM

A kiállítás megtekinthető 2000. január 18-ig
- hétfő kivételével - naponta 9-17 óráig.
Városi Galéria - Nyíregyháza, Selyem u. 12.
Telefon: 42/ 408 720

A nyíregyházi Városi Galéria
tisztelettel meghívja Önt

1999. december 10-én
(pénteken) 11 órától

SZŐNYI ISTVÁN

festőművész
(1894-1960)

kiállítására

A tárlatot rendezte
és megnyitja:

Szatmári Gizella
művészettörténész

Díszvendég:

Szőnyi Zsuzsa

88. KORSÓ. Ezüst, részben aranyozva. Lapított gömbös testén levélkoszorúban *Banfi Susanna Kendefi Gábor Ao 1742* és *G: Kendeffi Rachel G: Bethlen Gergely 1779* körirat címerekkel. I. Sz. (Szatmári János) mesterjegy. M. 32 cm. Kolozsvár, XVIII. sz.

Kanne. Silber, z. T. vergoldet. Leibung abgeflacht kugelig. In Blattkranz Wappen mit Umschriften. Meisterzeichen I. Sz. (Johann Szatmári). Kolozsvár, XVIII. Jh.

Magántulajdon.

Erdélyi kiáll. 1931.

Szatmári János

Kolozsvári ötvös

szám

Szatmári János
Kolozsvári Ötvös

269. PALACK. Csiszolt körteidomú kristály, ezüstfoglalatban, talpperemén trébelt, álló levélsoros dísz. I. Sz. (Szatmári János) mesterjegy. M. 14·5 cm. Kolozsvár, XVIII. sz. közepe.
Flasche. Kristall, geschliffen in Silberfassung. Birnförmig. Am Fusse getriebener Blattkranz. Meisterzeichen: I. Sz. (Johann Szatmári). Kolozsvár, XVIII. Jh.

Erdélyi kiáll. 1931.

Magántulajdon.

Szatmári János ötvös

Kolozsvár
1779

Csányi régiczust. VIII. tabla

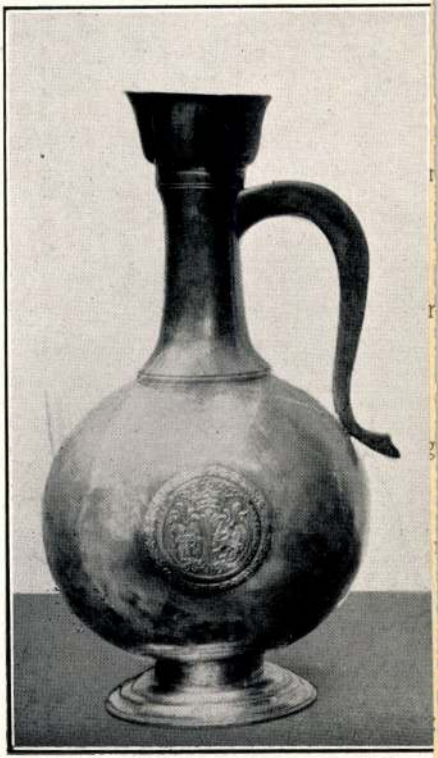

375.

z. vége (Ende des 19. Jahrhunderts).
Venedig). Kitünő kvalitásu szinvázlat, (Schöne Farben-

(Ungarischer Bauernmaler ? ung. 17. Jahrhundert).
YJA (Maria als barmherzige Mutter).

1859.
reien). Jelezve (Bez.): „Magyar Mannheimer G. 1915".
Illusztr. XXVIII. tábl.

1859.
gekleidet). Jelezve fent (Bez. oben): „Mannheimer G."

1859.
"

he am Strand). Jelezve (Bezeichnet): Christian Mali.

375. TALPAS KORSÓ, helyenkint aranyozott talpon áll, nyujtott nyaka orsós, öblös szája karéjos, füle kérdőjel-alakú; két oldalán domború, koszorúba foglalt kettős címer koronával és körirattal: KENDEFI · GÁBOR — BÁNFI SUSANNA AO. 1742 és G. BETHLEN · GERGELY — G. KENDEFFI RACHEL · 1779. körirat. M.

1779

Szatmári János
ötvös Kolozsvár

47

32 cm. Szatmári János munkája. Kolozsvár, 1779. — Gróf Bánffy György

Csányi végjeruszt 46, 47-l.

két girandol, részben aranyozott bronz, sárga márvány-
ıdalkocsit ábrázol amorettel. Francia, XIX. sz. — Kamin-
ındolen, Bronze, teilweise vergoldet, auf gelbem Marmor-
phwagens mit Amorett von einem Löwen gezogen. Fran-

:ét kandeláberrel, bronzozott cinköntvény, allegorikus
ımingarnitur, eine Stutzuhr mit zwei Kandelaber, Zink-
enfiguren. Österreich, XIX. Jh.

rany tausirozással és maratott diszitéssel. Jelezve: J.
ıuf und Schloss, Stahl, mit Goldtauschierung und geätztem
XIX. Jh.

örtt disszel, háromnyelvü zárral. Tetején családi cimer.
Messing, mit durchbrochenem Dekor. Oben Familien-

:. Jelezve: H. Van Wyk. Hollandia, modern. — Bettler,

YÁVAL, öntött bronz. Jelezve: *R. Rulle. A. Son Milles.*
ıen beim Kirchengang. Bronzegruppe. Belgien, modern.

Typen). PARASZTEMBER FEJE SAPKÁVAL, öntött
, öntött bronz. H. Van Wyk műve. Hollandia, modern.
Bäuerin, Bronze. Holländisch, modern.

ınz és MUNKÁSEMBER FEJE, öntött bronz. H. Van

Nem szülinapi buli, kiállítás

A technika sokunk számára ismeretlen. A viaszveszejtés nem gyertyafaragást jelent, hanem olyan szobrászati eljárást, aminek eredményeként – ahogy Decsi Kiss János fogalmazott Szatmári Juhos László és alkotótársai dombóvári kiállításának megnyitóján – az ihletettségtől nagyon gyorsan eljuthat az alkotó a kész alkotásig.

Ilyen technikával készült szobrok – Szeverin Ferenc jóvoltából rendezett – sokasága látható a Dombóvári Galériában e hét szerdájától március 13-ig, vasárnap kivételével naponta 10–17 óráig.

Az alkotások nemcsak fényt, teret is kaptak, mint ahogy az alkotók fantáziája, mondanivalója sem szorult az öntőformába, inkább abban teljesedett ki. A galéria mennyezetéről lefüggő, szárnyatlan, de lebegő emberalakok; a satuba fogott hegedű fájdalmas csókja a fűrésszel; a brémai muzsikusok megingathatatlan, mégis félelmetesen kényes egyensúlya; a csonkolt, foszlott izmaival szárnyalni képtelen Pegazus látványa mind a való világ valószerűtlen panteonjává teszi a Dombóvári Galériát.

A Galériát, ami immár alapítványi formában működik, s ahol a tárlat – Gönczi Péter könyvkötőmester furulyajátékának is köszönthetően – jó hangulatú megnyitóján – mégha kifejezetten is aprópénzért – valóban kalapolt a házigazda. A megnevezés nem véletlen, hiszen a Szatmári Juhos László és az ő szekszárdi művésztelepén alkotó hét szobrász munkáiból nyílt tárlat rendezője, Szeverin Ferenc inkább szíves vendéglátó volt a megnyitón, mint a „telemorzsázáknekemittaszőnyeget" típusú, „muszájprotokoll" személyiség.

A megnyitó éppen Bálint és Valentin neve napjára esett. A házigazda ajándékozott is többeknek, hiszen a Galériában – mégha sokan is voltak – csak egy család volt jelen szűk körben. A szeretetre, szépségre nem csak Valentin napon áhítozók családja.

A kiállítás pedig arra jó, hogy utólag is bárki csatlakozhasson ehhez a családhoz, hiszen a tárlat nem születésnapi buli, amiről le lehet maradni. Március 13-ig ellátogathatnak az éredklődők a Galériába, s ha nem csak a szemüket, hanem tudatukat és szívüket is nyitva tartják: nem távoznak ajándék nélkül.

– nagy –

Szatmári Juhos László: Háry János FOTÓ: TILINGER

TOLNAI NÉPÚJSÁG 1996 II. 17

SZATMÁRI JUHOS LÁSZLÓ

Koós János és Bajor Imre lépett fel hétfőn este Szekszárdon a Babits Mihály Művelődési Ház Színpadán. Ritka szerencsés találkozás az övék, két profi énekes-komikus egymásra találása. A művészeket az öltözőjükben keresték meg.

Frédi

– Kedves Koós János! Amikor általános iskolába jártam, a fél lányosztály Önbe volt szerelmes. Azóta eltelt pár évtized, de ahogy elnézem, a charmja mit sem változott. Van erre valami külön receptje?

– Nincs ennek semmi titka, mázli kérdése az egész, hogy valakinek ilyen idős korára is megmarad a haja és egyenletesen őszül. Persze az is fontos, hogy az ember sportoljon, de a legfontosabb az életfelfogás. Az embert számtalanszor éri kudarc, de azon túl kell lépni, meg kell próbálni áthidalni. Az élethez nagyon optimistán kell hozzá állni.

– Ennyi elég is lenne a boldogsághoz?

– Nem, nagyon fontos a családi háttér. Nem jutottam volna el idáig, ha nem lett volna ilyen aranyos feleségem – Dékány Sarolta énekesnő –, aki nagyon nagy szerelem. Van két pali, két jó barát, különböző típusú ember. Egy nagy darab marha, mély hangú, meg egy kisebb, alacsonyabb, elesettebbnek tűnő, Frédi-Béni ellentétű karakterek, ami rengeteg lehetőséget ad ahhoz, hogy egy jó duett alakuljon ki. Ez – úgy gondolom – már meg is történt, mert a Vidám Színpadon, a Kabaréban együtt szereplünk és őszre bemutatunk egy új, nagy, Bajor-Koós show-t.

– Hány helyen lépnek fel?

– Ma itt, holnap Cegléden, aztán Nagykanizsán lesz két előadásunk és ez így megy egész nyárig.

– Hogy bírja a terhelést?

– Tessék rám nézni, így! Most el tudtam menni három napra síelni, márciusban is kinéztem magamnak két szabadnapot, de egyébként végig be vagyok táblázva. Ha lehet délelőttönként teniszezem, vasárnaponként focizom, nyáron pedig rengeteget vitorlázom.

– Mit kérdezne magától, amit én elfelejtettem?

– Hogy miért jöttem kocsival, mert ha sofőrrel utaztam volna, most megihatnék egy kisfröccsöt.

Béni

– Ön hogyan találkozott Koós Jánossal?

– Mi is nagyon régen ismerjük egymást, de igazán közelebbről csak tavaly találkoztunk. Siófokon. Ott állt a Jani hajója, egy közös barátunk mutatott be neki, maradtam és egy nagyot vitorláztunk. Hát a végét nem mondom el, mert az nagyon súlyos volt – a fröccsök miatt. Innen számít a barátságunk.

– Az előadásukat tekintve, nagy egymásra találás volt ez.

– Persze, hiszen két olyan ember találkozott, akik bizonyos dolgokat hasonlóan látnak az életben, sőt a magánéletben is. Ezen kívül szeretik a szórakozást, a vidámságot, a nagy röhögéseket. Mi ahol járunk, ott nincs szó arról, hogy ki halt meg, és mi a gond, mert abból van az életben úgyis elég. Mi egyszerűen megpróbálunk jól lenni.

– Ki állította össze ezt a produkciót?

– Hát, a Janinak is van egy saját énekes műsora, amibe én nem tudok beleszólni, nekem is egy, amibe ő nem szólhat bele, mert az a színészetről szól. Aztán ezen kívül van egy közös produkciónk, amit a Vidám Színpadon együtt csinálunk, abból egy részletet ma este itt előadtunk.

– A vidéki turnékat sokan hakniként emlegetik. Önök itt ma este apait-anyait beleadva

Várac

Koós János

...ága az elne-
...ézés is mutatja. Egy régebbi eljárást, a falfestést *sgrafittonak* hívják. Nemcsak a vésett és festett, hanem a firkált betűk is beleértendők.

– Az Ön területe a középkori kőfeliratok. Mi vonzotta, amikor ezt a munkát elkezdte?

– Az egyetemen régész-latin szakon végeztem. A professzorom, Kubinyi András tanácsára kezdtem foglalkozni a feliratokkal. Az ókori epigráfia akkor már igen gazdag anyaggal rendelkezett, a középkori feliratok vizsgálata azonban esetleges volt.

Ha vizsgálták is a feliratokat, akkor sem elemezték epigráfiai szempontból: hogy például az a feliratvésés milyen technikával készült, vagy tartalmilag mennyiben jelentős, illetve, hogy milyen stílushoz kapcsolható ez az írásforma.

– Ezzel foglalkozik tehát a felirattan. Ön már elég régóta foglalkozik ezzel a témával.

– Azt hiszem, ebben a szakmában meg kell tanulni, hogy óvatosan kell bánni a a következtetésekkel. Amikor a szakdolgozatomat írtam, először csak a reneszánsz köveket választottam. Az egyetem után azonban megismerkedtem a szekszárdi múzeumban a *bátai apát, Pál* sírkövével. Miután ez gótikus kő volt,

Szatmári Juhos László szobrán

Kitüntetés az ünnepen

Az állami ünnep alkalmából miniszteri kitüntetéseket adtak át Budapesten, a Földművelésügyi Minisztérium épületében augusztus 18-án.

Dózsa Pál Pál alsónyéki lakos az Aranykoszorús Gazda kitüntetést vehette át, elsőként Tolna megyében.

A földművelésügyi miniszter által alapított kitüntetést húszan kapták meg az országban.

Báloznak a társtalanok

A paksi társtalanok klubja bált rendez ma este 20 órakor, a dunakömlődi faluházban.

Minden érdeklődőt, fiatalokat és idősebbeket, párokat és egyedülállókat szeretettel vár a rendezőség.

A résztvevők rendelkezésére áll zene mellett büfé is, hogy minél kellemesebben töltsék a szombat estét.

A véradás életet ment

Augusztus 24-én, kedden, Bátaszéken a művelődési házban szervez véradónapot 9-17 óráig a Tolna Megyei Önkormányzat Kórházának Vértranszfúziós Állomása. A véradásra várják a 18 és 60 év közötti egészséges állampolgárokat Pörbölyről és Alsónyékről is.

Augusztus 26-án, csütörtökön délelőtt 9-12 óráig Magyarkesziben a kultúrházban várják a véradókat, nemcsak erről a településről, hanem Felsőnyékről is.

Ugyancsak 26-án, délután 14-17 óráig Nagyszokolyban a polgármesteri hivatalban lesz véradás.

Segítség iskolásoknak

Bölcske község önkormányzata úgy határozott, hogy minden bölcskei általános iskolás gyermek számára megvásárolja a tankönyveket.

Ezen felül minden gyermek számára, 0-14 éves korig ezer forintot juttatnak, a középfokú oktatási intézményekben tanulóknak pedig 1 500 forintot.

A pénz átadásának módjáról és idejéről a helyi sajtóból értesülhetnek a község polgárai.

Nyitás: a jövő héten

A paksi városi művelődési központ a tatarozás befejeztével a tervek szerint a jövő héten nyitja meg kapuit a város lakosai előtt. A mozi már megkezdte működését, augusztus 11-től üzemel.

A városi könyvtár felújítása a tervezett határidőig – szeptember 1. – sajnos nem fejeződik be. Mint ismeretes, a könyvtárban teljeskörű felújítási munkálatok zajlanak, melyek a tervezettnél hosszabb időt vesznek igénybe.

Sörfőzde Kajdacson

Átadásra került Kajdacson Tar József vállalkozó kisüzemi sörfőzdéje. A település mini-üzemében a nagymányoki Karl-féle sört főzik és palackozzák.

Emlékmű a háború mözsi áldozatainak

Ökumenikus istentisztelettel vette kezdetét Mözsön a második világháború áldozatainak tiszteletére állított emlékmű felavatása. Ezt követően a történelmi zászlók felvonulása nyitotta meg az avatási ünnepséget. Az eseményen jelen volt Pálos Miklós államtitkár, Mayer Mihály pécsi megyéspüspök, Theodor Zens pécsi német konzul, Erdős László ezredes, a Honvédelmi Minisztérium osztályvezetője, és Ress Ferenc, a Köztársasági Megbízott Területi Hivatalának vezetője. Avatóbeszédében Pálos Miklós elmondta, hogy régi adósságát törleszti a történelem ezekben az években, mikor emléket állít a második világháború áldozatainak. Megváltozott korban élünk, mely hősöket ünnepel az elhunytakban, nem pedig háborús bűnösöket. Jelképesen eltemetjük azokat, akik valahol idegen földben, ismeretlen helyen alusszák örök álmukat.

Ezt követően Erdős László szólt arról, hogy itt és most megcselekedjük azt, amit 48 éven át elmulasztottunk azokért, akik legdrágább kincsüket, az életüket adták a hazáért. Különösen fontos ez manapság, mikor újra háború dúl Európában, s ismét százezrek vesztik életüket és válnak földönfutóvá.

Az avatóbeszédek elhangzása után Pálos Miklós és Erdős László leleplezte az emlékművet, Szatmári Juhos László alkotását, majd Mayer Mihály megyéspüspök és Nagy Károly református tiszteletes megáldotta.

Ezt követően került sor a koszorúk elhelyezésére. Tolna város önkormányzata és a mözsi részönkormányzat nevében Keszthelyi Márton polgármester és Mayer Márton alpolgármester helyezte el a kegyelet virágait. A jelenlévő vendégeken kívül koszorút helyeztek el az elesettek bajtársai, a kitelepített németek képviselői, valamint a helyi római katolikus egyházközösség.

Az ünnepség Keszthelyi Márton polgármester zárszavával ért véget.

venter
Fotó: gottvald

Pálos Miklós és Erdős László leleplezi az emlékművet

Kegyelettel emlékezők

Kastélynapok Hőgyészen

A hőgyészi Apponyi kastélyban immár harmadik alkalommal kerül sor a kastélynapok rendezvényeire. Pál Imre polgármester megnyitójával vette kezdetét a négy napos rendezvénysorozat csütörtök délután öt órakor, majd a vendégek megtekinthették az Apponyi emlékkiállítást és Tihanyi Józsefné helyi lakos festményeinek tárlatát.

Tihanyi Józsefné (a kép jobb szélén) az életéről beszél

Szerényen ünnepeltek a dombóváriak

(Folytatás az 1. oldalról.)

tanítanak. Tanítanak egymás és a másság elviselésére és megbecsülésére. Minden városban, közösségben vannak megjelölt helyek. Nálunk erre az ünnepre nem születtek nagy létesítmények, nincs látványos átadás, avatás. De azért Dombóváron született valami. Ez a hely, ahol éppen állunk. Talán majd így hívják: a kőasztal, vagy csak az asztal. A kő már több szerepet betöltött, de most kapta meg igazi szerepét, s lett asztal egy hely, szimbólum és valóság, a család helye és a kenyér helye. A kenyéré, amit a magyar ember életnek nevez, s amelytől életünk függ.

A művelődési házban Szent István királyunkról tartottak megemlékezést. A nap folyamán kispályás labdarúgó kupát is rendeztek, melyet újból a tavalyi győztes, a Pátria Nyomda csapata nyert meg.

Az ebéd utáni programot sok dombóvári számára a kertvárosi búcsú jelentette. A ringispil és az árusok kínálta lehetőség a gyerekek számára örömet, a szülők számára inkább kiadást jelentett. A már megszokott utcabál az idén elmaradt, így a város számára az ünnep hamar, és csendesen ért véget.

Tilinger

Csődegyeztetés a húsipari rt.-nél

(Folytatás az 1. oldalról.)

Minden érdekelt kézhez kapott egy tervezetet, mely a tartozás kiegyenlítésének ütemezését tartalmazta. A részletes javaslat a különféle tartozási kategóriák (összesen hét) esetében más és más megoldásokat kínált. Például azoknak, akiknek 100 ezer forintnál kisebb összeggel tartozik a cég, ez év végéig ígérnek kifizetést.

Mintegy 400 olyan hitelezője van a vállalatnak, akiknek kevesebb mint ötven ezer forinttal tartoznak. A legnagyobb összegek „várományosai" bankok, az APEH, a társadalombiztosítás, stb. Itt százmilliós nagyságrendekről van szó. Ahhoz azonban, hogy megegyezés szülessen, minden egyes hitelező egyetértése szükségeltetik.

Amennyiben a jogszabályban előírt határidőig nem születik meg az egyezség, a cég felszámolásra kerül, ám ebben az esetben a hitelezőket a tartozás nagyságrendjének sorrendjében fizetik majd ki. Ebben az esetben a kistermelőknek van a legkisebb esélyük arra, hogy hozzájussanak a pénzükhöz.

A csődegyezségnek legkésőbb szeptember 22-ig kell megszületnie, ha addig nem jön létre, megindul a felszámolási eljárás. Mint azt Bálint Mihály kereskedelmi igazgató elmondta, mindenki számára megnyugtató lenne, ha sikerülne a csőd kezelése, hiszen a felszámolás esetében egy nagy gazdálkodó egység tűnik el a megyéből, nem is szólva a több ezer emberről, akik munkanélkülivé válnának. Utalt arra is, hogy a fizetésképtelenséghez vezető problémák gyökerei egészen a vállalat alapításának idejéig nyúlnak vissza, hiszen jelentős hitel felvételével létesült a cég, s a kamatok azóta is folyton emelkednek.

A csütörtöki tárgyaláson nem született meg az egyezség, ezért a tervek szerint szeptemberben még egyszer megkísérlik a csődegyezség létrehozását.

venter
Fotó: ótós

Parádé vízen és levegőben

Dunaföldváron immár harmadik éve rendezik meg a Szent István Kupa országos motorcsónak bajnokságot. A nemzetközi versenynek 43 résztvevője volt, s 8 futamból állt.

A rendezvény zászlós hajók felvonulásával kezdődött, melyet a dunaföldvári vízisportkör tajgai adtak a verseny tiszteletére. Ezután Orbán Zsuzsanna, a város önkormányzatának megbízott jegyzője tartott ünnepi beszédet.

A futamok közötti szünetben – évek óta szokásos módon –, a Dunaferr Repülőklub ejtőernyősei szórakoztatták a publikumot, 1200 méter magasból történt az ejtőernyős célbaugrás, 10 sportoló részvételével. Volt még sárkányrepülő-bemutató, valamint a vízisízők tudását is megcsodálhatta a közönség, csakúgy, mint a vízi ejtőernyőzés bemutatkozását.

A nap programjában szerepelt még hídivásár, este lampionos csónakfelvonulás, tűzijáték, divatbemutató és utcabál.

Fotó: ótós

Verseny közben

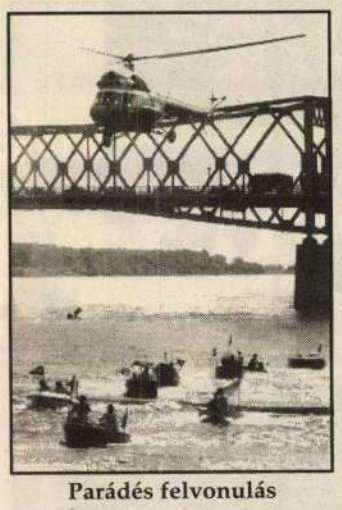

Parádés felvonulás

Ossza meg örömét!

Olvasóink írják

Szalai Zsolt és felesége, Sajben Katalin Pakson, 1993. augusztus 22-én ünneplik házasságkötésük első évfordulóját, Szalai György és felesége, Benedeczki Anikó szintén Pakson, augusztus 25-én 5. házassági évfordulójukat ünneplik. Szeretettel köszöntjük ez alkalomból őket, sok boldogságot kívánunk:

Anyu, apu és mama

❄

Kedves fiúnkat, ifj. György Ferencet, egyben apukát köszöntjük, aki augusztus 24-én ünnepli 30. születésnapját. Ez alkalomból szívből gratulálunk, jó egészséget kívánunk és még számtalan születésnapot kíván:

Kisfia: Bálint,
felesége és szülei,
anyu, apu

❄

Bátán D. Kovács Istvánné augusztus 30-án ünnepli 40. születésnapját, lánya, Friderika pedig augusztus 18-án ünnepelte a 20. születésnapját. Ezúton kívánunk nekik hosszú boldog életet.

Öccse és családja
Tevelről

❄

Tevelre Szőcs Szabinának – aki augusztus 11-én ünnepelte 8. születésnapját –, édesanyja pedig augusztus 22-én ünnepli a 28. születésnapját, kívánunk nagyon sok boldogságot.

Sántha család

❄

Juhász Beáta és Dávid Róbert augusztus 21-én köt házasságot. Ez alkalomból szívből gratulálunk és sok boldogságot kívánunk.

Munkatársai: Márta néni,
Franciska néni, Zsuzsa néni,
Marika néni 1.,
Marika néni 2., Andrea,
Szilvia és Violetta

❄

Nagy József és Börcsök Marianna akik az Erzsébet u. 10. szám alatt laknak Dombóváron, augusztus 21-én kötnek házasságot. Ebből az alkalomból kívánunk nekik Isten áldásával kísért boldog, békés, hosszú életet sok szeretettel:

Ilonka néni és családja

❄

Bazsonyi Mihálynak és Bernula Katalinnak Mözsön augusztus 21-én lesz az eljegyzésük. Szeretettel köszöntjük őket Szedresből:

Apu, anyu,
János és Anikó

DUNAQUA-THERM
Víz-, Csatorna- és Hőszolgáltató Részvénytársaság
közműüzemeltetésben és épületgépészeti ismeretekkel rendelkező
gépész munkatársat keres műszaki munkakörbe.
Ellátandó feladatok:
- közműhálózatunk rekonstrukciójával, karbantartásával kapcsolatos tervelőkészítési, tervegyeztetési, műszaki ellenőrzési munkák.

Feltétel:
- szakirányú közép- vagy annál magasabb fokú végzettség
- tervezői jogosultsággal vagy szakmai gyakorlattal rendelkezők előnyben részesülnek.

Jelentkezést szakmai önéletrajzzal, feltételek meglétét igazoló okiratokkal, a fizetési igény megjelölésével kérjük a hirdetés megjelenését követő 10 napon belül részvénytársaságunk műszaki osztályára benyújtani.
Cím: 2400 Dunaújváros, Építők útja 7. II. épület I. emelet
Telefon: 25/311-833/34 m.
(36084)

Bali István elköszönt az önkormányzattól

A törvényesség éber őrei hajnalig vitatkoznak – a semmin

Hogy a tolnai városháza pénzügyi osztályvezetője, Bali István miért változtatott munkahelyet, azt legcélszerűbb tőle megkérdezni. Szavaiból az vehető ki, hogy az apparátus keményen dolgozik a döntések előkészítésén, a képviselő-testület meg csemegézik a kész anyagokban, részekre szedi azt, aztán alkotó elemeiből kreál valamit, ami általában az eredeti tervezetnél silányabbra sikeredik. Egyesek a törvényesség éber őreinek tartják magukat, s képesek hajnalig vitatkozni – a semmin. Mert a végeredmény többnyire vagy nem sokat ér, vagy nincs is.

Most a szekszárdi főiskola gazdasági vezetője Bali István. Azt mondja, hogy Tolnáról való elköszönésének két oka volt. Egyik, hogy az a testület (illetve annak néhány tagja) egyszerűen semmibe veszi az apparátus, az osztályvezetők szakmai felkészültségét, segíteni akarását, „Nem Bali úr fogja megmondani, hogy mire költsük azt a pénzt!" – jelszóval. Másik okként pedig az anyagi megbecsülést hozza fel: a főiskolán lényegesen többet keres. A két indítékot egyforma súlyúnak említi, bár aki hallgatja, érzékelheti, hogy melyik játszotta a főszerepet.

— Nézze, én 12 év után jöttem el a tolnai városházáról, mert korábban elfogadták a szakmai hozzáértésemet a döntéshozók, az utóbbi 3 évben viszont úgy tűnt, hogy semmit nem számít az én véleményem. Akadékoskodtak, jogszabályok részleteire hivatkozva, holott tudjuk, hogy a törvényt keretszabályozásnak szánják a jogalkotók, sőt, még annak végrehajtási rendeletében is kell lennie némi rugalmasságnak, hogy ne legyen megkötve keze-lába az azt alkalmazónak. A váltókezelő apámtól tudom, hogy ha ő minden apró-cseprő szabályt részletesen betartott volna, akkor megálltak volna a vonatok. Az az igazság, hogy országszerte érezhető a feszültség a kormány és a zömmel SZDSZ-es önkormányzatok között. Talán ez a magyarázata a tolnai képviselők viselkedésének, éjszakába nyúló vitatkozásának is. Én már sokszor arra gondoltam, hogy ezeknek nincs családjuk? Ahelyett, hogy célratörően megbeszélnék a lényegi dolgokat, aztán sietnének haza, üléseznek, marakodnak hajnalig. Ilyen környezetben nem lehet ésszerűen dolgozni, és a személyi felelősség is másként néz ki, sokszor elsikkad, mert egy józan előterjesztést, döntést, a civakodó testület más irányba visz. Itt a főiskolán úgy fogadtak, mint olyan szakembert, akinek kíváncsiak a véleményére. A főigazgató úr vidékről betelefonált, hogy megérkeztem-e, felvettem-e a munkát, rendben van-e minden. Persze nem üdülni jöttem ide, de bízom abban, hogy jól fogom érezni magamat. Elképzelhető egyébként, hogy eljövetelemnek „köszönhetően" javulni fog a testület és az apparátus viszonya Tolnán, mert mostmár látják, hogy tényleg komoly a probléma. Úgy hallottam, hogy az osztályvezetők máris kaptak fizetésemelést. Ami azonban „a dolognak" csak az egyik oldala . . .

Wessely

Tornacsarnok Faddon (is)

Tornacsarnok itt, tornacsarnok ott, örvendetesen szaporodnak e sportlétesítmények megyeszerte, országszerte. Lapunk igyekszik figyelemmel kísérni a munkálatokat, régiónkban. Nem először adunk hírt a faddi tornacsarnokról sem, mely a település központjában épül. Mint az *Ódry Károly* felvételeiből látható, ezekben a napokban, hetekben, a belső munkálatokat, a burkolást, a parkettázást végzik a kivitelezők.

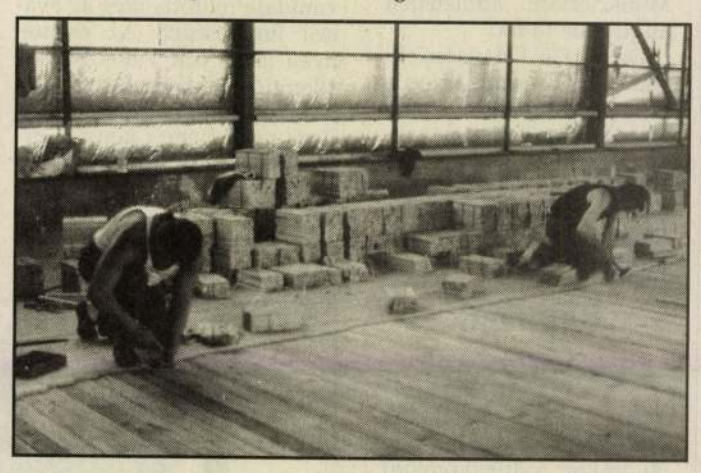

Együtt alkotni a többségiekkel

Elitképzés, nemcsak cigányoknak

Azzal keresett meg Dombrádi Horváth Géza, a Magyarországi Romák Liberális Szervezetének titkára, hogy nagy dologra készül Kölesden. Ő egy Budapesten élő festőművész, aki életét a tehetségkutatásnak, felkarolásnak szenteli. Egy barátja hívta fel figyelmét a kölesdi táj szépségére, s annyira megtetszett neki a környék, hogy a roma szervezet, s mások anyagi támogatásával, megvásárolt egy 400 négyzetméteres területet a Zönge-hegyen. Az ottani két épület közül az egyiket lebonttatta, a másikat eredeti formájában helyreállíttatta, s mögéje egy toldalékot is készíttetett.

Alkotótábor lesz itt, mely várhatóan szeptember 10-én nyit. Magyarország egészéről vár tehetséges fiatalokat. Sátrakban szállásolja el őket, étkezést pedig a központi épületben biztosít számukra. Az idén csak egy turnust szervez, jövőre – a támogatás mértékétől függően – többet. A tanári kar művészekből, pedagógusokból, humanista emberekből áll majd.

— Erre az elitképzésre nemcsak a cigány ifjúság jöhet – mondta Dombrádi Horváth Géza –, hiszen a támogatást sem csupán a romáktól kapjuk. Az az elvem, hogy ha elfogadjuk a köz pénzét, akkor mi se diszkrimináljunk. Anyám magyar, apám cigányprímás, én „jóban vagyok" mindkét nációval, s szeretném, hogy azok, akik majd e táborban megfordulnak, tudnának együtt élni, alkotni, kiállítani. Kisebbségiek a többségiekkel, és fordítva.

– Wy –

TOVÁBB 1, 2, 3

Elkiabálni persze nem szabad, de a dolgok jelenlegi állása szerint úgy tűnik, hogy október legelején nagy bulik, rendezvények, műsorok (nevezhetjük bárhogy) vannak kilátásban Tolnán. A TOVÁBB SzT. a tolnai „művház" segítségével háromnapos rendezvényt kíván szervezni, TOVÁBB 1, 2, 3 címmel. A programok a TOVÁBB-tagokon kívül a környék, sőt a megye – elsősorban – fiatal(os) lakóit célozzák meg. Ebből következően a TOVÁBB kiállítása mellett nagynevű előadók, együttesek, művészek szerepelnek a meghívandók sorában, de nem hiányozhatnak a vetélkedők, játékok sem, csakúgy, mint az amatőr csoportok bemutatkozási lehetőségei. Az esemény szervezés alatt áll, ezért nevek közlése még nem aktuális. Nem árt azonban figyelemmel kísérni a médiákat, hiszen a program másfél hónap múlva indul: TOVÁBB 1, 2, 3.

Ha hó nincs, jó a sportudvar is

Széntárolóból konditerem

Bár Tolnán, az I. számú iskolában szeptemberben átadandó új tornaterem elvileg a város összes diákja testének nevelésére szolgál, valószínűsíthető, hogy a közös lovak hátai túrosodásának megakadályozása érdekében a gimnaziták az új tanévben is maradnak muzeális értékű tornatermük falai között. Tolnán a második legszégyenletesebb tornaterem állaga egyre romlik, nemigen érdemes már a felszínét javítgatni, hiszen a mélyében megbúvó gyógyíthatatlanság egyre gyakrabban és gyorsabban szakítja fel a manapság már csak a lepel szerepét betöltő külcsíny törékeny szépségét.

Épp ezért a tolnai gimi inkább a tavaly elkészült, szemre- és (testnevelésre) való sportudvarát használja, amíg az időjárás engedi. Bár akad arra is példa, hogy olyankor is fehér atlétás, fekete klottis fociőrült ifjak rúgják a bőrt az udvaron, amikor hó takarja a takaros pályákat, valamint a nátha is belefagy az ember szaglószervébe. De ott van még a széntárolóból átalakított (hja, a gázfűtés!) konditerem is, ahol szobakerékpár, kondipad, futópad, bordásfalak, kézisúlyzók várják a szellemi fáradtságot fizikaivá alakítani akaró (kényszerülő) diákokat.

stájbak

Kirándulások tolnai nyugdíjasoknak

A Tolnai Nyugdíjasok Érdekszövetsége két kirándulást szervez tagjainak a következő hónapban. Szeptember 20-án Tamásiba, szeptember 27-én Bécsbe mennek.

A részvételi díjakat természetesen a nyugdíjasok pénztárcájához szabták. Jelentkezni a tolnai művelődési házban lehet, augusztus 31-től kezdődően minden kedden. Az érdeklődők délelőttönként találják meg a helyszínen a nyugdíjasok érdekszövetségének képviselőjét, akitől bővebb felvilágosítást is kérhetnek a kirándulásokkal kapcsolatosan.

Padlások kincsei

A mángorló

Valamikor Medinán kendert is termeltek. A vágás, a zúzás, a tilolás, a rokkával való szállá fonás itt helyben történt. A vékony, egyenletes vastagságú fonalból a falut járó német takácsok vásznat készítettek. Így lett a háztartásokba konyharuha, törölközőkendő, lepedő, és a hatszeles gatyák vászna . . . A durva és sárgás vásznat a füves Sió-partra kiterítették, kannarózsával folyamatosan öntözték, a tűző napon szárították, vagyis fehérítették.

Ebből a parasztvászonból – tisztán kenderből – készült ruhadarabok jócskán megkeményedtek mosás után. Ezt nem vasalták, helyette használták a mángorlót, a mángorlást, puhításként és fényesítésként.

A kb. egy méter hosszú, négy cm vastag nyújtófára felcsavarták a puhítandó vásznat, és a 70 cm hosszú, 15 cm széles, kis félköríves bordázatú mángorlóval – jócskán rányomva – megforgatták, görgették. Két, három mángorlás után megfordították a vásznat, s másik irányba feltekerve többször ismételték.

A falujáró takácsok olyan vásznat is szőttek, hogy a kender fonalát pamuttal elegyítették. E pamutvászonnak már jóval kevesebb mángorlás kellett, mint a parasztvászonnak.

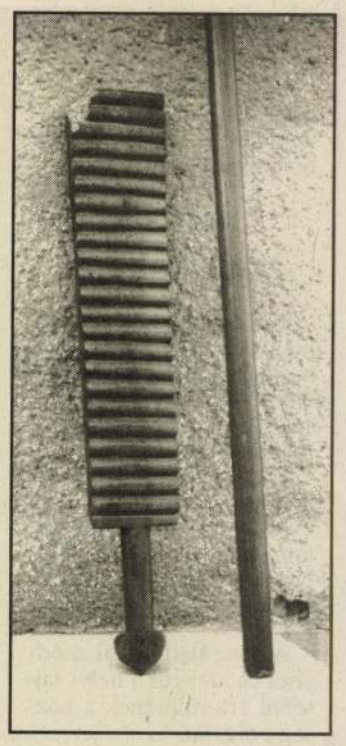

K. L.

Generális vizitáció

Népfőiskola Medinán?

A húszas évek közepe táján volt utoljára generális vizitáció a faluban, amikor Ravasz László református püspök ellátogatott Medinára.

Hetven év elmúltával most ismét megtörtént a „csoda", a református egyházkerület legfőbb elöljárója, dr. Hegedűs Loránt püspök meglátogatta a medinai híveket.

Az istentiszteleten, a püspök úr közel egyórás beszédében egyházpolitikai kérdésekkel foglalkozott: a nemzeti érzésekkel, nemzetünk nagy sorskérdéseivel, az abortuszszal, a mind inkább teret nyerő egykeséggel, s a fiatalok körében mind több áldozatot követelő-szedő kábítószerezéssel. Az istentisztelet keretében – melyen más vallású lelkipásztorok is megjelentek – dr. Tóth Gyula tengelici orvos, a Tolnai Református Egyházmegye főgondnoka és Szabó József, a medinai vendéglátók gondnoka köszöntötte a püspököt és a kíséretében levő Szemerei László esperest, a megye lelkészeit és a vendégeket.

Délután került sor az egyházmegyei értekezletre, az időszerű kérdések megtárgyalására, a püspökkel való négyszemközti beszélgetésekre.

A püspök (zakóban) a medinai presbiterek között

A vezető elöljárót közvetlenségéért, emberi közelségéért hamar szívükbe fogadták a vendéglátók és a meghívottak. Megtekintett mindent, meghallgatott mindenkit, kíváncsi volt mindenre. A medinai reformátusoknak pedig megvolt minden okuk, hogy domborítsanak. Hiszen a kétszázötven adófizető hívő sokat tett a templomért, a parókiáért, annak környezetéért és a nyaranta itt működő gyermektáborért. Kívül-belül meszelés, ablakok, ajtók cseréje, padok felújítása, festés, a kupola bádogozása, a parókia kőművesmunkája, a tábori zuhanyzó kialakítása, a rozoga deszkakerítés lebontása és újracserélése. Ezek az utóbbi évek eredményei; közel egymillió forint értékű munka.

Vissza van még egy nagy álom: egy megyei konferencia-telep létrehozása. Ennek első lépcsője a már működő gyermektábor. Az elmúlt évben 120, az idén 320 általános-, közép- és főiskolás ifjú szerzett itt elmélyültebb ismereteket vallásáról.

Szó van arról, hogy az egyház visszakapja a volt „református iskolát", melyben most óvoda működik, valamint a már korábban megvásárolt telken – a községháza mellett – épületegyüttest alakítanának ki konferenciák, megyei- és országos gyűlések megtartására, s talán még egy népfőiskola elhelyezésre is. Úgy, ahogy a püspök úr mondta: „kisugárzó ereje lenne a megyére, de távlatokban az egész országra". Így vállalna részt a magyar kultúra terjesztésében.

Konrád László

Változások a tolnai üzemanyagtároló körül

„Első Magyar Olajtároló Rt."-vé keresztelődött Tolnán az egykori szovjet laktanya melletti üzemanyagtároló telep, melyről júniusban írtunk lapunkban. Az a hír járja, hogy a tároló nemcsak nevet, hanem gazdát is cserélt. (Az Első Magyar Olajtároló Rt. csak üzemelteti a bázist.)

Némi nehézségek árán megtudtuk, hogy az új tulaj a Spektrum Kft. A cég ügyvezető igazgatója egy kis újságírói kioktatás után elmondta, hogy jelenleg változások zajlanak a telepen, de üzletpolitikai okokból nem tartaná szerencsésnek kártyáik felfedését a nyilvánosság előtt, így kérte, egyelőre ne írjunk ezekről. A telep vezetője pedig megígérte, mihelyt feloldják az úri becsületszón alapuló hírzárlatot, készségesen áll lapunk rendelkezésére.

sk

A *Tiszai* GALÉRIA Kft TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

SZATMÁRI JUHOS LÁSZLÓ

SZOBRÁSZMŰVÉSZ (SZEKSZÁRD)
KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JÚNIUS 2 - TŐL 1998. JÚNIUS 20 - IG
HÉTFŐ - PÉNTEK: 9-12 ÉS 13-17; SZOMBAT: 9-12 ÓRÁIG

BELÉPÉS DÍJTALAN

Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4. TEL.: 63-482-610, FAX: 63-482-210

TISZAI GALÉRIA

MEGHÍVÓ / EINLADUNG / INVITATION

2633. TÁNYÉR, porcellán, színes virágokkal. Herend, XIX. század. 10.—

2634. TÁNYÉR, porcellán, piros stilizált virágdíszítéssel. Meissen, XIX. század. 10.—

2635. NŐ KUTYÁVAL, színes porcellánszobrocska. Berlin. 60.—

2636. HERKULES A BIKÁVAL, színes porcelláncsoport. Meissen, XIX. század. 150.—

2637. HÁROM KIS TÁNYÉR, porcellán, zöld alap, kínai virágokkal. Herend, 1856. 90.—

2638. TÁNYÉR, porcellán, piros alapon, rózsákkal. (Javított.) Herend, XIX. század. 40.—

2639. JANUSZ SZOBROCSKA, színes porcellán. Meissen, XVIII. század második fele. 80.—

2640. MUSTÁRTARTÓ, színes porcellán, fedele nőalak. Meissen, XIX. század. 200.—

2641. TÁNYÉR, porcellán, áttört peremmel, színes virágokkal. Bécsi jeggyel. 40.—

Almásy-Teleki XI. 1943

2613. LEVÉLNYOMÓ, ezüst rózsa, márványlapon. XIX. század. 100.—

2614. NÉVJEGYTARTÓ, filigránezüst. XIX. század eleje. 10.—

2615. GYŰRŰ, arany, öt brilliánskővel. 1800.—

2616. KANÁL, ezüst, maszkos nyéllel. Magyar, XVII. század. 100.—

2617. KANÁL, ezüst, kartusos díszű nyéllel. Breslau, XVII. század. 90.—

2618. OVÁLIS DÍSZTÁL, részben aranyozott ezüst, trébelt díszítéssel, közepén delfinen lovagló Amorette, peremén virágdísz. Német, XVII. század. 900.—

2619. KIS KÁVÉSKANNA, ezüst, fekete fanyéllel, empire díszítéssel. Szatmári mesterjegy. Pozsony, 1827. 300.—

2620. PLATINAGYŰRŰ, à jour foglalatban, három brilliánskővel. 9000.—

2621. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, áttört peremmel, két füllel. Magyar, 1825—30. 1000.—

2622. MELLTŰ, arany, gyémántokkal, patkólalakú. 1600.—

2623. PLATINAGYŰRŰ, à jour foglalatban, brilliánskővel. 16.000.—

2624. PLATINAGYŰRŰ, két brilliánskővel. 2400.—

2625. TÁNYÉR, színes porcellán (javított). Kína. 15.—

2626. TÁNYÉR, porcellán, kék díszítéssel, felhajló peremmel (javított). Kína, XVIII. század. 15.—

2627. KÉT FEDELES VÁZA, porcellán, színes virágdíszítéssel, porcellán talapzaton. Herend. 250.—

2628. NÉGY TÁNYÉR, porcellán, színes virágokkal, áttört peremmel. Herend, 1898. 160.—

2629. ÜLŐ MACSKA, színezett porcellán. Herend, XIX. sz. 120.—

2630. ÁTTETSZŐ KÉP, porcellán. Ferenc József 60 éves uralkodása emlékére. Cseh, 1908. 10.—

2631. TÁNYÉR, porcellán, zöld peremmel. Cseh, XIX. sz. 10.—

2632. TÁNYÉR, porcellán, színes gyümölcsökkel. Herend, XIX. század. 10.—

E-mail: kolozsnagyjanos@helyitema.hu

HELYTÖRTÉNETI ELŐADÁS

A Rákosmenti Múzeumbarát Egyesület az Erdős Renée Házban december 15-én, csütörtökön 18 órakor a Múzeumi Esték sorozat keretében előadást rendez. Az est témája: Rákoscsaba-Újtelep kialakulása és története. Előadó: Bonta Mária Laura helytörténész.

KERÜLETÜNK

Rákoskert szolgája

Csehszlovákiából a II. világháború után, a benesi dekrétumok miatti magyarüldözés következtében menekült át a család, mert a listán azok között szerepeltek, akiket a Csallóközből a Szudéta-vidékről elüldözött németek helyére akartak áttelepíteni.

CSIKÁSZ ESZTER

A szerző felvétele

A tudomásukra jutott deportálási határozat miatt a család 1947 februárjában meghozta a fájdalmas döntést: elhagyják szülőföldjüket, és új életet kezdenek Magyarországon.

Menekülés

– Összeszedtük értékeinket, egy lovas kocsira valót – meséli *Szelepcsényi Sándor* –, és nekivágtunk a bizonytalannak. Szüleim és két bátyám a dermesztő hidegben befagyott Duna jegén átjöttek Oroszvárra, majd Rajkára. Szüleimet befogadta egy évek óta ott élő ismerősünk. Majd édesapám ismét nekivágott a határnak, hogy engem is átszöktessen. Szánkón húzott az összefagyott jégtáblákon. Többször felborult velem a szán, de sikerült egyesíteni a családot. A nagybátyámat a szlovák–magyar lakosságcsere kapcsán Rákoskertre telepítették, tőle kaptuk a hírt, hogy van a Tulipán utcában egy üresen álló hétvégi ház, amit a tulajdonosa bérbe adna, így 1947 őszén Rákoskertre jöttünk. Szüleim kérvényezték az áttelepülési kormánybizottságnál, hogy utaljanak ki számunkra egy elhagyott házat a Szlovákiában hagyott ingatlanjainkért. Kérésünket elfogadták, és 1948 tavaszán átköltöztünk a Csokonai utcába, egy félig kész épületbe.

A szétszakadt család

Általános iskolás volt, amikor átélte a forradalom sorsfordító napjait. Bátyja, *Ernő* részt vett a Pesten folyó harcokban. Édesapját és bátyját a Kollár vendéglő színháztermében tartott nagygyűlésen megválasztották a Nemzetőrség parancsnokainak, és hozzáláttak a rendfenntartáshoz. A Szabadságharc vérbefojtása után bátyját elhurcolás fenyegette, ezért úgy döntött, hogy elhagyja az országot. 1956. december 22-én Ausztriába szökött, majd Kanadába disszidált, most is ott él. A család kettészakadt, ami nagyon megviselt mindenkit. Ernő idén megkapta az 1956-os emlékplakettet.

Technikusi képesítést szerzett a Puskás Tivadar Távközlési Technikumban és elhelyezkedett a vasútnál, majd a Budapesti Műszaki Egyetem Elektroncsövek és Félvezetők Tanszékén.

– 1965-ben megnősültem – meséli –, általános iskolai osztálytársamat, *Tátrai Lídiát* vettem el, akivel azóta is boldog házasságban élünk. Nyugdíjas napjaimban sokat foglalkozom unokáimmal, *Eszterrel*, *Domonkossal* és *Saroltával*.

Viszontagságos élete mélyen a lelkébe égette a magyarságtudatot, azt kitörölni semmilyen ideológiai eszme nem tudja. Nagyon fáj – emlékszik vissza 2004. december 5-ére –, hogy hamis szavak miatt megtagadta nemzetét az itteni magyarság.

Rákoskerti emlékek

Tavaly megírta Rákoskerttel kapcsolatos emlékeit és karácsony előtt meglepte barátait és ismerőseit a „Rákoskert története" című kötettel. A második, bővített kiadás idén májusban jelent meg, de már nem kapható. A www.szelepcsenyi.hu oldalon megtalálható. A Rákoskerti Polgári Kör januárban felkérte, hogy a leköszönő elnöktől vegye át a stafétabotot. Részt vett a kerület helytörténetének és hagyományainak ápolását zászlajára tűző „Rákosmenti Múzeumbarát Egyesület" alapításában, tagja lett a „Rákosmenti 1956-os Alapítvány" kuratóriumi testületének és a „Rákoskertért Díjazottak Klubja" is befogadta. Jelenleg szülőfaluja történetéről ír könyvet.

NÉVJEGY

Szelepcsényi Sándor

1945. május 15-én született Pozsonypüspökiben.
1947-ben települt át a család Magyarországra, Rákoskertre.
Nős, két gyermeke van: Ferenc (1966), Nóra (1972).
2005 májusa óta nyugdíjas.
2005 őszén megkapta a Rákoskertért Díjat.

EGYHÁZI HÍREK

Bárka kicsiknek és nagyoknak

Új helyszínen, a Pesti úton lévő „Kék Üzletházban" (Pesti út 41/C) működik a Bárka Közösségi Centrum. Vezetője Rabatin Gábor, aki a Rákoskeresztúri Baptista Gyülekezet lelkésze és a XXI. Század Alapítvány kuratóriumi elnöke.

– Két éve tevékenykedem a kerületben. A Bárka Közösségi Centrum november elején alakult, most huszonöt főnyi a gyülekezetünk – mondta Rabatin Gábor. Az istentisztelet minden vasárnap tíz órakor kezdődik.

A XXI. Század Alapítvány a nem hitéleti programokat irányítja. A kismamák angol nyelvklubja több mint egy éve működik a Dózsa Művelődési Házban, szerdán fél háromtól, csütörtökön pedig tizenegy órától. Az angol társalgási klubnak a Közösségi Centrum ad otthont, ahol minden kedden 18 órától tartanak foglalkozásokat. Most indul újra az éjszakai sportklub. Ide péntekenként várják a mozogni vágyó fiatalokat. Szeretnénk egy hölgy klubot is létrehozni. December 17-én gyermeknap lesz a Bárka Közösségi Centrumban. Kéthetenként szerdán este hatkor filmklub várja az érdeklődőket.

Budai Klára

Ünnep előtti sürgés-forgás

Az ingatlan alapú életjáradék megkönnyíti az életet

Az idősek, nyugdíjasok számára bizonyosan az év legdolgosabb időszaka a karácsonyi ünnepeket megelőző és követő néhány hét. Családjuknak ugyanis ilyenkor van a legnagyobb szükségük rájuk. A legtöbb családban például, igazán jól jön a nagymamák segítsége az ünnepek előtti nagytakarításban. Amúgy is ők tudják az ablakot a legcsillogóbbá varázsolni vagy az ünnepi étkészletet a legfényesebbre súrolni.

A nagymamákra legtöbbször az ünnepi menü kigondolásában, no meg a kivitelezésében is számít a család, a bevásárláskor pedig a nagypapákra is komoly szerep hárul, ami nem merül ki a bevásárlószatyrok hazacipelésében – a halászléfőzés ugyanis a legtöbb helyen a férfiak reszortja. De azokban a szerencsés családokban, amelyekben a nagyszülők nyugdíjasok, az is szinte biztosra vehető, hogy házi bejgli kerül az asztalra a bolti vagy cukrászdai helyett. Sőt esetleg kalács, vagy olyan, sok energiát igénylő finomság is, mint mondjuk a zserbó szelet.

A karácsonyi vásárokban is gyakorta találkozhatunk idősekkel, különösen munkanapokon, amikor nem tapossák egymás sarkát az emberek. Ők azok, akik ilyenkor ráérnek nézelődni, válogatni. Ha pedig a vásári forgatagban nem találnak elgondolásuknak megfelelő ajándékot, legtöbbször a hagyományos üzleteket keresik fel, mert a bevásárlóközpontok, plázák nyüzsgése inkább taszítja, mint vonzza őket. Persze, ha egykori munkáltatójuk nagyobb értékű ajándékutalvánnyal köszönti meg őket, vagy ingatlan alapú életjáradék-szerződést kötve havi járadék formájában komolyabb összeg áll rendelkezésükre az ajándékvásárláshoz, azért azt a pénzt igyekeznek ők is a lehető leghatékonyabban elkölteni.

Aztán az ünnep délutánján megint csak igen komoly feladat hárul rájuk. Ők veszik magukhoz, vagy viszik el sétálni az apróságokat, amíg a szülők odahaza ünnepi díszbe öltöztetik a fenyőfát, és alácsempészik az ajándékokat. Azokban a családokban pedig, ahol a szülők karácsony és szilveszter között is dolgoznak, általában a nagyszülők vigyáznak az óvodás vagy kisiskolás gyerekekre. De még a szilveszteri mulatságok idejére is többnyire őket kérik fel „bébi sitternek" a kikapcsolódásra vágyó szülők.

Ez részükről persze többnyire nem olyan nagy áldozat, hiszen addigra – ha van rá igényük – már bőven kiszórakozhatták magukat. Hiszen a karácsony megelőző hetekben szinte egymást érik a kimondottan időseknek szervezett Mikulás-bálok, elő szilveszterek és hasonló zenés-táncos rendezvények.

Természetesen feltöltődni, az új esztendőre energiát gyűjteni az időseknek is kell. Ennek legideálisabb módja egy utazás, akár hazánk valamelyik gyógyvizes üdülőhelyére, akár valamelyik távolabbi ország tengerpartjára. Alacsony nyugdíjból kivitelezni ezt persze nehéz. De azoknak, akik előzőleg ingatlan alapú életjáradék-szerződést kötöttek, és ily módon havi járadék formájában is tisztes összeg folyik be a családi kasszába, az ilyesfajta kikapcsolódások is a megvalósítható álmok közé sorolódnak.

Biztonságban

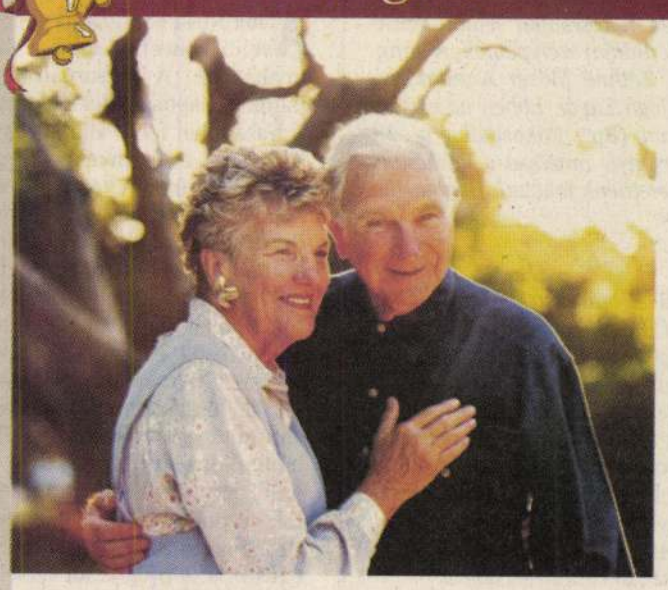

HILD
MEGBÍZHATÓ TÁRS EGY ÉLETRE

a HILD örökjáradék segítségével!

A HILD **ingatlan alapú életjáradék programot kínál nyugdíjasoknak,** mely az alábbi előnyöket nyújtja:

- szerződéskötést követően akár több millió forint értékű egyösszegű kifizetést,
- garantált, folyamatos és inflációkövető havi járadékot,
- lakásban keletkezett hibák díjmentes elhárítását, karbantartási munkálatok elvégzését.

A programban 65. életévüket betöltött, budapesti vagy pest megyei ingatlannal rendelkező nyugdíjasok vehetnek részt.

Saját otthona melegében, boldogan és gondtalanul az ünnepek alatt a HILD örökjáradék segítségével!

Együttműködő partnereink:

BUDAPESTI NYUGDÍJASOK SZÖVETSÉGE NYUBUSZ

Rendőrség Bűnmegelőzési Szolgálat

Elérhetőségeink:

1054 Budapest, Széchenyi u. 1.
Telefon: 887 56 00, 06 40 200 645
www.hild.hu

KERÜLETÜNK

SZÍNHÁZI PROGRAM

A Gózon Gyula Kamaraszínházban (XV. utca 23.) december 16-án, pénteken 15 órakor kerül sor a nyugdíjasok karácsonyára. December 18-án, vasárnap 19 órakor karácsonyi koncertet ad az Extreme Trombones és Kósa Gábor ütőhangszeres zeneszerző.

MOZI

Csak szex és más semmi

Végre sikerült, amire annyira vártunk. Sok feledhető és még gyengébb próbálkozás után ismét a mozikban egy kifejezetten szerethető magyar közönségfilm.

Ehhez a Szex és más semmi forgatókönyvirói, nevezetesen *Goda Krisztina, Divinyi Réka* és *Heller Gábor* egy rég elfeledett módszerhez nyúltak. Írtak egy ötletes, humoros, jól felépí-

tett forgatókönyvet. Így aztán mit ad Isten, maga a film is ötletes, humoros és jól felépített cselekményű lett.

A másik nagy trükk, hogy a színjátszáshoz analfabéta topmodellek helyett ezúttal színészek játszanak a filmben. Igaz, nem is akármilyenek. *Csányi Sándor, Schell Judit, Dobó Kata* lehengerlően jól játszik, és a mellékszereplő gárda is fantasztikus.

Dóra, a harmincas éveit taposó dramaturg rádöbben, nincs gyereke, nincs vőlegénye, pedig már nagyon szeretne. Így ha már a férfiakban annyit csalódott, úgy határoz, egyedül vállal gyereket. Ehhez már csak egy felelőtlen Don Juan kell, aki teherbe ejti, és lelép. Persze több jelentkező is akad.

Természetesen lehetne hibák után kutatni, s találnánk is – miszerint a cselekmény ritmusa nincs mindig jól eltalálva, meg hasonlók –, de ezek keresése helyett inkább menjünk, és nevessünk együtt a moziban. **(benitez)**

Karácsonyi ikonkiállítás

A szerző felvételei

Mintha egy ortodox templomba csöppent volna az, aki a Dózsa Művelődési Házban felment a Ballonyi Galériára november 29-én este. A falon kisebb-nagyobb méretű ikonok sorakoztak bordó háttérben. *Szatmári Magdolna* és *Herendi Zsolt* ikonkiállítását szépszámú közönség jelenlétében *Márta Ildikó* művészettörténész hallgató nyitotta meg. Tanulmányában mélyrehatóan elemezte az ikon mibenlétét és történetét.

A művészházaspár figyelme az 1980-as évek végén fordult az ikonok felé. Mindent autodidakta módon sajátítottak el, szakkönyvek alapján. Minden recept és technikai leírás azonban csak tanács, amit a hosszú évek gyakorlata érlel valóban sajátjukká. Az alkotói folyamat a másolandó kép kiválasztásával kezdődik, majd a fa alapozásra való előkészítésével folytatódik, csiszolás, enyvezés és lenvászonnal való megerősítés.

Az alapozás után Zsolt rajzolja fel és festi a képeket. A figura fölrajzolása után Magdolna aranyozza a képet vékony aranylapokkal úgy, hogy az alakokat sablonnal letakarja. Magdolna készíti a rátéteket is a hozzátartozó mintákat, formákat. Az anyag ismerete, tisztelete, a vele szemben érzett alázat és a folyamatos tanulás segíti tökélyre művészetüket.

Hat éve volt Sopronban az első bemutatkozásuk. Ikonjaikkal budapesti, kőszegi, szegedi, pécsi, debreceni, szentendrei, győri galériákban találkozhatunk. **K. N. J.**

Könyvbemutató Rákoskerten

A Rákoskerti Művelődési Klubban került sor *Krémer József* Vadászösztön című könyvének a bemutatójára. *Galgóczy Árpád*

A szerző felvétele

költő, műfordító elmondta, hogy Krémer József költőként is bizonyította tehetségét, és most megjelent novellái is számot tarthatnak a közönség elismerésére. *Hűvösvölgyi Ildikó* és *Cseke Péter*, a Madách Színház színészei tolmácsolták az Orosz rulett, a Csalfa szerelem, a Carpe Diem és a Szerencsevadászok című novellákat. **Budai Klára**

Görög és magyar együtt zenélt Rákoskerten

A XVII. kerületi görög kisebbségi önkormányzat cimbalomestet szervezett a Rákoskerti Művelődési Klubban december 4-én, vasárnap. Az est főszereplője *Ourania Lampropoulou* santouri (cimbalom)-művész és *Herencsár Viktória*, a Cimbalom Világszövetség elnöke. Köszöntőt mondott a XVII. kerületi görög önkormányzat vezetője, *Sztefopulosz Vaszilisz*, aki a vendégeket magyarul, a művésznőt pedig görögül üdvözölte. Ourania Lampropoulou részt vett a görögországi koncerteken és bejárta az egész világot. Számos kórussal, zenekarral, tánckarral lépett fel, 2000 óta a Mikisz Theodorakisz Zenekar tagja. 2004 óta tanít santourit Epirusban, a Tradicionális Zenei, Művészeti és Műszaki Oktatási Intézetben. Tagja a Cimbalom Világszövetségnek.

Csikász Eszter

Ourania Lampropoulou és Herencsár Viktória

A szerző felvétele

Slágerek a Dózsa színpadán

Nagy sikerrel lépett fel *Pintér Tibor* és *Janza Kata* a Dózsa Művelődési Házban. A Sziget Színház vezetője és a Fővárosi Operettszínház énekesnője világhírű musical- és örökzöld slágereket adott elő. Hallhattuk a Rómeó és Júlia egyik betétdalát, az Őrült világot, a Miss Sai-

A szerző felvétele

gonból az Utolsó búcsút, részletet a Grease-ből, a Kabaréból pedig a New York című számot is. A művésznő elmondta, hogy a szívéhez legközelebb álló darab az Elisabeth.

Pintér Tibor olyan nagy énekeseket elevenített meg, mint Frank Sinatra vagy Tom Jones. A Honfoglalás című filmből a Szállj, szállj sólyom szárnyán kezdetű dalt már a közönség is a fellépőkkel együtt dalolta. **B. K.**

PROGRAMAJÁNLÓ

Karácsonyi hangverseny

December 17-én, szombaton 18 órától karácsonyi hangversenyre kerül sor, amelyen rákoscsabai felnőtt énekkarok és az általános iskolák diákjai szerepelnek. A hangverseny művészeti vezetője: Tóthné Mózer Annamária. Orgonán közreműködik: Balogh Lázár. Ebben az esztendőben a református templom (Bp., Rákoscsaba u. 2.) fogadja be a közös hangversenyt, amellyel a karácsony előtti örömteli várakozást szeretnénk fokozni. Házigazda: dr. Füzesi Zoltán lelkipásztor.

Mindenki karácsonya

December 18-án, vasárnap 13–21 óráig tart a Mindenki karácsonya című rendezvény a Rákoskerti Művelődési Klubban. A program: A Száncsengő című ünnepi kiállítás. Gyertyadíszítés különféle technikákkal. Arcfestés 3–10 éveseknek. Egészséges ünnepi ételek, sztárvendég: Frank Júlia. Megszépítlek-lak: a hölgyeket fodrász és kozmetikus szépíti. A Rákoskerti Dalos Klub műsora. A Figurina Animációs Kisszínpad előadja a Jancsi és Juliskát. Egy óra Gershwinnel – zenés irodalmi est. Karácsonyi hastánc show. Díjtalan tombola sok-sok nyereménnyel. A rendezvény zárásaként: A lovag, aki nincs – az Ascher Oszkár Színház előadása.

Adventi koncertet adott a Vox Nova

A Vox Nova baptista férfikar december 2-án adventi koncertet adott a rákoscsabai baptista imaházban. A műsorban férfikari művek, átiratok és baptista énekfeldolgozások szerepeltek. A huszonhat főből álló kórus 1997-ben alakult a budapesti és környékbeli gyülekezetek énekeseiből. A kórus művészeti vezetője és karnagya a kezdetek óta *Szilágyiné Mátyus Elvira*. A kórus repertoárját elsősorban egyházzenei művek, gyülekezeti énekfeldolgozások alkotják, amelyekből eddig három hangkazetta és egy CD-válogatás jelent meg. Az imaház zsúfolásig megtelt az érdeklődőkkel. Egyesek még karonülő gyermekeiket is elhozták a hangulatos összejövetelre. A több mint egyórás előadás során elhangoztak többek között Mendelssohn-, Heinzmann-művek és tradicionális énekek is. A programot versek színesítették *Kovács Arthúr* és *Fejős Gábor* előadásában. A férfikar mellett közreműködött *Magyar Krisztina*, aki fuvolán játszott, *Kovács Pál* tenorszólót, *Meláth Ottó* pedig baritonszólót énekelt. Az orgonát *Tóka Szabolcs* szólaltatta meg. **Budai Klára**

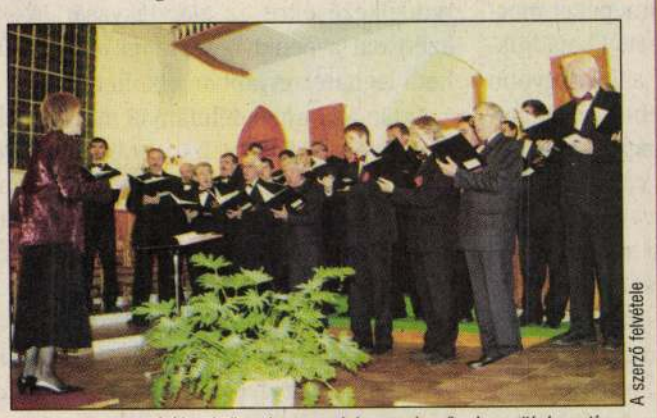

A szerző felvétele

A kórus repertoárját elsősorban egyházzenei művek, gyülekezeti énekfeldolgozások alkotják

Téma Helyi

Apróhirdetés-felvétel

Ha a másik kerületben lévő hirdetési pont után érdeklődik, kérjük hívja a 814-4763-as telefonszámot!

VIII.
Théma Lapkiadó Kft.
1119 Budapest, Fehérvári út 87. (Kocsis utca felől)
Nyitva: h.–p.: 9–16 óráig. Lapzárta: péntek 14 óra
aprohirdetes@helyitema.hu • Tel.: 814-4763, fax.: 814-4756

Tordai Könyvesbolt Bt.
Klinikák metróállomás • 1082 Budapest, Üllői út 76/a
Tel: 485-5300/41264 mellék

IX.
Riggi Ingatlaniroda és Bőrdiszkont
1098 Bp., Epreserdő u. 2/1 (Ecseri útnál)
H-P: 10:00-17:00 • 30/856-9651 riggi.racz@freemail.hu

Hungaro Globe Kft. Ingatlaniroda
1093 Bp., Lónyay u. 16 (Labirintus Bürocenter az Erkel u. sarkánál) H-P: 9:00-17:00 • T: 210-8878
hungaro.globe@axelero.hu • www.hungaro-globe.hu

Délpesti Ingatlaniroda
Budapest IX., Haller utca 26. Nyitva: h.–p.: 10–18 óráig.
Lapzárta: péntek 12 óra. T./f.: 281-6111, mobil: 06-20/519-7087
delpestingatlan@axelero.hu, www.ingatlanfokusz.hu

Álomfolt Patchwork Foltvarrás Ruhaklinika
IX. Bp., Kálvin tér 7. (Városkapu Üzletház 1. em.) T:215-4394/13-as mellék F:251-6491 M: 06-30-440-2128 K-P: 10:00-18:00, Szo:10:00-13:00 juhaszpiroska@t-online.hu

X.
EMI Bt. Ingatlan Iroda
1102 Budapest, Kőrösi Cs. sétány 18.
Nyitva: h.–p.: 8–18, sz.: 9–13-ig. Lapzárta: péntek 12 óra.
emibt@ingatlan.com Tel./fax: 261-8138

X.
ProfessING Kft.
1101 Bp., Kőbányai út 52. Nyitva: h., sze.: 8–16, k., cs.: 8–18, p.: 8–12. Lapzárta: péntek 12 óra. Tel./fax: 260-2287
professing@axelero.hu

XVII.
City Cartel Ingatlaniroda
1173 Budapest, Pesti út 40. (üzletsor)
Nyitva: h.–p.: 9–19-ig, sz.: 9–13-ig.
Lapzárta: péntek 12 óra • ingatlan@citycartel.hu
Tel.: 253-5007, fax: 253-5864

Real House Ingatlan Iroda
1173 Budapest, Pesti út 70/6. Nyitva: h.–p.: 10–18, sz.: 9–13-ig. Lapzárta: péntek 12 óra • Tel./fax: 256-5641

Éden Ingatlan Iroda
1173 Bp., Pesti út 170/b. Nyitva: h.–p.: 10–18., Lapzárta: péntek 12 óra. info@edeningatlan.hu
Tel./fax: 256-0423

My Café; Wampum Kft.
1173 Bp. Flamingó u. 19., (67-es busz Szürkebegy u.-i megállójánál) Nyitva: minden nap 10–19 óráig, Lapzárta: péntek 12 órakor.
T.:253-0987 F.:253-0986, www.wampum.hu

„NÉ-RO" LA-NE-SZI Bt.
1173 Bp., Pesti út 290. Nyitva: h.: 14–17-ig, k.–p.: 9–17-ig szo.: 9–12-ig. Lapzárta: péntek 12 óra. Tel.: 257-1875

Vitéz Bútorstúdió
1171 Budapest, Péceli út 137. Nyitva: h.–p.: 10–18 óráig. sz.: 9–14, v.: 9–12-ig. Lapzárta: péntek 12 ó. T.: 258-1784

XIX.
HO-ZSO 2001 Bt.
1181 Szervét Mihály tér 23. (Nemzetiségek tere, Havanna lakótelep) Krasso és társa könyvesbolt
H: 14:00-17:00 • K-P: 10:00-17:00 • Sz: 10:00-12:00
20/439-3357, 290-3652

Irka Firka Papírbolt
1188 Bp., Nemes u. 9. (Postával szemben)
06-20-328-7683 katalinjudit@vipmail.hu

Álomtáj Utazási és Jegyiroda
(Rózsa Művház közelében) 1181 Bp., Üllői út 473.
Ny: H-P: 10.00-19:00 Sz: 10:00-15:00
T:297-0454 • F:297-0455 • alomtaj@axelero.hu

City Cartel Ingatlaniroda
1182 Bp., Üllői út 649. Nyitva: h.–p.: 9–18, sz.: 9–13.
Lapzárta: péntek 12 óra.
ulloiut@citycartel.hu • Tel./fax: 296-0363

Andez Kft. Ingatlanközvetítő Iroda
1191 Budapest, Báthory u. 2.
(Üllői út sarkán, a Kossuth térrel szemben)
280-2271, 06-30-922-8557
andez@andez.hu, www.andez.hu

Servire Kft Ingatlanközvetítő Iroda
1195 Budapest, Üllői út 301. 280-0562
06-20-335-1543 servirekft@freemail.hu
www.extra.hu/ingatlancentrum

XIX.
SYL-TOURS Kft
1193 Üllői út 250. D/5 (a volt Hunyadi mozival szemben)
T/F: 280-6304 • 06-70-942-9557
thema@hirdetesinfo.hu

XX.
Viktória Bélyegzőkészítő és Gyorsnyomda
1204 bp., Nagy Sándor József u. 52. Nyitva: H-P: 9:00-18:00 Tel/fax: 283-0013 • 06-70/561-3905
victoria@monornet.hu

KAPUCENTER – Szűrös Team
1205 Bp. Határ út 56. Nyitva: H-P: 10-16 óráig
Lapzárta: péntek 12 órakor. T.: 421-0071;
06-30/921-3560, kata.szuros@szuros-team.com
www.szuros-team.com

CSILI "B" ép. Földszint (büfé)
BP., XX., Baross u. 55. H-SZo: 9.00-19.00

XXI.
Sikk 2004. Bt. Autós Iskola
1211 Bp. Kiss János altábornagy u. 55. Nyitva: Hétfőn és pénteken 13-17 óráig. (Telefonos időpont egyeztetés alapján más időpontban is!) Lapzárta: péntek 12 órakor, T.: 276-4460; 06-30/434-2936

XXI.
Délpesti Ingatlancentrum
1211 Bp. Kossuth Lajos u. 87. Nyitva: H-Cs.: 9–18, P: 9–14 óráig. Lapzárta: péntek 12 órakor
T./F:427-0380

Totózó
1214 Bp. Csikó sétány 2/B. Nyitva: H-P: 8–18, szo.: 7–13 óráig. Lapzárta: péntek 12 órakor. T./F: 425-3555

XXII.
Biztosítási és Hitelíroda
1237 Bp., Dinnyehegyi köz 1. (a játszótér mögött)
T/F: 283-9593 • 06-70-380-8333

Pereném Könyvelői szolgáltató Bt.
1237 Bp., Nevelő u. 13. K: 12:00-17:00, Cs: 9:00-15:00
t/f: 283-0566 • 70/215-6400
perenem@interware.hu

Privat Messe Vásár, Rendezvény és Hirdetés Szervezési Bt.
1238 Bp. Grassalkovich út 167/B (bejárat Hősök tere felől, 18. kapucsengő, 1. em.) Nyitva: H.: 8.30-16; Sze. és P: 8.30-12 óráig. Lapzárta: péntek 12 órakor
T.: 286-0267; T./F.: 287-0087 • jakab.laszlo@bkik.hu

Szatmári Gizella

12.
vasárnap

9.30
TIT tárlatvezetés
Tájképfestészet a XIX. században.
Vezető: Szatmári Gizella

11.
szombat

15.00
TIT tárlatvezetés
Magyar gótikus művészet a XIV–XV.
században
Vezető: Szatmári Gizella

Magyar Nemzeti Galéria, Budavári Palota B, C, D. épület
1982. szeptember.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Novemberi hangulat, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Szatmáry-Horváth Kálmán, festőm.

9o8.	Tehén az istállóban.	J.l.b.	Olf.
9o9.	Tájkép.	J.l.b.	"
91o.	Tabáni részlet.	J.l.b.	"
911.	Tabánimrészlet.	J.l.b.	"

Árverési Csarnok aukció 4.sz.1931.dec.

Kat. 47.

Szatmáry-Horváth Kálmán, festőm.

908.	Tehén az istállóban.	J.l.b.	Olf.
909.	Tájkép.	J.l.b.	"
910.	Tabáni részlet.	J.l.b.	"
911.	Tabáni részlet.	J.l.b.	"

MDK

Szatmáry Horváth Kálmán, festö

Gellérthegyi réazlet. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. nr.sz. 42.l.

MNK.

Szatmáry - Horváth Kálmán festő

Tehén az istállóban " /olaj/
"Tájkép" /olaj/
"Tabáni részlet" /olaj/
"Tabáni részlet" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz.1939. december .

47.1.

Szatmáry Horváth Kálmán MDK

Reggeli napsütés, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Szatmáry Horváth Kálmán, festöm.

Gellérthegyi részlet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 51.l.

MDK

Szatmáry Horváth Kálmm²n, festöm.

Tabáni részlet. Olf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.szl 67.1.

NDK

Szatmáry István

Egyházművészeti kiáll. plakátpályázata. Nemzeti Szalon. 1926.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán, festö

Tabán.
Tavaszi hangulat a Tabánban.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv. kiáll./Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 45.1.

MDK

Szatmári Horváth K.

Esti hangulat, of.

Balatoni Társ. 3. M.Szbl.393.kiáll. 1928. ápr.

23. 1.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Lágymányosi öböl, tempera

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Szatmári Horváth Kálmán

Szadai dömboldal

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Vereckei táj, temp.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec.

26.1.

Szatmari Horváth Kálmán MDK

Zivatar előtt, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Szabmari Horváth Kálmán

Zivatar előtt, oil.

Műcsarnok 1934 téli kiállítás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Tabán, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Szépvölgy, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Szentendrei táj, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Borus táj, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Eső után, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Szatmári Horváth Kálmán

Nyár, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Csend, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Eső után, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Tabán

Tavaszi hangulat a Tabánban

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

45 l.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Soroksári patak, temp.

Duna-kiáll. M.Szal. 1933. jan. 9 l.

ál- prépostsági templom maradványa,
ól falazva, félkörives párkányzattal.

...nej története. II. Kötet, Wagyvárad,
vármegye és Wagyvárad. MV. és V. Bp. é. n.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Április, temp.

Tabán, "

Akv. és paszt. kiáll. N.Szal. 1932. máj.
12 l.

Szatmári Horváth Kálmán
Gellérthegyi részlet, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.
51 l.

Szatmári Horváth Kálmán

123. Soroksári patak. tempera

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 7 lap

Szatmári Horváth Kálmán

Müteremben, temp.

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

MD K

Szatmári Horváth Kálmán, festö

Lágymányosi öböl. Tempera.

OMKT.-Mücsarnok. IV. Nemzeti Képzömüv.Kiáll.
BP. 1937.ápr.29.-jun.2o. K at. 8.l.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán, festö

Tavaszi áradás.

KMTárs. ~~XXXXX~~ Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll
B.p.Mücsarnok. Kat. 9.l.

Szatmári Horváth

Kálmán festő

Szűz-utca 5-7. Műcsarnok

1930. tav. kiáll. 107

1934. szeli kiáll. 2,97, 325, 570, 519
1934. nemz. kepzm. kiáll. 332.

Szatmári Horváth Kálmán

festő Budapest

KMTÁRS művcsoptok

1931, feb-márc kiáll.

VII. 25.

1931. tav. Lárl. 299, 302

1931. őszi Lárl. XII. 247

1931/32. téli kiáll. 229, 209

1932/33. téli kiáll. 286, 308

1933. nemz. képzm. kiáll. 574, 575.

yságos
Szentiványi Gyula urnak
lapest XI.
gymányosi 1.16.

SZATMÁRI HORVÁTH KÁLMÁN

107 Tavasz 350.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

III

749 (355-4).
814 (44).

598.

1905.

ndér Ilona nána.

s Tündér Ilona, a kik egymást átkarolták
övétneket tartó Amorettek koszoruznak
és a násznépen, jobbról pedig a zenélő és tán-
nak, kik közül egy ékszerrel telt sze-
ért ajánl fel.
130 x 506,
20578 sz. leirattal 2000 K-án.

234

12

SZATMÁRI HORVÁTH KÁLMÁN

109. Kora tavasz a Duna partján, temp.

Nemzeti Szalon

Magyar tájak

1939. dec.

Szatmáry Horváth Kálmán

Műszaróz festő szondy u. 37/a

1927. tav. kiáll. 668

1928. tav. kiáll. 332

Szondy u. 37/a

1928/29. téli kiáll. 574

1929. tav. kiáll. 206.

Köeszkösök VIII.124.

Szatmári Horváth K

Esti-hangulat, olyf.
1928, Balatoni Tarsaság
kiáll

Mur. és Könyvt. Orsz. Szövetsége III. 57.

Szatmári Horváth

Kálmán

festő

L. Horváth

Szatmári Horváth Kálmán

„Tavaszi áradás" c. műve nagyon a hűnarnok tél. Tárlatán
(emlitve)

Pesti Napló 1938 II. 6

Szatmári Horváth Kálmán

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

P.H.931.IV.5.

Jan Lukáš Horváth Kálmán

Szatmári Horváth Kálmán

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Ujság, 931. IV. 5.

Szatmári Horváth Kálmán

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Szépvölgy

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Szatmári Horváth Kálmán

Festménye, a Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiáll.-án.

Ujság, 934.XII.8.

Szathmári Horváth Kálmán MDK

Hüvösvölgy, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Szatmáry Horváth

szerepelt a Magyarság képzőművészeti kiállításán.

dr. 1933 XI. 5.

Szathmáry Horváth Kálmán

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 20.

Szatmáry - Horváth Kálmán

szerepelt az I. nemzeti párlaton.

EK 1933. IV. 20.

Szatmári Horváth K.
festőművész

Tavasi Sárlat - Műcsarnokba

Magyarság
1929 III 3

Szatmári Horváth K.
Szentendrei utca.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Nyárutó, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Szatmári Horváth Kálmán

MDK

Rákospatak, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Tabán, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Szatmári-Horváth Kálmán

Halászbárkák

Horgászó, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933. okt. 3. sz. 33.1.

Szelmári-Horváth Kálmán

Hadászatunk

Honvédség, cf.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Szadai domboldal

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán, festö

Tabán. Tempera.

Nemzeti szalon. Őszi Tárlat. 1934. szept.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Falusi utca, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Falurészlet, of.

Tabán, of.

Árverési ~~xxxxxx~~ Csarnok aukció Ert. 1934. szept.
57.1.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán

Képzőművészet 1934. 38.l.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Tavaszi áradás

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Szatmári Horváth Kálmán/?/, festö

Szentendrei uöca. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat.1931.junius. Kat.

Szathmáry Horváth Kálmán.

A Műcsarnok téli tárlatán tájképe szerepel. (emlitve.)

Magyarság. 1928. dec. 16.

Szathmáry – Horváth Kálmán

M. kiállít

E. K. 932. XII. 21.

ő i v

k művészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Szathmáry Horváth Kálmán

Kiállít

P.H. 932. XII. 20.

Kérdő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 ut

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: . .

Szatmári Horváth Kálmán festőművész

Csend

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Szatmári Horváth Kálmán festőművész

Déli napsütés

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Miskolc. 1934.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán,

Tavasz. -

Nemz. Sza l.- VI.Tavaszi Szalon. - 1931. ápr. Kat.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán, festöm.

815. Duna mentén. Vizf. 30x40 J.l.b.
816. Tabán. Olf. 40x50 J.l.b.
817. Naplemente. Olf. 90x80 J.l.j.

Árv. Czarn. 1932. 1.rk.sz. 36.1.

61. k. márc.

MDK

Szatmári Horváth Kálmán, festöm.

Nyárutó.	Olf.
Rákospatak.	" 16.1.

Mücs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat. 16.1. és 16.1.

MDK

Szatmári Horváth Kalman
műve:

Szadai domboldal.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 30.1.

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Déli napsütés

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Szatmári Horváth Kálmány MDK

Csend

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

SZATMÁRI HORVÁTH KÁLMÁN

Borus táj. Olajf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
21.oldal

Szatmári Horváth Kálmán MDK

Müteremben, temp.

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Szatmári Horváth Károly, festö

Tabán. Olajf.
Tabán. Tempera.

Uj Szalon.-Tabán kiállitása. 1934.máj.-1934.ápr. Kat.

Szatmári Horváth Kálmán

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH. 1933. IV. 20.

MDK

Szathmári Horváth Károly

Tavasz, of.

Tabáni utca, of.

Budafoki részlet, of.

N,Szal. kiáll. 1927. jun. 24. 1.

Szathmári Irma festő

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 1. sz. 48. o. Szabadszervezeti körlanúnyek (Debreceni csoport)

SZATMÁRI Imre asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

Szathmári János

ötvös

1732 Mármarosszigetet

Marosvásárhelyt és Sigeten tanult.

Kapmagyarországötvösök 30 l.

József:

Gyermekkorában.

A főherczegi h
gyermek az aranygyap
Farsja. Sapkáját ékk
rítja, ~~H~~ czipőjének röv
Köves csat fogja össze.
gőny lóg, mely a sich
JOSEPHUS
alól balra: „J. Mayden
s jobbra: „J. Houb

Rézkarcz, méretei a
Metsiette: J. Hou

Szatmári János

A miskolci szakkör tagja

(bemerkt): Vallomások a szakkörben
Északmagyarország, Miskolc 1970 aug. 26.

Szatmári János
ötvös Kolozsvár

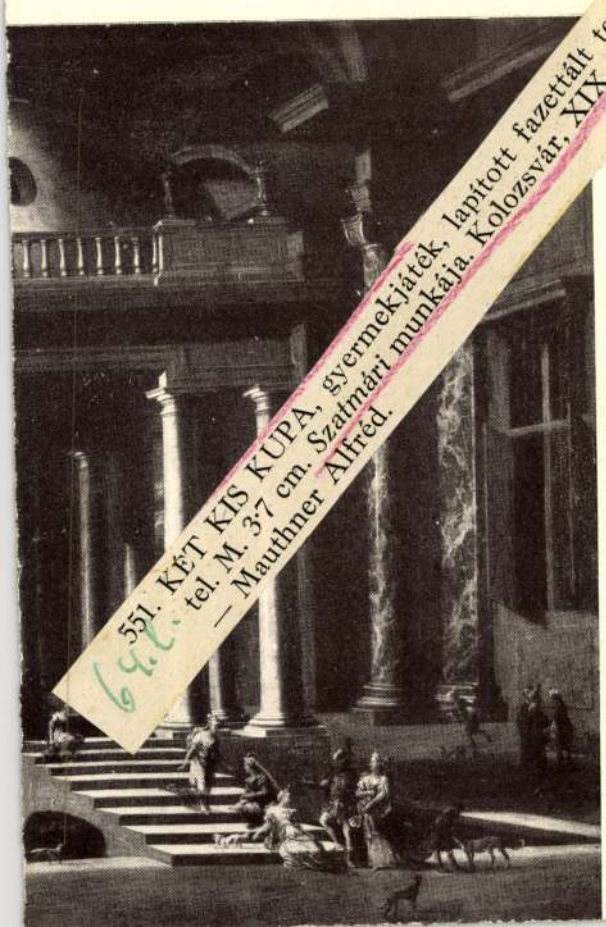

551. KÉT KIS KUPA, gyermekjáték, lapított fazettált test-
tel. M. 3·7 cm. Szatmári munkája. Kolozsvár, XIX. sz. e.
— Mauthner Alfréd.

6 Ft.

Csámpa régiséget

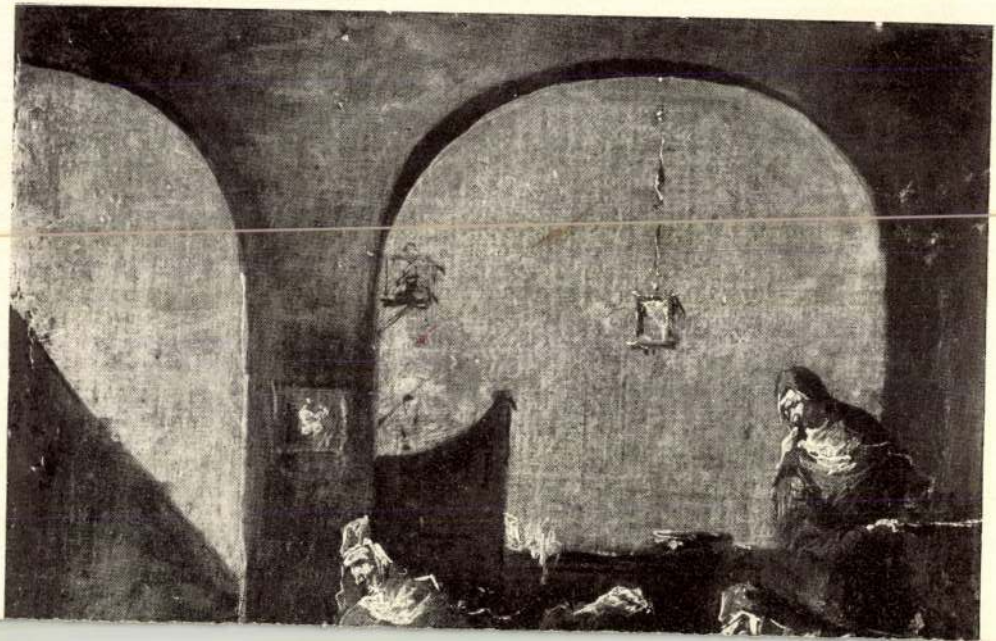

Szatmáry Király Pál

Vadnay Béla: "Szatmáry Király Pál ösmeretlen képei" cimmel irja, hogy a "Boldvai aranykulcsos Szatmáry kuriáján igen nagy becsben él az a kép, amelyen a gárdisták fölvonulnak." A "magas, szőke, kékszemü, borotvált képü testőr vásznán: teritett asztal mellett láncravert majmok, ezerszinü papagályok, kakaduk és apró ölebek lakmároznak vigan...
A kép alján vers:
Majom az én nevem, ki itt láncon ülök
Papagájtársimmal bánatba merülök
Sóhajtjuk hazánkat, napkelet vidékét
Szabad életünknek eltünt menedékét.
Mert minek az élet, ha szabadság nincsen,
Ki ne kapna tehát ezen a főkincsen..."

A HÉT Bp. 1918. okt. 2o. XXIX. évf. 42. sz. 654.lap

Szatmáry Király Pál

Mária Terézia testőrtisztje volt Szatmáry Király Pál. Vadnay Béla arra figyelmeztet cikkében, hogy a boldvai kuria érdekes festményén Szatmáry Király Pál a magyar gárdistákat, Bessenyei Györgyöt, Baranyay Lászlót, Naláczy Józsefet, Cziryek Mihályt, Bessenyei Sándort, bajtársait örökitette meg.
Végül javasolja, hogy ezt a páratlanul értékes képet meg kellene szerezni a muzeum számára, mely irodalmi, történelmi és müvészi szempontból egyaránt fontos emlékeinket szaporitaná.

A HÉT, Bp. 1918. okt. 2o.
XXIX. évf. 42. sz. 654-655. lap.

MDK

Szatmári Jolán Szatmárnémeti

Beszámoló a rajztanárok nyári továbbképző tandolyamáról. Rajzoktatás. 1943. 9.sz. 66 l.

SZATMÁRY Zoltán M.D.A.

1929-ben Nagybányán a Szépművészeti

Akadémia tanára

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

Szathmári Jolán

1927/28

Ferképzomfoisk vk

13-1.

Temesvár.

A vár és az ostromló cs
tető e lapon fölül ba[illegible]ra a fo
látképét nyerjük az előtérbe

PLA
De la [illegible] VILLE
TEMESWAR
Ville Capitale dans
Assiegez par L'Ar
sous le Commande
S.A.S. Monseigr. Le P
La Tranchée a été
et la Ville est rendue
elle a été entre les m
ezután: Par Rietquesler Ingen
A la Haye Chez Pierre

Rm., mér. a vk. 46.6

M.D.K.

SZATHMÁRY József festő

1910-ben Nagybányán a szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

MDK

S?z/atmáry József,

1910-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 87,

Szathmári József

72. Gróf TELEKI SÁMUEL, erdélyi főkancellár, a marosvásárhelyi Teleki-könyvtár alapítója. Ehrenreich S. A. rézmetszete. XIX. sz. első fele.
73. A TORDAI REF. TEMPLOM, katolikus templom és Bethlen Gábor háza. Háry Gyula tussfestménye.
74. UNITÁRIUS PÜSPÖKÖK. Sz. Ábrahám L. Mihály, Lázár István, Körmöczy János, Székely Miklós, Székely Sándor. Kőrajz 1861.
75. BODOLA JÁNOS erdélyi ref. püspök arcképe. Barabás Miklós kőrajza. 1833. — Fessler Ignác Aurél történetíró. Rosmäsler J. F. rézmetszete. 1826. — Budai Ézsaiás történetíró. Fametszet XIX. sz. — Wallaszky Pál történetíró. Kőrajz. 1868.
76. A SÁROSPATAKI KOLLÉGIUM keleti épületének keresztmetszete. Szathmári József vízfestménye. — A sárospataki kollégium, Cserna Károly tussfestménye.
77. URASZTALI TERÍTŐ, XVIII. sz. eleje. Az abafájai ref. egyházból.
78. URASZTALI KENDŐ, XVII. sz. A szendrői ref. egyházból.
79. URASZTALI KENDŐ, XVII. sz. A szendrői ref. egyházból.
79. URASZTALI KENDŐ, XVII. sz. A szendrői ref. egyházból.
80. GYERTYATARTÓ-PÁR, XVIII. sz. első fele. A galgagutai ev. egyházból.

Protestáns művészeti kiállítások.

Bp. 1939.

81. SZENCZI MOLNÁR ALBERT, egyházi író. Rézmetszet. XVII. sz. — II. Rákóczi György fejedelem. Rézmetszet. XVII. sz.
82. BETHLEN GÁBOR fejedelem. Kilian, Lucas rézmetszete 1620. — Bethlen Gábor fejedelem. Sandeler-féle rézmetszet. XVII. sz.
83. BARCSAY ÁKOS fejedelem. Laurentio, Cesare rézmetsezte. — Apaffy Mihály fejedelem. Meyssens, Cornelis van rézmetszete. — Kemény János fejedelem. Meyssens, Cornelis van rézmetszete. — XVII. sz. második fele.
84. ARANY ÉKSZEREK, szablyaveretek és markolatok, arany csipketöredékek, a csengeri ref. templom kriptájából. XVI—XVII. sz.
85. BÁTHORY GÁBOR fejedelem. Rézmetszet XVIII. sz. — Bethlen István fejedelem. Rézmetszet XVIII. sz.
86. PÁRIZ-PÁPAI FERENC orvos és nyelvész. Rézmetszet XVIII. sz. eleje. — Bod Péter irodalomtörténetíró. Simó Ferenc kőrajza. XIX. sz. közepe.
87. BOCSKAY ISTVÁN fejedelem. Fischer, Cornelius rézmetszete XVII. sz. — Bocskay és a hajduk. Rézkarc. 1605.
88. BÁTHORY ISTVÁN fejedelem, Amman, Jost rézmetszete 1576. — Báthory István fejedelem. Rézmetszet. XVII. sz. eleje.
89. ARANY ÉS EZÜST ÉKSZEREK a csengeri ref. templom kriptájából. XVI—XVII. sz.

M.D.K.

Szathmári Károly litografus

Pesten készült Déryné litográfiájá Erdélyben és Bukarestben dolgozott, számos arcképet készített.

Gerszi, A magy. Kőrajz. 1960 31.

M.D.K.

Szathmáry P. Károly festőművész

Bukarestbe érkezett hazánkfia a román kormány megbizásából az Olt-és Argisvizén épitett vas hidakat festi. A hadügyminiszter felkérte, hogy "az egész román hadseregek minden külön testületében egy negyven személyből álló csoportozatot készitsen aquarellben" a külföldi uralkodók részére.
"Ujdonságok" c. rovat közleménye.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875.okt.26.
IX. évf. 174. sz.

M. D. K.

Szathmáry Károly festő

kövajzait a nagyszebeni nyomdában sokszorosították.

Gerszi, H magy. kövajz. 1960 16

Szathmári Király Pál festő

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Szentpétery József/

M. D. K

SZATHMÁRI KIRÁLY Pál

műkedvelő festő

korán nyugalomba vonult bécsi festőtiszt.

Hangácsi kúriája volt Szentpétery József első iskolája

Mihalik Sándor. A magyar Benvenuto Celline Szentpétery J. halálának 100. évf

Magyar Nemzet 1962. junius 13. 4. l.

Szathmári Király Pál

Pest.

l.

Szana 1890

13. l.

n. Nagyobb kulturális büntettet nem is

mükincsi veszteségeket,melyek a németek
gal szemben jóvátételi számlájukat is
értékelni.Az értékelést a magyar kor-
tal gondosan és részletesen elvégeztet-
y pontosak,nem lehetnek teljesek,mert
kulturális és müvészeti veszteség.Kü-
mlékek,régi templomok,paloták,-történ-
zetés dokumentumainak összegszerü érté-
ér pl. egy gotikus dóm,amelyet elpusz-
jóvátétel alapjául reálisan az az összeg
llitásuk,egész vagy részleges ujjáépi-
lmas veszteség ellenére,nem volna lehet-
lölése.

Szathmári Király Pál festő.

Tud. gyűjt.

1819., II., 58-74.

B. P.: A képírásról, annak gyakorlásáról és betséről.

Szathmári Király Pál festőrtint,
festőművész.

Tud. gyűjt.
1819. II., 58-74.

Szathmári Király Pál, festő

Honmüvész, 1833. 208-209.
Honmüvész,

Szathmári Király Pál, festő

Honművész, 1833. 208-209.

Magyar szorgalom...rajzolatja

Szatmári Markovits Iván

festőművész nekrológja. - Szocialista Művészetért, 1967.ápr.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt.1970.l.sz.68-107.l./

105. l.

Szathmári Márton

kolozsvári könyvnyomdász

† 1775.

Lásd

Erdélyi Muzeum

1942. 257. l.

Szathmári (Szakmári) Pál

Kassai Könyvtár

1712

1725

1. Magyar Könyvszemle

1944. 130. l.

131. l.

m DK

Szattmári Pál
könyvkötő

Az 1712 városi számadó könyv szerint
boltbérét naptárakkal fizette, Deb-
recenben.

÷ Kassai könyvkötők

Grafikai Szemle 1910 évf. 6 sz 181 l

K.P.K.

Szathmári Pál épitész

Az Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Főmb
tervpályázaton 2000o Ft-os kiemelt megvétel

Tő tervező: Oláh Péter- Péterhegyi Tamás-
Simó Kálmán- Hámori András-
Simó Kálmánné- Hámori András

Magyar Építőművészet 1966/5. 3-8.l.

MDK

Szathmáry Pál

Mihalik S.: A magyarországi református egyházak pesti ötvösművei. 1936. 2, 7-lo.o.

SZATMÁRI PÉTER

NÉPSZABADSÁG: 2000. III. 4

Fotókból kötött virágcsokor

Nem biológus, nem hivatásos környezetvédő; csupán egyszerű természetjáró és jó megfigyelő, aki egy hét végi kirándulásra magával vitte ma már elmaradhatatlan társát, a fényképezőgépet. *Szatmári Péter* azóta mindent lefotografál, ami a flóra és fauna tárgykörébe tartozik. Leginkább a vadon élő virágok érdeklik.

– Kevés kivételével közönségesek, közvetlen környezetünkben mindenütt ott vannak – mondta a Szigetszentmiklóson élő Szatmári Péter, akinek virágfotóiból a városi könyvtárban rendeztek kiállítást. Ma még ott vannak, ám riasztó számok bizonyítják, hogy veszély fenyegeti őket. A hazánkban fellelhető mintegy kétezer fajt számláló flórából tizenkilenc végérvényesen kipusztult, négyszázhúsz veszélyeztetett, ezek közeli kipusztulása várható. Világviszonylatban még ennél is rosszabb a helyzet. Földünk hat-nyolcmillióra becsült élőfajtájának száma az emberi tevékenység – és felelőtlenség – következtében egymillió fajjal lett szegényebb. Ezek kipusztulása végérvényes és visszavonhatatlan.

M. Gy. O.

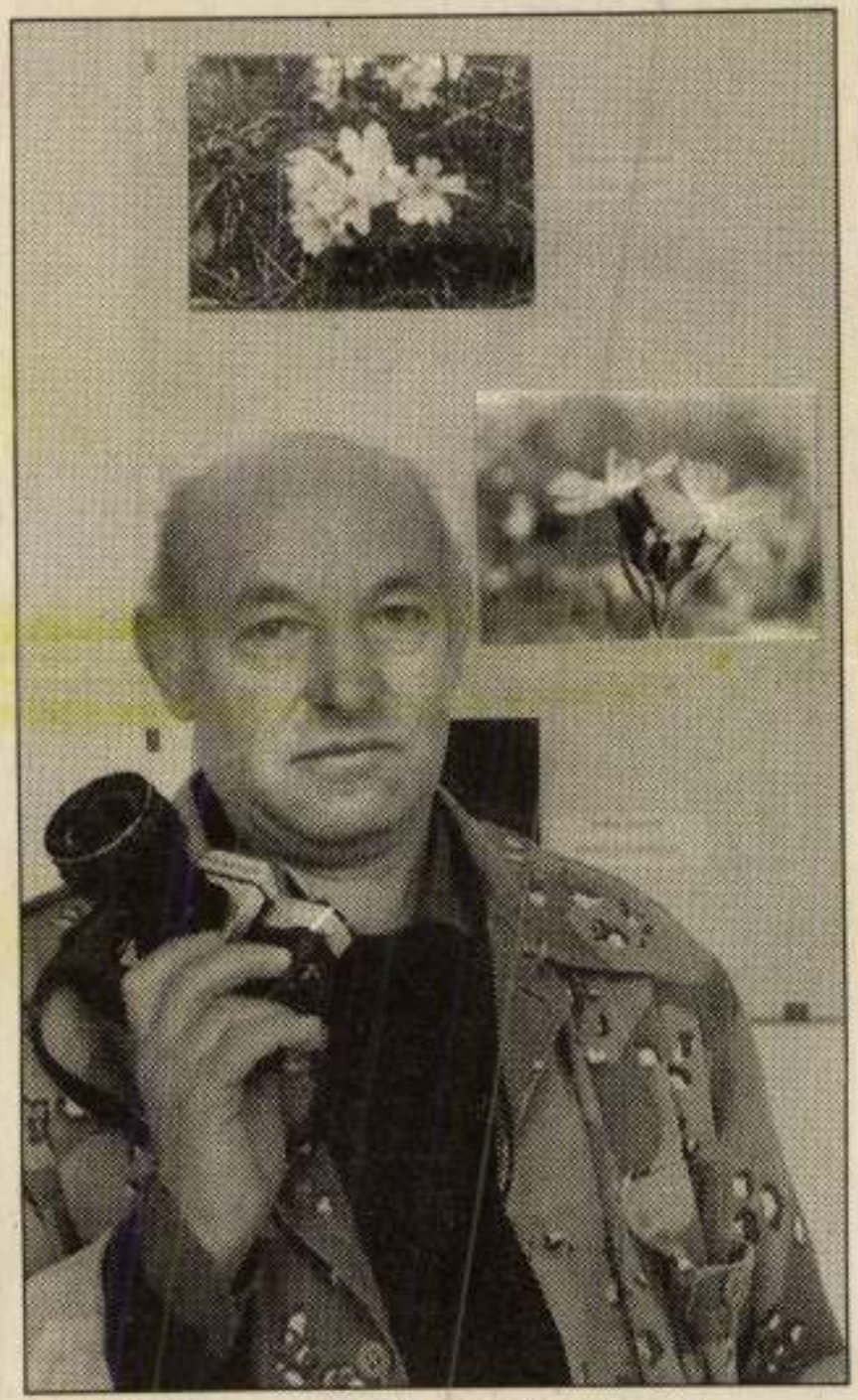

A képek megőrzik a szirmokat

KOVÁTS ZSOLT FELVÉTELE

A BUDÁN TERVEZETT FIZETŐ PARKOLÁSI ÖVEZETEK

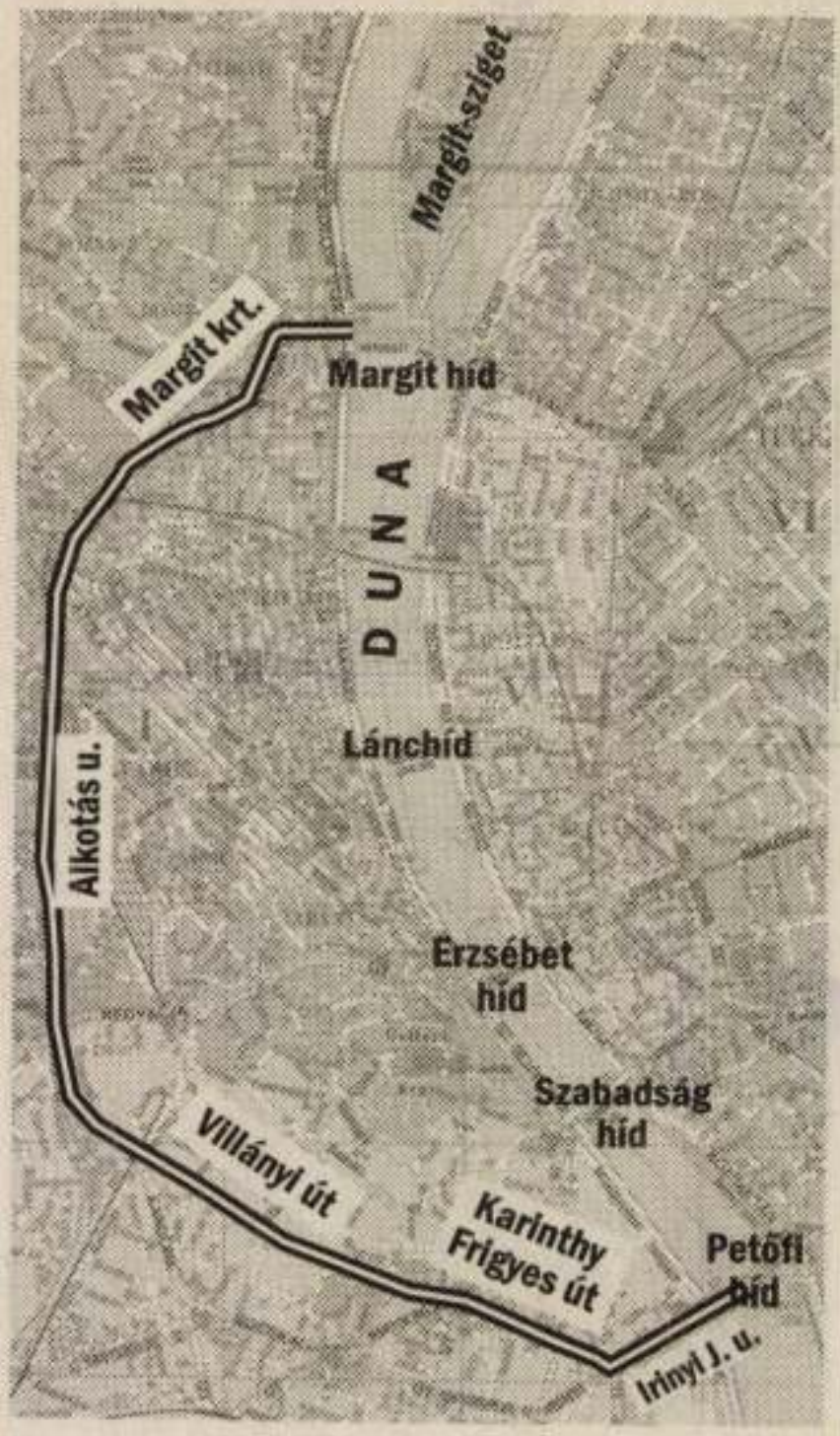

NÉPSZABADSÁG-grafika

sú, a szakképző iskolák tanulóit befogadó kollégiumok támogatására.

Pályázni lehet eszközfejlesztési programokkal, például a szakmai könyvtár kialakításához, a nyelvtanulás feltételeinek javításához kapcsolódó elképzelésekkel, illetve a kollégiumi kommunikációs rendszer, diákrádió, diákújság, multimédiás kommunikációs lehetőségek megteremtésének tervével.

Támogatást kérhetnek különböző gyakorlati ismereteket nyújtó szakmai körök számára is, például kézműves tevékenységek, diákkonyha, barkácsműhely, diákszövetkezet eszközeinek javítására. A kollégiumokban dolgozó pedagógusok szakmai munkáját és felkészültségét elősegítő eszközök vásárlásához, például folyóiratok, szakkönyvek, multimédiás eszközök vásárlásához is nyújthat ezen a módon az alapítvány segítséget. A Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány pályázatához rendelkezésére álló összeg száznégymillió forint.

A szükséges adatlap beszerezhető a Főpolgármesteri Hivatal ügyfélszolgálati irodáján (1052 Károly körút 28.). A pályázat beküldendő március 31-ig a Fővárosi Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány címére: 1364 Budapest, Pf. 3. Bővebb felvilágosítást a 327-1563-as telefonon, a titkárságon lehet kérni.

Cs. K. É.

Szakmáry Eötvös Pál

Kolozsvárt fia Zsigmond 1645 ben nejödik Henzler Gerzeshen masul.

Jakab Elek. Kolozsvár története Bpest. 1888. II K. 620 l

MDK

"Szatmári" János, Ötvös
Kolozsvár.

"Szatmári" mesterjegyel. Kolozsvár.:
sss. Tálka, ovális, hullámos inda által
megszakított gerezdes peremmel és két füllel.
M.34.5 cm.

Csányi régiezüst. 92ól. Kat.

861. NÉGYSZÖGŰ TÁLCA, lapjain vésett rajzú virágok, kiálló peremén domború neobarokk díszítés és két kengyeles fül. H. 53·7 cm. Bécs, 1839. — Weisz Jenő br.

862. KÉT KANNA ÉS CUKORTARTÓ csavaros trébelt neobarokk díszű. Bécs, 1837. — Weisz Jenő br.

863. POHÁR, alacsony tagolt talppal, felfelé szélesedő hengeres testén 10 nagy és 5 kis éremmel. M. 14·6 cm. Kolozsvár, 1827. — Szirmay József.

864. TALPAS KÁVÉS- ÉS TEJESKANNA, gerezdes talpán és testén trébelt neobarokk virágok. Vésett rajzú és trébelt díszű födelén gomb. A kávéskannán S-alakú kiöntő cső. A két kanna füle elefántcsont. M. 19·5 és 13·8 cm. Bécs, 1831. k. — Strasser Feldau Selma.

865. CUKORSZÓRÓ, síma, baluszter alak. M. 9·4 cm. Bécs, 1825 k. — Gál Hugó dr.

866. TEAFŐZŐ, háromágú talapzaton hajlott lábakon nyugvó félgömbös edény, trébelt és öntött neobarokk díszítéssel, akantuszleveles, egyenes csappal és szalmával átfont kengyeles füllel. A lábakra erősített foglalatban spirituszlámpa. M. 29 cm. Bécs, 1825. — Glück Frigyes.

867. KIS CUKORSZÓRÓ, baluszter alak. M. 8·5 cm. Bécs, 1853. — Huszár László.

868. NAGY POHÁR, gerezdes, fent kihajló teste len dudoros. M. 14·6 cm. Bécs, 1850. — Baumgarten Nándor.

869. NEOBAROKK TÁLCA, fa alapon, trébelt virágos díszű hullámos peremmel, két kengyeles füllel, lapján vésett rajzú rokokó díszítéssel. H. 57·7 cm. K. P. mesterjegy. Bécs, 1852. — Kammer Ágnes tulajdona.

870. CUKORTARTÓ, FEDŐVEL, öblös neobarokk, körtealakú teste gerezdes és bordás, oldalán két kengyeles fül, fedelén virágszál. M. 16 cm. KOORDES jelzéssel. Szentpétervár, 1859. — Mauthner Alfréd.

871. ÜVEGPOHÁR, nyolckarélyos, neobarokk ezüst-aljjal és fedővel. REINER mesterjegy, Bécs, 1840. — Dr. Hirschler Henrik.

872. CUKORTARTÓ, gerezdes vázaalak, két füllel, fedelének gombja rózsaszál. M. 14 cm. Orosz, 1855. — Huszár László.

873. POHÁR, hatoldalas behajló testén alul hólyagokkal. M. 16 cm. Bécs, 1853. — Glück Frigyes.

874. SÓTARTÓ kerek talpán és csészéjén levélsoros frízzel. M. 7 cm. Bécs, 1831. — Dr. Gál Hugó.

875. TALPAS SÓTARTÓ, négyszögű. trébelt, neobarokk virágos diszítéssel. Gyürüs szárral. M. 6 cm. KN mesterjegy. Bécs, 1833. — Kammer Ágnes.

876. KÉT SÓTARTÓ-KOSÁRKA, ovalis nyolckarélyos alak. H. 9·5. cm. Szentpétervár, 1842. Mauthner Alfréd.

877. TEJESKANNA ÉS CUKORTARTÓ-DOBOZ gerezdes, neobarokk alak, trébelt virágokkal és a kanna elefántcsont füllel. F 2 (Frz. Zeitler) mesterjegy. Bécs, 1856.— Herzog Mór báró.

878. NAGY TÁLCA, nyolcoldalas, hullámos szélű, tagolt peremmel és két volutás füllel; lapjának közepén vésett arabeszkdísz. H. 69 cm. Velence, XIX. sz. k. — Glück Frigyes.

879. TEJSZINES KANNA, alacsony talpon nyugvó gömbös, gerezdes testtel és S-alakú füllel. M. 10·2 cm. Orosz, 1863. — Huszár László.

880. TEÁS- ÉS TEJESKANNA, gerezdes, öblös testtel, elefántcsont füllel. M. 16. ill., 12·3 cm. Bécs, 1852—57. — Huszár László.

881. TALPAS CUKORTARTÓ, kehelyalakú gerezdes testén két füllel. M. 9·2 cm. Orosz, 1850 K. — Huszár László.

882. CUKORTARTÓ DOBOZ, négyszögű neobarokk alak, hajlott gerezdes és bordás testtel, felnyíló födelén körteidomú gomb. H. 15·5 cm. SH mesterjegy. Bécs, 1856. — Mauthner Alfréd.

883. SÓTARTÓ, kerek talpát virágfüzéres fríz övezi, tagolt csészéjén kihajló peremmel. M. 8·4 cm. Buda, XIX. sz. el. — Deutsch József dr.

884. TALPAS SÓTARTÓ, négyszögű, behajló neobarokk díszű peremmel. M. 7·7 cm. Bécs, 1839. — Wertheimer Adolf.

885. TALPAS TÁL, bordás csésze akantuszleveles peremmel, belseje aranyozott. M. 11·5 cm. Orosz, 1830 k. — Glück Frigyes.

886. CUKORTARTÓDOBOZ, négyszögű, behajló oldalán és a felnyíló fedél peremén domború neobarokk virágdísz fut körül. H. 14 cm. Bécs, 1830 k. — Mauthner Alfréd.

887. OVÁLIS CUKORTARTÓ, fedővel, kihajló talppal, gerezdes díszítéssel, peremen két leveles és csigás nyulvány, födelén gerezdes gomb. H. 21·5 cm. HELIUS mesterjegy. Skandináv. 1800 k. — Urbán Anna.

888. TÁLCA, ovális, hullámos inda állal megszakított gerezdes peremmel és két füllel. H. 34·5 cm, „Szatmári" mesterjeggyel. Kolozsvár. — Glück Frigyes.

Csányi régiomat

92. l.

M.D.K.

Szalmári János, kontár asztalos

nevét Egerben 1845-ben említik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 407. old.

Szatmári Jolán MDK

Szatmáron a Városi Muzeum gondozásában rendezett hel.i képzőművészek tárlatán kiállitott.

UTUNK, KOLOZSVÁR. 1958. dec. 11.

SZATMÁRI János kontár asztalos. Egerben emlitik 1845-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Szatmári Tolán

rajztanár

l.

Rajzoktatás

1943. IV. ett. 9. sz.

66. l.

rilis hó 18-án kelt 107 számu előter-
tségvetés alapján hozzájárulok ahhoz,
örül felmerült ácsmunkálatok a bejelen
sszeg erejéig sürgősen eszközöltesse-
us hó 5-én. A miniszter rendeletéből:
teri tanácsos.
iadvány hiteléül:

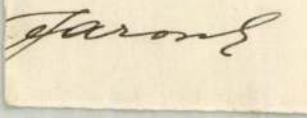

MDK

Szatmári József kolozsvári ötvös, 1758.

lásd:

OM.Iparm.Muzeum. Régi egyházi kelyhek kiáll. Bp.1913. 33.lap.

ADK

Szathmári József
festő

Sárospatak. T. 764.

E lapon a sáros-pataki kollegium épületeit szemléljük a belső udvarról felvéve. Felirata:

A S. Pataki Colleg. Belső Udvara Keleti részén levő Épületeknek harantekos külsőrajza

alól jobbra: Szathmári Josef rajz.

Szines rajz, mér. a vk. 22.1 : 37.7 cm.

Szatmary József

festő

Nagybánya k. k. 1912

87

Őskori fiúró IX. 74.

Katona József

Kolozsvári ötvös

1758

l.

Radvégi kolyhok

33. l.

1848/1917.
---------- szám.
eln.

./.
2

A Müemlékek Országos Bizottságána
folyó évi január hó 31-én 68.szám
kelt fölterjesztése kapcsolatában
mellékelten,visszavárólag azzal ki
vissza,hogy a folyó évi 4764/eln.
latt kelt rendeletemben foglaltak
mében az illetékes cs.és kir.kat
rancsnokság szakértőjével együt
tandó helyszini szakértői szem
sziveskedjék ujabb állást fog

< Szathmáry József >

építés ?

cikk

< > A beton tömörítése vibrálással.

Építés - Építészet 1950-

6. sz. 406-410. l.

vibrálással

TELEFON: AUTOMATA 882-72 és 874-66.
Folyószámla:
Magyar-Olasz bank belvárosi fiókjánál
Postatakarékpénztári számla 21·609

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak,

az Orsz.Magy.Szépművészeti Muzeum titkára

Budapest VI.

Aréna u. 41.

Szatmári Gyula László, szobrász, pedagógus.

a Fáklya Klubban nyílt még máj. 13-án a Talma megyeiek tárlata, mely máj. 26-ig látogatható. A kiállító művészek mindannyian pedagógusok.

Szatmári Gyula László fiziplasztikai művei – melyek mind az anyagban, mind a megformálásban változatosak – szerepelnek a kiállításon.

F. A.: A Talma megyeiek tárlata.
Pedagógusok Lapja, 1980. máj. 20.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Szatmári Juhos László

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

1977 FEB 6.

Don Quijote

1021

Szatmári Juhos László szobra szekszárdi kiállításáról.

A Medeo korcsolyapályán

Az Alma-Ata közelében elterülő fenyvesek és nyíresek között fekvő híres korcsolyapálya visszatükrözi a hegyi nap fényét. Fennállásának negyedszázada alatt a Medeo rászolgált a „rekordgyár" elnevezésre. A világ számos gyorskorcsolyázója nagyra értékelte a jégpálya előnyös tulajdonságait. A nemrég végrehajtott rekonstrukció a pályát a világ egyik legjobb ilyen létesítményeinek sorába emelte.

Az idei téli szezon minden valószínűség szerint igen zsúfolt lesz. December végén folytatták le az össz-szövetségi versenyeket, amelyekben a Szovjetunió legjobb gyorskorcsolyázói vettek részt. Januárban rendezték a szovjet szakszervezetek sportolóinak bajnokságát, külföldi résztvevőkkel. Márciusban és áprilisban a Szovjetunió kupájáért, az országos bajnokságért mérkőznek, majd ezt követi a szovjet és norvég gyorskorcsolyázók hagyományos versenye.

Bár a Medeo pálya gyakran kemény gyorskorcsolyázó versenyek színhelye, s az olimpiák és nemzetközi mérkőzések előtt itt tartja edzéseit a szovjet válogatott, az idő nagyobb részében a pálya mégis nyitva áll a közönség előtt. Hétköznaponként az óvodák és iskolák tartanak itt tornaórákat. Szombaton és vasárnap a korcsolyapálya teljes egészében az alma-ataiaké és a város vendégeié.

Szatmári Juhos László

Szatmári Juhos László *szobrászművész* 1947-ben született Szatmárnémetiben (Románia). A kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolát látogatta (1968–1971), ahol Lövith Egon szobrászművész volt a mestere. 1972-től a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Mikus Sándor növendékeként folytatta tanulmányait, és itt szerzett diplomát. 1975-ben Tolna megyében – előbb Bogyiszlón, majd Szekszárdon – telepedett le, és rajzpedagógusként, rövidebb ideig kerámiaüzemek művészeti tanácsadójaként dolgozott. Jelenleg a Városi Úttörőház művészeti tanácsadója. Kollektív kiállításokon több ízben szerepeltek munkái. Egyéni kiállításai: Decs (1979), Fadd (1979), Simontornya (1978), Szekszárd (1977, 1978), Szigetvár (1978). Köztéri munkái: Mártíremlékmű (Pusztaszabolcs), Petőfi (Rácalmás), kerámia dombormű (Tamási). Nagyobb kollekcióval mutatkozott be a megyei művészek tambovi kiállításán és az inowroclávi (Lengyelország) művésztelep tárlatán. Tagja a Művészeti Alapnak.

– Tolna megye képzőművészei
Művészet, 1980. augusztus–15
cap.

Szatmári Juhos László
sorban

Szatmári Juhos László szobrait Pakson, Gánóczy Mária képeit – közös tárlatban Juhos László szobraival – Kölesden, Bencze László festőművész kiállítását Bonyhádon, Dr. Pintér Sándor amatőr festő képeit és Dr. Németh Pálné népi textilmunkáit Szekszárdon, Szemenyei Ferenc festményeit Dombóvárott, Korga György és Lengyel Rita képeit Pakson, Bényi László festményeit Simontornyán, Sajdik Ferenc grafikusművész alkotásait Tamásiban és Kovács Éva kerámiáit Dunaföldváron, majd Hőgyészen láthatta a közönség a tavasz folyamán. Kovács Ferenc bonyhádi művésztanár kiállítása május végén nyílt meg a Tamási Galériában.

Dunatáj, IX. 1986. 3. m. *

ÁRA: 14,– Ft.

Szatmári Juhos László

KÉPZŐMŰVÉSZ HÁZASPÁR TÁRLATA. Fiatal házaspár — Csuhaj Tünde amatőr textilművész és Szatmári Juhos László szobrászművész — közös kiállítása nyílt meg pénteken a bonyhádi Vörösmarty Mihály Művelődési Központban. A tárlaton negyven szobrot és tizenkét textil filcképet láthatnak az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1981/7/11/9

Szatmári Juhos László, szobrán

L: Szabó László

-: Krónika

Borító 3.

Jelenkor, Pécs, 1981. júl-aug.

XXIV/7-8

Szalmári Juhos László, [ ]

204

XXIV/3

ha zenélnek,

Szatmári Juhos László

Szatmári Juhos László:
Legény,
terrakotta, 54,5 cm, 1978
(fotók Gaál A.)

—: Tolna megye képzőművészete
Művészet, 1980. augusztus - 15. lap.

Szatmári Juhos László, szobrászművész, pedagógus

Szatmári Juhos László:
Legény,
terrakotta, 54,5 cm, 1978
(fotók Gaál A.)

Művészet, 1980. aug. hó 15. old.

Bukarest

Fővárosi lapok 1868. III. 21. 272.

Hír Szathmáry Károly festőművészről

ajánlotta fel a múzeum céljaira kolozsvári nyaralóját, tíz holdas parkjával s a lelkes erdélyi magyar társadalom megértette, hogy a múzeumalapítás felújított terve olyan gondolat, mely az abszolut uralom által elnyomott magyarságot van hivatva közös munkára tömöríteni. Az erdélyi magyarság színejava csatlakozott Mikóhoz s midőn a kormány hosszas huzavonák után az alapszabályokat megerősítette, 1859 november 23—26-án a négynapos alakuló gyűlés nemzeti ünneppé nőtt.

Az adakozások mindjárt Mikó Imre nagy adománya után megkezdődtek s a mozgalmat a társadalom általános érdeklődése és az akkori magyar sajtó élénk rokonszenve kísérte.

Ezekből a közleményekből értesült a múzeumi mozgalmakról Szathmári Pap Károly is,[1] aki akkor Bukarestben az oláh fejedelem udvari festője volt.

Úgy látszik, hogy hazájába és szülővárosába, Kolozsvárra vágyva a következő 1857-dik évben tett ajánlatot Mikónak, hogy gyűjteményeit az Erdélyi Múzeumnak adja, ha ezekért valami megtérítést s a múzeum igazgatói állását elnyeri.

Midőn azonban Mikó ezt az ajánlatot kapta, az Erdélyi Múzeum Egyesület még meg sem alakult s a múzeum-igazgatói állásra, — melynek betöltése különben is az egyesület közgyűlésétől függött — igéretet nem tehetett. Válaszát nem ismerjük, de ezt a valóságot bizonyára Szathmári Pap Károlynak is éppen úgy megírta, mint másoknak, kik hasonló kéréssel, — ha kisebb állásért is, — fölkeresték.[2]

Különben a Szathmári Pap Károly értékes külföldi s így az erdélyi múzeum céljait csak másodsorban érintő gyűjteményére az egyesületnek pénze sem volt. Az igazgatói állás későbbi javadalma pedig, melyre az alakuláskor Brassai Sámuelt választották meg, Szathmári Pap Károly bukaresti jövedelméhez mérten oly szerény volt, hogy Szathmári könnyen túlnagynak láthatta volna azt az áldozatot, mit hazajöveteléért hoznia kellett volna, s Mikó, ki ezt a helyzetet hamar átlátta, aligha biztatta a művészt, ki különben múzeumigazgatónak nem volt iskolázva sem.

Igy Szathmári Pap gyűjteményei nem kerülhettek az Erdélyi Múzeumba s Koós Ferenc 1865-ben a 140 darabból álló képgyűjteményéről azt írta, hogy „valószínűleg még ez évben Pestre fogják szállítani s reméljük, hogy e kincs a Nemzeti Múzeum birtokába jut."

Szathmári Papnak Mikó Imre grófhoz intézett terjedelmes levele annyi becses adatot tartalmaz, hogy tanulságaiért egészében megérdemli a közzétételt. Mind ez, mind az utána közlendő két művészettörténeti adatunk érdekes vonásokat szolgáltat művészettörténeti viszonyainkra a XIX. század harmadik negyedéből.

Szathmári Pap levele a következő:

Nagyméltóságú Gróf Úr!
Kegyelmes Uram!

Nem hiszem, hogy légyen a két magyar hazában oly egyén, kinek szíve fel ne lobbanna oly szent intézet nevelésére, mint a melynek Excellentiád teremtője; magam sem mulathatom el csekély módomhoz e szent célhoz járulni, s husz év óta csakis az egykoron felállítandó Erdélyi Nemzeti Múzeum számára nagy szorgalommal, fáradsággal és tetemes költséggel egybe halmozott gyüjteményeimet hazámnak felajánlani.

Ha egyuttal szolgálatomat is felajánlani bátorkodom, semmi más indok erre nem ösztönöz, mint 23 évek alatt Európa legnevezetesebb városaiba szerzett tapasztalataimat gyümölcsözővé tehetni.

Bátorkodom tehát Excellentiádat alázatosan kérni, mint a ki nem csak a múzeum teremtésében hanem annak alakításába és jövendőjébe is a legnagyobb befolyással van és leend, a muzeum rendezői és igazgatói hivatal elnyerhetésére munkás lenni és engem kegyére méltatni. Hogy ez által Excellentiád a hazának is szolgálatot teend minden öntulbecsülés nélkül is és a legnagyobb szerénységgel merem állítani még pedig:

[1] Képét és Koós Ferenctől rövid életrajzát közölte a Hazánk s a Külföld 1865-ben a 641. lapon. Röviden ir róla Koós Ferenc emlékirataiban is.

[2] Fontosabbnak tartott levelezését tizenhárom kötetbe lemásoltatta. Ezek közt Szathmárié nincs ott de másoknak adott válaszait onnan ismerjük. A levelezéseket az E. M. E. kiadja. Első kötetük sajtó alatt van.

Művészet 1912.

SZEPESI TÁJ
KUSZKA JENŐ RAJZA

1-ör. Mivel én a tudománynak és szépmüvészetnek minden ágaiba átalános esmeretekkel birok: a Bécsi, Páduai, Florentzi, Romai, Berlini, Párisi akademiákon a tudományok külömb ágait tanulmányoztam; a természettanbani jártasságomról, zoologiai, ornithologiai, entomologiai, botanikai, mineralogiai gyüjteményeim bizonyitják, mint archeologiai gyüjteményemet 4 évek alatt Olosz Országban létem alatt szedtem öszve, archeologiát a helyszinén tanulmányozván.

2-or. Europa minden városainak muzeumait és minden gyüjteményeit holnapokig naponként látogattam; a világ két legnagyobb muzeumát a Páris és Londoni nagy kiállításokat, tárlatokat hónapokig tanulmányoztam. A Londoni kiállításról megjelent minden több ezer forintokra menő könyv és kép birtokomban van. A Párisi kiállításba magam is részt véve egy medaillia elnyerésére érdemesitettem.

3-r. Festő lévén, ez által az izléssel alakitás kenyerem. Mit igen nevezetes tényezőnek tartok egy rendezendő muzeumnál, mivel a látogatók $^{9}/_{10}$ része csak általános és tanulmányos szórakozást keresvén, sok becset helyeztet a külső csinra és elrendezésre.

4-er. Több idegen, mint Német, Frantzia, Angol, Olasz, Spanyol, Portugalli, Latin, Görög, Oláh és Török nyelvekbeni jártasságom nem szükségfeletti tulajdon egy múzeum alakitásánál és igazgatásánál.

Gyüjteményeim megszerzési értéke reámegy 12,000 pengő forintra becsét egy muzeumba legalább 20,000 pengőforintra tehetni. (Képgyüjteményem bátran kiállja a hasonlitást azon gyüjteménynyel melyet érsek Pyrker Eő Excellentiája adott a Pesti múzeumnak.) Ezen értékről kezeskedjék azon vallomásom, hogy becsületérzésemmel egybe nem férhetőnek tartom csak egy magányos embert is megcsalni és annál gyalázatosabbnak egy egész országot, sőt tulajdon hazámat.

Gyüjteményeimet mint mondám hazámnak adom, nem kérvén egyebet érte, mint az igazgatói állomást s egy csekély megtérítést rokonim számára, vagy azon eset-

ESTE
FRECSKAY ENDRE RAJZA

ben, ha ne talán egészségem nem engedné a hivatalt folytatnom, egy csekély nyugpénzt, mit meghatározni egyedül Excellentiád és a haza bölcs belátásokra bíznék.

Ezen ajánlatot önzésnek senki nem nevezheti. En a muzeum számára adakozók neveit adományaikkal együtt nagy figyelemmel kísértem a hirlapokban; senki többet nem adott, mint a legszükségfelettibb feleslegest, egész vagyonának felét senki nem adta, én pedig vagyonomnak felét adom mert gyüjteményem nékem 20 évi takarmányom, ez egyedüli jövendőm.

Nékem itten jövedelmem körülbelül 15000 váltó forintra évenként reá megy; eként nem mondhatni, hogy nyereségvágyból kívánnám az igazgatói állomást, mely tudom bizonyosan, hogy ezen mennyiségnél jóval kevesebb leend; csakis egyedül hazámnak használhatni egyedüli ohajtásom s mit hizelgek magamnak, hogy egész valómból tenni is fognék

Igaz, hogy húsz év óta hazámtól távol vagyok, de épen ezen távol lét alatt szüntelen a muzeum számára dolgoztam. Nem hiszem, hogy senki legyen hazánkba, ki az egykoron felállitandó muzeum számára annyit tett volna mint én, annyi külömbféle tárgyakat gyüjtögetett volna s azokat oly nagy kölcséggel szüntelen magával hordozta és tartogatta volna.

Valóban sajnálnám, ha elszórva kellene gyüjteményeimet eladnom, ha a hazai történetekre nézve nem is oly rendkivüli becsü, mint a Gróf Kemény Jósef ő Nagyságáé, de bizonyoson a közönségre nézve éppen oly becses és tanulmányos. A hazai dolgokat könnyebb gyüjteni, mivel azok az országból ki nem igen vitetnek, de az én gyüjteményeim a külföldön vannak husz év alatt gyüjtögetve s nem tudom mely honfitársamnak lesz most hamar alkalma és módja hasonló gyüjteményt egybeállitani. Hat nagy szobát gyüjteményeimmel megtölthetek.

Én egy részletes Catalogot küldenék, de az nekem hónapig tartó munka lenne; csak a képekről jegyzem meg, hogy eredeti képeim vannak Titian, Correggio, Parmeggianino, Perugino, Caracci, Salvator Rosa, Carlo Dolce,

Michel Angelo da Caravaggio, Guido Reni, Dominichino, Murillo, Tiepolo, Van Dyck, Hemskerck, Dürer, Kranach sat. sat. s ujj festőtől, olajba aquarellbe, pastellbe. Sok évek kellenek, hogy lefojanak mig valaki ily képekre akadhat.

Ujból bátor vagyok Excellentiádat kérni az igazgatói állomás elnyerésében munkás lenni; az eredmény meg fogja mutatni, hogy Excellentiád kegyét és becses pártfogását nem pazarolta érdemtelen egyénre.

Teljes réményben, hogy Excellentiád alázatos kérésem meghallgatandja: Excellentiád kegyébe magamat ajánlva a legmélyebb tisztelettel van szerencsém maradni.

Excellentiádnak

alázatos szolgája

Szathmári Pap Károly

Bukarest 28-ik Augusztus 1857.

II.

Az 1859 év végén alakult Erdélyi Múzeum Egyesület eleinte három gyűjteményt: könyvtárt, érem- és régiségtárt s természettudományi tárt állított fel. Ezek közül a régiségtár hivatása volt a művészeti emlékek gyűjtése is.

A fejlődésnek azonban nagy akadályai voltak. Az első évben csak a könyvtár nyilhatott meg. A többit elfoglalta a belső rendező munka. A Mikó Imre gróf kilenc szobás nyaralója a múzeumi adományok begyűjtése után már az első évben kicsinynek bizonyult múzeumi helyiségnek s beállott a helyszükség. Pénz sem volt elég arra, hogy az új múzeum erőteljesebb gyűjtőakciót vagy kutatásokat végeztethessen. Ilyen körülmények közt történt, hogy Kiss Bálint akadémiai képíró, a Magyar Nemzeti Múzeum képtárőre 1861 november 3-ról Pestről keltezett levelében több év alatt készült olajfestményeinek egy nyomtatott névsorát elküldte Kolozsvárra gr. Mikó Imrének, azzal a kéréssel, hogy Mikó azokat, mint a hazai művészet emlékeit az általa alapított Erdélyi Múzeum számára szerezze meg, vagy esetleg aláírások útján vétesse meg. Utalt arra, hogy Mikónak „Pesten számtalan tisztelője lévén, a képgyűjtemény megnézése vagy megvizsgáltatása iránt kellő tudomást szerezni nem nehéz" s mielőtt a lehető jutányos árra tett munkák idegenek kezeire jutnának, Mikó Imre gróftól elhatározása felől lehető rövid idő alatt tudósítást kért. A válaszig a képek eladását függőben szándékozott tartani. Képei eladását a következő, sorsára is világot vető sorokkal indokolja: „Azon felmerülhető gondolatra, miért nem a pesti Magyar Nemzeti Múzeum részére tettem ezt az ajánlatot, pár szóban azon felvilágosítható feleletet adhatom Excellentiádnak, miszerint a feloszlatott országgyűlés Múzeumunk pénzalapját nem szilárdíthatá meg. Jelenleg múzeumunk oly kevés pénzzel rendelkezhetik, hogy gyűjteményeimből alig egy darabot lehetne képes megvenni, miután pedig én már 11 éven keresztül sajátom feláldozásával fedezett múzeumi hivataloskodásomért mind e napig egy fillérrel sem kárpótoltathattam, családi viszonyaim miatt kényszerülve vagyok munkáim eladására."

Mikó Imre gróf az E. M. E. választmányához tette át Kiss Bálint levelét s ez a viszonyokhoz képest nem adhatott kedvező választ. Utalt arra, hogy ha az alapszabályok nem is utasítnák a művészeti tárgyak gyűjtését a teendők második sorába, az egyesület kis jövedelmét az építkezés és a szorosan vett tudományos gyűjtemények beállítása oly nagy mértékben igénybe veszik, hogy még a múzeum tisztviselői számát sem lehet kiegészíteni; annál kevésbbé oly költséges képvásárlást tenni, amennyibe az ajánlott gyűjtemény megszerzése került volna.[1]

Az a nyomtatott jegyzék, melyet Kiss Bálint leveléhez mellékelt, 35 kép címét tartalmazza. Nagyobbára saját munkái. Mivel gyűjteményének teljes sorozata áll benne előttünk, az egész felhívást közöljük. Így szól:

Alólírt eredeti képgyűjteményét képtárőri állása, s egyszersmind a hely szűke miatt lehető legjutányosabb áron eladásul kitűzvén: „műbarátok" s a hazai művészet pártfogóival avégből közli annak jegyzékét, miszerint az alább megjelelt, díszes aranyos rámákba

[1] Az ügyre vonatkozó adatok az E. M. E. irománytárában 117—1861. sz. alatt.

Szatmárnémeti

Bakcsy F.

A Szatmárnémeti ev. ref.
főgymnasium története.

Petrik 1886-1900

A «GYEHENNA» VÁROSRÉSZBŐL.

A KEGYESRENDÜEK TEMPLOMA ÉS ZÁRDÁJA.

A ZRINYI-UTCZÁBÓL.

Berki Dezső fényképei után.

RÉSZLETEK SZATMÁR-NÉMETIBŐL AZ 1888. ÉVI MÁRCZIUSI ÁRVIZ IDEJÉN.

tanulmányozni. Midőn 1881 végén a szófiai ügynökséget az ujonnan kinevezett báró Biegelébennek adta át, a külügyminiszterium méltányolva szakismereteit s kiváló szolgálatait, Oroszországba küldte, hol Moszkvában négy éven át vezette az osztrák-magyar főkonzulátust. Nehány nappal a botrányos bulgár államcsiny előtt, midőn a lázadók Sándor fejedelmet oly gyalázatos módon elfogták, azzal a szándékkal, hogy vagy megöljék, vagy Oroszországnak kiszolgáltassák, kapta meg Burian, ki épen Budapesten tölté szabadság-idejét — a rendeletet, hogy mint főkonzul haladéktalanul induljon Szófiába és vegye át a diplomácziai ügynökség vezetését. Hogy miként felelt meg ott a várakozásnak, mutatja az a tény, hogy már 1887 május havában vette ugyancsak Szófiában kinevezését valóságos diplomácziai ügynökké.

Az a rövid idő, melyet eddig Burian Szófiában töltött, teljesen elégséges volt arra, hogy az olyan kiváló tehetségekkel megáldott fiatal diplomata erejét is, mint a Buriané, meglehetősen próbára tegye. Azt lehetne mondani, hogy a hány nap, annyi válság előtt állott a bolgár nép folytonosan. Hogy csak a főbbeket említsük, megérkezése után a Sándor tragédiája, annak két ízbeni távozása, s az ezt követő Gruev-Benderev-Kleinent-féle ármány, a regenssség vajudásai és küzdelmei a hadsereg lázongásra hajlandó részével, a hirhedt Kaulbars tábornok vendégszereplése Bulgáriában, a fejedelemválasztó gyülés Tirnovóban Valdemár dán kir. herczeg érdekében, a szilisztriai és rusesuki lázadás, az ujabbi fejedelemválasztó gyülés, Koburg herczeg trónralépte, kormányválság, stb. stb., ez mind rövid időközökben követte egymás'.

Annyi bizonyos, hogy a kormány alig küldhetett volna a nehéz feladatnak inkább megfelelő képviselőt Bulgáriába Buriannál. Hogy mennyire ismerte ő már első ott tartózkodása alkalmával a bolgár népet, arra csak egy jellemző példát hozok fel. Néhány évvel ezelőtt Burian több iróval és képviselővel együtt vacsorált Frohnernél Budapesten. Természetes, hogy csakhamar a keleti kérdésre fordult a beszéd. Még akkor teljes szélcsend uralkodott Bulgáriában, senki sem gondolhatott a bekövetkezendő eseményeknek csak lehetőségére is, Sándor fejedelem egész nyugodtan ült és kormányzott szófiai kanakjában, midőn Burian legnagyobb komolysággal állitá, hogy Sándor nem fogja magát soká tarthatni trónján, és hogy uralkodásának erőszakosan fognak véget vetni. A mit akkor Burián mondott, a mi akkor oly hihetetlenül hangzott, csakhamar teljesedésbe ment — és a mit az ő éleslátásával már jó eleve megjövendölt meghitt baráti körben, annak, fájdalom, szemtanuja lehetett maga is.

Burian egyike a legtiszteltebb egyéneknek Szófiában. Alig volt még ott külföldi képviselő, kit a bolgárok őszintébb tisztelettel vettek volna körül, mint őt. De nemcsak nagy szorgalma által szerzett széles ismereteivel, vele született fényes tehetségeivel, hanem egyéniségével is imponál. A bolgárok többnyire nagy, erőteljes, szálas alakok; de Burian azok között is számot tesz az ő szép, daliás alakjával, melyet ünnepélyek alkalmával még honvéd-huszár diszegyenruhája is emel.

STRAUSZ ADOLF.

OROSZ DRAGONYOSOK A LENGYEL HATÁRON.

A mult ősz óta lázas buzgalommal folytatott háborús készületekről közölt képeinkhez most ismét adunk egyet, mely orosz dragonyosoknak a Galiczia határszélén fekvő Ivanovicz és Skala községek közötti felvonulását tünteti föl. A kép tárgya nem kiván magyarázatot, mivel már több izben volt alkalmunk az orosz katonaságról részletes ismertetést adni. Csak mint az idők jelét, közöljük ezt a képet is, emlékeztetésül, hogy, bár Vilmos császár halála, az árvizek s a franczia események Európa figyelmét némileg más irányba terelték: az orosz-osztrák-magyar háború eshetősége még most sem tünt el végkép s még mindig ott kisért a határon.

HOGY ÉRINTKEZNEK A NEMZETEK?

Minél közelebb hozza a nemzeteket egymáshoz a művelődés, annál jobban szaporodnak azok a nagyrészt szerződéseken alapuló politikai és jogi intézmények, melyek a népek egymásközti érintkezését lehetővé teszik, s minden népre, mely állami szervezetben él, egyaránt érvényesek és kötelezők. A mai ujságolvasóra már nélkülözhetlen ezeknek az intézményeknek természetét legalább nagyjában megismerni. A korábbi századokban is léteztek bizonyos nemzetközi egyezmények, melyeket az államok egymással kötöttek, de ezek még inkább csak a hadviselésre szoritkoztak, mig a nemzetközi viszonyok ujabb alakulása már épen a béke érdekeit tartja szem előtt s annak jellegét viseli magán. Igy jöttek létre a különböző pénzügyi és kereskedelmi szerződések, a szellemi tulajdont védelemben részesitő törvények, a településeket szabályozó intézkedések s a vasut-, posta- és távirda-ügy. Sőt legujabban már közös tengeri jog megteremtésére is kezdenek gondolni s a váltójogot is nemzetközi alapon készülnek rendezni.

Ismételjük, már a régi ázsiai népek s a görögök és rómaiak is kötöttek egymással szerződéseket követségek, nemzeti ünnepek és szokások ügyében, melyek azonban csak szük körre szoritkoztak. A szent római birodalomnak megvolt a maga legfőbb hatósága a nemzetközi pörösködé ek elbirálására. De a nemzetközi jogviszonyok mai fejlettsége mégis az újabb idők érdeme, s a mennyiben ehhez már nemcsak az európai államok, hanem Amerika, Törökország, sőt Ázsia müveltebb népei s maga Khina is csatlakoztak, többé nem csupán európai, hanem a szó legtágabb értelmében *nemzetközi jogról* lehet szó.

A nemzetközi jogban egyének helyett államok állnak szemben államokkal, de csak a mennyiben minden más államtól függetlenek, kizárásával tehát az ugynevezett fél-souverain államoknak, mint Egyiptom, Bulgária stb. mint a melyek bizonyos önállóságuk daczára a legfontosabb kérdésekben a porta fennhatósága alá tartoznak. Az államok természetesen elvileg egyenlők, csupán bizonyos rangkülönbségekkel, melyek a császárságoknak és királyságoknak, a nagyherczegségeknek és nagy köztársaságoknak bizonyos rangelsőséget biztositanak a többi fejedelmek fölött. A császár és király teljesen egyenlők, mig a pápa mint világi hatalom nem jő többé tekintetbe, s már csak az egyház terén bir jelentőséggel.

Egy állam külső képviselete a legszabadabb alkotmányu államban is a fejedelem vagy kormány joga. Az egyeduralmi államformában csak ezeknek van joguk követeket nevezni ki s háboru és béke fölött dönteni, mig a szövetségi államban az egyes szövetségi tagok képviselőivel egyetértőleg járnak el. Közegeik kifelé a követek és konzulok. A követek ismét vagy nagykövetek, kik királyi ranggal biró államokban képviselik uralkodójuk személyét, vagy rendkivüli követek, kik kormányaik nevében vezetik az ügyeket, vagy végre egyszerű ügyvivők, kik a külügyminiszteriumnál vannak akkreditálva. Mindezek bizonyos előjogokat élveznek, minők p. o. követségi palotáik sérthetetlensége, adómentességük és a rendes törvénykezési eljárás alól való kivételességük. Az államforma minden megváltozásánál, vagy a diplomácziai összeköttetés megszakitásánál, hazájokba visszahivatnak.

Sokkal kiterjedtebb a konzuli intézmény. Ausztria-Magyarországnak külföldi nagykövete csak 7, rendkivüli követe és meghatalmazottja csak 28 van, mig konzula 400-on felül. Hanem a konzuloknak csak elenyésző csekély része hivatásszerü konzul, jogi képzettségü személy, kit állama külföldre küld. Többnyire a konzuli ügyeket választott konzulok végzik, kik maguk is az idegen állam alattvalói, s hivatalukat csak mellékesen üzik. A konzul működési köre meglehetősen kiterjedt, s oda megy ki, hogy az állampolgárok magánérdekeit képviselje. Mint ilyen kell hogy védje azokat az idegen önkénytől, feladata kiegyenliteni a fenforgó viszályokat, tárgyalásokat inditani meg, s idegen okmányokat hitelesiteni. Oly országokban, hol az igazságszolgáltatás még kivánni valót hágy fenn, a megbizó kormány a törvénykezést is reá szokta ruházni.

A müvelt államok területeinek polgári körülhatárolása ma már meglehetős pontos és szabatos. De vannak még a földfelületnek részei, melyek természet szerint minden emberrel közösek. Ilyen a tenger, ilyenek bizonyos természeti és földrajzi okokból megközelithetlen vadon területek, melyek az elfoglalásra nem voltak alkalmasok, vagy a melyeknek segélyforrásait még csak a jövő nyitja meg. Ezekre nézve az uratlan dolgokra vonatkozó régi jogszabály áll, mely szerint «res nullius cedit primo occupanti», azaz azokat bárki elfoglalhatja. De ehhez tényleges birtokbavétel kivántatik meg, mert a csupa fölfedezés még nem ad szerzési jogczímet. Ideiglenes megszállás sem elegendő. Ebből következik az is, hogy például egy part elfoglalása még nem ad tulajdonjogot az egész mögötte fekvő területre, sem egy folyó torkolatának megszállása az egész folyamterületre. A Németország és Spanyolország között a Karolina-szigetcsoport birtoka iránt pár év előtt fennforgott viszály épen ezt az esetet illusztrálja, mert Spanyolország tényleg soha sem vette uralma alá a szigetcsoportot, habár régi szerződésekkel támogathatta is jogczímét reá.

Ujabban a tenger is közösnek tekintetik, ellentétben a régi felfogással, s az 1856-iki deklaráczió már határozottan szabadnak nyilvánitja a tengert ugy, hogy minden nemzet jogositva van rajta közlekedni s halászni. Kivétetnek e szabály alól természetesen a kikötők s a partvidékek oly távolságra, a mennyire egy ágyugolyó hord. Ép úgy az oly öblök, melyek nincsenek összeköttetésben a nyilt tengerrel, s ezért szárazföldi tengereknek tekintetnek. De már a Fekete-tengert is megnyitotta az 1856-diki párisi békeszerződés minden állam kereskedőhajóinak. A meddig a hajók nyilt tengeren vannak, mintegy uszó területrészeiül tekintetnek azon államnak, melynek lobogóját viselik. Idegen hadihajónak nem szabad erről egyeseket elhurczolni, sem semmiféle erőszakosságot tenni. Mihelyt ellenben egy hajó idegen kikötőbe érkezik, az illető állam fennhatósága alá jut, a hadi és postahajók kivételével, melyek mindig *exterritorialisak* — területen-kivüliek maradnak.

Az idegenek helyzetére is kedvezően folyt be a nemzetközi jogfelfogás mai emelkedettsége. Régi időben az idegent büntetlenül megölhették és rabszolgaságba vethették, vagy nagy adókkal terhelték, mig ma az idegen a politikai jogokon kivül teljes jogegyenlőségben részesül a belföldivel. Az a joga azonban fennmaradt minden államnak, hogy egyes idegeneket, vagy egész néposztályokat is kiutasithat területéről, akár politikai, akár közbiztonsági okokból, rendőrileg vagy hatóságilag. Igy tett ujabban is Oroszország a zsidókkal, Bismarck a lengyelekkel. A bünösök kiadására vonatkozólag ugyan általános kötelezettség nem áll fenn, de a büntető igazságszolgáltatás érdekében ezt is számos állami szerződések állapitják meg.

A népjogi elvek túlnyomó része úgynevezett szokásjogon alapul, azaz hosszas gyakorlat alapján fejlett ki. De ujabban e tekintetben is irott jog utján igyekeztek azt szilárdabb alakba önteni. Számos szerződés irányul az ellenségeskedések korlátozására is, de a megállapodások mégis tulnyomóan kereskedelmi érdekeket tartanak szem előtt. A mi ezek megtartásának kötelezettségét illeti, már a nemzetközi jog természete szerint is hiányoznak erre nézve a biztositékok és kényszereszközök, mert a tuszok adásának és szent eskü tételének régi módja ez idő szerint nem mutatkozik czélravezetőnek. De egyes esetekben erre való a szerződés megtartására szoritandó ország katonai megszállása, mint a hogy Franciaország egy részét szállották volt meg az ellenséges csapatok a közelmult háboru után. Néha előfordul értékes kincseknek, s még ritkábban egy egy darab földnek elzálogositása is. Ujabb időben még csak Wismar város és uradalom elzálogositása áll érvényben Svédország részéről Mecklenburg-Schwerinnek $1^1/_4$ millió tallérért, a mi azonban az esedékes 1903-ik évben a fizetendő összeg nagysága miatt alig lesz beváltható.

Ily biztositékok hiányában tehát megtörténik, hogy az érdekelt államok közt neha viták merülnek föl, melyek esetleg hatalmi kérdésekké fajulnak. Ezeknek eldöntésére régebb a háboru volt az egyetlen eszköz, ma azonban békés repressziliák vagy választott biróságok is nem ritkán sikeresen egyenlitik ki az eltérő nézeteket. Különösen a választott biróságok fontos intézményei a nemzetközi jognak. Rendesen mindegyik fel a választott birókat felében a nem érdekelt államok közül választja. Az eljárás perrendtartásszerüleg folyik, s az itélet a felekre nézve kötelező. Hiressé lett az az itélet, melyet 1871-ben egy Svájczból, Olaszországból és Braziliából álló választott bíróság Genfben az Alabama-kérdésre vonatkozólag hozott. Ugyanis az amerikai unió Angliától kárpótlást követelt azokért a veszteségekért, melyeket a délieknek Angliában épitett,

SZATMÁRNÉMETI

SATU MARE.

A két városban, Szatmáron és Németiben, amelyek csak a XVIII. század elején egyesültek, eredetileg két céhüknek is kellett lenni az ötvösöknek. Ezt bizonyítja a kassai céh ládájában lévő 1625. évi oklevél, amelyben a „szakmari, es nemeti, etves, mesterek" adják tudtára akiknek illik, hogy a nagyváradi céhvel egyezséget kötöttek a „harom uarosban lakozó Etves Mestereknek Czehek es czehbeli rendtartasuk egiezven mindönükben", a mestereknek új mesterremek nélkül kölcsönösen való átvételét illetően.[1] Ezen az oklevélen két pecsét látható. Mindkettőt XVI. századi jellegűnek mondja idézett ismertetésük. Az egyiken aranymívest látni, amint üllőjén serleg öblözetét készíti. Körirata a következő:

„HOC EST SIGILLVM COETVS AVRIFABRORVM OPPIDI Sz NEMETI."

A másik pecsét a szatmári céhnek a mellékelt ábrán látható magyar köriratú pecsétje 1590-ből.[2]

A XVI. századból egy mester nevét ismerjük.[3] Az egyezséglevélen négy mester neve szerepel, 1720-ban kettőről tesznek jelentést,[4] s a későbbi szórványos adatok szerint[5] is egy-két mesternél több már nem működött egyidejűleg e városban.

A korábbi századokban csak mesterjegyek voltak, úgylátszik, használatban. 1842-ből a város teljes nevét az évszámmal és a 13-as számmal együtt feltüntető próba is előfordult.

In den beiden Städten: Szatmár und Németi, die nur am Anfang d. XVIII. Jh. vereint wurden, müssen ursprünglich die Goldschmiede zwei Zünfte gebildet haben. Dafür spricht eine Urkunde aus 1625 unter den Kaschauer Zunftschriften, in der die Goldschmiede von Szatmár und Németi es kundgeben, daß sie mit der Großwardeiner Zunft, da in den drei Städten die Zunftregeln in allem übereinstimmen, ein Abkommen geschlossen haben, laut dessen ihre Meister ohne neues Meisterstück zu leisten gegenseitig übernommen werden können.[1] Diese Urkunde wurde mit zwei Siegeln versehen. Beide stammen aus dem XVI. Jh. An dem einen ist ein Goldschmied abgebildet und die Umschrift lautet folgend:

Das andere Siegel ist das nebenan abgebildete Siegel der Zunft von Szatmár aus 1590, mit ungarischer Umschrift.[2]

Aus dem XVI. Jh. ist ein Meister bekannt.[3] An der Urkunde aus 1625 sind vier Meister genannt, in 1720 werden zwei erwähnt,[4] und den einzelnen späteren Daten[5] nach können auch nie mehr als 1—2 Meister hier gearbeitet haben.

In früheren Jahrhunderten waren nur Meisterzeichen gebräuchlich. Aus 1842 ist auch ein Beschauzeichen mit dem vollen Stadtnamen und der Jahreszahl vorgekommen.

[1] A Felsőmagyarországi Múzeum-Egylet III. Évkönyve, Kassa, 1879; 17/18 (Myskovszky Viktor.) — [2] Arch. Értesítő 1893, 188 (Mihalik J.). A másik pecsétet nem említi. — [3] Történelmi Tár 1895 (Lehoczky T.). — [4] Arch. Értesítő 1904, 394 (Illésy J.). — [5] Kapossy János: M. o. ötvösök, Bpest 1934.

2034		Próbabélyeg 1842-ből. *Beschauzeichen aus 1842.*

F. sz *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*

Szatmárnémeti

otvös cek

Kőmagyotj. 340,

341. l.

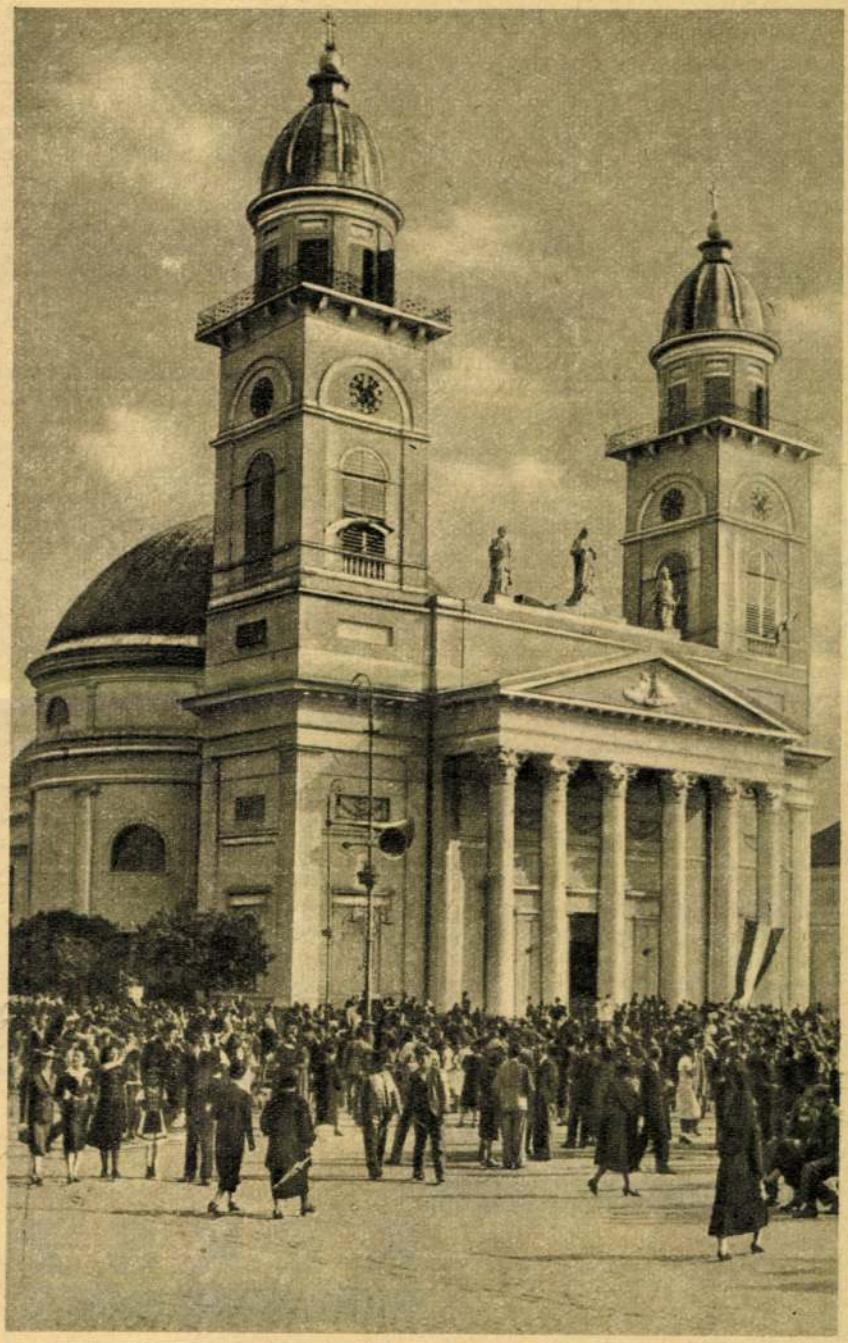

Szatmárnémeti: a nagytemplom.

Pesti Hirlap Naptára 1941.

meglátogatása, ami az egyeseknek pompás élvezet, ahol a népművészet eredeti alkotásai új benyomásokkal eleveníthetik meg a művészi lelkeket, a magyar állam polgárságának új szellemi és gazdasági megerősödést szerezhet. Erdély keleti sávjának hatalmas rengetegei még sok kiaknázatlan gazdagsággal kecsegtetnek; a néppel való érintkezés a közös műveltségnek, az egységes nemzeti szellem megteremtésének, a magyar állameszme megszilárdításának hathatós eszköze lesz. A húsz éven át folyt lélekmérgezés eképpen mihamarább elveszti romboló hatását, a közös erővel tovább épített magasabb fokú nemzeti műveltség nem csak kiábrándító, hanem rokonérzést kiváltó hatással lesz az ellenséges szellemben fölnevelt idegenajkú ifjúságra.

A nagy magyar Alföldről, közvetve tehát Budapestről a nagyvárad—kolozsvári vasút visz, már Élesdtől, de különösen a barlangjáról híres Révtől fogva a Sebeskörös egyre szűkülő völgyének mindúntalan meglepő változatosságú fordulatait követve, a merészebb kanyarulatokat alagutakkal törve át, majd egészen a folyóhoz símulva. Meredek partfalak, lombos lankák peremén csörögve fut a nevét joggal viselő folyó sziklás ágyában. Az országút már Révnél elválik a vasúttól, ezzel csak Bucsánál találkozik, miután átkanyargott az erdélyi határfogalommá vált Királyhágón, amely nem is olyan magas, mint a mögötte emelkedő erdős kúpok és hegyhátak, de a vasút mellett egyetlen közlekedő vonalat enged át a hegytömegen Kolozsvár felé. Egy kis regényes vizesés meg a homályba vesző szoros Jádvölgy titokzatossága, egy magas csúcson a sasfészek Sebes várának romjai gyönyörködtetik a rohanó vonat utasainak szemét. Csucsán alul már tágul a völgy, kiérünk arra a fensíkra, amelyen *Bánffyhunyad* város, a népművészetéről híressé lett Kalotaszeg főhelye áll. Most ez is határhely; a közeli Nagy-Kalota már a határon túl esik. Bánffyhunyadtól keletre egy hosszabb alagút elhagyása után az Almás völgyén egy félkilométer hosszú, magas viadukton kelünk át, majd bájosan váltakozó, de szelídebb képű tájakat elhagyva, belépünk a Kis-Szamos völgyébe, *Kolozsvárra*, Erdély fővárosába.

Kolozsvárt már századok óta Erdély valóságos fővárosának tekintették, még akkor is, amikor a fejedelmek székhelye, tehát a hivatalos főváros Gyulafehérvár volt. Sűrűn tartották ott az országgyűléseket a fejedelmek uralma alatt is. A XVIII. században meg éppen a magyar nemzeti életnek legerősebb gócpontja, sőt bizonyos tekintetben újjáteremtője lett, mint az erdélyi magyar főúri világ és a legelőkelőbb tudósok lakóhelye. Az első magyar állandó színház is Kolozsvárott épült föl. Az Erdélyi Múzeum a vidéki mú-

INYENCEKNEK
STEINER
KEKSZ

Szatmárnémeti pün-
pöki székesegyház

Medinyánszky László
rajza
repr.
Om II. 357. l.

Jelentés

Tisztelettel alássan jelentem hiv. segédet ma d.u. 4 órakor a Pálffy mészetű szükségletének kielégítése köz szükségletének abbahagyására tisztelet még jobban cifrázni kezdte, majd Isten ügyelet alatt álló testrészébe való be a leghatározottabban kikértem magam és főkapitány úr és köztem való pajzán fa vánta, hogy egy lónak a közerkölcsbe ü az illemtelen részét repessze széjjel.

Midőn ezt a főkapitány úr n ülő testrészét a főkapitány ur búvóhel zettet előállítottam.

Szatmárnémeti 157

Egy szatmári civis
emlékiratai. Korrajz.
Szatmár - Németi
város múltjából.
Petrik 1886 - 1900

...i székesegyház

Szatmárnémeti

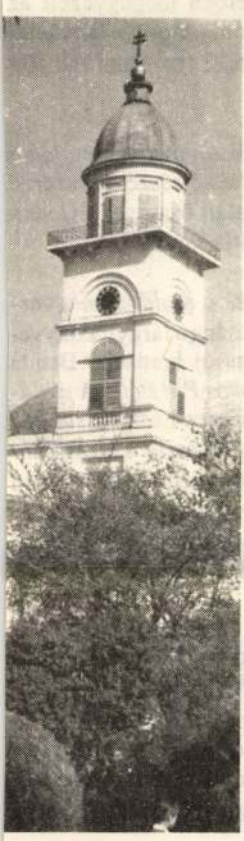

A Szatmárnémeti főterén álló "nagytemplom" építését 1786-ban kezdték el, de csak tizenkét évvel utána szentelhette föl Tájer György egri kanonok. 1802-ben püspökség alakult Szatmáron, a templom így székesegyházzá lépett elő. Fischer István és Klobusiczky Péter, az egyházmegye első püspökei folyamatosan bővítették, felszerelését gazdagították. Ma is látható alakját Hám János püspök idején nyerte el. Ekkor került a főoltár mellé hat mellékoltár. A székesegyházat az 1834-es földrengés jelentékenyen megrongálta; helyreállítását Hám János irányította és finanszírozta, s ugyanő szentelte újra 1837. augusztus 25-én. Az 1883-ban carrarai márványból készített főoltár beépítése már Schlauch püspök nevéhez fűződik. A székesegyház eddigi legátfogóbb renoválására és restaurálására Meszlényi Gyula püspöki szolgálatának ideje alatt került sor az egyházmegye megalakulásának századik évfordulója alkalmából. 1917-ben a vörösréz tetőzetet és a harangok egy részét hadi célokra rekvirálták. A ma is működő nagyharangot Boromisza Tibor püspök 1925-ben készíttette a székesegyháznak, ugyanakkor új orgonát is vásárolt. Reméljük, a rossz állapotban levő hangszert nemsokára méltó hangján hallhatjuk. A székesegyház külső falburkolatát a nyolcvanas években renoválták. 1990. március 15-én a bejárat két oldalán álló Szent István- és Szent László-szobrokat a nacionalista buzgalmú rendbontók le akarták dönteni, de vállalkozásuk szerencsére meghiúsult.

J.T.

Következik: Brassó, belváros

KERESZTÉNY SZÓ
KOLOZSVÁR
1990 -09- 09

egyházi plébános a Mária-ünnep történetét ismerteti. Csoma György Ilk Antal Józsefet, a veresvizi római katolikus templom plébánosát a Laikusok Európai Fórumának Bécsben tartott kongresszusáról kérdezi. A most húsz éve alakult, az Európai Püspöki Konferencia irányítása alatt működő szervezet célja, hogy irányelveket adjon: a laikus, a keresztény ember a mindennapi életben hogyan tehet tanúságot hitéről, vallási meggyőződéséről.

A Szamoshát 5. számában Bántó Bálint nyugalmazott református lelkipásztor *A magyarországi protestánsok első három zsinatáról* értekezik. A Szatmár megyében 1545-ben, 1554-ben és 1555-ben tartott három zsinat dogmatikailag egy álláspontón volt és sok tekintetben megegyezett az ágostai hitvallással, de már kezdett Kálvin felé hajlani. A protestáns felekezet lutheri és kálvini irányzata az 1567-ben megtartott debreceni zsinatot követően vált el egymástól.

A Csángó Újság 5. számában Lehner Imre közli *A dalékok a moldvai magyarok történetéhez* című átfogó tanulmányának első részét. A szerző Cegő Elek ferencrendi szerzetes helyszíni tapasztalatait összegező Codex Bandinusának felsorolásait 1930-i adatokkal hasonlítja össze.

A Tiszatáj 8. számában Halász Péter *Új könyvek a moldvai magyarságról* címmel ismerteti az utóbbi időben megjelent csángó tárgyú könyveket. A történelmi munkák közül a Codex Bandinus új kiadását, Benda Kálmán *Moldvai csángó-magyar okmánytárát* *Domokos Pál Péter A moldvai magyarság* című könyvének ötödik kiadását és Mikecs László *Csángók* című kötetét említi. Népdalokkal, népköltészettel foglalkozik Veress Sándor *Moldvai gyűjtés* című, 1930-ban gyűjtött, de mindeddig kéziratban maradt anyagát közreadó kötete és Szegő Júlia *Ismeretlen moldvai nótafák* című munkája. A társadalmi jelenségek leírójaként tartja számon Beke György *Csángó passióját* és Csoma Gergely *Moldvai csángó magyarok* című fotóalbumát.

A szlovákiai Irodalmi Szemle 5. számában Lanstyák István *Kétnyelvűség és nemzeti magatartás* című tanulmányában állítja, hogy az anyanyelven kívüli második nyelv magas fokú ismeretének elvárása hosszú távon törvényszerűen nyelvcseréhez vezet. A nyelvcsere előszobájaként bemutatott tömegméretű teljes kétnyelvűség helyett a mindennapi kommunikációs viszony kialakítására alkalmas részleges kétnyelvűséget és a kétnyelvűségi kutatások megindulását szorgalmazza.

Szatmárnémeti

irodalma

Kiss Kálmán: A szatmári ref. egyházmegye története. Kecskemét 1878.

Bartók Gábor: Szatmárnémeti szab. kir. város egyházi és polgári történetei. Szatmár 1860.

Kovács István: A szatmári ref. iskola tört. Debrecen 1880.

Szirmai Szirmay Antal: Szathmár vármegye fekvése, történetei és polgári esmerete. Buda 1800

Budapest 5. Postafiók 118.

48.724/1944.III. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának,

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Budapest, IX., Hőgyes Endre-u.

Szatmárnémeti

Sarkadi Nagy Mihály:

Szatmár-Németi szabad
Királyi város egyházi
polgári történetei
Szatmár, 1861.

A MŰBARÁT következő kiállításának szereplői: két
és egy szobrász. A festők közül *Tahi Tóth Nándor* a sokoldal
Betegh László a megállapodottabb. Tahi Tóth gazdag forr
ból tá lálkozó művészete sokat ígér, egyelőre azonban még
érkezett el önmagához. Keres, de erős tehetségét nem mi
használja védőpajzsnak idegen hatások ellen, melyeknek nyo
bőségesen találjuk művein. Legelső figyelmeztetésünk a f
művészhez, hogy ne akarjon mindenáron érdekes lenni,
akkor a legérdekesebb, mikor egyénisége ösztönösen nyila
zik meg. Mesterségbeli tudásáról — melyet hiába akar egy
affektáltan „modern", túlságos tudatossággal torzított k
leplezni — önarcképe tanúskodik. Nagy, egyszerű foltol
friss, keresetlen színekből megkomponált, kitűnő előadású
Annál több az idegen hatás és a keresettség a szomszéd, „
és gyermeke" című képén. Igen szépek azonban e képek sz
színei. A rálátásban a művésznek az a sajátossága nyilatk
meg, hogy nem szereti, ha a távolodás következtében termés
szerűleg előálló méret különbségek foltbankülönböző rang
és jelentőségűvé teszik a kép figurális elemeit. Épp e
legtöbb képe erősen rálátásos, úgy, hogy a festményen sz
csakis előtér van, s így a foltok egyensúlya tökéletes min
művén. Tollrajzai között is akadnak keresetten primitiveske
eredményei annak a téves hitnek, mintha a tudatlans
mímelő előadás fokozná az érzés megnyilvánulásának
közvetlenségét. E hit következtében jön létre olyan rajz („C
dálatos halfogás"), mely már határán jár a kegyeletsértés
Nagyon szép „Madonna" című szárnyasoltárának a köz
része, fekete hátterével és egyszerű, igazi áhítattal teljes
adásával, de a szárnyakon ábrázolt alakoknál eszünkbe ju
hogy „du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas". Egyike
szebb műveinek „Téli táj" című olajfestménye: halványzö
ken, tündéri fehéreken eljátszott muzsika. Két Aba Nov
freskó terve teremtve van a nagyban való kivitelre.

Szatmárnémeti gör. kath

templom

— Szatmárnémeti g. kat. F. : Gothárd.

Építészet 1941. 7-8.

simo occidentale si distaccano le chiese in stile neo-bizzantino
lao Péchy consacra uno studio all'antica architettura ungh
delle Giovani Cristiane (opera di G. Lehóczky) vengono i p
nico ungherese, per abitazioni piccole. Viene esaminata po
Giovanni Wanner. Confrontando la veduta della piazza cen
manno Keszely ci dà le sue conseguenze architettoniche. L
cellente architetto e scrittore il quale rimase in Transilvania
rapporti tra monumenti antichi e l'architettura popolare un
degli ambiti popolari ungheresi. Il nostro diario architettor
castello di Gernyeszeg. È degno di nota che nel centro dell
si trova nessun artigiano rumeno verso l'anno 1790 e cosi n
colorate : carta geografica della Transilvania con i suoi monu

Rakennustaide — Unkarin Insinööri — ja Arkitehtiy

Tämän julkaisun päätti perustaa Unkarin Insinööri —
paa puhdistaa sodan tuli ja rakennustaiteesta on tullut kansa
unkarilaiselle rakentavalle työlle. Tehtävämme on kahtala
delle ja valmist autuminen tulevaisuuden tehtäviin. Asenn
mutta samalla aitounkarilainen. Tällaisia ajatuksia esittä
kuvia kotiinpalanneesta Erdélyistä. Läntisen kristinuskon
kummittelee kaksikymmenvuotisen rumanialaisherruden a
Luemme muistosanoja vanhasta unkarilaisesta arkitehdis
naisyhdistyksen Budapestin keskustalon esittelyn jälkeen
ehdotus pienisuntojen uudesta, ajanmukaisesta sunnittelus
seen, jonka on suunnitellut János Wanner. Marosvásárhely
kuvista tekee johtopäätöksiä Kálmán Keszeli. Károly Kó
vallankin ajaksi, puhuu taidemuistojemme vaalimisesta. G
nusten kesken — goottilaistyyliset kaariakkunat ja unkar
myös luettelon gernyeszegin herraskartanon rakentamisee
äsken romanialaisen herruuden alla olleen Erdélyin sydäm
laista, puhumattakaan rumanialaisesta kulttuurista. Värille

Szatmárnémeti g. kel. templom.

Építésrel 1941. 7. l.

Bizánci-román templomok Erdélyben. — Szatmárnémeti g. kel.

NÉMET-
RÉ

13746

ATHE
IRODALMI ÉS
KIA

viszonyt
lalomban
központi
ti irányú
agyarság

nagyobb
ta s azt
szerepet,
tudott

zedeiben
y a két
ehezedő
származó
magyar
te újra
magyar

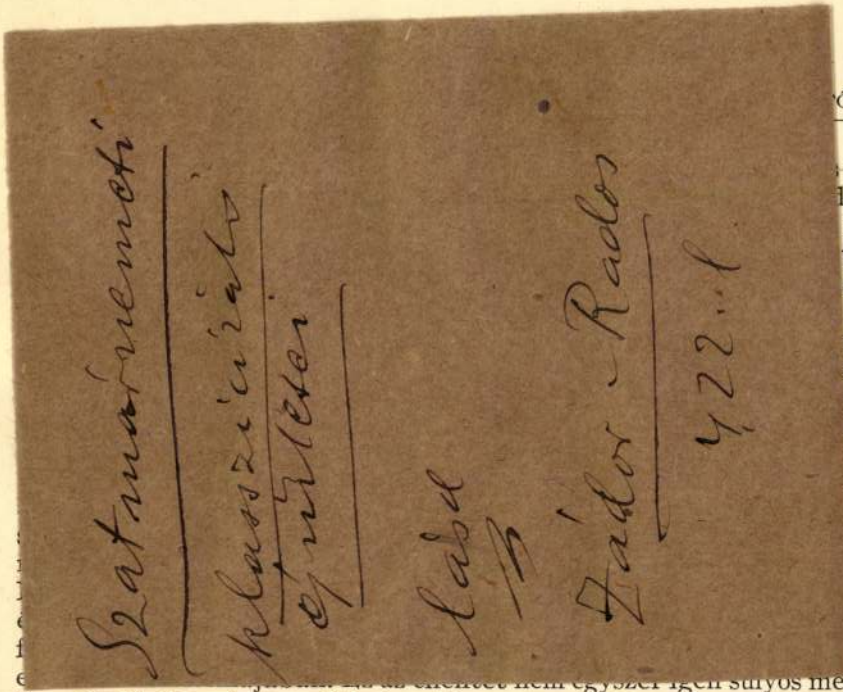

megjelenési

mánya felett érvényesíteni próbálgatott. Tényleges segítséget azonban mit sem nyujtott s ennek következtében IV. Ince pápa már 1245-ben feloldotta IV. Bélát a császárnak tett hűségeskü alól, azzal a megokolással, hogy sem a császár, sem annak fia nem tett eleget a hűségeskü alapjául szolgáló feltételeknek.

A birodalmi segítség értéke a nullával volt egyenlő. És ez nem véletlen s nem is szórványjelenség, mert ha tüzetesen végigvizsgáljuk a magyar külpolitika történetét, azt látjuk, hogy a birodalmi támogatás, segítség, mindaddig nélkülözi a komolyságot, amíg a birodalom súlypontja nem tevődik át földrajzilag keletebbre, tehát a XVII. század második feléig.

Nem véletlen volt az, hogy II. Frigyes nem küldte a birodalom hadait Magyarország felsegítésére. Következetesen megfigyelhető, hogy a birodalom, ha meg is szavazott különböző császárainak fegyveres erőt Magyarország ellen irányuló akciókhoz, kivitelben soha komolyabban nem támogatta még koronás urait sem következetes keleti törekvéseikben.

A birodalomnak súlypontja földrajzilag annyira Nyugateurópában volt, hogy azt Középeurópa — különösen attól kezdve, hogy a birodalom keleti tartományai egyre jobban önállósultak — sokkal kevésbbé érdekelte, mint a szomszédos nyugati és déli környezet, mint Európának a Rajnától

SZATHMÁRY Pirske

Pelő
96.03./21

MEGYEI KÖRKÉP

ÓFI NÉPE

Duna–Tisza köze napilapja •

1021

1979. II. 13. 9.00 D.

Kulturális magazin.

Végül egy kis történelmi sétát ajánlok Tatára. Amely most 2[illegible] éve ujra várossá lett. A jubileumi helyi tárlatot látogattuk meg a tó-

Szatmári Szabolta, Múzeológus és végész

parti ősi várban, ebből az alkalomból, három ifju régész, és muzeológusnő, Szatmári Sarolta Simonné Tigermann Ilona, és Fülöp Éva társaságában, és kalauzolásával.

- A tatai várban már eddig is igyekeztünk bemutatni a város történetének korai emlékeit, hiszen a muzeumnak a feladata az, hogy a város hagyományait, történeti adatait, emlékeit összegyüjtve, megőrizze, és bemutassa a közönség számára. Az ddigi kiállitásaink általában a 18. századdal zárultak, illetve a 18-19. századba csak speciális iparágaknak, vagy olyan nagyobb anyagoknak, mint atatai fajanc a bemutatásával foglalkoztak. Most ez egy jó alkalom, ez az ujabb kiállitás, hogy egy kicsit tovább vigyük a történeti bemutatását a városnak. A város jubileumi éve van most, 25 éves évforduló, ezt emlitette is, én mint középkoros azonban meg kell, hogy emlitsem, hog ez a város mint város is nagyon régi, hiszen az Anjou királyok idején már a 14. század második felében mezővárosi rangot kapott, tehát tulajdonképpen egy 600 éves város kapta vissza, negyed századdal ezelőtt a városi jogait. A kiállitás anyagát két nagyobb egységre bontottuk, az első terem nagyrészt a régi, és nyugodtan mondhatom, hogy nagyon nagy számu tatai helyi ujság bemutatását tüzte ki célul. A második terem az zömmel tárgyi anyagot tartalmas. Mivel a kiállitás kezdő időpontja 1727, amikor is Tata Eszterházi birtok lett, azokat a közigazgatási tevékenységekhez kapcsolodó iratokat mutatjuk be elsőnek, melyek egyediek, ritkák, vagy nagyon jellemzőek Tatára. Amit itt előttünk látunk, ez a korabeli ábrázolása egy uri széki pernek, ami nagyon ritka, nyilván unatkozott a jegyzőkönyv vezetője, mikor készitette, ezt fontosnak tartottuk kitenni. Nagyon érdekesek az összeirások, és nem is az összeirásokat emelném itt ki, hanem elsősorban ezt az előttünk álló jegyzéket, melyet 1843-ban egy uradalmi tisztiszéki jegyzőkönyv mellékleteként találtunk meg. Az adófizetésre nem kötelezhető különböző okokból fizetésképtelen polgárok névsorát tartalmazza, érdekes megjegyzésekkel, hogy tulajdonképpen miért is nem tudnak fizetni.

- Itt valami olyasmi van, hogy görbenyaku harisnyás feleségével együtt nyomorult. Házbérrel mindenütt adósok maradván, élni is alig tudnak.

- Igen, ez az akkori viszonyok tökéletes jellemzője, a tragédia az benne, hogy ez a névsor közel 40 ilyen családot sorol fel, és hasonló, most talán mosolyogtatónak tünő, de akkor, hogy ezt tisztiszéki jegyzőkönyvbe beirták, azt hiszem, hogy ez nagyon közel áll az akkori világhoz.

- Egy pillanat. Mi volt ez a tiszti szék?

- Nem birói itéleteket hozó uriszéki tanácskozásról van itt szó, hanem az urdalom ügyét közigazgatását intéző hivatalnokok ülése, amin rendszerint előkerültek az uradalom minden problémájával foglalkozó témák.

- Sétáljunk tovább a nagyon érdekes tatai dokumentumok között, itt már vidámabb téma következik, a hajdani tatai szinház müsor plakátjai láthatók.
- Tata kulturális élete multjának bemutatásával, két helyen is kitértünk a kiállitás során a tatai szinházi életre. A 19. század vonatkozásában elsősorban az Eszterházi-féle tatai magánszinházat kell megemlitenem, amelyik a ma is fennálló kastély és lovarda épülete között helyezkedett el. Meglehetősen zártkörü előadások voltak, nagyrészt a bécsi, vagy a pesti operaházak társulatának lehozatalával mentek ezek az előadások végbe. A szinházat ábrázoló külső és belső felvételek mellett, helyet kaptak a kiállitáson a szinház plakátjai is. Érdekesek azok a plakátok, amelyeken a résztvevőknek, a müvészeknek az aláirása, illetve a meghivott főrangu vendégeknek az aláirása is fennmaradt.
- Hamlet, Faust, mind szerepelt a müsoron, sőt az Eladott menyasszonyt is látom. Nagyon szép volt ez a szinház épület, vajon miért bontották le, van ennek valami története?
- Az 1888-89-ben épült szinházat a századunk elején 1909-ben bontották le a családi tanács határozata szerint, mivel az ifju Esztherházi gróf tulságosan nagy érdeklődést tanusitott a bécsi szinésznők iránt, és ezt ermészzetesen a család anyagi helyzetét is bármilyen tehetős grófi családról volt is szó, bizonyos idő mulva károsan befolyásolta.
- Itt láthatunk Homori Dániel tatai származásu orvos pályájáról, munkájáról néhány iratot, néhány könyvet. Ő a Márciusi ifjak egyike volt 48-ban, 49-ben és egy rendkivül érdekes kiáltványát tettünk ide ki. Kuriózum önmagában, feldonai vidékről földmüvelő népének szózatja Windischgrätz herceghez. A megszólitás nagyon érdekes Hallja kend vén tigris.
- Ez a szabadságharcból való?
-- Igen, a szabadságharc idejéről, a - kori mondo csodálatos. Kenddel egy pár okos szót akarunk váltani, de előre engedelmet kérünk, hogy hercegségedet csak amugy kendezzük, mert isten látja lelkünket, sehogy nem tudjuk magunkkal elhitetni, hogy kend herceg létére, más matériából való volna, mint mi, együgyü földmüvelők és ha kend csakugyan nincs más matériából, gyurva mint mi, miért is titulálnánk kendet hercegnek.
- Az ősi tatai kézzel irott ujság, melyet 1862 farsangján terjesztettek olvasom és látom is ezt a kézirásos régi dokumentumot, amely aktuális is, hiszen farsang időben vagyunk most is. Mi az pontosan?
- Mindössze hat szám jelent meg ebből, nyilvánvalóan több példányban és kézzel terjesztették. Az első szám azt jelzi, hogy hetente a város eseményeiről nyilván itt a vigalomról, de látjuk hogy néhány, néhány tervbenvett létesitmény vázlatát is tartalmazza, és természetesen ami nagy érték, a város vezetőit, a város akkori be-

folyásos egyéneit felsorolja.
- Itt pedig ami különösen érdekes, a régi tatai képeslapokból készitett fénykép montázs látható az egész falon.
- Megvettük Rorhbacher Rédei Miklósnak aki Tatának a belső monográfusa volt történetének az összeállitója, szintén a hagyatékát abban is voltak tatai képeslapok, de azóta magánosoktól is gyüjtöttünk, tehát egy nagy képeslap gyüjteménnyel rendelkezünk. Ezek azt hiszem elsősorban a tataiak számára érdekesek, hiszen ők ismerik fel azokat a részleteket, amelyek ma már bizony megváltoztak, kivéve azokat a jellegzetes tatai barokk épületeket, amelyek meghatározzák a város mai hangulatát is. Egyébként azt hiszem, hogy aki ezeket látja, az tudja igazán lemérni a város fejlődését is. Hiszen egyes részleteket az utcáknak például a bemutatásánál láthattuk azok a város utcarészletek, amelyek most már tökéletesen megváltoztak, és azok a parkok, amelyek a régi sivár tereke helyén letesültek különösen Tata egyik főterén a Kössuth-téren.
- Egy másik kiállitási teremben a jelen képei láthatók, az átutazó is látja, hogy Tata ez a régi település, ahogy maguktól hallottuk, viharosan fejlődik, szemre is, szép modern épületek tünnek fel, mindenütt a város központban, és itt a képeken is ezeket látjuk. Milyennek látja, éppen talán a régész az uj TAtát.
- Hát a rgésznek kétféle megjegyzése lehet, a modern épületekhez, hogyha olyan régész, aki modernet is, és a mai életet is szereti, akkor azt mondhatja, hogy teljesen természetes, hogy egy régi városnak fejlődnia kell, és lehetőséget teremteni az itt megtelepült és itt élő egyre több ember számára. Tehát fontos, hogy modern épületek épüljenek hogy lakótelepek épüljenek, ugyanakkor azt hiszem a város tervezésnek is az az alpvető szempontja, hogy az ujnak mindig inkább ki kell emelnie a régit, és nem elnyomnia. Na most ez az évek során Tatának az épitkezései során, nem mindenütt sikerült talán egyformán, de a jóakarat mindig megvolt. Meg kell mondanunk, hogy a tatai Városi Tanács rendkivüli erővel támogatja azt hogy Tatának minden jó müemléke megfelelő kezelésbe kerüljön, és azt hiszem, hogy ennek az a legbiztatóbb jele, hogy már eddig három muzeum épület van a müemlékek közül a muzeum kezelésébe, sőt ha az igazgatóságunkat mondjuk, akkor négy, és a következő években a tatai malmok felhasználása müemléki helyreállitása is befejeződik. Ugyanakkor az a város rengeteg problémával küzd, hiszen ha azt mondják rá ma, szakszerü meghatározással, hogy középszintü város, tehát kis város, de tulajdonképpen szolgáltatásait jelentve, középszintü város, még abbe benne van az is, hogy nagyon sok mindent meg kell oldania, megfelelő szinten, és semmiképpen sem szabad a természeti környezet adta rendkivül jó lehetőségeket elrontani a modern épitkezésekkel, és még talán bővitenie kell a parkos zöld területeket, hiszen a mai embernek a rohanó élettempóban talán legjobb a leve-

gőre, vizre, parkra, fára van szüksége.
- Mi az, amit még a muzeumban láthatnak majd tavasszal, vagy akár amire készülnek, hogy még itt megnyitják az év első felében, hiszen azt hiszem nagyon nagyon sokan keresik fel idén is majd a tatai tó környékét, a tatai várat, és ezeket a muzeumokat, amelyekről már beszélünk.
- Talán először azt mondanám, hogy ebben az évben fejeződik be a vár teljes műemléki helyreállítása, ami bizony már elég régen, 1965-ben kezdődött ásatási szinten, majd pedig 70-ben helyreállítási szinten, ez azt jelenti, hogy az összes kazamaták, és az ugynevezett udvar biróház átadása is sorra kerül, amibe a muzeum restaurátor műhelye kerül. A kazamaták közül az egyikben, és a törökkori kapubejáróban egy nagy középkori kőtár megnyitását tervezzük ebben az évben, és a város által létrehozott vár körüli park teljes befejezésével azt hiszem, hogy a maga a vár épület kiállításaival, és a környék szépsége, a parkkal együtt még alkalmasabb lesz az ide látogatók számára, pihenni, kulturálódni. De a muzeumnak nagyon sok időszaki kiállitás terve van a nyárra, a Néprajzi muzeummal közösen vadászati fegyverek különböző világrészekből második kiállitása, tehát ez egy sorozat kiállitás, következik; de sort keritünk a Komárom megyei képzőművészek éves tárlatára, amit eddig őszszel rendeztünk, most mindig tavaszi tárlatsz lesz, tehát ők is bemutatkoznak még a tavasz folyamán. Aztán hangversenyek is lesznek a várban mogint, három hangverseny a várban egy a Miklós palomban, a tatai zsinagógában antik irodalmi estet tervezünk, és számos előadást, és olyan rendezvényt amire mindenkit szeretettel várunk.

- - - - - - - - -

A Rádió Kulturális magazinját hallották. A zenei munkatárs Szirányi János, a szerkesztő munkatársa Bálint Marcell és Ószer Imre volt. Szerkesztette és a müsort vezette: Sodiánszky János.

Szatmári Sarolta régész

Új MAGYARORSZÁG
melléklet

családi magazin

1996. SZEPTEMBER 7., SZOMBAT

Levél egy régi kislánynak, aki a barátnőm volt

Az a láthatalan Európa, amelyért érdemes volt európainak lenni, egyre láthatatlanabbá válik.

Kodolányi János

Azt kérdezted, hogy éltük túl, hogyan élte túl az Apám? Negyven évről faggatsz, olyasmiről, amiről nagyon nehéz beszélni, mert legbelsőbb ügyeinkről kell szólni: érzelmekről, megcsalattatásról és megalázottságról. Még oly sok év után is remegni kezd a kezem, görcsbe szorul a gyomrom, mert a kiszolgáltatottságot és védtelenséget ma is elviselhetetlennek tartom.

Csak dadogni vagyok képes, holott érvre érvet kellene sorolnom, tényeket, adatokat, neveket felsorakoztatni, és igen, negyven év múltával is, kimondani, amit ma sem képes kimondani az ember.

A barátom voltál, veled együtt éltem át életem ma is legfontosabb eseményét, hát közöd van hozzá ma is. Mert én nem felejtettem el azt a keddi, napsütötte napot, amikor együtt álldogáltunk a Bem-szobor oldalában, s kéz a kézben, gyerekként ott tanultuk meg a Szózatot.

De elmentél és magamra hagytál.

Valamikor, úgy 56. november elején, az Anyu könyörgött az Apunak, menjünk el innen, itt már semmi jó nem jöhet. Az Apu ingatta a fejét és azt mondta: innen mindenki elmehet, mi nem. És maradtunk. Akkor még nem tudtuk, hogy ez a döntés milyen mélyen és mennyire alapvetően határozta meg mindannyiunk életét.

December eleje körül valaki felhívta a pártközpontból, írhatna újra, csak előbb valamiféle „hűségnyilatkozatot" kellene tennie. Akkoriban kimondva-kimondatlanul, valamiféle írósztrájk volt, szinte lasszóval fogták az írástudókat. Ő elhárította a javaslatot egyszer s mindenkorra. Évtizedekkel később, Párizsban, azt mondta nekem Tardos Tibor: Tudod, Apádnak soha nem bocsátották meg, hogy nem állt vissza a sorba. Mindenki megkötötte a maga különalkuját. Megtehette volna ő is.

A hatalom kicsinyes bosszúja az volt, hogy letiltották. Nem írtak róla levelet, nem is mondta senki, csak épp egyetlen sora nem jelenhetett meg. És persze, a magánalkuk megkötői gondosan végre is hajtották a rájuk szabott kínos vagy nem kínos feladatot. Aztán valaki, valahol csak kibökte: ne is kísérletezzen, le van tiltva.

Egy pillanatra úgy vélte, minden csoda három napig tart, csak hát három gyereket kellett etetni, ruházni, taníttatni... eleinte leemelt egy-egy könyvet a polcról, elballagott vele az antikváriumba, az árából lakbért lehetett fizetni és enni lehetett adni nekünk. Mielőtt az aktatáskájába süppesztette volna e köteteket, végiglapozta. Mindig azt tanította nekünk, a könyv nagyon fontos dolog, könyvet az ember nem tép szét, nem éget el, nem dob szemétre... most ezektől meg kell válnunk, hát nézzük meg utoljára együtt...

1996. A pártok el akarják tartani a gyerekeimet? FOTÓ: NAGY BÉLA

Később ez nem ment. Akkor az Anyu szedte nyakába a várost. Emlékezhetsz rá: szép volt, vonzó, jólesően pihent meg rajta a szem. Amíg a nevét nem mondta ki, még kecsegtették is állással, de a nevét meghallva megfagyott a levegő. Aztán azt tanácsolták neki, váljon el „ellenforradalmár" férjétől. És akkor a mi szelíd Anyánk felkapta a fejét, és csak annyit mondott: én a Kuczka Péterhez mentem feleségül, és nem a párthoz. Vagy a párt el akarja tartani a gyerekeimet? Nem? Akkor minek beszél itt marhaságokat? – és bevágta maga mögött az ajtót.

Nagynénénk, valami rafinált trükkel, álnéven szerzett neki egy bedolgozói állást; frottír fürdőkesztyűket, férfi pizsamákat és nejlonterítőkre arany- meg ezüstfestékkel rózsákat, bimbókat, indákat festhetett...

Egyszer korábban értem haza az iskolából, és hallottam, hogy az Apu telefonon beszél valakivel. Ma sem tudom, ki volt a túloldalon. Önmagát okolta a családot ért megtorlás miatt, felelősnek érezte magát, és arról beszélt, csak jót tenne mindannyiunkkal, ha kilépne az életből... heteken át úgy koslattunk, keringtünk körülötte, mint a Föld a Nap körül. Addigra már az öcscsét is kirúgták a munkahelyéről, mondván, hogy 56-ban kapcsolatot tartott fenn az „ellenforradalmi írószövetséggel", meghurcolták a húgát, aki az egészbe belebetegedett. Irtottak körülöttünk mindenkit, akit értek.

Aztán fölfedeztük a zacit, nem volt messze, a háztömb sarkán állt, egy félszemű becsüs dolgozott benne. Eleinte csak a lemezjátszót hurcoltuk le, majd követte az írógép is. Eleinte az Apu, ép esze megőrzéséért, naponta írt egy verset, aztán felhagyott vele. Akkor nem gondoltuk, hogy e versek kiadására negyven évet kell majd várnunk. Most már nem volt szükség a gépre, hát levitte a zaciba. Hosszú sor kígyózott. A félszemű becsüs sajnálkozva közölte: körözik a gépet és neki most hívnia kell a rendőrséget. Jöttek is, el is vitték az Aput a Deák térre. Nagy nehezen, de kiderült, ez nem lopott írógép, hát elengedték. Amikor hónapokkal később, egy kihallgatáson a nyomozó egy röpcédulát tett elé, hogy nocsak, lázít az új kormány ellen, mert sztrájkra bujtogat, megvilágosodott, miért is kellett „letartóztatni" az írógépet a zaciban. A röpcédula azért is érdekes volt, mert alatta ott virított: Kucka Péter. A nyomozó bizonygatta, bűnös hát az Apu. Erre ő elmesélte, hogy a dédapját 1849-ben, Haynau személyes parancsára idézték perbe, majd ítélték halálra, mert az osztrákok ellen harcolt Székesfehérvárott. Abban a régi perben jól írták a család nevét: cz-vel. Az apját is bíróság elé citálták, s felségsértéssel, hazaárulással vádolták, mert a kaszárnya kapuja fölül ledobta a kétfejű sasos osztrák címert.

Folytatása a 11. oldalon

A HÉT ARCA: SZATMÁRI SAROLTA

Aki a borsón is szépet álmodik

(A fehérre meszelt falú kúria századokat idéző antik bútorai, ötvös és üvegremekei közt az egyik üveges szekrényből különleges szépségű lovasszobor vonja magára a tekintetet. A fekete lakk patinával bevont kis műremek Marcus Aureliust idézi. Valamikor 1500 körül formázta a padovai mester. A máskor a Szépművészeti Múzeum féltett kincsei közt őrzött alkotás, jónéhány társával együtt most egy hónapon át a kecskeméti Bozsó-házban vendégeskedik. Ott van vele együtt többek közt a XVI. századi Giovanni da Bologna Lépő lova, a XVII. századi flamand mester Előkelő férfi lovon című festménye, Lotz Károly Lovasok című alkotása, Vaszary János Agarászat elnevezést viselő festménye. S a kiállítás, amelynek kedvéért némileg megbontották a Bozsó-gyűjteményt, hogy méltó helyet kapjanak a képzőművészet lóábrázolatai, dr. Szatmári Sarolta tárlatrendezői tehetségét dícséri.)

Ma sem tenne másként FOTÓ: NAGY BÉLA

– A kiállításrendezés gy része mindannak, nit hivatásomnak érzek kezdi a régész doktor –, s hogy ezúttal miért a ló került a középpontba, annak több magyarázata is van. Ez a kiállítás a *Lovas világtalálkozó* jegyében született, amelyet szeptemberben a millecentenáriumi eseménysorozat keretében rendez meg a *Pegazus*. S mert Kecskemét a színhely, nyilvánvaló volt, a művészeti vonatkozásnak is itt kellett helyet keresni. Így találtunk rá a Bozsó-házra, ahol *Bozsó János* festőművész nemcsak otthont adott, helyet szorítva saját gyűjteménye mellett a kiállítás darabjainak, de maga is, feleségével segített az anyag összegyűjtésében.

Az sem titok, engem személyes, magánéleti szálak is fűznek a lovakhoz, életem párja a lovak ismerője, szakértője, munkája-hivatása köti ezekhez a nemes állatokhoz. S talán az sem véletlen, hogy sok évvel ezelőtt tatai muzeológus koromban már foglalkoztam a tatai lovas történelemmel.

(Lépjünk egy kicsit vissza az időben. Szatmári Sarolta Tatát említi, az időt, amikor az egyetem elvégzése után végigjárta a muzeológusság minden lépcsőfokát. De vajon mi volt az a meghatározó mozzanat, ami a múlt kutatása, a művészetek felé vitte?)

– Azt hiszem, egész életem meghatározója volt az az első tizenöt év, amit születésemtől Sárospatakon töltöttem. Az eszmélés ideje volt ez, ott a pataki vár tövében, ahová szánkózni vittek szüleim, aztán a sárospataki gimnázium, amelyben, ha csak rövid ideig is, de tanultam. S mindaz, amit Sárospatak levegője, mindenkinek, akit csak egyszer is megérintett, jelent. Patak varázslatos hely volt, s mi csak azért hagytuk ott, mert pedagógus szüleim, akiknek mindig az volt a legfontosabb, hogy gyerekeik a legjobb képzést kapják, úgy gondolták, hogy öcsém zenetanulása már nem folytatható a kisvárosban. Budapest közelébe, Nagykovácsiba költöztünk, és édesapám még ma, nyolcvanöt évesen is az ottani helytörténet feldolgozója, tudora. Én viszont Nagykovácsiból jártam nap mint nap a Szilágyi Erzsébet gimnáziumba. Egyszer *László Gyula* professzort meghívták az iskolába, a régészetről, a régmúltról, a népvándorlás idejéről beszélt, s én akkor döntöttem: semmi más, régész leszek. Szerencsém volt, azonnal fölvettek az egyetemre, László Gyula tanítványa lettem. Azután következett Tata, a tatai múzeum. Ezzel is szerencsém volt: egy vidéki múzeumban mindent kell csinálni, nem lehet nem érteni valamihez. Ott nincs olyan, hogy ez az én szigorúan vett szakterületem, az meg a tiéd. Alapfokon legalább, de mindenhez érteni kell. S ennél jobb iskola egy kezdő számára nincs. Én úgy gondolom, és mindig is eszerint dolgoztam, lehet persze, hogy aztán ez vitt egy kicsit a szűken vett pálya szélére is, hogy egy múzeumi ember vidéken a kultúra valamennyi területének a letéteményese. Nem elég a régésznek kutatni, az ásatásokon dolgozni, de jelen kell lenni városa kulturális életében is. Én ezért jártam nagyon sokat előadni, vezettem a honismereti tanárok továbbképzését, értelmiségi klubot szerveztem, miközben persze végeztem a magam munkáját is. Volt kollégám, aki azt mondta, elfecsérled az idődet, szétforgácsolod magad, szakmailag nem viszed semmire. Lehet, hogy bizonyos szempontból így volt, de én biztos vagyok benne, ma sem tenném másként.

(Nevét, személyiségét, keze munkáját őrzik a tatai vár ásatásai, amelyek akkor kezdődtek, amikor a frissen diplomázott régész a városba került.)

– 1964-ben kaptam a lehetőséget a tatai várterületen. Rengeteg leletmentésre volt szükség, hiszen a nagy építke-

Folytatása a 10. oldalon

Tanévnyílás idején

Ma már tudjuk, hogy a jövőbeni közösségi és egyéni boldogulásnak az alapja nem a hajdan mindent meghatározó alapanyagok (olaj, ércek, szén, stb.), a mát meghatározó pénztőke, hanem az információ, a tudás és annak alkotó alkalmazása. Ezért fontos – mindazoknak az országoknak, amelyek a jövőre gondolnak – az iskolák, az egyetemek, a kutatóhelyek léte, működése és fejlesztése, hiszen: „Aki egy évre gondol, az kukoricát ültet, aki húsz évre tervez, az fát ültet, de aki távlatosan gondolkodik, az iskolát épít."

Az 1996/97-es tanév kezdete az utóbbi évek egyik legnehezebb, legtöbb bizonytalanságot jelentő időszaka. Magyarország államiságának ezeréves évfordulóját 500 új iskola megépítésével ünnepelte. Idén az 1100. évfordulót közel ugyanennyi bezárásával teszi emlékezetessé a kormányzat.

Pedagógusok ezrei élnek a létminimum határán. Az 1995. évben a 18 százalékos reálbércsökkenést követően az 1996. évi további életszínvonal-romlás következtében már nem az a kérdés, tudunk-e könyveket vásárolni, színházba járni, az „értelmiségi" életformához méltó módon élni. Hanem az, hogy a családnak lesz-e elegendő pénze a számlák kifizetésére, az élelmiszerre, a ruházkodásra.

A kormány ígérgetéseivel szemben folyamatosan rosszabb és rosszabb helyzetbe hozza az iskolafenntartó önkormányzatokat, azt a hiedelmet keltve, hogy ma már szinte pazarlásnak számít, ha óvodákat, iskolákat tartanak fenn, ha fontosnak tartják a következő nemzedékek iskoláztatását, nehogy véletlenül is iskolázottak, műveltek lehessenek.

Miközben önkormányzatokat kényszerítenek pedagógusok elbocsátására, a művelődési miniszter „jótékonyan" ügynöki munkát ajánl számukra. Egyértelmű, hogy a kormányzat az oktatási rendszernek egyáltalán nem tulajdonít fontosságot. Nem érdekük sem a működéshez szükséges feltételek biztosítása, tehát az oktatás színvonalának megőrzése, szinten tartása, sem a továbbfejlesztés, a továbbképzés.

Hogyan lehet a jövő nemzedékének példát mutatva tanítani, ha az óvónőkre, tanítókra, tanárokra egyre több terhet rónak, miközben egyre kevésbé becsülik munkájukat?

Elkeserítő rádöbbennünk arra, hogy az ezredfordulóhoz közeledve sem válhatott valósággá, hogy a megkezdett, helyes irányba haladhassunk, nem vált közüggyé sem a nevelés, sem az oktatás.

Mindazoknak kötelességük összefogniuk, akik az ország, a nemzet jövőjéért felelősnek érzik magukat. Éppen ezért közös erővel azon kell fáradoznunk, hogy a tudásnak ismét rangja legyen, hogy elfogadottá váljanak azok az erkölcsi normák, értékek, melyek nélkül nem létezhet emberi kultúra. Meg kell akadályoznunk a további értékrombolást! Még mindig érvényes Erdély egykori püspökének, Márton Áronnak a tanítása:

„A saját sorsunkat kovácsoljuk, az élettől csak annyi kegyre számíthatunk, amennyire tőle makacs kitartással, megbonthatatlan összefogással, céltudatos és szívós munkával kikényszerítünk. Kényelmes napokról nekünk le kell mondanunk: harcok idején, történelmi fordulóban eszmék és népek elkeseredett mérkőzésekor születtünk, de a nagy időkhöz nagy nemzedék kell, s megéri, hogy a szerepet vállaljuk, összefogjunk, mint még soha, s a nyomasztó jelenben is tántoríthatatlanul dolgozzunk és mindent megtegyünk a szent célért, azokért, akik utánunk következnek."

Célunk kell hogy legyen, hogy diplomával rendelkező bábok helyett végre alkotó elmék kerüljenek ki az iskolapadokból!

Nem vitatható, hogy a teljesebb, boldogabb élethez elengedhetetlen a jövőnkért vállalt felelősség kialakítása, az igazi értékeken alapuló tudatos életvezetés megvalósítása a valós jövőkép és értékrend elérése érdekében.

Igaz, hogy a társadalom csak akkor haladhat előre, ha mindenki többet tesz annál, mint kötelessége. Ne feledjük azonban, hogy a közösségért vállalt önfeláldozáshoz az egyéni kiteljesedésnek kell társulnia azért, hogy az „álom" valóra váljon. Ehhez viszont nem mondhatunk le arról, hogy a pedagógusnak legyen tekintélye, s mind erkölcsi, mind anyagi megbecsülés övezze őket.

Nem lehet más a célunk, mint alkotó, innovatív személyiségeket, önbizalommal, hittel teli, igazi, „kiművelt emberfőket" nevelni, képezni minden gyermekből. Hiszem, csakis e cél elérésével egy időben foglalhatjuk el a minket jogosan megillető helyet hazánkban, Európában, a nagyvilágban.

Adjon erőt mindnyájunknak Benedek István „Üzenete", melyet az ifjúsághoz intézett:

„Fordítsanak gondot a műveltségre. Szerény és kirabolt ország a miénk, egyetlen vagyona a műveltség, őrizni és gyarapítani kell.

Üzenem híveimnek és ellenségeimnek, hogy Magyarországnak – minden látszat ellenére – van jövője. Letétben annak az ifjúságnak a kezében és szívében, amelyik fölismeri, hogy mélység felé zuhanunk, és megállítja a zuhanásunkat.

Az az ifjúság már megszületett. Harmatos lelke még gyanútlan, de amint felserdül, egészségesen gyanakvóvá válik, nem hagyja magát félrevezetni, megálljt kiált, kezébe veszi önmaga és hazája sorsát.

Ebben hiszek."

Remélem, önök is! Mégpedig: „Rendületlenül!"

dr. Dobos Krisztina

LELKI ISMERET

Biztonság

Minden élőlény, minden ember, s minden nép leghőbb vágya, hogy biztonságban éljen. Erre szolgálnak az állatok fészkei, vackai, búvóhelyei, barlangjai, ezért építenek az emberek házakat és kerítéseket, a népek pedig erős, jól őrzött államhatárokat. A biztonságra törekvés egyfajta jövőtudatosságot, jövőféltést is tételez: az emberek félretesznek, gyűjtenek, különböző biztosításokat kötnek, mert holnap és jövőre is nyugodtan szeretnének élni.

Ez a biztonság voltaképp bonyolult társadalami együttműködés és kölcsönös garanciák rendszere, mely csak jó és kiszámítható törvények és jogkövető közösség révén valósulhat meg. Háborúk idején, zsarnokságokban, diktatúrákban, idegen uralom alatt, egy totális államban aligha lehet tartós biztonságra törekedni. A magyar nép viharos története során éppen ez a hőn vágyott biztonság hiányzott és hiányzik ma is legjobban. Mindenki ismeri annak a legendás angol úrnak a történetét, aki valamikor száz esztendeje betett a bankba utódai számára egyetlen fontot. Az az egy font száz esztendő alatt néhány százezret kamatozott a boldog ükunoka számára. Magyarországon, ahol vesztes háborúk és forradalmak után új s újabb államformák tagadták meg a történelmi folyamatosságot, ahol a pénznemek változása és az állandó infláció réme szinte mindig fenyegetett, ez elképzelhetetlen. Az anyagi létezés biztonságát a máról holnapra élés aggodalma és kiszolgáltatottsága jellemzi ma is: még a bankár vagy a tolvaj (néha a kettő ugyanaz) sem lehet biztos vagyona sorsában. Ez a közbizonytalanság is hozzájárult a nyugati, fogyasztói társadalmak kialakulásához, melyek minden reklámmal a mának élést, a habzsoló fogyasztást sürgetik és népszerűsítik.

A régi idők embere nem ismerte s ezért nem is áhította annyira ezt az e világi biztonságot: a bibliai történetek túlnyomó többsége tragikus és szomorú sorsokról szól, s az emberek többsége a biztonságot és az üdvösséget a halálon túl kezdődő élettől várta. A Bibliában „biztonság" helyett bizonyosságot lelünk, annak biztos tudását és reménységét, hogy a Krisztus által megváltott emberiség megmarad az üdvösség állapotában.

A mai emberek közül a valószínű többség az e világi biztonságot részesíti előnyben a túlvilági bizonyossággal szemben. Végleg és örökre meghalni ugyan senki sem vágyik, de az e világi lét biztonsága és biztossága nagy súllyal esik a latba az üdvösség bizonyosságával és bizonytalanságával szemben.

Nem történik itt más, mint hogy az e világi biztonságért eláruljuk a túlvilági bizonyosságot, s úgy teszünk, mint a legendabéli doktor Faustus, aki eladta lelkét az ördögnek. S ki tudna ellenállni a Sátán kísértésének Jézuson kívül, ha az ördög azt ígéri, a kövek kenyérré változnak, és a világ minden országa és dicsősége övé lesz, ha aláírják a szerződést? Bizony, nagyon kevesen tudnak a Sátán ígéreteinek ellentmondani. Még a sanyarú évszázadok bölcsességét summázó magyar közmondás is úgy tartja: „jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok" – jobb a pillanatnyi éhség csillapítása, mint a küzdelem a kilátástalan, bár bőségesnek ígérkező holnapért.

Ma az e világi és túlvilági bizonytalanság bizony összemosódik. Sem a létbiztonság, sem pedig az üdvösség bizonyossága nem adatik meg a jó Pásztor nélkül tévelygő tömegeknek. A baloldal anyagi bőséget, a liberalizmus korlátlan szabadságot ígért, de a bérből és fizetésből élők, a nyugdíjasok, a munkanélküliek, a pályakezdő fiatalok, a hajléktalanok számára már nincs semmiféle biztonság, csak az üdvösség bizonyossága.

A mai keresztény ismét az üldözöttek, kisemmizettek, a szegények és elesettek vallása, mint már annyiszor. Számukra csak a keresztény közösség teremthet biztonságot és bizonyosságot.

Szentmihályi Szabó Péter

Az írás mindig a közhöz szól

Manapság aki közírásra adja a fejét, könnyen kiteheti magát olyan burkolt gyanúsításoknak, hogy egyik vagy másik pártcsoportosulás érdekében vesz tollat a kezébe. Ez talán kor- és kórtünetként jelentkezik a mai Magyarországon, azzal megfejelve, hogy a támadások sokszor az indokoltnál is személyesebb ízűek. *Győrffy László* író évek óta jelenteti meg hangos gondolkodásait lapok publicisztikai rovataiban, és talán sok mindent elárul az írások színvonaláról, hogy szinte soha nem maradnak visszhang nélkül. Nem is olyan régen önálló tanulmánykötetben – A farkasüvöltés nem hallatszik az égbe – jelentette meg a Püski Kiadó válogatott közéleti írásait. Őt kérdeztük mai viszonyainkról és lehetséges reményeinkről, annak fényében, hogy mára a közember mintha maradék tájékozódási pontjait is elveszteni látszana a magas szintű politikai adok-kapok árnyékában.

Az arany középút

– Konrád György még a rendszerváltozás hajnalán úgy nyilatkozott egy televíziós beszélgetésben, hogy az írók végre azt tehetik, ami a dolguk, lassanként ismét a tiszta esztétikummal foglalkozhatnak a politikai sejtetések helyett. Tudjuk, nem így történt, mégis vannak olyan hangok, hogy az igazi író nem a politikum keresésével foglalkozik az írásaiban. Mi erről a véleménye?

– Úgy vélem, hogy a 89-ben beindult szellemi változásokat követően az íróknak éppen úgy kutyakötelességük, hogy a politikai élet összefüggéseivel foglalkozzanak, mert az irodalom váteszi szerepe nem veszett ki. Nem tehetjük meg, hogy elefántcsonttoronyba vonulunk, már csak azért sem, mert Európában, de főként Közép-Európában olyan történelmi szélfúvások közepette élünk tradicionálisan, olyan a történelmi miliő, hogy az író nem szeparálhatja el magát a polgárt érintő napi összefüggésektől. Nálunk sajnos lábra kapott az a badarság, hogy aki politikát is érintő tartalmakról ír, arról eleve feltételezhető, hogy ilyen-olyan párt vonzáskörébe tartozik. Úgy gondolom, hogy meg kell találni azt az arany középutat, amelyet én is keresek, a „vegytiszta" irodalom és a közéleti jellegű publikációk között.

– Önnel kapcsolatban sokan olyasmit is sejdítenek időről időre, hogy az egészségesnél szélebbre helyezkedik el a politikai palettán.

– Nálunk szélsőségesnek minősítenek mindenkit, aki nevén nevezi a dolgokat, és az elvárható őszinteséggel nyilatkozik meg. Ez azért van, mert magukat a fogalmakat nem tisztáztuk még ma sem. Csalafintán és szándékkal félrevitt fogalmi rendszereket gyökereztetnek meg az emberekben, így soha nem definiálják, hogy mit értenek például nemzettudaton, magyarságtudaton, vagy akár a kereszténydemokrácián. A gyanú porával hintenek be mindent, hogy aztán durván megragadva ezeket a fogalmakat kibicsakoljanak olyan szavaknak a valódi jelentései, mint akár a konzervativizmus vagy a liberalizmus.

– Nem abszurd-e az, hogy azok a fogalmak, amelyek – éppen a hatalom több évtizedes tiltásai miatt – vonzóvá váltak a polgárok szemében, éppen a „szabadság beköszöntével" lettek gyanússá téve, némiképp irányítottan?

– Roppant nagy kár, hogy ez a szándékos lejáratás elharapódzott. Szándékosságról van ugyanis szó, mert bizonyos gazdasági csoportok a gazdasági hatalom mellett a politikai szférában is uralmat szeretnének szerezni. Az az érdekük, hogy a jó értelemben vett nemzeti érdekek helyett más, multinacionális érdekek váljanak szimpatikussá az emberek számára. De Gaulle még a hatvanas évek elején felszólíthatta a franciákat arra, hogy álljanak ellen az amerikanizálódás kommercionális hatásainak. A francia erős nemzettudatú nép, így náluk több mint tízéves késéssel jelentkeztek azok a tendenciák, amelyekkel szemben most védtelenné tesznek bennünket.

– Milyen történelmi előzményei lehetnek a védtelenségünknek ön szerint?

– Anélkül, hogy túlzottan visszakalandoznánk a történelemben, megállapíthatjuk, hogy a magyar nép 1100 éves történelme során az utóbbi ötszáz évet gyakorlatilag védekezéssel töltötte. Ez a védekező mechanizmus genetikailag is formál egy nemzetet. Ezért fordulhat elő az, hogy mára mintha a társadalmi csoportok úgyszólván terapeutákra szorulnának, mindig kell valaki, aki vezetheti őket, mert szellemi elnyomatásban élnek. Nem véletlen, hogy a „ne szólj szám"-féle mondások oly nagy számban fordulnak elő a magyar nyelvben. Márpedig a nemzeti értékek felmutatására és erősítésére az európai integráció szempontjából is óriási szükség van. Egy „generalsaft"-tal leöntött Magyarországra Európának sincs szüksége, mi akkor tudunk csak visszatérni az európai értékrendhez, ha Európa számára nem vész el az a színfolt, amit mi jelentünk.

Megszólítatlanok

– Nem lehet, hogy ez a több száz éves elbizonytalanítás, a védekező reflexiók kiépülése elősegíti azokat a látens törekvéseket, amelyek önbizalmunk maradék elvesztését is eredményezhetik? Mégis, azt tartják, hogy a magyarok tömegben óvatosabbak, egyénileg viszont sokkal bátrabbak, mint sok nyugati ország polgárai.

– Természetesen kollektív lelkiismeret-furdalás keltésével van dolgunk, hiszen egy önbizalmát vesztett ország lakosságának gondolkodását jobban lehet formálni. Az egyéni bátorsággal kapcsolatban szintén történelmi okokat kell szemügyre vennünk, ugyanis az ország egésze kényszerült védekezésre a múltban, de szerencsére az egyén nem vesztette el azt a konok, következetes kiállását, amely a fennmaradáshoz szükséges volt, nem vesztette el azoknak a szavaknak a tartalmát, mint amit a becsület vagy a tisztesség jelent. Tudta azonban a históriai beidegződések miatt, hogy ha tömegben van, mindig vigyáznia kell, mert jöhet a retorzió. Olykor persze megtört ez a tendencia, mint 1956-ban is, furcsa fénytörésben láthattuk tehát nemzeti identitásunkat, de az biztos, hogy a szavazások alkalmával is kiderült: a nép józanul tud mérlegelni és elutasítja a szélsőségeket. A mai Magyarországon azonban azt érzem igen nagy hiányosságnak, hogy nincsenek olyan emberek, akik igazi személyes példaadással tudnának a tömegek elé kerülni. Alakulnak ugyan már civil szerveződések, polgári körök, de ezek többségében is kiderül, hogy sok vezető az egyéni karriert mégis csak a közjó elé helyezi. Ez igen nagy gond, mert az ország lakosságának egy elenyésző hányada tartozik valamilyen párthoz, és ha erősebb civil nyomás helyeződne a politikai erőkre, nem politizálhatnának sokszor a lakosság érdekei ellen, figyelembe nem véve a valódi realitásokat. A civil szerveződések gyengesége pedig nagy politikai kihatású, ugyanis olyan hatalmi politika sohasem lehetséges, amely a tömegek ellenére történik.

– Mi lehet ebben a helyzetben a sokat emlegetett értelmiség szerepe?

– Az értelmiség nagy részét mintha kizárnák ezekből a szerveződésekből. Ez természetesen hátráltatja fejlődésüket, mert az értelmiség mindig hajlandó egyfajta közjóért küzdeni. Etalonná tették a „kaparj kurta, magadnak lesz" szemléletet, így az értelmiség szerintem három részre szakadt. Az első a pártpolitika bűvöletébe került, a második pedig úgy érzi, hogy végre eljött az ő ideje, és megpróbálja aprópénzre váltani azt a szellemi tudást, amit felhalmozott. A legnagyobb rész viszont egyáltalán nem lett megszólítva, áll és vár, akárcsak a lakosság. Ez óriási gond, hiszen akár tetszik, akár nem, minden történelmi helyzetben az értelmiség indíthatja el a szellemi erjedést. Ráadásul módszeresen lejáratták, gyanús megvilágításba helyezték ezt az amúgy is agyongyötört értelmiséget annak hangoztatásával, hogy meghasonlott, zavarban van.

Álságos tolerancia

– Ez arra vezethető vissza, hogy történelmi félmúltunk kapcsán is az sugalltatik: a trabantos kommunizmus idején végeredményben az egész ország kompromittálódott valamilyen mértékben?

– Igen, ezért is óvatosak a mai negyvenesek-ötvenesek. Félnek, hogyha felszólalnak, akkor majd jön valaki, aki az orrukra koppint és fölemleget múltbeli dolgokat. Pedig tudvalévő, hogy az MSZMP-tagság legalább ötven százaléka nem ideológiai okokból, hanem egzisztenciális okokból volt párttag. Ezért is kellene egyszer s mindenkorra határt húzni a valóban galád cselekedetek és az apró, kényszerű megalkuvások között. Nem szégyenkezhetünk olyan bűnökért, amelyeket nem követtünk el. Ez olyan, mintha egy koldusnak azért kellene röstellkednie, mert régebben szociális csomagokat kapott az államtól. A párttagok között is igen nagy számban voltak olyanok, akik számára nemcsak a kádári haza, hanem egy másfajta szellemi haza is mindig létezett. Ezért kellene végre tisztázni a bűnöket, megnevezni a valódi bűnösöket, mert ezáltal sok ezer embert szabadítanánk meg az oktalan lelkiismeret-furdalástól, szellemi kisugárzása lenne ennek a megnevező felelősségre vonásnak. Álságos dolog toleranciát és megbocsátást emlegetni akkor, amikor sok embernek nem megbocsátani kellene, hanem ellenkezőleg: nyílt dicséretet érdemelne a lehetőségekhez képest bátor kiállásáért a mindennapi kis megalkuvások mellett.

Megyeri Dávid

A gyanú pora

Aki a borsón is szépet álmodik

Folytatás a 9. oldalról

zések nyomán új és új kincs került elő a föld mélyéből, köztük az avar kori temető, a népvándorlás kori emlékek. Komoly tudományos tervekkel léptem ki az egyetemről, két év után doktoráltam. S hogy ez megtört volna? Én inkább azt hiszem, a művelődésszervező eszmény elcsábított. Valószínűleg, ha kevesebb féle dologra figyelek, ma a tudományos fokozatom magasabb lenne, de emberileg biztosan így lettem több, így tudtam magamból többett adni. Néha azért most is arra gondolok, egyszer majd visszamegyek Tatára, leülök a leleteim mellé, előveszem a jegyzeteimet, és mégiscsak megírom mindazt, amit a régészetről tudok, s fontosnak tartok, hogy a tárgyak mellé szavakba fogalmazzak.

(A tatai ásatások régészéből idővel a Komárom–megyei Múzeumok igazgatója lett, a feladat persze egyben a tatai múzeum igazgatását jelentette. Akkor a nyolcvanas évek derekán jártunk, s 1989-ben dr. Szatmári Saroltának fölajánlották Budapesten a Központi Múzeum Igazgatóság igazgatói tisztét, amelyet elfogadott, s nem rajta múlott, hogy két esztendő után intézmény nélkül maradt.

– Nagy volt a csábítás, s én úgy gondoltam, azon a helyen is múzeum közelében, muzeológus maradok. Hogy még többet tudok tenni a kiállítási intézményekért, ezért a szinte sohasem támogatott, legalábbis nem jól támogatott területért, mégpedig úgy, hogy közben nem szakadok el a szorosan vett szakmától sem. Tévedtem? Vagy az időpont volt rossz? Nem tudom, mindenesetre, amikor egyik pillanatról a másikra megszüntették az igazgatóságot, úgy éreztem, a pálya szélére kerültem. Hogy visszamehettem volna egy múzeumba, akár Tatára? Nem mondom, hogy nem fordult meg a fejemben, s most már azt is bevallhatom, egyszer meg is pályáztam az éppen megüresedett tatai helyet, de nem rám esett a választás. Kétségtelenül kudarc volt, dehát én mindig azt szoktam mondani, így is érzem és valóban így is van: én még a borsón is szépet álmodom.

(Az Iparművészeti Múzeum hátsó frontjának egy szobájában ülünk. Ez az irodája a Museion Design kerámiakészítő cégnek, amelyet Szatmári Sarolta hívott életre. A szomszédos helyiségekben kézzel formázott, kézzel egyedileg festett kerámiák születnek a habán hagyományok nyomán. A múzeumi ember egy pillanatra sem tagadhatja meg magát. Szatmári Sarolta kutatómunkája nyomán a XVI-XVIII. századi habán, holicsi és tatai fajansz legszebb darabjai kelnek új életre.)

– A habán motívumkincs ismert, a kékzöld-sárga-mangánlila növényi minták, virágok, emberi és állatfigurák sajátos mintázata, világa azonban továbbélt Holicson és az Esterházy család tatai birtokán. Ezekből a tárgyakból fedeztünk föl és másolunk néhány, különlegesen szép és értékes darabot: a holicsi kacsát, a szenteltvíztartót, a tatai rákos tányért, a tulipánvázát és a patikaedényeket. Természetes, hogy itt él bennem tovább a kutató, gyűjtő, felfedező szenvedély. Valamennyi tárgyunk nyomát a múltban kerestem és keresem meg továbbra is. S miközben egyre újabbakat és újabbakat formázunk, természetesen egyedi kívánságokat is kielégítünk, nagyon pontosan és hűségesen őrizzük az eredetet. S persze nem nyugszik bennem a régész sem, még akkor sem, ha éppen nem az ősi emlékeket kutatom, változatlanul izgat, hogy a habánoknak azok az utódai, akik valamikor a XIX. században Kanadában és Pennsylvániában telepedtek le, folytatták-e, egyáltalán megőrizték-e felmenőik hagyományait, mesterségét?

Róna Katalin

Jegyzetlapok

1. Kiszalad a férfi a térre, s dacosan mondja: „Illyés kiabált a halálos ágyán: mi lesz ezzel a kis országgal? Ne hagyjátok szétszaggatni!" Egy pillanatra megáll, levegőt vesz, vérhabos száját megtörli, majd folytatja, de még hangosabban – talán meghallja az alkonyati város.

2. Szent István királyunk ünnepe. István hatalmas egyénisége kilencszáz év távolából sem halványult. Törvényszerző volt, egyházépítő és nemzetformáló, bölcs és győzelmes. Vajon mit emelhetnék ki ma Intelmeiből? Talán azt: Sis honestus. / Szótár szerinti jelentése: tisztes, becsületes, emberséges / Légy emberbecsülő. Az ezredvégen is időszerű üzenet: LÉGY BECSÜLETES! LÉGY HŰ MAGADHOZ!

3. Thoreau-t említik. A maga ácsolta ágyat, a naplóitól súlyos polcokat. Sokan őrültnek tartották, pedig az elbeszéléseiből inkább csendes menekülőnek tűnik, aki otthagyta a fojtogató, kalmár nagyvilágot. Ült a tiszta vizű tó partján, s írta pontos megfigyeléseiről jegyzetlapjait, ezt a kortalan, műfajtalan tudósítást az elviselhetetlen magányról.

4. Temetői rózsabokrok. Kigyúlva, lobogva, elégtek mind a perzselő nyárban. Megtették kötelességüket. Valami titkos üzenettel voltak az arra tévedők felé. Aki tudta, megértette, aki nem, az észre sem vette ezt a gyönyörű virág-beszédet. Végsőt lobbannak a bíborszínűek is, hogy jövő ilyenkorig a mély csöndbe merüljenek. Hű őrzők, hallgatnak halottaikkal együtt.

5. Délelőtti párbeszéd az augusztusi téren: „Van egy cigarettád?" „Régen nem dohányzom." A piszkos, nagykabátos férfi közelebb jön, és úgy folytatja: „Adj egy ötvenest." „Nekem sincs." Fenyegetően rám ordít: „Dögölj meg!"

6. Botticelli tavasz-derengése, Michelangelo szobrainak csodája, Dürer rajza egyetlen fűszálról, a Rilke-vers utolsó sora, s a többi remekművek, úgy tűnik, titkos energiát sugároznak. Lehet, újból olyan fontos lesz egy művészi alkotás, mint városnagy laboratóriumok.

7. Basel. A vakvezető kutya szépen, lépésben megy a fiatal lány mellett. Főtéren a nagy forgalomban megáll, fejével hívja gazdáját: „Gyere! Ne félj." S mennek bátran, összeszokott lépésekkel. Odaát a lány simogatja meg a gyönyörű fekete állatot: „Köszönöm, ügyes vagy!" Meghatottan nézzük őket. Közben mi, akik hál' istennek látunk, azon vesszük észre magunkat, eltévedtünk, nem tudjuk, merre menjünk.

8. Éva mesél. Egy év után most jött haza Angliából. Emlékeket idéz: milyen jó volt a világból összesereglett fiatalokkal nyelvet tanulni, megismerni egymás szokásait és kultúráját. Kérdéseket teszünk fel, faggatjuk, és ő fáradhatatlanul válaszol. Fotókat mutat. „Ez ki?" – kérdezzük. „Ő a kedvesem!" – feleli megszépült arccal, majd búcsúzásnál mondja: „Mi volt a legszebb? Amikor átjött a társam, és végre magyarul beszélhettünk! Ízleltük a szavakat, olyan volt, mintha ostya olvadt volna el a nyelvemen!"

Fenyvesi Félix Lajos

A Daewoo és a magyar kormány időszámítása eltér egymástól

Zökkenők az egyszemélyes verseny útjában

A történet úgy kezdődött, hogy két sikerember találkozott Budapesten. Az egyik Suchman Tamás, a másik a Daewoo Corporation elnöke, Kim Woo Choong, akit a tábornokok perében hazájában bíróság elé állítottak vesztegetés miatt. A minap meghozott elsőfokú ítélet börtönbüntetésre ítélte. De nálunk megbecsült potenciális üzleti partner.

Az üzleti világban korruptságáról ismert Daewoo-elnök még 95 végén így fogalmazott a magyar tévében: az akkori Dél-Koreában, a tábornok-diktátorok idején olyan mértékű volt a korrupció, hogy természetes volt, mint a levegővétel, hogy a nagy cégek, mint a Daewoo, kenőpénzt adtak a politikai hatalom birtokosainak.

Nem tudhatjuk, milyen érzéseket váltott ki a magyar politikai-gazdasági hatalom berkeiben az elnök vallomása a diktátorokkal való kapcsolatáról, de tény: a Daewoo gőzerővel beszállhatott a hazai privatizációba.

Az Új Magyarország, olvasói jóvoltából, értékes dokumentum birtokába jutott. Szerkesztőségünk egy ez évi keltezésű „Emlékeztetőt" kapott, a kellő számú kézírásos aláírással hitelesítve, mely tartalmazza a hazai privatizációs vezetők és a Daewoo teljes vezérkarának tárgyalását több, a magyar ipar kiemelkedő jelentőségű cégének eladási lehetőségéről.

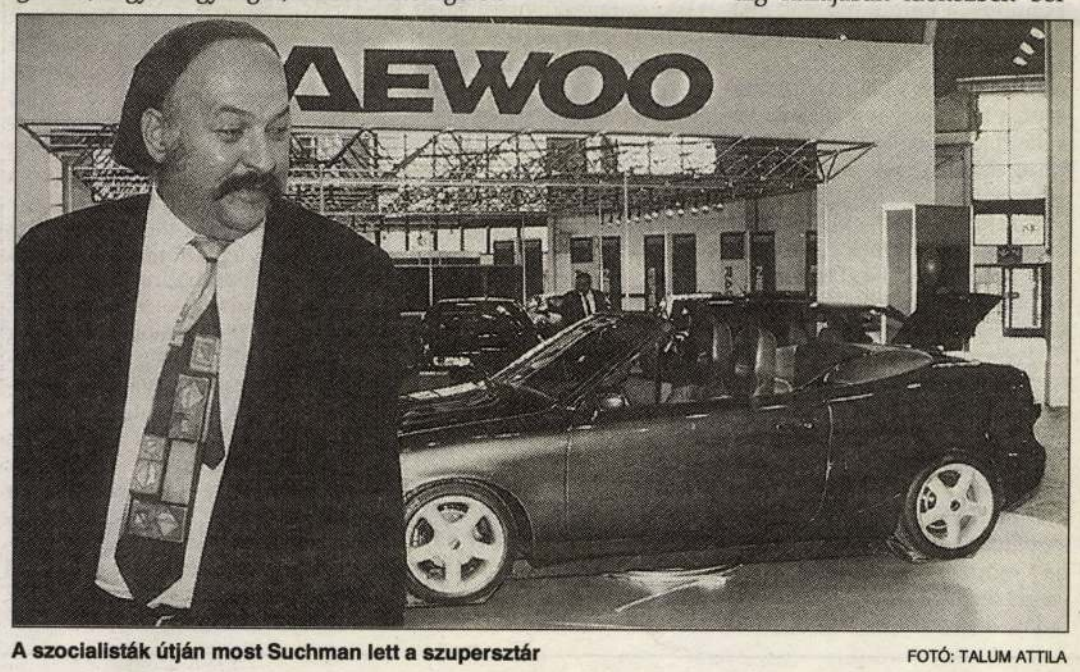

A szocialisták útján most Suchman lett a szupersztár FOTÓ: TALUM ATTILA

A jegyzőkönyv tanúsága szerint a Daewoo elnöke, *Kim Woo Choong* ismételten kinyilvánítja cége komoly érdeklődését a Rába Rt. iránt. Hozzáteszi, pénzügyi rálátásuk még nem teljes a Rábára, így végleges elképzelésük nincsen.

Szinten a jegyzőkönyv tanúsága szerint, *Suchman Tamás*, privatizációért felelős tárca nélküli miniszter a panaszt hallva, mentőövet dob. Szó szerinti idézet az Emlékeztetőből: Az ÁPV Rt. „ki fogja alakítani és át fogja adni a Daewoonak a Rába Rt. privatizációs stratégiáját, ahogy a Magyar Gördülőcsapány Művek esetében is. ... egy hónap áll rendelkezésre a pénzügyi megismerésre, amelyhez a magyar oldal meg fogja tenni a szükséges lépéseket... egyetértés esetén ezt követően lehet zártkörű pályázatú gyors tranzakció."

Az üzlet megkötését a nyár végére ígérték. Suchman Tamást tegnap kinevezték ipari miniszternek, Kim Woo Choongot pedig hazájában időközben börtönbüntetésre ítélték. Hazánkban központi nyomozó hivatalt állítottak fel a feketegazdaság, általában a nagy horderejű gazdasági bűncselekmények felderítésére. *Horn* miniszterelnök a napokban jelentette ki: az ÁPV Rt. európai színvonalon végzi munkáját.

Szerettük volna tájékoztatni lapunk olvasóit Suchman Tamásnak az üggyel kapcsolatos véleményéről, s faxon megküldtük a cikk kéziratát, de a miniszter nem kívánt rá reflektálni.

Hyun-Il Lee, a Daewoo budapesti igazgatója viszont érdeklődésünkre elmondta: a Rába Rt. privatizációja ügyében már sok tárgyalást folytattak. Hozzátette: nem érzi úgy, hogy a miniszter szavai ígéretet, egyoldalú elkötelezettséget jelentettek volna a Daewoonak, s feltételezte: más, a Rábára pályázó cégek hasonló tájékoztatást kaphattak az ÁPV Rt. vezetőitől.

Hangsúlyozta, hogy a tendert még nem írták ki, az év eleje óta folyó tárgyalásoknak egyelőre nincs látható eredménye. A Daewoo mindenesetre nagyon komoly összeggel kíván a Rába privatizációjában részt venni, nem sajnálja a pénzt. Az időt azonban igen, s ma már úgy látják: a Daewoo és a magyar kormány időszámítása eltér egymástól. Ezért ha nem az ő üzleti tempójukban folyik a privatizáció, kénytelenek lesznek a régió más, számukra hasonlóan fontos cégei felé fordulni.

Adalékul az igazgató elmondta, hogy a Gördülő Csapágy Művek tenderkiírásához az ÁPV Rt. 1995. év végi információs anyagot mellékelt, így a Daewoo az idén júliusban már tulajdonosként szembesült a ténnyel: az eltelt fél év alatt 350 millió forint veszteséget halmozott fel a gyár. Ennek ellenére a Daewoo komoly befektetőként, a magyar gazdaságért tenni akaró vállalkozásként jelent meg Magyarországon, hangsúlyozta az igazgató, nem tartva szerencsésnek, ha a cég nevét a korrupcióval hozzák összefüggésbe. Itt ugyanis minden lépésüket a hatályos törvényekkel összhangban teszik meg.

Amit mindehhez hozzáfűzhetünk: Bízzunk benne, hogy az erkölcsi érzékenység régióként változó tartalmú fogalom, s hogy ez idő szerint éppen a mi régiónkban várható a felerősödése.

Németh Zsolt

HÍRVILÁG

Az MDNP az adóterhek növelése ellen

Az MSZP vezette kormány azért vitatkozik az MSZP-frakcióval az új adótábláról, hogy elterelje a figyelmet a valós problémáról. 1997-ben sem fog sikerülni a feketegazdaság szereplőit bevonni az adózásba. Tehát marad az ördögi kör. Ezt *Barsiné Pataky Etelka*, a Magyar Demokrata Néppárt parlamenti képviselője mondta pénteken a frakció sajtótájékoztatóján. A Néppárt szerint a bérből és fizetésből élők adóterhei tovább nem növelhetők. Barsiné Pataky Etelka szerint a két legfelső adósáv esetében emelni kellene az adóalapot, a középső sávokat szét kellene húzni. A Néppárt álláspontja szerint a lakosság összességében nem fog kevesebb adót fizetni jövőre, mint 1996-ban.

Richter-törzsrészvények október 1-jétől

Előreláthatólag október 1-jétől megkezdődhet az átalakított Richter elsőbbségi részvények helyett kibocsátott törzsrészvények kiadása. A Richter Rt. május 3-i közgyűlése határozott az elsőbbségi részvények törzsrészvénnyé alakításáról. A közlemény szerint a cégbíróság szeptember 4-én értesítette a társaságot a részvényátalakítással összefüggő alapszabály-módosítás tudomásulvételéről. A kibocsátó intézkedett az átalakított részvények helyett kiadásra kerülő törzsrészvények kinyomtatásáról, és a cégbírósági végzés jogerőre emelkedése után az új törzsrészvények tőzsdei bevezetését is kérelmezni fogja a BÉT-től. A Pénzügyminisztérium úgy foglalt állást: ha az átalakított elsőbbségi részvények szokásos piaci értéke kisebb, mint a törzsrészvénynek a tulajdonosváltozás napján érvényes tőzsdei átlagárának kétezer forinttal csökkentett értéke, akkor az szja hatálya alá tartozó magánszemélynek az árfolyam-nyereség mellett természetbeni juttatás címén is keletkezhet adóköteles jövedelme. Az adót a társaság fizeti be, az átváltást kérő magánszemélynek azonban az új törzsrészvények kiadásával egyidejűleg a társaság részére be kell fizetnie az adó összegét. A tulajdonosváltozás időpontjának az új törzsrészvények kiadásának első napját megelőző napot tekintik.

Ukrajna: féléves csúcson az infláció

Fél éve nem látott magasságba emelkedett augusztusban az infláció Ukrajnában, szakértők azonban úgy vélik: átmeneti jelenségről, a hónap elején végrehajtott 24 százalékos közüzemidíj-emelés hatásáról van szó – közölte az AP-DJ. Az augusztusi növekedést egyébként szinte teljes egészében az energia és a közszolgáltatások árának emelése okozta. A Nemzetközi Valutaalappal kötött hitelmegállapodásban Kijev ugyanis vállalta, hogy a közüzemi díjakat még idén kétszeresére, a költségekkel azonos szintre emeli. Több hónapos halogatás után az ukrán kormány augusztus elsején végül életbe léptette az áremelést.

Növekvő inflációtól tart a Wall Street

Estek a részvényárak csütörtökön a Wall Streeten, az augusztusi foglalkoztatási adatok közzététele előtt egy nappal. Kereskedők és befektetők ugyanis attól tartanak, hogy ha túl jók a múlt havi munkaerő-piaci adatok, az az infláció növekedéséhez és hamarosan kamatemeléshez vezethet. A 30 iparvállalat részvényeiből számított Dow Jones-index (DJIA) 49,94 pontot esett és 5606,96 ponton fejezte be a napot. A kereskedési napon 360,54 millió részvény cserélt gazdát. 1588 papírnak esett, 751-nek csökkent és 817-nek nem változott a jegyzése. Különösen rossz napjuk volt a félvezető-, a komputergyártó és más technológiai cégeknek, de gyengült a közlekedési-szállítási részvények jegyzése is.

A kisgazdák komolynak tartják

Váratlan forintleértékelés?

A Független Kisgazdapárt kormányzati körökből származó értesülései szerint a közeljövőben komoly forintleértékelés várható – hívta fel a figyelmet a kabinet egyik várható intézkedésére *Szabadi Béla*, az FKGP gazdasági kabinetjének vezetője. Szerinte a kormány, egyik lehetséges megoldásként, azért nyúlhat ismét az inflációs spirál felpörgetéséhez, mert ezzel pótolhatják a vámpótlék gyors ütemű leépítése következtében megjelenő bevételkiesést.

Mint ismeretes, a Bokros-csomag része volt a nyolcszázalékos vámpótlék bevezetése, ami jövő év július elsejéig van hatályban. *Medgyessy Péter*, a jelenlegi pénzügyminiszter viszont a vámpótlék gyors ütemű megszüntetését helyezte kilátásba. Az idén mintegy százmilliárd forint bevételre számít a költségvetés a pótlékból, ezt az összeget nem nélkülözheti a költségvetés. A kisgazda politikus úgy tudja, hogy a kormányban megoszlanak a vélemények az egyszeri nagyarányú forintleértékelésről, ezért alternatívaként a vámpótlék négyszázalékos további fenntartása is felvetődött.

❄

A Magyar Nemzeti Bank sajtóosztályán érdeklődésünkre azt a választ kaptuk: a vonatkozó jogszabály értelmében Magyarországon a forintleértékelés mértéke és időpontja államtitok.

N. Zs.

Az APEH különleges ügyosztálya

Augusztusig az ez évre tervezett 1425 milliárd forintnyi adóbevételből 880 milliárdot, az éves előirányzat 62 százalékát szedte be az APEH – közölte tegnapi sajtótájékoztatóján *Pitti Zoltán*, a szervezet elnöke, aki azt is elmondta, a mostani teljesítés kedvezőbb a tavalyinál. Pitti szerint összességében a költségvetéshez befolynak a tervezett összegek, az APEH miatt nem rövidül meg a büdzsé. Ami a jövő évi bevételi előirányzatokat illeti, az elnök úgy véli: miután az adókulcsok csökkennek, feszítettnek tűnnek a számok, teljesítésük feltétele a közteherviselés növelése.

Az elnök bejelentette, az APEH-en belül szeptember 15-ével létrejön a különleges ügyosztály, amely az adóhatóság szabályozott működését hivatott biztosítani, s egyebek közt az összeférhetetlenségi viszonyokat vizsgálja. Az osztályvezető személyéről még nincs döntés, azt azonban Pitti elmondta: tizenhárom-tizenöt munkatársa lesz a csapatnak. A belső ellenőrzés szerepét is teljesítik, s hogy munkájuk feltételei biztosítottak legyenek, várhatóan nem kerülnek majd reflektorfénybe.

V. É.

Országos piaci körkép

A lédús őszibarackokat fölváltották a keményebb húsú, nagyobb méretű és rostosabb fajták, amelyek befőttnek, lekvárnak, ivólének is egyaránt kitűnők. Valószínűleg ez lehet az oka, hogy Dunaújvárosban 50 és 80 közül 90 és 100 forint közé szökött föl az ára. A 100 forintos őszibarack ugyan nem ritka Budapesten, a Bosnyák téri piacon sem, ám itt még 50 forintért is kosárba lehet tenni a hitványabbak kilóját. Továbbra is olcsó Kecskeméten, ahol még mindig 30 és 80 forint között mozog az ára.

Ugyanennyiért kapható Kecskeméten az alma is, pedig a nyári mellett föltűntek a téli fajták – a nyilván széltől levert, de gondosan fényesre dörzsölt jonathánok, idaredek is. Az alma ára Dunaújvárosban 50 és 70, a Bosnyák téren 40 és 120 forint között. Ugyancsak e tág határok között árusítják a Bosnyák téren a tölteni való paprikát, amit Dunaújvárosban 50–70, Kecskeméten 25–80 forintért kilóznak.

Föltűnően olcsó a karfiol – bár igaz, most van a szezonja: érdekes módon, a fölkeresett piacok közül mindenütt 30 forintnál kezdődik az ára, ami aztán 50-ig kúszik föl, kivéve az egyébként igen olcsó árairól nevezetes Kecskemétet: itt a szebbjéért némelyek 60 forintot is elkérnek.

A lisztharmat által jócskán megritkított, éppen ezért a szokottnál most drágább uborka persze megint csak Kecskeméten a legolcsóbb, ahol még 50–80 forintos kilónkénti áron is megvehető. Dunaújvárosban 60–80, a Bosnyák téren 80–120 forintra tartják az uborkát.

A tojás darabjáért Kecskeméten 12-14, Dunaújvárosban 13-14, a Bosnyák téren pedig 13-17 forintot kell fizetniük a vásárlóknak.

(káposztás)

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi árfolyam	Közép 1 egységre,	Eladási forintban
Angol font	240,85	243,23	245,61
Ausztrál dollár	122,07	123,27	124,47
Belga frank (100)	502,03	507,04	512,05
Francia frank	30,23	30,53	30,83
Görög drachma (100)	64,75	65,40	66,05
Holland forint	92,24	93,16	94,08
Japán jen (100)	140,64	142,05	143,46
Kanadai dollár	111,96	113,07	114,18
Kuvaiti dinár	512,89	517,99	523,09
Német márka	103,41	104,44	105,47
Olasz líra (1000)	101,80	102,81	103,82
Osztrák schilling	14,69	14,84	14,99
Svájci frank	127,28	128,54	129,80
Svéd korona	23,15	23,38	23,61
USA-dollár	153,66	155,19	156,72
ECU	195,24	197,18	199,12

● *Információ az információról címmel október 28. és november 1. között rendezik meg a Magyar Adatbázis-forgalmazók VI. Konferenciáját és kiállítását a Thermal Hotel Heliában. A plenáris ülés mellett harminchat ülést terveznek, többek között az internetről, a telekommunikációról, valamint az informatika lehetőségeiről az agrármarketingben, a természetvédelemben, az önkormányzatokban, a könyvtárakban, az egészségügyben és az idegenforgalomban.*

● Megjelent az első magyar–angol, illetve angol–magyar public relations (PR-) szótár. A mintegy 1000-1000 szót és szakkifejezést tartalmazó könyv mindenki számára segítséget nyújt, aki a nyilvánosság szervezésével foglalkozik, vagy a tágabb értelemben vett kommunikáció valamelyik területén dolgozik. A PeppeR Kommunikációs Ügynökség gondozásában megjelent kézikönyv a közismert kifejezések esetén csak fordítást ad, de a kifejezetten csak az angolszász kultúrában értelmezhető kifejezésekhez magyarázatot is fűz. Tervezik, hogy a szótárt megjelentetik valamennyi jelentős európai nyelven is.

● *Az orosz Aeroflot légitársaság szándéklevelet írt alá a Boeinggel, az amerikai cég tíz B-737 utasszállító gépének megszerzéséről, részben vásárlás, részben bérlet (lízing) formájában – jelentette az AFP, az orosz Itar-TASZSZ értesülésére hivatkozva. A hírügynökség szerint a felek nem hozták nyilvánosságra az üzlet pénzügyi részleteit, sem a vétel és a bérlet megoszlását.*

● ...k az utasforgalom a ...hansa magyarországi járatain, az idei év első félévében 120 036 utassal számolhattak. Ez az előző év hasonló időszakához képest 3,5 százalékos növekedést jelent, de a nyári hónapokban a 46 százalékos növekedést is elérte a forgalom az egy évvel korábbihoz képest.

● A millecentenáriumi ünnepségek vendégforgalmának és a jelentős augusztusi kulturális rendezvényeknek köszönhetően a főváros tizenhat legnagyobb szállodája 78 ezer 800 szobával többet adott ki, mint tavaly augusztusban. A helykihasználás nyolcvanöt százalékos volt.

Jogszabályt sértett a Prima Austria

Csorbát szenvedett az alapító hírneve

A Grazer Wechselseitige üzleti hírneve károsodott amiatt, hogy az általa alapított Prima Austria Biztosító megsértette a magyar jogszabályokat. Pontosan fel kell tárni az osztrák biztosító felelősségét a Prima Austria jogszabálysértő tevékenységében ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, milyen mértékben sérült üzleti hírneve, és ennek alapján bejöhet-e a magyar biztosítási piacra. Ezt *Asztalos László*, az Állami Biztosításfelügyelet elnöke állította tegnapi sajtótájékoztatóján. Asztalos azt is elmondta, hogy minderről a felügyelet kinevezett elnökének joga és kötelessége első fokon határozni, és a döntéshozatal során figyelembe veszik az érintett biztosító együttműködési szándékát. Hangsúlyozta azt is, hogy a felügyelet eddigi döntéseit nem piacvédelmi okokból, hanem a szabályok betartatása miatt hozta. Asztalos László arról is beszámolt, hogy lemondott volna tisztéről, ha a pénzügyminiszter nem erősítette volna meg eddigi döntéseit.

A biztosításfelügyelet elnöke elmondta, hogy a kormány tíz nappal a biztosítási törvény hatályba lépése után, a parlamenti döntés ellenében kívánta összevonni a bank-, biztosítás- és értékpapír-felügyeleteket, és bölcs döntésnek nevezte, hogy a kabinet letett erről a szándékáról. Mint mondta, több évvel ezelőtt maga is az egységes pénzügyi felügyelet létrehozását szorgalmazta, jelenleg azonban az egyesítést csak komoly összehangoló munka után tartja elfogadhatónak, és nem szeretne részt venni egy hirtelen összevont felügyelet munkájában. Arról is beszámolt, hogy a közelmúltban kérte a pénzügyminisztert: hat évre nevezzenek ki vezetőt a biztosításfelügyelet élére. A jelenlegi átmeneti állapotban ugyanis nem vállalhatja a megnövekedett feladatok igényeinek megfelelő szervezeti átalakítás és a személyi változtatások megkezdését.

(giczi)

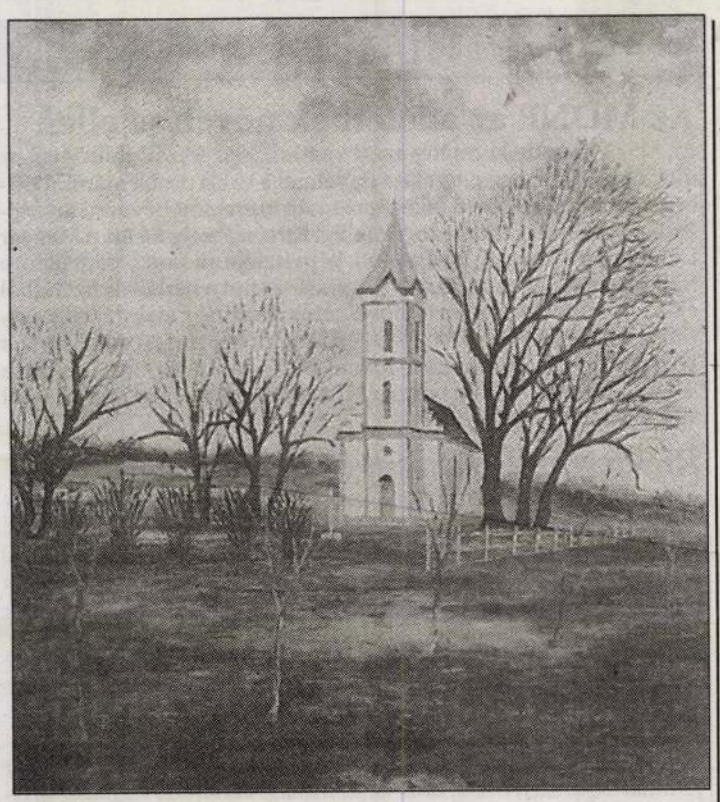

Galéria avatásával ünnepli fennállásának 700. évfordulóját Almáskeresztúr község, szeptember 15-én. Az Új Galéria első kiállításán a Művészetbarátok Egyesületének tagjai mutatják be alkotásaikat

Erdélyi könyvgyűjtemény

A Molnár utca 5. szám alatt található *Erdélyi Magyarok Egyesülete* olyan, mint maga Erdély: kincseket, értékeket rejt. Az anyaországiak, akik követik a hazánknál is nagyobb, országnyi országrész kulturális életét, nem kerülhetik meg ezt a kis szigetet a Belvárosi Ifjúsági Ház tőszomszédságában. Azoknak, akik a kultúraellenes kultúrpolitika regnálása következtében megelégelték a másságfesztiválokat, nyugodt szívvel ajánlhatjuk az Erdélyi Magyarok Egyesületét.

Az irodalmi estek, előadások alkalmával gazdag könyv- és folyóirat-kínálat várja az idelátogatót. Hosszú évek kitartó munkájával jelentős erdélyi tárgyú könyvanyagot gyűjtött össze az egyesület. A gyűjtemény ládákban vár a jobb időkre, amikor majd jut pénz könyvespolcra, amelyet az előadóteremben állítanak fel, létrehozva ezzel a főváros egyetlen erdélyi tárgyú könyvtárát.

A nyáron a Kriterion Kiadó hozta el új könyveit, többek között a most indult *Fodor Sándor*-életműsorozat első kötetét. Az őszi idény most a huszonkét romániai magyar kiadót, kereskedőt és nyomdát tömörítő *Romániai Magyar Könyves Céh* könyvismertetőjével kezdődött. A romániai magyar könyvesek a jövőben évente négyszer, minden negyedév utolsó hónapjának első keddjén jönnek majd vendégségbe az egyesületbe. Ezúttal *Vári Attila* verseskötetét, egy Shakespeare-művet, a *Jánosházy György* fordította Julius Ceasart és *Tófalvi Zoltán* A sóvidéki népi fazekasság című munkáját mutatták be a közönségnek. Az ősz másik újdonsága, hogy *Bódis Botond* vezetésével irodalmi kör kezdi meg működését. Az első összejövetelt 10-én, kedden este 6 órakor tartják. A kör célja felolvasóestek megrendezése, irodalmi műhelymunka beindítása, és ismerkedés – nemcsak az erdélyi magyar irodalommal, hanem egymással is.

Tóth Szilárd

A bécsi balett Budapesten

A lélek délibábja

Osztrák–Magyar Monarchia ide vagy oda, sosem járt a bécsi balett-társulat Budapesten. Az Udvari Operaház (a mai Staatsoper) parádés épülete 1860-ban nyitotta meg kapuit, a táncstagozat eleinte Taglini, majd Hassreiter koreográfus irányítása alatt állt.

Lendületet igazán az 1960-as évek során kapott, a *Nurejevvel* való együttműködés idején. A világhírű táncos koreográfiáit *Balanchine* klasszikus repertoárja egészítette ki, később meg a modern balett nagyjainak *(Van Manen, Kylian)* kompozícióival bővült. Gyakori vezetőváltások után, az elmúlt évadot *Renato Zanella* igazgatásával kezdte a Staatsoper balettegyüttes. A veronai születésű, Stuttgartban koreográfussá avanzsált táncművész szemlátomást a klasszikus és a modern repertoár összhangjára törekszik.

A bécsi balett föllépése Budapesten óriási közönséget vonzott. Négy darabból álló estjükön klasszikus Balanchine- és friss hatású Zanella-koreográfiák váltották egymást. E sorok íróját annál is inkább lenyűgözte Balanchine 1928-ban kelt, *Apollon Musagéte* című, legendás hírű kompozíciójának bécsi felújítása, mert idén végignézhette *W. Forsythe*, a modern balett kiválóságának e műre szerzett parafrázisát az amszterdami Muziekthesterben. Lemérhette hát a két korszakon átívelő szemléletbeli különbségeket és azonosságokat, s a balettművészetben fölsejlő világszemléletet – két nagy mester szellemi szűrőjén át. A bécsi Apolló-játék, hajdani szerzője szándékának megfelelően, szárnyaló könnyedséggel „röppenti föl" a három múzsát, akik Apolló, az impozáns-fennséges megjelenésű *George Hatala* intésére küldetést vállalnak a költészet, a tánc, illetve a zene fölkarolásában. A bölcsesség és az ifjúság daliás istene – a maga mértéktartó eleganciájával – hódol a múzsáknak, akik pillekönnyű táncban vetélkednek egymással, míg a tánc múzsája, Terpszikhoré el nem nyeri Apolló mellett a díszhelyet *(J. Seyfried, A. Kontrus, E. Petters)*.

A Csajkovszkij-balettekből jól ismert kettősök mintájára keltette életre *S. Nona* és *G. Hatala* – ugyancsak Balanchine koreográfiájában – a bensőséges lírát, harmóniát sugalló Pas de deux-t. A páros lét mindenkori velejárója a csöndes vonzalom, a kettősséget legyűrő összhang, az odaadás, a klasszikus balett szemgyönyörködtető, ívelt mozdulatarzenálja révén elevenedik meg a színen.

A fönt jelzett páros lét mai vetületét látjuk viszont Zanella Konzertantes duójában. A *Sztravinszkij*-zene ihlette koreográfia mintha korunk dinamikusabb párkapcsolatait szegezné szembe a hatvan évvel korábbi eszményekkel, hogy kifejező erőben mégis erőtlenebbnek érezzük amannál (mármint a Balanchine-félénél), annak inkább a két alkotóegyéniség szuverenitása, szuggesztivitása közti különbség lehet az oka. De hát Zanella koreográfusként még pályája elején tart. Empty place című, nagyobb szabású tánckompozíciójában már inkább megmutatkoznak oroszlánkörmei. *John Hassel* zenéjére a lassú meditációtól a vad lendületig „felpörgő", variációkban gazdag koreográfia tág teret kínál a táncoskészségek fölvillantásának. A sivatagi táj, a homokbuckák monotóniáját és magányt sugalló sivárságát (a vetített háttéren) fölvillantja a kavicsos vízpart s a zöld lankák látványa – talán csak a táncosok képzeletében, akik egyre növekvő csoportban, egyre vadabb lendülettel népesítik be a kihalt tájat. Talán a lélek délibábja kelt táncra általuk?

Metz

Megmaradásunk esélyei

A XXI. században csak azok a társadalmak lesznek életképesek, amelyekben erős a családokon, kisközösségeken belüli szolidaritás, illetve amelyekre az összetartozás és az összefogás jellemző. Arról, hogy Magyarország túlélési esélyei ebből a szempontból milyenek, egyebek mellett szintén szó lesz a Társadalmi átalakulás és nemzetközi együttműködés című, szeptember 10-11-én Budapesten rendezendő konferencián.

A kongresszuson azok a tudósok, kutatók tartanak előadást, akik az elmúlt években részt vettek az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások (OKTK) programban, amelyet még 1992-ben indított útjára az Antall-kormány azzal a céllal, hogy teret teremtsen a kormányzati munkát hosszú távon segítő kutatások számára. Azóta – a különféle pályázatok útján – 687 kutatót támogatott az OKTK, a legkülönfélébb témákban. A kutatási irányok persze nem „szabadon választottak", hiszen a programot mindeddig a központi költségvetés támogatta, így csak azok a témák kaptak-kapnak támogatást, amelyeket a kormányzati szervek is hasznosíthatónak tartanak munkájukban. A szeptember 10–11-én az Akadémián megrendezendő konferencián elsősorban az elmúlt két esztendő kutatási eredményeit foglalják össze a résztvevők.

Drámaírók versenye

Idén, immáron negyedszer rendeznek drámaíróversenyt a Magyar Dráma napján, szeptember 21-én. A közkedvelt szellemi erőpróbának ebben az évben is megszokott helyszíne, a József Attila Színház ad otthont, a szabályok azonban módosultak, s a verseny szereplői is egészen mások lesznek, mint az eddigiekben. Újdonságot jelent az is, hogy a végső megmérettetést tehetségkutató selejtező előzi meg 13-án Miskolcon, három, eddig ismeretlen szerző közreműködésével. A viadal budapesti eseményeibe a Magyar Rádió és Televízió is bekapcsolódik.

(cs)

Öt év után ismét KFT-koncert és -lemez

Üzenet az Internetről

A napokban kezdődtek meg a nyolcvanas évek elején a maga módján ellenzéki szerepet betöltő, nagy sikerű újhullámos együttes, a Korlátolt Felelősségű Társaság október 12-i koncertjének próbái. Az angolszász dömpingben új színfoltot jelentő KFT számos, nem, vagy kevéssé ismert hanghordozón publikált anyaggal lepi meg a közönséget. Az előkészületekről Márton András dobos nyilatkozott lapunknak.

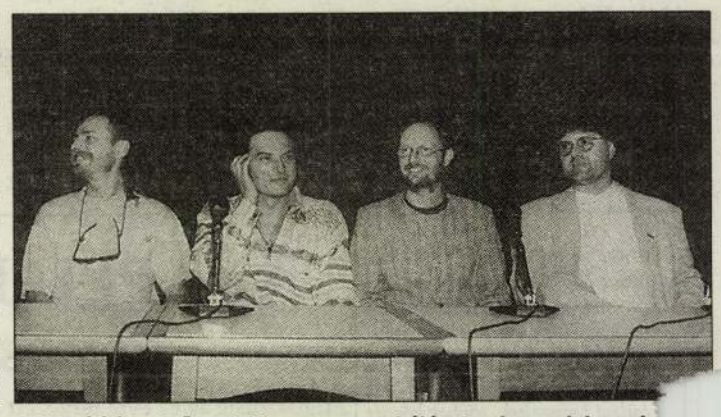

A KFT újító kedvű tagjai hamarosan a hálózaton is megjelennek

– Még 1993-ban tettem meg az első lépéseket azért, hogy a zenekar tagjai ráhangolódjanak egy újabb közös munkára. A koncert megrendezését négyen, közösen határoztuk el, de ennyi idő kellett, hogy ez a határozat megszülethessen.

– Miért Bál az Interneten a műsor címe és hogyan kapcsolódik a rendezvény a számítógépes világhálózathoz?

– Mindig szerettünk haladni a korral. Már az 1984-es Bál az Operában című lemezünk borítóján is szerepelt egy multimédiaprogram leírása, pedig akkoriban ilyesmit még nem lehetett a borítóra helyezni. Az ötlet egyébként – akkor is, most is – az enyém volt, sokat foglalkozom számítástechnikával. A számítógépes világhálózatra csatlakozásunk nagyon lényeges, mert így nem csupán azok hallhatnak minket, akik eljönnek a koncertre, hanem – a KFT hamarosan megnyíló home page-én keresztül – az Internet-kapcsolattal rendelkező számítógép-tulajdonosok is. A több mint kétórás koncert gerincét legismertebb számaink és jelmezes jeleneteink alkotják, de eljátszunk egy olyan dalt is, amit eddig még soha, sehol nem lehetett hallani. Számos meglepetést tartogatunk a közönségnek, de ezekről egyelőre nem szeretnék még beszélni, hiszen csak a napokban kezdődtek a próbák.

– Lemezük is megjelent a koncertre, mi hallható a korongon?

– Ez egy ritkaságokból és ki nem adott számokból összeállított album, amelyen – tö között – a 81-es Táncdalfe vál-sikerünket jelentő Ba vagy, a *Hazel O'Connorral* közö sen, az 1984-ben készített számaink, a csak válogatásokon napvilágot látott Szobanövény és Kincses Kalendárium, két különböző Afrika-változat, valamint a Függönyrojt című instrumentális darab hallható.

– A jövőben milyen együttműködés várható a KFT-tagok között?

– Meglátjuk, hogy a próbákon milyen alkotói légkör alakul ki, s ennek függvényében döntünk a jövőről. Országos koncertkörutakra nem megyünk többé, de elképzelhető, hogy évente, kétévente egy-egy fellépés erejéig összeállunk, s néha új lemezekkel is jelentkezünk.

(csikor)

Műsorleépítés a televíziónál

Év végéig nem készít több színházi felvételt a Magyar Televízió – mondta el *Szolnoki András*, a Színházi Szerkesztőség főgyártásvezetője. Kifejtette, a tavalyi 116 millió forint helyett a szerkesztőség ebben az évben csupán 66 millió forinttal gazdálkodik, ez az összeg azonban nem elegendő a megszokott, évi 36 közvetítéshez. Hozzátette: május végéig 23 előadást sikerült rögzíteniük, a tervek szerint ezeket a jövő évben sugározzák.

Szolnoki András arról is tájékoztatott, hogy több szempontot mérlegelnek, amikor az évi mintegy 120 országos bemutatóból kiválasztják a rögzítendőket. Az előadásoknak minőségi, technikai és jogi követelményeknek kell megfelelniük. A Magyar Televízió fontosnak tartja azt is, hogy az ország valamennyi színházát bemutassa, és teret adjon minden műfajnak – mondta a főgyártásvezető. Hozzátette, a televízió jelenlegi műsorstruktúrája nem teszi lehetővé, hogy vasárnaponként gyermekelőadásokat sugározhassanak, egyelőre be kell érniük a szombat és vasárnap esti adássávjukkal a TV 2-n. Szolnoki András reméli, hogy – a tavalyi karácsonyi közvetítéshez hasonlóan – ez év végén is meglephetik a gyerekeket egy színvonalas mesejátékkal.

A NAP HÍREI

● A népi mozgalom a XX. század végén címmel tart előadást Borbándi Gyula író, a Néppel a nemzetért szellemi mozgalom „Négyöt magyar összehajol" elnevezésű vitasorozatának keretében, a TESZ Székházában (XII., Szoboszlai u. 2–4.), 26-án 17 óra 15 perces kezdettel. A belépés ingyenes.

● **A kispesti Templom téren, a Nagy Balogh János Kiállítóteremben nyílik kiállítás kedden Buday Mihály festményeiből. A jugoszláviai születésű művész 1992 óta vesz részt magyarországi alkotótáborok munkájában, s két éve települt hazánkba.**

● *Szent Sebestyén vértanúsága* címmel misztériumjátékot mutat be a Budapest Bábszínház. Az öt képből álló darab rendezője Szikora János, a látványtervezője El Kazovszkij, a szereplőgárdában pedig a bábszínház művészein kívül az Arvisura együttes tagjaival is találkozhat a közönség. Az először 85 évvel ezelőtt, Párizsban bemutatott Claude Debussy–Gabriele D'Annunzio-mű hazai premierje október 7-én este 7 órakor lesz a Budapest Bábszínház Játszó-Tér nevű kamaratermében (VI., Andrássy u. 69.).

● A Lánchíd Kör koszorúzással emlékezik Eötvös József születésének 183. évfordulójára, az író szülőházánál, az I. ker., Úri u. 19. szám alatt vasárnap délelőtt, 10 óra 30 perckor. Az ünnepségen Főző Vilmos, a Batthyány Úti Általános Iskola igazgatója, a Budavári Önkormányzat Oktatási Bizottságának elnöke mond beszédet.

● **Megújulva indul szeptember közepétől újra a Magyar Televízió Művelődési Stúdiójának Repeta című műsora. Az eddig 40 perces érettségire-felvételire felkészítő, oktató műsor ezentúl 70-75 percben jelentkezik a hét négy napján, s a feladatok megoldása, illetve a tételek kidolgozása mellett egyéb, fiatalokat érdeklő témákkal, többek között tudománytörténettel, diákjoggal, sporttal és divattal is foglalkozik.**

● *A Brazil–Magyar Társaskör soron következő klubdélutánján Koós Judit művészettörténész tart előadást Hamza D. Ákos képzőművészeti életművének brazíliai korszakáról az ELTE-BTK Portugál Nyelv és Irodalom Tanszékén 18-án 17 óra 30 perctől.*

● Bartók Béla halálának 51. évfordulója alkalmából nyilvános hangversenyt rendeznek 26-án 18 órakor a Bartók Béla Emlékházban (II., Csalán u. 29.). A zeneszerző I. és IV. vonósnégyesét a – Komlós Péter, Hargitai Géza, Németh Géza, valamint Mező László alkotta – Bartók Vonósnégyes adja elő.

Miskolc csarnokszínháza

Új, 480 személyes szabadtéri színház és orfeum épült Miskolcon, a belvárosi színházi együttes központjában, az öt esztendeje tartó, mintegy másfél milliárd forint költségű rekonstrukció részeként. Korszerű technikával felszerelt olyan színpad is készült, amely rossz idő esetén úgynevezett csarnokszínházként szolgálhat. A létesítményt tegnap este ünnepi gálaműsorral avatták fel. Neves művészek – mint *Bitskey Tibor, Csavlek Etelka, Ilosfalvy Róbert, Melis György* – léptek fel. A Miskolci Szimfonikus Zenekart *Kovács László*, a Miskolci Bartók Kórust *Sándor Zoltán* vezényelte. A Színvavölgyi Táncegyüttesnek ez alkalomra *Jóna István* készített új koreográfiát. A rendező *Hegyi Árpád Jutocsa*, a Miskolci Nemzeti Színház igazgatója, a műsort *Baranyi Ferenc* költő vezette.

● Könyvbemutatót rendez a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület november 26-án a Litea Könyvesboltban (I., Hess András tér 4.), ahol Csihák György: Ex Oriente Lux, Georg German: A Berni Történelmi Múzeum magyar vonatkozású emlékei, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizedik Magyar Őstörténeti Találkozó és a Negyedik Ma nelmi Iskola Előadásai és című kiadványokkal ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

Új MAGYARORSZÁG
1085 Budapest VIII., Üllői út 32. Levélcím: 1410 Budapest, Pf. 199.

Kiadja a Nemzeti Média Kft. ● Ügyvezető igazgató, megbízott főszerkesztő: Franka Tibor ● A szerkesztőség telefonszámai: 210-2975, 210-2976, 210-2988 ● Titkárság: 210-3782 ● Telefax: 210-3047, 210-2564 ● Hirdetésfelvétel: 1085 Budapest VIII., Üllői út 32. Telefon: 210-3786 ● Fax: bármelyik szerkesztőségi szám/2428-as mellék ● Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt., árusításban megvásárolható az alábbi terjesztők hírlapárusainál: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok. ● Kiadói Lapterjesztő Kft. ● Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (Budapest XIII., Lehel út 10/A, levélcím: HELIR, Budapest 1900) ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban, közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra. ● Előfizetési díj egy hónapra 650 Ft, negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat, H–1339 Budapest, Postafiók 149. Nyomtatás: Vörösmarty Nyomda Rt., Székesfehérvár, Irányi Dániel u. 6. Telefon: (22) 312-550. Felelős vezető: Papp Károly vezérigazgató ● ISSN 1215-0185 Bp. – ISSN 1215-1386 vidék

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 . 5

KORTÁRS

Szatmári Tóth László

1021

nara
az óra
ette e
iltozat

kapu,
már,
ompá
szruh
at, m
m, de
hogy

a, hogy barátságomat az idők múltával a
zegény. Neki vége.)
Napóleon, hanem Pylades. Nagyszerű fiú
tatlan ellenfelekkel küzdött, aztán minden
ics, s véget nem érően locsogott-fecsegett.
ezete! Soha ilyen társaságot nem ismertem.
amelyből éppen most csendült ki a régi
ek; ha nem kóboroltam volna el időnként
m engedelme nélkül, azt se tudtam volna,
patrícius polgároké. Dehát szerencsére itt
Pylades, és szélesre tárta előttem az élet
nyelmesen sétálhattam rajta.

nevezni, még akkor is, ha jócskán idősebb
nem kislány, de nem nő, mégsem nő. Azon
nindenki aludt körülöttünk...

egybe tartozik az egész, Pylades, Gretchen,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 5

KORTÁRS

Szatmári Tóth László

1021

SZATMÁRI TÓTH LÁSZLÓ: Piktor Ica

... és a ha...
...jdalmasan elfojtódik, hanem
Pedig e sikeres emberi és írói pálya csak enn...
mérlegelhető.

Az Új Írás most kezdte el írói életrajzok k...
mi a jelzett egyoldalúságok miatt nem vállalh...

Megértésed reményében őszinte tisztelett...

Kovács Sándor Iván felelős szerkesztő
Budapest
KORTÁRS szerkesztősége

Kedves Iván!

Ámbár úgy vélem, hogy nem minden levélre kell válaszolni, s ráadásul mint többszörös szerkesztőség-viselt ember természetesnek tartom a ius redactorist, amely maga dönti el a maga ízlése és belátása szerint, hogy mit akar közölni és mit nem – mégis van egy okom, hogy leveledre ne csak reflektáljak, hanem viszontválaszt is kérjek. Ez az ok pedig az, hogy gyakorlott olvasó létemre sem értem, mit akartál közölni velem. Ha a kéziratot azzal nyújtod vissza, hogy hangja nem felel meg ízlésednek, vagy a benne megnyilvánuló irodalmi szemléletet nem vállalod, akkor az ügyet megnyugtatóan lezártnak tekintem.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 5

KORTÁRS

Szatmári Tóth László

Megjöttek. Leragasztom a naplót.
Vége az ÜNNEPEKNEK. Folytatódnak a hétköznapok

1021

SZATMÁRI TÓTH LÁSZLÓ: Anyós és a menye

étezer példányt nyomtak. És segítség
áshoz.
riék megjönnek a nyomdából a kisl
jfélre végzünk.
nost lezárom ezt a naplót. (Hiába is
nélkül munka meg munka, egyéb e

hétköznapok, igenis.
zek még föl ebben az utolsó szabad fél

azt, ami a napló törvényei szerint is
szóba került a „szabadság – szerelem
kell nekem... idáig mindenki könnyen
ozatot is érte... addig már nagyon kevesen.
entségtörésből kérdem, de mit ért vele Petőfi, hogy vállalta?... El-
dság, kihűlt a szerelem.
egy Petőfi sorsa számít – azt mondja –, hanem a millióé, akinek

k hallgattam. Mert kavarog bennem valami erről, valamilyen gyanús
g, de nem tudtam kifejezni szóban... és most se tudnám.)
zek fel még (csak tölteni már az erre szánt időt).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 - 5
KORTÁRS

Szatmári Tóth László

1021

kiapadt nyelvét önvérébe mártva,
mohón kortyolta, mint anyja tejét.

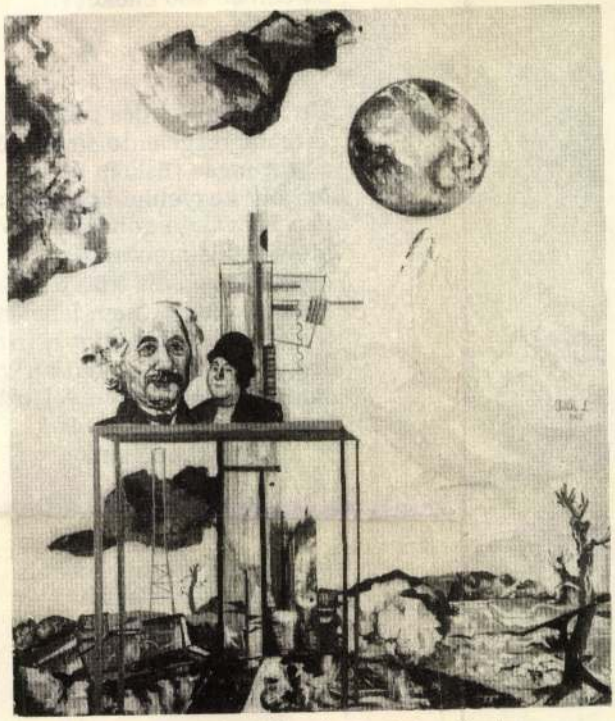

SZATMÁRI TÓTH LÁSZLÓ: Einstein és a felesége

az öntu
És mert
fújja cs
az embe

De minc
Amikor
a szoron
mosoly l
van itt valaki gondunkra leső,
minden kis moccanása
idegeink szálába kötve.
Az anya tudja, nem lehet nagyobb
a test gyönyöre, mint a felelősség,
ahogy ott áll a gazdátlan világ
zománchideg közönnyel vakító,
irdatlan árkai felett és
ez a kis rázkódó-síró
erő
kapaszkodik feléje.

Amikor reggelente hallom
a mindig távolabbról
sivalkodó panaszt,
fáj rágondolni, hogy
egyszer majd elmúlik ez is.

Pajzot (talán az Egyetemes Konvent útján) ezzel megbízott *hangmérnök* vizsgálna át. Az utóbbi években a rádió értékes tapasztalatokkal és pompás műszerekkel gazdagította ezt a tudományágat. Ennek hiányában pedig leghelyesebb egy jó akusztikájú templom bevált térarányait lemásoltatni a tervezővel.

2. A jó akusztikát nem azzal lehet elérni, hogy a belső falakat a sarkok és szegletek halmazává alakítjuk. Sok függ pl. a szószék elhelyezésétől. Különösen nagyfokú dilettantizmusnak kell neveznünk a *mennyezetnek* „jó akusztikát biztosító" összetörését. Az ilyen templom „elnyeli a hangot" és „süketül" hangzik benne a szó. A benne szolgáló igehirdetőkre a fáradság és erőtlenség kényszerérzete nehezedik. Nem szükséges tehát, hogy az ú. n. visszaverődő hangokat teljes tökéletességgel kiküszöböljük. A hangosan beszélés energiáját csak akkor lehet gazdaságosan gyümölcsöztetni, ha a beszédnek van egy kis *csengése* még akkor is, ha a templom félig vagy egészen megtelt hívekkel.

3. Mindenki ismeri a modern-nek nevezett újfajta, alacsony, tágas, tehát inkább emelvényszerű szószékeket. Külföldön már régebben alkalmazzák, de nálunk nehezen toboroz híveket. Az ellenvetések közül a következőket tartom megszívlelhetőknek: *a)* Nem biztosítja az általa remélt istentiszteleti „közvetlenséget". *Egészen más* körülményektől függ ez. *b)* A karzatnak amúgy is kérdőjeles értékű használhatóságát a zérusra csökkenti. *c)* Ha a tágas szószék felett ugyanilyen, vagy még nagyobb méretű vízszintes-lap (baldachin) van, akkor ez a hang nagyrészét a helyszínen „leveri". Eredmény: csökkent hangenergia a templomban és a lelkész tompa pufogásként hallja saját beszédét.

4. Mindenképpen kerülni kell azt a megoldást, amely teljesen zárt, lépcsőzetesen emelkedő rezonátordobozra építi rá a karzati ülőhelyeket. Ilyenkor a legkisebb lábmozdulat is zavaró dörömböléssé erősödik. Megoldás: minél nyitottabb pódiumot kell építeni. Legjobb az erős szál deszkából és lécekből épült vázszerű tribün, amit esetleg — a leeső tárgyak és ifjú Eutikhusok védelmére — erősszövésű sodronyhálóval kombinálhatunk.

5. A karzat sorainak merész szögben kell emelkedniök. Legjobb, ha egy teljes fejmagassággal emelkedik minden sor az előtte levő fölé. Ülő helyzetben is látnia kell mindenkinek a fungens lelkészt.

6. Az eddigieknél sokkal nagyobb gondot kell fordítanunk a kényelmes ülőhelyekre. Ezt még legpuritánabb külföldi hittestvéreink is belátták s csak mi versenyezünk még ma is, fiatalok és öregek számára egyaránt inkvizíciós kínokat jelentő ülőhelyekkel. Pedig ez mindenképpen a figyelem és fegyelem hátrányára szolgál. Sokan ezért idegenednek el a templomtól. Azt kell figyelembe vennünk, hogy az ülő helyzetben levő test anatómiája mit kíván meg, ha fejét a szószék magassága felé emeli.

7. Sem a lelkésznek, sem a gyülekezetnek, de még az új orgonának sem használ az ablakon át betörő erős napfény. Ezt csak némileg orvosolhatja a homályos üveg: szerény véleményem szerint legjobb az elégséges világosságot biztosító pasztell-színekből összeállított színes ablak. S ha az új templomtípus *otthoniasságát* is „gyakorlati" követelménynek minősítjük, akkor ezen a ponton rá kell mutatnunk arra, hogy milyen szép *magyar* ablakokat lehetne tervezni a megfelelő vidék jólismert népi motívumainak felhasználásával. Ahogyan az úrasztali hímzések nem vonják el a figyelmet az Igéről; úgy az ilyen ablakok ellen sem emelhetnénk hitvallásszerű kifogást.

8. A templomhelyiség méltóságát szánalmasan lealacsonyítja az alsó falrészlet nedvességtől való foltossága. A lakásunkban nem szívesen tűrjük ezt el; de, sajnos, a templomban majdnem természetesnek vesszük. Fel kell hívni itt a figyelmet egy nálunk csak szórványosan gyakorolt, de végtelenül kedves és otthonias hatást keltő módszerre, amely az oldalfalakat köröskörül mintegy félmagasságig fával burkolja. Itt a nedves fal többé nem probléma és tegyük hozzá: az eredeti színében meghagyott nemesfa hamarosan nemes patinát ad az új templomnak is. Természetes, hogy ilyenre a mai viszonyok mellett csak kisebb templomokban gondolhatunk.

9. Legfontosabb helyiségét — a templomot — kivéve, általában mindent fűttet az egyház. Számítanunk kell azonban arra, hogy egyszer mégis csak eljutunk oda, hogy a népünk szempontjából „templomozásra legalkalmasabb" téli időszakban nem lehelletfagyasztó hideggel várjuk a gyülekezetet, hanem olyan temperatúrával, amelyben a téliesen felöltözött ember a hideg és meleg minden különösebb kellemetlenkedése nélkül eltölthet egy órahosszát. A templom fűtése ugyanis nem az ú. n. szobahőmérséklet elérésében áll, hanem a nagy hideg *mérséklésében*. Ezért már templomépítés közben számítsunk arra, hogy a később beépítendő fűtőberendezés *helye* előre elkészüljön. Nagy költségmegtakarítást jelenthet ez.

10. Milyen fűtési rendszert alkalmazzunk? Régóta különös figyelemmel kísérem ezt a kérdést és tapasztalataimat ebben foglalhatom össze: Kisebb templomoknál legalkalmasabb egy-két modern kályha beszerzése. Ezzel a leghamarabb és leggazdaságosabban elérjük a kívánt hőmérsékletet. Nagyobb templomoknál a fűtőberendezés rendszerénél az a legfontosabb, hogy a meleg a padok aljáról induljon ki, csőrendszerből. Ugyanis ilyen nagy helyiségben nem érdemes bevárni azt, amíg az egész levegőtömeg átmelegszik; hiszen eleinte órákon keresztül a gyülekezet elhelyezkedése szempontjából teljesen értéktelen felső rétegekben gyűlik össze a meleg. Ilyen templomban csak arra a melegre lehet számítani (különösen, ha egy héten csak egyszer fűtünk), ami éppen *akkor száll fel* a gyülekezet által elfoglalt rétegen keresztül. Ezért pl. a mérnöki szempontból annyira magasztalt ú. n. ventillátoros fűtés (a készülék beszívja és ventillátorok által kisugározza a felmelegített levegőt) nem vált be, mivel ilyenkor a fűtést, a ventillátorok zúgása miatt, az istentisztelet előtt kell végezni s mire az istentisztelet megkezdődik, a meleg levegő már a magasabb rétegekben helyezkedett el.

11. Fűtött templomoknál az ablakok bepárásodnak s így előre gondoskodnunk kell az így lefolyó víz elvezetéséről. Különben hamarosan hosszú csíkok fogják végigszántani az új templom falát. Leghelyesebb a kettős ablak alkalmazása.

12. Néhány mostanában épült templomnál láttam, hogy — talán esztétikai szempontokból — nem építettek szélfogó-berendezést olyan ajtók elé,

amelyek közvetlenül a szabadba nyíltak. Eredmény : később kellett pótolniok.

13. Különös gondot kell fordítani a zajtalanul és önműködően bezáródó ajtókra. Ez annyira hozzátartozik a templom áhítatához, hogy ezen a téren nem érdemes takarékoskodni.

14. Énekszámokat mutató tábláink nagyon kezdetlegesek : kezelésük nehézkes és — ha istentisztelet közben cserélni kell a számokat — zajjal is jár. Lehetőleg olyanokat kell készíttetnünk, amelyek valamennyi éneket egyszerre mutatják. A csongrádi templomban láttam a legsikerültebb megoldást, eredeti népi kitalálásban és kidolgozásban. Alapelve néhány függőlegesen elhelyezett, egymással párhuzamos fahenger, amelyek mindegyikén egy alsó kar forgatására más-más számok tűnnek elő. Pillanatok alatt be lehet állítani a szükséges számot. (Lényegében ugyanaz az elgondolás ez, ami az ú. n. állíthatós bélyegzőkön érvényesül.) Annyira jónak találtam ezt a rendszert, hogy szerintem érdemes lenne valamelyik református cégnek ezt nagyban gyártani és forgalomba hozni. Több fém behasználásával és néhány kisebb módosítással mindössze három henger lenne arra szükséges, hogy a teljes istentisztelet valamennyi énekét előre mutassa, egyesítve magában a praktikusság, szépség és olcsó ár minden kívánalmát.

Szenes László.

AZ 1646. ÉVI SZATMÁRNÉMETI NEMZETI ZSINAT

A kép szereplői: I. Rákóczi György fejedelem és Geleji Katona István püspök. Eredetije egy hatalmas színes freskókép a szatmárnémeti református egyház díszermében, az ottani református főgimnázium első emeletén.

Lapunk legközelebbi számában megjelent, Geleji Katona Istvánra vonatkozó cikkel kapcsolatban közöljük ezt a történelmi vonatkozású, értékes képet, Dr. Gál Lajos budapesti, Frangepán-utcai lelkésztestvérünk szíves engedélyével.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szathmáry Zoltán
JÖVŐ MÉRNÖKE
1965 NOV 1

1021

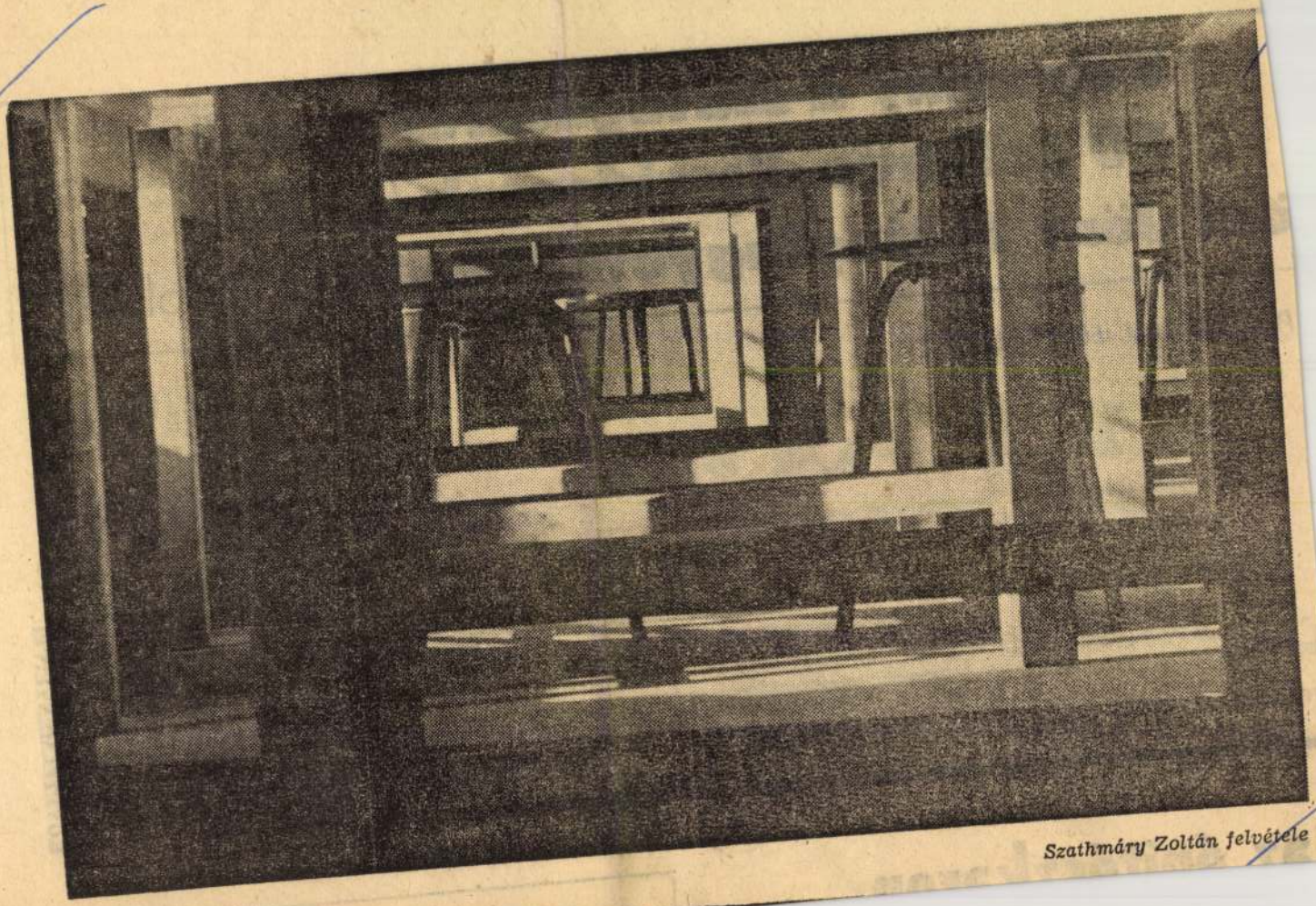

Szathmáry Zoltán felvétele

Vélemény a szalagházról (3. oldal)

70 dolláros disszidensek (4. oldal)

ön! Jön! A Megfagyott Muzsikus (6. oldal)

PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

a jövő MÉRNÖKE

APESTI MŰSZAKI EGYETEM ÉS AZ ÉPITŐIPARI ÉS KÖZLEKEDÉSI MŰSZAKI EGYETEM LAPJA

FOLYAM, 33. SZAM. ÁRA: 50 FILLÉR 1965. NOVEMBER 1.

AZ UJSÁG EZEN SZÁMÁT — MELY AZ ÉPITŐIPARI ÉS KÖZLEKEDÉSI MŰSZAKI EGYETEM KÜLÖN SZÁMA — A ROZSA FERENC KOLLÉGIUM „BERCSÉNYI 23—30" CIMŰ LAPJÁNAK KOLLEKTIVAJA ÁLLITOTTA ÖSSZE. (BACHMANN ZOLTÁN, CSANÁLOSI ISTVÁN, DOMJÁN ANDRÁS, HORVÁTH GYÖRGY, SPEIER RUDOLF) — BIZONYOS TARTALMI ÉS FORMAI VONÁSOKBAN ELTÉRTÜNK AZ EDDIGI GYAKORLATTÓL. — S A MÁR KÉT ÉVE MEGJELENŐ „BERCSÉNYI 23—30" TAPASZTALATAIT PRÓBÁLTUK ÖSSZEGYEZTETNI EGY EGYETEMI LAP KÖVETELMÉNYEIVEL.

az építészkaron

Szathmáry Zoltán

— **A magyar könyv és egy magyar művész sikere Hollandiában.** A *Pesti Napló* amszterdami szerkesztősége írja: A hollandiai könyvkereskedések kirakataiban megjelentek az őszi újdonságok. Ezek között megemlítjük *Földi* Mihály második hollandiai könyvét, a »*Házaspárt*«, *Kosztolányi* Dezső »*Édes Annáját*« és a magyar írók legkiválóbb holland fordítójának, *Székely Lulof* asszonynak nagy feltűnést keltett indiai könyvét, az »*Utolsó felvonást*«. A magyar könyv divatba jött Hollandiában. Minden kis és nagy kölcsönkönyvtárban helyet foglalnak íróink munkái. A magyar könyvekkel egyidejűleg nagy sikert ért el egy ittélő finnel tervező-iparművészünk, *Szathmáry* Zoltán, aki manapság legkeresettebb címlaprajzoló. A legismertebb hollandiai cigaretta és szivar plakátjait s a sörgyárak hatásos reklámjait mind *Szathmáry* Zoltán rajzolja. Még hat évvel ezelőtt alig ettek paradicsomot Hollandiában. Akkor jelent meg Szathmáry első nagy plakátja: »Egyetek több paradicsomot« s azóta a paradicsom épúgy mint a banán, holland nemzeti eledellé vált. *(B. P.)*

Pesti Napló

1937. sept. 22.

SZŐKE GÉZA ÉS NEJE

tisztelettel meg

IRÉNKE

folyó évi szeptember hó 20-á
római katholikus templom

Budapest, 193

SÜRGÖNYCIM: BUDA

2005 02 02 / 2005 02 21
• zoltán szathmáry zoltán •
korok - épületek - fotók
eras - buildings - photos
galéria N&n
1065 Budapest, Hajós utca 39. tel., fax.: /+ 36 1/ 301 04 50, 302 45 96 galeria@nagybalint.hu www.nagybalint.hu

N&n gallery cordially invite you and your friends

on 2th february 2005, on wednesday at 6 pm

to the opening of the exhibition

zoltán szathmáry

eras-buildings-photos

opening by katalin kiss architect

balázs balogh architect

mátyás borostyánkői architect

the exhibition is open to the public until 21 february 2005

az **N&n galéria** tisztelettel meghívja Önt és barátait

2005. február 2-án, szerdán 18 órára

szathmáry zoltán

korok-épületek-fotók

című kiállításának megnyitójára

megnyitja: kiss katalin építész

balogh balázs építész

borostyánkői mátyás építész

a kiállítás megtekinthető: 2005. február 21-ig

következő kiállítás • komárom - monostori erőd • 2005 02 23

next exhibition • fort monostor - komárom • 23 02 2005

galéria **N&n**

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

támogatók • sponsors • budapest főváros önkormányzata főpolgármesteri hivatal települési értékvédelmi ügyosztály • c3 kulturális és kommunikációs központ alapítvány • digit számítástechnika • epiteszforum • fővárosi közgyűlés szociálpolitikai és lakásügyi bizottsága • hap • htsart nyomda és kiadó • iparterv • kész kft • ligetterv • mikropo rendszerház • nemzeti kulturális alap • nemzeti kulturális örökség miniszteriuma • országos lakás- és építésügyi hivatal • praesens central european contemporary art review • pro cultura urbis közalapítvány • sóos fotókereskedés • studio metropolitana • terézvárosi művelődési közalapítvány

Szorgalmi és kötelező feladatok

Szathmáry Zoltán építészmérnök negyedszázada fényképezi Budapestet, tizenöt éve az Iparterv fotósaként. Tizenhatezer fényképet készített munkahelyi, s legalább ugyanennyit egyéb megbízásra. Igényesebb munkáihoz egy százéves, a saját leleményeivel átalakított fagéppel vonul föl, a legkorszerűbb objektívekkel. A Főváros adta ki a Budapest ipari emlékeit megörökítő kis könyvét (a szöveget dr. Kiss Katalin írta) és a Buza Péterrel közös művüket Budapest forrásairól és kútjairól.

Sokat jártam külföldön, ifjúkoromban is, de *soha nem tudtam elképzelni, hogy másutt éljek.* Ma is legfeljebb harminc kilométerre tudnék elköltözni, annyira hiányzik, ha két-három napig távol kell lennem ettől a várostól. Az ismerős sarkok, járdaszögletek, benyílók, átjáróházak – amelyeket nálam jobban, azt hiszem, csak a taxisok ismernek – mind idekötnek. Egyfajta kettős látással nézem ezt a várost. Megbízásaim ugyanis arra szóltak, hogy vagy a szépségeit, vagy épp a sebhelyeit kellett megmutatnom; vagy a turisták idecsalogatása, vagy a sebhelyek begyógyítására szponzort találni: erre szólt a megrendelés. Az idők során aztán megtanultam, hogy legbelül is harmóniába hozzam ezt a kétfajta látásmódot.

– Akkor is így látja a várost, amikor nem megrendelésre, hanem a saját kedvére fotózik?

– Erre sajnos nemigen marad időm, mert a hivatali munkám mellett készítem el az egyéb megrendelésre készülő felvételeket; ráadásul tizenöt éve építek egy házat, amely még messze tart a befejezéstől.

A Vörösmarty téri szökőkút SZATHMÁRY ZOLTÁN FELVÉTELE

A *szorgalmi feladataim*, a számomra kedves témák egy kis 1975-ös naptárban sorakoznak: ide írom be magamnak, amit egyszer majd le kell fotóznom. Egy érdekes szögben keletkezett árnyékot például, mely furcsa összemetsződést ad – a hónap, óra és perc pontos megjelölésével. Még nem telt be ez a naptár, de nagyon kevés az is, amit kipipálhattam benne. Az élet fintora, hogy sok mindent már nem is tudok abszolválni, mert eltűntek az objektumok, amelyeket meg kellett volna örökítenem. Például fenn a Várban, amikor a Magdolna-templom még romos volt, egy gótikus, mérműves ablakon keresztül látszott egy érdekes falomladék – ezt ma már nem fotózhatom le, mert eltűnt, nincs sehol. Ez tehát örökre kipipálatlan marad. Magamban meg van ez a kép, mert észrevettem, leírtam, és így, amíg élek, nekem megmarad – de másoknak már nem tudom megmutatni, legfeljebb csak elmesélni.

– És milyen szemmel nézi a várost, amikor az építészkollégái munkáit fényképezi?

– Lehet, hogy öregszem, de ma már nem érzem annyira a magaménak, mint régen. Kicsit idegenül és egyfajta ellenérzéssel figyelem a változásait, amelyek sok esetben elriasztanak és elkedvetlenítenek. Egyfajta *léptékváltásra* gondolok, ami mögött nem érzek kellő hitelt; talminak érzem, mert Potemkin-falu az, ami a szemünk előtt emelkedik. *Sokkal többet mutatunk annál, mint ami tőlünk telik.* Irodaházakra, üzletekre, áruházakra, de még lakóházakra is gondolok. Gyökértelenül plántálódnak át hozzánk Amerikából, jobb esetben Nyugat-Európából. Ez egy mértéktelenül automatizálódott, technicizálódott világ, és ebben a miliőben nem érzem magam otthon. Idegenül, szinte vendégként mozgok benne.

– Ezeket a „városidegen" épületeket nem is tudja lefotózni?

– De, legfeljebb nem azt látom meg bennük, amire a megrendelőik és talán az alkotóik is a legbüszkébbek. Most készült el például egy irodaház Budán, mely elég jól fényképezhető a nap minden szakában, csak meg kell hozzá találni a hatásos nézőpontokat. A sivár, lerobbant környezet tükröződik az üvegfalban – persze, torzítottan, mert görbe tükröt tart a valóság elé ez a ház. Én legalábbis ilyennek látom.

Szilágyi Sándor

A belakható, formálható város

Almer Zsuzsa: Kupollonát

Ez a város már nem az a város. Budapest megváltozott. Nemcsak külsejében, egyes házsorainak, utcáinak és tereinek képében, nemcsak a közterek látványvilágát meghatározó óriásplakátok és más kihívó díszítőelemek megjelenése miatt. Alapvetőbb változás zajlott le a város lakóiban, abban a viszonyban, ami az elmúlt néhány év során átformálódott a körengetegben élők és a város között. Budapest nem átláthatatlan, befoghatatlan szörny többé.

Budapest belakható, formálható város lett, amelyben, immáron nem az egyén és az ismeretlen törvények szerint, felsőbb hatalomként ránk telepedő város, hanem arccal, névvel rendelkező egyének ellentétes érdekeiből fakad. Felszállt a közömbösség szürke és ragacsos párája, amely korábban mindent bevonva takarta el az egykori városrészek sajátosságait. Nem közigazgatásilag szervezett kollektív életközösség csupán, amelynek infrastrukturális és kulturális szükségleteit egy a mindentudás hatalmával felruházott szűk csoport irányítja, több annál, sokkal-sokkal több; polisz, amelyben és amelyről kétmillió eltérő vélemény, amelyhez kétmillió eltérő viszony, szeretet és gyűlölet mindig érvényes indulata igazolja, hogy a miénk.

A másfél-két évtizede lábra álló városvédő mozgalom „csodabogarainak" szűk körével szemben ma már tömegek számára fontos születésünk, életünk, munkánk, gyermekeink életének világa.

Ez a szellemi közállapot, e figyelem természetessé váló jelenléte kellett ahhoz, hogy a Szépművészeti Múzeumban a múlt évben megrendezett Piranesi-kiállítás egy megszülető új tárlat létrejöttéhez járuljon hozzá. A fantasztikus látképeivel, velencei és ókori római városi struktúrákat, épülettöredékeket ötvöző rézkarcaival máig ható XVIII. századi építész szemléletmódja egyszeriben aktuálissá vált – azaz érvényes volt mindig is.

Ezt ismerte föl a Nappali ház című folyóirat szerkesztője, Orsós László Jakab, aki egy olyan kortárs művészeti kiállítás elképzelését javasolta a múzeum grafikai osztályának, amelyen mai képzőművészek mutatnák be Budapest ismert épületeinek, látványelemeinek szabad átformálásával, új fantázia-városképekkel foglalkozó munkáikat.

A folyóirat és a múzeum közös pályázatának eredményeként most harminchat képzőművész műveiből állt össze a Piranéző című kiállítás. A tematikához lazán kötődő festmények, szobrok némelyikéről nemigen derül ki, miért is ezen a kiállításon szerepelnek? A két alagsori teremben lévő kiállítás koncepciójának fellazulását, ha védhetővé nem is, elfogadhatóvá vagy befogadhatóvá teszi, hogy a piranesi problematikát feltételként elfogadó, s az alkotói individualizmus áradását önfegyelmező művek zömmel az első teremben kaptak helyet. Itt mutatkozik meg ugyanis az, amiért érdemes volt a kiállítás kiváló ötletét kibontani. Maradéktalanul jól érvényesül itt az a körülmény, hogy a pályázati játéknak szabályai vannak, s ezek elfogadásával a mégoly komolyan vendő játék is spontán örömet, esztétikai élményt, szellemi izgalmat nyújt. Almer Zsuzsa, Felvidéki András, Hegedűs 2 László, Takáts Márton, vagy a Szabolcs Tímea, Szilágyi Balázs, Tomay Dávid, Zölley Ágnes alkotó négyes, akik a legszorosabban fogadták el hagyomány mintaadását, a barokk rézkarcok egykori monumentalitásának értékeit őrzik munkáikban. Az építészet tágabb értelmezésének, egy a mindennapitól magába húzódó koncepcionálisabb, mégis elementárisan képszerű és érzéki változatát látni Szalay Tibor BSCH architektúra című kvázi modelljén és a hazai képzőművészetben ritka sajátos megformálású, magas színvonalú grafikáin. Kőnigh Frigyes vagy Stefanovits Péter eltérő szemléletű, az architektúra ízeit különféleképp, mégis magától értetődően fölidéző festményei, illetve montázsai vettek részt a városról való képi gondolkozás hagyományhoz kötődő, abból merítő, és azon túllépő társas eseményén.

A kissé ingadozó színvonalú, helyenként indokolatlan műfaji keveredést vállaló tárlat mindazonáltal sokkal jelentősebb vállalkozás, semmint az azt körülvevő csendből gondolni lehetne. E városnak szüksége lenne a képzőművészek alkotó párbeszédére, olyan átfogó városképi ötletek megvalósulására, amelyek akarva-akaratlan is (annyi meglévő más jelenség mellett) intellektuális élménnyé is teszik az utcai életet. Történtek már kísérletek az óriásplakátok humanizálására, most városi víziók, fontos kritikai és irányt szabó vélemények öltöttek testet. Kár lenne, ha a kiállítás végével a falakról elkerülő művek helyén e jóleső, budapesti szabad gondolatok hiánya maradna majd csupán.

Bojár Iván András

A kiállítás készítői: *Czére Andrea, Lengyel László, Markgraf Gabriella, Maurer Dóra, Orsós László Jakab, Szabó Krisztina.*

Ágens asszony

– Tessék, Köröndy lakás.

– Köröndy úr?

– Lényegében.

– Nos, én... a nevem nem sokat mondana önnek. Elégedjen meg, kérem, annyival, hogy mindkettőnk számára életbevágóan fontos ügyben szeretnék találkozni magával. Tudom, tudom, nálunk még szokatlan dolog, ha egy nő kér randevút egy férfitól, ráadásul szinte ismeretlenül: ámde én ismerem magát, egy közös barátunk sok szépet mesélt önről... Szóval, arra kérem, ne kérdezzen most semmit, csak legyen holnap négykor a körtéren, a buszmegállóban. Higgye el, nem fogja megbánni.

Köröndy pontosan érezte, hogy most kellene határozottan nemet mondania, mégis inkább várt egy kicsit, aztán azt kérdezte:

– Miről fogom felismerni?

– Vajszínű kosztüm lesz rajtam, a kezemben pedig krokodilbőr mappa.

– Nem lehetne fordítva?

Most a nőn volt a hallgatás sora. – Nem kerülhetjük el egymást – mondta végül, aztán letette a telefont.

Ez a beszélgetés csaknem két esztendeje zajlott le, s egy szerfelett különös kapcsolat kezdetét jelentette; egy kapcsolatét, mely ma is tart, s amely – Köröndy legalábbis így érzi – sohasem fog véget érni. Másnap valóban találkoztak. Barbara – mert így hívták a nőt, Barbarának – erőteljesen megrázta Köröndy kezét, örömét fejezte ki, majd üzlettársát (ő segítőnek mondotta) mutatta be. A segítőt Ferenc úrnak hívták, és sárga virágok díszelegtek a nyakkendőjén. Ferenc úr mindjárt át is vette a kezdeményezést meg a krokodilbőr mappát Barbarától, s még ott, közvetlenül a Villányi út torkolatánál, felvilágosította hősünket.

– Egy igen kedvező ajánlattal kívánják meglepni önt, Köröndy úr. Egy ajánlattal, amely lehetőséget kínál önnek, hogy megváltoztassa egész eddigi életét, hogy új dimenziókat fedezzen fel, hogy anyagilag megizmosodjék, s hogy bekerüljön egy nagyszerű családba, amelynek tagjai mindenütt megtalálhatók, szerte a világon...

– Nem veszek semmit! – szólt közbe Köröndy zordonan.

– Látom, ön nem érti a dolgot – ragadta meg ismét a beszéd fonalát a jó Ferenc –, itt többről, másról van szó. Minden világos lesz, ha eljön a heti tájékoztatóra.

Köröndynek már ekkor világos volt minden. Mégis elment a tájékoztatóra meg a demonstrációra, de még a nagygyűlésre is. Azért ment el, hogy segítsen Barbarának, akiről hamarosan kiderült, hogy kosztüm ide, mappa oda, ijedt kezdő még a mosópor-ügynökösködésben (mert hát erről volt itt szó, nem másról), s igen nagy szüksége van arra, hogy valaki, akit ő szeretne beszervezni világrengető szervezetébe, ne mondjon rögtön nemet. Köröndy még ott a körtéren – látva a nő szemét – megértette ezt, tehát maradt. És aztán végighallgatta, mily jó lesz neki, ha egyre többen dolgoznak majd érte, ha ő, mondjuk, bár egy gyémánt lesz, színarany mandzsettagombot kap meg, benne lesz a képe az újságban. – Azért arra kíváncsi volnék, ki volt az a szélhámos, aki az én nevemet megadta magának – mondta egyszer, hónapokkal később Barbarának. Akkor már túl voltak az összes stáción, Köröndyt ügynökök hada próbálta beszervezni, mindhiába. De a végleges szakításra sem tudta elszánni magát. Afféle pártoló tag maradt, törzsvevő. Barbara fölhívta havonta egyszer-kétszer, elmondta, milyen újdonságai vannak, érdeklődött, hogy fogynak a régi dolgok, ajánlott ezt-azt, Köröndy pedig – pénztárcája állásának megfelelően – mindig vett valamit. (Ezekről az izékről nem is igen tudta, micsodák, többségüket ki is dobta később.)

Barbara legutóbb valami mézízű mosogatószerrel ugrott föl hozzá, próbálja ki, aztán nyilatkozzon, majd hívja. Itt tartottak épp, amikor Péter csöngetett.

– A barátom, az ügynököm – mutatta be őket egymásnak Köröndy.

– Aztán mivel ügynököl a kisasszony, ha szabad kérdeznem? – mosolygott cinkosan Péter. Ez hiba volt; Barbara még ott, az előszobában megkezdte az oktatást. Tíz perc múlva együtt távoztak. S a gangról csilingelő női hang hallatszott:

– És ha már tizenhatan dolgoznak önnek...

Jolsvai András

Ipari táj – fotókon

Hajdú József és Lugosi Lugo László józsefvárosi tárlata

A *szép* szó értelmét veszti. A *csúnya* is. Csak járkálsz, le-föl, egyik saroktól a másikig, kezedet végighúzod a sebes hátú falon, tenyeredben marad a vakolat. A nap süt. Különös, nem is tudtad elképzelni korábban, hogy itt is süthet a nap. A fű sárga, kiégett, a szürke földben megkapaszkodó kutyatej olyan elgyötört, mint egy tüdőbeteg vénasszony. De virágzik.

Csendes és örökké tartó szimbiózisban olvad itt össze megannyi anyag: a föld, a beton, a bádog, a cserép. Az élők kusza, itt felejtett nyomai a falon, a hideg és rozsdás tapintású fémajtón, a földön. Üzenetek az ide tévedő idegennek.

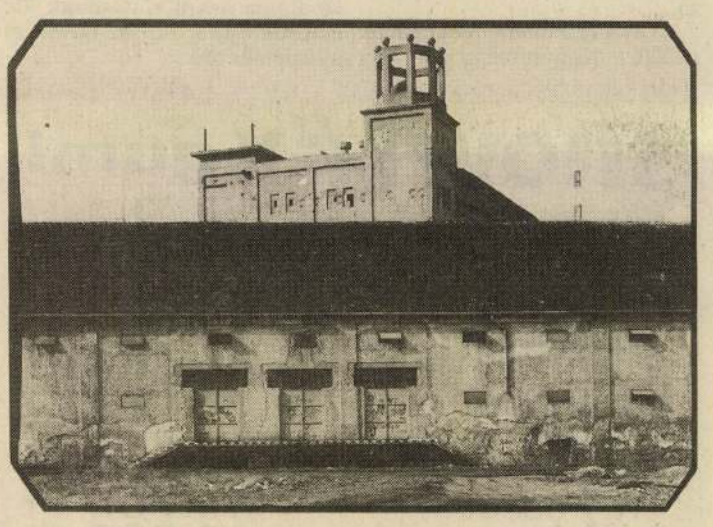

Kezded megszeretni ezt a tájat. Olyan mesebeli. Valószínűtlen. Mintha ide már régesrég be sem tette volna lábát az idő. Leülsz a sárga-fekete csíkos rámpára, lóbászod a lábad, és a betonrepedésekben mászkáló buta kis hangyákat figyeled. Emlék- és álomképek zümmögnek a fejedben, összekeverednek aztán szétválnak, az éberségeddel játszanak. Munkába menő nők és férfiak, egy ásítás, kabátok alá tolakodó novemberi szél, krákogás, köpés, sercegő cigaretta, pálinkaszag. Hangszóróból zene szivárog, valaki ugatva köhög. A tejeskávé színű üvegablakon keresztül bepislog a napfény, a zöldre mázolt gépek visító-zakatoló hangja teletömi a füleket. Zsíros kenyér és szalonna szaga, uzsonnástáskák fakó bőrszaga. A mosdóban jéghideg a víz és nincs szappan.

Hazafelé menő nők és férfiak. Színtelen délutáni napsütés, átizzadt avar. Himbálódzó hálós bevásárlószatyrok, zsírpapírba csomagolt kolbász, halszálka mintás télikabát. Valaki egy almába harap. Kék színű teherautó döcög, bukdácsol az úton, benzingőzfelhő tekeredik az emberek közé. Pirosra csípi a szemeket a késő őszi levegő.

Bizseregsz a képeidtől. A napfény átszellemülten simogatja a tetőt, a hámló falakat, a töttyedt kéményeket, az összefirkált bádogajtókat. Meg téged is.

Neki mindegy. Neki minden *szép*.

Udvardi Judit

HANGVERSENY

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XV., Szűcs I. u. 45.) 8-án 18 órakor Szabó Gábor vendége a Szent Kristóf Régizene Együttes. Műsoron: Európa zenéje a középkortól a barokk korig, korhű hangszereken és öltözékekben.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 8-án 19.30-kor a Szent István Szimfonikus Zenekar koncertje. Vezényel: Antal Mátyás. Közreműködik: Kovács Endre (orgona), a Szent István Király Oratóriumkórus. Karigazgató: Záborszky Kálmán. Műsoron: Guilmant: d-moll orgonaverseny, J. Pfeiffer Neslény (USA): Magyar Requiem (ősbemutató). 10-én 19.30-kor Falvai Sándor zongoraestje. Közreműködik: Keveházi Gyöngyi (zongora). Műsoron: Beethoven: B-dúr szonáta, op. 22., d-moll szonáta, op. 31. no. 2. Brahms: f-moll szonáta két zongorára, op. 34.b.

TÁRLATOLGATÓ

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ARTPOOL GALÉRIA (VI., Liszt Ferenc tér 10.) Robert Adrian kortárs művész kiállítása.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XII., Stromfeld Aurél u. 16.) Jászai Mari-emlékszoba, Márkus Emília-emlékszoba, Bajor Gizi-emlékszoba, a Nemzeti Színház emlékszobái, Madách Színház-emlékszoba, Ibolyás folyosó.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) A világ postabélyegei.

BIBLIAMÚZEUM (IX., Ráday u. 28.) A régészet és a Biblia. A Biblia írás- és szövegtörténete. A magyar nyelvű Biblia története. A Biblia a világ nyelvein.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai út 47.) Csiszór Zsuzsanna, Kovács Lola, Gajzoló Donáta, Szabó Márton, Györkös Máriusz kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál szobrászművész kiállítása. Fiatal fotó, 1994.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Holocaust Magyarországon. Emlékezz! – Sós László és Kemény Éva plakátkiállítása.

BUDATÉTÉNYI GALÉRIA (XXII., Nagytétényi út 35.) Xantus Gyula festőművész kiállítása.

BUDAVÁRI LABIRINTUS – PANOPTIKUM (I., Úri u. 9.) A magyar történelem bábfigurás képekben: a honfoglalástól Mátyás király koráig. Panoptikum.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér). A Pannonia-limes védelmére épített Aquincum ellenerődje, a Duna ősi átkelőhelye mellett.

COPY GENERAL (V., Alkotmány u. 18.) A holnap emlékei – Kiss Ilona kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA ÉS HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXI., Szent Imre tér 3.) Légrády Viktor festőművész kiállítása.

CSONTVÁRY GALÉRIA (V., Vörösmarty tér 1.) Válogatás mai kortárs képzőművészek alkotásaiból.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Quiteus – A Sydneyi Magyar Műhely kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Haris köz 1.) Gémes Péter grafikusművész kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 15.) Eszik Alajos grafikusművész kiállítása.

EL KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Kortárs művészek kiállítása. Papp S. Gábor kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ – KIÁLLÍTÓTEREM (XVII., Rákoshegy, Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma. Erdős Renée-emlékszoba. Gyergyószentmiklósi képzőművészeti és néprajzi kiállítás.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8) Nyolcvanas évek – képzőművészet című kiállítás.

ÉRI GALÉRIA (V., Ferenciek tere 5.) Magyar és külföldi kortárs művek. Sheila Isham amerikai festőművész kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában. Kossuth Lajos emlékezete.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX., Mester u. 5.) A Fiatal Iparművészek Stúdiója ösztöndíjas művészeinek kiállítása.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) Paivi Reiman (Finnország) festőművész kiállítása (Galéria „T"). Iguchi Toshino (Japán) képzőművész kiállítása (Fehér kiállító).

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Bullás József computergrafikusművész kiállítása. Juan-Carlos Belon Lemoine, a chilei származású, Marseille-ben élő fotóművész kiállítása.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) Dobd-El-Kultúra – Környezetbíráló művészet.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. A hadak története Magyarországon, 896–1648. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1943. Díszudvar – a XIII. századi városfal maradványai. Katonák, várak, fegyverek. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség létrejöttének 125., a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. Juhász István és a lőelemképző.

HIDEGKÚTI GALÉRIA (II., Máriaremetei út 37.) Berecz László festőművész kiállítása.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század). Hopp Ferenc emlékezete.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Finn design – finn életmód. Műhelysarok: Kortárs iparművészeti bemutató – grafika.

JÁTÉKSZÍN – ELŐCSARNOK (V., Teréz krt. 48.) Séta az erdőben – Stafanovits Péter kiállítása.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór-emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX., Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

JÓZSEFVÁROSI GALÉRIA (VIII., Nap u. 1.) Peter Baldinger festőművész – Pannon és más hősök c. kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága, 1919–1967. Kassák Lajos kollázsai, 1960–1966.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KIÁLLÍTÁSI CSARNOK (XIV., Olof Palme sétány 1.) Claudio Knöpfli Békaperspektíva c. szobra.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli út 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Emlékek Pest-Budáról – XVIII–XIX. század. Kovács Attila grafikusművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga-, korallkiállítás.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Z. Réti Kamilla ezoterikus festő kiállítása. Hagyományőrző ikonok – Csizmadia Alexa kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Eredeti járművek. A hajózás története. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. Királyi vonatok, udvari utazások. Colorado expressz Elektro-ABC modellvasút kiállítása.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Viszonyítási pontok – a Varsói Kortárs Művészeti Központ gyűjteményéből.

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Százéves a Magyar Liszt Társaság.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet. Több mint tíz – Tízéves a Soros-alapítvány. Timm Ulrichts (Münster): installáció. John Lennon litográfiái.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák. Balassa Júlia és Kneisz Eszter gobelinjei.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉREMGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. XVIII–XIX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. A Habsburg-kripta. Pannonia Regia – Művészet a Dunántúlon, 1000–1541.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország népeinek története az őskőkortól a honfoglalásig. Magyar koronázási jelvények. Bronzkori kincsek Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM LEGÚJABB KORI TÖRTÉNETI MÚZEUMA (Budavári Palota, A épület.) Kincsek a Topkapu-szeráj gyűjteményéből (Nagy Szulejmán és kora). Tájfénykép. Nemzetiségi térképek.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM kiállítása a Magyar Nemzeti Múzeumban (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország állatvilága. A földtörténet emlékei Magyarországon. Az őslények világa. Természetbúvár-terem (előzetes bejelentkezéssel).

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára). A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. 100 éves a Gundel. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei, 1936–1970. Gyermekek üzenete – a Családév alkalmából meghirdetett gyermekrajzpályázat legjobb alkotásainak bemutatása.

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ (VII., Dohány u. 16.) A test kétértelműsége.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. A zene a magyar éremművészetben.

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD-EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) Az őstársadalmaktól a civilizációkig. A magyar nép hagyományos kultúrája. Karácsonytól pünkösdig (székely dramatikus népszokások). Bálint Zsigmond fotókiállítása. Élő népművészet című XI. országos népművészeti kiállítás. Vargha László-emlékkiállítás.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

NYUGAT EMLÉKMÚZEUM (XII., Városmajor u. 48/B) Pérely Imre íróportrék. Szomory Dezső emlékkiállítás.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Békásmegyer múltja – életmódtörténeti kiallítás. Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) Király Vilmos szobrai.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIÁJA (III., Kiskorona u. 7.) Válogatás Czumpf Imre festőművész hagyatékából.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI FELÜGYELŐSÉG KIÁLLÍTÓTERME (I., Táncsics M. u. 1.) Konrád Chmielewsky építészete.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (Budavári Palota, F épület). Corvina-termek: Ember az embertelenségben – Emlékezés az első világháborúra. Térképtár: Térképek Erdélyről. Vitrintárlat: Képes levelezőlapok az első világháborúból. Kézirattár: Keresztury Dezső 90 éve. Ars Librorum sorozat: Csak át kell menni a hídon – fotókiállítás az I. kerület testvérvárosa, Carouge tiszteletére.

ORSZÁGOS ZSIDÓ VALLÁSI ÉS TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegyszerei. A második világháború magyar zsidótörténete.

OTP BANK (XV., Pestújhelyi út 66.) A pengő története, 1926–1946.

ŐRMEZEI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XI., Cirmos u. 8.) Rózsa Zsuzsa textilképei.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42.) Kortárs művészek kiállítása.

PATAKI GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) Szervátiusz Jenő szobrászművész kiállítása.

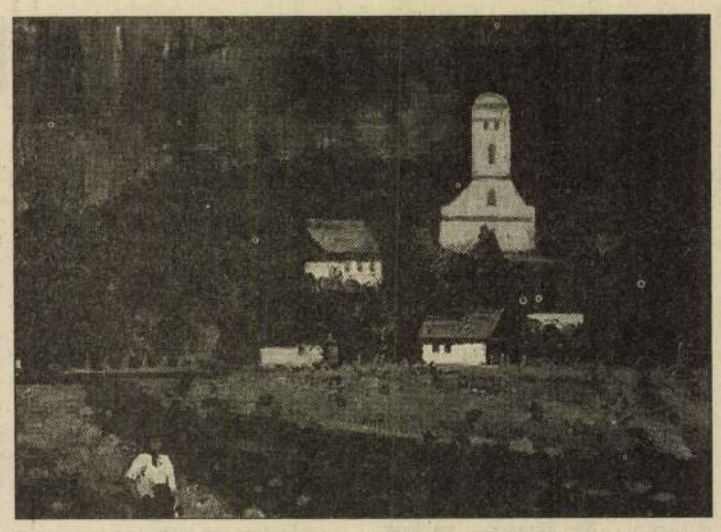

A Csontváry-teremben szerdán nyitják meg a Nagybánya és erdélyi tájak 1931 és 1939 között című kiállítást. (V. ker., Vörösmarty tér)

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ KÜLVÁROSI SZALONJA (XV., Szűcs u. 45.) Szabó Gábor szobrász kiállítása.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út) Repüléstörténeti és űrhajózási állandó kiállítás.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Déry Tibor dolgozószobája. Móricz Zsigmond dolgozószobája. Radnóti Miklós-emlékkiállítás. Petőfi és kora. József Attila-emlékkiállítás. A Károlyi-palota emlékei. Haranghy Jenő-emlékkiállítás. Déry Tibor-fotók.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMÚZEUM (Diósd, Rádióállomás, Kőbányai u.) A magyar rádiózás története.

RÁKOSPALOTAI MÚZEUM (XV., Pestújhelyi út 81.) Madarász Viktor hagyatéki kiállítása.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Porcelánok a tenger mélyéről és más szerzemények.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31. Tel.: 156-1726) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Kiss Béla (Románia) – A vágy titokzatos tárgya c. kiállítása.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából. Arányi János (1812–1887), a kórbonctan hazai megteremtője.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi Képtár. Századvég–szimbolizmus. XIX. századi francia művészet. XX. századi gyűjtemény. Idősz. XVII. századi olasz barokk festészet (Márványcsarnok). Barokk szoborgyűjtemény. Mélyföldszint: Piranéző – Piranesi parafázisok. Grafikai gyűjtemény: A Praun-gyűjteményből származó rajzok. A múzeum 27-én és 28-án technikai okokból zárva tart.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út) Szobrok és emlékek a szocializmus időszakából.

TAM-TAM KLUB (XIII., Csanády u. 19.) Fiatal ismeretlen művészek kiállítása.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

TÉR GALÉRIA (XI., Kosztolányi D. tér 4.) Macskássy Izolda kiállítása.

TM GALÉRIA (V., Fehér Hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

VAM DESIGN – ARTEMIDE LÁMPAGALÉRIA (V., Szerb u. 8.) Állandó kiállítás a világ legnevesebb tervezőitől.

VÁR GALÉRIA (Táncsics út 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) A sepsiszentgyörgyi műhely c. kiállítás.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (Hűvösvölgy, 56-os autóbusz végállomása) Csíkszentmihályi Réka textiltervező kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) A Magyar Festők Társaságának Európa elrablása című kiállítása.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor u. 8/C) Vitéz Sólyom Zoltán festő kiállítása.

VIZUALART GALÉRIA (I., Mária tér 3.) 3+4 – Belsőépítészek és díszlettervezők kiállítása.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 9-én Nosztalgia táncest, 10-én Blues Nyúz Klub – Stexas.

BANÁN KLUB (III., Mátyás király út 13–15.) 9-én Wee Dot a Cafthében.

BENCZÚR-KLUB (a Postás MK-ban, VI., Benczúr u. 27.) 9-én Dzsesszklub: Winand Gábor, 10-én Rock Jam Session: Roc-Kamara.

CRAZY CAFE (VI., Jókai u. 30.) 9-én karaoke, 8-án Dániel Annah.

E-KLUB (X., Népliget) 11-én Mr. Basary Group.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 10-én „Megzenésített Villon-balladák Faludi György átköltésében." Előadó: Tihanyi László.

GUILLOTINE LIVE MUSIC CLUB (IX., Üllői út 45–47.) 8-án Hevesi Tamás és az Abo Abo, 9-én Mama killed a Chicken.

KOSZTOLÁNYI MH (IX., Török Pál u. 3.) 9-én Ökrös-klub, Benkó Dixieland Band klub, 10-én Rockút – dühöngő a Sárga Földhöz.

KÖZGÁZ D. C. (IX., Fővám tér 8.) 11-én Hobo Blues Band, mozifilmek: Puszta formalitás, Végveszélyben.

KÖZGÁZ „JAZZ" KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 11-én Dresch Mihály és együttese.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 8-án karaoke, 9-én Acid Jazz Party, 10-én City Meeting.

SAIGON LIVE ROCK KLUB (V., Arany J. u. 13.) 8-án Deák Bill Blues Band, 9-én St. Martin.

SZFMH (XI., Fehérvári út 47.) 8-án Muzsikás táncház gyerekeknek, 9-én Balkán táncház, 10-én a NOcoMMent együttes klubja.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 8-án T. Á. P. színház, Alvószínház, 9-én Bongo Man – nigériai dobzene, 10-én Pastel.

snowfox gumi
Minden márkájú autóra akciós árak!

BMW 3/C	17.500 Ft
Fiat Punto	12.250 Ft
Ford Mondeo	14.150 Ft
Mercedes W202	16.300 Ft
Suzuki Swift	13.150 Ft
Renault Laguna	15.575 Ft
VW.Golf III	13.200 Ft
VW Passat	15.700 Ft
Opel Astra	12.600 Ft
Opel Omega	20.800 Ft
Skoda Favorit	12.050 Ft

Continental

Az árak tartalmazzák az Áfa-t!

Ez mind benne van!
GUMIABRONCS
+ KERÉKTÁRCSA
+ SZERELÉS
+ CENTRIROZÁS

SNOWFOX INTERNATIONAL KFT.
H-1208 BUDAPEST, Helsinki út 124-126.
Tel.: 283-1118, Tel./Fax : 283-0147

SNOWFOX GUMI KFT.
6728 SZEGED, Budapesti út 1.
Tel.:(62)324-295, Tel./Fax: (62) 324-284

Interdiscount Cash+Carry, Budapest IV., Károlyi István u. 10. Nyitva: 10–18, Sz.: 9–13. Áfás árak!
CD – Beatles, Hendrix, Dylan, Shadows, Creedence, Santana, Elvis, Stones, Carreras, Pavarotti, Domingo, Hair, Doors, Beach Boys, Animals, Hollies, Soul-Rock-Klasszik-Pop-Musical- Jazz, 500 különf.: 399 Ft/db, CD-ROM 7 th Guest, Sherlock Holmes, Microsoft, Indiana Jones, Rebel Assault, Groilier Encyclopaedia, Space Shutle, Mad Dog, World Gup Soccer 1994., UFO Enemy Unknown, Dark Seed, Legend of Kyrandia, Strike Eagle, Arthurs Teachers Troubles, Languages of World, 201 Games for You 999. Ft-tól, műsoros kazetták: Abba, Deep Purple, Zeppelin, Joplin, Queen, Nazareth, Pink Floyd, Lennon, műholdvevő: beltéri, fej, tükör 15 999 Ft, motoros, forgathatós fej, beltéri, tükör 42 999 Ft, 2 család: 2 beltéri, twin fej, tükör 29 999 Ft, porszívó 5999 Ft, gőzölős vasaló 1799 Ft, gyümölcscentrifuga 2999 Ft, filteres kávéfőző 1599 Ft, citromprés1599 Ft, mikrosütő 18 lit. 18 999 Ft, szendvicssütő 3299 Ft, friteuse 3 lit. 3999 Ft, hajszárító 599 Ft, kenyérpirító 2099 Ft, elektr. kés 1499 Ft, minigrill 4999 Ft, mixer 2099 Ft, CD-videó-audiótartó 399 Ft, TV-antenna 1199 Ft, Pur 79 Ft, Persil 2,4 kg 559 Ft, Ariel 2,4 kg 599 Ft, Tomi 3,6 kg 519 Ft, öblítő 4 l 199 Ft, sampon 1 l 159 Ft, film: ORWO 36 exp. 179 Ft, Konica 36 exp. 319 Ft, Kodak 24 exp. 299 Ft, Scotch 24 exp. 219 Ft, JVC 5,25 DD 1 db 11,99 Ft, TDK 3,5 HD 999 Ft, Maxell 3,5 HD 999 Ft;5,25 HD 699 Ft, 3,5 DD 759 Ft, 3,5 DD 699 Ft, White box 3,5 HD 399 Ft, 5,25 HD 329 Ft, Verbatim 3,5 HD 999 Ft, 5,25 HD 699 Ft, Polaroid 3,5 HD 899 Ft, 5,25 HD 539 Ft, Siemens 5,25 DD 189 Ft, Basf 3,5 HD 899 Ft, Sony 5,25 HD 649 Ft, Floppytartó doboz 100 db 459 Ft, Joystick 329 Ft, faxpapír 30 m 209 Ft, 50 m 319 Ft, 100 m 649 Ft/db, Adachi E–180 199 Ft, Sony E–240 429 Ft, Akai E–180 319 Ft, C–60 79 Ft, C–90 99 Ft, JVC C–60 79 Ft, C–90 99 Ft, vasalódeszka 999 Ft, Bosch gázkályha 13 999 Ft, CD-tisztító 999 Ft, fénymásolópapír A/4 80 g 349 Ft, olajradiátor 8999 Ft, CD-musiccenter 9999 Ft-tól, Walkman 799 Ft, gáztűzhely 3–4 égő 18 999 Ft, 4 égős, grillezős 38 999 Ft, gázbojler 16 999 Ft, lábpumpa 699 Ft, szerszámkészlet 1799 Ft, légelszívó 8999 Ft, fóliahegesztő 2999 Ft, létra 1799 Ft, hősugárzó 3999 Ft, AKAI videorekorder 37 999 Ft, szántóállvány 999 Ft, halogén lámpa 2999 Ft. Szuper árak!
95232NP

Baky Péter

Festőművész

1950-ben született Budapesten. 1977-ben szerzett diplomát a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. 1985-ben költözött Szekszárdra. A Művészetek Háza igazgatója. Kiállításai voltak idehaza és külföldön.

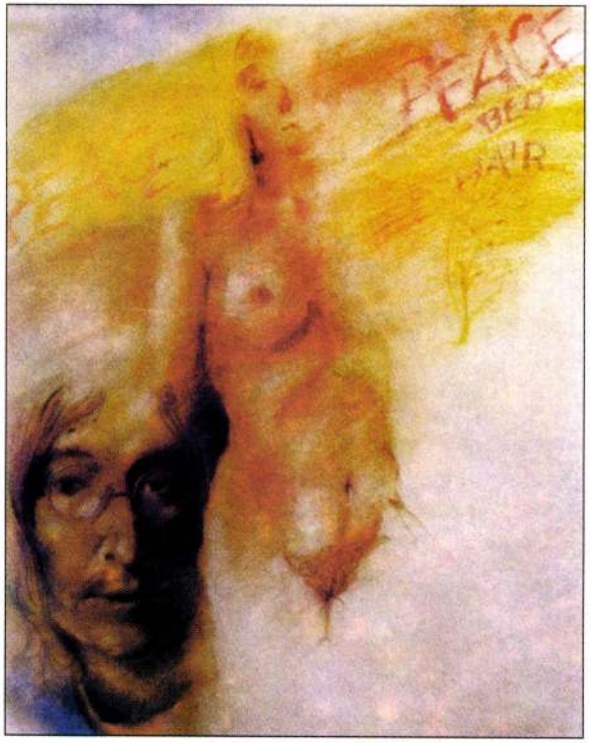

Több munkája található hazai és külföldi gyűjtők tulajdonában.

KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA
1999. aug. 19. 17^{00}

Amelyre , tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait.

A kiállító művészek és Szívós János

Szatmári Juhos László

Szobrászművész

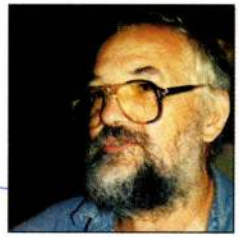

1947-ben született Szatmárnémetiben. 1971-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Kolozsvárott.

1972-75 között elvégezte a Magyar Képzőművészeti Főiskolát, Budapesten. Szekszárdon él és ott a Forma Symposium tulajdonosa, vezetője.

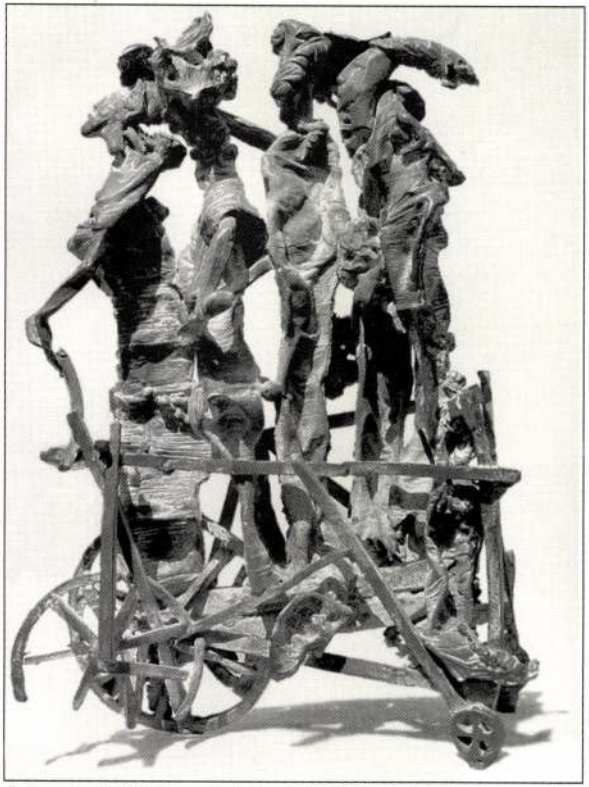

Számtalan kiállítása volt idehaza és külföldön. Szobrai megtalálhatók köztéren és magángyűjtők tulajdonában.

Kortárs Galéria

Műkereskedés

Tulajdonos: Szívós János

Egyedi, eredeti,
értékes műalkotások

Nyitva: 10-17-ig

6000 Kecskemét, Rákóczi út 5.

Tel.: 06-20/9475-404

KORTÁRS
GALÉRIA

6000 Kecskemét, Rákóczi út 5.

Kassa

Szatmárnémeti ötvös János 1630

Arch.Közl.1899. XXI. 260

Szatmári Pál

Kassai Könyvkötő

l.

Magyar Könyvszemle

1897 224. l.

Szathmáry Pálifj

minasztalos

Szentes

l.

Ezredéveskiáll

XII. csop. 35. l

Belgrad.

Az Eigentlicher Entwurf
Vestung BELGRAD, samt der auf
Gegend; worinnen accurat geze
der Kayserlichen und Königl.
Donau, durch die Begha, Donav
der völligen Christlichen Arm
gegentheil auch der Anmarsch
dem Kays. Retrenchement formi
vorgegangenen blutigen Treffe
chen Ingenieur-Haubtmann, nac
von andern übersehen worden,
zu besonderer Bequemlichkeit
gebracht feliratú lapon alól
feltüntető képet szemlélünk.

Szines rm., mér. a rl.

Szatmári Pap Sándor

betűmetző

vitt 1697

+ 1745

l.

Novák IV. 33. l.

66. l.

lásd

Ferenczi t.

A kolozsvári nyom-

dászat tört -

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szathmáry Rajmond MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

M.D.K.

Szathmáry Raymond

A tavaszi nagy tárlaton a Mücsarnokban kiállított 443 kép és szobor között szerepel müve.

- - -

Az ezt követő 27. számban /juli.3-9./ a 27. oldalon 6-os számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Szathmáry Raymond, festöm.

Tanulmányfö. Olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat.15.1.

Szatmáry Rajmond

Munczarnok

1920-21 téli kiall. 491.

1921. tav. kiall 305

1921. őszi kiall. 204

1922. őszi kiall. 413

Schinbichler, Hanns V. 110.

MDK

Szathmáry Rajmond

Falusi szoba, of.

Városligeti részlet, of.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922.máj.

21 l.

Szathmáry Rajmond

1922. máj. MROE

kiáll. Nemzeti szalonban

Falusi szoba, olaj. 15000.–

Várrsligeti részlet, olaj. 10000.–

Cavenaghi, Luigi II. 231, 232, 233

Szathmáry R

1932-ìvi Tavaszi Tárlaton az alábbi művével szerepelt: Tanulmányfej.

Tárgymutató

Szathmáry Rajmond MDK

Tanulmányfő, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Szathmáry Rajmond

Vénasszonyok mestersége, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 12.1.

Szathmáry Rajmond MDK

Városligeti részlet, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Szathmáry Rajmond

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Szathmáry Rajmond
Városligeti részlet, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.
29 l.

Szathmáry R.

festőművész

Kispesti képzőművészek kiállitása - Kispesti városháza nagytermében - képével szerepel.-

Uj Nemzedék
1931.III.15.

MDK

Szathmáry R., festö

Pihenö fiu.	Olf.
Dáliák.	"
Tamulmányfej.	"

Kispesti Városháza. Nagy Balogh János emlékkiáll. és Repr. Egyes. Tárlat. 1931.márc.7-14. Kat.

Szatmári Sándor

Árverési Csarnok aukciós kat.

40 sz. 1927 dec.

321. Ismere

A XV. sz

Beatrix királyné.

Vállon alólig és szembe
fátyol takarja, elől hegyesei
és inge kissé látszik. Feli
BEATRIX ARAGONIA.

Gypszdombormű, magasság
Értéke 60 K. — Dreyfuss Gusz

A kiál itására vonatkozó
len : Beatrix királyné. — 1907
Beatrix, I. Mátyás király neje.

Jegyzet. Eredetijét a Drey

Szatmári Sándor

építész.

Szül. Entradám 1895.
Oklevelet nyert 1918.

Nyíregyszmüegyetem 19. C.

T. 5779.

nostmori konvetnél 1875-iki pe-
és Wladislaus Rex Manv ppa-ját
szőlők vannak tulajdonosaik
balra: XXI. Tábla.

nek mér. 13.8: 31.5 cm.
nete világositó rajzai, Budán

7-99.
-26.

Szatmary Sándor

Nagybányai kiállkat. 1912

84

Rakamazi konfoglalókori lelet

IX. 79.

MDK

Szatmáry Sándor,

1907-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1903-1912./ 84.l.

M. D. K.

SZATMÁRY Sándor festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 327. l.

D. Szatmári Sarolta, művészettörténész, a tatai Kuny Domokos Múzeum osztályvezetője

Kernstok Károly festőművész műveiből, festményeiből és grafikáiból a tatai Kuny Domokos Múzeum rendezett emlékkiállítást tegnap, melyet D. Szatmári Sarolta nyitott meg.

Vas Népe, 1982. márc. 13.

zoktatásügyi Minisztarium.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
123 1931.
1931 ápr. 9.

Szathmáry Sándor
festő
1906-7
Zimnik 1930
89 r.

A m. kir. vallás- és közoktatás
ügyszám alatt a keb. számv. VII.
deletének másolata:

Utasitom a s
. .vitéz .L.á.c.z.a.y. .F.r.i.t.z
részére /:lakik: .Budapest, .V. (
.Budapestről - .Kisbérre és vissz
utazása alkalmával felmerült ut
állitott és számvevőségem által
/:...96.....:/ . . H.a.r.m.i.n

SZATMAIR MIHÁLY

aranymüves mester Pesten 1719-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223. 1

B. Szatmári Sarolta, múzeológus.

Ha régi okleveleket nézünk, feltűnik, hogy Tatán annak idején hány malom működött. B. Szatmári Sarolta elmondja, hogy melyek azok a malmok, melyeket helyreállítottak. Ezek között van a Tatai Miklós malom, amely nemzetiségi – német – múzeum, néprajzi lett.

Utikalauz üdülőknek.

1950. VII.7. Petőfi 10.15 /V.J./.

Szatmári Zoli, általános iskolai tanuló

Hazai táj, fekete-fehér linó-metszet. (repr.)

Pajtás, 1973. máj. 16.

Szatmári Tóth Kálmán

az OTI Albertfalván
építendő földszintes
sorházak terv.
díjat nyert

MMÉEKözl

1942. 128. l.

NDK

Szatmáry kőfaragó

Vállalk. Közl. 1909. okt. 13. 6.l.

MDK

Szatmáry, kőfaragó

Vállalk. Közl. 1909. okt. 13. 6.l.

MDK

Szattmári Pál, könyvkötő

kassai céhmester 1715-ben

Wick B: A kassai szt.Rosália-képelna története.
Kosice 1935. 89%. 1.

Szatmári Tibor festő

Szerepel a győri festők
tárlatán a Természettudományi
Studióban (Bp. Borskay út)

Telefonos 1974 IV. 18

Kolozsvári Márton

szobrász.

XIV. sz.

Szatmárneineti ötvös János

1630 – 1638.
Ötvös Mihály nél Kassán 4 évet tanulván 1630. jun. 8 án fel-szabadul. Egy ideig mint legény dolgozik, majd elbujdosik, de 1634 ben már Kassán van s jul 12 én be áll a céhbe. Mesterremek büntetés 3 gira ezüst. 1636-ban tanu egy perben 1638. jun. 7 én szegüdteti inasul Darvas Szabó Gergely fiát Lancsits.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének története. Bpest. 1900. 260. l

MDK

Szatmári Lajos, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.l.

Szatmári Lajos, grafikus, 1939. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1940-1941. Bp. 1942.

33 l.

ta, kiktől 16o7-ben gr. Fo
Szécsény visszakerült a ma
és 1683 közt ismét török k
Magyarország szövetséges r
12.-én II. Rákóczi Ference
17o9 telén, Bercsényi para
~~két~~ Heister császári tábor
Haller Samu, gr. Forgách M
birtokosok, 1828-ban a gr.
Vattay-családok, később a

Összetett tipusu te
keresztutcás belső maggal,
sek. Az egykor jelentékeny
mutatja, régi, eredeti, ig
A város régi várkerületként
torral magas fennsikon feks
elpusztitotta a régebbi há
elejéről valók, mint az em

Szatmári M. János
rajzoló

A sárospataki ref. főiskola könyvkárában a következő munkája:

Rézmetszetet utánzó ovális címlap e szöveggel: A Heiderbergi Catechismus magyarázata. Lúdtollal készítette Szatmári M. János sárospataki – gyulafehérvári – marosvásárhelyi diák 1722-ben.

A 2-ik levélen a tankönyv szerzőjének Kaposi Sámuel professornak arcképe

Harsányi István: Sárospataki kalauz. Sárospatak 1928. 65. l.

[illegible] [illegible]
[illegible]

Erstegger
uti számla

12/9/21

Vakok Luxusak ~~kosarasát~~ behivni
[illegible]

Luxor, Uramast
telefonon behivni!
28 ára

Szabolcsi Miklós István

festőművész elhunyt.

Magyar Nemzet, 1967. III. 4.

Szatmári Markovits István, festöm. MDK

Kiscelli kastély. Olf.

OMZaMuz.-OMIKE Képzöm. csop. V. Kiáll.
1943. szept. 24.-okt. 17. Kat.

Szathmáry Pap Károly

Wagner Istvan: Ein Hofmaler der rumänischen Könige Szathmáry. Sohn dreier Länder. = Pannonia. 13, 1985, 1. 41-44. Ill

SZATHMÁRY PAP károly

WAGNER István: Szathmáry Pap Károly - az európéer. =
= Müvészet, 26, 1985, 8. 44 - 47., ill.

csoportokat al-
öt-nyolc szinap-
özelében, majd 2
hely után egy
övetkezik. Logi-
a föltevés, hogy
ak egyfajta szi-
gálataink alapján
, hogy egy cso-
ató és gátló szi-
an, s ezek vetél-
Az idegsejt te-
nint seregnyi in-
összerakott, bo-
amely a beérke-
szegzi (elemzi),
djön-e jelet egy
vagy ne.
re egy hasonla-
gy lámpamezőt,
ol ott villannak
amelyik részen
gyullad ki, ott
szín, s ha elég
e területről jel-
sik lámpamező
tében a *szinap-*
mpák", amelye-
ulzusok bekap-
edig kikapcsol-
zinapszis kerül
ti állapotba, a
ő összeolvad, s
banással *kisül,*

azaz ingerületet (jelet) küld egy, de inkább több társának. Attól függően, hogy serkentő vagy gátló idegsejt sül-e ki, a *vele kapcsolatos* idegsejtekhez serkentő vagy gátló jelet küld.

— Az elmondottak azt sugallják, hogy már egyetlen idegsejt szintjén is igen bonyolult ez a működés. A szinapszisok említett nagy száma ugye nem jelenti azt, hogy ennyire sok idegsejttel tart kapcsolatot egyetlen idegsejt?

— Ez aligha volna lehetséges. Minthogy az idegsejt nyúlványai *gazdagon elágaznak*, két szomszédos idegsejt egynél több (jóval több) szinapszissal is kapcsolódhat egymással. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az az idegsejt, amelynek *több ezer* ágú nyúlványa nagy területen végződik, sok idegsejtre *teríti* a jelét, s ő is nagy területről kap jeleket. Az az idegsejt ellenben, amelyiknek csak *néhány tucat* végága van a nyúlványán, *szűk* területre összpontosítja a jelét, s ő is csak kevés idegsejttől kap jeleket.

Vegyük példaként a *szemeket mozgató izmokat* és a *rekeszizmot*. Köztudomású, hogy a két szemnek nagyon pontosan kell együtt mozognia ahhoz, hogy mindkét recehártyán azonos pontra vetüljön a látott

Szatmári Márton, MDK
ácsmester

Pataki Isván ácsmesterrel Aranyosmegyére megy azzal a megbizással, hogy az ottani vártornyot megnézvén a nagybányai kis , vagy "vigyázó" tornyot annak mintájára épithessék.
1639.febr.9.

573.o.

Szász Károly: Adatok a nagybányai képiró, kő és fafaragók történetéhez.
KlemenEml. 566-576.o.

Szatmári Márton, asztalos MDK

1643-ban a nagybányai Szt István templom korusain dolgozott. (A piac felöli kar építésére vonatkozó megegyezése a várossal.)

573.o.

Szász Károly: Adatok a nagybányai képirók, kőé és fafaragók történetéhez.
KlemenEml. 566-576.o.

Szatmári Márton

ács

1639. Nagybánya -

46. l.

Bal Hel 124. l.

Száradok 1889.

699. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK.

Szalmáry Mihály
nyomdája

1848-ból sok ívet ád vegyes Stein János könyv-
kereskedő által bérelt kolozsvári nyomdát.

Ferhinger: Hazánk könyvnyomdái
Grafikai Szemle 1893 évf. 7 fz 120 l.

M.D.K.

SZATHMÁRI MIHÁLY

debreceni szásmazásu hömpkötő legény Kőszegről jött Sopronba, 1774. VIII. 8. i bejegyzése szerepel a hömpkötők emlékkönyvében.

Debreceni Déri-Múzeum Évkönyve 1948-56

Debrecen 1957.

Csathai E.: Debreceni hömpkötő legények Sopronban. 114. o.

MDK

Szatthmáry Mihály
nyomdász

1848/49 zabadságharc bajnoka a kolozsvári nyomdazók neztora, végzett theologus - a ref. főiskola nyomdájának művezetője, volt honvédtiz. - Egeresen 66. évében elhunyt.

Végzesek: Szatthmáry Mihály
Grafikai Szemle 1892. 3 z. 420.

Mdk

Szathmári Miklós kamaraispán

a kamarak élén a királyal zerződéses vizonyban álló kamaraispán.

1336, 1337, 1338, 1339 és 1342 - ben

Budai polgár.

Szegfi Lajos. A Budai Bírs verés Története a Kozép Korban Bpest 1918. 25. l

mdk.

Szatmári Miklos (Nicolaus dictus de Zothmar)

1338 ban volt a budai verde kamara-ispánja.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Közép-korban
Bpest 1958.

mdk

Szalmári Miklos

1342-ben kamaraispán a budai pénzverdében

Huszár Lajos: A Budai Pénzverés Története
A Középkorban 1958 50.l

Szatmári Ötvös János

naplókönyve

1700.

l.

Magyar Könyvszemle

- 1879. 315-l.

, 1908 évi november hó 13-án

ister megbagyásából:

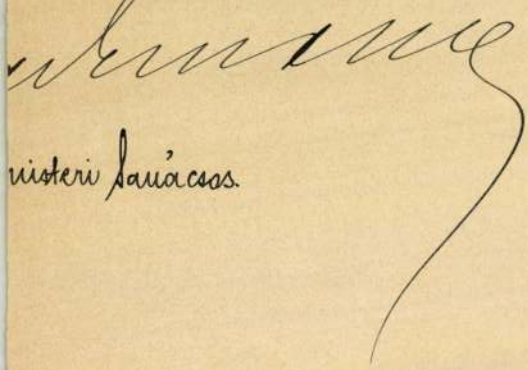

isteri Tanácsos.

szágos Bizottságának

Budapest